PASAULINĖS LITERATŪROS BIBLIOTEKA

Literatūra iki XIX a.

*

Redakcinė komisija
GALINA BAUŽYTĖ-ČEPINSKIENĖ, ALGIMANTAS BUČYS,
ELENA ČERVINSKIENĖ, ANTANAS GAILIUS,
ALEKSANDRAS KRASNOVAS, VYTAUTAS KUBILIUS,
ELENA KUOSAITĖ, JONAS LANKUTIS,
ALFONSAS MALDONIS, JUSTINAS MARCINKEVIČIUS,
EUGENIJUS MATUZEVIČIUS, EDUARDAS MIEŽELAITIS,
JUOZAS NEKROŠIUS, VYTAUTAS VISOCKAS,
HENRIKAS ZABULIS

*

Dailininkas
ARVYDAS KAŽDAILIS

PASAULINĖS LITERATŪROS BIBLIOTEKA

SENOVĖS RYTŲ POEZIJA

VILNIUS
1991

UDK 82-1
Se91

Sudarė
SIGITAS GEDA

4704020000—158
S ——————— 103—90
M852(08)—91

ISBN 5-415-00605-2

© Sudarymas, Sigitas Geda, 1991
© Straipsnis, Kornelijus Platelis, 1991
© Dailininkas Arvydas Každailis, 1991

SENOVĖS EGIPTO POEZIJA

Lyrika

[MEILĖS JĖGA]

1

Aistringa meilė tau mane užliejo,
Jinai su kūnu ir krauju, nelyg vanduo ir vynas, susimaišė,
Lyg pomerantas — su aštriaisiais pagardais
Ar pienas — su kvapiausiuoju medum.

O, paskubėk pas Seserį greičiau,
Tarytum skrendantis lenktynių žirgas
Ar jautis,
Bėgantis prie ėdžių.

Tavoji meilė — dovana dangaus,
Ugnis, apėmusi liaunutę nendrę,
Ar grobį puolantis ore mitrusis sakalas.

2

Mane sutrikdo tvenkinio grožybė.
Lyg lotosas neprasiskleidęs lūpos
Sesers manos. O krūtys — pomerantai.
Nėra jėgų ištrūkt iš josios glėbio.

Pavergė jos gludi kakta mane,
Tartum į kiparisų paspendą
Jos garbiniai žavieji atviliojo,
Ir, sakytumei žąsis laukinė, į tinklus papuoliau.

3

Atstumti tavo meilę neturiu jėgų.
Savuoju svaiguliu tikėki!

Nepasitrauksiu aš nuo mylimo, nors muškit!
Nors kiaurą dieną pelkėj išlaikykit!
Nors rimbais plakdami į Siriją varykit
Arba vytinėm ginkit Nubijon,
Ar palmių rykštėmis — į dykumą,
Ar kumščiais — iki Nilo žiočių.

Aš jūsų tramdoma nepasiduosiu,
Nes meilei priešintis nenoriu.

4

Darniai pliuškena mūsų barkos irklai.
Nilu su ryšulėliu nendrių pasroviui plaukiu.
Skubu į Memfį[1] dievo Pta[2] maldauti:
Atsiųski mylimą šią naktį pas mane!

Nes upė — vynas!
Dievas Pta — jos švendras,
O lapai augalų vandens — tai deivė Sochmet[3],
Jų pumpurai — tai deivė Ijarit[4], o žiedas — dievas Nefertumas[5].

Grožiu spindėdama štai džiūgauja Auksuotoji[6],
Ir žemėje šviesu. O Memfis tolyje,
Nelyg taurė su pomerantais, sutvertas
Dievo rankos.

5

Į patalą atgulsiu.
Ligoniu apsimesiu.
Kaimynai aplankys.

Su jais ateis ir mylimoji,
Sugėdins visą gydytojų luomą,
Paaiškinusi, kuo sergu.

6

Štai užmiesty Sesers manosios namas,
Dvivėrės durys atlapotos,
Brūklys atšautas.
O mylimoji užsirūstinus be galo.

Nors durininku kad priimtų ji mane.
Išvesčiau aš dažnai ją iš kantrybės,
Idant girdėčiau šitą rūstų balsą,
Virpėdamas kaip vaikiščias prieš ją.

7

Kanalą perplaukus Valdovo[7] pasroviui,
Aš pasukau į kitą — Ra[8] kanalą,
Kad tik suspėčiau tą minutę,
Kai palapinės bus jau pastatytos ir Mertijaus
Kanalo[9] žiotys atsivers.

Plaukiu — tiktai nepasivėlinti į šventę! —
O širdimi visa veržiuos pas dievą Ra.
Tepadeda išvyst man Brolį,
Kai jis Valdovo šventnamin pasuks.

Kanalo žiotys priešais mudu štai matyti.
Tu mano širdį pašaukei į Heliopolį,
Ir nuėjau su tavimi į tą giraitę,
Kuri aukščiausiajam Valdovui paskirta.

Ir aš nuo Saulės dievo medžio
Šakelę nuskinu — vėduoklei.
Atgręžus veidą į giraitę,
Šventyklos link žvelgiu.

Suvilgiusi tirštais balzamais plaukus,
Su persikų šakelėm rankose,
Vaizduojuos esanti Egipto karalienė,
Kuomet tu glėbyje mane laikai.

PRADŽIA NUOSTABIŲ IR DŽIAUGSMINGŲ SESERS DAINŲ, KUOMET JI GRĮŽTA IŠ PIEVOS

1

O Broli! Tavus troškimus
Iš anksto atspėju.
Rūpesnė širdžiai viena:
Kad mylimas pamylėtų.

Paukščių gaudyt einu.
Kilpos rankoj vienoj,
Kitoj — paukščiams gaudyti tinklas
Ir išaštrintas smaigas.

Skrenda Egiptan iš Punto[16]
Sparnuočiai, o jų plunksnelės
Mira kvapiąja sumirkę. Pripuola
Pirmoji paukštė prie masalo.

Punto sakais svaigiaisiais
Josios nagai apkibę.
Mes ją į laisvę paleisim,
Kad pasiliktume dviese.

Tu išgirdai paukštės šauksmą,
Gražuolės manos, balzamu viliojančios,
Kuomet aš kilpas paspendžiau,
Ir buvome mudu kartu.

O neapsakomas džiaugsmas —
Pas mylimą eiti į pievą!

2

Štai žąsis laukinė
Krykia raizguose.
Aš nelaisvėj meilės
Spurdu tarsi pinklėse.

Paukščių nesugavus,
Kaip aš be laimikio
Į namus pargrįšiu?
Ką sakysiu motinai?

Šiandien aš tinklų nespendžiau:
Aš pati jo meilės tinkluose.

3

O žąsis laukinė
Įlankoj pradingsta.
Sklendžia paukščių pulkas. Man nerūpi jie.
Meilės apimta esu.

Net vienatvėj negaliu
Meile atsidžiaugti!
Mūsų širdys taikiai sugyvena.
Mano grožis su tavuoju pasirungs.

4

Iš mylimojo išėjau,
Širdis mirte apmiršta,
Vos pagalvoju apie jį.

Saldžiausi valgiai —
Man viena druska,
Vynai gardžiausi —
Kartesni už tulžį.

Vien mylimojo bučinys
Atgauna širdį.
Tai, ką radau, Amonai[11],
Amžiais man išsaugok!

5

Kaip norėčiau, mano nuostabusis,
Būti tavo šeimininkė rūpestinga,
Kad ranka mana delne tavajam būtų
Ir kad mano meilė džiaugsmo tau suteiktų.

Širdžiai savo — ji tavoj krūtinėj! —
Taip meldžiausi: „Padaryk, kad šiąnakt
Mano vyru taptų tas, kurį taip myliu!
Nes be jo man guolis — šaltas karstas".

Tu — mana gyvybė, sveikata!
Gyvas tu — o laimė!
Sveikas tu — o džiaugsmas
Sielai, kuri veržias pas tave!

6

Išgirdau kregždutės balsą:
„Brėkšta. Laikas į kelionę!“
Paukšte, nesupyk,
Manęs nebarki.

Mielas savo miegamajame.
Džiūgauja širdis.
Ir sakau aš draugui: „Neišeisiu!“
O ranka manoji — jo delne.

Pasivaikščiojimams pasirinkom
Sodo nuošaliausiąjį kampelį.
Ir tapau aš laimingiausia moterim.
Mylimas širdies man neužgaus.

7

Atgręžus veidą į vartus —
Sugrįš tuoj mylimasis! —
Akių nuo kelio nenuleidžiu,
Menkiausią garsą gaudau.

Vien meilė — mano rūpestis.
Ir laukti — mano darbas.
Tik meilei — vien tik meilei! —
Atsišaukiu širdim.

Pasiųsčiau aš žygūną,
Kad greitakojis pranašas
Man tiesiai pasakytų,
Kaip tu apgaudinėji.

Prisipažink, turi jau kitą!
Jinai tave vilioja.
Ar gali ji savais kerais
Nurungt mane?

8

Prisiminiau vėl savo meilę!
Plaukų nebaigus pinti,
Kaip be galvos lekiu tavęs ieškoti,
Nebesvarbu šukuosena nė šukos.

O, jei dar myli, jeigu lauki —
Kasas tuoj tuoj aš susipinsiu,
Per mirksnį pasirengsiu!

DŽIAUGSMINGŲ DAINŲ PRADŽIA

1

Į savąjį vainiką aš portulaką įpinu.
Kaip josios aksominis apnašas priglunda prie aksomo,
Taip ir mana širdis pritampa prie tavosios,
Aš laisvę jai daviau ir tavo glėbyje guliu.

Mani troškimai — tai akių gyduoliai:
Vos į tave pažvelgusios, sušvinta!
Aš meilės išsiilgusi glaudžiuosi prie tavęs,
O mano vyre, gyvas širdyje!

Tai nuostabioji valanda!
Tegu ji nesibaigia amžinybę,
Nuo tol, kai aš miegojau su tavim,
Nuo tol, kai mano širdį tu išaukštinai.

Ar džiaugias ji, ar liūdi —
Niekados su manimi tu nesiskirki!

2

Štai mano vainike — vijoklis,
Pinu vainiką jaunai tavo galvai vainikuoti.

Juk tau aš priklausau,
Kaip sodas,
Kuriame išpuoselėjau šias gėles
Ir svaigiai kvepiančius žolynus.

Tu vėsų iškasei šaltinį,
Ir dvelktelėjęs šiaurės vėjas
Mus gaivumu apgaubia,
Kai dviese vaikštinėjam prie vandens.

Mana ranka — delne tavajame.
Pasklinda kūnu maloni palaima,
Džiūgauja širdis.
Mes einame greta...

Man tavo balsas — lyg saldžiausias vynas.
Aš juo gyva.
Svarbiau nei valgis, nei vanduo
Man tavo žvilgsnis.

[JOS SODO MEDŽIAI]

K a l b a g r a n a t m e d i s

Baltus jos dantis nusižiūrėjęs,
Sėklas užmezgiau, pažvelgęs
Į krūtų apvalumus, subrandinau vaisius,
Ištisus metus puošiuosi lapais.

Ir įsimylėjėliai manoj pavėnėj,—
Jie balzamais ir aliejais išsitrynę,
Ir apgirtusieji nuo vynų bei raugalų
Karštą dieną prieglobstį suranda.

Metų laikui visiškai pavaldūs
Sodo medžiai miršta ir atgyja,
Tiktai aš nevysdamas žaliuoju
Ištisus metus.

Dar nespėjo apiblukti spalvos —
Ant šakelių pumpurai jau brinksta.
Aš esu svarbiausias sodo medis!
Niekam nusileist neketinu.

Kaltinkit save, jeigu netyčia
Jūs mane išdrįstumėt pažemint!
Aš gudrybę perprantu iš sykio,
Tuoj apgaulė krinta į akis!

Mylimoji gaus, ko nusipelnius,
Ir pyne iš mėlynųjų ir baltųjų
Lotosų ji mylimą pamokys,
Savo apmaudą ant jo išlies.

Ir įkalins jį, kaip pasigėrusį
Įvairiausių rūšių alumi;
Užrakinus visą meilės dieną
Jį privers praleisti nendrių pavėsinėj.

— Iš tiesų, granatmedis teisus!
Meilumu mes jį pasiviliokim,
Ir galėsim kiaurą dieną slėptis jo pavėsy!

Kalba figmedis

Tai palaima — vien tik jai paklusti!
Moters, jai lygios, nėra pasauly!
Jei vergų dar per mažai ji turi,
Aš už tarną jai parsisamdysiu!

Sirijoj gimiau — paskui mane
Kaip belaisvį atvežė įsimylėjėliams,
Ir valia ponios manosios
Aš užaugau jos sode.

Patys nuolatos girti, apsvaigę,
Man nė lašo vyno neaukoja,
Ir vėsaus vandens iš kailių
Niekas man nepripila.

Ir pavėsio mano jiems prireikia
Tiktai tom dienom, kuomet nebegirtauja.
O žaviausioji, prisiekiu savo siela,
Mano atpildo dar tu sulauksi!

Prabilo mažytis sikomoras, kurį ji pati pasodino

Sikomoro lapų šlamesys
Kvepia tarytum medus.
Puošnios ir purios šakelės
Džiugina gaivumu.

Sunkūs nusvirę vaisiai
Raudonesni nei jaspis.
Lapai lyg turkis gražiausias
Blizga labiau už glazūrą.

Kamienas iš akmenio kaltas,
Pilkas, vos vos pamėlęs.
Vilioja savęsp sikomoras,
Skleisdamas karštyje vėsą.

Sodo šeimininkė,
Mylimajam parašiusi laišką,
Sodininko greitakojei dukrelei
Įduoda nunešti:

„Ateik paviešėti draugių būrelyje!
Taip gražiai žydi medžiai.
Šėtra ir pavėnė
Šičia laukia tavęs,
Ir namiškiai lyg vaikiščiai džiaugias, išvydę tave.

Tarnus su visa manta
Paskubėk kuo greičiau atsiųsti,
Nuojauta, kad susitiksim,
Svaigina labiau už vyną.

Samdiniai jau neša rykus,
Pilnus alaus geriausio;
Javų ir daržovių,
Gardžiausių žolių ir vaisių gausybė.
O, ateiki po mano šakom
Trejetai dienų, pilnų malonumo!"

Draugą sodina
Iš dešinės gražuolei.
Toji svaigina jį,
Visa nuolanki.
Kur svaigalų stovėta — guli svečiai nukaušę.
Su mylimuoju ji lieka.

Jiedu įpratę
Mano paunksmėje slėptis.
Ką mačiau, tą mačiau... Tik aš ne plepys,
Ką regėjęs, niekam neprasitarsiu.

DIDŽIOSIOS DŽIAUGSMŲ TEIKĖJOS PRADŽIOS ŽODIS

[*Pirma giesmė*]

Viena nuostabioji mergelė
Mielesnė man už visas —
Toji, kur žiba nelyg Naujametė žvaigždė —
Sirijus[12], metams laimingiesiems gemant.

Ji spindi skaisčiu dorumu,
Ir oda net šviečia visa.
Žvilgsnis svaigina, o saldžiosios lūpos —
Ne tuščiakalbės.

Kaklas grakštus, išdidus virš stačios spindulingos krūtinės.
Garbanos jos — lazuritas tikriausias.
Už auksą puikesnės jos putliosios rankos.
Vien lotoso žiedlapiai gali prilygti jos pirštams.

Eisena josios tauri,
O grakščiosios šlaunys
Šnekasi, rodos, tarpusavy apie nuostabiosios grožį.
Linkteli ji iškilniai, ir jau mano širdis pagrobta.

Kiekvieną sutiktą vyrą priverčia jinai atsigręžti
Ir žvelgti pavymui,
Kam nusišypso — tasai laimingasis,
Iš jaunikaičių visų išrinktasis.

Vos žengia jinai iš namų —
Žmonės lyg deivę ją sveikina — nuo pirmojo žingsnio.

[*Antra giesmė*]

Du žodžius tik ištars mano Brolis, ir ima plazdėti širdis.
Tą balsą išgirdus, tarytum pakvaišus klajoju.
Mūsų namai kaimynystėj, čia pat,
Bet kelio į juos nežinau.

Kaip būtų gerai, jei motina imtųs padėti.
Tuoj pat ji uždraustų spoksoti jam į mane.
Stengias širdis jį pamiršti visai,
O pati meilės karšty liepsnoja.

Ak, koks beširdis jisai!
Aš glamonių ištroškus, o jam tas nė motais.

O, kad ateitų pas motiną, paprašytų už žmoną manęs.
Jis net nenutuokia.

Jeigu Auksuotosios, moterų patronės,
Tau pažadėta aš, Broli,
Tai ateik, kad galėčiau gėrėtis tavuoju grožiu,
Kad ir tėvas, ir motina džiaugtųs,

Kad gėrėtųs, žavėtųs visi tavimi,
Mano dvyny nuostabusis!

[*Trečia giesmė*]

Trys troškimai karščiausi į vieną širdy susiliejo:
Aplankyti šventovę, išvysti Auksuotąją, jai pasimelsti.
Vežimaityje kartą išvydau aš Mechį
Būrelyje savo linksmųjų draugų.

O nepritvrusi mano širdie!
Kodėl tu vis kurstai mane pasipriešinti Mechiui?
Geriau gal man jį pasivijus
Parodyt, kad man jis patinka.

Užsimint: „Pasismaginti šauniai galėtume",
Jis nusivestų mane į geriausiąją menę,
Kur vieši dažnai jo svita,
Ir džiaugsme mano vardą išaukštintų triskart.

[*Ketvirta giesmė*]

Keturiskart greičiau ima plakti širdis,
Kuomet apie meilę galvoju.
Žingsnio žmoniškai žengti neleidžia ji man,
Lyg pašėlusi lekia prie saito.

Nei suknelės galiu apsivilkt,
Nei pasiimti vėduoklės,

Nei paryškint akių,
Nei kvapiaisiais sakais pasitepti!

Vos apie jį pagalvoju, taip ir baksnoja mane:
„Ko gi delsi, ko dar lauki! Skubėki prie geidžiamo tikslo!"
Neapdairi tu, manoji širdie!
Nusiramink, nekamuok beprotybe manęs.

Mylimasis ir pats čia ateis,
O su juo — ir žmonių smalsūs žvilgsniai.
Tu neleisk, kad mane smerkdami pasakytų:
„Moteris toji visai jau iš meilės pakvaišo!"

Apie meilę kuomet aš galvoju, būki kantresnė, širdie:
Bent jau ketvertą kartų lėčiau tu spurdėki!

[*Penkta giesmė*]

Valdovę dangaus penkiskart aš pašlovinau garsiai,
Prieš Chatchor Auksuotąją nulenkiau galvą lig žemės,
Didybę išaukštinau jos,
Dėkingumą ir meilę parodžiau.

Išklausius maldų, ji paskatino mylimą
Atlankyti šiandieną mane.
Laimė bekraštė krūtinę užliejo:
Atėjo Sesuo į namus.

Džiaugsmas, nuostaba ir išdidumas
Širdy susimaišė, išgirdus: „Pažvelk. Ji jau čia!"
Vos tik jai pasirodžius, jaunuoliai visi,
Liepsnodami meile, nusilenkė tyliai.

Kvapiais smilkalais aš pašlovinau tąsyk Valdovę,
Ir viešėjo mieloji — dievų dovana — tris dienas.
Veltui visaip maldavau ją ilgiau pasilikti.
Penkta jau para, kaip vienatvėj nykioj gyvenu.

[*Šešta giesmė*]

Tik šešetas uolekčių skyrė mane nuo jo durų,
Plačiai atvertų, kai pro namą netyčia ėjau.
Šalia motinos savo mielasis stovėjo, ir glaudės
Broliai ir seserys švelniai prie jo.

Kiekvieno praeivio širdy nejučia įsižiebdavo meilė
Tam žaviajam berniukui, pilnam nuostabiausių dorybių,
Puikiajam jaunuoliui,
Taurumu neprilygstamam.

Kuomet pro šalį ėjau,
Slapčiom į mane jisai žvelgė.
Pamečiau galvą iš džiaugsmo,
Jo žvilgsnį sugavus.

Noriu, kad mano jausmus motina jam apsakytų.
Auksuotoji, maldą išgirsk — mano troškimų
Į jos širdį įlieki.
Ir peržengsiu mylimo slenkstį.

Tėvų akyse aš jį pabučiuosiu,
Svetimo žvilgsnio nesidrovėsiu.
Tegu pavydi kiekvienas, regėdamas,
Kad jam esu paskirta.

Savajai deivei aš puotą iškelsiu.
O, kaip daužos krūtinėj širdis!
„Leiski,— ištarsiu,— Auksuotoji,
Žvelgti į Brolį šešias bemieges naktis!"

[*Septinta giesmė*]

Septynias dienas nemačiau mylimos.
Visai nukamavo liga.
Kūnas apsunko, paliego dvasia,
Protas aptemo, visai apkvaitau.

Suėjo visi daktarai —
Ką gali padėt jų žolelės?
Ir užkalbėtojai garsūs
Niekaip ligos nesupranta.

Ištarkite vardą Sesers —
Per mirksnį pasveiksiu.
Menkiausia žinia nuo mielos
Mano širdį išgydys.

Šalin stebuklingos žolelės,
Šalin daktarų apdavai!
Man mylima — amuletas,
Regėdamas ją pasveikstu.

Nuo žvilgsnio jos — pajaunėju,
Nuo žodžių — atgaunu jėgas.
Glėby jos tampu nemirtingas.
Septynias dienas ji nerodo akių.

[TRYS NORAI]

1

Skubėk pas Seserį,
Nelyg pasiuntinys,
Kurio žinių nekantraudamas laukia karalius,
Trokštąs naujieną išgirst kuo skubiau.

Jam visur kinkiniai parengti,
Jam visur pabalnoti žirgai,
Kur tik jis pasirodo, vežimas jau pakinkytas,
Nėr kada jam ilsėtis kely.

Kas įžengia į Sesers namus,
Tam širdis iš džiaugsmo ima plakti.

2

Ak, jei atlėktumei tu pas mane
Tarytum žirgas karaliaus,
Vienintelis iš tūkstančio ristūnų,
Valdovo arklidžių puošmena gražiausioji.

Jį šeria rinktiniais grūdais,
Šeimininkas pažįsta jo eigastį:
Vos išgirsta vytinės švilpimą —
Nesulaikysi.

Net ir geriausias vežėjas
Jo neįstengia aplenkti.
Jaučia Sesers širdis,
Kuomet mylimasis arti.

3

Ak, jei pas Seserį veržtumeis tu,
Kaip gazelė, kai lekia per dykumą,
Pavargo jos kojos, ir kūnas nusilpo,
Ji baimės visa apimta.

Medžiokliai ją vejasi, šunys apsupo,
Pro dulkes jau jos nematyt,
Be poilsio tęsiasi ilgos guitynės,
Ir upė kaip kelias išnyra prieš ją.

O, kad pasiektum buveinę Sesers greičiau,
Nei ranką tau keturiskart pabučiuos.
Šitoks Auksuotosios noras, bičiuli brangus.

PRADŽIA DŽIAUGSMINGŲ POSAKIŲ, KURIUOS IŠRAIŽĖ NEKROPOLIO RAŠTININKAS NACHT SOBEKAS

1

Jei su daina nueisi į Sesers namus,
Jeigu įžengsi į josios buveinę,
Tai namai pasikeis,
Bus linksmi nuo dainų ir šokių.
Nepamiršk jai pasiūlyti vyno.

Taip įveiksi tu josios gudrybę,
Padėkosi už naktį.
Ir jinai tau ištars: „Karštai apkabinki mane!"
Ir šiandien, ir kitą dieną.

2

Kai į Sesers namus su dainom nueini,
Jei vienas esi, jei nieko nėra šalia,
Tai elgtis jos šventėj gali, kaip įsigeidžia širdis.
Vėjas siūbuoja girliandą ant sienos.

Dangus nusileidžia į orą, oras jo sulaikyti negali,
Jis paskleidžia savuosius kvapus,
Kvaišinančius savo kvapus,
Svaiginančius, gundančius.

Tai Auksuotoji apdovanoja tave,
Patirk savo laimę.

3

Puikiai užmeta kilpas Sesuo,
Mokesčiai gyvulių jai nerūpi.

Man ant kaklo ji užneria kilpą iš savo plaukų,
Akimis ji mane prisitraukia,
Karolių vėriniais apraizgo,
Žiedo antspaudu paženklina.

4

Kodėl savo širdžiai sakai:
„Ji vilioja mane, trokštu ją apkabinti!"
Prisiekiu Amonu, ateisiu,
Drabužius atsinešiu rankose.

5

Brolį prie upės radau,
Nuleidusį kojas į vandenį.
Priešais jį stovėjo vynais ir valgiais nukrautas padėklas,
Panašus į mano krūtinę.

6

Štai ką padarė Sesuo su manim.
Gal turėčiau tai nutylėti?
Paliko mane ji už durų,
O pati į namus nuėjo.
Ji nepasakė: „Užeiki, gražuoli".
Šiąnakt ji buvo kurčia.

7

Naktį ėjau pro jos namą,
Pabeldžiau, bet durų man neatvėrė.
Tai bent naktelė durininkui.
O skląsti, aš noriu atšauti tave!

Durys! Jūs mano likimas,
Mano gerosios dvasios.
Ten, viduje, jums bus paskerstas jautis,
Jūsų galybei jis bus paaukotas, o durys!

Mirčiai bus atvestas ilgaragis — jums, durys!
Trumparagis — tau, sklende!
Riebiausia žąsis — jums, vyriai!
Taukai — tau, rakte!

Patys gardžiausi jaučio kąsneliai —
Dailidės pameistriui,
Kad padarytų nendrinį kaištį,
Šiaudų duris.

Tegu ateina Brolis panorėjęs,
Ras atvirus namus,
Ras patalą geriausio audeklo,
O patale — gražuolę skaisčią.

Ir mergina man tars:
„Priklauso šie namai valdovui miesto".

[PRIE UPĖS]

1

Sesuo — aname krante.
Meilei kelią užtvėrusi,
Teka upė tarp mūsų.
Krokodilas atokaitoj šildosi.

Brasta brendu per bangas,
Žengiu skersai tėkmę.
Širdis kupina narsumo,
Upė nelyg sausuma.

Meilė suteikia jėgų,—
Tarsi vandens užkalbėjimas,
Mergaitės man pašnibždėtas.
Matau, kaip ji priartėja,— tiesiu jai rankas.

Nušvito širdis,
Lyg prieš akis amžinybė dar būtų.
Prieiki, valdove mana,—
Nebūki toli nuo manęs.

2

Apglėbęs mylimą jaučiu,
Kaip josios rankos apkabina,
Ji dvelkia Punto malonumais,
Mira kvapiąja įsitrynus.

3

Kuomet nuo mano bučinio
Atsiveria iš lėto
Jos lūpos —
Apsvaigstu be vyno.

4

Kada gi, tarne, pagaliau paklosi patalą?
Sakau:
Patiesk ploniausio lino maršką, kad prie kūno ji priglustų.
Karališkojo audeklo nereikia.
Išbalinta drobelė čia netinka,
Miroj mirkytu audeklu jos guolį tu papuoški.

5

O, kad būčiau aš vergė,
Kojų mazgotoja!
Galėčiau tuomet iki valiai
Tavo oda gėrėtis.

6

Norėčiau būti skalbėju
Bent vieną vienintelį mėnesį:
Tavo rūbus aš skalbčiau,
Mira ir balzamais kvepiančius.

O, kad būčiau aš žiedas su antspaudu
Ant tavojo piršto!
Saugotumei mane
Tarytum mielą niekutį,
Kurs gyvenimą daro malonų.

[FRAGMENTAI]

1

Kiaurą dieną meldžiu mylimos:
Nebūk mano priešas.
O brangioji, neversk,
Neversk manęs laukti.

Negaliu sulaikyt savo žirgo —
Įsišėlusio viesulo.
Tačiau dar galiu jį valdyti,
Parblokštas kovos vežime.

2

Mano mieloji išplaukia į svaigulio šalį,
Į gryniausiojo aukso salas.
Neišsižadėki Mechio dėl meilės,
Pasakyk, kad mes būsime ten visą dieną.

3

O, nuostabioji diena, diena stebuklingo svaigumo,
Aš būsiu šią dieną su juo,
Nė per žingsnį nuo jo nesitrauksiu,
Tegu siautėja vėtros.

Ir paklausiu savo širdies:
„Kodėl jį visi taip myli?
Aš tavo esu,
Tau mano meilė skirta".
Mano balsas užkimo, kartodamas:
„Tebūna Mechis gyvas ir sveikas,
Čia jo namai!"

[VĖJAS]

Atskrieja vėjas — ir nusileidžia prie figmedžio.
Tu ateini — skubi pas mane.

[MEILĖS GIESMĖ]

Meilė tavoji — tai paukščio meilė.
Tavasis veidas — paauglio veidas.
Kvepėjimas tavo — balzamo dvelkimas.
Odą tavo palygint galiu su vaisiaus švelnia žievele.

Gyvybę tavo palygint galiu su grūdo gyvybe.
Tekanti saulė — atvaizdas tavo.
Tavasis žvilgsnis džiugesio pilnas.
Savo rankas tiesi ir atveri lūpas,
Kad Ra pagarbintum, dieviškas vaike.
Hermopolio[13] valdovo ženklu esi pažymėtas.
Ipujaus sūnus tai užrašė, Amonechtas.

[ŽYNĖ CHATCHOR]

Teikianti džiaugsmą, meilės saldybių pilna, byloja žynė Chatchor,
Teikianti džiaugsmą, meilės saldybių pilna, byloja valdovas Menchepera[14].
Viešpatė, meilės saldybių pilna, sako vyrai.
Meilės valdovė, moterys sako.

Valdovo duktė, meilės saldybių pilna,
Nuostabiausia iš moterų.
Paauglė, jai lygios pasauly nėra,
Jos plaukai juodesni už naktį.

Jos lūpos saldesnės nei vynuogės ir datulės.
Jos dantys lygūs tarytum grūdai.
Ji tiesesnė, tvirtesnė nei titnago peilio užkartos.
Jos krūtys stangrios ir kietos.

[AMŽINOJI MEILĖ]

1

Mudu būsim drauge,
Nepajėgs mūsų dievas išskirti.
Prisiekiu, tavęs niekados nepaliksiu,
Kol tau nepabosiu.

Nuo šiolei gyvensim be darbo, laisvi,
Ir aplenks mus nelaimės.
Iškeliavome štai amžinybės šalin,
Kad mūsų vardų nepamirštų.

Nuostabus tasai laikas,
Kai amžinai šviečia saulė,
Kai virš antkapių ji
Viešpatauja.

2

Ak, tu visuomet čia esi,
Pasilieki visados,
Kiekvieną dieną tave regiu,
Negaliu su tavim išsiskirti.

Džiūgauja mano laiminga širdis,
Kai vėl tave jauną prisimenu.
Ir, kaip paprastai, pasakoju savo vaikams
Apie jų tėvą ir motiną.

[PAGYRA MYLINČIAI ŽMONAI]

Vyro žmona mylima, patraukli, pilna meilės saldybių,
Kerinčiom lūpom, maloniakalbė.
Visa, ką jos lūpos ištardavo, buvo švenčiausia Tiesa.
Moteris prakilniausia, išgirta viso miesto,
Kiekvienam ji pagalbos ranką ištiesia,
Kalba gražiai ir pasakoja, ką mėgsta visi girdėti.
Daro tai, kas žmonėms patinka.
Jos lūpos neištaria blogo žodžio.
Visi ją myli, Renpetnefret[15].

IŠ [PTACHOTEPO[16] PAMOKYMŲ]

1

Nesipuikuoki mokytumu,
Nemanyki esąs visažinis.
Ne vien tik išminčių —
Ir neprityrėlių klausk patarimo.

Menas neturi ribų.
Argi pasiekiamos meistriškumo viršūnės?

Tarsi smaragdas slaptavietėj tūno žodis tikrasis,
O atrandi jį tarp vergių, malančių grūdus.

2

Jeigu tau brangi draugystė,
Tai namuos, kur tu įžengsi
Kaip garbingas svečias, brolis,—
Venki moterų iš tolo.

Ne į gera tie žaidimai,
Moterų klasta beribė,
Daugelis žmonių paniekė
Vien dėl jų dorumą savo.

Moters kūnas lyg fajansas akina, vilioja, gundo,
Tik akimirka, ir virto jis sardoniksu liepsningu.
Jį valdyti — sapno mirksnis.
Jį suvokti — tai numirti!

3

Jeigu tu linkęs į gėrį, statykis namus.
Kaip ir pridera, jų šeimininkę pamilki.

Dosniai ją pamaitinki, aprenk,
Jos odą kvapiaisiais balzamais įtrinki,
Pamalonink jos širdį, kol gyvas esi.
Jinai — derlingiausia dirva savam šeimininkui.

[MEILĖS UŽKEIKIMAS]

Šlovė tau, Ra Horachti[17], tėve dievų,
Šlovė jums, Septynios Chatchor[18],
Ryšinčios raiščiais raudonais,
Šlovė jums, dievai,
Dangaus ir žemės valdovai!
Tegul jinai, jo dukra, seka paskui mane
Lyg paskui pašarą jautis.
Kaip tarnaitė paskui vaikus,
Kaip piemuo paskui bandą.
Jeigu jūs nepaliepsit jai sekti paskui mane,
Aš padegsiu Busirį[19]
Ir jį visą supleškinsiu.

[ŠVENTĖ SODE]

Priimki lotoso žiedą iš tavojo sodo,
Jo neatėmė iš tavęs.
Tegul jis tau visokeriopas dovanas teikia
Ir subrandintus vaisius,
Idant jo gardėsiais galėtum mėgautis
Ir pasidžiaugti jo atnašais.
Tavo širdį gaivina žydintis sodas.
Tavo kūną vėsina jo medžių pavėsis.
Amžių amžiais tu veiksi vien tai, ko trokšta širdis.

[PUOTA]

1

Ar širdies gelmėje
Netrokšta Tiesa įkaušti?

2

Įtrinki mira Tiesos garbinius —
Telydi sėkmė ją ir sveikata.

3

O, ateik, šiaurės vėjau,
Aš regėjau tave,
Bokšte buvodamas.

IŠ [NUSIVYLUSIOJO PASIKALBĖJIMO SU SAVO SIELA]

[*PIRMAS SKUNDAS*]

Matai, mano vardas nekenčiamas,
Dvokiantis tarsi išmatos paukščių
Vidurdienį kaitrų, kai liepsnoja dangus.

Matai, mano vardas nekenčiamas,
Dvokiantis tarsi žuvų atmatos
Pasibaigus žvejybai, kai dangus lig baltumo įkaitęs.

Matai, mano vardas nekenčiamas,
Dvokiantis tarsi ančių gūžtynė
Nendrynuose, pūvančioj pelkėj.

Matai, mano vardas nekenčiamas,
Dvokiantis tarsi pelkynų maurai,
Lyg žvejų skarmalai ar tinklas.

Matai, mano vardas nekenčiamas,
Dvokiantis kaip krokodilo alsavimas,
Kaip gyvenimas šalia krokodilų.

Matai, mano vardas nekenčiamas,
Dvokiantis tarsi šmeižtas, kuriuo
Žmoną apjuodino vyrui.

Matai, mano vardas nekenčiamas,
Dvokiantis lyg nešvankiausios
Apkalbos tyro jaunuolio.

Matai, mano vardas nekenčiamas,
Dvokiantis lyg išdavikas miestas,
Nuo karalystės sumanęs atskilti.

[*ANTRAS SKUNDAS*]

Kam išsipasakot šiandien?
Broliai nedorėliais tapo,
Draugai atitolo.

Kam išsipasakot šiandien?
Širdys gobšios,
Svetimo gero gviešias kiekvienas.

Kam išsipasakot šiandien?
Laisvė engėjams,
Geranorių neliko.

Kam išsipasakot šiandien?
Blogiui visur pataikaujama,
Pasmerktas gėris.

Kam išsipasakot šiandien?
Iš aukos pasityčios akiplėša,
O žmonėms — pramoga!

Kam išsipasakot šiandien?
Pasirengę iš artimo
Paskutinį kąsnelį išplėšti!

Kam pasipasakot šiandien?
Piktadariu pasikliaujama,
Broliai priešais pavirto.

Kam pasipasakot šiandien?
Praeities jau neatmena niekas,
Už gera blogiu atsilygina.

Kam pasipasakot šiandien?
Draugai kietaširdžiai,
Vien svetimiems tegali pasiguosti.

Kam pasipasakot šiandien?
Žvilgsniai atbukę,
Brolis brolį pamiršo.

Kam pasipasakot šiandien?
Godulys širdyse viešpatauja.
Ar verta ten meilės ieškoti?

Kam pasipasakot šiandien?
Neliko teisybės,
Veidmainiai pasaulį užvaldė.

Kam pasipasakot šiandien?
Tikrų draugų nebėra.
Prašalaičiams širdys atvertos.

Kam pasipasakot šiandien?
Nebėra laimingųjų,
Nebėra jau ir tų, su kuriais bičiuliautasi.

Kam pasipasakot šiandien?
Slegia nelaimės pečius,
Ir nė vieno artimo draugo.

Kam pasipasakot šiandien?
Blogis žemę užtvindė.
Blogis be krašto be galo.

[*TREČIAS SKUNDAS*]

Mirtis dabar man atrodo
Vienintelis vaistas ligoniui,
Iš kančių nelaisvės išgelbstintis.

Mirtis dabar man atrodo
Gardžiakvapė mira,
Burių, kedenamų vėjo, pavėsis.

Mirtis dabar man atrodo
Kvepėjimas lotoso,
Ramybė girtumo pakrantėj.

Mirtis dabar man atrodo
Takas pramintas,
Grįžimas namo iš kelionės.

Mirtis dabar man atrodo
Išsiblaivęs dangus,
Slapčiausios tiesos suvokimas.

Mirtis dabar man atrodo
Gimtieji namai
Po ilgų kalėjimo metų.

[*KETVIRTAS SKUNDAS*]

Iš tiesų, kas įžengs mirties karalystėn,
Taps dievybe,
Už blogį kerštaujančia.

Iš tiesų, kas įžengs mirties karalystėn,
Plauks saulėta eldija,
Spinduliuodamas žemėn palaimą, šventyklų geidžiamą.

Iš tiesų, kas įžengs mirties karalystėn,
Bus tarp išminčių, laisvai
Kalbančių su dieviškuoju Ra.

GIESMĖ IŠ MIRUSIO VALDOVO ANTEFO NAMŲ, PARAŠYTA PRIE DAINIAUS SU ARFA

Viešpatauja jisai, šis gerasis valdovas,
Nuostabi mirtis jį užklupo.
Vienos kartos nueina, o kitos toliau gyvena,
Taip jau yra nuo praamžių.
Kadaise gyvavę dievai
Ilsis ramybėje savose piramidėse.
Kilniausi, garsiausi žmonės
Irgi palaidoti savose piramidėse.
Jie statė namus,
Neliko nė ženklo, kur tų namų stovėta,
Pažvelki, kas juos ištiko.
Imchotepo[20] ir Džedefhoro[21] girdėjau žodžius,
Visi juos kartoja.
O kur jų kapavietės?
Sienos išgriuvo,
Neliko nė ženklo, kur jų stovėta,
Tarsi niekados nė nebuvo.
Nė vienas negrįžo dar iš anapus,
Idant apsakytų, kaip ten gyvena,
Idant praneštų, ko stinga,
Ir suramintų širdis,
Kolei patys pasieksim tą šalį,
Į kurią jie yra pasitraukę.
Todėl paguosk savo širdį,
Tegul ji nesirūpina,
Kaip tave pradžiuginti.

Pakluski širdies troškimams,
Kolei čia gyvas esi.
Iškvėpink savo galvą mira,
Apsisiauski puošniais audiniais,
Įsitrink įstabiais kvepalais
Iš aukų dievams.
Gausinki savo turtus,
Širdžiai neduoki nusilpti.
Pakluski saviesiems troškimams,
Žemėj atliki žygius,
Kuriuos širdis tau paliepia,
Kolei sulauksi dienos apraudojimų.
Nuvargus širdis negirdi šauksmų ir aimanų,
Raudos nė vieno neišgelbės nuo kapo.
Tad švęski nuostabią dieną,
Nekamuoki savęs.
Matai, nė vienas su savim nenusinešė turtų,
Matai, nė vienas išėjusiųjų atgal nepargrįžo.

[PAGYRA MIRČIAI]

Maloniosios dvasios, dievai devyni Heliopolio!
Pagiriamąjį žodį „Dievybės tėvui“[22] išgirskit.
Buvo jis titulo aukšto ir sielos kilnios.
Amžinybės mieste[23] jis dievu nemirtinguoju tapo.

Jums rūpi šių kapaviečių
Lankytojų likimai.
Aš žinau tas dainas, įrašytas kapaviečių sienose.
Jos garbsto šios žemės gėrybes, buveinę pamiršdamos amžiną.

Kodėl jos nutyli pomirtinio gyvenimo šlovę —
Teisingumo šalies išsvajotos, kur baimės nė krislo nėra,
Ramybės buveinės, jos gyventojai bjauris kivirčais,
Savo artimo niekas nebijo, neapykantos tvaiko nėra?

Mūsų protėviai ilsis tenai nuo praamžių.
Nė vienas iš tų, kas ateis į pasaulį,
Neliks amžinai Egipte:
Amžinybės mieste kiekvienam jau iš anksto vieta paskirta.

Ar ilgai mes viešėsime žemėj?
Laikas kaip sapnas pralėks,
„Sveikas atvykęs, ateivi“,—
Greit išgirsi Saulėlydžio laukuose.

[RAŠTININKŲ PAGARBINIMAS]

Išminčiai raštininkai,
Pačių dievų senieji įpėdiniai,
Pranašavę ateitį,
Vardai jų amžini.
Pabaigę laiką, jie išėjo,
Jų artimieji pamiršti.

Jie sau nestatė vario piramidžių
Ir bronzos antkapių,
Nepaliko jie palikuonių,
Vaikų, kad vardus išsaugotų.
Didžiausias jų paveldas — rašmenys
Ir išmintingi pamokymai.

Rašmenys buvo jų žyniai,
Rašmenų paletės — jų sūnūs,
Jų piramidės — pamokymų knygos,
Jų kūdikis — nendrės plunksna,
Plokštė akmens — jų žmona.
Ir dideli, ir maži —
Visi jų vaikai,
Nes raštininkas — jųjų galva.

Pastatyti namai ir durys sugriuvo,
Laidotuvių patarnautojai žyniai išnyko,

Jų antkapiai apaugo purvu,
Kapai pamiršti.
Bet skaitantys šias knygas, dar gyvų parašytas,
Taria vardus,
Ir tie, kas knygas tas parašė,
Amžini.

Tapki raštininku, įsidėk tai į širdį,
Kad ir tavo vardas amžinas liktų.
Knyga vertesnė už puošnų antkapį
Ir mūro sieną.
Tai, kas knygose parašyta, pastato namus ir piramides
To širdyje, kurs raštininko ištaria vardą.
Kad išliktų tiesa, miršta žmogus,
Dulkėm pavirsta jo kūnas,
Žemę palieka jo artimieji,
Bet rašmenys, perduodami iš lūpų į lūpas,
Priverčia juos vėl prisiminti.
Knyga reikalingesnė už namą,
Vertesnė nei Vakarų antkapiai,
Vertesnė nei rūmai puošniausi,
Vertesnė nei šventyklų paminklai.

Ar prilygsta pasaulyje kas Džedefhorui?
Ar prilygsta kas nors Imchotepui?
Tokio nė vieno tarp mūsų nėra kaip Nefris[24]
Ar visų garsiausiasis Hetis[25].
Aš tau priminsiu Ptachemdžchučio[26]
Ir Chacheperos-senebo[27] vardus.
O kas prilygs Ptachotepui
Arba Karesu[28]?
Išminčiai, nuspėję ateitį,—
Viskas taip ir įvyko, kaip pranašavo jų lūpos.
Tai parašyta jų knygose.
Tai jų pamokymai skelbia.
Jų įpėdiniai — visi žmonijos vaikai,
Sakytum, visi žmonijos vaikai — jų pačių kūdikiai.
Jie paslėpė nuo žmonių savo burtus,
Bet žmonės juos randa pamokymuose.

Jie išėjo,
Ir vardai išnyko drauge,
Bet rašmenys nuolat priverčia
Juos prisiminti.

[SAKMĖ APIE VYNUOGIŲ RINKIMĄ]

O, pažvelk į savus vynuogynus,
Mūsų valdove, širdį pralinksmink.
Spaudžia sultis traiškytojai kojomis.
Sunkios kekės šakas nusvarinę.

Uogos, sulčių skaidriausių pritvinkusios,
Tavo širdį maloniai gaivina.
Tu apsvaigti nuo jų nebijoki,
Gerk, atsiduoki džiaugsmams ir linksmybėms!

Ženkliai diena jau palinko į vakarą,
Nokiosios kekės rasa apsitraukė,
Skubinas uogas žmonės išsunkti,
Induose misą neša valdovui.

Gerki, valdove, dievams į sveikatą.
Žemėje gėris dievų dovanotas.
Gerajai dvasiai, sodų globėjai,
Misos nuliejęs, tu paprašyki
Vyno gausybės ateinančiais metais.

NILO PAŠLOVINIMAS

1

Šlovė tau, Chapi[29]!
Atėjai į šią žemę,
Pasirodei, idant atgaivintum Egiptą.

Jo tėkmė pasislėpus tarytum tamsa
Giedrą dieną, kai garbina jį tarnai.
Jis drėkina laukus, Ra sutvertus,
Kad kiekvienai ožkelei teiktų gyvybę,
Jis pagirdo dykynes ir sausumas,—
Jo rasa iš dangaus mums nukrinta.
Jisai myli žemę,
Jis valdo Neprą[30],
Jo dėka klesti Pta amatai.

2

Žuvų valdovas, įsakantis kilti joms iki slenksčių,
Nesklando paukščių pulkai
Virš renkančių speltą ir sėjančių grūdus.
Bet vos tik jo pirštai sustingsta ir užsikemša šnervės,
Ima skursti visa žmonija.
Kai taip atsitinka, vargsta dievų dangus,
Ir miršta ištisos tautos.

3

Kuomet ištinka tas siaubas, visą žemę apima negandos,
Žūsta ir dideli, ir maži.
Kai prisiartina Nilas, susirenka minios žmonių.
Kai Chnumas[31] jį sutveria,
Kai jis pasirodo — džiūgauja žemė,
Kiekvienas padaras linksminas,
Kiekvienas slankstelis kvatojasi,
Ir žybčioja dantys iš juoko.

4

Jis teikia mums maistą, jis valgio skalsus,
Jisai kuria grožį.
Jėgos valdovas jis, gardžiakvapis,

Visi juo džiaugias,
Augina jis žolę bandoms galvijų,
Atmena aiškiai kiekvieną auką,
Kurią jo dievui žmonės aukojo,—
Ar pragare jis būtų, ar danguje, ar žemėj.
Jo valiai paklūsta Abidvi Žemės,
Svirnus pripildo, supila kalnus grūdų auksinių,
Apdovanoja kiekvieną vargšą.

5

Medžius žiedais apipilantis,
Auginantis medžių gausybę
Kiekvienam, kas juos trokšta regėti.
Statantis savo galybe laivus,
Baltais vainikais puošiantis statulas,
Akmentašio pagalbos nelaukiantis.
Nematomas,
Nelaiko jis nei tarnų, nei mokesčių rinkėjų,
Jo būties paslaptis — nesuvokiama.
Niekas nežino, kur jis prasideda,
Jokie rašmenys nepadės surast jo olos.

6

Nėra tokios klėties, į kurią tavo dovanos tilptų.
Niekas galios neturi įsakinėt tavo širdžiai.
Džiaugias jaunuoliai tavim ir tavo vaikai.
Garbina nelyg karalių tave.
Įstatymai tavo tvirti, nepamainomi.
Tu srūvi per Aukštutinį ir Žemutinį Egiptą.
Akimis kiekvienas tavo vandenį geria.
Visa širdimi tu trokšti kurti vien grožį.

7

Kai apie tave paskelbia šauklys,
Džiaugsmas krūtinėse netelpa, iš širdžių išsilieja.
Krokodilės pastoja, pradeda Neita[32] gimdyti.
Nuostabūs visi devyni tavieji dievai Heliopolio.
Želmenys laukuose panėši į besočius rajūnus.
Derlius teikia žmonėms jėgų,
Vieną pasotina, pamalonina kitą,
Išnyksta kivirčai ir ginčai,
Jis dovanas ruošia kažkam, nieko nėra šalia jo.
Žmonės jam užtvaras tveria.

8

Viską apšviečiantis, iš tamsybių išnyrantis,
Tuklumas bandų gausių,
Jėga, pasaulį sutvėrusi.
Gyvasties nėr tokios, kuri jo nepažintų.
Apdovanojantis žmones, kad šie jo norams paklustų,
Su meile širdy triūsiantis laukuose,
O vakarais tuos laukus švelniai myluojantis.
Pta bičiulis,
Plušantis su juo drauge,
Dieviškųjų rašmenų
Ir viso Žemutinio Egipto kūrėjas.

9

Skambiai čiurlendamas savo dainas, žengi tu į vidurį Žemės,
Geidžiamasis, paslaptį savo atskleidęs.
Kai tu supyksti, žuvys pradingsta,
Tuomet žmonės laukia didžiojo potvynio,
Turčius vargeta tampa.
Kiekvienas skuba tuomet į laukus su padargais,
Nežiūri, kad namuose draugai pasilieka.
Audeklo nebėra apsivilkti.

Papuošalų pristinga didžiūnų vaikai.
Nesigirdėti vandens naktimis.
Kalbose nebelieka geidžiamosios ramybės.
Kiekvienas aliejais įsitrina odą
Iš džiaugsmo, kad artinas potvynis.

10

Teigiantis tiesą, žmonių išsialktąją,
Žodžiais tokiais: „Lauk visados pasirengęs,
Kolei tau bus atsakyta".
Ir tada prabils apie Nilą Didžioji Žalioji jūra.
Kilmingieji seka paskui vargšus,
Nepra valdo gyvuosius,
Garbina jį dievai.
Nėra paukščių, suskridusių iš dykumos.
Tavo rankos atmena auksą,
Kai sidabrą lieja į formas.
Lazurito niekas nevalgo,
Kuomet subręsta grūdai.

11

Tavo garbei skamba arfa,
Visi tau ploja,
Tavo jaunuoliai ir tavo vaikai džiaugias tavim
Ir atsilygina gausiai, derliaus sulaukę.
Kai atneša jis brangenybes,
Puošiasi žemė.
Jo laivai žmonėms teikia naudą,
Jis, gyvybę į nėščiųjų širdis įliejantis,
Mylintis nesuskaičiuojamas savo bandas.

12

Kuomet tu į miestą žengi,
Triumfuoja nuostabiausių gėrybių valdovai.

„O, kad lotoso žiedą turėčiau!“ —
Ištaria vargšas.
Viskas žemėje bendra,
Visos žolės jo vaikams atiduotos.
Jei kuris, pasisotinęs valgiais, pamiršta jį,
Palieka sotis namus,
Ir apima žemę negandos.

13

Kai tu pasirodai, o Chapi,
Tau visi atnašauja,
Atveda jaučius aukojimui,
Tau peni paukščius,
Liūtus dykumose tau medžioja,
Dovanoja tau nuostabius daiktus.
Taip, kaip aukojama Chapiui,
Aukojama ir kiekvienam iš dievų:
Dangiškus smilkalus, jaučius, kitus galvijus,
Paukščius ir ugnį.

Chapis išrausė urvus Tebuose,
Bet jo vardas nežinomas požemių karalystėje.

14

Meldžiasi žmonės dievams,
Iš baimės drebėdami prieš žemės Valdovą,
Maldaudami klestėjimo abiem krantams.
Tad klestėki, klestėki, Chapi,
Klestėk,
Laukų dovanom
Gaivinantis žmones ir gyvulius.
Tad klestėki, klestėki, Chapi,
Klestėki, klestėk, dovanom nuostabus.

Tai iki galo laimingai užrašė
Raštininkas abiejų Kagabu sidabro namų.

[DEIVEI]

O deive, žingsniais plačiais tu žengi,
Turkius, smaragdus, malachitą žerdama lyg žvaigždes.
Kai tu pražysti, pražystu ir aš,
Žydžiu nelyginant augalas gyvas.

[RYTO SAULEI]

Auksuotoji pasirodo Saulės laive —
Ją myli Ra.
Galingas laivas dienos —
Ją myli Ra.
Tavo galia pasiekia Vidužemio jūrą —
Ją myli Ra.
Ra pasirodė, idant jos grožiu pasidžiaugtų —
Ją myli Ra.

[NAKČIAI]

Dangaus gelmėj naktis subręsta,
Iš gilumos dangaus naktis ateina.
Naktis priklauso savo motei,
O man priklauso vien ramybė kūno.

Naktie, padovanoki man pasaulį,
Ir aš pasaulį tau padovanosiu!
Padovanok man poilsį, naktie,
Ir aš tau poilsį, naktie, padovanosiu!

Vakaras išsinešdino.
Sulaužyta jo lazda.
Jo ąsotis sukultas.
Bjaurus jo vanduo išsiliejo.

Naktis priklauso motinai, Auksuotajai dievaitei,
O man priklauso atilsis gamtos.

KARALAITĖ CHATŠEPSUT SEIKĖJA SAVO TĖVUI AMONUI KVAPSNIUS

Karalaitė seikėja rankom gardžiakvapį aliejų.
Brangiąja mira įtrintas jos kūnas.
Dvelkia ji dieviškąja rasa.
Jos aromatas sumišęs su Punto kvapais.
Apvilktas auksu spindi jos kūnas,
Nelyginant žvaigždės ant aukštųjų šventyklų,
Apšviečiančios šalį ligi pačių pakraščių.

[SEPTYNIŲ CHATCHOR GIESMĖ]

Tau mūsų dūžiai ritmingi,
Tavo didybei mes šokam,
Ligi dangaus mes aukštinam
Tavąjį vardą.
Esi tu skeptro valdovė,
Miros ir karolių valdovė,
Muzikos ir garsų,
Kurie skamba vien tau.

Kiekvieną dieną mes garbinam tavo didybę,
Nuo vakaro iki ryto, kol žemę aušra nutvieskia.
Džiūgaujam tavąjį veidą išvydę, Denderos[33] valdove,
Garbstom tave dainomis.
Esi tu džiaugsmų valdovė, esi tu šokių valdovė,
Muzikos garsus tu valdai ir arfų melodijas,
Visų ratelių valdovė, vainikų pynimo valdovė,
Kvapsnių ir aliejų valdovė, valdovė visų žaidimų.

Mes šlovinam tavo didybę,
Mes garbstom tave,
Šloviname labiau
Už visus dievus ir dievybes.

Tu esi himnų valdovė,
Knygų ir raštų valdovė,
Esi iš visų mokyčiausia
Raštininkų šeimininkė.

Kiekvieną dieną mes gėrimės tavo didybe,
Ir džiūgauja tavo širdis, mūsų dainas girdėdama,
Kiekvieną dieną, tave regėdamos, gėrimės, kiekvieną dieną,
Ir džiūgauja širdys, vos tik išvystam tave.

Tu vainikų valdovė, visų žaidimų vadovė,
Beribio svaigumo valdovė,
Mes džiūgaujam prieš tave, mes tau dainuojam,
Ir tavo širdis pradžiunga, kai regi, ką dėl tavęs mes darom.

[IZIDĖ APRAUDA OZYRĮ[34]]

Aš — savo vyro moteris puiki,
Tava žmona, Sesuo tava,
Ateiki pas mane!
Aš trokštu išvysti tave,
Aš ilgai nemačiau tavo veido,
Aplinkui tamsu, nors Ra ir švyti danguj.

Susimaišė dangus ir žemė. Šešėlis žemę užklojo.
Dega ilgesiu mano širdis.
Dega mano širdis, mus neįveikiama siena atskyrė,
Nors bloga tau nelinkėjau.

Mūsų miestai abu sugriauti, susipynė keliai.
Aš ieškau, nes trokštu regėti tave.
Aš mieste, neapsaugotam sienų.
Aš ilgiuos tavo meilės.
Ateiki! Nelik tenai vienas! Nebūk taip toli nuo manęs!

Pažvelki, jau Horas, tavasis sūnus, veda Setą į bausmę[35].
Pasislėpiau melduose, paslėpiau tavąjį sūnų,

Idant už tave atkeršyčiau.
Sunku man gyventi toli nuo tavęs,
Ir tavo kūnui nepakeliama.

[SUSITIKIMO LŪKESYS]

O šeimininke manasis, kurs esi tolimojoj Džebautėje[36],
Šiandien išvysiu tave. Punto kvapais tavo kūnas padvelkia.
Kilmingos moterys garbsto tave,
Gėris tavim visa Eneada[37].
Sugrįžki pas moterį savo.
Širdis jai plazda iš meilės.
Ji tave apkabins, ir jau jos nepaliksi,
Nes džiūgauja josios širdis, tavo grožį regėdama.

[AIMANA LAIDOTUVĖSE]

Didžiausias alaus mėgėjas
Iškeliavo tenai, kur nėra net vandens.
Aruodų pilnų šeimininkui
Trūksta saujos grūdų.

© Vertimas į lietuvių kalbą,
Henrikas Bakanas, 1991

Iš „Mirusiųjų knygos“

Nešiotei, vardu Ka[1]. Naujoji karalystė,
XIII dinastija.
21884 papirusas M. N.

I

O jūs, kurie palydite tobulas sielas namuosna Ozyrio, palydėkite ir mano sielą kartu namuosna Ozyrio, kad matytų, kaip jūs matote, kad stovėtų, kaip jūs stovite, kad ilsėtųs, kaip jūs ilsitės, kad girdėtų, kaip jūs girdite. O jūs, kurie dalijate duoną ir gėrimą sieloms, puotaujančioms rūme Ozyrio, duokite ir man duonos ir gėrimo rytą ir vakarą, duokite jų sielai mano kaip savo. O jūs, kurie tobuliesiems skinate kelius, kurie atveriat duris namuosna Ozyrio, jūs tikrai praskinsite kelią, jūs tikrai atversite duris sielai mano sykiu su jumis, teįžengia be kliūčių, teišeina nurimus iš Ozyrio namų, tenebūnie surišta, teįžengia pašlovinta, teišeina numylėta, teišsipildo lemtis josios rūme Ozyrio. Teateinie Ka, nešiotė Amenchotepo[2], kurį vadino „Aviniėliu“, tarp vartų šlovės, tenebūnie surasta jokių nuodėmių, tenenuslėps nieko, kas jai atsitikę, svarstyklės josios.

II

Pasirodžiau, jau pasirodžiau tarsi erelis didis, kursai prasikalęs iš savo kiaušinio.

Atlėkiau, jau atplasnojau tarsi erelis stuburu keturių sieksnių ir sparnais vidurdienio malachito.

Ištrūkau iš vakaro valties.

Atėjau, ir atnešta man širdis mano nuo kalno rytinio.

Plastėjau rytmečio valtyje.

Atėjau, ir atvesti man tie, kurie išbandymui čia skirti ir nenusilenkę.

Apsireiškiau jau ir susijungiau su ereliu puikiu iš aukso ties Beno[3] galva.

Ateina jau diena, kad būtų girdimi žodžiai jo.
Atsisėdu tarp visų didžiųjų dangaus dievų.
Atsisėdu, ir javų laukas atsiveria priešais mane.

III

Permainos užbaiga žiede lotoso priešais Ka, nešiotę Amenchotepo, kurį vadino „Avinėliu“, jinai kalba, kad esu skaistus žiedas lotoso, kur išaugo iš Ra, kad priartėtų prie kojų Ra, nužengiu ir ieškau jo Hore: aš esu žiedas lotoso, kur auga lauke.

IV

Tenežūsiu Mesket[4], te priešai manieji negauna valios kūnui mano, te niekas nenuvaro manęs nuo vartų jūsų, tenebūna uždaryti vartai jūsų priešais mane, nesang duona mano yra karti, gėrimas mano raudonas, aukos mano yra namuose dievo, kuriuos davė man Atumas[5], tėvas mano, sutvirtinęs dangų ir žemę, kviečių ir miežių joje gausybė nesuskaičiuojama, paaukota tai šventei mano, sūnau mano iš įsčių mano, duokite man aukas mirusiųjų iš duonos, smilkalų ir aliejaus, kurių kiekvienas skaistus ir geras yra ir kuriuose dievas gyvena. Tegul tai amžinai tęsiasi Ka, nešiotei Amenchotepo, kurį vadino „Avinėliu“, permainos visos, kurių įsigeisiu ir kuriose būsiu.

V

Tebūnie keliama, tenenuskęsta, teatvyksta spindulingasis mano — brolis mano, kad persikelčiau į vietą, kurią žinai. „Pasakyk man vardą mano“,— tarė stulpas, prie kurio rišama valtis. „Šeimininkė abiejų pasaulių šventyklų — štai vardas tavas“.— „Tark man vardą mano“,— pasakė irkluotojas. „Apio[6] šlaunis — štai vardas tavas“.— „Tark man vardą mano“,— tarė lynas, kuriuo rišama valtis. „Ašutų valas, kuriuo Anubis[7] baigia balzamuoti mane, štai vardas tavas“.— „Tark man vardą mano“,— prabilo Bosoras[8]. „Šermenys mirusiųjų karalystėje — štai vardas tavas“.

VI

O tu, kurs keli per vandenis, kurs pakeli tiesą lig pat nosies Ra, dienoje sielos mano, neleiski, kad mano galva atšoktų nuo manęs — aš esu akis, kuri apžvelgia tave, ausys mano girdi tave, aš esu jautukas, priklausąs tiems, kurie yra parblokšti. Mano auka, pilna graudulio, yra iš dangaus, kitaip kalbant, iš ten, kas yra viršum vietos šitosios.

VII

Širdie iš motinos mano! Širdie iš motinos mano!
Širdie mano iš permainų mano!
Nestok priešais mane kaipo liudytoja!
Nenusigręžk nuo manęs akivaizdoje sambūrio dievų!
Nedaryk nemalonės man, regint sargui svarstyklių. Tu esi siela mano, kuri esi kūne manam — gėrimas, gaivinantis sąnarius mano.
Išeiki geriau priešais gėrį, kurio mes siekiame.
Te vardas mūsų nebūna bjaurus mus supantiesiems, kurie teikia žmonėms ramybę.
Neverski tyčiotis iš manęs pašonėje dievo — viešpaties krašto vakario.
Ir taip būsi perkelta, nes esi išteisinta.

VIII

Užkeikimas atverti lūpoms Ka, nešiotės Amenchotepo, kurį vadino „Avinėliu". Jinai kalba: „Akivaizdoje Pta[9] atvertos bus lūpos mano, akivaizdoje įgimtojo dievo nuimti pančiai mano. Tad teatvyksta tasai, ginkluotas žodžiais burtų, ir užkalba jais pančius Seto[10], užčiaupusius burną mano.
Teneatitraukia Atumas delnų, teparblokšti būna tie, kur verti paniekos.
Tegul bus duota man lūpos mano, tegul paties Pta atvertos bus lūpos mano tuo kaltu iš vario, Sakit, kuri tarp sielų Juno[11].
O jeigu eitų kalba apie burtus ir užkeikimus visokius, kurie bus ištarti prieš mane, tai dievai (kurie tai padarė) stos prieš save vieningu dievų devynetu".

IX

Šį skirsnį dera paskelbti akivaizdoje sakalo, tupinčio su balta karūna ant galvos tavo, ir dievų Atumo, Šu, Tefnut, Hebo, Nut, Ozyrio, Horo, Izidės, Neftidės[12], nutapytų geriausiais dažais iš naujo indelio — valtyje sykiu su atvaizdu ano sopulingojo.

Patepti dera aliejumi Chebeną, taipogi aukoti jam smilkalus ugnyje, paukščius ir kepenis.

Tai malda, skirta Ra (irkluojant jo valtį).

Tebūnie leista, kad tatai būtų daroma jam sykiu su Ra kiekvienądien plaukiant valtimi jo, kad sunaikinti būtų priešai Ra, ir tebūnie apdovanotas gėriu teisingu tūkstantį tūkstančius kartų.

X

Palyginimas pažinimui sielų per Ka, nešiotę Amenchotepo, kurį vadino „Avinėliu", ji kalba: „O nusausintų vietų moterys, kurios gyvenate su nusausintų vietų vyrais! O anapetietės[13], kurios gyvenate su vyrais būstuose tarp rugiagėlių! O gaudytojos paukščių, kurios esate Ra! Jūs, kurios plėšote plunksnas, kurios nežinote, ką reiškia kelionė! O jūs, kurios raugiate gėrimą ir užminkote duoną! Ar žinote, kodėl duotas Ra Horui? Aš žinau, o jūs nežinote. Tai Ra davė tatai kaipo išpirką žaizdos akyje jo".

XI

Nusileiski variui aštriajam, kuris yra rankoje mano, aš įžengiu sienosna tavo, kad gerai būtų plukdoma valtis. Tu, kurs toli matai ir užmerkei [dabar akį savo]: man yra duota akis tavo, pridenk savo galvą, kad galėčiau praeiti. Pasitrauk man ateinant! Aš esu vyras, kursai veidą tau atidengia, kursai atvėsina karštus vokus tavo, kad praregėtum ir praregėčiau. Didžiai dėkoju už paklydimus, kuriuos esi man paskyręs. Kas tasai spindulingasis, kuris eina pilvu savo ir užpakaliu savo? — Žvelk, aš atsitolinu, ir galia tavo su manimi. Esu tasai, kuris turi galią. Atvykau išplėšti tau gabalą žemės iš Ra, kad elgtumeis su manimi švelniai šįvakar, kai pereisiu dausas. Tu esi suristas. Tai yra tikriausiai tatai, ką anksčiau tau esu nulėmęs.

XII

Pažinau rytinius dausų vartus, prie kurių vidurdienį tvenkinys giesmininkams, prie kurių vidurnaktį žąsų vandenys, iš kur išplaukia Ra su burėmis ir irklais. Aš esu sargas jo plausto su burėmis lemties valtyje. Aš esu irklininkas, kuris niekados nepavargsta valtyje. Pažinau abu sikomorus iš malachito, tarp kurių Ra pasirodo. Apsigaubia jie gaudesiu galvas prie vartų, vos Ra pasirodo. Pažinau javų lauką. Rūmai yra jo variniai. Kviečiai jo per penketą sieksnių. Varpos yra jų per sieksnį, šiaudai per keturis sieksnius. Tai spindulingasis — kiekvienas dėlei Horo abiejuose horizontuose, tai veršis Churertis[14], tai žvaigždė rytinė. Pastačiau miestą dievui. Pažinau vardą jo Javų Lauką.

XIII

Tesiilsi širdis mano, pati save teapverkia akivaizdoje Ozyrio. Teapmiršta prie jo, maldas už save jam paskirsiu, aš išbandžiau per jį troškimus širdies mano pily plačiaveidžio ir atgabenau jam smėlio prie įėjimo į Chemeną[15]. Tenebūnie iš manęs atimta širdis mano! Aš esu ta, kuri išbandžiau įžengimą jūsų jo sostan ir kuri suriša jam širdį laukuose javo, kad metų metais troškimai visi išlaisvinti būtų iš jėgos tavo ir valios tavo, ir galių tavo. Širdis mano yra paskirta įstatymams Atumo, kursai palydi per pasaulio labirintus.

Tegul jinai jam nebus paaukota, telieka jinai su manimi: širdis mano. Tebūnie tai linkėjimas josios sambūryje dievų, kurie yra karalystėje mirusių.

ARFININKO GIESMĖ

Giesmė iš šventyklos, kurioje palaidotas karalius Antefas

Koksai laimingas tas gražus valdovas,
kuriam lemtis malonę šią suteikus!

Būtybės visos keičiasi, sunyksta,
ateina kitos vietoj jų, gyvena.

Taip viskas dedas nuo gilios senovės,
kad ir dievybės, kitados gyvenę,
dabar jau ilsis savo piramidėj.
Kiti taipogi, taurūs ir garbingi,
palaidoti savojoj piramidėj.
Ir tie, kur rūmus statė čia kadaise,
iš jųjų būstų nieko nebelikę.
O šiandien — kažin kas su jais ten dedas.

Žodžius girdėjau, kuriuos andai tarė
didžiūnai Imchotepas, Hordžedefas[16],
kuriuos visi kartoja ligi šiolei.

Tačiau jie patys — kur dabar jų būstai,
kuomet jų rūmai dulkėmis pavirtę,
kuomet iš būstų kvapo nebelikę,
sakytum niekad žemėj jų nebuvo?

Nieks iš tenai atgal dar nesugrįžo,
kad mums apreikštų, kuo jie ten pavirto,
kad mums apreikštų, ką gi jie ten daro,
ir bent jau širdis mūsų apramintų,
po jų — mes patys kartą iškeliausim
į ten, kur jie labai seniai išėję.

O visgi saugok širdį nuo liūdnumo,
ir gera bus, čionai tau begyvenant,
jeigu savų troškimų paklausysi.

Todėl mira ištrinki savo galvą
ir muslininiais rūbais apsigobki,
kur prisigėrę stebuklingo dvelksmo:
šios dovanos patiems dievams patiktų.

Ir gausink viską, ko tiktai tau reikia,
neleisk, kad tavo troškuliai užgestų,
gaivinki juos, ieškodamas sau gero,
ir taip tvarkyki reikalus savuosius,
kad neprapultų noras anei vienas,

nes nevėluos išaušt diena ir tavo Skundo,
kurio Ozyris nenorės klausyti,
ir nebėra juk žemėj tokio verksmo,
kuris iš karsto mirusį prikeltų.

Pripildyk džiaugsmo savo dieną,
ir tegu tau neatsibosta,
nes savo turtų nepaimsi,
ir nieks iš ten negrįžo.

© Vertimas į lietuvių kalbą,
Sigitas Geda, 1991

ŠUMERO POEZIJA

„AGOS PASIUNTINIAI...“

Agos pasiuntiniai, sūnaus En Mebaragesio[1],
Į Uruką iš Kišo pas Gilgamešą[2] atvyko.
Gilgamešas savo miesto senoliams
Žodį taria, jų žodžio laukia:
„Idant iškastume šulinius, visus šulinius šalyje iškastume,
Didelius ir mažus šalyje iškastume,
Idant užbaigtume darbą, kibirą prie virvės pririštume,
Priešais Kišą galvos nenulenksim, Kišą įveiksim ginklu!“
Uruko miesto senolių sueiga
Gilgamešui atsako:
„Idant iškastume šulinius, visoje šalyje iškastume šulinius,
Didelius ir mažus šalyje iškastume,
Idant užbaigtume darbą, kibirą prie virvės pririštume,
Priešais Kišą galvą nulenksim, Kišo ginklu neįveiksim!“
Gilgamešas, vyriausias Kulabo[3] žynys,
Iš Inanos[4] pagalbos tikisi,
Dėl senolių kalbos nesikrimto,
Antrąsyk Gilgamešas, Kulabo žynys,
Miesto vyrijai byloja, laukdamas žodžio:
„Idant iškastume šulinius, visus šulinius šalyje iškastume,
Didelius ir mažus šalyje iškastume,
Idant užbaigtume darbą, kibirą prie virvės pririštume,
Priešais Kišą galvos nenulenkit, Kišą ginklu įveikit!“
Uruko miesto vyrijos sueiga
Gilgamešui atsako:
„O stovintys, o sėdintys!
Paskui karo vadą traukiantys!
Asilo šonus mygantys! —

Kam miesto gynyba rūpi?
Priešais Kišą galvos nelenksim, Kišą ginklu įveiksim!
Urukas — dievo rankom statytas,
Eana[5] — šventykla, iš dangaus nusileidus:
Didieji dievai ją statydino!
Sienos galingos, audrotus debesis remiančios,
Miesto galingo, padangių pakriaušes siekiančio,
Tu nuo šiol esi sargas, karo vadas — vadovas — tujen!
Tu nuo šiolei kovūnas, Ano mylimas kunigaikštis — tujen!
Kaip gali Agos bijoti?
Agos kariauna menka, retėja jos gretos,
Akių pakelti nedrįsta jo žmonės!"
Tada Gilgamešas, Kulabo žynys,—
Kaip pradžiugo širdis nuo karių kalbos, atsigavo jo kepenys! —
Taria tarnui savam Enkidu[6]:
„Šiandien kirvis kauptuką pakeis!
Kovos ginklas sugrįš prie šlaunies tau,
Šlovės spindesiu jį apsiausi!
Agai vos pasirodžius, mano spindesys jį apsiaus!
Tepakrinka jo mintys, teaptemsta jo protas!"
Penkių dienų dar nėra, dešimties dar nėra,
O Aga, sūnus En Mebaragesio, jau prieigose Uruko.
Pakriko mintys Uruko.
Gilgamešas, vyriausias Kulabo žynys,
Savo vyrams šauniems taria žodį:
„Didvyriai mano! Akylieji jūs mano!
Tepakyla drąsuolis, tenueina pas Agą!"
Girišchurtura, pirmas jo patarėjas,
Vadą savąjį šlovina!
„Iš tiesų aš pas Agą nueisiu!
Tepakrinka jo mintys, tegul protas aptemsta!"
Girišchurtura išeina pro centrinius vartus,
Girišchurturą prie vartų centrinių išeinant,
Išeinant prie vartų centrinių sučiupo.
Girišchurturos kūną kankina jie.
Atveda jį pas Agą.
Kreipiasi jis į Agą.
Jis kalba, o taurininkas Uruko kariasi siena.
Per kraštą galvą iškišo.

Aga tenai jį pamatė,
Taria Girišchurturai:
„Tarne! Šis vyras — tau vadas?“
„Vyras šis man ne vadas!
Nes mano vadas — iš tiesų vyras!
Kakta jo rūsti, iš tikro!
Tauro įsiūtis akyse, iš tikro!
Barzda — lazuritas, iš tikro!
Malonė jo pirštuos, iš tikro!
Argi jis neparblokštų žmonių, argi jis neprikeltų?
Su dulkėmis nesumaišytų?
Priešiškų šalių nesutremptų?
„Žemių lūpų“ pelenais neužklotų?
Laivei su kroviniu nosies nenurėžtų?
Agos, Kišo vado, su kariauna nepaimtų nelaisvėn?“
Jie daužo jį, plėšo,
Girišchurturos kūną kamuoja.
Paskui Uruko taurininką Gilgamešas ant sienos užlipo.
Kulabo mažus ir senus jo švytėjimas apgaubė.
Uruko kariai griebė savo kovos ginklus,
Palei miesto vartus ir į skersgatvius stojo.
Enkidu pro miesto vartus išėjo.
Gilgamešas per sienos viršų galvą iškišo.
Aga tenai jį pamatė.
„Tarne! Šis vyras — tau vadas?“
„Šis vyras — man vadas!
Teisingi šie žodžiai, iš tikro!“
Žmones jis prabloškė, žmones prikėlė,
Su dulkėmis žmones sumaišė,
Priešiškas šalis jis sugriovė,
Pelenais „žemių lūpas“ užklojo,
Laivei su kroviniu nosį nurėžė,
Agą, Kišo vadą, su kariauna paėmė į nelaisvę.
Gilgamešas, vyriausias Kulabo žynys,
Kreipias į Agą:
„Aga — mano seniūnas, Aga — mano darbų prižiūrėtojas!“
Aga — viršininkas kariuomenėj mano!
Aga, pasprukėlį paukštį tu grūdais maitini!
Aga, tu bėglius atgal grąžini!

Aga, tu grąžinai man alsavimą, grąžinai man gyvybę!
„Urukas — dievo rankom statytas!
Sienos galingos, tamsius debesis remiančios,
Miesto galingo, padangių nuolydžius siekiančio,
Tu esi sargas, karo vadas — vadovas — tujen!
Kovūnas, Ano mylimas kunigaikštis!
Utu[7] regint, savo buvusią galią susigrąžinai,
Agą tu Kišui išlaisvinai!
O Gilgamešai, vyriausias Kulabo žyny,
Graži giesmė tavo šlovei!"

„ŽYNYS Į „NEMIRTINGOJO KALNĄ"..."

Žynys į „Nemirtingojo kalną" nukreipė mintis,
Žynys Gilgamešas į „Nemirtingojo kalną" nukreipė mintis.
Tarnui savo Enkidu žodį byloja:
„Enkidu, būrimas iš plytos gyvenimo nežada!
Trauksiu į kalnus, pelnysiu šlovę!
Tarp šlovingų vardų save aš išgarsinsiu!
Kur negerbia vardų, dievus aš išgarsinsiu!"
Vergas jo Enkidu jam atsako:
„Šeimininke, jeigu į kalnus eisi, Utu praneški!
Dievui Utu, didvyriui Utu praneški!
Kalnai! Jie — Utu sukurti, Utu praneški!
Kalnai, kur kertami kedrai,— Utu sukurti, Utu, Utu praneški!"
Štai Utu dausose lazurito diadema apsivainikavo,
Galvą atlošęs pasileido per dangų.
Gilgamešas ožiuką skaistų, šviesų pakėlė,
Ožiuką rudą, aukojamą, prie krūtinės priglaudė,
Ranką prie lūpų pridėjo kaip melsdamas,
Dievui Utu dausose šaukia:
„Utu, į kalnus keliauju, gal pagelbėsi!
Į kedrų kalnus keliauju, padėjėju man būki!"
Utu iš dausų jam atsako:
„Galingas ir garbstomas tu, ko į kalnus veržiesi!"
Gilgamešas atsako:
„Utu, žodį tau tarsiu, ausį žodžiui atverki!

Savo sumanymus apsakysiu, išklausyk, ko viliuosi!
Mano mieste miršta žmonės, širdis sielvartauja!
Žmonės išeina, širdis mano liūdi.
Per miesto sieną aš persisvėriau,
Lavonus upėje aš išvydau,
Argi ne taip išeisiu ir aš? Iš tikro, iš tikro!
Pats aukščiausias nepasieks debesų,
Pats stambiausias neuždengs žemės,
Būrimas iš plytos gyvenimo nežada!
Išeisiu į kalnus, šlovę pelnysiu!
Tarp šlovingų vardų save aš išgarsinsiu!"
Utu jo maldas maloningai išklausė,
Kaip labdarys suteikė jam malonę:
Septynetą nuostabių didvyrių, vienos moters pagimdytų:
Pirmas — vyriausias brolis, liūto letenom ir erelio nagais,
Antras — nuodinga angis, [.....],
Trečias — angis-slibinas, angis niršulinga,
Ketvirtas — ugnis, viską ryjanti... [.....],
Penktas — laukinė gyvatė, [smaugianti],
Šeštas — viską griaunantis srautas, suardantis kalnus, uolynus,
Septintas — skorpionas [geliantis], kelio atgal nežinantis,
Septynetas jų, [septynetas jų...].
Jie — dangiškos žvaigždės,
Žemės kelius žinančios,
Tarp žvaigždžių danguje [švie]čiančios,
Į Aratą kelius paro[dančios],
[Kelyje] pirklius [nukreipiančios],
Svečias šalis apžvelgiančios,
[Viršum žemės] balandžiais [sklandančios],
Kalnų šalis pažįstančios...
Įtaisys juos ant žalgų papėdėj.
Kedrų kirtėjas mielai juos paima,
Žynys Gilgamešas juos ima džiaugsmingai.
Visus miestiečius šaukia lig vieno.
Tarsi dvyniai atsišaukė žmonės.
„Šeimą turintis — pas savo šeimą! Motiną turintis — pas savo motiną!
Vieniši narsuoliai — prie manęs, penkiasdešimt jų už manęs tegul stoja!"
Šeimą turintis — pas savo šeimą, motiną turintis — pas savo motiną,

Vieniši narsuoliai — prie jo, penkiasdešimt už jo atsistojo.
Į kalvio namus jisai traukia.
Vario kirvį kaip tik rankai karžygio nuliejo.
Į juoduojantį sodą laukuos jisai traukia.
Medį kietą — obelį, samšitą [nukirto jam].
Jo bendrapiliečiai, jo bendrakeleiviai į rankas juos ima.
Ir šit pirmas, vyriausias brolis, liūto letenom ir erelio nagais,
Žalgos į kalno papėdę jį iš tikrųjų [atneša].
Pirmąjį [kal]ną perkopė, [kedrų kalnuos] neišvydo.
Septynetą kalnų perkopė.
[Kalnų], kur kertami [kedrai], nepasiekė.
Žynys Gilgamešas, kertantis kedrus,—
[Kedrai!] Juos kirst Gilgamešui,—
[Žynys] Gilgamešas [stovyklą sau] įrengė.
[.....]
Tarsi [dykumos miglos] užkrito jį [miegas].
[Kaip žmogui skirta], apėmė miegas.
[Jo bendrapiliečiai], jo bendrakeleiviai,
[Kalno papėdėje muša] būgnus!
[Tatai] miegas, o užmigus — toks sapnas!
[Paklausk jį] — tyla atsako!
Paliesk jį — neatsikels,
Šauk jį — neatsilieps.
„O tu, kursai miegi, o tu, kursai miegi!
Gilgamešai! Žyny! Kulabo sūnau! Kiek miegosi?
Apniuko kalnai, metė šešėlius,
Žara [žėrė] vakaro šviesą,
Utu pas motiną savo Ningalę, galvą iškėlęs, nuėjo,
O Gilgamešai, kiekgi tu čia miegosi?
Bendrapiliečiai tavo, bendrakeleiviai tavo,
Kalno papėdėj aplink tave susispietę!
Motė-gimdytoja tavo miesto gatvėse tegul tavimi nesiskundžia!"
Šviesiaprotis, jisai atsibudo.
Karžygio paliepimu jo kelionės drabužį [jam neša].
Lengvą kelionės drabužį jis ima, savo krūtinę [pridengia].
Tarsi „didžiosios Žemės" jautis pakilo.
Galvą žemyn nuleido, dantim sugriežė.
„Savo motės-gimdytojos Ninsun, savo tėvo šviesiojo Lugalbandos[8]
gyvybe prisiekiu!

Savo motės-gimdytojos Ninsun garbei, kaip sapne man buvo apreikšta,
aš padarysiu!“
Ir antrą kartą iš tikro jis tarė:
„Savo motės-gimdytojos Ninsun, savo tėvo šviesiojo Lugalbandos
gyvybe prisiekiu!
Kol tas vyras,— ar jis vyras, ar dievas,— kol nebus jis sugautas,
Į kalnus ves mano kelias, nuo miesto — šalin aš patrauksiu!“
Ištikimas vergas taria žodį, gyvybę [sergintį],
Savam šeimininkui žodį byloja:
„Šeimininke, vyro ano nematei — širdis nedrebėjo tau!
Aš tą vyrą mačiau,— širdis man drebėjo!
Karžygys! Jo dantys — drakono!
Išvaizda — liūto!
Gerklė jo — maurojantis tvanas!
Kakta jo — kaitrioji liepsna! Nėr kur nuo jo dėtis!
Šeimininke, tau — į kalnus, o man — į miestą!
Kad tavoji saulė aptemo, motinėlei pranešiu, pradės jinai verkaut,
Apie tavąją žūtį pranešiu, pradės ji vaitoti!“
„Niekas kits už mane nenumirs!
Laivė su kroviniu vandeny neskęsta!
Trigubos gijos peilis nepjauna!
[Vienas dviejų] nepergalės!
Nendrių lūšnoj ugnis negęsta.
Būk tu man paspirtis, aš tau paspirtis būsiu, kas įstengs pražudyt mus?
Kada nuskandinta, kada nuskandinta,
Kada Magano[9] eldija nuskandinta buvo,
Kada Magilumo[10] eldija nuskandinta buvo,
Tai į eldiją, „Gyvybę teikiančioji“, visa,kas gyva, pakrauta!
Nagi įsispręskim tvirtai, į jį čia pažvelkim!
Jeigu stosime čia,
Spindesį pamatysi, spindesį pamatysi,— tada grįžki!
Dejonę išgirsi, dejonę išgirsi,— tada grįžki!“
„Už tave aš iš tikro sto[siu!]
Vieno tavęs ne[paliksiu!]“ [...]
O Chuvava[11] kedrų girioje savo [pasislėpė].
Į juos pažvelgė — žvilgsny mirtis!
Kaktą atgręžė — pražūtis kaktoje!
Rėkti ėmė — prakeikimas riksme!
Didvyris karžygys! Jo riksmas — [audra!]

Gilgamešas suka jo linkui.
[.....]
„Savo motės-gimdytojos [Ninsun, savo šviesiojo tėvo Lugalbandos gyvybe prisiekiu!]
Iš tikrųjų kalnai — tavo buveinė, [kalnai] — tavo guolis!
Savo palikuonių labui aš į tavo kalnus įeisiu,
Į tavąsias valdas aš įžengsiu!
Kojoms tavo, mažoms tavo kojoms,
Mažas grandines nukalsiu!
Kojoms tavo, didelėms kojoms,
Dideles grandines nukalsiu!"
Siaubo spindulį, savo pirmąjį[12], Chuvava bloškė į juos,
Gilgamešo bendrapiliečiai, Gilgamešo bendrakeleiviai,
Nukirto šakas jo, surišo šakas jo,
Sukrovė kalno papėdėj.
Siaubo spindulį, [savo antrą], Chuvava bloškė,
[Gilgamešo bendrapilie]čiai, [Gilgamešo bendrakelei]viai,
Nu[kirto šakas jo, surišo šakas jo],
[Sukrovė] kalno papėdėj.
Siaubo spindulį, [savo trečią], Chuvava bloškė,
Gilgamešo bendrapiliečiai, Gilgamešo bendrakeleiviai,
Nukirto šakas jo, surišo šakas jo,
Sukrovė kalno papėdėj.
Siaubo spindulį, savo ketvirtą, Chuvava bloškė,
Gilgamešo bendrapiliečiai, Gilgamešo bendrakelei[viai],
Nukirto šakas jo, surišo šakas jo,
[Sukrovė kalno papėdėj].
Siaubo spindulį, savo penktą, Chuvava bloškė,
Gilgamešo bendrapiliečiai, Gilgamešo [bendrakelei]viai,
Nukirto šakas jo, surišo šakas jo,
Sukrovė kalno papėdėj.
Siaubo spindulį, savo šeštą, Chuvava bloškė,
Gilgamešo bendrapiliečiai, Gilgamešo bendrakeleiviai,
Nukirto šakas jo, surišo šakas jo,
Sukrovė kalno papėdėj.
O kai paskutinį, septintą, bloškė, į Chuvavos rūmus įžengė Gilgamešas.
Išore Chuvava panašus į gyvatę, susivijusią vynuogyne!
Tarsi degančia ugnimi Gilgamešas jį nusvilino antausiu!
Chuvava tarškina dantimis!

Kaip sugautam jaučiui, su[rišo kojas],
Kaip paimtam į nelaisvę [kariui], suveržė alkūnes!
Chuvava rauda, net pažaliavo!
„[Gilga] mešai, [leisk į tave kreiptis!],
[Šeimininke], leisk tarti žodį!
Savo [motinos] aš nepažįstu, savo tėvo aš nepažįstu!
Kalnuose esu gimęs, iš tikro — tu mano gimdytojas!"
Gilgamešą dangaus dvasios vardu, žemės dvasios vardu, gelmių dvasios vardu jis prašė!
Už rankos jį graibstė: „Prieš tave nusilenksiu!"
Tada Gilgamešui, sūnui Ninsun, širdis atsileido,
Vergui Enkidu byloja:
„Tegul, Enkidu, paukštis belaisvis į savąjį lizdą sugrįžta!
Belaisvis karys į motinos glėbį sugrįžta!"
Enkidu Gilgamešui atsako:
„Jei visų aukščiausias nesuvokia, ką daro,
Jei visų didžiausias nesuvokia, ką daro,
[Jei išmintingiausias] nesuvokia, ką daro,
Lemtis jį praryja, lemtis, kuri neskiria!
Jeigu paukštis belaisvis į savąjį lizdą sugrįžta,
Jei belaisvis karys į motinos glėbį sugrįžta,
Tu pas motiną, tave gimdžiusią, nesugrįši!
[Didvyrį] belaisvį paleistą, eną, [iš nelaisvės] į giparą [grąžintą,][13]
Žynį, paimtą į nelaisvę, pilną linksmybės,— nuo senovės [kas yra matęs?]
Jis užtvers tau kalnų [takus],
[Išardys] tau [visus kelius]".
[Chuvava] girdi Enkidu žodžius,
Chuvava Enkidu byloja:
„Piktai Enkidu apie mane kalbėjo!
Samdinys, kursai parsiduoda už valgį,
Seka paskui varžovą,
Piktai jis apie mane kalbėjo!"
Vos jis šitai pasakė,
Jiedu jo lemtį lėmė.
Patsai Enkidu, įtūžio apimtas,
Nurėžė jam galvą, audeklu apvyniojo.
Pas dievą Enlilį, pas deivę Ninlilę[14] atėjo.
Kai Enlilis su Ninlile į juos atsisuko,

Kai priešais Enlilį pabučiavo jie žemę,
Dangalą išskleidė, išėmė galvą,
Priešais Enlilį padėjo.
Chuvavos galvą Enlilis išvydo,
Užsirūstino ant Gilgamešo.
„Kam jūs šitai padarėt?
[.....]
Priešais jus atsisėst jam reikėjo!
Jūsų duonos reikėjo pavalgyt!
Tyro jūsų vandens reikėjo pagerti!"
Ir Enlilis iš ten, kur Chuvavos gyventa, [ati]traukė švytėjimo spindulius.
Pirmą jo spindulį didžiajai upei atidavė.
Antrą spindulį [.....] atidavė.
Trečią spindulį [.....] atidavė.
Ketvirtą spindulį galingajam liūtui atidavė.
Penktą spindulį „prakeikties akmeniui" atidavė.
Šeštą spindulį Didžiajam kalnui atidavė.
Septintą spindulį deivei Nungalei[15] (?) atidavė.
Spindulių valdovui [Gil]gamešui, jaučiui laukiniam, kalnus pasiekusiam, pajūrin nusileidusiam,
Galingajam dievui [Enliliui] — šlovė! Dievui Enkiui[16] — šlovė!
[Gilgamešai, vyriausias Kulabo žyny!] Puiki giesmė tavo šlovei!

„KUR PAŽVELGSI, ENLILIS!.."

Enlilis! Visur jo šūksniai galingi, jo šventosios kalbos!
Tai, kas iš lūpų jo sklinda,— neliečiama, ką jis nulėmė — amžina.
Jis blakstienas kelia — išjudina kalnus!
Jis šviesą skleidžia — perveria kalnus!
Tėvas Enlilis posėdžiauja valdingai šventykloj, didingoj šventykloj!
Jis — Nunamniras[17]! Tobulas valdymas jo, viešpatavimas!
Žemės dievai jam lenkias,
Dievai Anunakai[18] jam lenkias,
Tikėdami jo išmintim susibėga!
Milžinas jis! Valdovas! Didingas visatoj! Išmintingas, įstatymus permanęs!

Proto galingo! Pasirinko sau būstu šventąją sritį Durankio.
Jis Kijurui, didystės vietovei, sušvist spalvom karališkom leido!
Jo buveinė — Nipūro miestas, ožys, vadas dangaus ir žemės!

*

Miestas! Vaizdas jo skleidžia šiurpą!
Sienos! Netgi dievas prie jų neprieitų!
Užu sienų — gaudimas, šūksniai trokštančių kautis, šūksniai karo stovyklos!
Jis — žabangai tiems, kurie grumias, juos gaudo tinklais ir gaudyklėm!
Ginčininkams jis neprailgins gyvenimo,
Teisme neleis šmeižtų lieti,
Viduje ir už durų nepakęs jis kalbų neteisingų.
Nei kivirčų, nei pažeidimų, nei ginčų,
Piktavalių teisėjų, spaudimo,
Piktų žvilgsnių, prievartos, skundų,
Įžūlumo, laužymo žodžių —
Šių niekšybių miestas nežino!
Nipūro rankos — didžiuliai tinklai!
Erelis laisvai vaikštinėja po miestą!
Priešui ir piktadariui nėr kur pasidėti!
Nipūro miesto dovaną — teisybė:
Teisingumas čia klesti amžiais!
Krantinėse — puošnūs žmonės.
Vyresnysis jaunesnįjį auklėja, moko, išleidžia į žmones,
Tėvo žodžio nuolankiai klausydamas, vaikas ima lentelę į ranką.
Romiai motiną savo gerbdamas, sūnus žilo plauko sulaukia.

*

Miestė, šventojoj Enlilio gyvenvietėj,
Nipūre švenčiausioji Tėvo, Galingosios Uolos[19],
Žydinti šventykla, Ekuras, lazurito šventovė, ją iš dulkių iškėlė jis,
Tarsi aukštą kalną švarioj vietoje išstatė.
Ir jisai, jos valdovas, Galingoji Uola, Tėvas Enlilis,
Ekure, didingoj šventykloj, šventnamy sėdi!
Šventnamio paslapties dievai neatšauks,

Apeigos skaisčios, kaip žemė beribės,
Slaptingų jo galių akimi neįžvelgsi,
Jo kambariai tarsi jūra, be krašto,
Jo simboliai — ženklai — žvaigždės,
Jo valdovas sutvėrė be priekaišto paslaptis amžinas!
Visi jo žodžiai — ištarmės,
Užkeikimai jo — maldos,
Darbas jo — pranašystės malonios.
Jo altoriai tvirti ir galingi,
Per šventes grietinė ir sviestas liejasi kaip iš rago!
Jo pavedimai gražūs, ketinimai didūs!
Saulei leidžiantis — šventė, saulei patekant — šventė,
Enlilio šventnamis — lobių kalnas,
Priima ten aukas, nuodėmes ten atleidžia!
Vyriausias žynys išaukštintas sulig šventnamiu,
Šventnamio šaltiniai stebuklingai pagydo,
Jo žyniai tobulai atnašauja,
Jo patarnautojai meldžiasi skaisčiai,
Stiprus jo artojas, ištikimas Šumero ganytojas,
Gerais laikais su viltimi pagimdytas!
Artojas, laukus plačiausius įdirbęs.
Pereis per lauką — javai lenkia varpas!
Negresia kautynės žydraspalviui Ekurui!

*

Enlili! Kai savąja ranka žemėje šventą gyvenvietę nubraižei,
Kai Nipūro miestą pasistatei,
Tu Kijurą, kolosą, savo skaisčiąją žemę, saldžiu vandeniu pagirdei,
Visų pasaulio šalių vidury, Durankio srity pastatei tu!
Jo tvirtumas — siela tolimųjų ir artimųjų šalių,
Jo plytos tvieskia raudonai, pamatai jo — mėlyno lazurito!
Tarsi jautis iškėlė jis Šumere ragus savo spindesio!
Svetimos šalys jam nusilenkė!
Didžias šventes švęsdami, visko pertekę žmonės gyvena!
Enlili! Dangus ir Žemė tave dosniai apdovanojo!
Abzu galingą šventovę pastatė!
Kalno gelmėje, tamsioj šventvietėj — garbinti.
Ekure žydraspalvy, didybės šventykloj — tau lemta šviesti!

Šventnamio spindesys gožia dangų!
Jo šešėlis užklojo visas keturias šalis!
Sienų dantys perrėžia dangų!
Šventnamio žyniai, šventnamio patarnautojai
Šventąsias aukas šventnamy atnašauja,
Su maldos žodžiais lankstosi!
Enlili! Ganytojui, kurį tu įžvelgsi,
Išrinktajam, kurį šalyje išaukštinsi,
Šalį — jam į rankas, šalį — po kojom,
Nulenksi prieš jį šalis tolimąsias!
Kaip vanduo, kursai teka visam pasauly,
Dovanos suplaukia į saugyklą,
Aukos susikaupia lobyne,
Duoklę didžiajam kieme sukloja,
Aukas Ekurui, šventnamiui žydraspalviui.

*

Enlilis! Gerasis visatos ganytojas,
Piemuo, kurio rankoj gyvenimai,
Kurio viešpatystė spindėdama pateka!
Šventa tiara jis save vainikavo!
Kalnuose besiilsėdamas, soste,
Jis tarsi vaivorykštė dangų apjuosia,
Tarsi plaukiantis debesis sklando padangėje!
Dausų kunigaikštis — tik jis, žemės slibinas — tiktai jis!
Didžiausias iš anunakų — jisai!
Jisai pats likimus skirsto,
Ir nieks iš dievų jo nemato!
Jo pasiuntinys ir patarėjas Nusku
Darbus ir žodžius, kuriuos Enlilis sumanė,
Svarsto sykiu, aptaria juos abudu.
Enlilio priesakų vykdytojas,
Meldžiasi jam, rankas iškėlęs!

*

Be Enlilio, Uolos Galingosios,
Miestas nepastatytas, gyvenvietė nepradėta,

Tvartas nepastatytas, aptvaras nepradėtas,
Neišaukštintas vadas, žynys nepagimdytas,
Orakulo neišrinktas šventnamio tarnas,
Kariuomenės būriuose nėra viršininkų.
Upokšniai vandens nepaduoda į kanalus,
Pylimo uodega neįsirėžia į jūrą,
Jūra sankasos nepagimdo.
Giliavandenės žuvys sąžalynuose meldų neneršia,
Dangaus paukščiai erdvioj žemėj nesuka lizdo,
Danguj audros debesys nasrų nepraveria.
Dirvoje ir laukuos rainas miežis nesušlama,
Stepėje — jos gražumas — varpos ir žolės nežydi,
Soduos medžiai neveda vaisių.
Be Enlilio, Uolos Galingosios,
Deivė Nintu žmonių nešienauja,
Karvė kūtėj neatves veršiuko,
Avis aptvare neatves ėriuko,
Žmonės, kurie dauginas nuolat,
Neišpila sąlyty sėklos,
Žvėrys, padarai keturkojai,
Neapvaisina viens kito kergdamies.
Enlili! Tavo tobulumas verčia nutilti!
Tavo esmės nesuvoksi, neišnarpliosi gijų,
Gijų sukryžiuotų, mirtingiesiems neregimų,
Šlovėje tavo dieviškoj — grumtis!
Esi patsai sau — viešpats ir patarėjas!
Tavo užmačias kas atspėtų?
Tavo galios slaptingos niekam nepavaldžios!
Tavo veido nemato nė vienas dievas!
Aukščiausias žynys, dievas, Enlili — tujen!
Aukščiausias teisėjas dausose ir žemėje — tujen!
Tavo žodis nelygstamas! Koks galingas! Kaip dangūs! Kaip debesys!
Tau paliepus dievai anunakai užtikrina derlių!
Tavo Žodis — dangui paramstė, tavo Žodis — pamatas žemei!
Atrama dausoms, paspirtis,
Žemei — pamatas nesugriaunamas!
Prie dausų priartėjęs, jisai derlingiausias:
Kaip lietus iš dangaus pliaupia gėrybės!
Prie žemės priartėjęs, jisai vaisingiausias,

Žemės vaisių begalė noksta!
Tavo Žodis! Jis — vaisiai! Tavo Žodis! Jis — javas!
Tavo Žodis — vandeningas sraumuo, visos debesijos gyvybė!
.....
[Motė] Ninlilė, tavoji žmona, tavo dangun pagrobtoji,
Drabužiais skaisčiais, [gražiais ir šviesiais,]
Išrinktoji, klusni, išaukštinta,
Maloni, rūpestinga šeimininkė Ekuro!
Patarėja tavoji, kalbanti išmintingai,
Šviesiaprotė ir meiliakalbė,
Švarioje šventykloj, šventoje šventykloj šalia tavęs sėdi,
Kalba su tavimi, duoda tau patarimų,
[Ten], prie saulėtekio vartų, likimus lemia!
Ninlilė! Visatos valdovė! Padangės šalių šeimininkė!
Sykiu su Galingąja Uola apdainuota!
Viršūnė, kurios žodis nekeičiamas,
Padėjėja, kurios kalbos neliečiamos,
Ištarmės žaibiškos,
Ketinimai — žodžiai užtikrinti!
O Galingoji Uola, Tėve Enlili! Giesmė tavo šlovei — štai kas yra aukščiau visko!

„TRIŪSAS RAŠTININKŲ, MANO BROLIŲ..."

„Triūsas raštininkų, mano brolių, tau nepatinka!
[O juk jie po dešimt] gurų[20] grūdų atgabena!
Jaunikaičiai! Kiekvienas jų dešimt gurų grūdų parneša tėvui,
Grūdus, vilnas, sviestą, avis jie neša!
O, kaip gerbiamas toks žmogus!
Greta jo — ne žmogus tu!
Ar galėtumei taip darbuotis?
Vaikigalis! Triūsia senas ir jaunas!
Net ir man kartais juos sunku pasivyti,
O manoji galva aukščiau negu tavo!
Kas dar šitaip sūnumi skundžias,
Tarp mano brolių tokio nėra buvę!
Pasakyki tai maniems giminaičiams!

Bijok arba gėdykis!
Bendramoksliai tavo, draugužiai —
Argi ne pavyzdys?! Kodėl tu jais neseki?
Bičiuliai ir bendraamžiai — argi ne pavyzdys?!
Kodėl gi jais neseki?
Ir iš vyresniųjų pavyzdį imki,
O ir iš jaunesniųjų pavyzdį imki.
Išmintingieji, kur tarp mūsų gyvena,
Nuo to laiko, kai Enkis visiems vardus davė,
Kito tokio kruopštaus darbo kaip šis, kurį esu pasirinkęs,
Nežino! Jeigu nemoki dainuoti,
Ligi dainos vidurio, kaip ligi jūros krantų,
Nenubrisi! Taip ir raštininko darbas!
Negalvoji apie mano darbą,
Nekalbu jau — apie mano tėvo!
[En]lilis lėmė žmonių likimus,
Nuo tada, kai visiems po vardą parinko!
[Sūnus] tepaveldi [a]matą tėvo!
[Jeigu ne] — nei garbė jam, nei sveikas!"

„JEIGU NE MOTINA MANO..."

„Jeigu ne motina mano, į lauką, į stepę tave išvarytų,
Didvyri! Jeigu ne motina mano, į lauką, į stepę tave išvarytų!
Jeigu ne motina mano Ningalė[21], į lauką, į stepę tave išvarytų!
Jeigu ne Ningikuga[22], į lauką, į stepę tave išvarytų!
Jeigu ne tėvas mano Zuenas, į lauką, į stepę tave išvarytų!
Jeigu ne brolis mano Utu, į lauką, į stepę tave išvarytų!"
„Mergaite, nepradėk ginčų!
Inana, kalbėkim garbingai!
Inana, nepradėk ginčų!
Ninegala[23], ramiai pasitarkim!
Mano tėvas ne blogesnis už tavo!
Inana, kalbėkim garbingai!
Mano motina nė kiek ne blogesnė!
Ninegala, ramiai pasitarkim!
Geštinana [už tavo seserį] ne blogesnė!

Inana, kalbėkim garbingai!
Aš pats už dievą Utu ne blogesnis!
Ninegala, pasitarkim garbingai!
Dievas Enkis už Zueną nėra blogesnis!
Inana, kalbėkim garbingai!
Deivė Túrtur[24] ne blogesnė už Ningalę!“
Tai, kas čia pasakyta — iš geismo!
Besiginčijant įsliuogė geismas į širdį!
O brangakmenis! O brangakmenis! Tegul jis brangakmenį pragręžia!
Amaušumgaljana[25]! Tegul jis brangakmenį pragręžia!
O brangakmenis! O brangakmenis! [Jis brangakmenį pragręžė!]
O brangakmenis! O brangakmenis! [Jis brangakmenį pragręžė!]
[Jis] pripildė [drėgmės namus], jis pripildė drėgmės jai namus!
[Jis] pripildė [sienas drėgmės], jis pripildė sienas drėgmės!
[Jo žmo]na, vyriausia žynė, Amaušumgaljanai byloja:
„Akmenys pragręžti, akmenys pragręžti, kas jai pragręžė brangakmenį?
Amaušumgaljana, kas jai pragręžė brangakmenį?
Brangakmeniai, jų smulkūs grūdai — įstabioms šnervėms?
Brangakmeniai, jų stambūs žiedai — įstabiai krūtinei?“
Amaušumgaljana žynei vyriausiai atsako:
„Nuo šiandien jinai — vyriausia žynė! Nuo šiandien ji mano žmona!“
Šviesioji Inana, galingoji žynė! Jis jai pragręžė brangakmenį!
O brangakmenis! O brangakmenis! Tegul jis gręžia brangakmenį!
Amaušumgaljana! Tegul jis gręžia brangakmenį!
Akmenys pragręžti, akmenys pragręžti, kas jai pragręžė brangakmenį?
Amaušumgaljana, akmenys pragręžti! Kas jai pragręžė brangakmenį!
„Jis, man sutvertas! Jis, man sutvertas! Tamsmėlynis akmuo — jo barzda!
Jautis laukinis, Anu man sutvertas! Tamsmėlynis akmuo jo barzda!
O, jautis laukinis! Jo barzda — tamsmėlynis akmuo! Jo barzda — tamsmėlynis akmuo!“
Ši daina — Inanos „durgar“[26]!
Nendrine lazdute užrašyta!

„KADA AŠ, VIEŠPATĖ, DAUSOSE SPINDĖJAU..."

„Kada aš, viešpatė, dausose spindėjau,
Kada aš, viešpatė, dausose spindėjau,
Kada aš spindėjau, kada linksma šokau,
Nuo aušros lig žaros dainuoti galėjau,
Priešais mane, priešais pat mane,
Viešpats Kulijana[27] priešais atsistojo!
Viešpats ranką suspaudė,
Ušumgaljana mane apkabino!
„Atstok nuo manęs, Jauti laukinis! Man reik eit namo!
Atstok nuo manęs, Kuli Enlili! Man reik eit namo!
Ką aš [savo] motulei sakysiu meluosiu?
Ningalei, motulei savo, sakysiu meluosiu?"
„Leisk pamokyt tave! Leisk pamokyt tave!
O Inana, gudriausioji! Leisk pamokyt tave!
„Draugužė mana pasivaikščiot pakvietė,
[Padainuot pavaikščiot], pašokt, būgną mušant!
Ak, gražumas dainų,— jinai man dainavo!
Ak, linksminaus iš širdies,— lig aušružės linksminaus!"
Savo mielai motulei taip sakyk, taip jai sumeluoki!"
O mes abu mėnesienoj viens kitą glostysim myluosim!
Aš pa[klosiu] šviesų guolį, prabangų guolį, guolį karališką!
Ak, ateis saldusis metas, ak, ateis džiaugsmai linksmybės!"
„Sagida"[28] — šita daina!
— Aš, mergelė, lauke [vaikštau],
[Lauke vaikštau], saulei šviečiant,
[Aš, Inana, lauke vaikštau.]
[Vaikštau lauke saulei šviečiant!]

.....

Prie motulės vartų atėjau
Ir štai linksma vaikštinėju,
Prie Ningalės vartų atėjau
Ir štai linksma vaikštinėju.
Jis ištars motulei žodį,
Kiparisų aliejų išpils ant žemės,
Motulei Ningalei tars žodį,
Kiparisų aliejų išpils ant žemės!
Aromatų pilni jo namai!

Švelnumo pilni jo žodžiai!
Mano viešpats vertas šviesiųjų įsčių!
O Amaušumgaljana, Zueno žente!
Valdovas Dumuzis vertas įsčių šviesiųjų!
O Amaušumgaljana, Zueno žente!
O šeimininke, koks saldus tavo geismas sielai!
Tavo stepėj tava žolė, koks gražus tavo javas!
Amaušumgaljana, saldus tavo geismas sielai!
Tavo stepėj tava žolė, koks gražus tavo javas!
„Sagara“[29] — ši daina, mušant būgną, daina ši,— Inanai!

„IŠ DIDŽIŲJŲ DAUSŲ Į DIDŽIUOSIUS GELMENIS...“

Iš [Didžiųjų Dausų] į Didžiuosius Gelmenis mintyse atsigręžė.
Deivė iš Didžiųjų Dausų į Didžiuosius Gelmenis mintyse atsigręžė.
Inana iš Didžiųjų Dausų į Didžiuosius Gelmenis mintyse atsigręžė.
Mano viešpatė dangų paliko, žemę paliko, į žemės vidurius leidžias.
Inana dangų paliko, žemę paliko, į žemės vidurius leidžias.
Žynio valdžią paliko, žynės valdžią paliko, į žemės vidurius leidžias.
Uruke Eanos šventyklą paliko, į žemės vidurius leidžias.
Badtibire Emuškalamą paliko, į žemės vidurius leidžias,
Zabalame Giguną paliko, į žemės vidurius leidžias.
Adabe Ėšarą paliko, į žemės vidurius leidžias.
Nipūre Baradurgarą paliko, į žemės vidurius leidžias,
Kiše Chursankalamą paliko, į žemės vidurius leidžias,
Akade Eulmašą[30] paliko, į žemės vidurius leidžias.
Savo slaptąsias galias — jų septynios — surinko.
Surinko galias, rankoj sugniaužė.
Savo slaptąsias galias prie kojų suguldė.
Ant galvos jai Edeno[31] vainikas, „Šuguras“[32].
Ant kaktos jai — galvaraištis „Kaktos žavesys“.
Rankose jai — valdžios ir teismo ženklai.
Vėrinys lazurito kaklą apjuosia.
Dvigubi pakabučiai [pa]puošę krūtinę.
Auksinės apyrankės apviję jos riešus.
Krūtys pridengtos tinkleliu „Čionai, čionai, vyre“.

Aprišu pridengtos strėnos, drabužiu karalienių.
Tepalu „Ateik, ateik“ antakiai apvedžioti.
Inana į požemio karalystę leidžias.
Jos pasiuntinys Ninšuburas[33] eina [šalimais].
Šviesioji Inana Ninšuburui taria:
„Žygūne mano, žygūne!
Mano žodžių širdingų skelbėjau!
Mano žodžių greitsparnių skelbėjau!
Kai į požemio karalystę aš nusileisiu,
Kai į požemio karalystę įžengsiu,
Ant kalvų šermeninių apraudoki mane,
Sueigų namuose muški būgną,
Dievų šventyklas aplankyk dėl manęs,
Veidą susiraižyk, susidraskyk burną,
Kūną dėl manęs sužaloki,
Ašutinę užsimauk tartum koks vargšas!
Ekuran, Enlilio šventyklon įženk vienišas.
Kai Ekuran, Enlilio šventyklon įžengsi,
Užraudok prieš Enlilį:
„Tėve Enlili, neleisk pražūt savo dukrai požemio karalystėj!
Šviesiam savo sidabrui neleisk dulkėmis apsinešti požemio karalystėj!
Tavojo samšito tenenulauš dailidė požemio karalystėj!
Mergelei valdovei neleisk pražūt požemio karalystėj!“
Ir kuomet Enlilis į šituos žodžius neatsišauks, eik į Urą!
Uro mieste, Emudkalame[34],
Į Ekišnugalę[35], pas Naną įžengdamas,
Priešais Naną pravirki:
„Tėve Nana, neleisk savo dukrai pražūt požemio karalystėj!
Šviesiam savo sidabrui neleisk dulkėmis apsinešt požemio karalystėj!
Lazurito tavo žavaus teneperskels gludintojas požemio karalystėj!
Tavojo samšito tenenulauš dailidė požemio karalystėj!
Mergelei valdovei neleisk žūt požemio karalystėj!“
Ir kai Nana į šituos žodžius neatsišauks, eik į Eredą!
Kuomet į Eredą, Enkio šventyklon įžengsi,
Priešais Enkį pravirki:
„Tėve Enki, neleisk savo dukrai pražūt požemio karalystėj!
Šviesiam savo sidabrui neleisk dulkėmis apsinešt požemio karalystėj!
Lazurito tavo žavaus teneperskels gludintojas požemio karalystėj!
Tavojo samšito tenenulauš dailidė požemio karalystėj!

Mergelei valdovei neleisk žūt požemio karalystėj!"
Tėvas Enkis išmintingas, [ga]lingas,
Gyvybės žoles jis pažįsta, gyvybės vandenis jis pažįsta,
Jis mane ir atgaivins!"
Inana į požemio karalystę leidžias,
Ninšuburui, savo pasiuntiniui, kalba:
„Eik, grįžk atgal, Ninšuburai!
Mano prie[sakų] neuž[miršk!"]
Inana linkui rūmų, lazurito kalno artėja,
Prie požemio karalystės vartų skubinas, pilna pykčio,
Prie požemio karalystės vartų šaukia įsiutus:
„Atidaryk rūmus, vartininke, atidaryk!
Atidaryk vartus, Neti[36], atidaryk, ir pas savo vienatinę teįžengsiu!"
Netis, vyriausias karalystės sargas,
Šviesiajai Inanai atsako:
„Kas gi tu, kas?"
„Aš esu žvaigždė saulėtekio!"
„Jeigu tu esi žvaigždė saulėtekio,
Ko atėjai į „Šalį, iš kurios nesugrįžtama"?
Kaip tavo širdis tave siuntė į kelią, iš kurio nesugrįžtama?"
Šviesioji Inana atsako:
„Pas didžiąją valdovę, Ereškigalę,
Nes miręs Gugaljana, josios vyras,—
Šermenų žolių jam rūkenti.
Šermenų alaus jam nulieti. Iš tikro, iš tikro!"
Netis, vyriausias karalystės sargas,
Šviesiajai Inanai atsako:
„Luktelėk, Inana, savo poniai apie tave aš pranešiu!
Savo poniai Ereškigalei apie tave pasakysiu, apie tave pranešiu!"
Netis, vyriausias karalystės sargas,
Pas Ereškigalę, savo ponią, ateina ir taria:
„O mano ponia! Ten mergelė!
Į dievus panaši iš didybės ir [stoto].
[Prie] vartų [„Šalies, iš kurios] nesugrįžtama".
[.....]
Eane [valdas savo paliko].
Savo slaptąsias galias — jų septynios — surinko.
Surinko galias, rankoj sugniaužė.
Savo slaptąsias galias prie kojų suguldė.

Ant galvos jai — Edeno vainikas, „Šuguras".
Ant kaktos jai galvaraištis „Kaktos žavesys".
Rankose — valdžios ir teismo ženklai.
Vėrinys lazurito apjuosęs kaklą.
Dvigubi pakabučiai dabina jos krūtis.
Auksinės apyrankės apvijusios riešus.
Krūtys pridengtos tinkleliu: „Čionai, čionai, vyre".
Strėnos pridengtos aprišu, drabužiu karalienių.
Tepalu „Ateik, ateik" antakiai apvedžioti".
Ereškigalė suplojo sau per šlaunis,
Pasikeitė iš veido, susigriebė už galvos sau.
Nečiui, vyriausiam sargui, nurodymus duoda:
„O Neti, vyriausias karalystės sarge,
Tenenusižengsi tam, ką aš pasakysiu!
Požemio karalystės septynetą skląsčių [atšauki],
Rūmuos Ganziro[37], [kurie priešais požemio karalystę] pirmieji, vartus atverki!
Ir ją, vos įeis
Ir nusilenkusi prisiartins, [pati pasitiksiu".]
Netis, vyriausias karalystės sargas,
Žodžius savo viešpatės garbi[na].
Septynetą požemio karalystės skląsčių atšovė,
Rūmuos Ganziro, kurie priešais požemio karalystę pirmieji, vartus atidarė.
Šviesiajai Inanai byloja:
„Įženk gi, Inana!"
Ir jai, vos tik įėjus,
Edeno vainiką, „Šugurą", nuo galvos nutraukė.
„Kas gi čia, kas?"
„Paklusk, Inana, visagaliai požemio karalystės įstatymai!
Inana, per požemio apeigas tylėki!"
Ir kai įžengė pro antruosius vartus,
Valdžios ir teismo ženklus nulupo.
„Kas čia, kas?"
„Paklusk, Inana, požemio karalystės įstatymai visagaliai!
Inana, per požemio karalystės apeigas tylėki!"
Ir kai įžengė ji pro trečiuosius vartus,
Lazurito karolius nukabino nuo kaklo.
„Kas čia, kas?"

„Paklusk, Inana, požemio karalystės įstatymai visagaliai!
Inana, per požemio karalystės apeigas tylėki!“
Ir kada įžengė ji pro ketvirtuosius vartus,
Pakabučius nuo krūtinės nutraukė.
„Kas čia, kas?“
„Susitaikyk, Inana, požemio karalystės įstatymai visagaliai!
Inana, per požemio karalystės apeigas tylėki!“
Ir kai pro penktuosius vartus ji įėjo,
Auksines apyrankes jai nuo riešų numovė.
„Kas čia, kas?“
„Paklusk, Inana, požemio karalystės įstatymai visagaliai!
Inana, per požemio karalystės apeigas tylėki!“
Ir kai pro šeštuosius vartus įėjo,
Tinklelį „Čionai, čionai, vyre“ nuo krūtinės nutraukė.
„Kas čia, kas?“
„Paklusk, Inana, požemio karalystės įstatymai visagaliai!
Inana, per požemio karalystės apeigas tylėki!“
Ir kai pro septintus vartus ji įėjo,
Aprišą, karalienių drabužį, nuo strėnų nutraukė.
„Kas čia, kas?“
„Paklusk, Inana, požemio karalystės įstatymai visagaliai!
Inana, per požemio karalystės apeigas tylėki!“
Ir įėjo jinai ir nusilenkusi prisiartino.
Sesuo jos pašoko iš sosto.
Paskui vėl atsisėdo.
Septyni anunakai teisėjai ją teisia.
Į Inaną pažvelgė — josios žvilgsny mirtis!
Žodžius ištarė — žodžiuose įsiūtis!
Šaukti ėmė — prakeiktis nuskambėjo!
Tą, kuri įžengė, pavertė lavonu.
Pakabino lavoną ant kablio.
Kai praėjo trys dienos, trys naktys,
Ninšuburas, pasiuntinys,
Jos širdingų žodžių skelbėjas,
Greitsparnių žodžių nešėjas,
Ant laidojimo kalvų ėmė verkauti,
Sueigų namuose ėmė mušt būgną,
Dievų šventyklas josios dėlei aplankė,

Veidą sau susiraižė, burną sau susidraskė,
Susižalojo sau kūną dėl josios,
Ašutinę užsimovė tarsi varguolis.
Į Ekurą, Enlilio šventyklą, įėjo,
Priešais Enlilį pravirko:
„Tėve Enlili! Neleisk savo dukrai pražūt požemio karalystėje!
Šviesiam savo sidabrui neleisk dulkėmis apsinešt požemio karalystėj!
Teneperskels tavo žavaus lazurito gludintojas požemio karalystėj!
Tavojo samšito tenenulauš dailidė požemio karalystėj!
Mergelei valdovei neleisk žūt požemio karalystėj!"
Tėvas Enlilis Ninšuburui atsako:
„Duktė mano Didžiųjų Dausų įsigeidė, Didžiųjų Gelmenų įsigeidė,
Inana Didžiųjų Dausų įsigeidė, Didžiųjų Gelmenų įsigeidė,
Požemio karalystės įstatymai visagaliai, amžini jai aukojimai,
Kas gi čia apie ją praneš, užtars žodį?"
Tėvas Enlilis jo maldų neišklausė, Ninšuburas išėjo.
Ure, Emudkalame,
Ekišnugalin, pas Naną įžengęs,
Priešais Naną pravirko:
„Tėve Nana, neleisk savo dukrai pražūt požemio karalystėj!
Šviesiam savo sidabrui neleisk dulkėmis apsinešt požemio karalystėj!
Tavo žaviojo lazurito teneperskels gludintojas požemio karalystėj!
Tavojo samšito tegul nenulauš dailidė požemio karalystėj!
Mergelei valdovei neleisk pražūt požemio karalystėj!"
Tėvas Nana Ninšuburui atsako:
„Duktė mano Didžiųjų Dausų įsigeidė, Didžiųjų Gelmenų įsigeidė!
Inana Didžiųjų Dausų įsigeidė, Didžiųjų Gelmenų įsigeidė!
Požemio karalystės įstatymai visagaliai, amžini jai aukojimai,
Kas apie ją praneš, užtars žodį?"
Tėvas Nana jo maldų neišklausė, jis į Eredu išėjo.
Eredu, pas dievą Enkį įžengęs,
Priešais Enkį pravirko:
„Tėve Enki, neleisk savo dukrai pražūti požemio karalystėj!
Šviesiam savo sidabrui neleisk dulkėmis apsinešt požemio karalystėj!
Tavo žaviojo lazurito teneperskels gludintojas požemio karalystėj!
Tavojo samšito tenenulauš dailidė požemio karalystėj!
Mergelei valdovei neleisk pražūt požemio karalystėj!"
Tėvas Enkis Ninšuburui atsako:
„Duktė mano! Kas jai atsitiko? Aš jaudinuos!

Inana! Kas jai atsitiko? Aš jaudinuos!
Valdovė šalių! Kas jai atsitiko? Aš jaudinuos!
Dangiškoji žynė! Kas jai atsitiko? Aš jaudinuos!"
Iš panagių sau purvo iškrapštė, kurgarą išminkė,
Iš panagių savo, raudonai dažytų, purvo iškrapštė, gala[turą] išminkė[38].
Kurgarui gyvybės žolių [įkišo].
Galaturą gyvybės vandeniu [pagirdė].
Tėvas Enkis taria kurgarui ir galaturui:
„Eikite, leiskitės požemio karalystėn!
Prie požemio vartų kaip musės nulėkit,
Prie durų ašies raitykitės kaip gyvatės!
Motina gimdytoja gimdydama kenčia,
Ereškigalė guli, kamuojas!
Baltos jos strėnos drabužiu nepriklotos,
Krūtys kaip taurės niekuo nepridengtos,
Balsas jos skamba kaip skardus varis,
Kasos jos kaip poro laiškai išdraikytos.
Ir kada ji ištars: „Aiman, įsčios mano!"
„O tu, [kur kamuojies,] viešpate mūsų, aiman, įsčios tavo!"— [taip jai sakykit].
Ir kada ji ištars: [„Aiman], veide mano!"
[„O tu, kur kamuojies], viešpate mūsų, aiman, veidas tavo!" — taip jai sakykit!
[„Kas jūs], iš kur?"
[„Iš mano] įsčių — į tavo įsčias, iš mano veido — [į tavo veidą!"— taip jai sakykit!]
[„Jei jūs dievai] — duo[siu] jums Žodį,
[Jeigu jūs žmonės] — apdovanosiu [Lemtim!"]
[„Dausų dvasia, žemės dvasia] ją užkeik[it],
[Gelmių dvasia ją užk]eikit!"
Upės vandens jums pasiūlys — o jūs jo neimkit!
Javo grūdų jums pasiūlys — o jūs jų neimkit!
„Lavoną nuo kablio atiduok!"— sakykit!
Vienas — gyvybės žole, o kitas — gyvybės vandeniu jos kūną palieskit —
Prisikels Inana!"
Galaturas ir kurgaras žodžius Enkio garbina.
Prie požemio vartų zuja kaip musės,

Prie durų ašies raitosi kaip gyvatės.
[Motina gimd]ytoja gimdydama kenčia,
[Ereški]galė guli ir kenčia.
[Baltos jos strėnos] drabužiu nepriklotos,
[Krūtys jos kaip] taurės niekuo nepridengtos.
Ir kai sudejavo: [„Aiman], įsčios mano!"
„O tu, kur kamuojies, viešpate mūsų, aiman, įsčios tavo!"— jie ištarė.
Ir kai sudejavo: [„Aiman], veide mano!"
„O tu, kur kamuojies, viešpate mūsų, aiman, o veidas tavo!"— jie ištarė.
„Kas jūs, iš kur?"
„Jūs tarėt: „Iš mano įsčių — į tavo įsčias!" Jūs tarėt: „Iš mano veido — į tavo veidą!"
Jeigu dievai jūs — duosiu jums žodį!
Jeigu jūs žmonės — skirsiu jums Lemtį!"
Dausų dvasia, žemės dvasia ją užkeikė!
[Gelmių dvasia ją užkeikė].
Upės vandens jiems siūlo — jie neima!
Javo grūdus jiems siūlo — jie neima!
„Lavoną nuo kablio atiduok",— jie pasakė.
Šviesioji Ereškigalė kurgarui ir galaturui atsako:
„Šitas kūnas — jūsų valdovės!"
„Šitą kūną mūsų valdovės iš tiesų atiduok!",— jie pasakė.
Lavoną nuo kablio jie nukabino.
Ir vienas — gyvybės žole, kitas — gyvybės vandeniu kūną jos palytėjo.
Inana keliasi.
Inana iš požemio karalystės išeina.
Anunakai ją čiumpa.
„Kas iš požemio karalystėn nusileidusių sveikas išėjo?
Jeigu Inana pameta „Šalį, iš kurios nesugrįžtama",
Galvą už galvą tegul čia palieka!"
Inana iš požemio karalystės išeina.
Ir mažieji demonai „gala"[39] kaip aštriosios strėlės,
Ir didieji demonai „gala" kaip mišķas rinktinis
Iš visų pusių apsupo.
Tas, kur priešais,— ne šauklys, bet krivulė jo rankoj.
Tas, kur už nugaros,— ne karys, bet ginklas prie šono.
Jie, paskui ją einantys,

Jie, paskui Inaną einantys,
Nežino, kas yra alkis, kas yra troškulys,
Miltų sijotų nevalgo,
Vandens tekančio negeria,
Iš žmogaus glėbio žmoną išlupa,
Nuo žindyvės kūdikį atplėšia.
Inana iš požemio karalystės išeina,
Inana iš požemio karalystės išėjo.
Ir pasiuntinys Ninšuburas prie kojų jai puolė.
Dulkėse voliojas, suplyšusia ašutine apsimovęs.
Demonai šviesiajai Inanai byloja:
„Ką gi, Inana, grįžk į savąjį miestą, o mes jį sučiupsim!"
Šviesioji Inana demonams atsako:
„Mano širdingų žodžių sakytojas,
Mano greitsparnių žodžių nešiotojas,
Mano priesakams nenusižengė,
Mano įsakymų neužmiršo,
Ant laidojimo kalvų mane apraudojo,
Sueigų namuos būgną mušė,
Dievų šventyklas dėl manęs aplankė,
Veidą sau susibraižė, burną sau susidraskė,
Kūną savo dėl manęs sužalojo,
Ašutine apsimovė tarsi koks varguolis,
Lankėsi Ekure, Enlilio namuos,
Lankėsi Ure, Inanos namuos,
Lankėsi Eredu, Enkio namuos,
Jis sugrąžino man gyvybę!"
„Ką gi, eime į Umą, į Zigkuršagą eime!"[40]
Ir štai Uma, Zigkuršaga,
Dievas Šara puolė į kojas jai.
Dulkėse voliojas, sudriskusia ašutine apsivilkęs.
Demonai šviesiajai Inanai taria:
„Ką gi, Inana, grįžk į savąjį miestą, o mes jį sučiupsim!"
Šviesioji Inana demonams atsako:
„Dainas [dainavo] man mano Šara,
Karpė nagus man, plaukus šukavo.
Palikite jį, nelieskite jo!"
„Ką gi, eime į Badtibirą, į Emuškalamą eime!"[41]
Badtibire, Emuškalame

Dievas Lulalis į kojas jai puolė.
Dulkėse voliojas, nudriskusia ašutine apsivilkęs.
Demonai šviesiajai Inanai taria:
„Ką gi, Inana, grįžk į savąjį miestą, o mes jį sučiupsim!"
Šviesioji Inana demonams atsako:
„Dievas Lulalis, didysis kunigaikštis! Man iš dešinės, man iš kairės!
Palikite jį, nelieskite jo!"
„Tad eime į Chaščhurguledeną, į Kulabą!"
Paskui ją į Chaščhurguledeną, į Kulabą seka.
Dumuzis valdžios rūbais karaliaus rūmuos soste sau sėdi.
Demonai „gala" jį sučiupo.
Septynetas jų — jam krūtinę sudraskė, jo kraują paliejo,
Septynetas jų — tarsi karštligėj jį užpuolė,
Piemens fleitą, švilpynę jam regint sulaužė!
Jinai į jį pažvelgė — jos žvilgsnis mirtis!
Sušuko jinai — žodžiuose įsiūtis,
Riktelėjo — prakeiktis pasigirdo:
„Jį, griebkite jį!"
Šviesioji Inana piemenį Dumuzį atidavė jiems į rankas.
O jie, tie, kur sekė jai iš paskos,
Nežino, kas yra alkis, kas yra troškulys,
Miltų sijotų nevalgo,
Tekančio vandens negeria,
Žmonos įsčioms džiaugsmo neteikia,
Meilių kūdikių jie nebučiuoja,
Sau sūnų jie negimdo,
Marčias iš uošvių jie grobia!
Dumuzis rauda, net pažaliavo!
„Aš Utu dausose savo malda šaukiuosi!
O Utu, svaini mano, aš tavo žentas!
Į šventyklą tavo motinos aš sviestą nešiojau,
Į Ningalės šventyklą aš pieną nešiojau!
Driežo letenom paversk rankas mano,
Driežo letenom paversk kojas mano!
Nuo demonų aš ištrūksiu, nenutemps jie manęs!"
[Ir Utu išklausė jo maldų,
Kaip labdarys suteikė jam malonę,
Driežo letenom pavertė jo rankas.
Driežo letenom pavertė kojas,

Jis nuo demonų ištrūko, nenutempė jo.]
.....
[Beieškodami apeina] šalis,
Vietos, kur jis pasislėpė, [ieško],
[Demonai rankom] mosuoja,
[Pražioti nasrai] nepaliauja [rėkti].
.....

MAŽIEJI DEMONAI PRAVERIA NASRUS, DIDIESIEMS DEMONAMS BYLOJA:

„Nagi eime pas šviesiausiąją Inaną!"
Demonai į Uruką įsiveržė, šviesiąją Inaną jie griebia.
„Nagi, Inana, grįžk į kelią, kurį pati pasirinkus,— požemio karalystėn keliauki!
Kur širdis tave siuntė, sugrįžk — požemio karalystėn keliauki!
Į Ereškigalio buveinę sugrįžk — požemio karalystėn keliauki!
Šviesiojo aprišo, valdovių drabužio, nesijuosk — požemio karalystėn keliauki!
Tiarą šviesiąją, karūną malonią nusiimk nuo galvos — požemio karalystėn keliauki!
Dažais sau akių nesitepk — požemio karalystėn keliauki!
Sandalais kojų [nesiauk] — požemio karalystėn keliauki!
Kai iš požemio karalystės išėjai, [pakaito sau ne]radai tu!"
[Su tais žodžiais] pas šviesiąją Inaną jie įsibrovė!
Inana išsigandus įsitvėrė į Dumuzio ranką.
„Jaunikaiti! Savo kojas į grandines tu įkiški!
Jaunikaiti! Pulk į žabangus! Sprandą kiški po jungu!"
Ir jie kobinius, dureklius, strėles jo pusėn atsuko!
Didžiuliu variniu kirviu ant jo užsimojo!
Jaunikaitis! Sugriebė jį, pargriovė,
Drabužius nuo jo nuplėšė!
Jaunikaitis! Rankas jam surišo, šiurkščia virve apvyniojo!
Baimės drobule uždengė veidą!
Ir jaunikaitis į Utu dausose rankas savo ištiesė:
„Utu, aš juk tavo bičiulis! Mane, didvyrį, tu pažįsti!
Tavo seserį aš ėmiau į žmonas,
O jinai į požemio karalystę išėjo,
Ji į požemio karalystę išėjo,
Mane vietoj savęs atidavė!

Utu, tu teisingas teisėjas, manęs jie tenesuima!
Rankas man pakeisk, išvaizdą man pakeiski!
Iš savo demonų rankų ištrūksiu, nenutrauks jie manęs!
Kalnų gyvate aš per kalnus peršliaušiu,
Geštinanai, seseriai savo, sielą nunešiu!"
Utu išklausė maldų jo,
Pakeitė jo rankas, pakeitė išvaizdą.
Kalnų gyvate jis per kalnus peršliaužė.
Dumuzis! Jis kaip sakalas, greitas paukštis, nunešė savo sielą!
Geštinanai nunešė sielą.
Geštinana pažiūrėjo į brolį —
Susibraižė skruostus, burną sau susidraskė,
Apžiūrėjo — persiplėšė drabužius ant kūno,
Ties dejuojančiu jaunikaičiu užrypavo:
„O mano broli, o broli mano! O jaunuži! Kad tos dienos ne[grįž]tų!
O broli! O piemenie! Amaušumgaljana! [Kad tos] dienos negrįžtų!
O mano broli! Jaunuži! Be žmonos, be sūnaus!
O mano broli! Jaunuži! Be draugo —bičiulio!
O mano broli! Jaunuži! Virkdantis motiną!"
O demonai „gala" ieško Dumuzio, supa.
Mažieji demonai didiesiems demonams taria:
„Demonai, neturintys genties, giminių, tėvo nei motinos, sesers anei brolio, žmonos nei sūnaus savo!
Didi kariauna, saulėlydžio valandą sėjanti siaubą pasauly!
Jūs, demonai, [grieb]iantys žmogų!
Gailesčio, geraširdystės jums stinga, širdies džiaugsmas jums svetimas!
Nagi eime! Į jo baimę, į sielą, į sveikatą kas nori pažvelgti?
Pas bičiulį jo neisim, pas jo svainį mes neisim,
Pas Geštinaną piemens mes nueisim!"
Demonai rankom mosuoja, Dumuzio ieško.
Iš pražiotų nasrų riksmai plūsta.
Demonai pas Geštinaną atėjo.
„Kur tavo brolis, sakyk?"— klausia, o jinai tyli.
Artėja dangus, tolsta žemė, ji tyli.
Žemė artėja, dangus lūžta, ji tyli!
[Žemė] priartėjo. Nuplėšė drabužį, ji tyli!
Dervos užpylė ant įsčių, ji tyli.
Geštinanos namuos demonai Dumuzio neužtiko.
[Mažieji] demonai di[diesiems demonams] sako:

„Nagi eime į šventąjį gardą!“
Užtiko Dumuzį [šventajam] garde.
Apsupo, [sučiu] po! Užtiko, pamatė!
Su riksmais jaunikaitį užpuolė, didžiuliu kirviu parmušė jį ant žemės!
Peiliais jam vidurius perskrodė, iš visų šonų apsupo!
Sesuo už brolį [pasiryžus aukotis], [kaip paukštė aplinkui] suka.
„O mano broli! Aš didžiausias kančias dėl tavęs iškentėsiu! Musele sulakstysiu!“

.....

Mergelė Inana [taip nusprendė].....
Pagal nuosprendį viskas įvyko.
[Mergelė Inana] gailiai rauda.
„Didvyris mano išėjo, [pražudytas!]
Kaip dabar [nulemti likimą?]
Tavo laikas — pusmetis, tavo sesers — pusmetis!
[Tavo diena] teateina, ir tą dieną [sugrįši!]
Tavo sesers diena ateis, ir tą dieną [sugrįš ji!“]
Šviesioji Inana už savo galvą atidavė Dumuzio galvą!
Šviesioji Ereškigale!
Graži šlovės giesmė tau!

„ŠIRDGĖLOS PILNAS...“

Širdgėlos pilnas jis bėga per lygumą,
Širdgėlos pilnas jaunuolis bėga per lygumą.
Dumuzis, širdgėlos pilnas, bėga per lygumą.
Lazdą už nugaros nusviedė, ima raudoti:
„Verk, o verk, verk, lyguma!
Verk, lyguma, raudok, pelke!
Vėžiai upėj, verkit, raudokit!
Varlės upėj, aimanuokite garsiai!
Motinėlei mano — mane garbstyti!
Motinėlei Turtur — mane garbstyti!
Motinėlei — kur jos penki kepalai duonos? — mane garbstyti!
Motinėlei — kur jos dešimt kepalų duonos? — mane garbstyti!
Jeigu ji apie mano mirtį nesužinos,
Pasakyk, lyguma, motinėlei mielai!

Su jaunesne sesute tegul aprauda!“
Piemuo gulėjo snausdamas,
Piemuo gulėjo snausdamas,— sapną regėjo.
Išbunda iš sapno — neramu jam.
Trina akis — aplinkui tylu.
„Atveskite ją, atveskite ją, seserį mano, atveskit!
Geštinaną mano, atveskit ją, seserį mano, atveskit!
Šviesuolę mano, atveskit, seserį mano, atveskite ją!
Dainuotoją mano, atveskite ją, seserį mano, atveskite ją!
Kerėtoją mano, jaunesniąją mano, seserį mano, atveskite ją!
Žiniuonę mano, pranašautoją mano, seserį mano, atveskite ją!
Savo sapną! Aš papasakosiu savo sapną!
Sapnė, sesuo mano, sapnė, sesuo mano — regėjau!
Švendrynai sužėlė aplink mane, švendrynai išaugo aplink mane!
Vienišas švendras virš manęs viršūnę nulenkė!
Iš švendrų poros, kuri augo greta, vienas [nutolo!]
Medžiai [guotu] apsupo mane!
Į mano šventą židinį liejas vanduo!
Sviestmušę mūsų šventą kirvis kapoja!
Mano šventoji taurė nuo pakabos nu[krito]!
Piemens lazda nuo manęs bėga!
Erelis pastvėrė ėriuką iš gardo!
Vanagas nutvėrė žvirblį nuo žiogrio!
Dulkėse valksto mano ėryčiai barzdeles mėlynas!
Beldžia mano avidėje avys skeltom kanopėlėm!
Sviestmušė sveika, tačiau pienas nebėga,
Taurė sveika, tačiau Dumuzis negyvas!
Švendrų gardas vėtrų išlaužytas!“
Geštinana Dumuziui atsako:
„Broli! Tavo sapnas negeras! Štai kaip aš suprantu,
Dumuzi! Tavo sapnas negeras! Štai kaip aš suprantu jį:
Švendrynai aplink tave sužėlė, švendrynai aplink tave sužėlė —
Tai žudikai tave patykojo!
Vienišas švendras ties tavim viršūnę palenkė —
Tai mieloji motulė ties tavimi lenkiasi!
Iš švendrynų poros, kuri greta auga, vienas prapuolė —
Tai tu ir ašai, vienas iš mūsų prapuls!
Medžiai guotu apsupo tave —
Tai piktadariai pasaloj tave sučiupo!

Į tavo židinį šventą liejas vanduo —
Gedėjimo namais pavirs gardas!
Šventąją sviestmušę kirvis kapoja —
Tai piktadariai į ją nagus tiesia!
Tavo taurė šventoji nukrito nuo pakabos —
Nuo mielos motinėlės kelių nukrisi!
Piemens lazda nuo tavęs bėga —
[Mažieji] „gala" ją sulaužys!
Erelis pastvėrė ėrytį iš gardo —
Piktadariai [tave] muš per veidą!
Vanagas nutvėrė žvirblį nuo žiogrio —
Didieji „gala" iš kūtės tave išvilks!
Sviestmušė [sveika], tačiau [pienas] nebėga,
Taurė sveika, tačiau Dumuzis negyvas!
Švendrų gardas vėtrų išlaužytas!
Riešus tavo grandinės [apjuos]!
Rankas [tavo] virvės apnarplios!
Valkioja dulkėse tavo ožiukai barzdeles mėlynas —
Vėjyje lig dausų aš kasas išdraikysiu!
Beldžia tavo avidėje avys skeltom kanopėlėm —
Nagais tarsi aštriom šukomis skruostus aš dėl tavęs išakėsiu!"
Vos jinai taip pasakė:
„Sesuo mano, įlipki į kalvą! Sesuo mano,
Sesuo, kai į kalvą įlipsi,
Kaip kad tie, kur į kalvą įlipo,
Širdį savo, veidą savo tu [suraminki],
Rūbą ant strėnų sau [pataisyki!]
Sesuo mano, įlipki į kalvą!
Pažvelk nuo kalvos, [apsidairyki aplinkui!]
Ar prakeiktųjų kankintojų,
Valtim plaukiančių, tolumoj nematyti?
Trinkas rankoms [jie neša],
Trinkas kaklui [pasiėmę turi!] Atrišt, atsagstyti jų niekas negali!"
Amageštinana[42] į kalvą pakilo,
Geštinana kaklą [ištiesė].
Geštindudua, jos draugė, [greta jos, duoda jai] patarimų.
„Tie, kurie už gerklės stveria, lekia!"
„Tuos, kurie už gerklės stveria, matau aš!"
„Brolau! Tavo demonai atėjo, [pasislėpk sąžalynuos!]

Dumuzi! Tavo demonai atėjo, [pasislėpk] sąžalynuos!"
„Sesuo! Sąžalynuose pasislėpsiu, tiktai neišduoki!
Tankiam krūmyne aš pasislėpsiu, tiktai neišduoki!
Tirštoj lapijoj aš pasislėpsiu, tiktai neišduoki!
Arali[43] kanaluose aš pasislėpsiu, tiktai neišduoki!"
„Jeigu aš prasitarsiu, te tavo šunys suryja!
Šunys tavo juodieji, tavo aviganiai,
Šunys tavo įniršę, namsargiai šunys,
Tegul tavo šunys mane suryja!
Draugui savo [tatai pasakyk],
Tegul tavo draugas [duos] patarimą!"
[„Broli mano], drauge, bičiuli!
[.....]
[Mano demonai] atėjo!
Žodį [noriu] tau tarti!
Drauge mano! Pasislėpsiu aš sąžalynuos, tiktai neišduoki!
Tankiam krūmyne aš pasislėpsiu, tiktai neišduoki!
Tirštoj lapijoj aš pasislėpsiu, tiktai neišduoki!
Arali kanaluose aš pasislėpsiu, tiktai neišduoki!"
„Jeigu aš prasitarsiu, te tavo šunys suryja,
Šunys tavo juodieji, tavo aviganiai,
Šunys tavo įniršę, namsargiai šunys,
Tegul tavo šunys mane suryja!"
O tie, kur paskui karalių sekė, didžiulė daugybė jų sekė,
Nežino, kas yra alkis, kas troškulys,
Miltų sijotų nevalgo,
Vandens tekančio negeria,
Sušvelninančių širdį dovanų neima,
Džiaugsmo žmonos įsčioms neteikia,
Meilių kūdikių jie nebučiuoja,
Kartaus česnako nekramto,
Žuvies ir svogūno nevalgo.
Pas Adabo gyventojus jie dviese karaliaus atėjo.
Spygliai nusekusiuos vandenuos jie, dagiai dvokiančiuos vandenuos.
Rankos — stalai, liežuvis — didelis namas.
Pas Akšako gyventojus dviese jie karaliaus atėjo.
Akmeniniai stabukai ant kaklo jiems kabo.
Pas Uruko gyventojus dviese jie karaliaus atėjo.
Kardas — galvos lekia iš karto — prie šlaunies kabo.

Pas Uro gyventojus dviese karaliaus atėjo.
Apsirengę jie greitkovės rūbais.
Pas Nipūro gyventojus dviese jie karaliaus atėjo!
Viens kitam sako: eime į užtvarą ir į galvidę.
Sučiupo jie Geštinaną palei užtvarą ir galvidę.
Upelio vandens duoda jai, [o ji] negeria.
Javo grūdų duoda jai, o ji [neima].
Mažieji demonai didiesiems demonams [sa]ko:
„Išmintingieji demonai, gyvieji demonai!
[Didieji] demonai pačiame gražume!
[.....
.....]
Sesuo, atvėrusi brolio slėptuvę! —
Kas, kada tatai matė?!
Nagi eime pas bičiulį!"
Ir štai jo bičiuliui
Upelio vandens duoda, ir jis ima.
Javo grūdų duoda, ir jis ima.
„Draugas mano pasislėpė sąžalynuos, bet aš nežinau, kur jis!"
Sąžalynuos ieškojo jie Dumuzio, nesurado.
„Jis pasislėpė tankiam krūmyne, bet nežinau, kur jis!"
Tankiam krūmyne ieškojo jie Dumuzio, nesurado.
„Jis pasislėpė tirštoj lapijoj, bet aš nežinau, kur jis!"
Tirštoj lapijoj ieškojo jie Dumuzio, nesurado.
„Jis pasislėpė Arali kanaluos, bet aš nežinau, kur jis!"
Arali kanaluos surado jie Dumuzį.
Dumuzis rauda, net pažaliavo.
„Mano sesuo išgelbėjo man gyvybę, mano draugas atėmė man gyvybę!
Sesuo išleis sūnų į lauką, kiekvienas jį pasisveikins!
Draugas išleis sūnų į lauką, niekas nepasisveikins!"
Apsupo jį, bloškė į klaną.
Kilpą užnėrė, užmetė tinklą,
Stipriom virvėm apvijo,
Aviganio lazdą perlaužė.
Prieky einantis daužo,
Paskutinis — už alkūnių nutvėrė ir velka.
Riešus jo apkabino grandinės,
Rankas jo suveržė pančiai.
Jaunikaitis Utu dausose ėmė melstis:

„Utu, tu mano svainis, o aš tavo žentas!
Į Eanos šventyklą žoles aš nešio[jau!]
Vestuvinę dovaną į Uruką nunešiau!
Lūpas šviesias bučiavau!
Šviesią Inanos krūtinę glos[čiau].
Paversk man rankas gazelės kojom,
Paversk mano kojas gazelės kojom,
Ir aš pabėgsiu nuo demonų!
Į Kubirešą-Dildarešą savo sielą nunešiu!"
Utu jo maldų maloningai išklausė.
Kaip labdarys suteikė jam malonę.
Pavertė jo rankas gazelės kojom,
Pavertė jo kojas gazelės kojom.
Ir jis paspruko nuo demonų.
Į Kubirešą-Dildarešą atnešė savo sielą.
Demonai [ieško jo, demonai] jo ne[randa].
„Nagi eime į Kubirešą!"
Kubireše sučiupo jie Dumuzį.
Apsupo jį, bloškė į klaną.
Kilpą užnėrė, tinklą užmetė,
Stipria virve apvijo,
Aviganio lazdą perlaužė.
Prieky einantis daužo,
Paskutinis — už alkūnių nutvėrė ir velka.
Riešus jo sukaustė grandinės,
Rankas jo suveržė pančiai.
Jaunikaitis Utu dausose ėmė melstis:
„Utu! Tu mano svainis, o aš tavo žentas!
Į Eanos šventyklą žoles aš nešiojau,
Vestuvinę dovaną į Uruką nunešiau!
Lūpas švelnias bučiavau,
Šviesią Inanos krūtinę gloščiau.
Paversk mano rankas gazelės kojom,
Paversk mano kojas gazelės kojom,
Belili[44] motinėlei sielą nunešiu!"
Utu maldų maloningai išklausė.
Pavertė jo rankas gazelės kojom,
Pavertė jo kojas gazelės kojom.
Ir štai jis [paspruko nuo demonų],

Belili motinėlei atnešė sielą.
Prie Belili šventyklos atėjo.
„Motinėle, aš ne paprastas mirtingasis, aš deivės vyras!
Kad taip tekančio vandens gaučiau gerti!
Kad taip miltų sijotų gaučiau pavalgyt!“
Įpylė vandens jam, pasijojo jam miltų, šventykloje jis atsisėdo.
Belili motinėlė iš šventyklos išėjo.
Kai motinėlė iš šventyklos išėjo,
Demonai „gala“ ją pamatė.
Jeigu motinėlė Dumuzio slėptuvės nežinojusi būtų,
Nebūtų jinai taip sutrikus.
„Nagi eime į Belili motinėlės šventyklą!“
Belili motinėlės šventykloj sučiupo jie Dumuzį.
Apsupo jį, bloškė į klaną.
Kilpą [užnėrė, tinklą] užmetė,
[Stipria virve] apvijo,
[Aviganio lazdą] perlaužė.
[Prieky einantis] [daužo].
[Paskutinis — už alkūnių nutvėrė ir vel]ka.
Rankas [jo suveržė pančiai,]
[Jaunikaitis] Utu dausose ėmė melstis:
„Utu! Tu mano [svainis], aš — tavo žentas!
Į Eanos šventyklą žoles tau [nešiojau,]
[Vestuvinę dovaną] į Uruką nunešiau.
Lūpas šviesias [bučiavau],
Šviesią Inanos krūtinę gloščiau.
Paversk mano rankas gazelės kojom,
Paversk mano kojas gazelės kojom,
Į [šventąjį] užtvarą, į užtvarą seseriai savąją sielą nunešiu!“
Utu jo maldų maloningai išklausė,
Pavertė jo rankas gazelės kojom,
Pavertė jo kojas gazelės kojom,
Į šventąjį užtvarą, į sesers užtvarą savo sielą jis atnešė.
Prie šventojo užtvaro, prie sesers užtvaro jis atėjo.
Geštinana pakėlė akis į dausas, Geštinana pasilenkė prie žemės,
Garsia aimana dangų ir žemę
Tartum drobule apdengė, dangalu apsiautė.
Veidą sau susiraižė, burną sau susidraskė,
Ausis, skruostus — akims neregimus — išakėjo.

Krūtis, įsčias — akims neregimas — [sužalojo].
„Broli! Skersgatvin [bėki, slėpkis!]“
Jeigu [Gešt]inana brolio slėptuvės nežinojusi būtų,
Jinai taip nebūtų [pažvelgus],
Jinai taip nebūtų suklikus.
„Nagi [eime] į gardą ir kūtę!“
Pirmasis demonas įėjo į gardą, galvidę,
Kūtės skląsčius ugnim [pa]leido.
Antrasis demonas įėjo į gardą, galvidę,
Aviganio lazdą ugnim paleido.
Trečiasis demonas [įėjo] į gardą, galvidę,
Sviestmušę šventą kirviu [kapoja].
Ketvirtas demonas [įėjo] į gardą, galvidę,
Taurę šventąją nuo vinies [numetė].
Paskutinis demonas [įėjo] į gardą, galvidę.
Sviestmušė sveika, bet Dumuzis negyvas.
Švendrų gardas vėtrų išlaužytas.

Giesmė „kali-[kali“] — apie D[umuzio] mirtį.

„VALDOVUI SAULĖLYDŽIO — VARGAS!..“

Valdovui saulėlydžio — vargas! Vyro,
Saulėtekio viešpatė — vyro,
Eanos viešpatė — vyro,
Uruko viešpatė — vyro,
Zabalamo[45] viešpatė — vyro —
O, vargas jos vyrui, o, vargas bičiuliui!
O, vargas Eanai, o, vargas Urukui!
Savo vyro sugauto, draugo sugauto!
Savo vyro užmušto, draugo užmušto!
Savo vyro, Uruke užmušto, kritusio,
Kulabe, Uruke užmušto, kritusio!
Kurs šventuos Eredu vandenuos neilgai prausės[46],
Kurs muiline šaknimi Enune[47] neilgai trynės,
Kurs dievų motiną kaipo motiną neilgai garbino,
Kurs džiaugsmingą skolą miesto mergelėms neilgai mokėjo,

Kurs su miesto didžiūnais neilgai varžėsi,
Kurs miesto kurgarus neilgai skapino,
Kurs, kilmingasis, neilgai savo galią rodė —
Inana jaunojo numylėtinio rauda!
„Mano meilusis vyras, mano brolis-vyras išėjo!
Mano meilusis vyras, mano brolis ir draugas išėjo!
Vyras mano su pirmosiom žolėm išėjo!
Draugas mano su paskutiniosiom žolėm išėjo!
Vyras mano, žolių ieškot ėjęs, žolių paimtas!
Draugas mano, vandens ieškot ėjęs, vandens paimtas!
Numylėtinis mano jaunas, tartum švendras, šiurkščios rankos iš miesto išrautas!
Mano šviesusis, kaip žiedynas žolės, šiurkščios rankos iš miesto išrautas!
Tom dienom, kai [Uruke šviesiajam],
Šventajam garde [pasislėpė Dumuzis],
Ožiuką šviesųjį [paaukojo],
Javų šviesiųjų [aukojo],
[Dideli] ir maži demonai [susirinko],
Septynetas demonų galingų [susirinko],
Septynetas demonų Dumuzį [užpuolė].
Pirmasis demonas įėjo į gardą [apžiūrėjo gardą, gardą išklibino],
Antrasis demonas įėjo į gardą, į šviežią pieną [žemių primetė],
Trečiasis demonas įėjo į gardą, į šviežią vandenį žemių [primetė],
Ketvirtasis demonas įėjo į gardą, ąsočius [sudaužė, gardą išvertė]!
Penktasis demonas įėjo į gardą, dulkes sukėlė, kaip viesulas praūžė.
Šeštasis demonas įėjo į gardą, švendrų gardą išardė,
Septintasis demonas įėjo į gardą, o jis, kilmingasis, gulėjo, dejavo.
Dumuzis kampe gulėjo, dejavo.
Šviesusis Inanos vyras kampe gulėjo, dejavo.
„Šeimininke! Mes atėjom tavęs! Kelkis, [eik su manim]!
Dumuzi vyre! Mes atėjom tavęs! Kelkis, eik [su manim]!
Inanos drauge, Turtur vaisiau, [kelkis], eik su manim!
Tu, kurio sapnas melavo, broli Geštinanos, kelkis, eik su manim!
Tavo avys sugautos, ėryčiai išgrobstyti, kelkis, eik [su manim]!
Tavo ožkos sugautos, ožiukai išgrobstyti, kelkis, [eik su manim!]
Tiaros šviesiosios ant galvos ne[sidėk, kelkis, eik su manim!]
Aprišo šviesaus per strėnas sau [nesijuosk, kelkis, eik su manim!]
Šventosios aviganio lazdos nečiupk, [kelkis, eik su manim!]
Sandalais kojų [nesiauk, kelkis, eik su manim!"]

Piemuo [maldaudamas rankas ištiesė:]
[„Aš Utu dausose šaukiuosi!
O Utu, tu brolis mano žmonos, aš tavo sesers vyras,
Į namus tavo motinos aš grietinę nešiojau,
Į Ningalės šventyklą grietinę nešiojau,
Į Ningalės šventyklą aš pieną nešiojau,
Vestuvinę dovaną į šventyklą aš atnešiau,]
[Lūpas šviesias bučiavau,]
[Šviesią Inanos krūtinę gloščiau,]
[Paversk mano rankas gazelės kojom,]
[Paversk mano kojas gazelės kojom,]
[Nuo savo demonų aš paspruksiu, nenutrauks jie manęs,]
[Prie užtvankų stepėje aš pasislėpsiu, nenutrauks jie manęs,]
[Prie kanalų stepėje pasislėpsiu, nenutrauks jie manęs".]
[Utu jo maldų maloningai išklausė.]
[Kaip labdarys malonę padarė.]
Pavertė jo rankas gazelės kojom,
Pavertė jo kojas gazelės kojom.
Demonai į demonus pa[žiūrėjo].
Mažieji demonai didiesiems sa[ko],
Demonai savo sėbrams sa[ko:]
„Jaunikaitis! Jis paspruko [nuo mūsų!]
Dumuzis! Jis paspruko [nuo mūsų!]
Prie užtvankų stepėj su[čiupsime jį],
Užtvankų sargas! [Jis mums padės!]
Priešais bandą avių [sučiupsime jį],
Priešais bandą gazelių [sučiupsime jį],
Avių pogulio vietoj [sučiupsime jį],
Tarp jo draugo avių [sučiupsime jį],
Prie avių bandos [sučiupsime jį],
Pas jo draugą [sučiupsime jį],
[Sučiupsime jį, surišime jį!]
.....
Prie jo motinos kelių [sučiupsime jį!]
Motina jo [Turtur padės jam!]
Pas jo gerąją seserį [sučiupsime jį!]
Sesuo jo [padės jam!]
[Šviesiosios Inanos namuos sučiupsime jį!]

Inana įsiūty [jį išduos!"]
.....
Šviesusis Inanos vyras taip tarė:
„Nėr žolės — suėdė žolę!
Nėr vandens — išgėrė vandenį!
Nėr gardo — išpustytas gardas!
Nėr avių — atraišiotos avys!"
Jį, kursai neturėjo pastogės, sučiupo demonai „gala".

108 eilutės raudos apie Dumuzį ir Inaną lumzdeliu „šem".

„KILMINGOJI MERGELĖ GATVĖJE STOVI..."

Kilmingoji mergelė gatvėje stovi,
Palaidūnė mergelė, duktė Inanos,
Mergelė, Inanos duktė, stovi palei nakvynnamį.
Sviestas, saldi grietinėlė jinai,
Telyčia galingos Inanos jinai,
Enkio lobių turtinga slėptuvė,
O, mergelė! Atsisės — obelim žydi,
Atsiguls — akims vienas džiaugsmas!
Kedrų vėsa šešėliuota vilioja!
Prie jos mano veidas prikaustytas — mylinčio veidas,
Mano rankos prikaustytos — mylinčio rankos,
Mano [akys] prikaustytos — mylinčio akys,
Mano kojos prikaustytos — mylinčio kojos.
Ak, sidabro slenksčiai prieš ją, lazurito laipteliai po ja,
Kai žemyn jinai leidžias!
Kai mieloji stabtelėjo,
Kai mieloji antakius pakėlė —
Mieloji iš dausų vėju [padvelkė],
Į jaunuolio [kr]ūtinę strėlė įstrigo.
Dievas Asaluchis[48] tatai pamatė,
Pas Enkį tėvą eina ir sako:
„Tėve! Kilmingoji mergelė gatvėje!"
Ir antrą sykį jis sako:
„Tėve! Kilmingoji mergelė gatvėje!"

„Ką sakyt nežinau, kuo padėt, nežinau aš!“
Enkis sūnui savo atsako:
„Sūnau! Ko tu nežinai? Ką galėčiau aš pasakyti?
Asaluchi! Ko tu nežinai? Ką galėčiau tau pasakyt?
Viską, ką žinau aš, iš tiesų ir tujen žinai!
Šventos karvės pieną ir sviestą,
Baltos karvės pieną ir sviestą
Į geltonąjį indą iš alebastro supilki,
Mergelės krūtinę [lašais aptėkški!“]
Ir mergelė atvertų durų neužsišaus,
Draugo, ilgesio apnikto, neatstums ji,
Iš tikrųjų seks iš paskos man!

[Užkeikimas iš „Enurio“ užkeikimų]

© Vertimas į lietuvių kalbą,
Sigitas Geda, 1991

BABILONIEČIŲ POEZIJA

Apie viską regėjusį

IŠ KERĖTOJO SIN-LEKE-UNINIO ŽODŽIŲ

I LENTELĖ

Apie viską regėjusį ligi krašto pasaulio,
Apie jūras pažinusį, perkopusį kalnus,
Apie priešus įveikusį, padedant draugui,
Apie pasiekusį išmintį, numačiusį viską:
Paslaptis jis regėjo, tai, kas slapta, žinojo,
Atnešė žinią mums apie laiką prieš tvaną,
Ilgą kelią nuėjo, bet pavargęs nurimo,
Sakmę apie žygius akmeny iškirto,
Siena apjuosė aptvertą Uruką,
Šviesią klėtį Eanos šventosios.—
Apžiūrėki tą sieną, kur vainikai lyg pagal siūlą,
Žvilgtelk į pylimą, kur sau lygių neturi,
Prisilieski prie slenksčių, drybsančių nuo senovės,
Ir įženk į Eaną[1], Ištar būstą,—
Net būsimasis valdovas nepastatys tokio,—
Užlipk ir apeiki sienas Uruko,
Pamatą apžiūrėk, plytas apčiupinėki:
Ar neišdegtos plytos,
Ar sienos jo nepradėtos septynių išminčių?

Didesnis jisai [nei visi žmonės],

(Toliau trūksta apie trisdešimt eilučių.)

Per du trečdalius dievas, per vieną — žmogus,
Jo kūno pavidalą nėr su kuo ir palygint,

(Toliau trūksta keturių eilučių.)

Sieną Uruko jisai išaukština.
Vyras žiaudrus, galvą kaip tauras iškėlęs,
Kurio ginklas kovoj sau lygių neturi,—
Visi jo draugai šoka, būgną išgirdę!
Miegamuosiuose dreba vyrai Uruko:
„Tėvui Gilgamešas sūnaus nepalieka!
Dieną ir naktį siaučia jo kūnas:
Negi tai Gilgamešas, aptverto Uruko ganytojas,
Negi tai sūnų Uruko ganytojas,
Stiprus ir šlovingas, viską pasiekęs,
Motinai Gilgamešas nepalieka mergelės,
Didvyrio pradėtos, vyrui skirtosios!"
Skundą jų dažnai dievai nugirsdavo,
Dangiškieji dievai pasišaukė Uruko valdovą:
„Žiaudrų tu sūnų sutvėrei, galva iškelta tarsi tauro,
Kurio ginklas kovoj sau lygių neturi,—
Visi jo draugai šoka, būgną išgirdę,
Tėvams Gilgamešas sūnų nepalieka!
Dieną ir naktį siaučia jo kūnas:
Negi tai aptverto Uruko ganytojas,
Negi tai sūnų Uruko ganytojas,
Stiprus ir šlovingas, viską pasiekęs?
Motinai Gilgamešas nepalieka mergelės,
Didvyrio pradėtos, vyrui skirtosios!"
Skundą dažnai jų nugirsdavo Anu.
Kreipėsi jie į didžiąją Aruru[2]:
„Aruru, tu Gilgamešą sutvėrei,
Dabar sutverk atgamą[3] jojo!
Kuomet narsa su Gilgamešu jis susilygins,
Tegul susirungia, Urukas tegul pailsi".
Aruru, tas šnekas išklausius,
Anu atgamą širdy sau sutvėrė,
Nusiplovė rankas Aruru,
Atgnybė molio, sviedė į žemę,
Nulipdė Enkidu, sutvėrė didvyrį.
Naktovidžio padaras, karys Ninurtos,
Vilnom apžėlęs visas jo kūnas,
Taip kaip moteris plaukus nešioja,
Sruogos plaukų tarsi javas tankiausias,

Žmonių nei pasaulio nežino,
Apsirengęs jisai tarsi Sumukanas[4].
Sykiu su gazelėmis šlamščia žolę,
Sykiu su žvėrimis braunasi į girdyklą,
Sykiu su gyvūnais gaivinasi vandeniu.
Žmogus — medžioklis — žvėriautojas —
Prie girdyklos jį susitinka.
Pirmą dieną, antrą ir trečią
Prie girdyklos jį susitinka.
Pamatė medžioklis — išpuolė iš veido,
Su savo galvijais namo pasuko,
Išsigando, pritilo, amą prarado,
Krūtinėje — liūdesys, veidas apniuko,
Širdgėla įsibrovė į vidurius,
Į einantį tolimuoju keliu[5] panašus pasidarė.

Medžiotojas burną pravėrė ir taria, byloja jis savo tėvui:
„Tėve, vyras kažkoks, iš kalnų pasirodęs,—
Visam krašte ranka jo galinga,
Kaip iš dangiško akmenio, tvirtos jo rankos,—
Nuolat klaidžioja jis po kalnus aplinkui,
Nuolatos su žvėrimis grūdasi į girdyklą.
Bijausi aš jo, nedrįstu prisiartint!
Duobes aš kasu — jisai jas užgriauna,
Spąstus paspendžiu — jisai juos išdrasko,
Iš rankų man atima žvėris ir stepių gyvūnus,—
Jis neleidžia man stepėj darbuotis!"

Tėvas jo burną pravėrė ir taria, byloja medžiokliui:
„Sūnau mano, gyvena Gilgamešas Uruke,
Nėra už jį nieko stipresnio,
Visam krašte ranka jo galinga,
Kaip iš dangiško akmenio, tvirtos jo rankos.
Eik, į jį atgręžk savo veidą,
Jam papasakok apie žmogaus jėgą.
Duos jisai pasileidėlę — atsivesk su savim ją:

Moteris jį nugalės tarsi vyras galingas!
Jam begirdant žvėris girdykloj,
Te rūbus nusiplėšia, apatinį atnarsto,—
Ją išvydęs, jisai prisiartins —
Paliks tuomet žvėrys jį, su kuriais dykroj augo!"
Tėvo patarimo jisai paklausė,
Patraukė medžioklis pas Gilgamešą,
Leidos į kelią, atgręžė pėdas Urukan,
Gilgamešo akivaizdoj pratarė žodį:
„Yra vienas vyras, iš kalnų pasirodęs,
Visam krašte ranka jo galinga,
Kaip iš dangiško akmenio, tvirtos jo rankos!
Klaidžioja nuolatos po kalnus aplinkui,
Nuolatos su žvėrim grūdasi į girdyklą,
Nuolatos į girdyklą suka jo kojos.
Bijausi aš jo, nedrįstu prisiartint!
Duobes aš kasu — jisai jas užgriauna,
Spąstus paspendžiu — jisai juos išdrasko,
Man iš rankų atima žvėris ir stepių gyvūnus,—
Jis neleidžia man stepėj darbuotis!"
Gilgamešas jam taria, medžiokliui:
„Eik, mano medžiokli, pasileidėlę Šamchat sykiu nusiveski,
Te rūbus jinai nusiplėšia, apatinį atnarsto,—
Ją išvydęs, jisai prisiartins —
Paliks jį žvėrys, su kuriais dykroj augo".
Išėjo medžioklis, pasileidėlę Šamchat sykiu pasiėmęs,
Patraukė į kelią, leidosi į kelionę,
Trečią dieną pasiekė sutartą vietą.
Medžioklis ir pasileidėlė tykoti ėmė —
Dieną, dvi dienas sėdi palei girdyklą,
Žvėrys ateina, girdykloje geria,
Gyvūnai ateina, vandeniu širdį gaivina,
Ir jisai Enkidu, kalnuose užgimęs,
Sykiu su gazelėmis šlamščia žolę,
Sykiu su žvėrimis grūdasi į girdyklą,
Sykiu su gyvūnais vandeniu širdį gaivina.
Pamatė Šamchat žmogų laukinį,
Vyrą — naikintoją iš stepių gilybės:
„Štai jisai, Šamchat! Atlapok savo krūtis,

Savo gėdą apnuogink, grožybes tavo tepatiria!
Išvydęs tave, jisai prisiartins,
Nesutrik, priimki jo kvapą,
Praskleisk drabužius, ant viršaus teatsigula!
Suteik jam malonumą, moterų priedermę,—
Paliks jį žvėrys, su kuriais dykroj augo,
Prisiglaus prie tavęs, pilnas geismo aistringo".
Atskleidė Šamchat krūtis, savo gėdą apnuogino,
Nesutriko, priėmė kvapą,
Atlapojo drabužį, ir atsigulė ant viršaus jis,
Malonumą jam suteikė, moterų priedermę,
Ir prie jos prisiglaudė jis, pilnas geismo aistringo.
Šešios dienos praėjo, septynios praėjo —
Be paliovos Enkidu pasileidėle sotinos,
O kada atsikando glamonių,
Į žvėris savuosius atgręžė veidą.
Pamačiusios Enkidu, išbėgiojo gazelės,
Stepių žvėrys ėmė vengti jo kūno.
Pašoko Enkidu,— suglebo jo raumenys,
Sustingo jo kojos,— ir žvėrys nutolo.
Susitaikė Enkidu,— nelakstys taip kaip andai!
Tačiau proto įgijo, tapo daug nuovokesnis,—
Sugrįžo ir sėdos prie pasileidėlės kojų,
Pasileidėlei žiūri į veidą,
Ką tik tars pasileidėlė — klauso jo ausys.
Pasileidėlė byloja jam, Enkidu:
„Tu gražus, Enkidu, panašus tu į dievą,—
Ko gi su žvėrimis po stepę bastaisi?
Eime, nuvesiu tave į Uruką aptvertą,
Į šviesųjį rūmą, Anu buveinę,
Kur Gilgamešas pertekęs galios
Ir tarsi tauras žmonėms jėgą rodo!"
Taip pasakė — jam tokios šnekos malonios,
Išmintinga širdis ieško sau draugo.
Enkidu pasileidėlei taria:
„Tai eikime, Šamchat, mane tu nuveski
Į šviesų šventąjį rūmą, Anu buveinę,
Kur Gilgamešas pertekęs galios
Ir tarsi tauras žmonėms jėgą rodo!

Aš jį iškviesiu, išdidžiai pasakysiu,
Imsiu šaukt Uruke: aš — galingasis,
Man vienam tik paklūsta likimai,
To, kur stepėje gimęs,— jėga begalinė!“ —
„Eime, Enkidu, pasisuk į Uruką,—
Kur Gilgamešą rasti — žinau aš iš tikro:
Eime, Enkidu, į Uruką aptvertą,
Kur didžiuojasi žmonės karališkais rūbais,
Nėr dienos, kad jie nesurengtų sau šventės,
Kur cimbolai ir arfos skambėt nepaliauja,
Kur grožiu pasileidėlės garsios:
Geismo pertekę,— siūlo malonę —
Jos iš guolio naktinio didžiūnus ištraukia.
Enkidu, tu gyvenimo nepažįsti,—
Gilgamešą parodysiu, kuris aimanom džiaugias.
Žvilgtelk į jį, pažiūrėk jam į veidą —
Gražus jis kaip vyras, savo vyriškom galiom,
Skleidžia geismą aplink visas kūnas,
Daugiau už tave jisai turi galybės,
Sau ramybės neranda dieną nei naktį!
Enkidu, įžūlumą pamirški:
Gilgamešas — Šamašas[6] jį myli,
Anu, Elilis, Eja[7] jam įkvėpė protą.
Dar prieš tau nuo kalnų nusileidžiant,
Gilgamešas Uruke tave matė per sapną.
Gilgamešas pakirdo ir aiškina sapną,
Byloja jis motinai savo:
„Motin mano, sapną aš naktį regėjau:
Pasirodė jame man dangiškos žvaigždės,
Krito ant manęs lyg akmuo iš padangių.
Pakėliau — buvo už mane daug tvirtesnis,
Pakračiau — nuo savęs negaliu nukratyti,
Kraštas Uruko link jo pasikėlė,
Visas kraštas prie jo susirinko,
Žmonės aplink jį miniomis plūsta,
Vyrai visi jį apsupo,
Draugai mano visi jam kojas bučiavo,
Pamilau aš jį, prilipau kaip prie moters,

Ir prie tavo kojų padėjau,
Tu gi jį su manim sulyginai".
Motina Gilgamešo protinga,— viską išmano,— byloja ji viešpačiui savo,
Nìnsun protinga,— viską ji žino,— byloja ji Gilgamešui:
„Tas, kursai pasirodė kaip dangiškos žvaigždės,
Kur užkrito tave tarsi akmuo iš padangių,—
Tu jį pakėlei — už tave jis buvo stipresnis,
Pakratei — negali nukratyti,
Pamilai tu jį, prilipai kaip prie moters,
Ir prie mano kojų padėjai,
Aš gi jį su tavim sulyginau —
Draugas ateis stiprus gelbėt bičiulio,
Visoje šalyje ranka jo galinga,
Kaip iš dangiško akmenio, tvirtos jo rankos,—
Tu pamilsi jį, kaip prie moters priglusi,
Jis draugu tavo taps, tavęs nepaliks jis,—
Taip paaiškint galima tavąjį sapną".
Gilgamešas jai, motinai savo, byloja:
„Motin mano, vėl aš sapną regėjau:
Į aptvertą Uruką kirvis nukrito, o aplinkui jį spietės:
Kraštas Uruko link jo pasikėlė,
Visas kraštas prie jo susirinko,
Žmonės aplink jį miniomis plūsta,—
Pamilau aš jį, prilipau kaip prie moters,
Ir prie tavo kojų padėjau,
Tu gi jį su manim sulyginai".
Motina Gilgamešo protinga,— viską išmano,— byloja ji Gilgamešui,
Ninsun protinga,— viską ji žino,— byloja ji Gilgamešui:
„Tame kirvy tu žmogų regėjai,
Tu jį pamilsi, kaip prie pačios prisiglausi,
Aš gi jį su tavim sulyginsiu.
Tvirtas, aš sakiau, ateis draugas gelbėt bičiulio,
Visoje šalyje ranka jo galinga,
Kaip iš dangiško akmenio, tvirtos jo rankos!"
Gilgamešas jai, motinai savo, byloja:
„Jei Elilio valia — teiškils patarėjas,
Mano bičiulis tebus patarėju,
Aš bičiuliui patarėju tebūsiu!"

Taip savo sapnus jis išsiaiškino".
Papasakojo Šamchat Enkidu sapnus Gilgamešo, ir abu pradėjo mylėtis.

II LENTELĖ

*(„Ninevišk*os" *versijos pradžioje trūksta — neskaitant smulkių nuolaužų su dantiraščiu — apie šimto trisdešimt penkių eilučių, vaizduojančių epizodą, kuris „Senojoj babiloniškoj" versijoj — vadinamojoj „Pensilvaniškoj lentelėj" — dėstomas šitaip:)*

„Kelkis, Enkidu, tave aš nuvesiu
Į Eanos šventyklą, Anu buveinę,
Kur Gilgamešas, nelygstamas žygiuos.
O tu kaip save jį pamilsi!
Kelk nuo žemės, iš piemenų guolio!"
Išgirdo jos žodį, pagavo jos kalbą,
Moters patarimas įkrito į širdį.
Perplėšė audeklą, vienu jį aprengus,
Antru gabalu pati apsitaisė,
Už rankų paėmus, nuvedė tarsi vaiką
Į piemenų stovyklą, žardus galvijų.
Ten aplink juos piemenys susirinko,
Šnabždasi jie, į jį įsibedę:
„Vyro to išvaizda primena Gilgamešą,
Ūgio žemėlesnio, bet kaulo tvirtesnio.
Tai tikrai Enkidu, padaras stepių,
Visoje šalyje ranka jo galinga,
Kaip iš dangiško akmenio, tvirtos jo rankos:
Žvėrių pieną jis žindęs!"
Į duoną, kurią jam padėjo,
Sumišęs jis žvelgia ir žiūri:
Nemokėjo Enkidu duona maitintis,
Gerti vyną buvo nepratęs.
Pasileidėlė burną pravėrė, Enkidu ji byloja:
„Valgyk, Enkidu, duoną,— taip gyvenime daro,
Vyną gerk — pasauliui taip lemta!"
Ligi soties valgė Enkidu duonos,
Vyno išgėrė septynis ąsočius.

Ėmė siausti jo siela, įsiaudrojo,
Linksminos jo širdis, ir veidas švytėjo.
Apsigraibė jisai savo kūną gauruotą,
Balzamu išsitrynė, panėšėjo į žmogų,
Apsirengė rūbais, pavirto į vyrą,
Pasigriebė ginklą, susigrūmė su liūtais —
Piemenys ramūs miegojo.
Liūtus įveikė ir vilkus jis sutramdė —
Didieji ganytojai snaudė:
Enkidu — jųjų sargas, nenumaldomas vyras,
[.....]
Žinią atnešė Gilgamešui į aptvertą Uruką:

(Toliau „Senojoj babiloniškoj" versijoj trūksta penkių ar šešių eilučių.)

Enkidu su pasileidėle linksmintis nesiliovė,
Pakėlė akis, žmogų mato,—
Byloja jis pasileidėlei:
„Šamchat, atvesk čia tą žmogų!
Ko jam reikia? Noriu žinoti jo vardą!"
Šūktelėjo pasileidėlė žmogų.
Tasai prisiartino, jį pamatė.
„Kur tu, o vyre, skubi? Kam tavo žygis sunkusis?"
Žmogus burną pravėrė, Enkidu jis byloja:
„Į vestuvių menę[8] aš buvau kviestas,
Bet žmonių dalia — aukštesniems nusilenkti!
Krauna miestas plytas pintinėsna,
Pamaitinti miestą kvaknoms paskirta,
Vien tik karaliui aptverto Uruko
Vestuvių menė atvira esti,
Tiktai Gilgamešui, karaliui aptverto Uruko,
Vestuvių menė atvira esti,—
Paima jis vos sutuoktą žmoną!
Visad taip buvo, sakau aš: ir bus taip,
Tarybos dievų toks sprendimas,
Dar virkštelę bepjaunant, jam taip lėmė!"
Nuo to žmogaus žodžių išbalo jo veidas,

(Trūksta maždaug penkių eilučių.)

Priekyje eina Enkidu, o Šamchat pridurmu,

(Toliau išlikęs fragmentas iš pagrindinės „Nineviškos" versijos.)

Išėjo Enkidu į gatvę aptverto Uruko:
„Išvardink stipruolių bent trisdešimt, su jais susigrumsiu!"
Į vestuvių menę kelią užtvėrė.
Kraštas Uruko link jo pasikėlė,
Priešais jį visas kraštas suėjo,
Žmonės aplink jį miniomis plūsta,
Vyrai šalia jo susirinko,
Kaip silpnučiai vaikai bučiuoja jam kojas:
„Nuostabus nūnai didvyris mums pasirodė!"
Buvo tą naktį Išcharai[9] guolis paklotas,
Bet Gilgamešui kaip dievas iškilo varžovas:
Vestuvių menėn Enkidu koja duris užtvėrė,
Gilgamešui įeiti neleido.
Susigrūmė prie durų vestuvinės menės,
Ėmė gatvėje kautis, ant plačiojo kelio,—
Prieangis griuvo, siena ėmė drebėti.
Prilenkė Gilgamešas kelienį prie žemės,
Savo pyktį sutramdė, numaldė sau širdį,
Kai širdis jo nurimo, Enkidu Gilgamešui byloja:
„Vieną tokį motė tave pagimdė,
Aptvaro Buivolė Ninsun!
Aukštai iškilai visa galva virš vyrų,
Elilis paskyrė tau žmonėms karaliauti!"

(Iš tolesnio „Nineviškos" versijos II lentelės teksto vėlgi išliko tiktai menkos nuotrupos; aišku tik, kad Gilgamešas atvedė bičiulį pas savo motiną Ninsun.)

[„.....
.....]
Visoje šalyje ranka jo galinga,
Kaip iš dangiško akmenio, tvirtos jo rankos!
Palaiminki jį, tegul bus mano brolis!"
Gilgamešo motina burną pravėrė, byloja ji savo viešpačiui,
Buivolė Ninsun Gilgamešui byloja:
„Mano sūnau, [.....]
Karčiai [.....]".
Gilgamešas burną atvėrė ir motinai savo byloja:
[„.....]
Priėjo prie durų, akis man atvėrė galybe,

Karčiai priekaištavo už siautulį mano.
Neturi Enkidu motinos anei draugo,
Paleistų plaukų niekuomet nesikirpo,
Stepėj jis gimęs, niekas su juo nesusilygins".
Stovi Enkidu, klauso kalbos jo,
Nusiminė, atsisėdo ir verkia,
Akys jo ašaromis patvino,
Sėdi tuščiomis, silpsta jo galios.
Apsikabino bičiuliai, greta susėdo,
Už rankų susiėmė kaip tikri broliai.

(Toliau turinys gali būti atkurtas pagal III, vadinamąją „Jelso lentelę" iš „Senosios babiloniškos" versijos:)

Gilgamešas prilenkė veidą, Enkidu byloja:
„Kodėl tavo akys ašaromis patvino,
Nuliūdo širdis, dūsauji karčiai?"
Enkidu burną atvėrė, Gilgamešui byloja:
„Aimanos, drauge mano, drasko man gerklę:
Dykas čia sėdžiu, jėgos man silpsta".
Gilgamešas burną pravėrė, Enkidu byloja:
„Drauge mano, toli stūkso kalnai Libano,
Kedrų mišku kalnai tie apėję,
Gyvena miške tam nuožmusis Chumbaba[10],—
Eikim sykiu, jį nudobsime mudu,
Visą blogį išvysim iš žemės!
Prikirsiu aš kedrų,— kalnai jais užžėlę,—
Amžiną vardą sau įsigysiu!"
Enkidu burną pravėrė, Gilgamešui byloja:
„Pažinojau kalnuos kiekvieną kertelę,
Kai su žvėrimis sykiu aš klajojau:
Iš kraštų griovos tą mišką apjuosę,—
Kas gi įstengs prasibrauti į tankmę?
Chumbaba — uraganas jo balsas,
Burna jo — liepsna, mirtis — jojo kvapas!
Kodėl tu įsigeidei tai padaryti?
Nelygios kautynės buveinėj Chumbabos!"
Gilgamešas burną pravėrė, Enkidu byloja:
„Noriu aš į kedro kalną įkopti,
Į Chumbabos mišką įžengti aš noriu,

(Trūksta dviejų trijų eilučių.)

Karo kirvį užsikišiu už juostos —
Tu sek iš paskos, aš priekyje eisiu!“
Enkidu burną pravėrė, byloja jis Gilgamešui:
„Kaipgi mes eisim, kaip girion įžengsim?
Dievas Veras[11], jo sargas,— stiprus, neužsnūstantis,
O Chumbaba — Šamašas davė jam galios,
Adu suteikė jam narsumo,
[.....]
Kad kedryną saugot galėtų,
Elilis jam pavedė žmones bauginti.
Chumbaba — uraganas jo balsas,
Burna jo — liepsna, mirtis — jojo kvapas!
Žmonės šneka — sunkus netgi kelias į girią,—
Kas gi prasibraus į girios tankynę?
Kad kedryną saugot galėtų,
Elilis jam pavedė žmones bauginti.
Kas įžengs į tą girią, apleis tąjį jėgos“.

(Tęsiasi „Jelso lentelės“ tekstas.)

Gilgamešas burną pravėrė, Enkidu jis byloja:
„Kas, mano drauge, kėlėsi į dangų?
Vien dievai su Saule išliks čia per amžius,
O žmogus — suskaityti jo metai.
Kad ir ko griebtųs — vis vėjais!
Tu gi dabar jau mirties išsigandęs,
Kur ji, galia narsybės tavosios?
Aš eisiu prieky, o tu šauk: „Eik, nebijoki!“
Jeigu krisiu — aš vardą paliksiu:
„Gilgamešas stojo į mūšį su niršuoliu Chumbaba!“
Štai gimė mano namuos berniukas,—
Tavęsp pribėgo: „Sakyk, išmanai tu viską:
[.....]
Ką nuveikė tėvas mano, tavasis bičiulis?“
Tu jam atskleisi mano dalią šlovingą!
[.....]

O savo šnekom tu man liūdini širdį!
Plačiai užsimosiu, priskaldysiu kedrų,
Amžiną vardą aš sau įsigysiu!
Drauge mano, meistrams aš paliepsiu:
Ginklus tenulieja akivaizdoj mūsų".
Meistrams paliepė juodu,—
Sėdi meistrai, tarias.
Bardišius didžiulius nuliejo,—
Kirvius jie nuliejo trijų talentų[12];
Durklus didžiulius nuliejo,—
Ašmenys po porą talentų,
Trisdešimt minų kriaunos ašmenų šonuos,
Trisdešimt minų aukso — rankena durklo,—
Gilgamešas ir Enkidu po dešimt talentų nešė.

Septynetą skląsčių atšovė jie vartuos Uruko,
Išgirdę tatai, susirinko žmonės,
Susigrūdo gatvėj aptverto Uruko.
Gilgamešas jiems pasirodė,
Aptverto Uruko sueiga priešais jį atsisėdo.
Gilgamešas jiems kalba:
„Klausykit, aptverto Uruko seniūnai,
Klausykite, žmonės, aptverto Uruko,
Gilgamešo, kur tarė: noriu išvysti,
Kurio vardas šalis nutvilko.
Kedrų miške jį noriu įveikti,
Koks galingas aš, ūglis Uruko, pasaulis tegirdi!
Užsimosiu plačiai, priskaldysiu kedrų,
Amžiną vardą pats sau susikursiu!"
Aptverto Uruko seniūnai
Žodžiais tokiais Gilgamešui atsako:
„Jaunas tu, Gilgamešai, širdies tu klausaisi,
Pats nesuvoki, ką nori nuveikti!
Mes girdėjom — baisingas Chumbabos gymis,—
Kas atremtų jo ginklą?
Griovos ten iš kraštų juosia mišką,—
Kas prasibraus į girios tankynę?

Chumbaba — uraganas jo balsas,
Burna jo — liepsna, mirtis — jojo kvapas!
Kokiam galui įsigeidei tai padaryti?
Nelygios kautynės Chumbabos buveinėj!"
Išgirdo Gilgamešas patarėjų žodį,
Į bičiulį juokdamasis pasižiūrėjo:
„Štai ką dabar pasakysiu tau, mano drauge,—
Bijausi aš jo, gąsčiojuos smarkiai:
Kedrų girion su tavimi patrauksiu,
Kad nepabijočiau, nudobsim Chumbabą!"
Uruko seniūnai Gilgamešui byloja:
[„.....
.....]
Teeinie su tavim deivė, dievas tavo tesaugo,
Tegul veda tave jie keliu sėkmingu,
Tegrąžina tave jie į uostą Uruko!"
Prieš Šamašą klaupės Gilgamešas ant kelių:
„Žodį, sentėvių tartą, girdėjau,—
Aš einu, bet Šamašui rankas ištieseęs:
Tebūnie išsaugota mano gyvybė,
Sugrąžink mane uostan Uruko,
Savo šešėliu mane apgobki!"

(„Senojoj babiloniškoj" versijoj toliau — keletas suardytų eilučių, iš kurių galima spręsti, kad Šamašas davė dvejopą atsakymą į didvyrių būrimą.)

Pranašystę išgirdęs — [.....
.....], atsisėdo, pravirko,
Veidais Gilgamešo ėmė ašaros srūti.
„Einu aš taku, kuriuo nesu ėjęs,
Keliu, kurio nieks krašte šiam nežino.
Jei nūnai laimingai man viskas klotųs,
Į žygį traukdamas iš geros valios,
Tave, o Šamašai, nepaliausiu aš šlovint,
Tavo dievaičius pasodinsiu į sostą!"
Paguldė tuomet priešais jį ginkluotę,
Bardišius, durklus didžiausius,
Lanką, strėlinę įdavė į rankas jam.
Paėmė jis bardišių, prisigrūdo strėlinę,

Ant peties užsikorė anšanišką lanką[13],
Sau ant juostos durklą pasikabino,—
Pasiruošė žygiui juodu.

(Toliau dvi neaiškios eilutės, po to dvi eilutės, atitinkančios neišlikusią pirmą eilutę iš „Nineviškos" versijos III lentelės.)

III LENTELĖ

Palaimina jį seniūnai,
Patarimų duoda Gilgamešui į kelią:
„Gilgamešai, savo jėga nepasikliauki,
Ramus būk iš veido, smūgį kirsk taikliai;
Priekyje einantis gelbsti bičiulį;
Žinantysis takus išsaugoja draugą;
Tegu Enkidu pirma tavęs eina,—
Jisai žino kelią į kedrų girią,
Kovų jisai matęs, mūšiuos patyręs.
Enkidu, saugok draugą, saugok savo bičiulį,
Per duburius pernešk ant rankų jo kūną;
Mes taryboje patikim tau valdovą,
Kai sugrįši — valdovą mums patikėsi!"
Gilgamešas burną pravėrė ir taria, byloja jis Enkidu:
„Nagi, eikim, bičiuli, į Egalmachą[14],
Prieš Ninsun akis, valdovės didžiosios!
Ninsun protinga,— išmano ji viską,—
Kelią teisingą parinks mūsų kojoms!"
Susikibo už rankų vienas su kitu jie,
Gilgamešas ir Enkidu Egalmachan išėjo
Priešais Ninsun akis, valdovės didžiosios.
Įžengė Gilgamešas į rūmus valdovės:
„Ninsun, aš nusprendžiau leistis į žygį,
Tolimą kelią, ten, kur Chumbaba,
Mūšy nežinomam aš susikausiu,
Keliu nežinomu aš keliausiu.
Kol aš keliauju ir atgal negrįžęs,
Kol nepasiekęs dar girių kedryno,
Kol nenukautas Chumbaba niršuolis

Ir viskas, kas bloga, neišvyta iš žemės,—
Apsisiauski drabužiais, vertais savo kūno,
Smilkykles Šamašui prieš save pastatyki!"
Tokių kalbų sūnaus savojo, Gilgamešo,
Klausė nuliūdusi Ninsun, valdovė,
Įžengė Ninsun į kambarius savo,
Muiline šaknimi nusiprausė kūną,
Apsivilko drabužiais, jos kūno vertais,
Vėriniu pasipuošė, vertu jos krūtinės,
Apsijuosusi juosta, tiara vainikuota,
Tyru vandeniu žemę pašlakstė,
Laiptais užlipo, pasikėlė ant stogo,
Pasikėlus Šamašui smilkalus smilkė.
Javo auką padėjo, prieš Šamašą rankas iškėlė:
„Kam man davei Gilgamešą į sūnus
Ir krūtinėn įdėjai jam širdį neramią?
Dabar palytėjai tu jį, ir išeis jis
Tolimu keliu į ten, kur Chumbaba,
Nežinomam mūšy turės susikauti,
Nežinomu keliu turės jisai eiti,
Kol jisai eina ir atgal negrįžęs,
Kol jisai nepriėjęs girių kedryno,
Kol nenukautas Chumbaba niršuolis
Ir viskas, kas bloga, ko tu nekenti, neišvyta iš žemės,—
Dieną tą, kuomet ženklą jam duosi,
Tegul nedrebėdama primena nuotaka Aja[15],
Kad jį tujen nakties sargams patikėtum
Vakare, kuomet pasitrauksi ilsėtis!"

(Toliau trūksta apie devyniasdešimt eilučių.)

Užgesino smilkyklę, užbaigė maldą,
Pasišaukė Enkidu ir pranešė žinią:
„Enkidu galingas, ne mano gimdytas!
Aš paskelbiau tave Gilgamešui paskirtu
Kartu su žyniais ir mergelėm, dievui skirtojom".
Ant kaklo Enkidu talismaną užkorė,
Rankomis susikibo su juo dievo žmonos,
O dukterys dievo jį šlovinti ėmė.

„Aš — Enkidu! Gilgamešas mane pasiėmė žygin!“ —
„Enkidu Gilgamešas pasiėmė žygin!“

(Trūksta dviejų eilučių.)

„...Kol jisai eina ir atgal negrįžęs,
Kol jisai nepasiekęs girių kedryno,—
Mėnuo praslinks — aš nuo jo nesitrauksiu,
Metai praslinks — aš nuo jo nesitrauksiu!“

(Toliau trūksta apie šimtą trisdešimt eilučių.)

IV LENTELĖ

(Iš šios lentelės visose versijose išlikę tik fragmentai, kurių seka ne visai aiški.)

[.....]
Po dvidešimt varstų[16] atsilaužė kąsnelį,
Po trisdešimt varstų atsipūsti sustojo,
Penkias dešimtis varstų per dieną sukorė,
Šešių savaičių kelią padarė — trečią dieną pasiekė Eufratą.
Prieš saulėtekį iškasė šulinį,
[.....]
Užlipo Gilgamešas ant kalno, apylinkę apžvelgė:
„Kalne, suteiki man sapną palankų!“
[.....]

(Toliau keturios neaiškios eilutės: matyt, Enkidu stato Gilgamešui palapinę.)

Gilgamešas smakrą įrėmė į kelius sau,—
Sapnas apniko jį, žmogui skirtasis.
Nakties vidury jo sapnas nutrūko.
Atsikėlė, kalbasi su bičiuliu jis:
„Drauge mano, ar nešaukei? Ko nubudau aš?
Drauge mano, aš ką tik sapną regėjau,
Sapnas, kurį aš regėjau,— be galo baisingas:
Po atbraila kalno mes stovim abudu,
Kalnas nugriuvo ir mudu prispaudė,
Mes [.....]“.
Kas stepėje gimęs, išmintį permano,

Byloja jis Gilgamešui, aiškina sapną:
„Gražus tavo sapnas, bičiuli, brangus mums šis sapnas,
Kalnas, kurį tu, bičiuli, matei, nebaisus nė trupučio:
Mes nutversim Chumbabą, partrenksim,
Jo lavoną išniekint pamesim!
Rytą iš Šamašo gerą žodį išgirsim!“

Po dvidešimt varstų atsilaužė kąsnelį,
Po trisdešimt varstų pailsėti sustojo,
Penkiasdešimt nuėjo per dieną jie varstų,
Šešių savaičių kelią sukorė — trečią dieną priėjo [.....].
Prieš saulėtekį iškasė šulinį,
[.....]
Užlipo Gilgamešas į kalną, apylinkę apžvelgė:
„Kalne, suteik man sapną palankų!“
[.....]
Vidur nakties jo sapnas nutrūko,
Pasikėlė, kalba su bičiuliu jis:
„Bičiuli, tu nešaukei? Ko nubudau aš?
Antrą sapną regėjau, bičiuli:
Perskilo žemė, ištuštėjo, pasimetusi buvo,
Stepių taurą buvau aš nutvėręs,
Nuo jo staugsmo perplyšo žemė,
Nuo pakilusių dulkių dangūs aptemo,
Priešais jį suklupau ant kelienio;
Bet nutvėrė [.....],
Ranką ištiesė ir nuo žemės pakėlė,
Numalšino manąjį alkį, gerti davė iš maišo“.—
„Dievas, bičiuli, pas kurį mudu einam,
Tai ne tauras, o tasai mums suvis nekenksmingas;
Tauras tavo sapne — Šamašas šviesusis,
Ranką mums bėdoje jis tiesia;
Tas, kur vandeniu tave girdė iš maišo —
Pagerbė tave dievas tavo, Lugalbanda!
Mes padarysime tokį daiktą, kokio žemėj nebuvo!
Rytą iš Šamašo gerą žodį išgirsim!“

Po dvidešimt varstų atsilaužė kąsnelį,
Po trisdešimt varstų pailsėti sustojo,
Penkiasdešimt varstų per dieną sukorė —
Šešių savaičių kelią nuėjo ir pasiekė kalnus Libano,
Prieš saulėtekį iškasė šulinį,
[.....]
Užlipo Gilgamešas ant kalno, apylinkę apžvelgė:
„Kalne, suteik man sapną palankų!"
Gilgamešas smakrą įrėmė į kelienį —
Sapnas apniko jį, žmogui skirtasis.
Vidur nakties jo sapnas nutrūko,
Atsikėlė, su savo bičiuliu kalbas:
„Tu nešaukei, drauge? Ko nubudau aš?
Tu manęs nelietei? Ko aš sudrebėjau?
Ar ne dievas praėjo? Ko virpu aš visas?
Trečią sapną, bičiuli, išvydau,
Sapnas, kurį regėjau,— baisus be galo!
Sudejavo dangus, žemė ėmė grumenti,
Pritilo diena, tamsuma užslinko,
Žaibai ėmė žybčiot, siautėjo liepsnos,
Ugnis vis stiprėjo, mirtis pliaupte pliaupė,—
Amalas išblėso, ir liepsnos užgeso,
Karštis ėmė slūgti, į pelenų virto,—
Grįžkim į stepę, reik patarimo!"
Enkidu jo sapną suprato, byloja jis Gilgamešui:

(Toliau trūksta apie šimtą dvidešimt eilučių: išliko atskiri fragmentai, iš kurių galima spręsti, kad didvyriai, galimas daiktas, atsitraukė, tačiau po to vėl tęsė kelionę, kurios metu Gilgamešas regėjo dar trejetą sapnų.)

(Paskutinį /?/ sapną, kuriame Gilgamešas regėjo milžiną, Enkidu aiškina taip:)

„Drauge mano, tasai sapnas reiškia:
Chumbabos — to, panašaus į milžiną,—
Kol diena neprabrėkš, mes neįveiksim,
Mes abu jį tada nugalėsim,
Chumbabą, tą, kurio nekenčiame baisiai,
Koja priminsime kaip nugalėtojai!"

(Tačiau dėl kažkokių priežasčių didvyriams tai nepasiseka, ir Gilgamešas vėl šaukiasi dievo Šamašo.)

[...] Priešais Šamašą, karį, jo ašaros srūva:
„Ką tu Ninsun pažadėjai Uruke,
Prisimink, ateik, išklausyk mus!“
Gilgamešą, ūglį aptverto Uruko —
Jo burnos kalbą išgirdo Šamašas,—
Nelauktai iš dangaus šūksnis suskambo:
„Paskubėk, ženk prie jo, kad miškan nepaspruktų,
Neįlįstų į sąžalynus ir nepasislėptų!
Jis dar neapsivilko septynių apdarų[17] baisingų,
Vieną apsivilko, o šešetas guli“.
O jie tarp savęs susikibo,
Tartum taurai žaliūkai vienas kitą baksnoja:
Tiktai kartą sustugo, įsiūčio pilnas,
Girių sargas sustugo tolimuos sąžalynuos,
Chumbaba kaip perkūnas sustugo iš tolo!

Gilgamešas burną pravėrė, byloja jam, Enkidu:
„Vienas — tik vienas, jisai nieko negali,
Svetimi mes čia būsim pavieniai,
Į skardį viens neįkops, o du — įsiropščia,
[.....]
Trigubai susukta virvė negreitai nutrūksta,
Du liūtukai drauge — stipresni negu liūtas!“

(Toliau trūksta apie dvidešimt eilučių.)

Enkidu burną pravėrė, byloja jam, Gilgamešui:
„Jeigu miškan mes abu nusileistume,
Kūnas nusilps, ir nutirps mano rankos“.
Gilgamešas burną pravėrė, Enkidu jis byloja:
„Bičiuli, nejau mudu būsime tokios menkystės,
Šitiek kalnų mudu perkopę esam,
Negi to išsigąsim, kur priekyje stovi,
Nesuspėję net kedrų prikirsti?
Bičiuli, kautynėse tu patyręs, tau žinomos kovos,
Tepalu tu išsitrynei, ir mirtis nebaisi tau,
[.....],
Tarsi didelis būgnas skamba balsas tavasis!

Tegul tavo rankos netirpsta, silpnumas apleidžia,
Susikibkim už rankų, eime, mano drauge!
Teįsižiebia tau širdy kovos ryžtas!
Mirtį užmiršk,— laimėsi gyvenimą!
Žmogus atsargus ir neįbauginamas,
Pirma eidamas, išsaugotų save ir išgelbėtų draugą,—
Plačiai savo vardą išgarsintų juodu!"
Šitaip jie pasiekė kedryną,
Liovės šnekėt ir abudu sustojo.

V LENTELĖ

Sustojo girios pakrašty,
Regi jie kedrų aukštį,
Girios gilumą regi,
Kur Chumbaba vaikšto — žingsnių jo nesigirdi:
Keliai praskinti, kelias patogus.
Regi kedrų kalną, buveinę dievų, Irnini[18] sostą.
Priešais sostą kedrai savo puošnumą kelia,
Jų paunksnis puikus, sklidinas džiaugsmo,
Prižėlę erškėčių ten, krūmų prižėlę.
Kedrai ten auga ir oleandrai.
Per gerą varstą griovos girią apsupę,
Ir dar per du trečdalius griovos apsupę.

(Toliau trūksta apie šešiasdešimt eilučių. Išlikusiuose fragmentuose kalbama apie „ištrauktus karduš", „užnuodytą geležį", apie tai, kad Chumbaba /?/ apsivilko savo baisingus apdarus — spindulius /?/ ir apie galimą „Elilio prakeikimą".)

Toliau Enkidu žodžiai:

Enkidu burną pravėrė, Gilgamešui byloja:
„Chumbaba [.....],
Vienas — tai vienas, jis nieko negali,
Svetimi mes čia būsim po vieną,
Į kriaušį vienas neįlips, o du įsiropščia,
[.....]
Trigubai susukta virvė negreitai nutrūksta,
Du liūtukai drauge — stipresni negu liūtas!"

(Toliau „Nineviškos" versijos V lentelės tekstas iki galo neišliko; sprendžiant iš epo ištraukos vertimo į hetitų kalbą, didvyriai ima kirsti kedrus, tačiau buvo išgąsdinti pasirodžiusio Chumbabos; tuomet Šamašas sušuko iš dangaus, kad jie nebijotų, ir pasiuntė jiems į pagalbą aštuonis vėjus, kurių padedami didvyriai įveikė Chumbabą; Chumbaba pradėjo prašyti pasigailėjimo, tačiau Enkidu atkalbėjo Gilgamešą jo gailėtis. Be to, reikėjo dar atskirai po vieną „užmušti" stebuklingus Chumbabos „apdarus-spindulius". Tolesni įvykiai žinomi tik iš „Senosios babiloniškos" versijos, vadinamojo „Bauerio fragmento".)

Gilgamešas byloja jam, Enkidu:
„Kai mes prisiartinsim nudobti Chumbabos,
Švytintys spinduliai prapuls pasimetę,
Švytintys spinduliai prapuls, šviesa pradės temti!"
Enkidu byloja jam, Gilgamešui:
„Bičiuli, paukštę pagauk,— nepabėgs ir paukštyčiai!
Švytinčių spindulių paskui paieškosim,
Kaip paukštyčiai žolėj išlakstys jie.
Šeimininką nukirsk, o paskui jau tarnus jo".
Kai išgirdo Gilgamešas žodžius savo draugo —
Kovos kirviu jisai užsimojo,
Iš už juostos kardą ištraukė.
Gilgamešas vožė tam į pakaušį,
Draugas jo, Enkidu, į krūtinę tam smogė;
Nuo trečiojo smūgio jis krito,
Apmirė jo sąnariai geležiniai,
Partrenkė jie ant žemės Chumbabą sargą,—
Per du varstus aplink sudejavo kedrai:
Su juo Enkidu užmušė girias ir kedrus.
Nukovė Enkidu miško sargą,
Kurio vardą garbstė Libanas, Sarija[19],
Ramybė apgaubė kalnus aukštuosius,
Ramybė apgaubė viršūnes miškuotas.
Jie nukovė kedrų gynėjus —
Chumbabos spinduliai sudaužyti.
Kai visus septynis juos užmušė,
Apsauginį tinklą ir septynių talentų durklą —
Aštuonių talentų naštą — nuėmė nuo jo kūno,
Anunakų slaptą buveinę atvėrė.
Gilgamešas kerta medžius, Enkidu rauna kelmus.
Enkidu byloja jam, Gilgamešui:
„Gilgamešai, bičiuli! Mes užmušėm kedrą,—

Užsikišk kovos kirvį už juostos,
Išpilk priešais Šamašą vyno auką,—
Ant Eufrato krantų nugabensime kedrus".

(Toliau iki lentelės galo išliko tik menki fragmentai.)

VI LENTELĖ

Kūną sau apsiplovė, ginklai blizgantys stovi,
Nuo kaktos ant pečių jis nužėrė gaurus,
Su purvu atsiskyrė, liko baltas ir tyras,
Kai apsiaustą užsimetė ir susijuosė diržą,
Kai save tiara vainikavo.
Į Gilgamešo gražumą akis Ištar, valdovė, pakėlė:
„Na, Gilgamešai, būki man vyru,
Kūno brandą man dovanoki!
Tik tu būsi man vyras, aš būsiu žmona tau!
Aš paruošiu tau aukso vežėčias,
Su tekiniais iš aukso, ragais iš gintaro,
Pakinkys josna audros mulus galinguosius.
Įženk į mūs rūmus, saldžiai dvelkiant kedrui!
Tau bežengiant į mūsų rūmus,
Tegul slenkstis ir sostas kojas bučiuoja,
Tegul klaupias ant kelių valdovai, karaliai ir viešpačiai,
Tebūnie jųjų duoklė vaisiai nuo kalvų ir iš slėnio,
Trynukus — tavo ožkos, o avys — dvynius tegul veda,
Nešulinis asilas tegul paveja mulą,
Ir žirgai tavo ratuos tegul bėga išdidūs,
Tavo jaučiai po jungu teneturi sau lygių!"

Gilgamešas burną pravėrė ir taria, byloja jis Ištar, valdovei:
„Kodėl tu geidi, kad aš imčiau per žmoną?
Aš suknią tau duosiu, o kūnui balzamo,
Aš duosiu maitintis mėsos tau ir valgių,
Tave duona pašersiu, kuri verta deivės,
Vynu tave girdysiu, kuris vertas valdovės,

Tavo buveinę prašmatniai išdabinsiu,
Tavo klėtis javais užpilsiu,
Tavo stabus aptaisysiu drabužiais,
Bet už žmoną tavęs aš neimsiu!
Tu esi gorė, gęstanti šalty,
Juodos durys, neužstojančios audrų anei vėtrų,
Rūmas, nugriuvęs ant galvos didvyriui,
Dramblys, sumindžiojęs savąją gūnią,
Derva, kuria nutvilkytas nešikas,
Maišas, iš kurio aplietas nešikas,
Plyta, neišlaikiusi akmenio sienoj,
Taranas, išdavęs gyventojus priešo žemei,
Sandalas, spaudžiąs šeimininko koją!
Kurį iš vyrų tu amžiais mylėjai,
Kokią šlovę tau gieda?
Nori, išvardinsiu, su kuo esi ištvirkavus!

[.....]
Dumuzį, vyrą jaunystės tavosios,
Metų metais tu versdavai verkti.
Piemenėlį paukščiuką tu dar mylėjai —
Sudavei ir sparnus jam sulaužei;
Miškuose jis gyvena ir šaukia: „O mano sparnai!“
Ir liūtą mylėjai, trykštantį galiom,—
Septynetą ir septynerius spąstus paspendei.
Ir žirgą mylėjai, kautynėse garsų,—
Botagą, apynasrį, rimbą jam skyrei,
Drumzliną gėrimą tu jam paskyrei,
Silili, jo motinai, ašaras skyrei.
Ir dar tu mylėjai ožkaganį vieną,
Kuris nuolat tau nešė raguolius apskrudusius,
Kiekvieną dieną žinduklius tau pjovė:
Tu trenkei jam, pavertei jį į vilką,—
Vaiko dabar jį jo paties padėjėjai,
Jo paties šunys už blauzdų jį kramsnoja.
Išulanu, tėvą sodininką, tu mylėjai,
Tą, kur nešiodavo datules tau kekėm,

Kiekvieną dieną papuošdavo stalą,—
Tu pakėlei blakstienas, prie jo priėjai:
„O Išulanu, tavo brandos paragausim.
Atlapoki drabužius, paliesk mūsų įsčias!"
Išulanu atsako:
„Ko iš manęs tu panorai?
To, ko motina nekepė, niekad nevalgiau,—
Kaipgi valgysiu duoną nuodėmės ir šlykštybės?
Negi plaušine užsidengsiu per pūgą?"
Tu, vos išgirdus šią šneką,
Sudavei jam, pavertei voru,
Nutrėmei jį prie darbo sunkiausio —
Neišlįst iš voratinklio, ant grindų nesileisti.
Ir su manim pamylėjus tu taip pasielgsi!"

Kai išgirdo Ištar šią šneką,
Ištar baisiai įsiuto, pasikėlė į dangų,
Pasikėlusi Ištar priešais Anu, tėvą savąjį, rauda.
Priešais Anu, jos motiną, ašaros teka:
„Tėve mano, Gilgamešas daro man gėdą,
Gilgamešas išvardijo nuodėmes mano,
Visas nuodėmes mano, visas bjaurastis mano".
Anu burną pravėrė, taria, byloja jis Ištar, valdovei:
„Argi ne tu įžeidei Gilgamešą, karalių,
Kad Gilgamešas išvardijo nuodėmes tavo,
Visas tavo nuodėmes, visas bjaurastis tavo?"
Ištar burną pravėrė ir taria, byloja ji savo tėvui Anu:
„Tėve, Jautį sutverk, kad Gilgamešą nudobtų jo būste,
Gilgamešas už skriaudą atsilyginti turi!
Jeigu tu man Jaučio neduosi,
Nutrenksiu aš Gilgamešą jo būste,
Išraūsiu aš taką į pragaro gelmę,
Prikelsiu numirėlius, kad surytų gyvuosius,—
Ir mažiau liks gyvų negu mirusių!"
Anu burną pravėrė, taria, byloja jis Ištar, valdovei:
„Jeigu iš manęs Jaučio geidi tu,
Uruko krašte septyneri ateis pelų metai.
Šieno galvijams turi prisirinkti,

Stepių žvėrims žolės priauginti".
Ištar burną pravėrė ir taria, byloja ji savo tėvui
Anu:
„Šieno Uruke galvijams esu aš sukaupus,
Stepių žvėrims žolės priauginus".

(Toliau trūksta trijų keturių eilučių, kuriose buvo kalbama apie dangišką Jautį.)

Kai išgirdo Anu žodžius šiuos,
Ją jisai pagerbė, Jautį sutvėrė,
[.....]
Urukan iš dausų jį nuginė Ištar.
Jam pasiekus gatves Uruko,
[.....]
Nusileido prie Eufrato, septynis gurkšnius išgėrė — upė nuseko,
Jaučiui kvėptelėjus, duobė atsivėrė,
Šimtas vyrų Uruko į duobę įvirto.
Antrąsyk kvėptelėjus, duobė atsivėrė.
Du šimtai vyrų Uruko į duobę įvirto.
Trečiąsyk kvėptelėjęs, ėmė spjaudyti į Enkidu;
Stryktelėjęs Enkidu už ragų įsitvėrė,
Jautis į veidą jam sušvirkštė seilėm,
Visu uodegos storgaliu trenkė.

Enkidu burną pravėrė ir taria, byloja jis Gilgamešui:
„Bičiuli, didžiuojamės savo drąsa mes,
Kaipgi mes atsakysim į nuoskaudą šitą?
Bičiuli, regėjau aš įtūžį Jaučio,
Tačiau jo jėga mums nepavojinga.
Išplėšiu jo širdį, priešais Šamašą padėsiu,— aš ir tu — užmušime Jautį,
Atsistosiu prie jo lavono pergalei pažymėti,
Pripilsiu ragus balzamo — Lugalbandai padovanosiu!
Už uodegos storgalio tujen sugriebk jį,
O aš į tarpuragę, tarp sprando ir kaklo, durklą susmeigsiu.
[.....]".
Pasivijo Enkidu, apgręžė Jautį,
Už uodegos storgalio jį nutvėrė,
[.....]

O Gilgamešas, pamatęs triūsą didvyrio, narsaus tikro draugo,—
Į tarpuragę, tarp sprando ir kaklo, smeigė, pervėrė Jautį.
Jautį užmušę, jie išplėšė jam širdį, priešais Šamašą padėjo,
Atsitraukę priešais Šamašą lenkės lig žemės,
Atsipūst abu broliai prisėdo.

Užsikorė Ištar ant sienos aptverto Uruko,
Sielvarte išsidriekus, prakeiksmus mėtė:
„Vargas Gilgamešui! Man gėdą užtraukė, Jautį nudobęs!"
Išgirdo Enkidu šitaip kalbančią Ištar,
Jaučio šaknį ištraukęs, į veidą jai tėškė:
„Jei pasiekčiau, taip pat su tavim pasielgčiau,
Žarnas jo ant tavęs suvyniočiau!"
Susišaukė Ištar mergšes, pasileidėles ir smaguriautojas,
Jaučio šaknį aprauda.
O Gilgamešas sukvietė visų galų meistrus,—
Ragų storį visi meistrai gyrė,
Trisdešimt minų mėlio — išliet jiems,
Per du pirštus storio aptaisai jų,
Šešis saikus balzamo[20], kur raguosna sutilpo,
Padovanojo patept savo viešpačiui Lugalbandai,
O ragus iškėlė virš šeimininko gulto.
Rankas nusiplovė jie Eufrate,
Apsikabino, patraukė, važiuoja gatve Uruko,
Minios Uruko akių nenuleidžia.
Gilgamešas byloja prastiems žmoneliams Uruko:
„Kas gi gražus tarp didvyrių,
Kas išdidus tarpe vyrų?
Gilgamešas gražus tarp didvyrių,
Enkidu išdidus tarpe vyrų!
Deivės Jautis, kurį mes įpykę išvijom,
Nepasotino gatvėse geidulio savo,
[.....]!"

Gilgamešas surengė pokylį rūmuos,
Užsnūdo didvyriai, nakties guolyje guli,

Užsnūdo Enkidu — ir sapną išvydo,
Atsikėlė Enkidu — ir aiškina sapną:
Byloja jis savo draugui:

VII LENTELĖ

„Drauge mano, apie ką tariasi dievai didingieji?

(Apie tolesnius įvykius žinoma tik iš „Periferinės" versijos hetitų kalba; šios versijos turinys pateikiamas imituojant pagrindinės versijos eilėdarą.)

[.....]
Klausyk mano sapno, kurį naktį regėjau:
Anu, Elilis, Šamašas tarpusavy tarėsi.
Ir Anu byloja Eliliui:
„Kam jie nudobė Jautį ir Chumbabą?"
Anu tarė: „Mirti privalo
Tasai, kur iš kalnų kedrus pagrobė!"
Tarė Elilis: „Temirs Enkidu,
Tačiau Gilgamešas mirt neprivalo!"
Atsako Šamašas Eliliui-didvyriui:
„Argi ne tau liepus užmušti Jautis ir Chumbaba?
Argi Enkidu dabar turi nekaltai mirti?"
Užsiuto Elilis ant Šamašo-didvyrio:
„Juk tu kasdien su juo bičiuliaujies!"
Atgulė Enkidu priešais Gilgamešą,
Gilgamešui per veidą ašaros srūti pradėjo:
„Broli, broli brangus! Ir kam vietoj brolio mane jie išteisino?"
Ir dar: „Nejau man su šmėkla sėdėt palei kapo angą?
Niekados neišvyst akimis savo mylimo brolio?"
[.....]

(Galimas daiktas, čia turi būti ištrauka iš „Periferinės" versijos akadų kalba, surastos Megide, Palestinoje.)

[.....]
Enkidu palytėjo jo ranką, sako jis Gilgamešui:
„Nekapojau aš kedrų, neužmušiau aš Chumbabos.
[.....]
[.....]

Kedrų girioje, kur dievai gyvena,
Anei vieno neužmušiau kedro!"
Gilgamešas nuo jo balso pabudo,
Ir didvyriui taip jis byloja:
„Geras šis sapnas ir mums palankus,
Brangus jis ir geras, nors ir nelengvas..."

(Matyt, čia turi būti ir „Nineviškos" versijos ištrauka, nors, galimas daiktas, joje prieš tai ėjo tekstas, kuris labai skyrėsi nuo aukščiau pateiktos „Periferinės". Po keleto smarkiai suardytų eilučių iš Enkidu kalbos yra tokios eilutės:)

Enkidu burną pravėrė ir taria, byloja jis Gilgamešui:
„Eime, mano drauge, paprašysim Elilį!"
Prie įėjimo šventyklon juodu sustojo,
Duris medines juodu pamatė,
Nesgi Eliliui jas Enkidu dovanojo.
Enkidu burną pravėrė ir taria, byloja jis Gilgamešui:
„Per medines duris atsitiko nelaimė!"
.....

Enkidu į duris savo žvilgsnį pakėlė,
Su durimis šnekučiuojasi lyg su žmogum jis:
„Durys medinės be prasmės ir be tikslo,
Nei supratimo jokio neturi!
Jums aš medžio ieškojau per dvidešimt varstų,
Kolei išvydau kedrą aukščiausią,—
Tajam medžiui pasaulyje lygaus nebuvo!
Aštuoniolika sieksnių jo ilgis, šeši sieksniai jo plotis,
Jūsų užraktas, vyriai ir sklendė dvylikos uolekčių ilgio.
Padariau, pristačiau aš jus. Nipūre išdabinęs —
O, kad būčiau žinojęs, kad toksai bus atlygis, durys,
Kad tokią malonę jūs man padarysit.—
Būčiau kirvį pagriebęs, suskaldęs į šipulius,
Būčiau plaustą surišęs — ir paleidęs į vandenis!

(Toliau keturios nesuprantamos eilutės.)

Anu ir Ištar man to neatleido!
Šiandien, o durys — kam aš jus esu daręs?
Pats save pražudžiau dovana palaiminga!

Te būsimasis karalius aptaisęs jus būtų,
Tegul dievas jums sąvaras būtų įrengęs,
Mano vardą nutrynęs, o savo įrašęs,
Tenuplėšęs būtų mano duris, o savąsias įstatęs!"
Jo žodį išgirdęs, bemat karštai ėmė verkti,
Išgirdo žodžius Gilgamešas Enkidu, draugo savo,— pasruvo jam ašaros,
Gilgamešas burną pravėrė ir taria, Enkidu jis byloja:
„Dievas davė tau didį protą, šnekas išmintingas,—
Protingas žmogus, o mąstai taip keistai tu!
Kodėl, mano drauge, mąstai taip keistai tu?
Brangus tavo sapnas, nors ir daug jame siaubo:
Kaip šikšnosparnio plėvės dreba tau lūpos!
Daug siaubo jame, tačiau sapnas vertingas:
Tam, kas gyvas — liūdėti — taip lemta,
Sapnas širdgėlą tam, kas gyvas, palieka!
O dabar pasimelsiu dievams aš didiesiems,—
Malonės ieškodamas, kreipsiuos į tavąjį dievą:
Tegul dievų tėvas maloningas bus Anu,
Net Elilis tepasigailės, tenenusigręžia Šamašas,
Aukso gausybe stabus jų papuošiu!"
Išgirdo Šamašas, ėmė šaukt iš dangaus jam:
„Neeikvok, valdove, stabams tu aukso,—
Ištarto žodžio dievas nebepakeis jau,
Ištarto žodžio negrąžins, neatšauks jau,
Burto, kur mestas, negrąžins, neatšauks jau,—
Lemtis žmogiškoji praeina,— nieko neliks pasauly!"
Į Šamašo įsakymą Enkidu galvą pakėlė,
Priešais Šamašą jo ašaros srūva:
„Aš meldžiu, Šamašai, tave, dėl lemties atšiauriosios —
Dėl medžioklio, žmogaus-žvėriautojo,
Jis neleido pasiekt man to, ką pasiekė draugas,
Tenepasiekia medžioklis, ką draugai jo pasiekę!
Tebūnie silpnos jo rankos, pelnas jo menkas,
Tegul prieš tave jo dalis sumažėja,
Tegul nelenda žvėrys į spąstus, į plyšius tegul traukias!
Tegul neišpildo medžioklis širdies savo noro!"
Šamchat įsiūty jis prakeikimą užtraukė:
„Nagi, pasileidėle, tau dalią paskirsiu,

Kuri nesibaigs amžių amžiais pasauly;
Didžiu prakeiksmu aš prakeiksiu,
Kad tik greičiau tasai prakeikimas užkluptų,
Tegul neturėsi namų savo džiaugsmui,
Tegul nepamilsi dukros sugyventos,
Tegul nenuvesi vakaronėn mergaičių,
Teužlieja alum tavo įsčias žavingas,
Te girtuoklis apvems tavo suknią per šventę,
Tegul jis nutrauks tavo vėrinį gražų,
Iš paskos tegul puodžius apdrėbs tave moliu,
Tegul nieko nekliūva iš šviesiosios dalios tau,
Grynas sidabras, pasididžiavimas ir sveikata
Tegul niekados neviešės namuos tavo,
Tegul ima, kas nori, tave, pasitiesę ant slenksčio,
Kelio sankryžos tebūnie tavo būstas,
Dykumos tesuteiks tau nakvynę,
Paunksmė pasieny tebūnie tau buveinė,
Poilsio tegul tavo kojos nežino,
Tegul daužo per veidą luošasis ir girtas,
Teapšaukia tave žmona doro vyro,
Tenetaiso tau stogo niekad dengėjas,
Sienų plyšiuos teįsiveisia dykrų pelėdos,
Te į puotą pas tave svečiai neateina,
[.....]
[.....]
Tegul takas į įsčias tau supūliuoja,
Tebus dovanos skurdžios už įsčias atvertas,—
Nes skaisčiam tu apsimetei man už žmoną
Ir prieš skaistų mane panaudojai apgaulę!"

Išgirdo Šamašas jo burnos žodį,—
Iš dangaus netikėtai šūksnis suskambo:
„Kodėl, Enkidu, Šamchat, paleistuvę, prakeikei,
Kuri duona maitino tave, verta dievo,
Gėrimu girdė, vertu karaliaus,
Didingu drabužiu tave aprengė
Ir į bičiulius Gilgamešą tau davė,

Dabar Gilgamešas tau draugas ir brolis,
Paguldys tave į guolį didingą,
Į guolį garbingą tave paguldys jis,
Įkurdins kairėj tave, poilsio vietoj;
Ir viešpačiai žemės išbučiuos tavo kojas,
Lieps apraudoti tave žmonijai Uruko,
Linksmiems žmonėms paves apeigas liūdnas,
O patsai po tavęs skarmalais apsikarstys,
Apsisiaus liūto kailiu ir pabėgs į dykynę".

Išgirdo Enkidu didvyrio Šamašo žodį,—
Ir nurimo širdis jo įtūžus,
Susitaikė įsiutusios kepenys.
„Nagi, pasileidėle, aš tau kitką paskirsiu:
Te palikęs tave atgal grįžta,
Viešpačiai, karaliai, valdovai tegul tave myli,
Kas tave pamatys, tegul stovi apstulbęs,
Didvyris dėl tavęs tegul garbanas purtys,
Te sargai nestabdys, o tas tegul juostą atmazgo,
Tegul duos tau stiklinių blizgučių, lazurito ir aukso,
Auskarus kaltinius tegul tau dovanoja,—
O už tai kaip liūtis grūdai pasipils jam;
Į šventyklą dievų te kerėtojas vedas,
Motiną septynių dėl tavęs tepames, savo žmoną!"
Enkidu į vidurius skausmai prasibrovė,
Guolin nakties, kur tysojo jis vienas.
Visas savo širdgėlas draugui išdėstė:
„Klausyk, mano drauge! Naktį sapną regėjau —
Sudejavo dangus, atsiliepė žemė,
Tik aš vienas stoviu jų tarpe,
Ir dar toks žmogus — jis paniuręs,
Į audrapaukštį panašus jis iš veido,
Sparnai jo — erelio, nagai jo — erelio,
Už gaurų jis nutvėrė mane, apgalėjo,
Aš jam sudaviau — šoko jis kaip šokynė,
Jisai sudavė man — mano žaizdą pagydė,
Bet kaip tauras mane jis užpuolė,

Tarsi gniaužtais suspaudė jis mano kūną.
„Drauge mano, išgelbėk!“ Negalėjai išgelbėt,
Tu pabūgai, susikaut negalėjai,
Tu tik [.....
.....]
Jis mane palytėjo, paukšteliu mane pavertė,
Sparnus tarsi paukščio ant pečių užkabino:
Pažvelgė ir nusivedė į tamsos namą, Irkalos[21] buveinę,
Namą tą, iš kurio nieks atgal neišeina,
Kelią tą, kuriuo atgal nesugrįši,
Namą, kur gyvenantys šviesą praranda,
Kur jų maistas — tai dulkės, o valgis jų — molis,
Aprengti tarsi paukščiai — sparnuotais drabužiais —
Ir nemato šviesos, o tamsoj sau gyvena,
Velkės ir durys ten dulkėm aptrauktos!
Dulkių Name, į kurį įėjau aš,
Pažiūrėjau — nurimę karūnos,
Paklausiau,— karūnuotieji, andai valdę pasaulį,
Anu ir Eliliui neša skrudintą mėsą,
Deda iškeptą duoną, šaltą vandenį pila iš vynmaišio.
Dulkių Name, į kurį įėjau aš,
Gyvena aukotojas ir tarnaitė, žynys, apsėstasis,
Gyvena didžiųjų dievų pasišventėliai,
Gyvena Etana, Sumukanas gyvena,
Gyvena Ereškigalė, žemės valdovė;
Beletceri, mergelė-žemės rašėja, priešais ją atsiklaupę,
Laiko likimų lentelę, priešais ją skaito,—
Galvą pakėlė, mane ji išvydo:
„Mirtis jau pasiėmė tąjį žmogų!“

(Toliau trūksta apie penkiasdešimt eilučių; Enkidu dar regėjo sapną; pasakojimas apie jį baigiasi žodžiais:)

„...Mudu abu visus dalijomės darbus,—
Prisimink mane, drauge, neužmiršk mano žygių!“
Draugas jo regėjo neišaiškintą sapną,
Po sapno šio išseko jo jėgos.
Guli Enkidu guoly,
Pirma diena, antra diena Enkidu guli guoly,
Trečia diena, ketvirta Enkidu guoly drybso,

Penkta, šešta ir septinta, aštunta, devinta, dešimta,—
Enkidu liga pasunkėjo;
Vienuolikta, dvylikta dienos praėjo —
Guoly savam Enkidu pasikėlė,
Pašaukė Gilgamešą, byloja:
„Mano draugas nuo šiol manęs ėmė nekęsti,—
Kai Uruke mes abudu kalbėjom,
Aš kautynių bijojau, jis atėjo pagalbon;
Drauge, kursai gelbėjai mūšy,— kam mane palikai?
Aš ir tu — nejau nevienodai mirtingi?"

(Toliau iki lentelės galo trūksta dvidešimt penkių—trisdešimt eilučių.)

VIII LENTELĖ

Vos tik rytuose aušra ėmė brėkšti,
Gilgamešas burną pravėrė ir tarė:
„Enkidu, drauge mano, tavo motina antilopė
Ir onagras, tau tėvas, tave pagimdė,
Savo pienu žvėrys tave išpenėjo
Ir galvijai stepių tolimose ganyklose!
Kedryne Enkidu brydės
Tavęs tegul rauda dienąnakt nenuščiūdamos,
Tegul rauda seniūnai aptverto Uruko,
Terauda, kas mojo ranka mums nutolstant,
Terauda iškyšuliai kalnų miškuotų,
Kuriais mudu kitados kopinėjom,
Ganykla tegul rauda nelyginant motina,
Savo syvais terauda kiparisai ir kedrai,
Pro kuriuos mes abu kitados brovėmės,
Tegul rauda lokiai, hienos, panteros ir tigrai,
Ožiaragiai ir lūšys, liūtai ir taurai,
Elniai ir antilopės, galvijai, stepių gyvūnai,
Terauda šventasis Eulėjus, kur išdidūs ėjom pakrantėm,
Terauda šviesus Eufratas, kur vynmaišiu vandenį sėmėm,
Terauda vyrai plataus aptverto Uruko,
Terauda žmonos, kurios matė, kaip užmušėm Jautį,

Terauda žemdirbys doro miesto, tavo šlovinęs vardą,
Terauda tas, kur tavim kaip senovės vyrais didžiavos,
Terauda tas, kuris duona tave pamaitino,
Terauda vergė, kuri tavo kojas įtrynė,
Terauda vergas, tavo burnai vyno padavęs,
Terauda pasileidėlė, geru balzamu ištepus,
Terauda į vestuvių menę įžengęs,
Patarimo paklausęs, paėmęs sau žmoną,
Broliai terauda tavęs tarsi sesės,
Širdgėloj jie tegul raunasi plaukus!
Tarsi tėvas ir motė, jam toli beklajojant,
Aš Enkidu apraudosiu:
Klausykite manęs, vyrai, klausykit,
Klausykit, seniūnai aptverto Uruko!
Aš Enkidu, savo draugo, čia raudu,
Tarsi raudotoja verkauju graudžiai:
Kirvis galingas, stiprus mano ramstis,
Ištikimas durklas, patikimas skydas,
Švenčių apsiaustas, prašmatnus mano rūbas,—
Demonas piktas iš manęs jį išplėšė!
Mano brolis jaunesnis, onagrų vaikytojas stepėj, panterų — platybėj,
Enkidu, mano brolis jaunesnis, onagrų vaikytojas stepėj, panterų — platybėj!
Su kuriuo susitikę, įkopėm į kalnus,
Abudu nutvėrę užmušėm Jautį,—
Kas per sapnas dabar tau užėjo?
Patamsėjai ir manęs negirdi tu!"
O tasai galvos pakelt neįstengia.
Palietė širdį — jinai nesidaužo.
Uždengė veidą bičiuliui kaip nuotakai,
Pats kaip erelis ties juo suka ratą,
Tarsi liūtė, kurios vaikai — spąstuos,
Blaškosi baisiai pirmyn ir atgal jis.
Tarsi kuodelį raunasi plaukus,
Tarsi bjaurastį drasko rūbus sau.

Vos rytuose aušra ėmė brėkšti,
Gilgamešas šalyje skelbia viešą šaukimą

Skulptorių, varkalių, akmentašių, kalvių.
„Drauge mano, statulą tau iškalsiu,
Kokios nieks savo draugui nedaręs:
Draugo ūgis ir povyza bus pavaizduota,—
Iš akmens papėdė, plaukai — lazurito,
Veidas iš alebastro, kūnas — iš aukso".

(Toliau trūksta apie dvidešimt eilučių.)

„...Dabar aš, draugas tavo ir brolis,
Tave paguldžiau į guolį didingą,
Į guolį garbingą tave paguldžiau aš,
Įkurdinau kairėje, poilsio vietoj,
Žemės viešpačiai išbučiavo tau kojas,
Įsakiau apraudoti tave žmonijai Uruko,
Linksmiems žmonėms liūdnas apeigas pavedžiau,
Liūto kailiu apsisiautęs, į dykumą bėgu!"

Vos tiktai rytuose aušra ėmė brėkšti,

(Toliau trūksta daugiau kaip šimto eilučių.)

Gilgamešas nulipdė statulėlę iš molio,
Išnešė stalą didžiulį, medinį,
Indą iš chalcedono medaus pripylė,
Indą iš lazurito pripylė balzamo,
Papuošė stalą ir pastatė Šamašui.

(Iki lentelės galo trūksta apie penkiasdešimt eilučių; jų turinys buvo Gilgamešo būrimas ir dievų atsakymas. Matyt, jis savo prasme buvo artimas tam, kuris yra „Senojoj babiloniškoj" versijoj, ne šitoje vietoje, o toje lentelėje, kuri atitiko vėlesniąją dešimtą — vadinamąją „Meisnerio lentelę". Žemiau pateikiame jos tekstą; pirmosios eilutės yra vertėjo /J. I. Djakonovo — red./ papildymas.)

Elilis išgirdo jo burnos žodį —
Nelauktai iš dangaus šūksnis suskambo:
„Gilgamešai, nuo seno žmonėms taip paskirta:
Žemdirbys aria žemę, nuima derlių,
Piemuo ir medžioklis su žvėrimis gyvena,

Dėvi jų kailius, valgo jų mėsą.
Tu, Gilgamešai, nori, ko dar nebūta
Nuo tada, kai mano vėjas vandenis gena".
Nusiminė Šamašas, jam pasirodė,
Byloja jis Gilgamešui:
„Gilgamešai, kur tu veržiesi?
Gyvenimo, kurio ieškai, niekur nerasi!"
Gilgamešas byloja jam, didvyriui Šamašui:
„Po to, kai aš po pasaulį klajojau,
Nejaugi užteks man poilsio žemėj?
Matyt, pramiegojau visus tuos metus aš!
Tegul saulės šviesa pasisotina akys:
Tuščia ši tamsa, šviesos ak kaip trūksta!
Ar gali numirėlis saulės šviesą regėti?"

(Nuo šitos vietos „Senojoj babiloniškoj" versijoj iki lentelės galo yra dar apie dvidešimt eilučių.)

IX LENTELĖ

Gilgamešas Enkidu, savojo draugo,
Rauda karčiai, į dykumą bėga:
„Argi ne taip ir aš mirsiu kaip Enkidu?
Mirties man baugu, į dykumą bėgu.
Utnapiščiui[22] valdant, sūnui Ubar Tutu,
Leidaus į kelią, skubinuos eiti,
Perėjas kalnų naktį pasiekęs,
Liūtus aš regėdavau, buvo baisu man,
Galvą pakėlęs, Sinui meldžiuosi,
Ir visus dievus mano maldos pasiekia:
„Kaip ir anksčiau, jūs mane paremkit!"
Prigulė nakčiai,— nuo sapno pabudęs,
Regi, liūtai šėlioja, gyvenimu džiaugias.
Karo kirvį griebė į ranką,
Iš už juostos kardą ištraukė,—
Tartum ietis į tarpą jų puolė,
Blaškė, daužė, kapojo ir mušė.

(Trūksta apie trisdešimt eilučių.)

Kalnus buvo girdėjęs, kurių vardas Mašu[23],
Vos prie šių kalnų jisai priartėjo,
Kurie Saulę tekant ir leidžiantis sergi kas dieną,
Viršūne dausų metalą parėmę,
Apačioj pragarą krūtinė jų siekia,—
Skorpionžmogiai vartus jųjų saugo:
Išvaizda jų grėsminga, pražūtingi jų žvilgsniai —
Tekant ir leidžiantis Saulę jie sergi,—
Vos tiktai juos Gilgamešas išvydo —
Siaubas ir baimė jo veidą užtemdė.
Sukaupė dvasią, prie jų pasileido;
Skorpionžmogis savajai pačiai sušuko:
„Tasai, kur ateina — kūnu kaip dievas!"
Skorpionžmogiui pati jo atsako:
„Per du trečdalius dievas, per vieną žmogus tai!"
Skorpionžmogis Gilgamešui sušuko,
Dievų palikuoniui žodį byloja:
„Sakyk, ko tu leidais į tolimą kelią
Ir kokiu būdu mane suradai tu,
Plaukei per upes, kur nėra jokių perkėlų?
Ko čia atėjai, sužinoti aš noriu,
Kur keliauti žadi, sužinoti aš noriu".
Gilgamešas byloja žmogui tam, skorpionui:
„Brolis mano jaunėlis, kur vaikė onagrus stepėj, panteras — platybėj,
Enkidu, mano brolis jaunesnis, onagrų vaikytojas stepėj, panterų — platybėj,
Su kuriuo susitikę, įkopėm į kalnus
Ir abudu nutvėrę nudobėm Jautį,
Kedrų girioje užmušėm Chumbabą,
Mano tikras bičiulis, kurį taip mylėjau,
Su kuriuo visus vargus mes ištvėrėm,—
Jį ištiko žmogaus likimas!
Šešios dienos praslinko, septynios naktys,
Kol į jo nosį prasiskverbė kirmėlės.
Ir pabūgau mirties, nesurast man gyvybės,
Mintis apie didvyrį ramybės neduoda!
Tolimu keliu per dykumą bėgu:
Mintis apie didvyrį, Enkidu, neduoda ramybės —
Tolimais keliais po dykras bastausi!

Kaip aš tylėsiu, kaip aš nurimsiu,
Mano mielas bičiulis žeme pavirto!
Enkidu, mano mielas bičiulis, žeme pavirto!
Taip kaip jisai ar ir aš neatgulsiu,
Kad neatsikelčiau jau per amžių amžius?
Dabar, skorpione, tave sutikau aš,—
Mirties, kur bijau, tenepamatysiu!
[.....]
Pas Utnapištį, savąjį tėvą, skubinuos eiti,
Pas tą, kur išlikęs, priimtas į dievų sueigą, amžinai ten gyvena:
Apie mirtį ir apie gyvybę aš jo paklausiu!"
Skorpionžmogis burną pravėrė ir taria, byloja jis Gilgamešui:
„Niekados, Gilgamešai, nebuvo dar kelio,
Niekas nežengė žingsnio į kalnų urvą:
Lygiai dvylika varstų driekias pirmyn jis:
Tamsuma gūdi, šviesos nesimato —
Kada pateka Saulė, uždaromi vartai,
Kada leidžiasi Saulė, atidaromi vartai,
Kada leidžiasi Saulė, vėl uždaromi vartai.
Išveda iš tenai vien dievai Šamašo,
Apsvilina jis gyvuosius spindesiu savo,—
Pats gi — kaip įstengsi — pereiti urvą tą?
Tu įeisi ir daugiau iš tenai neišlįsi!"

(Trūksta daugiau kaip penkiasdešimt eilučių.)

Gilgamešas byloja jam, skorpionžmogiui:
„[.....]
Širdgėloj mano kūno, liūdesy širdies mano,
Per kaitras ir per speigą, tamsoje ir per gūdį,
Su raudom ir su aimanom — priekin aš eisiu!
Dabar tu atkelki vartus man į kalnus!"
Skorpionžmogis burną pravėrė ir taria, byloja jis Gilgamešui:
„Keliauk, Gilgamešai, keliu savo vargo,
Mašu kalnus tepavyks tau pereiti,
Kalnus ir girias perkirsti drąsiai,
Te atgal tau laimingai pasiseka grįžti!
Vartai kalnų prieš tave atsidaro".
Gilgamešas, kuomet šitą žinią išgirdo,
Skorpionžmogio žodžių paklausė

Ir Šamašo keliu savo pėdas pasuko.
Pirmąjį varstą jau nužingsniavo —
Tamsuma gūdi, šviesos nematyti,
Nei pirmyn, nei atgal įžvelgti negali.
Antrąjį varstą jau nužingsniavo —
Tamsuma gūdi, šviesos nematyti,
Nei pirmyn, nei atgal įžvelgti negali.
Trečią baigdamas varstą, atgal pasisuko.

(Tolesnėse aštuoniolikoje eilučių, kurių trūksta, matyt, aiškinama, kodėl Gilgamešas vėl ryžosi tęsti kelią požemiu į pasaulio kraštą.)

Dvasią sukaupęs, pirmyn nužingsniavo.
Ketvirtąjį varstą jisai jau nuėjo —
Tamsuma gūdi, šviesos nematyti,
Nei pirmyn, nei atgal įžvelgti negali.
Penktąjį varstą jisai nužingsniavo —
Tamsuma gūdi, šviesos nematyti,
Nei pirmyn, nei atgal įžvelgti negali,
Šeštąjį varstą jisai nužingsniavo —
Tamsuma gūdi, šviesos nematyti,
Nei pirmyn, nei atgal įžvelgti negali,
Septintąjį baigdamas, įsiklausė į tamsą:
Tamsuma gūdi, šviesos nematyti,
Nei pirmyn, nei atgal įžvelgti negali.
Aštuntąjį baigdamas, sušuko į tamsą:
Tamsuma gūdi, šviesos nematyti,
Nei pirmyn, nei atgal įžvelgti negali.
Devintajam varste jisai vėsą pajuto,—
Alsavimas vėjo palietė veidą,—
Tamsuma gūdi, šviesos nematyti,
Nei pirmyn, nei atgal įžvelgti negali,
Dešimtajam varste anga priartėjo,—
Bet dešimties varstų ilgumo jam šitas.
Į vienuoliktą varstą aušra ėmė brėkšti,
Dvyliktajam varste šviesa pasirodė,
Ėmė skubint, girią iš akmenų išvydęs:
Chalcedonas vaisius čia nokina,
Visas kekėm nukaręs, akiai malonus.
Lazuritas lapais išplūdęs,

Irgi veda vaisius, smagu pažiūrėti.

(Trūksta trisdešimt keturių eilučių. Išliko ištraukos iš tolesnio stebuklingo sodo aprašymo.)

Gilgamešas, eidamas per akmenų sodą,
Ėmė stebeilyt[24] į šitokį dyvą.

X LENTELĖ

Siduri — dievų šeimininkė, kuri jūrų kriaušy gyvena,
Gyvena jinai ir misa juos vaišina:
Ąsotį jai davė, davė jai taurę auksinę,—
Šydu uždengta, žmonėms ji nematoma.
Gilgamešas artėja prie josios buveinės,
Kailiu apsisiautęs, apneštas dulkėm,
Iš dieviškos mėsos nulipdytas jo kūnas,
Širdgėla viduriuos įsikūrus,
Į einantį tolimu keliu panašus jis iš veido.
Šeimininkė iš toli jį pamatė,
Savajai širdžiai pamąsčius byloja,
Pati su savim jinai tarias:
„Tikriausiai tatai — žudikas baisingas,
Ką doresnio čia dar išvysi?"
Pamačiusi jį, šeimininkė duris užšovė,
Užšovė duris ir skląstį užstūmė,
O jis, Gilgamešas, tą garsą išgirdo,
Galvą pakėlė ir į ją kreipės.

Gilgamešas byloja jai, šeimininkei:
„Šeimininke, ką pamatei, duris kam užšovei,
Kam užšovei duris ir skląstį užstūmei,
Trenksiu aš į duris, išlakstys visi skląsčiai!"
[.....
.....]
Siduri — šeimininkė Gilgamešui sušuko,

Palikuoniui dievų jinai žodį byloja:
„Kodėl tu eini keliu tolimuoju,
Kuriuo keliu lig manęs atėjai tu,
Plaukei per upes, kur perkėlų trūksta?
Ko tu atėjai, žinoti aš noriu,
Kurlink tavo kelias, žinoti aš noriu!"
Gilgamešas byloja jai, Siduri:
„Aš — Gilgamešas, miško sargą užmušęs,
Girioje kedrų Chumbabą nukovęs,
Jautį nusmeigęs, kuris iš dangaus nusileido,
Kalnų perėjose liūtus išdaužęs!"
Šeimininkė byloja jam, Gilgamešui:
„Jeigu tu — Gilgamešas, miško sargą užmušęs,
Kedrų girioje Chumbabą nukovęs,
Jautį nusmeigęs, kur iš dangaus nusileido,
Kalnų perėjose liūtus išdaužęs,
Ko įdubo skruostai tau, galva nusviro,
Ko liūdi širdis, veidas ko vysta,
Širdgėla viduriuos tavo gyvena,
Į einantį keliu tolimu panašus tu iš veido,
Kaitra ir speigas nudegino veidą,
Ir ieškai miražo, per dykumą bėgi?"

Gilgamešas byloja jai, šeimininkei:
„Kaip skruostams neįkrist, nenusvirt mano galvai,
Širdžiai liūdnai nebūt, nenuvyst mano veidui,
Širdgėlai neprasibraut į vidurius mano,
Į einantį tolimu keliu panašiam man nebūti,
Speigui ir kaitrai kaktos nenudegint?
Brolis mano jaunesnis, onagrų vaikytojas stepėj, panterų — platybėj,
Enkidu, mano brolis jaunesnis, onagrų vaikytojas stepėj, panterų — platybėj,
Su kuriuo susitikę, sykiu įkopėm į kalnus,
Abudu nutvėrę, nudobėm Jautį,
Kedrų girioj Chumbabą užmušėm,
Draugas mano, kurį taip mylėjau,
Su kuriuo visus dalijomės darbus,

Enkidu, mano draugas, kurį taip mylėjau,
Su kuriuo visus dalijomės darbus,—
Jį ištiko žmogaus likimas!
Šešias dienas, septynias naktis prie jo aš raudojau,
Neatiduodamas žemei,—
Ar prisikels mano draugas, girdėdamas balsą?
Kol į jo nosį neprasiskverbė kirmėlės!
Aš pabūgau mirties, nesurast man gyvybės!
Tartum plėšikas po dykras klajoju:
Didvyrio žodis neduoda ramybės —
Tolimuoju keliu per dykumą bėgu:
Žodžiai didvyrio, Enkidu, neduoda ramybės —
Tolimu keliu dykumoj bastausi:
Kaip ištylėsiu, kaip aš nurimsiu?
Mano mylimas draugas žeme pavirto!
Enkidu, mano mylimas draugas, žeme pavirto!
Taip kaip jisai ar ir ašen negulsiu,
Kad neatsikelčiau jau per amžių amžius?
Dabar, šeimininke, tave sutikau aš,—
Mirties, tos baisios, tegu nepamatysiu!"

Šeimininkė byloja jam, Gilgamešui:
„Gilgamešai, kur tu veržiesi?
Gyvenimo, kurio ieškai, tu nesurasi!
Dievai, kuomet žmogų jie kūrė,—
Mirtį tada jie žmogui paskyrė,
Gyvenimą savo rankose pasiliko.
Tu, Gilgamešai, pilvą pasotink,
Dieną naktį būk pilnas linksmybės,
Šventę surenk sau kas dieną,
Dieną naktį groki ir šoki!
Šviesūs tebūnie tavo rūbai,
Švarūs plaukai, vandeniu prauskis,
Žiūrėk, kaip vaikelis ranką tau laiko,
Savo glamonėmis džiugink draugužę —
Tiktai čia žmogaus paskirtis glūdi!"

Gilgamešas byloja jai, šeimininkei:
„Dabar, šeimininke,— kur kelias pas Utnapištį?

Kokios jo žymės,— tu man nurodyk,
Nurodyk gi man žymes šito kelio:
Jeigu galima — kelsiuos per jūrą,
Jeigu ne — per dykumą bėgsiu!"
Šeimininkė byloja jam, Gilgamešui:
„Niekados, Gilgamešai, perkėlos čia nebuvo,
Negalėjo nieks persikelt per jūrą, čia nuo seno gyvenęs,—
Didvyris Šamašas gali perplaukti jūrą,
Išskyrus Šamašą, kas gi tai gali?
Sunki toji perkėla, neįmanomas kelias,
Mirties vandenys gilūs, tą kelią užtvėrę.
Ką gi tu, Gilgamešai, perplaukęs jūrą,—
Mirties vandenis prisiyręs,— ką tu darysi?
Yra Uršanabis, Gilgamešai, Utnapiščio laivininkas,
Jisai turi stabų, girioj slibiną gaudo,
Tu jį susirask, pasimatyki su juo tu,
Jeigu įmanoma, su juo bandyk keltis,
Jeigu ne, tai atgal pasiduoki".
Gilgamešas, šią šneką išgirdęs,
Karo kirvį rankoj iškėlė,
Iš už diržo kardą ištraukė,
Pro medžius sąžalynan nubrido,
Tarsi ietis tenai jisai krito,
Stabus jis sudaužė, netikėtai įsiutęs,
Stebuklingąjį slibiną girioj surado
Ir pasmaugė jį rankomis savo.
Kada Gilgamešui siautėti nusibodo,
Įniršis jo krūtinėj aprimo,
Tarė jis širdy savo: „Nesurasiu aš valties!
Kaip persikelsiu per plačiąją jūrą?"
Gilgamešas sutramdė siautulį savo,
Iš girios išėjo, nusileido prie Upės,
Per Uršanabio vandenis valtimi plaukė,
Valtį į krantą pasuko.
Gilgamešas byloja jam, Uršanabiui:
„Aš — Gilgamešas, toksai mano vardas,
Kur iš Uruko atėjo, iš Anu rūmų,
Kur klajojo po kalnus tolimu keliu nuo saulėtekio".
Uršanabis byloja jam, Gilgamešui:

„Ko skruostai tau įkrito, galva nusvarinta,
Nuliūdus širdis, veidas nuvytęs,
Širdgėla viduriuos tau gyvena,
Į einantį tolimu keliu panašus iš veido,
Kaitra ir speigai nudegino veidą,
Ir ieškai miražo, per dykumą bėgi?“
Gilgamešas byloja jam, laivininkui:
„Kaip skruostams neįkrist, nenusvirt mano galvai,
Širdžiai liūdnai nebūt, nenuvyst mano veidui,
Širdgėlai neprasibraut į vidurius mano,
Į einantį tolimu keliu panašiam nebūti,
Neieškoti miražo, nebėgti per dykumą?
Mano brolis jaunesnis, onagrų vaikytojas stepėj, panterų — platybėj,
Enkidu, mano brolis jaunesnis, onagrų vaikytojas stepėj, panterų — platybėj,
Su kuriuo susitikę, įkopėm į kalnus,
Abudu nutvėrę, nusmeigėm Jautį,
Perėjose kalnų liūtus užmušinėjom,
Kedrų girioj nukovėm Chumbabą,
Draugas mano, kurį taip mylėjau,
Su kuriuo mes dalijomės darbus,
Enkidu, mano draugas, kurį taip mylėjau,
Su kuriuo visus dalijomės darbus,—
Jį ištiko žmogaus likimas!
Šešios dienos praėjo, septynios naktys praėjo,
Kol į jo nosį prasiskverbė kirmėlės,
Ir pabūgau mirties aš, nesurast man gyvybės,
Didvyrio žodis man ramybės neduoda —
Tolimą kelią į dykumas bėgu!
Enkidu, didvyrio, žodis man ramybės neduoda —
Tolimu keliu dykumoj bastausi:
Kaip ištylėsiu, kaip aš nurimsiu?
Mylimas draugas žeme pavirto,
Enkidu, mano mylimas draugas, žeme pavirto!
Taip kaip jis ir aš ar negulsiu,
Kad per amžių amžius neatsikelčiau?“

(Uršanabio atsakymas praleistas, galimas daiktas, per raštininko aplaidumą.)

Gilgamešas byloja jam, Uršanabiui:

„Dabar, Uršanabi,— kur kelias pas Utnapištį?
Kokios jo žymės — tu man nurodyk!
Parodyk tu man žymes šito kelio:
Jeigu galima — kelsiuos per jūrą,
Jeigu ne — per dykumą bėgsiu!"
Uršanabis byloja jam, Gilgamešui:
„Stabai tie, Gilgamešai, apsauga mano buvo,
Kad aš mirties vandenų nepaliesčiau,
Įtūžio pilnas stabus tu sugriovei,—
Be stabų tave perkelt nelengva,
Paimk, Gilgamešai, kirvį į ranką,
Brisk į girią gilyn, prikirsk tenai žalgų,
Šimtą dvidešimt žalgų penkiolikos sieksnių,
Nudervuok, išskobk mentes ir man jas atneški".
Gilgamešas, išgirdęs šią kalbą,
Karo kirvį rankoj iškėlė,
Iš už juostos kardą ištraukė,
Nubrido į girią, žalgų prikirto,
Šimtą dvidešimt žalgų penkiolikos sieksnių,—
Nudervavo, išskobė mentes, jam atgabeno.
Gilgamešas ir Uršanabis žengė prie valties,
Išstūmė ją į bangas ir plaukti pradėjo.
Šešių savaičių kelią per tris dienas jie sukorė.
Ir įžengė Uršanabis į mirties vandenis.
Uršanabis byloja jam, Gilgamešui:
„Stabtelėk, Gilgamešai, ir žalgą paimki,
Mirties vandens ranka nepalieski, žiūrėkis!
Antrą, trečią, ketvirtą, Gilgamešai, paimk tu,
Penktą, šeštą, septintą, Gilgamešai, paimki,
Aštuntą, devintą, dešimtą, Gilgamešai, paimki,
Vienuoliktą, dvyliktą, Gilgamešai, paimki".
Šimtas dvidešimta baigėsi Gilgamešo žalgos,
Ir atleido jis raištį nuo juosmenio,
Nusimetė Gilgamešas drabužį, išskleidęs
Nelyginant burę rankom iškėlė.
Utnapištis iš tolo pamatė,
Pagalvojęs širdžiai savajai sako,
Pats su savimi pradeda tartis:
„Kodėl tie stabai laivėje sudaužyti

Ir plaukia joje ne jos šeimininkas?
Tas, kur artėja, — ne mano žmogus tai,
Iš dešinės aš žvelgiu, iš kairės žvelgiu aš,
Taip žvelgiu aš į jį — ir pažint neįstengiu,
Taip žvelgiu aš į jį — ir suvokt neįstengiu,
Taip žvelgiu aš į jį — ir, kas toks, nepažįstu.
[.....]".

(Toliau trūksta apie dvidešimt eilučių.)

Utnapištis byloja jam, Gilgamešui:
„Kodėl skruostai tau įkritę, galva nusvarinta,
Nuliūdus širdis ir veidas suvytęs,
Širdgėla viduriuos tau gyvena,
Į einantį tolimu keliu panašus tu iš veido,
Kaitra ir speigai nudegino veidą,
Ir ieškai miražo, per dykumą bėgi?"
Gilgamešas byloja jam, tolimam Utnapiščiui:
„Kaip skruostams neįdubt, nesuvyst mano veidui,
Širdgėlai į vidurius mano neprasibrauti,
Į einantį tolimu keliu nebūt panašiam man,
Kaitroms ir speigams nenudeginti veido,
Neieškoti miražo, nebėgti per dykumą?
Mano brolis jaunesnis, onagrų vaikytojas stepėj, panterų — platybėj,
Enkidu, mano brolis jaunesnis, onagrų vaikytojas stepėj, panterų — platybėj,

Su kuriuo susitikę, įkopėm į kalnus,
Abudu nutvėrę, nudobėm Jautį,
Kedrų girioj nukovėm Chumbabą,
Kalnų perėjose liūtus užmušinėjom,
Draugas mano, kurį taip mylėjau,
Su kuriuo mes visus dalijomės darbus,
Enkidu, draugas mano, kurį taip mylėjau,
Su kuriuo mes visus dalijomės darbus,—
Jį ištiko žmogaus likimas!
Dienom ir naktim prie jo aš raudojau,
Neatidaviau žemei,
Kol į jo nosį kirmėlės prasibrovė.
Aš pabūgau mirties ir per dykumą bėgu —

Didvyrio žodis neduoda ramybės!
Žodžiai didvyrio, Enkidu, neduoda ramybės,
Tolimu keliu dykumoj bastausi —
Kaipgi aš ištylėsiu, kaip aš nurimsiu?
Mylimas draugas žeme pavirto,
Enkidu, mano mylimas draugas, žeme pavirto,
Taip kaip jis ar ir aš ten negulsiu,
Kad per amžius jau neprisikelčiau?"
Gilgamešas byloja jam, tolimam Utnapiščiui:
„Aš gi, kad pasiekčiau tolimą Utnapištį,
Kad išvysčiau tą, kurį gaubia legendos,
Ilgai aš klajojau, apėjau visą žemę,
Aš ropščiausi į kalnus aukščiausius,
Per visas aš kėliausi jūras,
Saldžiu miegu akių neilsindamas,
Kankinau aš save, budėdamas nuolat,
Kūną savo širdgėlos aš pripildžiau,
Nepriėjęs dievų šeimininkės, sunešiojau drabužį,
Aš galabijau lokius, hienas, liūtus, tigrus ir panteras,
Elnius ir stirnas, galvijus, stepių gyvūnus,
Valgiau jų mėsą, jų kailiu šildžiau sau kūną;
Pamačius mane, šeimininkė duris užsišovė,
Derva ir degutu aš ištepiau žalgas,
Laivėj plaukdamas, neliečiau vandenų aš,—
Kad surasčiau gyvenimą, kurio ieškau!"
Utnapištis byloja jam, Gilgamešui:
„Kodėl tu, Gilgamešai, širdgėlos pilnas?
Ar dėl to, kad dievų ir žmonių mėsos tavo kūnas,
Ar dėl to, kad tėvas ir motė tave mirtingą sutvėrė?
Sužinojai — ar kada nors Gilgamešui mirtingam
Buvo taryboj dievų kėdė pastatyta?
Ribos jam, mirtingajam, nubrėžtos:
Žmonės — kaip pasukos, dievai — tarsi sviestas,
Žmonės ir dievai — kaip pelai ir miežiai!
Paskubėjai tu, Gilgamešai, apsisupt kailiu,
Lyg karališką perpetę tu jį nešioji,—
Todėl, kad atsakymo neturiu tau,
Jokio žodžio nėr tau patarti!
Atsigręžk, Gilgamešai, į žmones savuosius:

Kodėl jų valdovas skarmalais prisidengęs?
[.....]

(Toliau trūksta maždaug dvidešimt penkių eilučių.)

Įnirtus mirtis žmogaus nesigaili:
Argi amžiams namus mes čia statom?
Argi amžiams antspaudus dedam?
Argi amžiams dalijasi broliai?
Argi amžiams žmonėse pyktis?
Argi amžiams paplūdusi upė?
Argi laumžirgiu amžiams pasiverčia lerva?
Žvilgsnio, kuris Saulės žvilgsnį iškęstų,
Nuo senovės laikų niekados dar nebuvo:
Belaisvis ir miręs viens į kitą panašūs —
Ne mirties paveikslą jie rodo?
Ar žmogus čia valdovas? Kai laimina juos Elilis,
Anunakai sueina, dievai didingieji,
Mamet[25], likimų skyrėja, sykiu su jais lemia:
Apibrėžė jie mirtį ir gyvastį,
Tik mirties valandos nepasakė,
O pasakė: gyvi tegyvena!"

XI LENTELĖ

Gilgamešas byloja jam, tolimam Utnapiščiui:
„Žiūriu aš į tave, Utnapišti,
Ne kažin kokio ūgio — toksai kaip ir aš tu,
Ir patsai ne stebuklas — toksai kaip ir aš tu.
Nebaisu man su tavim susigrumti;
Ilsėdamasis ir tu ant nugaros guliesi —
Tark, kaip išgyvenęs dievų sueigon pakliuvai ir gyvastį įgijai čia?"

Utnapištis byloja jam, Gilgamešui:
„Aš atversiu, Gilgamešai, paslaptingąjį žodį

Ir dievų paslaptį tau apsakysiu.
Šuripakas, miestas, kurį tu pažįsti,
Kuris stūkso Eufrato pakrantėj,—
Šitas miestas toks senas, dievai artimi jam.
Potvynį sukelt didžiuosius dievus širdis jų sugundė.
Tarėsi tėvas jų Anu, Elilis, didvyris, jų patarėjas,
Pasiuntinys jų Ninurta, jų mirabas Enugis[26].
Šviesiaakis Eja sykiu su jais priesaikavo,
Tačiau lūšnai jisai jų perdavė žodį:
„Lūšna, lūšna! Sienele, sienele!
Klausyk, lūšna! Sienele, atminki!
Šuripakieti, sūnau Ubar Tutu,
Griauk savo būstą, laivą statyki,
Prabangą meski, gyvenimu rūpinkis,
Paniekink turtus, gelbėki sielą!
Į savąjį laivą krauk, kas tik gyva.
Tasai laivas, kurį pastatysi,
Tebūnie keturkampės formos,
Lygūs tebūnie ilgis ir plotis,
Kaip Okeaną, uždenki jį stogu!“
Aš supratau ir byloju Ejai, valdovui:
„Tą žodį, valdove, kurį tarei man,
Gerbti turiu, viską taip padarysiu.
Ką pasakyti man miestui — žmonėms ir senoliams?“
Eja burną pravėrė ir taria,
Man, savo vergui, byloja:
„O tu jiems pasakyk tokią kalbą:
„Žinau aš, Elilis manęs neapkenčia,—
Daugiau aš mūsų mieste negyvensiu,
Nuo dirvos Elilio pėdas aš nugręšiu,
Nusileisiu pas Okeaną, pas Eją, valdovą!
O virš jūsų išpils jisai tirštą lietų,
Žuvų priebėgas sužinosit, paslaptis paukščių,
Gausinga pjūtis prasidės visoj žemėj,
Rytą pliūptelės liūtys, o naktį
Javo lietų regės jūsų akys“.

Vos tik ryto šviesa ėmė brėkšti,
Man pašaukus, visas kraštas suėjo,
[.....] ..... [.....]
[.....] ..... [.....]
Visus vyrus aš pašaukiau prievolėn —
Namus ėmė griauti, aptvarą ardė.
Kūdikis tempia dervą,
Kas stiprus, pintinėse reikmenis velka.
Per penkias paras sukroviau aš kėbulą:
Plotas — trečdalio dešimtinės, siena šimto dvidešimt uolekčių aukščio.
Kraštai viršuje po šimtą dvidešimt uolekčių[27].
Kontūrus apmečiau, brėžinį nubraižiau aš:
Šešetą laive denių išklojau,
Į šešetą dalių taip padalijęs laivą,
Dugną jo suskirsčiau į devynetą skirsnių,
Sukaliau į jį vandens kuolus,
Vairą aš išrinkau, reikmenis aš sudėjau,
Tris saikus deguto krosnyje aš išleidau,
Tris saikus dervos aš supyliau,
Tris saikus nešikai balzamo atvilko:
Jei neskaitysi balzamo, kur tepimui išėjo,
Du saikai balzamo vairininkams padėta.
Miesto gyventojams pjoviau aš jaučius,
Kiekvieną dieną avis aš jiems pjoviau,
Uogų sultim, sviestu, vynu, raudonu ir baltu,
Žmones aš girdžiau kaip vandeniu upės,
Ir visi jie puotavo kaip Naujų metų dieną.
Kvapmenis atidariau, rankas savo patepiau.
Buvo užbaigtas laivas saulėlydžio metą.
Stumt jį pradėjo — sunkaus jojo būta,
Įrėmė kuolus iš viršaus ir po apačia,
Pasinėrė į vandenį jis per du trečdalius.

Aš prikroviau jį visko, ko tik turėjau,
Aš prikroviau sidabro, kiek tik turėjau,
Aš prikroviau aukso, kiek tik turėjau,
Aš prikroviau gyvių, kokių tik turėjau,

Įkėliau į laivą savo šeimą ir giminę,
Stepių žvėris ir gyvulius, visus meistrus įkėliau.
Laiką paskyrė Šamašas:
„Rytą pliūptelės liūtys, o naktį
Javo lietų regės tavo akys,—
Lipk į laivą, duris uždervuoki".
Prisiartino laikas skirtasis:
Rytą liūtys prapliupo, o naktį
Javo lietų išvydo mūs akys.
Pažiūrėjau orui į veidą —
Baisu buvo žvelgti į orą.
Įlipau aš į laivą, uždervavau aš duris jo —
Už dervavimą laivininkui Puzur Amuriui
Atidaviau rūmus ir visą jų turtą.

Vos tik ryto šviesa ėmė brėkšti,
Iš dangaus pamatų tamsus debesis pasikėlė.
Adu[28] svaido griausmus vidury jo,
Šulatas ir Chanišas[29] eina jo prieky,
Eina pasiuntiniai per kalną ir slėnį,
Eragalis kuolus užtvankos rauna,
Puola Ninurta, praplėšdama kamšą,
Uždegė švyturius Anunakai[30],
Jų šviesomis kelia nerimą žemei.
Adu regėdami, dangūs apmiršta,
Tai, kas buvo šviesu, pavirto į tamsą,
Visa žemė kaip puodas suskilo.
Pirmą dieną siaučia Pietys,
Staigiai atlėkė, užliedamas kalnus,
Nelyginant karas užgriūdamas žemę.
Vienas kito nemato,
Ir iš dangaus žmonių nematyti.
Dievai išsigando tvano,
Pasikėlė, pasitraukė į Anu dangų[31],
Prisiglaudė tarsi šunys, išsitiesė lauko pusėj.
Ištar klykia tarsi gimdydama,
Valdovė dievų, kurios balsas žavingas:

„Kad toji diena būtų moliu pavirtus,
Jei taryboj dievų aš nulėmiau blogį,
Kaip taryboj dievų aš nulėmiau blogį,
Pražudžiau žmones, skelbdama karą?
Negi dėl to pati gimdau žmones,
Kad lyg žuvų padermė pripildytų jūrą!"
Anunakų dievai sykiu su ja rauda,
Susitaikė dievai, raudoje skęsta,
Spaudžias vienas prie kito, perdžiūvo lūpos.
Pučia vėjas šešios dienos, naktys septynios,
Tvanu audra kloja žemę.
Prieš išauštant septintajai dienai,
Audra su tvanu karą nutraukė,
Tie, kurie grūmėsi tarsi kareiviai.
Jūra nurimo, uraganas nutilo — liovėsi tvanas.
Orlaidę pradariau — šviesa veidą užkrito,
Pažvelgiau aš į jūrą — tyluma stojo,
Ir visa žmonija pavirto į molį!
Plokščia tarsi stogas lyguma tapo.
Aš parpuoliau ant kelių, atsisėdau ir raudu,
Veidu manuoju ašaros srūva.
Kranto dairytis pradėjau po atvirą jūrą —
Už dvylikos varstų sala iškilo.
Palei Niciro kalną laivas sustojo.
Niciro kalnas laivą sustabdė, neleidžia siūbuoti.
Vieną dieną, dvi dienas Niciro kalnas laiko laivą, neleidžia siūbuoti.
Tris dienas, keturias dienas Niciro kalnas laiko laivą, neleidžia siūbuoti.
Penkias ir šešias Niciro kalnas laiko laivą, neleidžia siūbuoti.

Prieš išauštant septintajai dienai,
Išnešiau aš ir paleidau balandį;
Kiek paskridęs, balandis sugrįžo:
Vietos sau nesurado, atgal parskrido.
Išnešiau aš ir paleidau kregždutę;
Išskridusi kregždė atgal sugrįžo:
Vietos sau nesurado, atgal parskrido.

Išnešiau aš ir paleidau varną;
Varnas, kiek paskridęs, pamatė vandenis slūgstant,
Nesugrįžo: karkia, lesa ir dergia.
Aš išėjau, keturioms šalims paaukojau po auką,
Bokšte ant kalno smilkalų pasmilkiau aš:
Septynetą ir septynias pastačiau smilkykles,
Į taures jų prilaužiau mirtos, meldo ir kedro.
Dievai kvapą pajuto,
Dievai užuodė skanų kvapą,
Dievai tarsi musės suskrido prie atnašaujančio auką.
Vos tiktai deivė motina atsirado,
Paėmė jinai stambų vėrinį,
Kurį Anu džiaugsmui savo suvėrė:
„O dievai! Man ant kaklo bus lazuritas,—
Kaip kad jo iš tiesų nepamiršiu,
Taip šios dienos atminty mano stovi,
Amžių amžiais aš jų neužmiršiu!
Prie aukos visi dievai teprieina,
Elilis prie aukos šitos tegul nesiartina,
Nesgi jis neapdairiai tvaną užleido
Ir manuosius žmones pasmerkė žūčiai!"
Elilis, vos tik tenai atsirado,
Laivą pamatęs, įsiuto Elilis,
Pykčio Igigams, dievams, jis pritvinko:
„Kas per siela čia dar išsigelbėjo?
Juk nė vienas žmogus neturėjo likt gyvas!"
Ninurta burną pravėrė ir taria,
Jam byloja, didvyriui Eliliui:
„Kas, jei ne Eja, sąmokslus rengia,
Ir Eja visus reikalus žino!"
Eja burną pravėrė ir taria,
Jam byloja, didvyriui Eliliui:
„Didvyris tu, tarp dievų išminčius!
Kaipgi taip neapdairiai tvaną užleidai?
Nusidėjėlis nuodėmę teprisiima,
Tas, kurs kaltas, kaltę teprisiima.
Susilaikyk, tenebus pražudytas, iškentėk, tenebus parklupdytas!
Užuot leidus tvaną,
Geriau būtų liūtas išlindęs, žmonių kiek apmažinęs!

Užuot leidus tvaną,
Geriau būtų vilkas išlindęs, žmonių kiek apmažinęs!
Užuot leidus tvaną,
Geriau būtų badas užėjęs, žemę nusiaubęs!
Užuot leidus tvaną,
Geriau būtų maras užėjęs, išgalabijęs žmones!
Didžiųjų dievų paslapties aš juk neišdaviau —
Išmintingajam pasiunčiau sapną, ir dievų paslaptį jis suprato.
O dabar patarimą jam duoki!"
Pasikėlė Elilis, įlipo į laivą,
Paėmė man už rankos, išvedė laukan,
Ant kelių paklupdė mano žmoną šalimais,
Mūs kaktas palytėjo, atsistojo tarp mūsų, palaimino:
„Ligi šiol Utnapištis žmogumi buvo,
Nuo dabar Utnapištis mums, dievams, tapo lygus,
Tegyvens Utnapištis upių deltoj, atokiai!"
Nuvedė mane tolumon, upių deltoj įkūrė.
Kas gi šiandien tau dievus čia surinktų,
Kad surastum gyvenimą, kurio ieškai?
Štai — šešias dienas ir septynias naktis nemiegoki!"
Vos tik jis atsisėdo, kojas išskėtęs,—
Sapnas dvelktelėjo į jį tarsi dykumos rūkas.
Utnapištis byloja jai, savo draugužei:
„Į didvyrį pažiūrėk, kuris trokšta gyvenimo!
Sapnas dvelktelėjo į jį tarsi dykumos rūkas".
Draugužė byloja jam, tolimam Utnapiščiui:
„Palytėki tu jį, žmogus teprabunda!
Tuo pačiu keliu ramiai tesugrįžta,
Pro vartus tuos pačius tesugrįš savo žemėn!"
Utnapištis byloja jai, savo draugužei:
„Veidmainingas žmogus! Tave apstatys jis:
Štai, kepki jam duoną ir dėk palei galvą,
Ir dienas, kurias miega, ant sienos žymėki".
Kepė ji duoną, dėjo jam palei galvą
Ir dienas, kur miegojo, žymėjo ant sienos.
Pirmoji jo duona suiro,
Antroji sutrūko, supelijo trečioji,
Ketvirtoji — pabalo pluta jos,

Penktoji — sužiedėjus, šviežia buvo šeštoji,
Septinta — tuo metu jisai palytėjo, ir anas atsibudo.

Gilgamešas byloja jam, tolimam Utnapiščiui:
„Įveikė miegas mane akimirką vieną —
Tu mane palytėjai, bematant pažadinai".
Utnapištis byloja jam, Gilgamešui:
„Kelk, Gilgamešai, suskaityk duonos kepalus,
Kiek dienų išmiegojai, tuomet sužinosi:
Pirmoji tavo duona suiro,
Sutrūko antroji, supelijo trečioji,
Ketvirtoji — pluta jos pabalo,
Penkta — sužiedėjus, šviežia buvo šeštoji,
Septinta — tuo metu nubudai tu".
Gilgamešas byloja jam, tolimam Utnapiščiui:
„Ką daryt, Utnapišti, kur eiti,
Mano kūną užvaldė Grobėjas[32],
Mano kambariuos mirtis įsikūrė,
Kur tik žvilgsnį metu — mirtis viešpatauja!"

Utnapištis byloja jam, Uršanabiui:
„Ne tavęs tegul prieplauka laukia, plaustas tave teužmiršta,
Kas į krantą išlipo, į jį te ir veržias!
Žmogus, kurį atvedei,— skarmalai jo kūną surišo,
Kailiai jo sąnarių grožį pražudė.
Imk, Uršanabi, vesk jį nusiprausti,
Tegul savo rūbą skalbia iki baltumo,
Tegul numeta kailius — jūra nuneš juos.
Skaistus tegul tampa jo kūnas,
Nauju raiščiu te sau galvą apjuosia,
Tegul rengias drabužį, nuogybę pridengia.
Tol, kol truks jo kelionė į savąjį miestą,
Tol, kol jis nepareis keliu savo,
Nesuplyš jo drabužis, viskas bus nauja!"
Paėmė jį Uršanabis, nuvedė praustis,
Lig baltumo išskalbė jis savo rūbą,
Nusimetė kailius — nuplukdė juos jūra,

Skaistus tapo jo kūnas,
Nauju raiščiu jis apsijuosė galvą,
Apsivilko drabužį, nuogybę uždangstė.
Tol, kol truks kelionė į savąjį miestą,
Tol, kol jis nepareis keliu savo,
Nesuplyš jo drabužis, viskas bus nauja.
Gilgamešas su Uršanabiu žengė į valtį,
Pastūmė ją į bangas ir sau nusiyrė.

Draugužė jam byloja, tolimam Utnapiščiui:
„Gilgamešas tiek ėjo, pavargo, tiek plūkės,—
Ką gi tu duosi jam, į savo šalį sugrįžtant?"
O Gilgamešas kobinį jau pakėlė,
Valtį į krantą pasuko.
Utnapištis byloja jam, Gilgamešui:
„Gilgamešai, tu tiek ėjai, pavargai, tiek plūkeisi,—
Ką gi man duoti tau, į savo šalį sugrįžtant?
Aš atversiu tau, Gilgamešai, šventąjį žodį
Ir žiedo paslaptį tau pasakysiu:
Šitas žiedas tarsi dygioji slyva dugne jūrų,
Jo spygliai tarsi rožės įdurs tau į ranką.
Jeigu šį žiedą pasieks tavo rankos —
Tu atgal į jaunystę sugrįši".
Kuomet Gilgamešas šitai išgirdo,
Atidarė jis šulinio dangtį,
Sunkius akmenis prisirišo prie kojų,
Nugramzdino akmenys jį Okeano gilybėn.
Čiupo jis žiedą, susibraižęs sau ranką;
Sunkius akmenis nupjovė nuo kojų,
Išnešė jūra jį į pakrantę.

Gilgamešas byloja jam, Uršanabiui:
„Uršanabi, nepaprastas tatai žiedas,
Nes per jį žmogus gyvenimą gauna.
Aš parnešiu jį į Uruką aptvertą,
Pamaitinsiu juo žmones, išbandysiu tą žiedą:
Jeigu senas žmogus paragavęs jaunėja,

Atsikąsiu aš jo — grįš mano jaunystė".
Už dvidešimt varstų atsilaužė kąsnelį,
Už trisdešimt varstų pailsėti sustojo.
Pamatė tvenkinį Gilgamešas su vandeniu šaltu,
Nusileido prie jo, vandenin pasinėrė.
Angis užuodė žiedo kvapą,
Išlindo iš urvo, nusinešė žiedą,
Atgal grįždama, nusimetė odą.
Gilgamešas tuo tarpu sėdi ir verkia,
Per skruostus jo ašaros srūva;
Kreipiasi į vairininką Uršanabį:
„Kam, Uršanabi, stengėsi rankos?
Kam širdis krauju plūsta?
Patsai sau aš nesuteikiau gėrio,
Suteikiau gėrį liūtui žeminiam!
Per dvidešimt varstų dabar suka žiedą verpetas,
Atverdamas šulinį, pamečiau įnagį,—
Suradau ašen ženklą, reiškiantį: trauktis!
Ir krante palikau savo laivą!"
Už dvidešimt varstų atsilaužė kąsnelį,
Už trisdešimt varstų pailsėti sustojo,
Ir atvyko jie į Uruką aptvertą.

Gilgamešas byloja jam, laivininkui:
„Pasikelk, Uršanabi, pereik sienom Uruko,
Pamatą apžiūrėk, plytas apčiupinėki —
Ar nedegtos jojo plytos,
Ar nepradėtos jo sienos septynių išminčių?"
.....

XI LENTELĖ. „Apie viską regėjusį" — Gilgamešo istorija. Nurašyta ir sutikrinta pagal seną originalą.

(Vėliau buvo pridurta XII lentelė, šumerų sakmės vertimas, siužetas nesusijęs su kitomis.)

© Vertimas į lietuvių kalbą,
Sigitas Geda, 1991

HETITŲ POEZIJA

Iš senovės hetitų apeiginių dainų

1. DAINA DIEVUI PIRVAI

...„Šitai matė Karalienė:
Pirva prie širdies juos glaudė".

Pirva — jaunas karžygys.
Klausinėt jinai pradėjo:

„Kas erelį Pirvai siuntė
Iš Chasuvos[1] miesto mums?"

Gėrį nešame Karaliui —
Pirva neša mums turtus.

Narsūs vyrai jo kariaunos
Pirvai vieškelius praskynė,

Sušaukė pasitarimą,
Jį pašlovino suėję.

Dievą — Troškulį iškėlė:
„Aš pasiųsiu jam erelį..."

2. KARALIŠKOSIOS LAIDOJIMO APEIGOS

Kad ir ką jam bedarytum,
Viskas džiaugsmo jam suteiks...

...Gėris į namus teeina,
Blogis dingsta iš akių,
Blogis te šalin prapuola,
Te jį numeta tolyn.

3. CHATI DAINA

Tebūnie karalius sveikas!
Teklesti karalienė!
Teklesti karalaitis!
Teklesti ir kariaunos!
Tegul šalies mūs sienos
Nuo jūros
Eis lig jūros!

MĖNUO, NUKRITĘS IŠ DANGAUS

Šit kaip tatai buvo.

Mėnulio Dievas nukrito iš dangaus. Ir nukrito jis į turgaus aikštę. Ir Mėnulio danguje niekas negalėjo matyti. Tačiau Mėnulio Dievą apačioje pamatė Audros Dievas. Tada Mėnadievis įkandin Audradievio paleido lietų, ir liūtis paleido įkandin jo. Apėmė jį, Audradievį, baimė, apėmė jį siaubas.

Ėjo jinai, deivė Chabantali[2]. Tada jinai prisiartino prie Audradievio. Ir jinai bandė jį užkerėti, bet veltui.

O deivė, Valdovė Cifuri-Kamrusepa[3] pažvelgė žemyn, pamatė iš dangaus, kas nukrito. Ir jinai taip pasakė: „Tai Mėnulio Dievas nukrito iš dangaus. Ir nukrito jis į turgaus aikštę.

Pamatė jį Audradievis. Tada įkandin jis paleido lietų, ir liūtis paleido įkandin jo, ir vėjus paleido įkandin. Apėmė jį baimė, apėmė jį siaubas.

Ėjo jinai, deivė Chabantali. Tada jinai prie Audradievio prisiartino. Ir jinai jį bandė užkerėti, bet veltui". Ir Audradieviui Valdovė Cifuri-Kamrusepa kalbėjo: „Ką gi tu čia veiki?" Tada deivė, Valdovė Cifuri-Kamrusepa pati nusekė jam iš paskos. Audradievis atsakė: „Štai ką aš veikiu: nuo kalnų ir uolų perkūnus ir lietų aš leidžiu".

„Tai tu čia taip staugi?" — paklausė Cifuri-Kamrusepa, ir jinai pasakė: „Tegul jie pasitraukia, baimė ir siaubas, tebūnie jie viduj".

Ir Audradievis grąžino Mėnadievį į dangų. Jis taip padarė, nors ir bijojo.

Tačiau nors jis ir bijojo, jis pagimdė jį iš naujo, Audradievis. Ir padarė jis taip, kad Žemė vėlei nušvito.

Tabarna[4] valdovas tegyvuoja.

Tegyvuoja Tabarna valdovas.

TELEPINAS IR OKEANO DUKTĖ

Kitados, senais laikais Didysis Okeanas susiginčijo su dangumi, žeme ir žmonių gimine, ir jis nusivedė žemyn, į gelmę, dangiškąjį Sauladievį.

Ir šalyje pasidarė blogai... Tačiau su Okeanu niekas negalėjo sutarti. Ir Audradievis kreipėsi į Telepiną, savo mylimą pirmgimį: „Eik, o Telepinai! Leiskis pas Okeaną, dangiškąjį Sauladievį iš Okeano parveski atgal".

Telepinas išėjo pas Okeaną. Ir Okeanas jo išsigando. Ir atidavė jam savo dukterį, ir atidavė jam Sauladievį. Ir parsivedė Telepinas iš Okeano Sauladievį ir Okeano dukterį. Ir juos Audradieviui pristatė.

Okeanas pas Audradievį pasiuntė žygūną pranešti: „Telepinas, tavo sūnus, mano dukrą paėmė sau į žmonas. Ir jis ją parsivedė. O kas gi man bus už tai?" Audradievis tarė Deivei Motinai: „Žiūrėk! Atėjo Okeano sraumuo, žygūnas. Jis prašo kraičio. Aš duosiu Okeanui kraičio. Kaipgi neduot?"

Tada Deivė Motina taip tarė Audradieviui: „Atiduok jam kraitį, juk dukrą jo paėmei į marčias". Ir Audradievis, kaip dera, tūkstantį atidavė: jis davė jam tūkstantį jaučių ir tūkstantį avių.

TELEPINO IŠNYKIMAS IR ATSIRADIMAS

...Dešinį batą jis užsimovė ant kairės kojos, kairį batą ant dešinės kojos, apsisuko ir patraukė tolyn.

Langą užtemdė debesis, namus apsupo smalkės. Židinyje dūsta pliauskos. Ant atnašavimo stalo dūsta dievai. Tvartuose dūsta jaučiai, o aptvare — avinai. Avis savojo ėriuko neatpažino. Karvė savojo veršiuko neatpažino.

Telepinas išėjo, ir kartu jis išsinešė grūdą, Laukų Deivę, augalų augmę, jų žydėjimą ir kaupimąsi syvų. Telepinas išėjo į laukus, į pievas, į pelkes. Miško pelkėje jis apsistojo. Ten jį apipynė vandens lelijos. Ir nei kviečio grūdas, nei miežis daugiau nebežydi. Karvės, avys ir žmonės daugiau neveda palikuonių. O tos, kurios laukėsi, niekaip negali apsivaikuoti.

Kalnų slėniai išdžiūvo. Medžiai išdžiūvo ir neleidžia naujų atvašų. Ganyklos išdžiūvo. Šaltiniai išseko. Ir šalyje prasidėjo badas, toks, kad ir žmonės, ir dievai miršta badu. Didysis Sauladievis surengė puotą ir pakvietė į ją tūkstantį didelių dievų ir tūkstantį mažų. Jie valgė, tačiau nepasisotino. Jie gėrė, tačiau niekaip negalėjo numalšinti troškulio.

Tada Audradievis prisiminė savo sūnų Telepiną ir tarė dievams: „Telepino čia nėra. Jis supyko ir visas savo gėrybes išsinešė. Šalyje prasidėjo badas". Dideli ir maži dievai ėmė ieškoti Telepino ir jo nerado.

Sauladievis pasiuntė greitąjį arą: „Eik! Apieškok aukštus kalnus, giliuosius klonius apieškok! Žydrąsias vilnis apieškok!" Erelis išskrido. Kalnus jis apieškojo. Apieškojo upokšnius. Bet jo nesurado. Ir parnešė Sauladieviui jis žinią: „Aš jo neradau, Telepino, galingojo dievo". Audradievis Deivei Motinai tarė: „Ką mums daryti? Mes nu-

mirsim badu". Deivė Motina atsakė Audradieviui: „Daryk ką nors pats, Audradievi! Eik ir ieškok Telepino!"

Tada Audradievis leidosi ieškoti Telepino. Telepino mieste buvo bežengiąs pro vartus, tačiau neįstengė atvert jų. Tik sulaužė į spyną savo kūjo kotą. Tada sugrįžo jis namo, Audradievis, ir sėdo į savąjį sostą.

Deivė Motina pasiuntė bitę: „Eik! Ieškok dievo Telepino. Kai rasi, sugelk jam rankas ir kojas, ir jis turės atsistoti. Paimk vaško, ištepk vašku jo akis ir rankas, apvalyk jį, pašventink ir atvesk pas mane!"

Audradievis tarė Deivei Motinai: „Dideli ir maži dievai jo ieškojo, tačiau nesurado. Kaipgi gali pavykt šitai bitei jį rasti? Jos sparnas smulkutis, ir jinai pati smulkutė. Šituo juk bitės ir skiriasi".

Deivė Motina tarė Audradieviui: „Gana! Bitė lėks, ir jai pavyks jį surasti!" Bitė išskrido. Ji apieškojo aukštus kalnus ir gilius klonius, žydrąsias bangas jinai apieškojo, srauniuosius upokšnius jinai apieškojo, šaltinius jinai apieškojo. Jinai taip ilgai skrido, kad medus jos viduje baigės. Ir kai medus jos viduje baigės, tada ir surado jį miško laukymėj netoli šventojo Lichcino[5] miesto. Ir sugėlė jam rankas ir kojas, ir jis atsikėlė.

Ir taip tada tarė Telepinas: „Aš įširdau, bet čionai nutariau pailsėti. Kodėl mane miegantį pakėlė? Kodėl gi mane nirštantį privertė kalbėti?" Telepinas dar smarkiau persiuto, ir persiutęs išsekino jis šaltinius, nukreipė į šalį srūvančius upokšnius ir atskyrė juos nuo senvagių. Miestus jis griovė, ir namus jisai griovė.

Jis naikino žmones, jaučius, avis jis naikino. Dievai klausinėjo: „Vėl įsiuto Telepinas. Ką gi mums veikti? Ką gi mums veikti?"

Telepinas įnirtęs atėjo. Jis griaudėjo kaip griaustinis, baisingai. Tamsiąją žemę jis purtė. Jį pamatė deivė Kamrusepa. Ir ji atnešė erelio sparną. Ir Telepiną ji sutramdė.

Įniršį jo sutramdė. Pyktį jo sutramdė. Kaltę numalšino. Įtūžį numalšino.

Kamrusepa vėl kreipiasi į dievus: „Ateikite, o dievai! Tu, deive Chabantali, tu, Sauladievi, avinus beganąs! Papjaukite dvylika avinų! Aš skiriu Telepinui papjautų avinų lajų! Aš paėmiau sparną ir tūkstantį akių paėmiau. Sparnu aš mosuoju, o ant sparno Kamrusepos paaukotų avinų lajus!

Ir Telepinui aš kuriu ugnį! Čia ir tenai kuriu ugnį. Aš išėmiau iš Telepino kūno blogį. Aš išėmiau jo kaltę. Aš išėmiau jo pyktį. Aš išėmiau jo įniršį. Aš išėmiau jo pasiutimą. Aš išėmiau jo tūžmastį.

Širstanti Telepino dvasia ir šerdis! Dūsta ugnyje malkos. Ir lygiai taip, kaip malkos dega, tesudega taip Telepino pyktis, įniršis, kaltė, tūžmastis. Kaip kad smulkučiai grūdai laukuose salyklo neduoda, o paliekami atsargai sėkloms, ir duonos iš jų nekepa niekas, o supilami sandėly ir antspaudu užantspauduojami, taip tegu susmulkėja Telepino pyktis, kaltė ir tūžmastis.

Širstanti Telepino dvasia ir jo šerdis! Ugnis dega. Ir panašiai kaip kad šita ugnis įsidega, taip tesudega pyktis, įniršis, tūžmastis.

Šalin, Telepino pykti! Šalin, įniršį! Šalin, kalte! Šalin, tūžmastie! Panašiai kaip kad vanduo laštaku aukštyn neteka, taip tegul Telepino įniršis, kaltė ir tūžmastis atgal nesugrįžta!

Po gudobele dievai susirinko į tarybą. Po ta gudobele dievų ilgametystė. Ten visi dievai susėdo: dievas Papajas[6] ir deivė Istustajas[7], ir Deivės Gynėjos, ir Deivės Motinos, ir Javų Dievas, ir Brandos Dievas, ir Telepinas, ir Dievas Gynėjas, ir Deivė Chabantali. Ir visiems dievams ilgametystę nulemsiu per apeigas. Telepiną aš apvalau atnašaudama!

Aš išėmiau iš Telepino kūno jo blogį. Aš išėmiau jo pyktį. Aš išėmiau tūžmastį. Aš išėmiau kaltę. Aš išėmiau žiaurumą. Aš išėmiau piktą liežuvį. Aš išėmiau piktą akį.

Kai jautį kas traukia už šerių, kuriais apžėlusi jo tarpuragė, jautis norom nenorom šalin sliūkina. Taip dabar stebuklinga iškamša, padaryta iš vilnų, traukiama į šalį, ir jai sakoma: „Eik šalin, Telepino pykti, įniršį, kalte, žiaurume!"

Panašiai esti, kai Audradievis įtūžęs ateina, jo žynys — Audradievio Žmogus jį pažaboja, o jeigu dubuo įnešamas, tai valgis į dubenėlius išdėliojamas, ir taip dubuo ištuštinamas; lygiai taip manieji, deivės Kamrusepos, žodžiai, žmonių kalba ištarti, tenumalšins Telepino pyktį, jo įniršį ir žiaurumą.

Tegul taip įvyksta, Telepino pyktis, jo įniršis, jo kaltė, jo žiaurumas tegu palieka namus. Tegul jie palieka atraminį namų stulpą. Tegul jie paliks langą. Tegul jie paliks durų vyrius. Tegul jie paliks vartų arką. Tegul jie paliks kiemą, vartus! Tegul jie palieka karališkąjį kelią! Tegul jie neina į derlingą lauką, mišką ir sodą! Tegul jie eina Žemės Sauladievio vieškeliu!

Vartininkas atrakina vartus ir vėl užrakina. Ant Tamsiosios Žemės pastatyti bronziniai tuščiaviduriai indai. Jų dangčiai švininiai. Bet ant jų spynos iš geležies. Kas į juos įeis, iš jų laukan neišeis, o ten viduje ir pražus.

Ir tegul nedoras pyktis, įniršis, žiaurumas, kaltė, piktas liežuvis, pikta pėda ten įeis ir daugiau neišeis. Tegul ten viduje ir pražūva.

Žvelk, tau padėtas augalų pienas. Tegul tavo šerdis ir dvasia suminkštėja kaip augalų pienas. Atsigręžki taikingai į hetitų šalies karalių, karalienę ir karalaičius!

Žvelk, tau padėtos alyvuogės. Tegul prieš tavo akis alyvų medis iškyla! Žvelk! Tau padėta datulių. Panašiai kaip kad datulės saldžios, tebūnie tokia pat saldi dvasia Telepino!

Panašiai kaip kad alyvmedžio vaisius savo viduje turi alyvos ir panašiai kaip kad vynuogių kekė savo viduje turi vyno, taip ir tu, Telepinai, dvasioje savo ir širdyje turėki malonę!

Žvelk! Tau pastatyta aliejaus iš augalų. Tebūnie patepta juo Telepino šerdis.

Žvelk, tau padėjo salyklo ir alaus misos iš salyklo. Kaip salyklas ir alaus misa iš salyklo išvien, taip tegul Telepino dvasia ir žmonių žodžiai esti išvien. Kaip kad įširdusį žmogų pagirdysi alum ir jo pyktis prapuls, ir rūpesčių slegiamą žmogų sočiai pagirdysi, ir jo rūpesčiai dings, taip ir tave, Telepinai, alaus misa iš salyklo tegul sočiai pagirdo, ir tegul tavo pyktis, įniršis, kaltė, žiaurumas prapuola.

Žvelk, tau vaško padėta. Tegu įsiūtis ir pyktis išeis iš tavęs.

Žvelk, tau padėta speltos. Panašiai kaip spelta švari, tegul švari bus šerdis Telepino ir dvasia jo.

Panašiai kaip kad medus saldus ir panašiai kaip kad aliejus švelnus, taip tegul Telepino dvasia tampa saldi ir švelni kaip medus.

Tai valgyk lig valios ir gerk ligi valios!

Žvelk! Tavo kelius, Telepino kelius, apšlaksčiau aš kvapniuoju aliejum, o Telepinai! Ir kelias tau laisvas! Iš brangiųjų sachio ir chapurijo[8] medžių tebūnie tavo guolis! Gulkis ten miego! Panašiai kaip kad eikli strėlė iš nendrės lengvai skrieja, taip ir tu, Telepinai, greičiau ateik! Tegul būsi sandoroj su karaliumi ir karaliene ir su hetitų šalim!"

Dievas Telepinas grįžo į savo namus. Jis vėl ėmė galvoti apie savo šalį. Nuo lango nuslinko debesis. Nuo namų dingo smalkės. Ant aukų stalo nurimo dievai. Židinyje pliauskos nurimo. Tvarte jaučiai nurimo. Aptvare avinai nurimo. Karvė ėmė rūpintis veršiuku. Avis ėmė rūpintis ėriuku.

Telepinas ėmė rūpintis karalium ir karaliene ir hetitų šalimi ir jiems užtikrino gyvybę ir gyvasties jėgą būsimiem laikam.

Telepinas rūpinas karalium. Priešais Telepiną pastatomas amžinai

žaliuojantis ejos medis. Ejos medyje kabo avies kailis. Avikaily yra avinų lajus. Jame savo ruožtu yra Javo Dievybė, Lauko Dievybė ir vynas. Juose savo ruožtu — jautis ir avinas. Juose — ilgaamžiškumas. Juose — branda mirtingųjų jaučių, avių. Juose — vyriškumas, galybė. Juose — amžinoji ugnis.

Jame — žinia apie švelnia vilnius ėriukus. Juose — visiškas paklusnumas. Jame — dešinioji šlaunis. Jame — augimas, žydėjimas ir kaupimasis sulčių.

Ir Telepinas pakloja ant karaliaus rankų avikailį. Ir jisai jam suteikia visas gėrybes!

Iš mitų apie Kamrusepą

1. KAMRUSEPA IŠLAISVINA GAMTĄ

Didžioji upė surišo savąją tėkmę. Ir žuvis vandeny surišta liko. Aukšti kalnai surišti. Kloniai gilieji suraišioti. Audradievio ganyklos surištos. Ir virvutė švari sumazgyta. Erelio sparnai surišti. Barzdotos gyvatės aplink sumazgytos.

Po šventuoju ejos medžiu žvėrys suraišioti. Leopardas tam guoly, kuris jam, galingajam, pritiko, surištas. Vilkas viršukalnėje suraišiotas. Liūtas kalno papėdėj surištas. Antilopė stepėje surišta. Antilopės pienas užrištas. Deivės Gynėjos sostas apraišiotas.

Ir tatai deivė Ištar dievybei Malijai[9] pasakė. Dievybė Malija tatai dievui Pirvai pasakė. Dievas Pirva deivei Kamrusepai pasakė. Kamrusepa pasikinkė savo vežėčias ir pasileido linkui didžiosios upės. Ir užkalbėjo Kamrusepa didžiąją upę. Ir vandenyje žuvį jinai užkalbėjo. Didžioji upė savąją tėkmę paleido. Žuvį jinai paleido.

Aukštus kalnus jinai paleido. Giliuosius klonius paleido. Audradievio ganyklas ji išlaisvino. Ir švarią virvutę atmazgė. Sparnus ereliui atmazgė. Barzdotas gyvates aplinkui atmazgė.

Po ejos medžiu žvėris jinai paleido. Leopardą tam guoly, galingajam pritikusiam, ji paleido. Vilką iš viršukalnės paleido. Antilopę stepėje ji paleido. Antilopės pieną atleido. Deivės Gynėjos sostą atraišiojo.

2. KAMRUSEPA ŠUKUOJA VILNAS

Su Kamrusepa Sauladievis
Avių vilnas šukavo.
Ir tada nusprendė jiedu,
Ir tada patvarkė jiedu.
Ėmė sostą geležinį,
Ji šukas švininės ėmė.
Švarią avį jie šukavo,
Nuošukas į šoną mėtė.
Vandenin tas vilnas merkė,
Vilnas plovė tas ir tvarkė.
Avį tą pas žmogų vedė
Ir į dvylika dalino.

Taip jie auką atnašavo,
Kūdikį taip šventino.

Ir atėjo Sauladievis,
Kamrusepą ragino.
Kamrusepa paskubėjo,
Kūdikį pašventino.

PALOS HIMNAS

Dievo jauti! Dievo jauti!
Be jokios dėmelės!
Švariai numazgotas!
Dievo pusėn atgręžtas!
Upės liovėsi tekėti,
O geležtė laukia.

CHATUŠILIO I TESTAMENTAS

Didysis karalius Tabarna visų savo karių ir didžiūnų sueigai tarė: „Klausykite! Aš sunegalavau. Prieš tai aš pavadinau jums mažylį valdovu — Labarną. Aš paskelbiau: „Šitas tegul sėda į sostą!“ Tačiau aš, karalius, pakviečiau savo sūnų, aš ant jo jau buvau supykęs, ir laikiau jį prie šono, ir sekiau jį. Jis pasirodė nevertas! Neverkė, neparodė užuojautos. Šaltas jis ir atšiaurus!

Aš, karalius, suėmiau jį. Aš juk norėjau, kad jis ateitų į protą. Ir tada aš tariau: „Na ir kas? Ateity nieks neišaukštins savojo seserėno, neišauklės jo tarsi savo sūnaus! Karaliaus žodis jam neprigijo, o žodis jo motinos-gyvatės prigijo. Ir broliai, ir seserys jam visą laiką kuždėjo priešiškus žodžius; jų žodžių jisai ir klausė! O aš, karalius, nugirdau. Į pagiežą aš atsakau pagieža!

Gana! Jis man ne sūnus!“ O jo motina nelyginant karvė ėmė mauroti: „Iš manęs, dar gyvos, stiprios karvės, išlupo mano įsčių. Jį pražudė, ir tu jį užmušei!“ Aš atšoviau į tai: „Argi aš, karalius, padariau jam ką nors bloga? Argi aš nepadariau iš jo žynio? Aš visuomet išskirdavau jį jo paties labui. O jis karaliaus priesakų per daug nepaisė. Argi tuomet jisai gali būti palankus Chatušo[10] miestui ir galvoti apie jo gerovę?

Motina jo — gyvatė. Ir bus taip: jis nuolatos klausys savo motinos žodžių, savo brolių ir savo seserų. Ir tada jis prisliuogs, siekdamas savo, prisliuogs jis prie mūsų. Ir apie karaliaus pavaldinius bei didžiūnus, kurie eina pareigas, jis pasakys: „Žiūrėkit! Jie mirs dėl karaliaus!“ Ir bus taip, kad jisai štai iki ko prieis: kruviną darbą jisai padarys, mano kraują pralies. Ir nežinos, kas yra baimė. Ir bus taip: prie tų, kurie yra sūnūs Chatušo miesto, jis prisėlins, ketindamas avis ir jaučius pagrobti, nors ir kieno jie būtų! Savo išorinius priešus aš įveikiau kūju, ir savo šalį laikiau aš ramybėje. Tada tenebūna taip, kad jis pradėtų lieti kraują mano šaly!

Nuo šios dienos tegul nenusileidžia jis iš viršutinės miesto rūmų dalies niekieno nekliudomas ten, kur jam šaus į galvą! Žiūrėkit! Savo sūnui Labarnai aš daviau namus, daugybę laukų aš daviau, daugybę jaučių, daugybę avių aš daviau. Ir tegul jisai valgo ir geria. Jeigu jis bus palankiai nusiteikęs, tegul tuomet jis pasikelia ir į rūmus aukštyn. O jeigu jisai bus neapykantos persunktas, pasimatys jo blogi kėslai arba jisai bandys sudrumsti ramybę, tada tegul nepakyla aukštyn į rūmus ir tegul lieka savo namuose.

Tik pažiūrėkit! Muršilis[11] — mano sūnus. Pripažinkite jį savo karalium! Pasodinkite jį į sostą! Dievas yra daug jam į širdį įdėjęs. Tiktai Liūtą dievybė gali pastatyt liūto vietoje. Tą valandą, kai karas kils arba sukilimo sunkumai užgrius, būkite paramsčiais mano sūnui, pavaldiniai ir didikai!

Tik tada, kai praeis treji metai, tegul jisai traukia į žygį. Aš noriu jau dabar padaryt iš jo karalių didvyrį... Jau ir dabar, nors jisai dėl savo amžiaus dar ne visai eis karaliaus pareigas, gerbkite jį! Jisai jūsų karalius — atžala Mano Saulės. Ir auklėdami jį, išaukštinkite jį kaip didvyrį karalių! O kai jį dar nepilnametį žygin vesitės, tai sėkmingai atgal parveskit. Tebūnie jūsų gentis vieninga kaip kad vilkų. Tenebus joje daugiau jokios nesantarvės. Būsimo karaliaus pavaldiniai vienos motinos pagimdyti!

Jums yra skirtos vienos kepenys, vienas kvėpavimas, viena klausa! Jūs neturit riest nosies. Nė vienas iš jūsų neturi su kitais vaidytis. Niekam nedera laužyti žodžio. To, ką padarė Sinachuvos ir Ubarijos miestai[12], jūs neturit daryti! Blogų kėslų tenebūnie jums skirta! Priešingu atveju mano sūnus susidoros su jumis taip, kaip kad aš padariau su šitų miestų gyventojais!

Niekas neturi sakyti: „Juk ir karalius slapta daro tai, kas miela jo širdžiai. Ir aš jam tai atleidžiu!" Kad ir kaip karalius pasielgtų — savo valia ar kitaip,— vis vien blogi kėslai tenebūna leisti! O jūs, tie, kurie žinote mano žodžius ir manąją išmintį, atveskite mano sūnų į protą, kad jis taptų išmintingas!

Vienas jūsiškių neturi atstumt kito, vienas kito neturi stumti į priekį. Seniūnai tegul kalbų nesako. Mano sūnaus dėl savo pačių naudos tenešaukia. Tegul nekalba su tavim Chati seniūnai, Kušaro[13] miesto žmogus, Chemuvos miesto žmogus, Tamalkijos miesto žmogus, Calpos[14] miesto žmogus. Niekas iš tenykščių neturi kalbėt su tavim.

Pažvelkite į mano sūnų Chuciją[15]! Aš, valdovas, paskyriau jį Tapasandos[16] miesto galva. Šio miesto gyventojai ėmė traukt jį savo

pusėn, atskleisdami savo blogus kėslus. Su manimi ėmė vaidytis, o jam taip kalbėjo: „Sukilk prieš savo tėvo valdžią! Tapasandos miesto rūmus, kurių jis apeigomis neapvalė, tu turi apvalyti!"

Aš, valdovas, pašalinau Chuciją. Tada Chati miesto sūnūs pačiame Chatušo mieste su manim ėmė vaidytis. Jie ėmė traukti į savo pusę mano dukterį. Su manimi jie pradėjo vaidytis, o jai taip kalbėjo: „Tavo tėvas neturi sūnaus, kuris galėtų užimti sostą! Nekilmingas pavaldinys atsisės į sostą! Nekilmingas pavaldinys ims viešpatauti!" Ir mano duktė pasėjo tada maišto sėklą Chatušo mieste ir jo rūmuos. Ir su manimi didžiūnai ir rūmų sūnūs ėmė kivirčytis. Ir jinai sukiršino visą šalį.

Ir iš pagiežos brolis žudė brolį, o draugas draugą. Chati miesto sūnūs mirė vienas po kito. Ir per suirutę visos gėrybės ėjo perniek: kieno jaučiai, kieno avys, kieno namai, laukai ir klojimai, kieno auksas, sidabras, brangakmeniai, varis ir bronza. Kas kam buvo likę, tas ir prapuolė per suirutę.

...Ir žemės sklypų savininkai kalbėjo: „Jo ar mano šis sklypas, aš to negaliu pasakyti..."

Tačiau dievai atidavė man į rankas mano dukrą. Ji pražudė Chati miesto sūnus. Ir bausdamas atėmiau iš dukters visą jos turtą. Aš tariau jai: „Jeigu aš paliksiu tau nors ir mažytę dalį, tai Chati sūnūs pasmerks mane!" Į tai jinai man atrėžė: „Tu atidavei mane į nagus mirčiai!" Tada aš daviau jai mažytę turto dalį. O jinai man į tai: „Kodėl tu man davei tiek mažai?" Tada aš, valdovas, atšoviau: „Tau šito mažai? Jeigu aš duočiau tau daug jaučių arba daug laukų, tada išeitų, kad ir aš pats geriu savo šalies kraują!"

Mano duktė užtraukė nešlovę mano galvai ir mano vardui. Ir aš, valdovas, paėmiau dukrą ir įsakiau perkelti ją žemyn iš Chatušo miesto. Mano buvo taip liepta: už lauką mokama lauku, už jautį — jaučiu. Tėvo žodžius jinai atmetė, ir Chati sūnų kraują ji gėrė. O dabar iš miesto ji išsiųsta žemyn. Jeigu ji į mano namus ateis, ji apvers aukštyn kojom mano namus. Jeigu į Chatušo miestą ateis, tai jame antrą sykį pasės maišto sėklą. Kaime, šalia miesto, pastačiau jai namus. Ir tegu jinai valgo ir geria.

Jūs blogo jai nedarykit! Jinai darė bloga. Aš atsakydamas nedarau. Bet jinai manęs nepavadino tėvu, ir aš nevadinu jos dukra savo.

Ligi šiol niekas iš giminės mano sielos neperėmė. Tu, Muršili, mano sūnau, tu mano sielą perimsi! Saugok savo tėvo žodžius! Jeigu tėvo žodžius saugosi, valgysi vien duoną ir gersi vien vandenį. Kai pasieksi pilnametystę, tada valgyk du ir tris kartus per dieną, so-

tinkis ligi valios! O kai senatvė atkeliaus, tada gerk iki valios! Ir tik tada tėvo žodžio galėsi nepaisyti.

Jūs — mano pirmieji pavaldiniai! Ir mano, karaliaus, žodžius saugokit! Valgykite duoną ir gerkite vandenį. Ir Chatušo miestas kils vis aukščiau, ir mano šaly bus taika ir ramybė. O jeigu karaliaus žodžių nesaugosit, tai ateities nesulauksit — žūsite! O tasai, kuris karaliaus žodžiams priešinsis, tuojau pat turi mirti. Jis negali būti mano pasiuntiniu, jis negali būti mano pirmuoju pavaldiniu. Tegul jam nupjaus lytį! Tai buvo su mano senelio Puchasumo[17] žodžiais... Argi jo sūnūs nuo jo neatsiskyrė? Mano senelis savąjį sūnų Labarną Sanachvito mieste išskyrė kaip savo įpėdinį. Bet po to jo patikėtiniai ir didikai priešinosi jo žodžiams ir pasodino į sostą Papachdilmą[18]. Kiek metų nuo to laiko praėjo, ir kiek jų išsilaikė? Didžiūnų namai — kur.jie? Argi jie nepradingo?

Jūs turite mano žodžius — Labarnos, Didžiojo karaliaus, žodžius — saugoti! Jeigu jūs juos saugosit, tada Chatušo miestas vis kils, ir savąją šalį sutaikysit. Tad valgykit duoną ir vandenį gerkit. O jeigu jūs karaliaus žodžių neišsaugosit, tada jūsų šalis paklius po svetimšalių jungu! Būkite atsargūs ten, kur liečiami dievai: žiūrėkite jų duonos ir gėrimo dalies, kuri jiems priklauso. Jų valgis iš susmulkintos duonos ir jų kruopos turi būti padėta ant stalo! Ir tu, Muršili, neturi nei būti aplaidus, nei delsti! O jeigu tu būsi aplaidus, blogis vėl gali užklupt kaip anksčiau. Tebūnie taip!"

Didysis karalius Labarna kalbėjo Muršiliui, savo sūnui: „Savo žodžius daviau tau, ir ši lentelė tebus skaitoma tau mėnuo iš mėnesio. Taip įsidėk sau į širdį mano žodžius ir mano išmintį ir maloningai valdyk mano pavaldinius bei didžiūnus. Jeigu pastebėsi kokį nusižengimą arba jei kas nusidės dievybei, arba jei kas nors ištars kokį žodį, tai kiekvienu atveju atsiklausk sueigos. Ir kalba tebūnie kiekvieną kartą sakoma sueigai. Kas tavo širdy, sūnau, tą ir daryk".

Didysis karalius Labarna Chastajar[19] bylojo: „Tu mano priesakų neužmiršk ir jiems nesipriešink! Tenesakys apie tave karalius ir tenesakys apie tave rūmų sūnūs: „Žiūrėk, jinai visados atsiklausia žynių — Senų Moterų". Tegul karalius apie tave taip sako: „Ar jinai atsiklausia žynių, Senų Moterų, aš to nežinau". O tu mano priesakų vėliau neužmiršk ir jiems nesipriešink! Vėl klausk manęs, ir aš tau savo žodžius pasakysiu. Numazgok mano lavoną, kaip kad priklauso. Priglausk mane prie savo krūtinės ir, prie krūtinės priglaudus, palaidok mane žemėj".

Tabarnos, Didžiojo karaliaus, lentelė: „Kaip Didysis karalius, Tabarna, Kušaro mieste susirgo ir pašaukė viešpatauti jaunąjį Muršilį“.

BŪRIMAS APIE BŪSIMĄ KARĄ SU CHURITAIS

Chalpos[20] miesto Audradievis sprunka nuo mūsų... Churitai dar nesiveržia. Prabėga ketvertas metų. Du žmonės nužudomi kivirče.

Ir visi dainuoja tada seną dainą:

„Nesos[21] drobulę, Nesos drobulę
Atnešk tu man.
Motinos mano drabužį
Atnešk tu man.
Senelio mano drabužį
Atnešk tu man.
Ką visa tai reiškia?
Protėvius aš paklausiu".

Jie atsako taip:

„Churitų kariaunos ateis
Tarsi šunų gaujos.
Churitų kariaunos hetitų
Šalį sukandžios".

MALDA MARO METU

O dievai, kas gi čia? Ką jūs padarėte? Jūs įleidote marą į šalį. Chati šalis, visa hetitų šalis, miršta. Ir niekas, ir niekas negali paruošti jiems atnašavimo duonos ir vyno. Tie artojai, kurie, būdavo, aria dievo laukuos, mirę; ir niekas nesėja ir nepjauna dievo laukuos. Tos moterys, kurios, būdavo, mala grūdus atnašavimo duonai, aukojamai dievams, mirusios; ir daugiau jos nebekepa atnašavimo duonos.

Tuose tvartuose ir aptvaruose, kur, būdavo, renka jaučius ir avis atnašavimui, dabar tuščia, o tų bandų piemenys mirę. Taip ir atsitiko, kad nutrūko vyno auka ir duonos bei gyvulių atnašavimas. O jūs, dievai, ateinate pas mus atsiimti aukų šiomis dienomis ir laikote mus kaltais. Žmonės prarado protą, ir nėra nieko, ką mes darytume su galva. O dievai, jeigu jūs regite kokią mūsų nuodėmę, tai tegul arba pranašautojas tatai paskelbia, arba žyniai ir spėjikai sužino tatai iš orakulo, arba tegu žmogus tą pamato per sapną! O dievai, pasigailėkite Chati! Jinai ir maro prislėgta, ir kitų šalių priešiškumas ją slegia. Tos priklausomos nuo jos sritys, esančios už jos ribų, ir Mitani šalis bei Arcava[22], jos visos sukilo; jos nevykdo apeigų dievams, ir jos laužo priesaiką, duotą dievams! Ir jos visąlaik ieško blogio Chati šalyje, ir dievų šventyklas jos nori sugriauti! Tegul dievai vėl užsistoja! Ir užleiskite marą, priešiškumą ir badą ant Mitani šalies, ant Kicuvatnos[23] ir Arcavos! Priešiškos šalys ilsėjosi, o Chati pavargo. Tad iškinkykite pavargusią ir įkinkykite pailsėjusias!

Tos žemės, kurios įėjo į Chati šalį, tarp jų — Kaskos[24] žmonių šalis, jie kiauliaganiai ir verčiasi linų verpimu, Aravanos šalis, Kalasmos šalis[25], Lukos[26] šalis, Pitasos[27] šalis — visos šios šalys irgi atmetė Arinos[28] miesto Saulės Deivę. Jos atsisako mokėti duoklę, kuri joms nustatyta, ir pradeda pačios puldinėti Chati. Kitados Chati, Arinos miesto Saulės Deivės padedama, kaip liūtė įveikdavo aplinkines. O iš tų miestų, kaip Chalpa ir Babilonas, kuriuos Chati, būdavo, sunaikina,

visą jų turtą, sidabrą ir auksą, ir visus jų dievus Chati, būdavo, iš jų paima ir pakloja priešais Arinos miesto Saulės Deivę.

O dabar visos aplinkinės šalys pradėjo puldinėt Chati. Tegul dėl to sunerimsta Arinos miesto Saulės Deivė! O dievybe, neleisk apjuodinti tavo vardo!

Kad ir kokiu pykčiu ar įniršiu degtų dievai, ir nesvarbu, kas pasirodytų nepakankamai pagarbus dievams — tenežus nekaltieji sykiu su kaltaisiais! Jeigu kaltas vienas miestas arba vienas namas, arba vienas žmogus, o dievai, tegul tik jis vienas ir žūsta! Ir mes užtrauksime antvalkčius ant pjautuvų. O dievai, pagailėkite Chati! Pažiūrėkit į Chati žvilgsniu maloningu, o marą pasiųskite į anas priešiškas mums šalis!

HIMNAI SAULEI

1

Saulei šlovė! Tu žmogui į širdį,
Saule, tiesiai žvelgi iš dangaus,
O tavo širdies nieks nemato.
Jei kas bloga man čia padarytų,
Tu viršuje pamatysi, pasmerksi.
Aš einu savu keliu teisybės.
Jei kas bloga man daryt norėtų,
Saule, tu visad jį pamatyk!

2

Viešpatie, padangių Sauladievi,
Tu žmonių ganytojau! Iš jūros
Tu aukštai pasikeli, padangių
Sauladievi! Į dausas žengi!
Dangiškasis dieve, mano pone,
Tu kasdien teisi čia žmogų, šunį,
Kiaulę ir laukinį žvėrį
Tu teisi kasdien, o Sauladievi!

3

Saule, šeimininke teisingasai,
Teisiantysis! O karaliau žemės,
Šalį tu valdai ir nuolat duodi
Mums narsos, o teisingasai!

Sauladievi, nuolat palankus,
Tiktai tu mūs prašymus išpildai!
Dieve gailestingas, maloningas,
Koks mielaširdingas, koks teisus!
Vien tik tą, kursai yra teisingas,
Iškeli, palaimintoji Saule!
Sūnau deivės — motinos Ningalės[29],
Brandą tobulą esi pasiekęs,
Suverpta barzda tau iš žydrynės!
Tik pažvelki! Prieš tave palinko
Vergas žmogysta. Jisai tau sako:

„Versmėje ten, kur dangus ir žemė,
Spindulingas vien tik tu esi.
Karžygy, palaimintoji Saule,
Sūnau deivės — motinos Ningalės,
Apeigas visas šaly ir ritualą
Vien tik tu nustatinėji.
Karžygy, palaimintoji Saule!
Tarp dievų tu vienas spinduliuoji!
Didelė valdžia yra duota tau.
Teisingasai valdymo išminčiau,
Protėvi aptemusio pasaulio!
Sauldievi karališkas, stiprusis!
Tėvo tau — Enlilio[30] paguldytos
Keturios pasaulio šalys rankon.
Teisėjauji, nuovargį pamiršęs,
Tu — teisėjas amžinas esi čia!
Iš dievų praėjusių tu vienas
Karžygys, palaimintoji Saule,
Apeigas aukojantis dievams.
Iš dievų praėjusių tu vienas
Dalią jų teisingai apibrėžei.
Vėlei vartai dangiškojo bokšto
Vien tik prieš tave atidaryti,
Išvažiuoji iš padangės vartų,
Žėrintysis, vienas, tik tu vienas.
Prieš tave dangaus dievai palinko,
Lenkiasi ir žemiškos dievybės,

Jeigu jiems byloji tu, o Saule,
Meldžias visos tau, nulenkę galvas.
Kaip savus tu žmones nuskriaustuosius
Užtari ir padedi našlaičiams,
Tiktai tu atlygini teisingai
Tiems, kur nuskriausti arba našlaičiai.
Jei anksti, vos tik praaušus, Saule,
Tu aukštyn pasikeli į dangų,
Aukštutinį apšvieti pasaulį,
Žemutinį apšvieti pasaulį,
Apšvieti visas šalis tu, Saule.
Tu virš mūsų pasikėlus, Saule,
Surengi teisingą teismą šuniui,
Kiaulę tu teisi, teisi laukinį žvėrį,
Tuos, kurie visai kalbėt nemoka,—
Nebyliams žvėrims darai tu teismą.
Žmogų, blogą, piktą, neteisingą,
Tu teisi teisme teisingam, Saule.
Žmogų tą, kurio dievai kaip vienas
Neapkęsti ėmė ir atstūmė,
Jį, negeidžiamą, sugrąžini tu
Sau. Esi jam gailestinga.
Žmogų šitą, menką, savo vergą,
Kurs priklauso tau, gini, o Saule!
Duoną tau ir alų, Saule,
Visad jis aukoti pasiruošęs.
Klusnų vergą tu paimk į ranką!

Keturiems žirgams tavos karietos
Vergas tas, žmogus, grūdų pripylė...
Jeigu ims grūdų tų ketveriukė,
O Sauladievi, gyvensi tujen.
Ar girdi! Žmogus čia — tavo vergas —
Tavo garbei šiuos žodžius pasakė.
Trokšta jis tavus žodžius išgirsti,
Karžygy karališkasai, Saule!
Apleki tu, sėdęs į karietą,
Keturias šviesos šalis. Po kairei
Nuo tavęs per dangų lekia Baimės,

O iš dešinės ten dumia Siaubas[31] [...].
...Dešiniąja pralekia Bunenė —
Tavo patarėjas ir vežikas.
Mišaru kairėj per dangų skrieja,
Padėjėjas, ištikimas tarnas...
Visą dangų apleki tu, Saule!..“

4

O Saulės Deive Žemėj,
Kada karaliaus tėvas piktžodžiauja,
Tu jo nesiklausyk, o Saulės Deive!
Ir jei karaliaus močia piktžodžiauja,
O Saule, močios tos nesiklausyki!
Ir jeigu broliai apšneka karalių,
Karaliaus brolių neklausyk, o Saule!
O jeigu sesės apšneka karalių,
Tai tu ir sesių neklausyk, o Saule!
Nei giminaičiu, nei draugu geriausiu
Karaliaus netikėk, kuomet jie piktžodžiauja.
Akis savąsias tu žemyn nuleiski,
Paskui pakelki tūkstančius blakstienų!
Tegul palankiai žvelgia tavo akys,
Palankų žvilgsnį meski į karalių,
O Saulės Deive Žemėj,
Prilenk karaliui ausį maloningai!
Ir išklausyk maldos manosios žodžių!
Karaliui amžiaus ribą tu nukelki,
Nuo blogio sergėk! Jei gerai ir saugiai
Laikysi jį, tai sužydės ta žemė.
Tesužydės šalis, te javas dera
Taip metų metais, ir dievams tada
Aukų gausingų bus ten iki valios.
Būk gailestinga, Sergstinti Dievybe,
Tu Saulės Deivę Žemėj
Saugai! Te viskas kaip sakei
Čia išsipildo! Valgyki ir gerki!

Priimk aukas šitas vynu ir duona!
O Saulės Deive, tujen
Gražiai apie karalių atsiliepki!
Ir pasakyk karaliaus vardą kilnų
Tai Saulės Deivei Žemėj!
O jeigu tėvas, močia ims kalbėti,
Sesuo ir brolis, draugas, giminaitis
Blogai apie karalių — neklausyk jų!

Būk maloninga, Deive Patarėja,
Tu Saulės Deivei Žemėj
Patari. Tegul tad būna,
Kaip tu sakei. Ir gerk, ir valgyk!
Jūs gailestingi būkite, tarnai,
Kur Saulės Deivę Žemėj
Į guolį vedat, keliate iš naujo.
Tebūna viskas taip, kaip jūs sakyta!
Jūs valgykite! Gerkit! Imkite aukas!
Būk gailestingas, Taru[32]! Išsipildys,
Ką tu sakei. Tik valgyk, gerki!
Ir Saulės Deivei Žemėj
Apie karalių švelniai atsiliepki!
Ir pasakyk karaliaus vardą kilnų
Tu Saulės Deivei Žemėj.
O jeigu tėvas, močia ims kalbėt,
Sesuo ir brolis, giminaitis, draugas
Blogai apie karalių — neklausyk jų!

KANTUCILIO MALDA

...Jeigu eisi į Žemutinį Pasaulį, o Saulės Dievybe,
Tu manajam Dievui tada neužmiršk pasakyti
Tai, ką išgirsi iš Kantucilio dabar.

Kai pagimdė motė mane, Dieve, tu mane auginai,
Man virvutę davei, kad neišklysčiau kur nors.
Tu tarp gerųjų žmonių auklėjai, Dieve, mane.
Tu mane mokei, ką man daryti varguos.
Sielos tarnu aš tapau — tavajai širdžiai tarnu;
Taip Kantucilį nuo šiol doru tarnu vadinai.
Vaikas būdamas, aš tavo meilės nepažinau,
Dieve, tavos išminties nesupratau aš tada.

Vyras būdamas jau, tuos dalykus supratau.
Jeigu prisiekdavau tau, priesaikos tos laikiaus.
Šventąjį valgį tada — valgį, kur skirtas ne man,
Aš palikdavau tau. Neprisiliesdavau jo.
Savojo kūno ašai niekad sutepęs nesu.

Jaučio tvarte, Viešpatie, neslėpiau nuo tavęs,
Kaip ir avių aptvare neslėpiau nuo tavęs.
Valgiau aš su saiku — netgi dažnai badavau!
Gėriau aš su saiku — netgi nė lašo dažnai.
Galì sveikatą grąžinti, Viešpatie, tavo valia?
Gali man jėgos sugrįžt, Viešpatie, tavo valia?

Mes surišti su mirtim. Ji su mumis surišta.
Nieks negyvens amžinai. Dienos skaičiuojamos mūs.

O, jeigu žmonės staiga virstų čionai amžinais,
Mes nebijotum ligos, mums negrasintų mirtis!

Širdį ir sielą tu man, Viešpatie, savo atverk!
Nuodėmę mano iškelk, kad pripažinčiau patsai!
Tu man per sapną pranešk, kuo nusidėjęs esu!
Širdį man savo atverk. Viską atskleisk man sapne!
Nuodėmę mano iškelk, kad pripažinčiau patsai!
Te man žynys pasakys, kuo nusidėjęs esu,
Arba teišburia man viską iš kepenų.
Širdį ir sielą tu man, Viešpatie, savo atverk!
Nuodėmę mano iškelk, kad pripažinčiau patsai!

Valią man savo apreikšk! Nuosprendį savo atšauk!
Dieve, tavęs nematau! Pasigailėki manęs!
Aš pavargau nuo maldų, kurčias tu mano maldoms.
Vos tik praeina bėda, kitą jos vieton siunti.

Te, o Dievybe mana, tavo širdis suminkštės!
Tu išvaduoki mane, Dieve, iš mano bėdų!
Dieve saulėtas, didus! Protėviai galios pilni!
Dieve, pagimdė tave Ningalė su Sinu[33]!
Čia Kantucilis tavęs prašo pasigailėt.

Saulę šlovinu aš. Aš, Kantucilis, meldžiuos!
Ir nepaliauju maldaut. Te mano Dievas išgirs!
Tau aš aukojau aukas, Viešpatie, čia kitados,
...Turtų tu duodavai man, galios tada man davei!

Auką geidžiu atnašaut aš, Kantucilis, dabar!
Laiko pirklys svarstykles — apsveria jis tave!
Tark man, nejaugi aš tau nemalonus kaip jisai?
Kuo aš įžeidęs esu, Saulės Dievybe, tave?
Jau nuo manosios ligos liūdesiu dvelkia namai,
Iš nuliūdimų graudžių siela bodisi jais —
Stogą netvirtą pramuš ašaros tarsi lietus.
Tartum ne metai, kiti — dešimt jau metų sirgau.
Širdgėla auga širdy, mano liga vis sunkyn.
Prisipažinti aš tau, mano Dievybe, turiu!

Vargas nakties patale. Kurgi tu, miege saldus!
Guolį naktinį tada apsupa bjaurūs gandai.
Dievą Gynėją tu man čia į pagalbą kinkyk!
Jei dar negimusiam man ligą paskyręs buvai,
Ko per orakulą man to ligi šiol nesakei?

Viešpatie, čia prieš tave sau pagailos aš prašau!
Dieve, mane išklausyk ir iš nelaimių ištrauk!
Rūmų valdovo apniaukt savo nenoriu bėdom!
Tad te nelaimė mana žemės žmonių neįžeis!
Tie, kuriems gera dariau, ar pasimels už mane?
Motė man, tėvas esi! Tu tiktai vienas esi,
Motės ir tėvo nėra, nieko aš čia neturiu!..

Poema apie viešpatavimą dausose

1. PIRMOSIOS TRYS DIEVŲ KARTOS. KUMARBIO[34] KAUTYNĖS SU ANU[35]

Tegul klausos dievai ankstesnieji!
...Tegul klausos dievai dideli!
Dievas Naras-Napsaras[36] tegul sakmę išgirsta!
Dievas Minkis ir dievas Aminkis[37]
Tegul klauso, tegul Amecadu[38]
Šitą sakmę danguj įsidėmi.
Mus dievai tėvai teišgirsta!

Tegul klauso Ischaras[39] — tėvas,
Tegul girdi Enlilis, Ninlilė!
Te dievai amžinieji išgirsta:
Andai, prabėgusiais metais
Alalu[40] danguje viešpatavo.
Alalu sau soste sėdėjo,
Ir netgi dievas Anu galingasai,
Už paprastus dievus daug viršesnis,
Puldamas žemai jam į kojas,
Stovėjo prieš jį tarsi taurininkas,
Laikydamas gėrimų taurę.

Ir devynetas pralėkė amžių,
Alalu danguje viešpataujant,
O kai amžius atėjo dešimtas,
Anu su Alalu susigrūmė.
Ir jis nugalėjo jį, Anu.
Paspruko nuo jo Alalu
Į tolimą Tamsiąją Žemę.
Žemyn jis nuo jo paspruko —
Į tolimą Tamsiąją Žemę.

Dievas Anu soste sėdėjo,
Sėdėjo soste sau Anu,
Ir netgi Kumarbis galingasai,
Puldamas žemai jam į kojas,
Stovėjo priešais kaip stalininkas,
Valgius jam padavinėjo.

Ir devynetas pralėkė amžių,
Kai Anu danguos viešpatavo.
O kai amžius atėjo dešimtas,
Anu su Kumarbiu susigrūmė.
Kumarbis, Alalu palikuonis,
Su Anu kautis pradėjo.
Neatlaikė jis Kumarbio žvilgsnio,
Iš jo rankų Anu ištrūko
Ir iš Kumarbio jis išslydo.
Dievas Anu nuo Kumarbio spruko,
Kildamas vis aukščiau į padangę.
Kumarbis, jį prisiviję,
Už kojų stipriai nutvėrė,
Žemyn nuo dangaus nusitraukė.

Ir įkando jis Anu į koją,
Nukando jam vyrišką jėgą,
Ir tarsi kokiu bronzos gabalu
Pavirto ji Kumarbio kūne.
Vos spėjęs praryt dievas Kumarbis
Visą priešo vyrišką jėgą,
Džiaugsmingai nusikvatojo.
Betgi Anu, į jį atsigręžęs,
Tokią kalbą su juo pradėjo:
„Džiaugiesi dabar tu, prarijęs
Visą mano vyrišką jėgą.

Bet džiūgauji tu, beje, veltui!
Sunkenybę tavy palieku aš,
Visų pirma, dabar esi nėščias
Tu narsiausiuoju Audradieviu.
Antra, dabar esi nėščias

Tu upe didžiule, Arancachu[41],
Trečia, dabar esi nėščias
Tasmisu [42], tuo narsiausiu dievu.
Turės gimt trys baisingi dievai,
Aš kaip svorį tavy palieku juos.
Dabar tujen laukiesi jųjų.
Ir turėsi dar tu savo galva
Atsitrenkti į kalną Tasos[43],
Ir į akmenis teks tau sudužti!"

Šitaip Anu pabaigė žodį,
Nupleveno sau į padanges,
Nematomu tapo aukštai.
Ir valdovas, išmintingasai Kumarbis,
Ėmė spjaudyt viską, kas buvo,
Kas dar jo burnoj buvo likę,
Ko dar buvo nespėjęs praryti.
Jis išspjovė viską, kas likę,
Kuo greičiausiai iš savo burnos.
Ir tie Kumarbio spjaudalai
Staiga virto Kancuros[44] kalnu,
Dideliu Dievų Kalnu.

Kumarbis, neregėtai įtūžęs,
Pasileido pas dievą Enlilį
Į Nipūrą skubiai pasitarti.
Enlilis jį meiliai sutiko.
Dabar jisai laiką skaičiuos,
Kiek mėnesių iki gimimo.
Jau mėnuo septintas čia pat,
O Kumarbio kūne — dievai tie...

2. AUDRADIEVIO GIMIMAS

Dievas Anu dabar užkalba
Dievus Kumarbio kūne:
„O, išeiki iš Kumarbio kūno!

O, išeiki iš Kumarbio dvasios!
O, išeik iš palaimintos vietos!“

Ir iš Kumarbio kūno atsako,
Byloja jam Audradievis:
„Tebūnie daug metų tau skirta,
Išmintingas, aukštas valdove!
Iš čionai aš greitai išeičiau,
Kad tiktai išėjimą surasčiau.
Tavoji dalis aš esu,
Kurią Kumarbis, dievas, atkando.
Jėgas dovanojo man žemė,
Dangus dovanojo narsybę,
Anu vyriškumą man davė,
Didžią išmintį Kumarbis davė,
Dievas Naras mokėjimą davė,
O galybę man davė Enlilis!
Didžią išmintį davė dievai man,
Jie dorybėmis apdovanojo!
Tačiau visa, ką davė dievai,—
Dabar Kumarbio kūne ir dvasioj!

...Jautis Seris[45] padės man kautynėse,
Duos man jį ir kovos dviratę!
Nesulaikys manęs jokie priešai,
Ir atkeršysiu už tave aš!
Man tereikia gaut patarimą,
Kaip iš čia kuo greičiausiai ištrūkti!“

...Dievas Anu dabar užkalba
Dievus, kurie Kumarbio kūne:
„O, išeiki iš Kumarbio kūno!
O, kaip dėl tavęs aš drebėjau!
Anu — aš, tau gyvybę daviau!
O, išeiki iš Kumarbio kūno!
Kaip kad moteris tepagimdo!
O tujen iš burnos jo išeiki,
Išeiki tu jam iš ausies!
Audradievi didis, narsingas!

Telydės visur tave laimė,
Tu išeik iš palaimintos vietos!“
Atsakydamas Audradievis
Iš Kumarbio pilvo sušuko:
„Kaip surasti palaimintą vietą,
Kad išeičiau iš Kumarbio kūno?
Vos išlįsiu tiktai, jis kaip nendrę,
Kumarbis nedels mane perlaužt.
Kaip išeiti iš Kumarbio kūno
Ir išlikti nesusitepus?
Iš Kumarbio ausies aš išlįsčiau,
Bet ausis jo mane suteptų!
Kaip išeit iš palaimintos vietos?
Juk pagimdo moteris vaiką!
O, kaip man užgimti pasauly?“
Jis atsakymo žodį išgirdo:
„Vieta paskirta, kur išeiti:
Žinok, Audradieviui priklauso
Pralįsti pro Kumarbio kiaušą,
Pramuš jį didžiulis akmuo,
Ir išlįs jisai pro šią angą,
Taip užgims pasaulyje Audradievis,
Didingas, drąsus Audradievis“.

Kumarbis leidos į kelią,
Atkeliavo į Eos[46] menes.
Priešais Eą taip žemai jisai lenkės,
Kad pargriuvo prieš jį ant grindų:
Kaip nesavas Kumarbis buvo,
Deivės Namchės[47] jisai čia ieškojo.
Tada jisai kreipės į Eą,
Bylojo jis šitaip:
„Atiduoki man kūdikį, Ea!
Vos tik spės jis užgimti, o Ea,
Aš suėsiu iš karto tą vaiką,
Kursai mane moterim pavertė.
Kas priešais mane sąmokslauja,
Tas Audradievį pagimdė.
Iškart jį suėsiu — dar vaiką,

Kaip žolę aš jį sutrypsiu!“
Dievas Ea tada jam atrėžė:
„Žinai ką, o tau juk priklauso
Dievybę gimdyt, dieve Kumarbi!“
Dievas Ea tuo kalbą ir baigė.
Į puotą jie Kumarbį kvietė,
Ir dangaus Sauladievis regėjo:
Kumarbis pripuolė prie valgių,
Tačiau akmuo Kunkunucis[48]
Styrojo burnoj,— netikėtai
Dantis į akmenį išsilaužė.
Išspjovė dantis jis, ir balsiai
Sustaugė iš skausmo Kumarbis,—
Akmuo tas jam pramušė kiaušą!
Ir Kumarbis dar pramurmėjo:
„O ko gi čia man išsigąsti!“
Dievas Ea Kumarbiui tarė:
„Tegul akmeniui jie dabar meldžias,
Jis bus pastatytas šventykloj,
Akmuo tas stambus, Kunkunucis,
Kurį nuo savęs tu atbloškei.
Tegul atnašauja iš karto,
Tegul ir tavęs visi šaukias,
Tegul turtingieji aukoja
Po didvyrį ir po kariauną,
Avių tenegaili ir jaučių
Aukoti tau turtingieji.
O žmonės vargingi te miltų
Čia atneša tau paaukoti.
Tegul iš burnos išspjautas
Akmuo Kumarbio šlovę įgyja,
Visi tegul atnašauja,
Tegul Žemosios šalys
Sykiu su visais atnašauja,
Tegul Aukštosios šalys
Sykiu su visais atnašauja“.

Ir atveda žmonės turtingi
Avių čia ir jaučių aukoti.

O žmonės varguoliai — tie miltų
Čia atneša apeigoms.
Tas apeigas Kumarbiui skiria,
Pašventino Kumarbio kaukolę:
Iš kaukolės Kumarbio, dievo,
Palaimintos vietos, išeina
Galingas, stiprus Audradievis!

Dabar iš palaimintos vietos
Jį paėmė Deivės Gynėjos,
Jį kaip iš vystyklų iškėlė.
Arancachas gimė antrasis,
Trečiasis — Tasmisu galingas.
Ir Deivės Gynėjos nuo šiolei
Padėjėjomis Kumarbio tapo.
Tarytum jis moteris būtų,
Padėjo jam pagimdyti.
Dievai tie gimę nuėjo
Linkui aukštojo kalno Kancuros,
Į Kancuros uolynus patraukė
Audradievis didis, galingas.
Anu iš aukštybių pamatė,
Kaip dievas į kalnus išeina...

3. AUDRADIEVIS PRAKEIKIA EĄ

...„Privalome jį sunaikinti!
Baisingas Anu sūnus mums grasina.
Sunaikinti mes turime priešus!
Sunaikinsime Namchę, dievybę!
Sunaikinsime ir Audradievį!
Mes perlaušim jį tarsi nendrę!
Juk Anu jį tam ir pagimdė,
Kad Kumarbį jis sunaikintų,
Patsai atsisėstų jo soste.
Sunaikinsime Audradievį,
Kol dar jisai neužaugo!“
Dievai ėmė ruoštis kautynėms,

Bet Ea, didžiai išmintingas,
Jam pratarė: „Kumarbi mielas,
Paliktum geriau jį ramybėj,
Tu, Kumarbi, jo nelieski!
Geriau padaryk jį karalium!..“

...Audradievis, didis, galingas,
Išgirdo kovingus žodžius,
Ūmai apsiniaukė jo siela,
Ir tarė jis jaučiui Seriui:
„Su manim susigrumt jie nori,
Tačiau neįveiks mūsų Kumarbis,
Dievas Ea jo nesutramdė!
Su juo Sauladievis iš vieno!
O tuos, kurie veržėsi mūšin,
Kas su Kumarbiu ėjo iš vieno,
Tuos dievus amžinai aš prakeikiau!
Taip prakeikiau aš dievą Zababą,
Jį atsivedžiau į savo miestą!
Bet kiti dievai vėl dabar
Su manim rengia mūšį!“

Jautis Seris su juo nesutiko:
„O šeimininke, valdove,
Kodėl gi prakeiki tu juos?
Kodėl tu prakeiki dievus?
O šeimininke, karaliau!
Kodėl tu prakeiki Eą?
Dievas Ea išklausė tave!
Jis pritarė tavajai valdžiai!
Atidavė didelę šalį,
Kad tu ją galėtum valdyti!..
Kodėl gi tu jį prakeiki?
Kodėl gi tu įžeidi Eą?“

...Dievas Ea kalbas tas išgirdo,
Jo siela staiga apsiniaukė,
Ir tarė jisai šiuos žodžius:
„Prakeikimais geriau nesimėtyk!

Tasai, kas prakeikia mane,
Nežino patsai, ką jis daro!..
Kodėl gi mane tu prakeiki?
Tu veltui prakeiki mane!
Tas indas, kur pilnas alaus,
Ūmai subyrės į šukes!"

4. ŽEMĖS VAIKŲ UŽGIMIMAS

...Atvyko padangių Vežėjas
Žvaigždėtomis savo Vežėčiom...

...Prabėgo savaitė. Vežėjas
Tada su Žeme susijungė
Ir joj savo sėklą paliko...
Sugrįžo padangių Vežėjas
Atgal. Apsuvoj[49] apsilankė,
Kur išmintį telkė į sielą.
Ten Ea šviesus viešpatauja.
Į Apsuvą Žemė atvyksta.
Viską žino Ea gudrusis,
Jis mėnesius jai suskaičiuoja:
Pirmas mėnuo eina — ir antras.
Trečias mėnuo eina — ketvirtas.
Penktas mėnuo eina — ir šeštas.
Šit jau mėnuo septintas — aštuntas.
Šit ir mėnuo devintas — dešimtas.
Dešimtą rėkti Žemė
Ėmė iš skausmo baisingo.

Tada gi, kai Žemė suriko,
Pagimdė jinai dvynukus.
Žygūnas atneša žinią.
Dievas Ea, sėdintis soste,
Išklauso ir pritaria meiliai:
„Girdžiu aš naujieną malonią:
Dvynius jau pagimdžiusi Žemė".
Išklausęs malonią naujieną,

Valdovas jai dovaną siunčia,
Drabužių jis siunčia dvynukams,
Sidabro jis jiems dovanoja,
Ir dar stebuklingą ratelį
Jisai dovanų jiems pasiunčia.

Giesmės pirmos lentelės pabaiga. Iš sugadintos lentelės perrašė raštininkas Aschapala.

Giesmė apie Ulikumį

PIRMA LENTELĖ

...Kumarbį, visų dievų tėvą, aš giedu.

ULIKUMIO PRASIDĖJIMAS

Kumarbis savo sieloj išmintį kaupia.
Nelemta diena iš jo gims.
Prieš Audradievį jis dantį galanda:
Audradieviui varžovą gimdys.

Kumarbis savo sieloj išmintį kaupia,
Tartum deimantą išmintį užsimauna.

Kuomet Kumarbis savo sieloj išmintį sukaupė,
Jis iš sosto pakilo bematant.
Paėmė rankon krivulę,
O kojas apmovė
Siaučiančiom vėtrom, kaip batais.
Iš Urkisos[50] miesto leidos tolyn
Ir prie Šaltojo Ežero atlėkė.
O Šaltajame Ežere
Didžiulė Uola gulėjo —
Trys mylios ilgumo, pusantros platumo
Ir pusmylis geras per apačią!
Kumarbiui ėmė daužytis širdis.
Su Uola susikergė Kumarbis
Ir paliko sėklą Uoloj.
Penkiskart susikergė su Uola,
Dešimtkart su Uola jisai kergės...

ULIKUMIO VAIKYSTĖ

...Pribuvėjos bobutės padėjo jam gimti,
Deivės Lėmėjos ir Deivės Gynėjos
Mažą vaiką ant Kumarbio kelių paguldė.
Kad pradės džiaugtis Kumarbis,
Kad pradės Kumarbis jį sūpuoti,
Vardą rinkt kuo švelnesnį.
Kad pradės Kumarbis su savo siela šnekėtis:
„Kaip vadinti man sūnų,
Kurį Deivės Lėmėjos ir Deivės Gynėjos davė?
Iš įsčių gimtųjų kaip kardas užgimdamas šoko,
Teeinie. Ulikumiu vadinsiu.
Tegul eina į dangų ir taps valdovu.
Garsų Kumijos[51] miestą sutremps Ulikumis,
Ulikumis partrenks Audradievį,
Išdrabstys kaip minkštimą, prispaus jį su pėda
Ir kaip skruzdę sutraiškys!
Tasmisu stuburą tarsi nendrę jis perlauš!
Ir dievus danguje kaip paukščius išbaidys,
Tartum puodus tuščius sudaužys juos!"
Vos tik Kumarbis baigė šią kalbą,
Vėl pradėjo su siela šnekėtis:
„Kam aš sūnų turiu atiduoti?
Kas gi sūnų paims tarsi dovaną?
Kas į Tamsiąją Žemę nuves jį?
Kad jo nieks nematytų —
Sauladievis nei Mėnadievis,
Audradievis kad nematytų, galingas Kumijos valdovas,
Kad tasai neužmuštų!
Kad Ištar nematytų, Ninevijos karalienė,
Kad jinai tarsi nendrės nugarkaulio jam neperlaužtų!"

Kreipėsi Kumarbis į Impalurį[52]:
„Impaluri! Tuos žodžius, kur ištarsiu,
Tegul tavo ausys įdėmiai išklauso!
Krivulę paimk į rankas,
O kojas apauk
Smarkiom vėtrom kaip batais!

Nueik pas dievus Irsirus[53],
Tarki Irsirams
Svarų žodį: „Ateikit!
Kumarbis jus, visų tėvas, į dievų namus kviečia,
Tačiau kodėl jisai kviečia,
Nežinot.
Paskubėkit!"
Tepaima Irsirai mažylį,
Tenuveda jį į Tamsiąją Žemę,
Tebūna nematomas jis didiesiems dievams".
Impaluris, išklausęs kalbą,
Paėmė rankon krivulę,
O kojas apmovė
Smarkiom vėtrom kaip batais
Ir leidos į kelią,
Pas dievus Irsirus atėjo.
Pakartojo Impaluris Irsirams:
„Ateikit! Skubėkit!
Kumarbis, visų tėvas, jus kviečia.
O kam jis jus kviečia,
Nežinot.
Paskubėkit!"
Vos Irsirai išgirdo žodžius,
Sujudo, sukruto,
Pasikėlė iš sostų,
Kelią jie bematant sukorė
Ir pas Kumarbį atkeliavo.
Taip Irsirams Kumarbis ėmė byloti:

„Šitą sūnų paimkit,
Sūnų kaip dovaną jūs paimkit,
Jį į Tamsiąją Žemę nuveskit!
Paskubėkite! Lėkit greičiau!
Te ant dešinio Upelurio[54] peties jisai guli kaip kardas! Paguldykite
Jį ant peties Upeluriui.
Jis kasdien tegu auga po sieksnį,
Te per mėnesį auga jis ketvirtį mylios.
O akmuo, jam į galvą paleistas,
Teaptraukia akis".

Tą jo kalbą išklausę Irsirai
Sūnų paėmė nuo Kumarbio kelių,
Pakėlė sūnų Irsirai
Ir prispaudė jį prie krūtinės kaip puošmeną.
Pakėlė sūnų kaip vėtros,
Enliliui ant kelių paguldė.
Pakėlė akis Enlilis,
Pažiūrėjo jis į mažylį —
Tasai priešais dievą stovėjo,
Kūnas jo — Kunkunucis — iš akmenio.

Ėmė Enlilis su siela šnekėtis:
„Kas gi jis, šis sūnus,
Kurį deivės Lėmėjos ir Deivės Gynėjos augino?
Kas gi jis? Ar ne jam lemta eiti
Į sunkiąsias didžiųjų dievų kautynes?
Tiktai Kumarbis, tik jis vienas
Sugalvoti galėjo šį blogį:
Jis, kursai Audradievį pagimdė,
Audradieviui varžovą pagimdė".
Vos tik baigė Enlilis šnekėtis,
Paguldė Irsirai ant dešinio Upelurio peties kūdikį tarsi kardą.

Kunkunucis, jis augo,
Ir galingi dievai jį augino.
Perdien jis paaugdavo sieksnį,
Per mėnesį ketvirtį mylios,
O akmuo, jam į galvą paleistas,
Jo akis abidvi aptraukė.

SAULADIEVIO RŪSTIS

Į penkioliktą dieną
Išaugo Akmuo,
Tarsi kardas, ant kelių klūpojo jūroj.
Iš vandens jis kyšojo, Akmuo.
Stambus pažiūrėti.

Jūra buvo kaip diržas jo rūbams.
Jis kaip kūjis dunksojo, Akmuo,
Šventyklas jisai siekė ir rūmus danguj.

Sauladievis sužiuro žemyn
Ir išvydo tenai Ulikumį:
Ulikumis, atrodė, žvelgė į dievą.
Sauladievis taip ėmė su siela šnekėtis:
„Koks gi dievas čia jūroje auga ne dienom — valandom?
Kūnas jo ne toks kaip dievų".
Pasisuko dangiškas Sauladievis
Ir patraukė link jūros,
Ir tada, kai priėjo prie jūros,
Ranką priglaudė prie kaktos,
Atpažino: iš akmens Ulikumis,—
Rūstis perkreipęs veidą.

Ulikumį išvydęs,
Sauladievis per kalnus patraukė
Ir pasuko link Audradievio.
Ir, pamatęs jį besiartinant,
Tasmisu ėmė šitaip kalbėti:
„Ko ateina dangiškas Sauladievis,
šalies didžiosios valdovas?
Tai, dėl ko jis ateina, svarbu.
Šito mes negalėsim išvengti.
Sunku susigrumti,
Baisu susikauti.
Gresia maištas danguj,
Žemėj — mirtis ir badas".

Audradievis taip ėmė kalbėti į Tasmisu:
„Kad turėtų kur atsisėsti, sostą paruoškit,
Kad galėtų pavalgyt, padenkite stalą!"

Tačiau, kol juodu kalbėjos,
Sauladievis į rūmus atėjo.
Kad turėtų kur atsisėsti, sostą pastatė,
Tačiau jis nesėdo.

Kad turėtų pavalgyt, stalą pastatė,—
Neprisilietė maisto.
Davė taurę jam gerti,
Bet prie lūpų jos nepakėlė.
Audradievis Sauladieviui taip ėmė kalbėti:
„Ar ne per prastas tasai patarnautojas,
Kuris sostą pastatė,
Kad nenori prisėsti?
Ar tik ne per prastas tasai stalininkas,
Kuris stalą pastatė,
Kad nenori valgyti?
Ar tik ne per prastas tasai taurininkas,
Kuris taurę pasiūlė,
Kad gerti nenori?“

ANTRA LENTELĖ

SAULADIEVIS IR AUDRADIEVIS

Kai Audradievis išgirdo Sauladievio kalbą,
Persikreipė iš pykčio burna jo.
Audradievis dangaus Sauladieviui pradėjo kalbėti iš naujo:
„Tebūnie duona saldi ant stalo,
Valgyk dabar!
Tebūnie saldus vynas taurėje,
Gerk dabar!
Valgyk dabar, pasisotink,
Gerk dabar ir vaišinkis,
Paskui atsikelk,
Paskui skrisk į dangų aukštyn!“
Kai išgirdo tuos žodžius Sauladievis,
Iškart nušvito jo siela,
Ant stalo duona jam tapo saldi,
Jis pavalgė.
Taurėj vynas jam tapo saldus,
Atsigėrė.
Ir atsikėlė tada Sauladievis,

Tiesiog į dangų aukštyn pasileido.
Dangiškam Sauladieviui išėjus,
Audradievis sieloje ėmė išmintį kaupti,
Audradievis su Tasmisu rankom susikabino,
Iš savo rūmų ir iš šventyklos išskrido,
O sesuo jų Ištar drąsiai išlėkė iš dausų.
Ir pradėjo Ištar su siela kalbėtis:
„Betgi kur jie skrenda, broliai manieji?
Aš turiu nulėkt pažiūrėti!"
Ir pasileido sparčiai Ištar,
Prie brolių sustojo.
Ir susikibo jie rankom,
Nuskrido link Chazio[55] kalno.
Kumijos karalius atgręžė į jūrą savąjį veidą,
Atsigręžė į baisingąjį Kunkunucį
Ir išvydo baisingąjį Kunkunucį,
Persikreipė iš pykčio burna.
Ir tada Audradievis nutūpė ant žemės,
Paplūdo jo ašaros tarsi upės.
Verkdamas Audradievis prabilo:
„Kas gi atsilaikys kovoje prieš tokią baidyklę,
Kas gi pajėgs su juo susikauti?
Ir ko tik jinai neišgąsdins?"
Ir tarė Ištar Audradieviui:
„Broli mano! Ničnieko jis nesupranta,
Nors jam duota jėgų dešimteriopai...
Einu aš pas jį!.."

IŠTAR DAINUOJA DAINĄ PRIEŠAIS ULIKUMĮ

...Ir pasiėmė jinai liutnią ir būgną,
Uždainavo Ištar jo akivaizdoj.

Ir dainavo Ištar jo akivaizdoj
Ant pakrantės aštrių akmenų.
Ir pakilo iš jūros didžiulė banga.
Didžiulė banga prakalbo į Ištar:

„Priešais ką tu dainuoji, Ištar?
Priešais ką savo burną pripildai malonių garsų?
Kurčias yra šis žmogus,
Jisai nieko negirdi,
Aklas yra šis žmogus,
Jisai nieko nemato.
Gailesčio jis neturi!
Eik iš čia, Ištar,
Brolį greičiau susiraski,
Kol į baisų kovūną šis Akmuo nepavirto,
Kol jo kaukolė neišaugo!“
Kai išklausė Ištar,
Iškart liovės dainavus
Ir, numetusi liutnią bei būgną,
Puošmenas auksines nusidraskė
Ir, raudodama balsiai, pradingo.

AUDRADIEVIO PASIRUOŠIMAS MŪŠIUI

„...Tegul ruošia pašaro jaučiams!
Tegul atneša kvapnaus aliejaus!
Teįtrina kvapmenim ragus Serio!
Telos[56] uodegą tepaauksuoja!
Kinkinio grąžulą tegul pasuka!
Tegul jaučius kinko į jungą,
O iš šonų tekrauna akmenis į vežėčias!
Te greičiau audras čia pašaukia,
Kurios per devyniasdešimt mylių uolą suskaldo,
Užpildamos skalda apylinkę per aštuoniasdešimtį mylių.
Vėją tepašaukia sykiu su liūtimis sparčiai
Ir žaibus, kurie spindesiu savo baugina,
Tegul iš miegamų kambarių greičiau išveda“.
Tasmisu, žodžius tuos išgirdęs,
Ėmė skubintis kiek įmanydamas.
Jis parveda iš ganyklos Serį,
Parveda Telą nuo Imgaros[57] kalno,
Prieškiemy juos palieka.

Kvepiantį neša aliejų,
Seriui ragus įtrina,
Telai uodegą ima auksuoti,
Grąžulą bematant pasuko,
Akmenim pakinktus prispaudė,
Audras į pagalbą pašaukė,
Kur per devyniasdešimt mylių uolą suskaldo...

...Kovos ginklą jis paėmė,
Kovines dvirates paėmė,
Audrų debesis iš dangaus atsivedė.
Audradievis į Kunkunucį vėl atsigręžė,
Ir išvydo jį Audradievis:
Du šimtus kartų aukštesnis...

TREČIA LENTELĖ

PIRMOSIOS DIEVŲ KAUTYNĖS SU ULIKUMIU

...Dievai, išgirdę tą žodį,
Į savas dvirates sustojo.
Griauste griaudė dievas Aštabis[58],
Griaudėdamas linkui jūros nudūmė,
Su juo septyniasdešimt dievų tenai buvo.
...Su Ulikumiu sutarti jam nepavyko,
Ir nublokštas buvo Aštabis į jūrą,
O su juo septyniasdešimt dievų.
...Kunkunucis supurtė dangų,
Dangumi kaip rūbu sumosavo.
Kunkunucis vis augo,
Jei anksčiau per du tūkstančius mylių virš jūros dunksojo,
Tai dabar Kunkunucis stovėjo virš žemės,
Jis iškeltas buvo kaip kardas, tasai Kunkunucis,
Dievų kambarius siekė ir šventyklas.
Aukščio siekė devynis tūkstančius mylių,
Pločio buvo devynių tūkstančių mylių.
Ir stūkso taip Ulikumis Kumijos vartuos,

Stūkso virš Chebat[59] ir Chebat šventyklos,
Taip, kad jokia žinelė Chebat nepasiekia,
Taip, kad vyro matyti Chebat negali.

Ir Chebat ėmė byloti Takiti[60]:
„Aš apie Audradievį negirdžiu jokio žodžio,
Svarbios žinios apie dievus manęs nepasiekia,
Galbūt Ulikumis, apie kurį jie kalbėjo,
Mūsų bėdai, bus mūšį laimėjęs prieš vyrą".
Ir Chebat bylojo vėl, kreipdamasi į Takiti:
„Išklausyk mano žodžių!
Krivulę paimk į rankas,
O kojas apauk
Smarkiom vėtrom kaip batais!
Skrisk į lauką kautynių!
Galbūt užmušė jį,— Kunkunucis jį užmušė —
Audradievį, valdovą, manąjį vyrą,
Tai parneški man žinią!"

Vos išklausė Takiti žodžius,
Sujudo, sukruto,
Besirengianti buvo į kelią,
Tačiau nėra kelio Takiti,
Ir Takiti sugrįžo atgal,
Ir sugrįžo Takiti pas Chebat...

...Tasmisu, Audradievio žodį išgirdęs,
Aukštyn pasikėlė,
Į rankas paėmė krivulę,
O kojas apmovė
Smarkiom vėtrom kaip batais.
Į aukštą bokštą nuskrido,
Atsitūpė ant jo priešais Chebat,
Ir tarė čia Tasmisu, kreipdamasis į Chebat:
„Audradievis man liepė pasitraukti iš Kumijos,
Vietą man liepė susirasti kuklesnę,
Būsim ten, kol išmuš mūsų laikas!"
Kai pamatė Tasmisu Chebat,
Vos nuo stogo nenusirito,

Jei dar būtų žengus bent žingsnį,
Būtų dribus nuo stogo.
Tačiau rūmų moterys
Ją nutvėrė tada
Ir neleido nukristi.
Tasmisu, savo žodį pasakęs,
Nuo to bokšto žemyn ėmė sklęsti,
Pas Audradievį nuėjo,
Ir taip Tasmisu Audradieviui pradėjo kalbėti:
„Kurgi tūpt mums? Gal ant Kandurnos viršūnės?
Jeigu tūpsime ten, ant Kandurnos viršūnės,
O kiti sugalvos tūpti ant Lalapaduvos[61],
...Nebebus danguje valdovo!"

AUDRADIEVIS IR TASMISU IŠKELIAUJA PAS EĄ

Ir Tasmisu tada kreipėsi vėl į Audradievį:
„O Audradievi, viešpatie mano!
Išklausyk mano žodį!
Žodžius, kuriuos aš pasakysiu,
Te įdėmiai išklauso tavosios ausys!
Į Apsu mes nueisim ir stosim prieš Eą.
Ten mes paprašysim senųjų žodžių lentelių,
Tačiau prisiartinę prie rūmų vartų,
Nusilenkt penkis sykius turim,
O tada prieisime kambarius, kur Ea gyvena,
Ir dar penkis sykius turim mes nusilenkti priešais duris jo,
Ir kada mes prie Eos prieisim,
Nusilenksim žemai jam penkiolika kartų.
Ir tada tiktai Ea pas mus nusileis,
Ir tada tiktai Ea panorės išklausyti,
Ir tada pagailės jisai mūsų,
Sugrąžins mums seną galybę, Ea".
Audradievis, žodžius šiuos išgirdęs,
Tik sujudo, sukruto,
Iš savo sosto aukštyn greit pakilo.
Audradievis ir Tasmisu susikibo už rankų

Ir bematant įveikė kelią,
Atlėkė jie abu į Apsu.
Audradievis prie rūmų priėjo,
Penkiskart jis nusilenkė vartams,
Priėjo prie kambarių, kuriuos Ea gyvena,
Nusilenkė dar penkiskart durims.
Audradievis ir Tasmisu iki Eos priėjo
Ir penkiolika kartų nusilenkė...

EA IR UPELURIS

...Ea sieloje išmintį sukaupė,
Ir pakilo Ea tada,
Išėjo į kiemą vidinį,
Visi dievai prieš jį stojo,
Audradievis, Kumijos narsusis valdovas, stojo prieš Eą...

...Ea ėmė Enliliui kalbėti:
„Negi tu nežinai, Enlili?
Negi niekas žinios tau neatnešė?
Negi jo nepažįsti?
Kaip varžovą Audradieviui Kumarbis jį sukūrė —
Kunkunucį, kursai vandeny išaugo,
Devyni tūkstančiai mylių — jo ūgis,
Jis kaip kūjis iškilęs į dangų".

...Ea, baigęs kalbėti,
Patraukė pas Upelurį,
Upeluris pakėlė akis,
Ėmė taip Upeluris kalbėti:
„Ea, gyvenimo tau linkiu!"
Pasikėlė tada Upeluris,
Atsakydamas palinkėjo gerovės jam Ea:
„Upeluri, gyvenk Tamsiojoje Žemėje,
Tu, ant kurio dievai statė Dangų ir Žemę!"

Ea vėl tada ėmė kalbėt Upeluriui:
„Upeluri, ar tu nežinai?
Negi niekas žinios tau neatnešė?
Negi jo nepažįsti?
Dievo, kur sparčiai augo, Kumarbio su dievais susiremt pagimdyto?

Nežinai, kad Audradievio mirties Kumarbis trokšta —
Audradieviui jisai varžovą sukūrė.
Kunkunucis, kursai vandeny augo,
Negi jo nepažįsti?
Pakeltas jis tarsi kūjis,
Debesis ir dievų šventyklas, ir Hebat jis savo kūnu užstoja!
Toli tujen, Žemėj Tamsiojoj,
Todėl nepažįsti jo, dievo, kursai sparčiai auga!"
Upeluris tada ėmė šitaip byloti:
„Kada dievai ant manęs Dangų ir Žemę pastatė,
Nežinojau aš nieko.
Ir kada Dausas nuo Žemės kirtikliu jie atkirto,
Šito juk taip pat nežinojau.
Šit dabar kažkas man ant kairio peties,
Bet nežinau aš, kas tai per dievas".
Ea, žodžius šiuos išgirdęs,
Upelurį pasuko dešiniuoju petim.
Ir ant dešinio Upelurio peties tarsi kardas Kunkunucis stovėjo.

Ea dievams praeities tada ėmė kalbėti:
„Išklausykit, dievai praeities, mano žodį!
Jūs, kurie pažįstat senovę,
Vėl atverkite sandėlius savo gimdytojų ir senolių!
Ir praeities tėvų tegul antspaudus atneša!
Teužantspauduoja paskui vėlei sandėlius tuosius!
Teištraukia iš ten pjūklą prabėgusių metų seniausių!
Tuo pjūklu atskyrė tada Dausas nuo Žemės,
O dabar Ulikumį mes nuo papėdės pjūklu tuo atpjausim.
Mes atpjausime tą, kurį Kumarbis kaip varžovą dievams čia pagimdė!.."

PASKUTINĖS DIEVŲ KAUTYNĖS SU ULIKUMIU

...Ea Tasmisu ėmė šitaip kalbėti:
„Su mano sūnum išeiki,
Prieš mane nemaištauk!
Užsirūstino mano siela.
Mirusius sava akimi aš regėjau Tamsiojoje Žemėj,
Jie panašūs į dulkes..."
...Ea Tasmisu vėl taip ėmė kalbėti:
„Aš nukoviau jį, Ulikumį,
Dabar eikite jūs ir nukaukit.
Daugiau jau kaip kardas negalės jis stovėti".
Tasmisu siela tada džiūgauti ėmė,
Tris kartus jis sušuko,
Aukštyn į padangę nuskrido,
Viską išgirdo dievai.
Audradievis, Kumijos valdovas narsusis, išgirdo.
Į sueigų vietą atėjo dievai,
Niršdami ant Ulikumio,
Staugė dievai tada tarsi jaučiai.
Į dviratę lyg paukštis įsklendė Audradievis,
Su perkūno trenksmais nubildėjo link jūros,
Ir susikovė tada Audradievis su Kunkunuciu...

Iš poemos apie Dievo Gynėjo viešpatavimą

DIEVO GYNĖJO PERGALĖ PRIEŠ AUDRADIEVĮ

...Pamatė Ištar kautynes,
Audradievis didis, galingas
Ginklą laikė nelyginant skeptrą,
Ir tarė broliui Ištar:

„O broli, ką mums daryti?
Jie dviese tave nugalės.
Ateisiu aš broliui pagalbon!"
Vos šitaip prasitarė Ištar,
Tuoj Dievo Gynėjo strėlės
Pradėjo lėkti į ją
Ir pervėrė krūtis abi jai.
O važiuotėje buvo sustoję
Audradievio priešininkai.
Jų strėlės smigo į jį.
Bet jis net nemanė jiems lenktis
Ir visai nesitraukė iš lauko.

Ir nutarė Dievas Gynėjas
Pirmiausia nukaut Audradievį:
Iš naujo jisai užpuolė,
Užkrito ant jo Akmuo,
Užkrito ant jo Dangus —
Audradievis pakilt neįstengė,
Audradievis parkrito nusilpęs.
Tada Dievas Gynėjas vadžias
Vienu mirksniu ištraukė iš rankų.

Audradievis tada pasisuko
Į jį ir pradėjo kalbėti:
„Tu vadžias man iš rankų ištraukei!
Nešvarios yra šios vadelės,
Ir apeigas reikia atlikti,
Kad šias vadeles apvalytum.
Tebūnie avis paaukota,
Tik moteris te nė viena
Aukojimų valgio neliečia!..“

DIEVO GYNĖJO VIEŠPATAVIMAS DAUSOSE

...Dievas Gynėjas išgirdo žodžius,
Kuriuos buvo Ea ištaręs,
Ir nudžiugintas buvo šis Dievas.
Sočiai valgė ir sočiai gėrė.
Pasikėlė aukštai — į dausas.
Ėmė ten, dausose, viešpatauti.

Paskui ilgus metus
Dievas Gynėjas ten valdė.
Ir nebuvo vilkai pavojingi,
Iš avių vilnų priaudė
Daug drabužių brangių.
Prisiruošdavo jie ten valgių,
Liejos alus ir vynas,
O naktį jis žibino lempą
Su brangiuoju alyvų aliejum.
Kaip alus tenai liejos ir vynas,
Taip perteklius tvino į žemumas...

DIEVO GYNĖJO KIVIRČAS SU KITAIS DIEVAIS

...Dievas Gynėjas Kubabai[62] tarė:
„Ką daryt su didžiaisiais dievais?
Jie pučiasi prieš mane.

Girdi, jiems valgyt neduoda!
Bet kelias, kuriuo dievai eina,
Yra kelias, kuriuo jie ateina.
Jis — mano, tas kelias, nubrėžtas,
Valdovo dievų ir Karaliaus!"
Kalbas tas Dievo Gynėjo
Pagavo vėjas galingas
Ir nunešė jas lig Eos.
Tada Ea ėmė kalbėti:
„Kumarbi, ateik pas mane!
Abiem mums atgal teks keliauti!
Ir kaipgi mes Dievą Gynėją
Valdovu ir padangių Karalium
Galėjome padaryti!
Jisai neklusnus, užsispyręs,
Ir šalys aplink pasišiaušė,
Nei duonos neduoda dievams,
Nei gėrimą saldų aukoja!"

Su Kumarbiu Ea išvyko.
Į Apsuvą Ea patraukė.
O Kumarbis — Dudulu miestan.
Žygūną išsišaukė Ea
Ir laišką pradėjo rašyti.
Ir šitaip žygūnui pasakė:

„Nuneški jam mano žodžius:
Dievai juk išrinko tave
Karalium, dangaus Valdovu,
Tu mums apeigų neatlikęs,
Maldoj tu nesišaukei mūsų...
Užteks tau danguj viešpatauti!"
Patraukė žygūnas iš Eos
Ir Dievui Gynėjui tą žodį,
Kurį buvo Ea pasakęs,
Jam perduoda kuo tiksliausiai.

Gynėjas viską išklausė
Ir tarėsi su savo siela,

O Ea tada savo žodžiais
Dar kreipėsi į Izumį:
„Nueiki į Tamsiąją Žemę
Ir tai, ką dabar aš sakau tau,
Tu persakyk Narui Napsarui,
Tu broliui manajam sakyki:
„Tebūnie išgirsti mano žodžiai!
Gynėjas supykdė mane,
Ir aš jį nuo sosto nugrioviau,
Jisai ne Valdovas dausų jau!
Tas Dievas Gynėjas, kurį mes
Išrinkom Karalium dausų,
Išrinkom dausų Valdovu,
Pradėjo spyriotis ir šiaušti,
Ir šalys aplinkui neklauso,
Nei duoną aukoja dievams,
Nei gėrimą saldų aukoja!
Broli Narai, išgirsk mano žodį,
Gyvūnus visus, kurie žemėj,
Surinki ant Nasalmos kalno...“

DIEVO GYNĖJO NUVERTIMAS

...Pradėjo jiems šitaip kalbėti:
„Tegul mano žodį išgirsit!
Atgręžkit ausis į mane!
Sukapokite jį į dalis!
Paskui pervažiuos jį važiuotė!
Jūs patrauksit peiliu jam per kinkas!..“
Audradievis ir Tasmisu
Gynėją stipriai nutvėrė,
Juodu patiesė jį,
Sukapojo jį į dalis,
Pervažiavo jį su važiuote,
O po to dar patraukė per kinkas.

Ėmė šaukti Dievas Gynėjas:
„Audradievi! Viešpatie mano!
Kitados tau buvau paklusnus
Ir dabar vėl aš tau pasiduodu!..“

Iš epinių giesmių apie Kumarbį

I

KALBA DIEVŲ SUEIGOJE

...Dievas Ea, valdovas galvotas, ėmė kalbėti dievų sueigoj.
Į dievus ir į Kumarbį jis taip kreipėsi:
„Kodėl sunaikinti žmones jūs norit?
Dievams apeigų neatliks jie ir kedrų į aukurą neįmes!
Ir jeigu jūs žmones sunaikinsit,
Tai šventųjų iškilmių nebebus,
Niekas duonos neatneš mums nei saldžių apeiginių gėrimų,
Teks Audradieviui, tam, kuris Kumijoj valdo,
Pačiam plūgo griebtis,
Teks tada, o Ištar ir Chebat,
Grūdus jums abiem malt, girnapuses susiradus!“

Dievas Ea, valdovas galvotas, Kumarbiui ėmė kalbėti:
„Kumarbi, tu blogio žmonėms neketink daryti!
Jei žmogaus sūnus nenuims derliaus,
Kumarbi, ir tau nebebus atnašaujama!
Ir šventykloje tavo džiaugsmui, dievų gimdytojau Kumarbi,
Apeigų jau nebeatlikinės.
Žmonių šalyje vardu mūsų niekas nebepašauks jau,
Nei Audradievio, nei manęs
Valdovais nieks jau nebelaikys.
Visą išmintį sudėjau aš į tave, Kumarbi!
Negeisk žmonių kraujo ir ašarų nenorėki!“

OKEANAS SVEČIUOSE PAS KUMARBĮ

...„Požemiais eiki,
Kad nei Sauladievis, nei Mėnadievis
Tavęs negalėtų išvysti.
Taip pralįsk po žeme ir į viršų išlįsk pas Kumarbį!"
Šitą kalbą Mukisanu išklausė ir greitai leidos į kelią.
Pralindo jis požemių vandens keliu.
Ir nei Sauladievis, nei Mėnadievis
Pastebėt jo neįstengė.
Ir žemyn pas Okeaną atėjo.

Ir perdavė čia Mukisanu
Kumarbio žodžius Okeanui:
„Ateik! Tave šaukia dievų tėvas Kumarbis!
Iš reikalo šaukia, šaukia ir liepia skubėt!
Eik greičiau! Požemio keliu
Eik, kad nepastebėtų nei Saulė, nei Mėnuo!"
Okeanas tuos žodžius išklausė didysis
Ir sparčiai leidosi eiti.
Pralindo jis požemio vandens keliu
Ir išlindo į viršų prie Kumarbio sosto.
Sostą atnešė Okeanui, kad tasai atsisėstų.
Ir sėdosi Okeanas į sostą.
Ir stalą padengė jam,
Ir valgius sunešė,
Ir taurininkas vyną pylė valdovui,
Ir dievų gimdytojas Kumarbis sėdo prie stalo su Okeanu didžiuoju,
Ir pradėjo jie valgyti, gerti...

KUMARBIS IR OKEANO DUKTĖ

...Davė ragą Okeanui atsigert vyno.
Ėmė tuomet Okeanas kalbėti į Kumarbį:
„Iš tiesų aš šitaip sakau, dievų gimdytojau Kumarbi,
Septynetas dienų tepraeis. Ateik į mano namus,
Ir aš atiduosiu ją tau, o dievų gimdytojau Kumarbi!

Atiduosiu tau mano dukrą Sertapsuruchi[63].
Ūgio ji trijų mylių,
Storio ji trijų mylių,
O saldi ji kaip medžio sula!"
Kai pamatė Kumarbis Sertapsuruchi,
Buvo patenkintas Kumarbis, ir naktį jie susijungė.
Okeanui didžiajam jis dovanas siunčia...

II

SIDABRAS IR NAŠLAITIS

...Sidabras krivule suduoda Našlaičiui.
Našlaitis pradeda negražiai jam kalbėti:
„Sidabre, kodėl tu man sudavei?
Kam užmušti, Sidabre, tu mane nori?
Aš — Našlaitis. Išgirsk mane, motin!
Kam jisai mane mušė?"
Ir pradėjo skųstis Našlaitis.
Sidabras į savo namus sugrįžta
Ir tokius žodžius taria:
„Prie vartų aš sudaviau vaikui.
Jis man žodį pasakė. Taip buvo:
Aš sudaviau vaikui krivule,
O vaikas kreipėsi į mane,
Ir pasakė Našlaitis žodžius man:
„O išgirsk mane, motin! Kam tu man sudavei,
Kam užmušti mane nori, Sidabre?.."

SIDABRAS IR KUMARBIS

...Krivulę jisai iš jo atėmė
Ir kreipėsi į Sidabrą, jam tarė:
„Kam užmušt mane nori, Sidabre,
Nemuški manęs, Sidabre!

Aš papasakosiu apie tave jam!
Jisai — Kumarbis, Urkisos tėvas, valdovas!
Jisai Urkisoj sėdi soste.
Visos šalies reikalus sprendžia.
Tavo brolis — Audradievis, tas, kur sėdi danguj,
Žemėj, Urkisoj, Kumarbis viešpatauja.
Sesuo tavo, kur Ninevijoj viešpatauja,— Ištar!
Nebijoki dievų nė vieno!
Tiktai Kumarbio tu bijoki!
Nebijoki priešų nei Žemosios šalies,
Nei Aukštosios šalies! Tiktai Kumarbio vieno bijoki!"
Jo žodžius išgirdęs dievas Sidabras
Pasileido į Urkisos miestą,
Tačiau Kumarbio rūmuose jis nerado.

SIDABRAS GRASINA SAULEI IR MĖNESIUI

...Sauladievį ir Mėnadievį savąja ranka jis nuo dangaus nusitraukė,
Ir, kuomet nuo dangaus nusitraukė,
Jie nusilenkė priešais,
Priklaupė priešais,
Ėmė šitaip kalbėti:

„Kam užmušt mus nori, Sidabre!
Mes — šviesa spindulinga. Žibintai!
Jeigu mus abu tu užmuši,
Tai valdysi tamsiąją šalį!.."

HEDAMU[64] RAJUMAS

...Jo bijojo Kumijos miestas,
Ir Dudulo miestas bijojo,
Vos tik Hedamu užgimė,
Visi priešais ėmė drebėti,
Bijodami jį augino.

...Aliejumi jį įtrynė
Ir vandenin įkišo.
Ožiukais jis užsikando,
Kaip obuoliais atsigaivino,
Tada ėmė valgyt.
Pusryčiams jam patiekdavo
Du tūkstančius jaučių.
O ėriukams ir avinams,
Kuriuos jis bemat surydavo,
Nežinota net skaičiaus.
Tūkstančiais jis šveitė arklius,
Piktuosius driežus ir varles
Nuo žemės į vandenį traukė
Ir ten juos paleisdavo plaukiot.
Bet angis — šitas žemės žuvis —
Ir ūdras — kaip upių šunėkus —
Tūkstančiais jisai mėgo ryti,—
Jos saldesnės jam buvo už medų...
...Ir badas atėjo į šalį,
Ir troškis į šalį atėjo...

IŠTAR RUOŠIASI SUSITIKTI SU HEDAMU

...Ir dievai taip kalbėjo:
„Gyvačių jis šimtus tūkstančių
Iškasė iš po žemės,
Galvijus jis suėdė,
Tačiau vos tik Ištar savo kūnu
Priešais Hedamu pasirodo,
Dvasia Hedamu ima žiebtis.

Metas Ištar šito imtis.
Savo pilvu didžiuliu
Hedamu jau uždengęs
Ne mažiau kaip šimtą trisdešimt miestų,
O septynias dešimtis miestų
Jis atnašavimui skyrė!“

...Vos jie baigė kalbėti,
Ištar į maudyklę nuėjo,
Ėmėsi apsiplovimų,
Kvapmenim išsitrynė
Ir baisiausiai išsipuošė Ištar.
Tarsi kokie mylimi šunys
Iš paskos ją visur seka Grožis
Ir Aistra — Kulita, Nikata[65].

Ištar taria Kulitai:
„Aš prie jūros eisiu, kur Hedamu,
Ir tenai aš skambinsiu liutnia,
Galbūt jis ką išgirs,
Ir žinia pasieks jį!"

IŠTAR IR HEDAMU

...Prie jūros Ištar nusileido,
Ir mato jiriai Hedamu,
Aukštose bangose jisai nardė.

Bet Hedamu galvą pakėlė
Ir ėmė spoksoti į Ištar.
O Ištar apnuogintą kūną
Prieš Hedamu atsuko.

Ir tarė jai Hedamu:
„Kas tu esi per deivė?"

Ir tarė jai Hedamu:
„Tark, kas tu tokia esi?"
Ištar atsakė:
„Aš tarnauju pas Kelę.
Jinai mane siuntė.
Man būtų tekę į kalnus
Traukti savais reikalais,
Stalus atnašavimui ruošti,

Bet Kelė man tarė:
„Blogai šituos darbus dirbi“,
Ir dar jinai sakė:
„Eik greičiau, Hedamu paprašyki,
Ir Hedamu tau padės,
Duos atsigerti...“

IŠTAR PERGALĖ

Ir daugiau Hedamu negeria,
Ir daugiau Hedamu nevalgo...

Perduota ir Enliliui,
Kad viskas Ištar pavyko,
Kad, su deive susitikęs,
Hedamu nei geria, nei valgo...

HETITŲ VALDOVĖS SAPNAS

Sapnas karalienės, susapnuotas Ankuvos[66] mieste:

„Per sapną į mano kambarius įėjo kažkas, panašus į karalaitį, ir į mane jisai kreipės: „Eikš arčiau! Aš parodysiu tau, kas tavo namuose ne taip!“ Ir jis nuvedė mane į kažkokią vietą. Ten labai gilūs požemiai. Tačiau tie požemiai kaip kad buvo ištuštinti, taip ir pasiliko. Ir ten stovėjo lyg ir kokios skrynios. Tose skryniose seni sūriai, senos datulės, senos razinos jau visai supuvę. O tas karalaitis man ir sako:

„Tai, kas andai čia stovėjo,
Viskas išnešta yra
Ir apšvarinta po to“.

Ir iš ten tikrai viską išgabeno, o paskui išvalė pagal paprotį.

Paskui jis nuvedė mane į dar vieną slaptą vietą. Ten, kur paprastai dievams nuliejama vyno ir kur jiems dengiamas stalas, ten irgi skrynios, visai nesutvarkytos. Vienoj kažkas panašaus į aganį[67] — indą, bet jis buvo pilnas prikimštas vilnų. Kitoj skrynioj kirinio[68] akmuo bei kitokie brangakmeniai. O kitoje skrynioje labai didelė avis, visa šviečianti. O mažytė avelė visiškai liesa. Mažoji avelė didumo kaip pirštas. Ir karalienė, ją pamačiusi, tarė: „Kas čia?“

UŽKEIKIMAS

Jeigu vaikui skauda pilvą arba kam nors iš suaugusiųjų skauda, tada luvių kalba sakomas toks užkeikimas:

„Surišo upėj gyvates,
Surišo moteris su rūbais.
Draugus surišo už drabužių!“

Iš naujųjų laikų hetitų ir luvių apeigų

VYRIŠKUMO GRĄŽINIMO APEIGOS

Tokie yra žodžiai Pišuvatis, žynės iš Arcavos šalies, gyvenančios Paraso mieste.

„Jeigu vyras neturi palikuonių ir jo netraukia prie moterų, ...tada aš statau vartus iš nendrių ir pradedu apeigas.

Aš supinsiu virvelę iš raudonų vilnų ir iš baltų vilnų. Aš įduosiu veidrodį ir verptuvą į rankas vyrui. Jis eina pro vartus. Kuomet jis išlįs iš vartų, aš paimsiu iš jo veidrodį ir verptuvą. Aš duosiu jam lanką ir strėles, ir aš jam taip pasakysiu: „Žiūrėk! Aš atėmiau iš tavęs moteriškumą ir daviau tau vyriškumą. Tu metei šalin moters kelius, parodyk dabar vyro kelius!"

Paskui aš jam parodysiu skapą ir taip sakysiu: „Štai skapas! Apie jį galima pasiteirauti orakulą: kas jam nurodyta — vyro keliaĩ ar moters keliaĩ? Jeigu jis nuėjo į miegamąjį pas moterį, tai vis vien jam nebuvo reikalo tenai eiti. Jisai sugeba tik tuštintis. Tegul tau taip nebūna!"

O Vaisingumo Dievybe, žiūrėk! Šitas vyras atsiklaupė ir ieško tavęs dėlei tavo dieviškos galios.

Kalnuose tu ar pievose,
Kloniuose ar tolimose šalyse,
Ateik jam į pagalbą!
Tegul netrukdo vėjas nei lietus!

Jis garbins tave, o Dievybe! Jis suras tau žemės, jis pastatys tau namus. Jis duos tau vergų ir vergių! Jis duos tau avių ir jaučių! Jis šlovins tave giesmėmis!

Žvelk! Aš šaukiu tave! Ateik!
Ir Žemutinio Pasaulio žvaigždę —
Mėnulį — atsivesk sykiu!

Vergai ir vergės bėga priešais tave!
Deivės ir dievai bėga priešais tave!
Ateik jam į pagalbą.

Tegul šito žmogaus žmona pagimdo jam kūdikį, padėk jam! Atsigręžk į šį vyrą ir užkalbink! Tebūna moteris, paskirta tau, o Vaisingumo Dievybe, jo valioj ir tevelka jo jungą! Tegu tampa jis savo žmonos valdovu ir teturi sūnų bei dukterų! O jie tetampa tarnais ir tarnaitėm! Jie visados atnašaus tau aukas, apeiginius grūdus, duoną ir vyną.

Tu matai: šis vyras anksčiau nežinojo apie tave. Tu matai! Dabar jis ieško tavęs. Tad padėk jam, Dievybe! Ten, kur jis ieško tavos paramos, o Dieve, apreikšk savo galią, ir viskas tebūnie kitaip! Parodyk šiam žmogui savo dievišką valdžią, ir jisai ateis ir pradės tave garbinti!"

© Vertimas į lietuvių kalbą,
Sigitas Geda, 1991

SENOVĖS ŽYDŲ POEZIJA

Jobo knyga

I

1 Vyras gyveno Uze, vardu
Jobas[1], ir buvo šis vyras doras,
teisingas, bijojo Dievo
ir šalinosi pikto.
2 Ir buvo ano sūnų septynetas ir trys
dukterys,
3 o turto turėjo jisai septynis tūkstančius
avių ir tris tūkstančius kupranugarių,
penkis šimtus jungų jaučių,
penkis šimtus asilų ir šeimyną
didžiulę.
Ir buvo šis vyras tarp visų rytiečių
turtingiausias.
4 Ir ėjo sūnūs ano vieni pas kitus pagrečiui,
ir kėlė pokylius kiekvienas, atėjus
eilei,
ir vadino į pokylius savąsias
seseris, kad valgytų ir gertų drauge
su broliais.
5 Pokylių eilei rataną pilną
apeidavus,
pakviesdavo juos ir pašventindavo Jobas
sūnus,
ir pakirdęs sudegindavo prieš auštant
už kiekvieną po auką, mat
kaskart kalbėjo:
„Kad tik nusidėję nebūtų manieji sūnūs ir
savo širdy piktžodžiavę prieš Dievą!“
Taip kas savaitę darydavo Jobas.

6 Vieną gražią dieną susirinko Dievo
sūnūs[2] pasirodyti priešais Viešpatį;
buvo kartu su jais taipogi Šėtonas.
7 Viešpats jo paklausė: „Iš kur keliauji?"
Jam Šėtonas tarė:
„Apėjau pasaulį ir išvaikštinėjau visą".
8 Paklausė vėlekos jo Viešpats:
„Negi nepastebėjai vergo mano Jobo, kadangi nėr į jį panašaus
Žemėj?
Tai žmogus doras, teisingas, jis bijo
Dievo ir šalinasi pikto".
9 Tąsyk Šėtonas Jam atsakė:
„Ar tuščiai jis bijosi Dievo?
10 Ar ne tu ir jį nuo pikto, ir jo namus,
ir visut visutėlį jo turtą
saugoji
ir laimini jį, ko imasi jo rankos?
Ir išsipūtė ant žemės jo nuosavybė.
11 Bet pakelk nors truputį savo ranką,
paliesk visa, ką sukaupė!
Ar neims tiesiai į akis piktžodžiauti tas vyras?"
12 Ir pasakė Viešpats Šėtonui:
„Nagi, atiduodu tau visa, ką valdo
Jobas,
bet kad prieš patį nepakeltum savo
rankos!"
Ir paėjo Šėtonas iš akivaizdos Viešpaties.
13 Kai vieną gražią dieną sūnūs, taip pat dukterys
Jobo vėl rinkosi vyriausiojo brolio
namuosna gertų vyno ir pasivalgytų,
14 tarnas pas Jobą atbėgęs pranešė:
„Jaučiai arė ir asilės ganėsi
netoliese,
15 ir apipuolė sabiečiai[3], nusivarė gyvulius ir
išnovijo kalavijais piemenis;
ištrūkau tik ašen vienas, kad praneščiau tau".
16 Nebaigė tas pasakoti, kada atbėgo

kitas ir tarė:
„Puolė Dievo liepsnos iš dangaus, avis išguldė
ir prapuldė draug piemenis;
ištrūkau tik ašen vienas, kad praneščiau tau".
17 Bet nė šitam nebaigus klostyt, rados trečias ir
pasakė:
„Chaldiečiai trimis pulkais užlėkė[4]
ir atmušė kupranugarius iš mūsų,
taip pat išnovijo kalavijais piemenis;
tik vienas aš pabėgau, kad praneščiau tau".
18 Anas dar kalbėjo, kai šit dar vienas pasirodė
ir tarė:
„Tavo sūnums su seserimis susirinkus
gertų vyno ir pasivalgytų namuosna
pas vyriausiąjį,
19 staiga iš tyrų pusės kad pūstelėjo
pasiutvėjo šuoras
ir namus į keturis šonus supurtė:
jie griuvo ir nuspaudė kūdikius tavo —
visi negyvi;
ir tik vienas aš pabėgau, kad praneščiau tau".
20—Tai išgirdęs, kilo Jobas, kirposi
21 galvą ir krito, perplėšęs apdarą
savo, ant žemės, ir meldės:
„Nuogas aš lauk ėjau iš motinos įsčių,
nuogas sugrįšiu josna.
Viešpats man davė, Viešpats ir atėmė.
Tegul būna
vardas Viešpaties pagarbintas!"
22 Nei kuo nusidėjo prieš Dievą Jobas,
nei pasakė bent ką nelabo ant
Viešpaties.

II

1 O atsitiko, kad vieną dieną
vėl Dievo sūnūs atėjo ir stojo priešais
Viešpatį;

Šėtonas iř atėjo tarp sūnų bei a-
kivaizdon Viešpaties stojo.
2 „Iš kur atėjai?“ — vėl į Šėtoną kreipės
Viešpats.
Tas atsakė Jam:
„Apėjau pasaulį ir išvaikštinėjau visą“.
3 Paklausė Viešpats vėl Šėtono:
„Negi nepastebėjai vergo mano
Jobo, nes nėra į jį panašaus žemėj?
Tai žmogus doras, teisingas, jis ir bijo Die-
vo, šalinasi pikto, ir vis dar gyvena
nekaltybėje.
Be reikalo mane, Šėtone, kurstei,
kol sukurstei gniuždymą žmogui skirti“.
4 Tąsyk Šėtonas Jam atsakė:
„Odą už odą — bet ką — atiduos
žmogus kiekvienas už savo gyvybę;
5 vos tiktai ištiesęs savo ranką paliesi
jo kūną ir kaulą,
ir pamatysi, kaip jis Viešpatį
keiks į veidą“.
6 Tąsyk Viešpats tarė vėl Šėtonui:
„Nagi, tebus jis tavo rankoj,
tačiau nemėgink kliudyti jo sielos“.
7 Ir štai Šėtonas, paėjęs iš Dievo akivaizdos,
kad išvertė Jobą pūliuojančiom votim
nuo kojų ligi viršugalvio — visą;
8 tas gremžė pūlinius šukele, tupėdamas
atmatynėje.
9 Tąsyk ir žmona jo žodį tarė:
„Nejau ir šiandien dar savo nekaltybę
saugai?
Prakeik Viešpatį mirdamas!“
10 Jobas jai tarė: „Lyg nenuovoka būtum,
paporinai.
Jei gera mes priimam iš delno Viešpaties,
tai kodėl mums pikto nepriimti?“
Nė lūpomis savo Jobas tada ne-
nusidėjo.

11 Vis tiktai, sužinoję šitą vyrą ištikus
tokią bėdą, iš savo žemių pas Jobą
treja bičiulių atėjo:
Elifazas temanietis, Bildadas suhietis
ir Sofaras namatietis[5];
mat buvo anksčiau sukalbėję, kad susirinks
ir krūvoje nueis bičiulio suramintų.
12 Kai pažiūrėjo iš toli į bičiulį,
neatpažino jo, tik garsiai rypuodami suplojo
rankom ir persiplėšę rūbą savo
iš aukšto barstės dulkėmis galvas.
13 Ir sėdėjo bičiuliai su juo ant žemės
septynias dienas ir naktis,
ir niekas nepasakė jam žodžio,
nes matė, kokį didžiulį sopulį jis
kenčia.

III

1—Galiausiai Jobas tylėti liovėsi
3 ir prakeikė gimimo dieną, ir pasakė: „Težūva diena, kurią gimiau, ir ta naktis,
kurią paskelbė: pradėtas dar
žmogus!..
4 Ta diena tepavirsta tamsybėmis,
teneieško jos Aukščiausias žemėse ir
teneapšviečia spinduliu!
5 Tegaubia ją tamsybės ir mirties šešėlis,
ūkanos ją tepagrobia ir te kartybėje ją palaidoja!
6 Naktis šitoji teatitenka sutemų
viesului,
ir nei tarp metų dienų, nei tarp mėnesių
tenelieka jos pėdsako!..
7 Kad ji taptų ir bergždžia, ir neverta pagirti!
8 Teprakeikia ją visi, kas prakeikia dieną,

kas vadinti Leviataną pasiryžo[6]!
9 Teužsitems nuo jos, ūkanotos, žvaigždynai,
tegul ji, ryto laukdama, nepamatys
nė aušrinės įspįstant,
10 nes neužrakino įsčių, kurios mane
augino, ir iš mano akių šalin
pikto nevijo.
11 Ko man neatėjo galas gimdoj?
Išėjęs iš įsčių, kodėl nepasibaigiau?
12 Kam dar ant kelių paėmė, kam krūtim dar
išmitino?
13 Tai sau miegočiau tylėdamas! O tai
sapnuodamas ilsėčiausi
14 su viešpačiais ir valdytojais žemių, kurie
atsiskiria, sau ką statydami[7],
15 su kunigaikščiais, kurie turi ir
aukso, ir rūmus prisikrauna si-
dabro!
16 Nelyginant nelaikšis palaidotas
negyvenčiau ar kaip tas — pradėtas,
bet šviesos nematęs!..
17 Ten nedorėliai nustoja savivaliavę, ten
taip pat prisikamavę ilsina kūnus,
18 o tie, ką raištė pirm, negirdėdami
prievaizdo šaukiant balsu, be apmaudo
ilsis;
19 menkas ir didis ten drauge, ir vergas
laisvas nuo viešpačio savo.
20 Kam negailima bėdžiui šviesos? Ar būvio tam,
kas stumia kartybėje sielos dienas,
21 kas lyg tie, kurie ieško brangenybių,
laukia nesulaukdamas galo
22 ir netelpa iš džiaugsmo savyje,
suradęs kapą?..
23 Žmogui, kelią po kojomis pametusiam ir
dar juodumom užklotam Viešpaties?..
24 Prieš pasivalgydamas dūsauju, skundai
iš manęs lyg potvynio vandenys srūva,
25 nes baisa, kurios bijojau, užplūdo

mane, ir, ko šiurpau, atsitiko.
26 Argi nesislapsčiau, ar netylėjau ir argi
nerimdžiaus? Bet krito ant manęs gi Jo įširdis!..“

IV

1 Atsakydamas temanietis Eli-
fazas tarė:
2 „Jeigu mes su tavim kalbėti imsime, pa-
jausi gal kartulį;
suturėti gi kalbą pradėtą
kas gali?
3 Taigi. Tu žmones pamokei, rankas nusviru-
sias pastiprinai;
4 susvyravusius sutvirtindavo tavo
kalbos, pats tirtančius padrūtindavai kelėnus.
5 O nūn užgriuvo ant tavęs bėdos, ir
nusiminęs;
palietė patį, ir pakrikai per jas.
6 Tavo baimė ir stiprybė tavo, tobulybė gi
tavo kelių ir kantrybė — kur visa?
7 Prisiminti tavęs meldžiu, ar nekaltas
buvo pražudytas, ar teisuolis pražuvo
kada nors?
8 Aš netgi dažniau mačiau, kad tie, kas padaro
nusikaltimą ir sielvartus pasėja — tie
ima juos ir
9 krinta, Dievui papūtus, ir virsta pelais pagairėj
Dievo rūstybės.
10 Liūto pariaumojimas[8], liūtės staugsmas ir dan-
tys abiejų palikuonių — sutrupinti.
11 Tigras padvėsė, nes nesumedžiojo
grobio; palikuonys liūtų — išsklaidyti.
12 Buvo kadai žodis slaptingas man
perduotas; nelyginant vagys nuklausė
mano ausys kuštalo šito esmę
13 per baisionišką regėjimą naktį, kai jau
sapnas žmones nuramina įmygy.

14 Baugas apėmė toks, kad visas šiurpau,
ir bijonė sudiegė kaulus kraupu;
15 kai pro mano akis praslinko dvasia,
man pasišiaušė visi plaukai ant kūno.
16 Stabt, o kas — neaišku, nepažinau iš
veido,
nors pats mačiau pavidalą. Išgirdau jo
balsą: lyg dvelkimas atėjo —
17 „Koks teisuolis, lyginamas su Dievu, toks
bepasirodys? Ar tyresnis už patį Sutvarą
bus žmogus?
18 Jis nepasitiki netgi patarnaujančiais,
netyrumo aptinka netgi angeluose.
19 Ko norėti tiems, kas gyvena name
moliniame?[9] Kas iš žemės pagrin-
dą turi?
Jie sunykę tarytum nuo kirvarpų,
20 bus rytas vakaras retinami lyg
medžiai;
kadangi niekas nepastebi, amžinai jie
pražus, o
21 kas ir išliks, bus išdanginti
vis viena;
jie numirs, išminties neturėdami".

V

1 Tai pašauk, jei turi, kas tau atsakytų; jei
nori, kreipkis į ką nors iš šventų
vyrų!
2 Kvailą žmogų pražudo nepasitenkinimas,
prasčioką — kitam pavydėjimas.
3 Aš regėjau žmogų kvailą tvirtai net įsi-
šaknijus ir prakeikiau iškart jo grožį.
4 Sūnūs kvailio bus nuo išganymo toli: kai juos kas
tarpuvartėj baus[10], neatsiras išsi-
gelbėjusio.
5 Jo pasėlį suvalgys, kas alkanas, pa-

grobs jį patį, kas ginkluotas, kas troškulį kęs,
tas visą išgers jo gėrybę.
6 Niekas ant žemės nesiranda be priežasties,
nė skausmas iš jos neauga.
7 Žmonės į pasaulį vargti, o skraidyti — paukš-
čiai gimsta.
8 Štai dėl ko ašen Visagaliui melsčiaus
ir su kalbom į Viešpatį savo
kreipčiaus:
9 ką daro Jis, tatai ir neišaiškinama,
ir didinga, ir kelia nuostabą;
10 tai Jis lietų paleidžia paviršiumi žemės
ir visa tuo polaidžiu pagirdo;
11 tai Jis išaukština nužemintuosius, su-
teikia liūdintiesiems stiprybės,
12 Jis priešinasi pasiryžimui blogdarių,
idant jiems nepavyktų nieko iš to,
kuo užsiima;
13 Jis apsukriuosius jų pačių gudragalvystėse
pagauna ir supainioja sukčiautojų
kėslus.
14 Jie dieną vaikščios po sutemas ir tarsi
patamsiuos aklinės per pat vidudienį.
15 Jis, be to, apgins nuo kalavijo burnos jų
ir nuo rankos kietaširdžio — vargetą,
16 ir grįš pas vargšus viltis, o skriausmas liežuvį
savo prikąs amžiams.
17 Laimingas tas žmogus, ką bara Visagalis;
neatsisakyk užtai šio priekaišto iš Viešpaties.
18 Mat Jisai sužeidžia, bet ir aptvarsto, sumu-
ša, tačiau patsai ir pagydo.
19 Šešiuos nepasisekimuos Jis vaduos tave, o
septintąjį tave aplenks pikta.
20 Per badą gelbės tave nuo galo, o per karą —
nuo kardo rankenos.
21 Nuo ilgų liežuvių pasislėpsi; kai užgrius
nelaimė, neišsigąsi jos išvaizdos.
22 Nusiaubime ir badmety juoksies ir žemės

žvėrių visai nebijosi,
23 ir tavo sąjungininkais taps dirvonų
akmenys[11], žvėrys laukiniai pašonėje
jaukiai glausis.
24 Patirsi, kad grįžo santarvė palapinėn, ir padėtį savo matydamas
jau nenusidėsi.
25 Ir patirsi, kad nesuskaitoma virtus
tavo sėkla, ir tarsi žolynų pievoj
bus tau ainių.
26 Į paskutinio atilsio vietą nukeliausi
pertekęs visko lyg pėdas, ką rudenį
renka.
27 Šiam gyvenime, kaip ištyrėme, būna taip;
ką girdėjai, pergalvok. Verta!“

VI

1 Atsakydamas Jobas tarė:
2 „O, kad nusidėjimus, už kuriuos sulaukiau
Jo rūstybės, bėdą, kurią aš patiriu,
pasvertų kas svarstyklėmis! —
3 Nelyginant smėlis marių kentėjimai juos
nusvertų.
4 Štai kodėl žodžiai mano yra pilni skausmo:
kad suvarpytas Viešpaties strėlių kenčiu!
Jų skauduliams ir eikvojasi mano dvasia,
ir baisenybės Viešpaties grumiasi
prieš mane.
5 Argi bliūvaus onagras, jei bus žolės?
Ar regėjai, kad būbautų jautis,
pririštas priešais pilną prakartą?
6 Ar galima valgyti žalią ką nors,
kas druska negardinta?
Ar žmogui galima ragauti to, kas
mirtį neša kąsny?
7 Prie ko kadaise prisiliesti vengėjo

mano siela, nelaimėje duona tapo
man.
8 Kas duos, kad mano išsipildytų prašymas ir,
ko laukiu, man dovanotų Dievas?
9 Kas pradėjo, tas ir tesutrina, teleidžia
ranką savo ant manęs ir pakerta!
10 Ir ta man tebūna paguoda, kad nesigai-
li Jis, gniuždydamas sopuliu, o aš
nestoju prieš Šventojo žodį!
11 Kokia vis dėlto stiprybė mano, kad iš-
kęsčiau, arba koks galas mano, kad iš-
tvermingai laukčiau?
12 Vis tik stiprybė mano — ne akmenų stiprybė, ne
iš vario kūnas mano tėra.
13 Štai nė sau paramos nerandu savyje, ir
giminaičiai taip pat į šalį pasitraukė nuo
manęs.
14 Kas draugą nelaimėj palieka be pagailos,
nepasižymi niekad dievobaimyste.
15 Broliai mano, praeidami pro mane, lyg
krioklio srautai tarpukalnėse
prašniokštė.
16 Jie bijo šarmos, o sniegas užėjęs palaidos
juos.
17 Ilgainiui tekėdami atskirai jie pradings
ir išgarinti saulės po savęs paliks
sausą vagą.
18 Vinguliuoti jų žingsnių takai; jie klydinės
po negyvenamus plotus, ligi pražus
ten.
19 Jūs prisiminkit šunkelius Temos ir klystkelius
Sabos ir mažumytį palaukit! —
20 Sumišo, nes dėjau vilčių; jie atvyko
pas mane ir neturi kur dingti iš
sarmatos.
21 Jūs atvykote. Ko gi nūnai baisu,
išvydus kankynę?
22 Gal kurį vadinau: ateik pas mane ne-
tuščias, ką nors dovanok iš turtų?

23 Ar: išvaduok mane iš priešo rankų? Arba:
gelbėk iš plėšikų nelaisvės mane?
24 Nutilsiu, tik kuris pamokinkite ir į
kelią įstatykite, jeigu rikau.
25 Kam gi užgaulioti teisybės kalbomis
mane, jei nėr tarp jūsų to, kurs gali
apkaltinti?
26 Tik subarimui žodžių atrandate pa-
sakyti ir vėjais leidžiat žodžius.
27 Jukgi našlaitį be gailesčio užsipuolate
ir bandote pargriauti draugą!
28 O vis dėlto, ką pradėjot, atlikit;
ausis išpūskit ir klausykit, ar jums
meluosiu.
29 Atsakyti meldžiu į klausimus man
ne iškalbant, o bandant į teisybę
kalbantis eiti.
30 Tiktai nesuieškosite mano žodžiuose jūs
piktumo, ir kvailystės kalbėjime
mano jūs neišgirsit.

VII

1 Gyvenimas ant žemės žmogui — lyg kareivystė,
tarytum dienos samdininko yra jo dienos.
2 Taip, kaip vergas gedauja ūksmės, ir taip,
kaip samdininkas nesulaukia galo
savo tarnystės,
3 taip ir aš praleidau tuščių daug mėnesių, ne-
pakeliamas naktis vis sau skaičiavau ant pirštų.
4 Jei užmigsiu, kalbu: „Kada atsibusiu?“—
ir žvelgsiu su viltim į vakarą vėl, ir
sopulio pilnas gyvensiu lig išnaktų.
5 Apėjo kūnas mano puvėsiais ir purvais
iš dūlažemio;
mano oda perdžiūvo ir suskeldėjo.
6 Rytas vijosi vakarą man kur kas greičiau,
nei audėja perkerpa audeklą, ir jau

dienos baigėsi be vilties.
7 Atmink, kad gyvybė mana — tik kvapas[12],
ir neatsimerks jau mano akis, kad
gėrį išvystų.
8 Neįsmigs į mane žvilgsnis niekieno;
žvelgsi paskui į mane, o nebebūsiu.
9 Kaip debesis išsisklaido ir nueina,
taip ir pas mirusius patekęs atgal
nebegrįžta.
10 Ir neparves jo kojos daugiau namolio,
ir nepažins jau niekad išėjusio gimtos
vietos.
11 Todėl negailėsiu nė ašen lūpų
savo,
o tik pasakosiu toliau kentėjime sielos,
apsakinėsiu dalią įkartėjime dvasios
lig galo.
12 Argi jūra ašai ar banginis,
kad it kalinyje mane saugoji?
13 Jei tariu: „Nusiraminimą rasiu guolyje
savo ir atsigausiu su savim pa-
kalbėjęs lovoj“ —
14 sapnais mane išgąsdinsi ir nukraty-
si siaubu regėjimais.
15 Štai dėl ko jau mano širdis pasirinko
sau kilpą, o mano kaulai — mirtį.
16 Nusivyliau... Daugiau lai gyvas nebūsiu!
Dieve, gelbėk: man atodūsis liko amžiaus!..
17 Kas yra žmogus, kad išaukštini jį ar-
ba kad taip širdį prie žmogaus lenki savo?
18 Jį aplankai su aušra ir netikėtai skiri jam
išbandymą?
19 Kaip ilgai manęs nepagailėsi, kaip
ilgai neleisi man nuryti net seilės?
20 Nusidėjau... Ar Tau, sargininke žmonijos, ką
padarysiu?
Ko pasirinkai mane sau taikiniu? Ir našta
sau pačiam padarei kodėl gi?
21 Ko gi nuodėmės nuo manęs nenuimi?

Ko gi piktavimo nedovanoji man?
Štai dabar užmigsiu aš dulkėse: kai Tu
ryt manęs ieškosi, nebūsiu gyvas".

VIII

1 Atsakydamas Bildadas suhietis tarė:
2 „Kaip ilgai kalbėsi šitaipos ir kalbos iš
tavo burnos bus dauggalis vėjas[13]?
3 Argi Dievas apverčia nuosprendį ir
Visagalis teisingumą išgriauna?
4 Nors Jam ir nusidėjo sūnūs tavo, ir
Jis atidavė juos į jų nusikaltimo ranką,
5 tačiau jei tu apyaušriu pasiskubinsi
prie Dievo ir į Visagalį vėl maldą
sukalbėsi,
6 jei tyras, teisingas įžengsi, iš karto
ir pasirūpins tavim, ir taikingą būstą
sugrąžins teisingumui tavo,
7 kad lobis, ką turėjai, tau pačiam pasirodys
menkas mažmožis lyginant su tuo, ką gausi.
8 Paklausk gyvenusiųjų su senoliais kartàs
ir patyrinėk atminimus protė-
vių stropiai
9 (juk esam vakarykščiai mes ir nežinom
to, nes lyg šešėlis dienos mūsų
yra pasauly),
10 ir jie pamokins tave, kalbėsis su tavim
ir duos iš pat širdies tau pamokymų.
11 Argi gali gyventi meldas
be drėgmės ar be vandenio daugin-
sis viksvynas?
12 Nors būtų sužydėjęs ir neskinamas —
vys anksčiau kiekvieno kito žolyno.
13 Taip baigs kiekvienas, kuris nebeprisimena
Dievo, taip reiks veidmainiui nusivilti.
14 Tokiam nepatiks jo paties neišmanymas; lyg vo-
ratinklis yra gi savikliova tokio:

15 pasirems jisai ant savo namo, ir šis nestovės,
namą ramstys, ir nebus šis stačias.
16 Kermėja dagilis prieš patekėjimą saulės, ir sode savam kyla
jo išaugos.
17 Tankiai viršum akmenų rietuvės jo šaknys išsiraizgys ir laikysis, tarpakmenius išpynusios.
18 O išravės — ir vieta, kur jis leido išaugas, ginsis tokio, sakys: „Nepažįstu jo".
19 Tiek to džiaugsmo iš viso augimo — vietoje jo kiti ten želmenis išaugina.
20 Dievas neatstums dorybingojo ir rankos neduos piktiesiems
21 tol, kol nepripildys tau burnos juoko[14] ir lūpų tavų — džiaugimosi.
22 Kas tavęs nekenčia, bus gėda apvelkami, ir neatlaikys nedievobaimingųjų palapinė".

IX

1 Atsakydamas Jobas tarė:
2 „Iš tikrųjų žinau, kad taip ir yra
ir kad žmogus prieš Dievą teisus neatrodo.
3 Jei panūstų bylinėtis su Dievu, negalėtų jisai atsakyti nė į vieną iš tūkstančio.
4 Jis išmintingos širdies ir galingas:
kas priešinos Jam ir ramybę išsaugojo?
5 Jis apvertė kalnus, ir nepajuto
tie, kuriuos sumaišė su žeme įtūžęs.
6 Jis žemę supurto tokiais drebėjimais,
kad žemės statramsčiai išsivarto.
7 Jis saulei paliepia, ir ji neteka, ir
ant žvaigždžių užspaudžia tarsi antspaudą.
8 Jis sukūrė vienas dangų ir vaikščioja

ant bangų po jūrą.
9 Jis duoda Arktūrą ir Orioną, šlapias
Hiadas ir pietinius žvaigždynus.
10 Jis daro didelius ir nesuprantamus,
nuostabius daiktus, kuriems skaičiaus
nėr.
11 Jei leisis pas mane, neregėsiu, jei išeis,
nesuvoksiu nieko taipogi.
12 Jei staiga ko paklaustų, ar kas atsakytų
Jam arba pats tartų: „Kodėl taip elgiesi?“
13 Jis gi Dievas! Jo pykčiui negali niekas spir-
tis, ir po Juo sulinkę nešą
pasaulį.
14 Koks tad mažas tesu ašai, kad Jam
atsakyčiau, kalbėčiau žodžiais savo su
Juo?
15 Net jei dėl ko nors teisiu aš laikysiu save,
ne aiškintis teks prieš Teisėją, bet
atsiprašinėti.
16 Ir kai besišaukiantį mane išklausys,
aš netikiu išgirsiant Jį balsą
mano.
17 Sumals viesule į miltus mane ir be prie-
žasties menkos žaizdomis apleis nuo galvos lig
kojų.
18 Jis neleidžia atsikvėpti nė sieloj ir
baudžia mane, pripildydamas kartybių.
19 Jei galingiausio ieškoma, galingiausiasai —
Jis,
jei nuosprendžio teisingo, vėl niekas už mane
neįsidrąsina liudyti.
20 Jeigu pasiteisinti norėsiu, burna patį
pripažins kaltu,
jei nekaltybę įrodyti — tvirtins e-
sant neteisų.
21 Nors ir doras būsiu, tačiau šito ne-
žinos gi siela mano, ir bloguosiu nuo
būvio savo.
22 Viena yra, ką aš kalbėjau:

nekaltas ir kaltas per Dievą pragaišta.
23 Ką rykščiavęs, išsyk galabytų, o ne
džiaugtųsi, nekaltą bausdamas.
24 Žemė perduota valdyti puolusiam, jo tei-
sėjų akis Jo merkiama.
Jei tas ne Jo valia, tai kieno?
25 Dienos mano buvo greitesnės už bėgiką:
prabėgo, o ką regėjo gero?
26 Jos gi praskriejo tarsi laivas, vaisiais
pakrautas, kaip erelis, ką skrenda prie
jauko.
27 Kai tarsiu: „Nekalbėsiu daugiau aš šitaip“—
ir jau iš veido einu, ir jau iš skausmo
netveriu.
28 Taip ėmė baimė dėl visko, ką dirbau, žinant,
kad nusidėjėlio neglostai.
29 Jei toks nesu nedorėlis, kodėl gi
veltui kamavausi?
30 Jei tartum vandeniu sniego būsiu nupraustas ir
tartum švariausios net žaižaruos rankos
mano,
31 Tu be gailesčio mane išpurvinsi, ir
neapkęs manęs net apdaras mano.
32 Jukgi ne prieš vyrą, kuris į mane yra
panašus ir su manim vienodai bus
kamantinėjamas teismo, žodį turėsiu!..
33 Negimė, kas abiem teisybę išsakytų ir
sugerintų mudu vieną su kitu.
34 O, jei nuo manęs savo rykštę atimtų!
Jei manęs negąsdintų! —
35 Aiškinčiau ir prieš Jį nejausčiau baimės;
dartės žodžio kraupdamas neišlaužiu.

X

1 Sielai mano apkarto taip gyventi.
Prieš patį save aš savo iškalbą
kreipsiu,

savo sielos įkartėjime žodį kalbėsiu.
2 Tarsiu Dievui: „Liaukis baudęs mane! Sakyk,
ar yra už ką mane taip kaltinti?
3 Negi Tau atrodo gera, jeigu
ant manęs — ant darbo savo paties rankų — pats
ir užsipuoli,
o nedorėlių sumanyta globoji?
4 Negi kūniškos akys Tavojoj kaktoj,
negi mato jos su žmogum vienodai?
5 Negi Tavo dienos kuo į žmogaus panašios,
nejaugi Tavo metai panašūs į žmogaus
laiką,
6 kad persekioji mane už pražangas ir
vien tik nuodėmių ieškai,
7 nors pats žinai, kad niekur Tau neprasižengiau
ir kad niekas nuo Tavo bausmės nega-
li ištrūkti?
8 Savo rankom nulipdei mane ir su-
kūrei mane visut visą, ir staiga
pargriauni mane nelauktai.
9 Meldžiu atminti, jog tarsi molį
minkei mane, ir į dulkes atiduosi
vėl.
10 Argi Tu manęs nemilžai tarsi pieno[15],
argi nesuslėgei it sūrio?
11 Kūnu ir oda apdarei mane ir kaulais
draug su gyslomis sutvirtinai.
12 Gyvastį ir gailestingumą padovanojai man
ir, nuo manęs nesitraukdamas, manąja rūpinais
siela.
13 Kad ir kaip slėpsi tatai širdy, vis viena
lengva permanyti, kad viską atsimeni.
14 Jei nusidėjau ir manęs pasigailėjai laiku,
kodėl nuo nusikaltimo mano būti
švariam Tu neleidi man?
15 Jei aš būsiu nedorėlis — ak, vargas man!
Jei teisuolis — nepakils galva man, pasiso-
tinusiam nelaime ir sielvartu.
16 Mane už puikybę nelyginant liūtę

stversi, ir vėlei aš būsiu neregėtai
kankinamas.
17 Statai vėl liudininkus savo prieš mane[16] ir
rūstybę savo didini prieš ma-
ne, ir bausmės vėl puola mane.
18 Ko gi Tu išvedei iš įsčių mane? O, kad
nė viena akis neregėjusi
būtų gyvo!
19 Aš būčiau, lyg nebūčiau gimęs, o nuneštas
iš įsčių į kapvietę.
20 Argi man liekanos manųjų dienų
nepasibaigs netrukus?
Tad leisk gi bent dabar man karčią dalią
skausmuose apverkti,
21 kol iškeliausiu ir nebegrįšiu į
žemę po šešėliais, negyvybės
ūkanom apdengtą,
22 žemę nelaimės ir žemę tamsybių, kur
mirties šešėlis, kur jokios tvarkos ir kur
nuolatinė baimė gyventoja".

XI

1 Atsakydamas Sofaras namatietis
tarė:
2 „Ar neturės klausyti tasai, kas
perkalba?
Ar bus išteisintas daugžodžiautojas?
3 Ar prieš patį tylės vien žmonės ir, kada
tyčiosies iš kito, tavęs niekas neišdrįs
sugėdinti?
4 Juk tu kalbėjai: „Tyras manasai žodis, ir
aš akivaizdoj Tavo tyras".
5 O, kad taip su tavim pasikalbėtų Die-
vas ir kad atvertų lūpas savo, i-
6 dant parodytų tau išminties paslaptybes ir
kad įstatymas Jo visaip reiškias,

kad sužinotum, jog paskyrė tau Dievas
pabaudos net mažiau, nei neteisybė tava
nusipelnė!
7 Rasintais gi pėdsakus Viešpaties suprasi,
Dievo begalybę galutinai
ištirsi.
8 O tęsiasi ji, už dangų aukštesnė ir už
pragarą gilesnė, tai bene apimsi?
9 Driekias į ilgį daugiau nei žemė, į plotį — nei
marios.
10 Jeigu viską sugriaus ar suvers į krūvą, tai
ar kas Jam dėl to pasakys ką priešais?
11 Juk Jisai pažįsta žmonių tuštybę.
Regėdamas neteisybę, argi nepa-
stebi?
12 Kas tuščias, pasikelia puikybėn ir gal-
voja, lyg laukinis asilaitis, kad
gimė laisvas.
13 Tu visgi jėgų širdy sukaupei ir
į Dievą rankas savo iškėlei.
14 Jei atsiribosi — tai tau sulig jėgom — nuo
savosios neteisybės ir jei nebeliks
palapinėje tavo nusikaltimas, tai
15 vėl tu veidą savo galėsi pakelti be
dėmės, ir pasijusi tvirtas, ir nebe-
bijosi.
16 Nelaimė netrukus pasimirš ir nebekvaršins
galvos, nelyginant povakarykščiai
vandenys.
17 Ir teks tau vakarop gyvenimas toks lyg
saulė pusiaudienį,
ir, save prieš laiką palaidojęs,
žvaigžde aušrine kelsiesi.
18 Vėl, atgimęs vilty, pasitikėjimą atgausi, ir
tu pailsėsi kapų ramybėje.
19 Besiilsint tavęs niekas daugiau negąsdins, o
maldą atnašaus akivaizdoj tavo dau-
gelis.

20 Akys nedorėlių aptems: jie
nė vienas nematys išeities, o tikės, su kuo
nebeapsikęsdavo sieloje".

XII

1 Atsakydamas Jobas tarė:
2 „Tai vieni žmonės jūs ir besat[17] ir visą iš-
mintį į kapą pasiimate?
3 Aš irgi turiu širdį, nesu žemesnis
lyginant su jumis.
Kas to paties kaip jūs nesupranta?
4 Kas susilauks kaip aš patyčių iš bičiulio savo,
atsišauks į Viešpatį ir bus išklausytas,
nes teisuolio nuoširdumas pajuokiamas.
5 Jis — žibintuvas, niekinamas mintyse
didžturčių, nustatytajam laikui pa-
rengtas.
6 Plėšikų palapinėse gausybė,
ir jie drąsiai erzina Dievą,
nors Jis dovanojo visa, kas tik rankose
plėšikų.
7 Teisybė, teiraukis gyvulių, ir pamokins
tave, bei skrajūnų danguje, ir tau pasakys
tą patį.
8 Žemę prakalbink, ir pasakys, kaip esti, ir
paliudys marių žuvys.
9 Kas nežino, kad Viešpaties ranka
padirbo visa tai?
10 Kad Dievo rankoj siela kiekvieno, kas gyvas,
ir gyvastis kiekvienos būtybės žmogiškos?
11 Gal ausis neatskiria žodžių arba sko-
nio — gomurys to, kas valgo.
12 Išminties netrūksta gi protėviams ir per amžių
virtinę — išmanymo.
13 Jis yra pati išminties ir galybės bu-
veinė, vien nuo Jo pareina išmanymas
ir nuovoka.

14 Jei sugriaus, tai, be Jo, nebus kas atnaujina,
ir jeigu žmogų kaip nors atitvers, nebus
kas išlaisvina.
15 Jei paliks be lietaus, visa kas išsisaus,
ir jeigu be gailesčio pils, sunaikins pasaulį.
16 Jis — pati buveinė galybės ir išminties.
Jisai pažįsta ir apgaudinėjantįjį, ir tą, kuris apgaunamas.
17 Jis atveda patarėjus ligi kvailo galo,
teisėjus — ligi bukybės,
18 nuriša juostą karaliams, o mainais
virve pusiaują suveržia.
19 Kunigus begarbiais nusiveda ir didikus
Jis partrenkia,
20 sumaišo šneką tiesiakalbių ir pragaišina senių mokymą.
21 Apipila kunigaikščių galvas panieka, o kas anksčiau prispaustas buvo — tuos iškelia.
22 Atidengia, kas slepias tamsybėse, ir
į šviesą mirties šešėlį išveda.
23 Išaugina tautas ir pražudo jas, ir
sugrąžina sunaikintosioms pilnumą.
24 Jis tautų vadams sukelia sąmyšį
sieloj, ir jiems nebelieka kas daro, tik
vaikščioti šunkeliais.
25 Jiems dieną eiti kaip naktį — apčiuopom
ir dausinti virtinėjant tarytum
pergėrus.

XIII

1 Taigi visko ir pamatė mano akis, ir
mano ausis išgirdo, ir perpratau viską.
2 Be to, ragavau to paties kaip ir jūs aš
mokslo ir žemesnis už jus nesu.
3 Tad vis dėlto į Visagalį kreipsiuos:

man pasiginčyti reikia Viešpaties,
4 juo labiau kad esate ir apgaulės
kūrėjai, ir atnašautojai klejausiems
mokymams.
5 O, kad būtumėte tylėję! — Tebeatrodytumėt
esą išmintingi;
6 dabar kiekvienas tepasiklauso priekaištų ir
kaltinimą iš draugo kas sau teįsimena.
7 Argi Dievui reikia iš jūsų apgaulės, kad Jo vardu jūs bylojate klastą?
8 Negi regite veidą Aukščiausio ir vietoj
Dievo teisėjauti mėginate?
9 Gal tai tinka tam, kam nieko slapta? Negi Jis
nelyginant žmogus susipainios jūsų
apgavystėse?
10 Juk Jisai pats pripažins jus kaltais, kadangi į veidą slapta Jo žiūrite[18].
11 Vos pajudėjęs, beregint išgąsdins
jus, ir šiurpas Jo ant jūsų galvų užgrius.
12 Į pelenus jūsų atminimas bebus panašus, ir į dumblą bus paverstas jūsų
sprandas.
13 Pabūkite taip dar truputį, kol klosiu, kaip galva man pasakos.
14 Ko savais dantimis aš kūną savo draskau[19] ir nešioju aš savą sielą pats
rankose savo!
15—Nors ir mane Jisai pražudys, bet Juo aš tikėsiu,
16 tik savo kelius aš teisinsiu vis viena
Jo akivaizdoj, ir Jis jau pats bus išgelbėtojas
mano,
nes Jo akivaizdon negalės ateiti
joks apsimetėlis.
17 Klausykite mano žodžių ir išgirskite,
ką minklėmis jums išbylosiu!
18 Jei tapsiu aš teisiamuoju, mano teisumas
bus matomas.
19 Kur tas, kurs atsiras šalia, kai kaltins

Jis? Kam tylint man žūti?
20 Dieve, du dalykus pažadėk, ir už tiek nuo
Tavo akies nebesislėpsiu:
21 ranką savo nuo manęs patrauk, ir
Tavo baugas tenegąsdina.
22 Pašauk mane, ir atsakysiu Tau, arba
aš paklausiu, o Tu man duok atsakymą.
23 Kas per nuodėmės ir neteisybės kokios mano?
Pražangas mano ir kaltybes Tu man parodyk.
24 Kodėl gi slepi nuo manęs Tu veidą ir
priešo sau manyje teieškai?
25 Prieš lapelį, kuris vėjy blaškosi,
Tu savo galybę parodai ir šiaudą
išdžiūvusį persekioji.
26 Jukgi man rašai Tu ištarmę kartybėmis,
už jaunystės klaidas nori visiškai Tu
mane sunaikinti.
27 Tu į trinką manus kulnus įspraudei ir
atidžiai seki takus, kad ir kur einu,
ir mano pėdų iš akiračio nepaleidi.
28 Nelyginant puvena pražūsiu
ar nelyginant kandžių
kapojamas apdaras.

XIV

1 Žmogų, moters pagimdytą ir taip trumpai gyvenantį, nelaimių daugelis vargina.
2 Lyg žolynas gimsta jisai ir virkšta, ir prabėga kaip šešėlis, ir vieno neišsaugo jis pavidalo.
3 Ar šitoks, Tavo manymu, nusipelnė,
kad atvertum savo akis ir su savim draug į
teismą tokį nusivestumei?
4 Kas kitas gali pradėtąjį
sėklà piktà geru padaryti,
jei ne vienas Tu?
5 Baisiai trumpos dienos žmogaus. Mėnesių jo

skaičių rankoj savo laikai
ir nužymėjai gairėmis tai, ko niekas
priėjęs neperžengė.
6 Palik be priežiūros Tu jį: tepasiilsi,
kol laukiama nelyginant samdiniui die-
na ateis pas jįjį.
7 Medis turi viltį: jei jį nukirs,
sužaliuos gi iš naujo, ir žels jo šakos vė-
lekos.
8 O jei žemėje nusaus šaknis to medžio arba
dulkėse voliosis negyvas to medžio
kamienas,
9 tai pajutęs vandenį jisai sužaliuos
ir iškels vainiką lyg jaunas
sodintinis.
10 O tada, kai žmogus pasimirs ir gulės
jau nuogas ir sunaikintas,— kurgi
jis yra?
11 Lygiai kaip atsitraukia vandenys marių
ar perdžiūsta ištuštėjusi upė,
12 taip niekas nepakyla, sudėjęs bluostą;
ligi nesugrius dangus, tam įmygyje
bus ir nepakils iš to sapno niekas!
13 Gal man kas nors talkins, kad pragare Tu glo-
bosi mane?
Ten slapstysi tol, kol pasibaigs man rūs-
tybė Tavo,
o kada ta diena išauš, Tu mane
prisiminsi iš naujo?
14 Nejau manai, kad žmogus gyvens — numiręs?
Per visas dienas, kurias dabar kareiviauju,
aš laukiu nesulaukdamas pamainymo
savo[20].
15 Pakviesi, ir Tau gi atsišauksiu aš, ir, dešinę
tiesdamas, paties sutvertą priglausi.
16 Nors Tujen žingsnius manuosius suskaičiavai, bet
atleisi nuodėmes mano.
17 Suskirstei lyg piniginėje kartybes mano,
bet globoji nusikaltimą mano.

18 Kaip kalnas griūdamas subyra ir
juda uola iš vietos,
19 akmenis išduobia vandens ir pavandenys pa-
mažu išplauna dirvožemį,
taip Tu panašiai gi išnoviji žmones.
20 Truputėlį žmogų sustiprinai, kad am-
žiams jis pražūtų.
Tu pakeisi povyzą jo ir išvarysi jįjį.
21 Ar jo sūnūs vėliau pasidarys šlovingi, ar nešlovin-
gi, nebus jam žinoma.
22 Tačiau, kol gyvas, kūnas jo skausmą kentės, ir
jo siela dėl savęs pačios
raudos".

XV

1 Atsakydamas temanietis Eli-
fazas tarė:
2 „Negi pridera išmintingam vėjų
kalbas sakyti ir į vidurius
savo prileisti karščio?[21]
3 Visgi, žmogau, teismaujiesi su sau visai
nelygiu ir aiškiniesi, kas ne į nau-
dą tau.
4 Baimę Jo, kiek buvo tavyje, išgyvendi-
nai ir pašalinai maldas Dievo akivaizdoje,
5 nes išmokino kaltybė gi tavo to lūpas,
ir kalbi, kaip kalba keiksmininkai tik.
6 Pasmerkimą tau reikš tavo burna — ne aš, ir
išgirsi atsakymą iš lūpų savo.
7 Gal gimei pats pirmas žemėj ir
gavai pavidalą anksčiau už kalvas?
8 Gal, patarimą Aukščiausio išgirdęs, jau-
sies dideliu išminčium lyginant su Viešpačiu?
9 Ką tu žinai, ko nežinom mes, ir
ką supranti, ko nesuprantam?
10 Tarp mūsų senų ir visai senų yra —
daug senesnių nei tėvai tavieji.
11 Argi Dievui sunku paraminti gi

patį? — Nedoros tavo kalbos tai trukdo.
12 Kodėl tavo širdis kelia tave ir ko
žiūri išpūstomis akimis, lyg didžius mąs-
tytumei daiktus?
13 Kam duodi prieš Aukščiausią dvasiai pui-
kuotis, kad šitokius pasakymus iš burnos sau
paleidi?
14 Kas gi toks žmogus, kad, pagimdytas moters,
nesuteptas būtų ir teisingas atrodytų?
15 Štai iš jo šventųjų nėr nė vieno nepaju-
dinamo, švarūs Jo akivaizdoje
nėr nė dangūs!
16 Kiek pranoksta niekingumu, nenaudumu juos
žmogus, kuris geria tartum vandenį ne-
teisybę!
17 Parodysiu tau, klausyk manęs, papasakosiu,
ką regėjau.
18 Išmintingieji išpažįsta tėvus ir jų
neslapsto.
19 Jiems vieniems yra duota žemė, ir sve-
timšalis nepavaikščios jų tarpe.
20 Kelias puikybėn nedorėlis per visas dienas savo,
ir kiek metų truks viešpatavimas jo,
nėra nustatyta.
21 Jojo ausyse be perstojo išgąsčio
garsai, ir, nors taika, vis viena jam pasalos vis
vaidenas.
22 Jis netiki galįs sugrįžti per
tamsumas, kalaviją visur ma-
tydamas.
23 Iškeliavęs ieškoti duonos, jis
žino, kad yra jau parengta
Jo rankoj diena tamsybių.
24 Ir vers jį sielvartas vis kraupti, ir vis nepriteklius
laikys apsiautęs kaip karalių, į kau-
tynes besirengiantį,
25 kadangi jis prieš Aukščiausią kėlė ran-
ką savo ir spyrės prieš Visaga-
lį iš visų jėgų.

26 Jis atlėkė priešais Dievą iškėlęs kaklą[22],
atbėgo ginkluotas tukliu sprandu,
27 ir paslėpė bruožus jo veido riebumas, ir lašiniai ant jo šonų kybojo nukarę.
28 Jis begyvaliojo po mirusiųjų miestus ir namuose apleistuose, kurie pavirto
seniai griuvėsiais.
29 Nei gėrybės sulauks, nei išlaikys, ką pavyko sukrauti, nei savo jis šaknį įleis į žemę.
30 Nepabėgs nuo tamsybių:
jo šakas sudžiovins liepsna, ir kvapo savo burnos pašalintas bus jis.
31 Te, kliauties apgautas, veltui nelaukia,
kad išpirka kita bus sumokėta už jį.
32 Kol išsibaigs jam visiškai jo dienos, pražus,
ir ranka sudžius lig to laiko.
33 Kaip pirmos jauno vynmedžio apkarsta uogos
ar bevaisį alyvmedis pameta žiedą, taip
gaus jis galą.
34 Mat bendravimas su apsimetėliu bergždžias,
ir ilgainiui praryja palapinę ugnis tiems,
kurie priima noringai sau dovanas.
35 Jis skausmą pradėjo, pagimdė nusikaltimą ir įsčiose savo apgaules rengia".

XVI

1 Atsakydamas Jobas tarė:
2 „Taip kalbant dažnai girdėdavau;
nepakeliami ramintojai visi jūs esat.
3 Ar pasibaigs kada lengvabūdiški
žodžiai? Gal verčia tave koks sunkumas išsisakyti?
4 Ašen kaip ir jūs galėjau panašiai kalbėti.
O, kad taip atsirastų vietoje mano sielos
jūsų siela!

5 Šnekomis ne blogiau aš jus paguosčiau ir pakraipyčiau galvą savo ant jūsų,
6 palaikyčiau jus burna savo ir neva iš gailesčio jums pavirpinčiau lūpas.
7 Kas man liko?
Jei kalbėti imsiu, nenumalšinsiu skausmo savo, o jei tylėsiu, nepasitrauks nuo manęs.
8 Tuo tarpu prispaudė mane skausmas mano, ir į nieką pavirtę visi sąnariai manęs neklauso.
9 Raukšlės mano liudija prieš mane,
ir atsistoja melagis prieš veidą mano ir prieštarauja man.
10 Sukaupia rūstybę savo prieš mane ir, grasindamas man, griežia prieš mane dantimis savo.
Priešas mano baisiomis akimis į mane žiūri[23].
11 Jie atvėrė virš manęs burnas savo, priekaištaudami daužė į žandą man
ir bausmėmis pasisotino mano.
12 Pas piktąjį Dievas mane uždarė ir nedorėliams į rankas mane atidavė.
13 Aš — kuris palaimoj gyvenau! — pražudytas staiga esu.
Sugriebė mane už sprando, sulaužė mane ir pavertė sau nelyginant ženklu.
14 Jis apstatė mane ietimis savo, sužalojo strėnas mano;
nepagailėjo ir papylė ant žemės vidurius mano.
15 Išvarpė žaizda prie žaizdos mane, užpuolė ant manęs tarsi milžinas.
16 Sau ant odos pasisiuvau aš maišą ir apdengiau pelenais kaktą savo.
17 Veidas mano išbrinko nuo verksmo, ir mano vokai apsiniaukė.
18 Tiek iškenčiau!.. Be nusikaltimo

rankos mano, o ir maldos mano Aukščiausiam tyros.
19 Kraujo mano nesutrauk, žeme!
Te kiaurymės dingti tavy negauna
mano šauksmas!
20 Štai yra danguje gi liudytojas mano, bendrininkas mano — aukštybėse.
21 Iškalbūs bičiuliai mano, į Dievą mano akis ašaroja.
22 O, kad šitaip bylinėtųs žmogus
su Aukščiausiu, kaip su savu draugu bylinėjasi sūnus žmogaus!
23 Nes, aure, trumpi man metai baigiasi, ir
laukkeliu keliauju, kuriuo nebegrįšiu.

XVII

1 Mano dvasia sunyks, ir dienos mano
sutrumpės, ir vienas man belieka
kapas.
2 Nenusidėjau, bet kartybes
temato mano akis.
3 Išvaduok mane ir pastatyk greta savęs, tegu
tada bet kieno ranka kovoja prieš mane!
4 Tu gi širdis jų atitolinai nuo mokymo,
ir užtai jie nebus išaukštinti!
5 Bendrininkams grobį žada jis, bet akys
sūnų jo užsitems.
6 Pavertė mane lyg priežodžiu liaudžiai,
ir pavyzdžiu jiems esu.
7 Užtatai iš širdgėlos akimis belaik nematau,
ir mano sąnariai tarytum į nieką
pavirto.
8 Užgniauš teisuoliams nuo štai šito kvapą,
ir baisins veidmainys dorybingąjį.
9 Bet laikysis savo kelio teisuolis, ir bus
stiprybės švarioms rankoms pridedama.

10 Taigi visi jūs apsigręžkite ir a-
teikite, tik nerasiu tarp jūsų nė vie-
no išmintingo.
11 Dienos mano praėjo, išsiblaškė ma-
no mintys ir kankina širdį
mano.
12 Naktį jie pavertė diena, ir šviesos vėl
viliuosi po tamsybių.
13 Ko aš sulauksiu? Pragaras yra namai
mano, tamsybėse pasitiesiau patalą
savo.
14 Kalbėjau puvėsiui: „Tėve mano!"—„Motin",— kal-
bėjau ir: „Sese",— vadinau kirmėles.
15 Kuo pasikliauti šiuotarp nevilty man juodžiausioj?
Argi sugaudo kuris nors mano ištvermę?
16 Čia, į numirėlių pasaulį gi-
liausią, štai nukeliaus su manim vis-
kas: ten galiausiai gausiu sau atilsį".

XVIII

1 Atsakydamas Bildadas suhietis
tarė:
2 „Ligi kurio meto žodžiais jūs kir-
sitės?[24]
Iš pradžių gal supraskit, o tada kalbėkim!
3 Kodėl it gyvuliais mus laiko ir su žemėmis
akivaizdoj jūsų maišo?
4 Tu sielą savo gi noviji rūstybėj
savo!
Argi dėl tavęs liks be žmogaus pa-
saulis? Ar išsikraustys uolos iš savo
vietų?
5 Argi nedorėliui neužges šviesa,
liepsna ugnies jo nebešvies jam?
6 Šviesa aptems palapinėje jo,
ir žvakė, ką jam virš galvos yra,
užges.

7 Susiaurės žingsniai narsybės jo, ir
pražudys jį sumanymas savas,
8 kadangi kojos žmogaus anksčiau papuolė tinklan:
vyras keliauja kilpose.
9 Sukaustys pėdą žmogaus žabangai, ir troš-
kulys prieš jį sukils.
10 Ant žemės paslėpti jam raizgai,
ir ant tako yra jam spąstai.
11 Baimės jį gąsdins iš visų pusių ir
apipainios kojas jojo.
12 Tegu iš bado jėgos jį apleidžia, šonus jo
tegu apninka neprivalgis.
13 Pirmagimė mirtis tepraryja grožį
jo odos[25], rankoms jo sveikatą tea-
tima.
14 Tegu būna iš palapinės jo pasitikėjimas
išplėštas, lyg karalius iš viršaus jį ga-
las temina.
15 Jo palapinėj tegu apsigyvena bičiuliai[26]
to, kurio nėra, ir siera tegu pa-
lapinėj jo būna barstoma.
16 Jo šaknys žemai tegu nudžiūna, o
viršuj tegu sunyksta derlius jojo.
17 Tedingsta jo atminimas žemėje, o vardas tegu
aikštėse nebūna niekad pagerbiamas.
18 Į tamsą jį iš šviesos tegu išstumia ir
išvaro jį iš pasaulio.
19 Nei sėklos jo neliks, nei ainijos
jo tautoje, nei jo gyventose vietose
jokių liekanų.
20 Diena žmogaus to paskutiniems kels alpulį, o
pirmiesiems — didžią baimę.
21 Štai kas laukia palapinių piktavalio, ir
va keliai žmogaus, kuris nepaiso Dievo!“

XIX

1 Atsakydamas Jobas tarė:
2 „Kaip ilgai kankinsite sielą mano
ir mane kalbomis kamuosite?
3 Mane jūs užsipuolat dešimtąkart, o kankindami ar raudonavot daug?
4 Juk jeigu aš nežinojau, su manim liks nežinojimas mano.
5 O jūs prieš mane gi pakylate ir už negarbes mano man priekaištaujat[27]?
6 Bent dabar jūs supraskite, kad Aukščiausias prispaudė, apkaltinęs be pagrindo mane, botagais savo mane apjuosė.
7 Šauksiu aš, kęsdamas prievartą, ir neišgirs niekas, o plyšosiu, ir nebus kas tars nuosprendį.
8 Laukkelį mano Jis aptvėrė, ir praeiti negaliu, ir ant tako mano paskleidė sutemas.
9 Man nuplėšė be gailesčio garbę, nuo smilkinio vainiką nutraukė.
10 Galuojuos, nes nuodėm sunaikino ir tarytum išrauto medžio Jis atėmė viltį mano.
11 Užsidegė prieš mane Jis rūstybe, ir štai sau priešą many Jisai išvydo.
12 Draug atkeliavo plėšikai Jo[28], ir per mane jie kelią nutiesė sau, ir apsėdo aplinkui palapinę mano.
13 Brolius mano nuo manęs Jis pavijo, pažįstami mano kaip svetimi pasitraukė nuo manęs.
14 Artimieji paliko mane, ir tie, kurie mane pažino, užmiršo mane.
15 Įnamiai namų manųjų ir tarnaitės mano tartum nuo svetimo nusigręžė nuo manęs, ir lyg svetimšalis jų akyse pasidariau ašen.
16 Vergą savo šaukiau, o neatsa-

ko, savo lūpomis maldavau aš jįjį.
17 Mano alsavimas gąsdino žmoną mano,
ir meldžiau aš sūnus įsčių savo.
18 Kvaišos niekino mane; kada ša-
lin nuo jų aš pasitraukiau, apkalbėjo
mane.
19 Pasišlykštėjo manim kitąkart pa-
tarėjai mano, ir tas, ką neapsakomai mylė-
jau, nuo manęs nusigręžė.
20 Kaulai mano sunykus kūnui pro
odą štai kyšo, ir bepaliko vien tik-
tai lūpos aplinkui dantis mano.
21 Pagaliau atjauskit mane, atjauskit mane
nors jūs, bičiuliai mano, nes ranka gi Vieš-
paties palietė mane.
22 Ir už ką gi taip baudžiat it Aukščiausias
ir kūnu ko sotinatės mano?
23 Kas man pagelbės[29], kad būtų rašomos
kalbos mano?
Kas man suteiks, kad būt įbrėžiamos knygon
24 jos vinim geležine ant švino skar-
dos ar įrašytos į akmenį!
25 Aš žinau, kad Atpirkėjas mano gy-
vas ir kad pasaulio pabaigoj Jis mane
prikels.
26 Ir oda Jis mane aptrauks iš naujo, ir
aš pilno kūno išvysiu Dievą.
27 Aš ketinu į Aukščiausią pats pažiūrėti ir
gaudyti ne kito, bet akimis savo.
Giliai paširdėje man glaudžias viltis ši-
toji.
28 Ir verčiau užuot taręsi: „Sutrikdykim
draugą ir atraskim kaltinimui prieš jį tvir-
tų įrodymų“—
29 bėkite sau jūs akivaizdoj kardo, kadangi tas
kardas — nusikaltimų keršytojas, ir žinokit, kad
yra teismas!“

XX

1 Atsakydamas Sofaras nama-
tietis tarė:
2 „Ir mintys man įvairios brautis ima paga-
liau į galvą, ir draug visokiausios iš-
vados.
3 Klausysiuos aš to mokymo, kuriuo tu mane kaltini, ir
nuovokos mano dvasia
man atsakys.
4 Štai ką žinau nuo pirmapradės, kai padėtas žmo-
gus buvo ant žemės,
5 kad šlovė nedorėlių ilgai netrunka ir
džiaugsmo apgaudinėtojui viena akimirka.
6 Jei iškils ligi pačio dangaus jo pui-
kybė ir debesis galva savo palies
jis,
7 tarsi atmataduobė prašaps jis galiausiai,
o kas jį matė —„Kur tas prapuolė?“— klaus.
8 Tartum nuskrendantis sapnas jis nebus suieško-
tas, dings tarytum regėjimas naktinis.
9 Akis, kuri jį regėjo, nebematys jo, ir
jo vieta nebežiūrės niekada daugiau į
jįjį.
10 Sūnūs jo bus kankinami neturtystės, ir ran-
kos jo jam grąžins atgal jo paties skausmą.
11 Kaulai jo bus pilnutėliai ydų jau-
nystės jojo, ir drauge su juo ilsėsis jie
dulkėse.
12 Mat kadangi piktybė bus saldi jo burnai ir
slėps jisai ją po liežuviu
savo,
13 lykys jąją ir neišleis jos, ir
slapstys gerklėj ją,
14 virs jo duona jam pilvo vidu-
je indėvėmis aspidų.
15 Gėrybes prarytas išvems jis lauk, ir iš
pilvo jam ištrauks jas Aukščiausias.
16 Galvą aspidų čiulps, nužudys jį gy-

vatės liežuvis.
17 Upelių vandens tenemato nė šaltinių
medaus ir sviesto!
18 Jį nubaus užu viską, ką padarė, tačiau jis nebus
sunaikintas:
kaip daugel jojo prasimanymų,
tiek jis ir kentės,
19—nes beturčius nurengė per prie-
20 vartą, pagrobė namus, kurių pats ne-
statė, ir nebuvo pasotintas jojo
pilvas.
Ir nors užvaldė, ko tik užsigeidė, neiš-
saugos nė aigaros.
21 Nepaliko iš jo maisto nieko, užta-
tai nieko nepasiliks iš jo gėrybių.
22 Nors pasisotinęs bus, kęs suvaržymą ir karš-
tį, ir kiekvienas skausmas užgrius ant jojo.
23 O, kad pasidarytų pilnas jo pilvas,
kad Jis užleistų ant jo pyktį rūstybės savo ir iš-
lytų ant jo karą savo!
24 Nuo geležinio bėgdamas ginklo, užpuls ant
kilpinio varinio.
25 Ištrauktas iškeliauja jis iš makščių savo[30],
ir nuobėgos karčios švyturiuoja ant jojo.
Eis ir ateis iš viršaus jam siaubas.
26 Paslėptos jo paslaptyse
tamsybės visos[31].
Ir praris jį ugnis, kuri savaime
dega, ir prispaustas bus paliktas pa-
lapinėje savo.
27 Apnuogins dangūs nusikaltimą jo, ir
žemė sukils prieš jįjį.
28 Ir atviras bus želmuo jo namo, ir jis
bus nutrauktas dieną rūstybės Dievo.
29 Kliūna dalia ši blogajam iš Aukščiausio, ir
sulaukia šnekesiai žmogaus jos iš Viešpaties".

XXI

1 Atsakydamas Jobas tarė:
2 „Prašau išklausyti kalbas manąsias ir parodyti gailestingumą.
3 Tik prašau: nedrauskit draugui aiškinti, o sau per dantį traukit, kai liausiuos byloti.
4 Argi prieš žmogų nukreiptas svarstymas mano, kad aš sau pagrįstai nepelnyčiau užjautimo?
5 Pažvelkit į mane ir nustebkite, ir uždėkite pirštą ant lūpų savo.
6 Kai sau aš primenu patirtą nuopuolį, pabijau, net kūnas man suvirpa nuo kraupo.
7 Taigi kodėl nedorėliai gyvena, būna išaukštinti ir aptekę gėrybėmis?
8 Jų vaikai pasilieka draug su jais, ir giminaičių kuopa bei anūkų — akivaizdoj jųjų.
9 Laikosi saugiai namai jų ir taikoje gyvena, rykštė Aukščiausio juos aplenkia.
10 Vaisiaus dailiai išlaukia jų gyvuliai, telyčios gausina jiems kaimenes ir nebūna bergždžios.
11 Ir lapatuoja tarsi bandos kūdikiai jų, ir vaikai jų duoda pastriuokomis.
12 Džiaugias būgnais ir kitaromis, vargonų garsais gardžiuojasi,
13 savo dienas gėrybėse leidžia ir į požemius iškeliauja akimirksniu.
14 Jie sakė Aukščiausiam: „Pasitrauk nuo mūsų; nepažįstame Tavųjų kelių mes mokymo.
15 Kas — Visagalis, kad Jam mes vergaujam, ir kas per laimė mums atnašauti Jam maldą?“
16 Dėl tos priežasties, kad ne jų rankoj gėrybės jų, tegu tad nedorėlių patari-

mas aplenkia mane!
17 Kiek kartų nedorėlių žvakė
užges ir užeis ant jų tvanas,
ir Jisai jiems dalys kančias savo rūstybės?
18 Jausis tarsi išsijos akivaizdoj vėjo
ar lyg pelenai, kuriuos viesulas blaško?
19 „Skausmą tėvo išsaugos sūnums jo Aukščiausias?“[32]
Jis apie tai sužinos, kai jam atiduos grąžą.
20 Pražudymą savo jis savo akimis pamatys ir iš rūstybės Visagalio
gers.
21 Nes kas priklausys gi jam iš jo namų, kai
jis pasimirs arba skaičius jo mėnesių
perpus sumažės?
22 Ar kas nors išmanymu praturtins
Aukščiausią, kuris aukščiausius teisia?
23 Vienas sveikas ir galingas, turtuos ir laimėj
numiršta;
24 lašinio kaupas gaubia jo vidurius,
ir čiulpai jam sveikatos nepašykšti.
25 Kitas tačiau numiršta kartybėje dvasios ir
visiškai be jokių gėrybių.
26 O visgi juodu miegos kartu dulkėse,
ir draug juos kirmėlės grauš.
27 Iš tikrųjų žinau jūsų mintis
ir nuomones apie mane neteisingas.
28 Mat paklausėt: „Kurgi namai karaliaus, kur
prapuolė palapinės nedorėlių?“
29 Bet kurį keliautoją klauskit paaiškinimo ir rasit dažniausiai jį pasaulyje susigaudžius,
30 kad per pat pražūtį išsilaiko netikėlis
gyvas ir į dieną rūstybės jis vedamas.
31 Kas drįsta viešai žmogaus to darbus teisti ar
už skriaudą nubausti prašo? —
32 Garbina nuožmuolį galiausiai kapan, ir jis
budi palaidotųjų būryje.
33 Juo sraumuo apsidžiaugė Kokyto[33], nes štai: trauks

aimės ainių pavymui; kiek pirm nutraukė,
nesuskaitytume.
34 Taigi be pagrindo nemaldykit verčiau,
juolab kad atsiliepimai į draugo kančią
labai prieštarauja teisybei".

XXII

1 Atsakydamas Elifazas te-
manietis tarė:
2 „Argi žmogus gali būti lyginamas su
Dievu, kad ir kuo didžiausią išmintį su-
kaupęs?
3 Kas darbo Dievui, jei tu teisingas būsi, ir
kuo Jam įtiksi, jeigu nesuterštas bus
kelias tavo?
4 Argi teis tave ir kartu į teismą at-
eis tavęs bijodamas,
5 o visai ne dėl tavo baisuolių nuodė-
mių ir ne dėl tavo nesuskaitomų nusikaltimų?
6 Nes užstatą brolių savo be priežasties
tu sau pasiėmei ir atėmei iš plikšių
apdarus.
7 Vandens šykštavai pavargėliui, o badmiriaujan-
čiam — ir duonos kąsnio.
8 Tu įsigydavai žemę galybe rankos
savo ir sau valdydavai, galingiausias
būdamas.
9 Našlę tuščiomis išleidai ir sutrupi-
nai našlaičių žastus.
10 Tad argi neužpelnytai tau kilpos, nejau
galuoja netikėtas išgąstis?
11 Nesivylei sulauksiąs be laiko tamsybių
ir būsiąs išsiliejančių vandenų smar-
kumo prispaustas?
12 Gal taikai, kad Aukščiausias aukščiau nei dangus[34], kad
po Juo ir žvaigždynų aukštumos susi-
traukia?

13 „Ir ką supranta,— sakai,— Aukščiausias, kuris pasaulį teisia tarsi per rūką?
14 Debesuotoj padangėj Jis glaudžias, nežiūri į apačią, šalia ašigalių vaikščioja visatos".
15 Argi nori laikytis tu amžių tako, neteisingų vyrų išminto?
16 Va, užpylė juos[35], ir jie be laiko prapuolė, ir pagrindą jų sunaikino upė,
17 kad anksčiau Aukščiausią: „Keliauk šalin",— vaikė, kits kito: „Ką gi taip išdrįstų Visagalis mums padaryti?" — klausė,
18 nors labo namus jiems Viešpats pilnus pripylė... Te jų galvojimas bus kuo toliau nuo manęs!
19 Matys teisuoliai ir apsidžiaugs, ir nekaltas pasišaipys, kad baudžia:
20 „Štai kaip puikavimasis baudžiamas be gailesčio! Ir liekanas jų ugnis prarijo!"
21 Atsiklaupk užtat prieš Aukščiausią ir ramiau laikykis: tai galop puikiausių duos tau vaisių!
22 Priimk iš lūpų tu Jo įstatymą ir dėkis į širdį savo kalbas Aukščiausio!
23 Jei, žmogau, gražiuoju sugrįši prie Aukščiausio, atsistatysi ir atsčiai pavysi nusikaltimą nuo palapinės savo.
24 Skirs tau už lauką akmenį[36], o už akmenį skirs aukso sraujymes.
25 Ir stos Visagalis prieš tavo priešus, ir bus tau sukrauta sidabro.
26 Tada tu Visagalyje paplūsi gėrybėmis ir pats pakelsi į Aukščiausią žvilgsnį savo.
27 Išgirs Aukščiausias tau maldaujant, ir taip tesėsi nuolat žodį.
28 Nutarsi ką, ir tau išsipildys, ir švytės tavo keliuose šviesa.

29 Nes bus pagarboje tasai, kas pažemintas
buvo, o tasai, kas nuleisdavo savo akis,
tai tas bus išgelbėtas —
30 išgelbėtas nekaltas, išgelbėta taip
pat ir jo rankų skaistybė".

XXIII

1 Atsakydamas Jobas tarė:
2 „O nūn kalba manoji perimta
kartėlio: galybė rykštės baudžiančios
dar viršija šiuotarp šaukiančio skausmą.
3 Kas man pagelbės atpažinti Jį
ir Jį suieškoti, ir kelią nueiti pas
sostą Aukščiausio?
4 Tiesiai Jam iškločiau bylą ir savas lū-
pas pripildyčiau priekaištų!
5 Tada sulaukčiau atsakymo aiškiai
ir, ką Aukščiausias man tars, matyt, suprasčiau.
6 Te gražiuoju šnekučiuoja su manim Aukš-
čiausias, galios savos didumu manęs
nespaudžia,
7 o paiso vien teisybės su manim, ir
te pergalingai pasibaigia byla ma-
noji...
8 Jei ir eisiu kartais į rytus, nerasiu,
jei į saulės laidą — nepastebėsiu Aukščiausio.
9 Jeigu kairėn — nesuprasiu, ką Jisai
daro,
jei į dešinę pusę, neregėsiu
Jo...
10 Žino Jis gerai mano kelią ir išbandė
mane lyg auksą, ką per ugnį
pereina.
11 Aš paskui Aukščiausią pėduoti steigiaus ir Jo
kelio laikiaus, ir nenuklydau
į naują.
12 Ir nuo įsakų iš lūpų Jo nepasitraukiau,

ir žodžius burnos Jo ašai slėpiau giliai krūtinėj.
13 Nesgi Jis — vienintelis, ir niekas sumanymo
Jo sutrukdyti negali,
ir tai, ko sieloje Jis užsigeidžia,—
tai vykdo.
14 Tuo labiau, kol atsigaus Jo širdis, kamuosiuos: gausingi, ratuoti sumanymais norai —
Jo saujoj.
15 Ir užtat aš nuo žvilgsnio Aukščiausio į baimę puoliau, užtat pasišiaušė kailis Jį matant:
16 Dievas susilpnino širdį mano, Visagalis
išgąsdino mane.
17 Juk ašai ne dėl gresiančių tamsybių
žūstu, ir veido mano neužtraukė dar
patamsiai.

XXIV

1 Nuo Visagalio nėra paslėpti
laikai[37], bet tie, kurie Jį pažįsta,—
tie dienų Jo nežino.
2 Kiti laukženklius perkilnoja, suplėšikauja kaimenes ir sau bandžiauja.
3 Asilą iš našlaičių pasigauna, jautį
našlaujančios paima kaip užstatą
4 ir išgriauna kelią beturčių, ir
pasauly tylųjį dažniausiai skriaudžia.
5 Kiti lyg onagras dykumoje prie darbo
savo ištraukia[38] ir, tykodami
ten grobio, duoną uždirba
vaikams.
6 Svetimą lauką pjauna, vynuogyną
žmogaus, jų prispausto jėga, nuuogauja.
7 Nuogus paleidžia visiškai, drabužį
atėmę, žmones, neturinčius nė siautalo šaltyje.

8 Juos laisto lietūs kalnų, ir juos, neturinčius drabužio, bepriglaudžia akmenys.
9 Darė skriaudą plėšdami našlaičius
ir vargšę liaudį negailestingai nudarė.
10 Jie iš nuogalių ir prakeliaujančiųjų be drabužių,
ir badmiriaujančiųjų atėmė varpas.
11 Jie papietavo tarp rikių tų,
kas, nors išmina spaudyklę, o alkanas.
12 Jie privertė raudoti vyrus iš miestų,
ir siela sužeistųjų sušuko, tik nenubaustam Dievas neleidžia pasitraukti.
13 Jie sukilėliais prieš šviesą tapo, nepažino kelių Aukščiausio ir negrįžo atgal
jo takais.
14 Rytas žadina nuobrėškom galvažudį
skriaudžiamo ir vargšo novyti; užtai lig auštant jis bus lyg vagis.
15 Dairosi nupuolėlis į niaukeną, tardamas:
„Nebematys manęs akis“,— ir užsidengia veidą savo.
16 Jis laužiasi tamsybėse į namus, kaip jie
dieną tarp savęs susitarė, ir šviesos
nepripažįsta:
17 jiems nuobrėškose gaisruojanti pašvaistė panaši
į mirties šešėlį, užtat lyg saulei
prašvitus jie vaikšto įtamsy.
18 Jis vandens paviršiuje lengvas[39].
Tebūnie jo dalis žemėj prakeikta, te
jis nekeliaus keliu vynuogynų!
19 Tepatiria jis kaitrą didžią po ledinio vandenio, tenupuola į pragarą
kaltybėje savo,
20 tegu užmiršta jį gailestingumas ir tebūna saldėsis jo — kirmėlės!
Kaip atmino tenebelaiko, o sunaikina lyg kelmapalaikį bevaisį!
21 Jis gi naudą traukė net iš tos — bergždinės,
ir našlei malonės nesuteikė!

22 Galybėj savo stipruolius pažemino.—
Kai atsistos, nepasitikės sava gyvybe.
23 Jam Aukščiausias skyrė vietą atgailavimui, o
jis puikybei vieta naudojasi.
Vis dėlto akys Dievo yra jo keliuose.
24 Jie išaukštinti akimirką ir ne-
išliks:
bus pažeminti kaip visa ir
pašalinti, ir tartum varpų akuotai
bus sutrinti.
25 Argi tai ne taip yra? Kas gali
apkaltinti mane melu ir akivaizdon
Dievo mano žodžius nunešti?“

XXV

1 Atsakydamas suhietis Bildadas
tarė[40]:
2 „Galybę ir baimę valdo tasai, kas
daro santarvę aukštybėse savo.
3 Kas suskaičiuos Visagalio kariauną?
Viršum kieno galvos nepakyla
šviesa jo.
4 Argi palygintas su Dievu žmogus gali
būti išteisintas ar tyras pasirodyti
gimęs iš moteriškės?
5 Štai netgi mėnulis nešviečia ir žvaigž-
dės neskaisčios akivaizdoj
Dievo.
6 Kiek didesnis puvėsis — žmogus, o sūnus
žmogaus — kirminas“.

XXVI

1 Atsakydamas Jobas tarė:
2 „Kieno esi užuovadas? Argi bejėgio?

Ir nejau remi tu petį to, kurs nėra
galingas?
3 Kam tu davei patarimą? Nejaugi tam, kuris
išminties neturi? Jam ir pro-
tą savo didžiausią parodei?
4 Ką pamokyti panorai? Nejau tą, kuris
padarė tavo kvėpavimą?
5 Štai vandenynai skaudžiai ir milžinus,
ir įnamius jų spaudžia[41].
6 Nuogas akivaizdoj Jo gi pragaras, jo-
kio siautalo neturi pabaigtinoji.
7 Kas gi Šiaurę įtaisė ant tuštymės
ar, tuo labiau, pasaulį ant nieko?
8 Kas vandenis riša savuos danguliuos, kad ū-
mai ant žemės visi nenupultų?
9 Kas sosto savo povyzą saugo ir užtiesia
ant jo debesį savo?
10 Sraunumas atitraukė Jis ties nuošа-
lėm[42], kur šviesa su tamsybėm ribojasi.
11 Virtuoja, mostelint Aukščiausiam, paspirk-
lai kampuos, kur dausos.
12 Jo didgalystėje aukščiausios vilnys nu-
siramino tuoj, ir palaužė Aukščiausio
protas išdidžiausiąjį.
13 Kvapas Aukščiausio dangus dabina, bet ir vi-
vingri angis[43] su Aukščiausio rankos padėjimu
buvo pagimdyta.
14 Štai tai pasakyta apie vieną Jo kelių
dalį.
O jei čia tik begarsiai aidai Aukš-
čiausio teisklausomi,
kas aidesius pažadinusį perkūną
Visagalio apibūdins?“

XXVII

1 Jobas pridūrė ir, tęsdamas pa-
lyginimą savo, pasakė:

2 „Gyvas Dievas, kurs teismo nesurengė man,
ir Visagalis, kuris ligi karty-
bės privedė sielą mano.
3 Kolei dar kvėpavimo esama many ir
kvapas Aukščiausio dar šnervėse mano,
4 nekalbės tol lūpos mano neteisy-
bės, ir liežuvis mano nesvarstys me-
lagystės.
5 Nė už ką nelaikysiu jūsų teisuoliais!
Kol nepasimiriau, nepasitrauksiu nuo ne-
kaltybės savo.
6 Aš nepamesiu savo pasiteisinimo, kurio
pradėjau laikytis:
negraužia širdis manęs dėl nieko
mano gyvenime.
7 Mano kaltintojas tetaps nenaudėliu, o skriau-
dikas — tevirs kokiu neteisiuoju.
8 Ko gi dar laukia veidmainys, jei jis go-
džiai plėšia, o Dievas neišlaisvins sie-
los jojo?
9 Argi išgirs jo riksmą Dievas tą-
syk, kai užeis ant jo suspaudimas?
10 Ar jis Visagalyje linksmintis galės
ir pasivadinti Dievą kiekviena
proga?
11 Pamokysiu jus per Dievo ranką,
neslėpsiu nuo jūsų, ką Visagalis
turi.
12 Štai visi jūs tai žinote, tad ko tuš-
čiai be tikslo dar kalbate?
13 Štai kokia esti bedievio dalis pas
Dievą ir koks smurtininkų palikimas,
kurį iš Visagalio jie gauna.
14 Jeigu susilauks jis daugelio sūnų, jie atiteks
kalavijui, ir vaikaičiai jo nepa-
sisotins duona.
15 Tie iš jo, kurie bus likę, pražūtyje bus
palaidoti, ir ašarų nelies jo
našlės.

16 Jei susikraus tarsi žemės sidabro ir tarsi dumblo įsitaisys drabužių,
17 jis, teisybė, įgis, bet teisuolis jo apsiaustais rengsis, ir sidabrą vargeta perdalins.
18 Tartum vikšras savo namą jisai pastatė, padangtę ruošė sau it sargybinis.
19 Kai turtingas miego nueis, kartu nepasiims nieko, savo akis atvers ir ničnieko neatras.
20 Pasigauna neturtas lyg vanduo jį nelaisvėn, audra jį laiko pusiaunaktį gniaužtuos.
21 Deginantis vėjas kels ir neš šalin jį, ir griebs tarytum viesulas jį iš vietos savo,
22 ir talžys juo toliau — baisiau, ir vyras nuo švidro gniaužtų bėgs it nuogiamas;
23 ties viršum jo rankas ir švilps viršum jo galvos, dairydamasis vietos jojo.

XXVIII

1 Turi sidabras savo gyslų pirmāprades[44], o auksas — vietą, kurioje išlydomas.
2 Žemėje naugis laimimas, ir virsta, papuolęs į žaizdrą, variu akmuo.
3 Jis paskyrė tamsybėms laiką[45] ir visų dalykų pabaigą regi, akmenį regi patamsių ir mirties šešėlį.
4 Upelis nuo klaidžiojančiųjų atskyrė tuos, kuriuos užmiršo žmogaus stokojančio koja, ir tuos, kurie ne keliais keliauja.
5 Žemė, iš kurios išaugdavo duona turėtoj vietoj, sugadinta ugnim.
6 Akmenys jo — safyrų vieta, ir grumstai yra jo auksas.

7 Laukkelio nepažino paukštis, ir nė peslio
akis jo neregėjo,
8 sūnūs prekiautojų netrypė jo takelio,
ir nežingsniavo tuo laukkeliu liūtė.
9 Rankas pasispjaudo jis prieš uolą
ir griaunasi į kalną lig laito,
10 uolose iškala upelius, ir visa, kas
brangu, akis jo pamato.
11 Taipogi upių gelmes jis išnar-
šo ir laimi, kas jose susluo-
guota.
12 Tiktai kur suieškoti išmintį, kur yra
vieta susigaudymo?
13 Kainos jai nežino žmogus, ir jos neras-
tumei lengvai gyvenančiųjų žemėje.
14 Bedugnė taria: „Nėra many", o jūra
kalba: „Ne su manim ji".
15 Negalima duoti už ją nei gryno aukso,
nei atsverti sidabro
mainais už jąją.
16 Jai neprilygsta Indijos spalvos margiau-
sios nei akmuo sardoniko bran-
giausias, nei safyras.
17 Jai neprilygsta nei auksas, nei stiklas,
ir ji neįsigyjama mainais už ry-
kus aukso.
18 Aukščiausi bei prakilniausi daiktai, paly-
ginti su ja, neverti paminėti.
O imama išmintis iš slapčiausių vietų.
19 Jai neprilygsta nei topazas
iš Etiopijos, jos neatsveria tyriau-
sios dažyvės.
20 Tad iš kur išmintis atkeliauja, ir kur
vieta susigaudymo?
21 Išmintis paslėpta nuo akių visų
gyvųjų, nė dangaus paukščiams jinai nematoma.
22 „Tepasiekė mūsų ausį,— tarė mir-
tis ir pražūtis,— jos liaupsės".
23 Dievas sugaudo jos kelią, Jis ir težino jos

buvimo vietą.
24 Mat Aukščiausias mato pakraščius pasaulio ir
viską, kas po dangum yra, permato.
25 Kas davė vėjams svorį ir vandenų
saiką nustatė,
26 kai liūtims įstatymą skyrė, o
kelią — audroms triukšmaujančioms,
27 tas ją pamatė ir apskelbė, ir
prirengė, ir ištyrė.
28 Ir tarė žmogui: „Štai Viešpaties baimė —
tai pati išmintis, o šalinimasis pikto —
susigaudymas".

XXIX

1 Jobas pridūrė ir, tęsdamas pa-
lyginimą savo, pasakė:
2 „Kas man suteiks, kad būčiau kaip ankstes-
niais mėnesiais, kaip dienose, kada
saugojo Aukščiausias mane,
3 kai virš galvos man dar žvakė Jo spin-
duliavo, kai dar prie Jo šviesos
aš tamsybėse vaikščiojau,
4 kaip buvau dienose jaunystės savo,
kai buvo slapta Aukščiausias
palapinėje mano
5 ir kai buvo Visagalis su manimi,
o aplinkui mane — vaikai mano,
6 kai dar mazgojau kojas savo sviestu
ir uola man liejo upelius aliejaus,
7 kai dar nukeliaudavau prie miesto
vartų ir prekyvietėj sodino minios
į krasę.
8 Mane išvydusi jaunuomenė traukėsi, o
žilo sulaukusieji plauko — kilo.
9 Liaudavos aukštakilmiai kalbėti ir pirštą
spaudė ant lūpų savo;
10 balsą savo karvedžiai tildė, ir

jų liežuvis lipo jiems prie gomurio.
11 Garbstė klausančiųjų ausis mane, ir akis
matančiųjų liudijo
man,
12 nes ir apgyniau šaukiantį neturtingąjį, ir našlaitį, neturintį
globėjo.
13 Man palaiminimas atėjo iš pasmerktojo mirti, ir našlės širdį aš paguodžiau.
14 Dėvėjau teisingumą, ir jisai tarytum
apdaru ir vainiku — sprendimu manoju dengė.
15 Akį aklam atstojau, luošam — koją.
16 Neturtėliams tėvą aš atstojau,
tyriau stropiausiai ir nesuprantamą nusikaltimą.
17 Ir karšiau tam kailį, kas vargetą skriaudė, iš pat dantskylės ėmiau jam grobį.
18 Ir kalbėjau: „Lizdely savam pasimirsiu
ir amžių ilgą turėsiu — lyg palmė".
19 Į vandenis savo šaknim buvau, ir ant
derliaus mano pasiliks rasa.
20 Mano šlovė per amžius atsinaujins, ir tolydžio spausiu galingai rankoje aš kilpinį.
21 Kas klausės, tas gaudyte sakysima
gaudė ir susikaupęs į klausimus atsakymų laukė.
22 Joks žmogus nedrįso nieko pridėti prie mano žodžių, ir kalbos manosios plito ir taikino liaudį.
23 Ir nelyg lietaus mano nuomonės ar kaip
druokenos iš dangaus karštymečiu — pataro laukė.
24 Kad kartais juokiausi prieš juos, netikėjo, ir šviesa veido manojo nekrito
ant žemės.
25 Jei norėdavau eiti pas juos, sėdėdavau
pirmas,
ir kai sėdėjau lyg karalius, ka-

riuomenės apstotas, buvau vis dėlto nuliūdusiųjų guodėjas.

XXX

1 O nūn išjuokia mane jaunesni
amžiumi, kurių tėvų nelaikiau
vertais talpinti su šunimis kaimenės
savo,
2—kurių rankų stiprumas buvo man vie-
3 ni niekai ir kurie atrodė nesą verti nė
gyventi, dėl neturto ir bado perkarę;
mat jie graužė sausą žemę, suskretę
nuo nelaimės ir nepritekliaus.
4 Graužė žolę ir žieves nuo
medžių ir šaknimis kadagių prieš žiaurų
alkulį laikės.
5 Alkstantys įkalnių žmonės, užjautę
ką valgoma, net šaukdami bėgo prie
to maisto skubiausiai.
6 Jie gyveno upelių dykynėse ir
urvuose po žemėm ar ant žvirgždo;
7 šiom sąlygom jie džiaugėsi ir manė,
kad gėriu laikytina vieta kad ir po
krykle —
8 sūnūs papaikėlių ir nekilmingųjų, ne-
laukiant kraustomų kuo toliausiai.
9 Šiuomet ašai ir šitiems tekau ant juo-
ko ir pavirtau jiems it priežodžiu.
10 Jie manimi ir bjauris, ir pabėga šalin,
ir į veidą mano spjauti
nebijo.
11 Mat Jis strėlinę savo atidengė ir ma-
ne sugniuždė, ir pažabojo mane
žąslais.
12 Prasidedančiai nelaimei mano iš deši-
nės jie atsirado.

Kojas mano jie pastūmė ir prispaudė
tarsi vilnimis mane laukkeliais savo[46].
13 Jie išardė mano kelius ir surengė
man pasalą, ir priveikė, ir ne-
buvo kas teikia man paramą.
14 Lyg pro angą sienoj ar duris atvertas jie
įsiveržė pas mane ir įsigriovė prie
mano nelaimių.
15 Iš manęs nieko neliko... Paveržei lyg audra užvir-
tus džiaugsmą iš žmogaus, Aukščiausias, ir tarsi
debesys praėjo sveikata mano.
16 Dabar jau manoji siela many
išsauso, ir sielvarto diena mane
pagavo.
17 Štai skausmai kaulus per naktį smaigo, ir
tie, kurie graužia mane, nemiega.
18 Apdaras mano prieš daugybę graužikų ne-
atsilaiko: tarsi apykaklė apdaro —
šitaip jie apgulė mane.
19 Aš panėšiu į dumblą, lygus pasidariau su
pelenais ir dulkėmis.
20 Šitiek šaukiu! Tuščiai. Ir stoviu! Nepai-
sai, Aukščiausias, žmogaus...
21 Atlyginai man be galo žiauriai, ir Ta-
vo rankos kietumą savo patyriau kailiu.
22 Tu mane pakėlei ir lyg kad su vėju
nešdamas mane smarkiai parbloškei.
23 Aš žinau, kad išduodi mirčiai mane, kur pa-
statytas namas kiekvienam gyvajam.
24 Bet vis dėlto ne jiems pražudyti
Tu savą tiesi gi ranką ir, jei
parpultų jie, pats juos vaduosi.
25 Aš kadai su tuo verkiau, ką bė-
da prispaudė, skausmą su žmogumi nepritekliuos
draug kentėdavau.
26 Šitaip vyliaus laimės, o mane nelaimės
aplankė,
ir šviesos tikėjausi, o užgriuvo
tamsybės.

27 Viduriuose man deginte degina be
jokio atilsio, pasivijo mane dienos
gniuždymo.
28 Liūdnas keliavau ir garsiai teaikčiojau
kuopoj, užuot išsipykęs.
29 Šliužų broliu virtau ir bendrininku
stručių...
30 Oda mano ant manęs įsijuodavo, ir
kaulai mano išsauso nuo įkaičio.
31 Gaudžia lyg rypuotų kanklės maniškės, ir
aidi man vamzdis balsais apraudančių.

XXXI

1 Sutartį aš sudariau su akimis savo, kad
net negalvočiau apie mergaitę.
2 Nes kokią dalį rengtų man iš viršaus
Aukščiausias? Ir kokį palikimą — Visaga-
lis iš aukštybių?
3 Argi neteisusis nesulaukia galo, o
atstūmimo tie, kas verčiasi neteisybėmis?
4 Argi mano kelių Jisai nemato ir
žingsnio mano kiekvieno nesuskaičiuoja?
5 Jeigu tuštybėje vaikščiojau ir atskubėjo
į klastą mano koja,
6 tepasveria teisingom svarstyklėm mane ir težino
Dievas nekaltumą mano!
7 Jeigu nuklydo žingsnis mano nuo kelio
ir jeigu mano širdis akimis mano
pasekė, o ant rankų manųjų prilipo
juodymė,
8 sėsiu, o kitas tevalgo, ir su šaknimis teiš-
rauna mano ainiją!
9 Jeigu mano širdis liko apgauta dėl
moteries ir jei prie savo bičiulio durų
ašen patykojau,
10 išjoda kito tebūna mano žmona, su
ja teištvirkauja svetimas!

11 Nes štai — draudžiama ir yra neteisybė
didžiausia;
12 dar daugiau, tai — ugnis, žūtbūtinai nubaudžianti ir atžalas visas pasiglemžianti.
13 Jei teismautis su vergu kada atsisakiau iš aukšto ar tarnaite, patraukusiais
šeimininką teisman,
14 ką gi darysiu, kai pasišauks atsakyti mane Aukščiausias? Ir ką papasakosiu, kai paklaus Praamžius?!
15 Argi nesukūrė pilve manęs tas,
kuris ir pasodino, ir paaugino ir
kitą įsčiose?
16 Argi nedaviau beturčiams, ko troško, ar
našlės akis verčiau aš laukti?
17 Gal aš sauskira kriaukšlį laužti taikiaus, kad našlaitis atsikąsti negautų?
18 Juk su manimi nuo vaikystės kartu užaugo gailestingumas, ir iš motinos mano įsčių
kartu jis išėjo.
19 Jeigu raukdamasis nuo žmogaus vien už tai,
kad nuogas, nusisukau ir nusigręžiau nuo plikiausio elgetos,
20 jei šonai to žmogaus manęs nelaimino tąsyk
ir nuo avikailių mano jisai tada
nesušilo,
21 jei pakėliau prieš našlaitį ranką savo, jausdamasis tarpuvartėj
pranašesnis,
22 mano petys man teatpuola nuo krūtinės,
ir mano ranka su visais savo kaulais
tebūna laužoma!
23 Mat aš visą laiką tarsi bangų, virš manęs kylančių, bijojau Dievo ir svorio
Jo panešti nepajėgiau.
24 Gal maniau, kad auksas man stiprybė, ar grynuoliui tariau: „Pasitikėjime mano!"?
25 Gal, išvydęs anuomet nuosavą labą, aš

džiaugdavaus, kad aruoduos sukrauta gėrybių gausiai?
26 Žiūrėjau į saulę, kai švietė, ir į mėnulį, pasirodantį skaisčiai?
27 Gal krūtinė paslapčiomis šviesuliais džiaugės ir bučiavau aš savo ranką lūpom savo?!
28 Šitai — neteisybė begalinė ir atmetimas stačiai Aukščiausio baisingas!
29 Gal apsidžiaugiau pražūtimi aš to, kurs manęs nekentė, ir pašokau iš džiaugsmo, kad jį ištiko nelaimė?
30 Nes aš neleidau nusidėti gerklei savo, užuot nenaudėlį reikalavęs mirštamai bausti.
31 Argi neklausė vyrai palapinės mano: „Kas duotų kūno mums jo, kad pasisotintume?“
32 Žvarbti neliko pakeleivis, vartai keliautojui plačiai darydavos.
33 Gal ką baisiai pikta tarsi žmogus slėpiau ar po širdim paslapčia laikiau aš nusikaltimą bjaurų?
34 Gal prieš minią nesuskaičiuojamą gandinaus, bauginausi, kad giminaičiai panieką jaus,
ir daugiau netylėjau, ir neperžengiau slenksčio?
35 Kas man suteiks klausytoją, kad pageidavimą mano Visagalis išgirstų
ir tas, kuris teisia, knygą parašytų,
36 idant neščiau ant savo žasto ją ir vainikuočiau ja lyg karūna sau galvą;
37 tą knygą, pas Jį keliaudamas, aš skaityčiau garsiai ir lyg kokiam kunigaikščiui įteikčiau!..
38 Jeigu prieš mane žemė mano šaukia, o su jąja vagos jos raudoja,
39 jei jos vaisius suvalgiau neužmokė-

jęs arba širdis žemdirbiams jos uždaviau
skaudžiai,
40 teužauga vienos kryklės man — ne kviečiai ir
tiktai gailiai — ne miežiai".
Čia baigės Jobo kalba.

XXXII

1 O toliau[47], kai liovės jau trys šie vyrai prieš-
tarauti Jobui, nes teisus ir kalti-
namas jautės,
2 ėmė gyslose kunkuliuoti kraujas iš apmaudo
Barachelio sūnui Elihui, buziečiui
iš Ramo giminės.
Piktybė prieš Jobą jam kaupės nuo to, kad
teisus prieš Aukščiausią savo nelaimėj
jaučias.
3 Kaitino kraują jaunam prieš draugus jo niršu-
lys ne mažiau užtai, kad, neradę
įtikimai ko pasisakyti, Jobą
puolė, pasmerkdami tiktai.
4 Elihus laukė, kol kiti pabaigs, ir klau-
sė sau, užtai, kad jį laikė jauniausiu tar-
pe vyrijos.
5 Galiausiai pamatęs, kad draugui
atšauti jie nebegali, jis širdijos
kuo karščiausiai.
6 Atsakydamas buzietis Elihus, Barachelio
sūnus, pasakė:
„Amžiumi esu jaunesnis, o jūs gi —
vyresni.
Užtat aš bijojau nuleidęs galvą
pasakyti jums savo nuomonę...
7 Nors tikėjausi amžių vyresnį
prakalbėsiant ir metų didelį skaičių
išminties pamokysiant!..
8 Bet iš dvasios suprantam, matau, Visagalio
ir per įkvėpimą iš paties Aukščiausio i-

mam susigaudyti! —
9 Metai neprideda aumens nei žmogaus ne-
išaukština išmanymu.
10 Tad ir prabilsiu, manęs klausykit, parodysiu jums,
kas jauno žmogaus protauta šiuo klausimu...
11 Mat stebėjau jūsų kalbas, klausiausi
jūsų išminties, kol tarpusavyje jūs
kalbomis išsiginčijote,
12 kol laikės viltis, kad štai vis dėlto randate,
ką pasakyti.
Bet, matau, nėra tarp jūsų to, kas gali
įkaltinti Jobą ir į jo kal-
bas atsakyti.
13 Užtai nesakykite: „Mes išmintį atrado-
me: Dievas, o ne žmogus jo atsisakė".
14 Man jis gi netarė nieko, tačiau ašai jam
atsakysiu ne taip, kaip kad anks-
čiau šit patys;
15 jie išsigando, nebeatsakė jam dau-
giau ir aiškinimų atsisakė.
16 Taigi, nors laukiau, bet nekalbėjo daugiau
jie, stovėjo ir jam nebeatsakinė-
jo nieko.
17 Atsakysiu ir ašen savo dalį ir
parodysiu savą žinojimą.
18 Mat esu pilnas kalbų, ir iš vi-
daus mane spaudžia dvasia manoji.
19 Štai mano viduriai lyg jaunas vynas be
angos, kuris susprogdina naujutėlaičius
butelius.
20 Tarsiu ir atsikvapstysiu truputį, praver-
siu savąsias lūpas ir atsakysiu.
21 Neatsižvelgsiu į asmenį vyro ir žmogaus
prie Viešpaties nestatysiu,
22 nes nežinau, kiek liko man gyventi ir
po kiek laiko teks man pas Jį ke-
liauti.

XXXIII

1 Taigi, Jobai, klausyk mano žodžių ir į visas kalbas manąsias įsiklausyk!
2 Štai aš pravėriau savo lūpas: liežuvis mano tekalba burnoje mano!
3 Iš mano tyros širdies kils manos kalbos,
ir lūpos mano kalbės nuomonę
nekaltą.
4 Kvapas Aukščiausio mane sukūrė, ir alsavimas
Visagalio atgaivino mane.
5 Jei gali, atsakyk man ir stokis
priešais maną veidą!
6 Štai mane, kaip ir tave, sukūrė Dievas,
ir iš to paties molio aš padarytas
taipogi.
7 Tačiau te keistybė mana tavęs
negąsdina, ir žodžiai manieji tenebūna
tau per sunkūs;
8 taigi kalbėjai mano ausyse, ir balsą
išgirdau tavo žodžių:
9 „Tyras ašen esu ir be prasižengimo,
nesuteptas, ir nėra neteisybės
many!
10 Prašymai bausti mane kilo, užtat Jis gi
ir palaikė mane savo priešu.
11 Šiekšte surakino kojas mano ir prižiūrėjo visus takus mano".
12 Štai tie žodžiai, kuriais teisybei nusikaltai.
Atsakysiu tau, kadangi Dievas už žmogų
didesnis...
13 Gal tu su Juo bylinėjies, kad tau
ne į visus žodžius atsakymą davė?
14 Kartą Dievas pasako ir dar kartą to
pat dalyko nekartoja.
15 Regėjime naktiniam, kai guoly
ima sapnas nelaisvėn žmones ir
tie lovose sau ilsisi,
16 per įmygį mokymą aiškina, išduoda

didžiausias paslaptis Visagalis,
17 kad atbaustų žmogų nuo to, ką dirba,
ir jį iš puikybės išlaisvintų,
18 traukdamas sielą žmogaus nuo pagedimo ir gyvybę jo, kad nepražūtų nuo
kalavijo.
19 Vargina raižuliu taipogi jį guolyje ir kaulus visus jo džiovina,
20 ir ne po ilgo, anksčiau miela, apkarsta duona vyrui,
ir širdį nebegardūs kąsniai pykina nelaimingajam.—
21 Žmogus išeis iš kūno, ir kaulai, buvę po
audiniu, apsinuogins.
22 Prie pagedimo priartės jo siela, ir
jo gyvybė tekabos ant plauko.
23 Jei tuokart iš dangaus palydų bent vienas
žmogų užtartų ir tuo laiduotų aukštai
už jo nekaltybę,
24 Jis nebaus žmogaus, tik ištars: „Iš vargo ištrauk, ir
tegu nenužengia jisai į sugedimą:
radau, už ką gailauti vargetos,
25 nes kūnas jo per kentėjimus sunyko;
tesugrįžta į savo jaunystės
dienas!“
26 Paprašys jis Aukščiausio ir malonės sulauks didžiausios, į Aukščiausio veidą žiūrės spindakiuodamas,
ir gaus nelaimėlis išganymą tuokart,
27 žiūrės jis į žmones ir sakys: „Nusidėjau ir
tikrai prasižengiau, ir, ko buvau vertas, neatsiėmiau“.
28 Jis išvadavo sielą savo, kad į pražūtį
nenueitų, bet šviesą gyvas matytų.
29 Daug kam štai taip, pakaitomis, Aukščiausias
išbandymus tris paskiria,
30 apsaugoti sielas nelaimėlių nuo
sugedimo ir gyvųjų šviesa apšviesti geidaudamas.

31 Paskirk man dėmesio, Jobai, ir manęs paklausyk,
ir patylėk, kol aš kalbėsiu.
32 Jei tu turi ką pasakyti, ne-
gaišęs tark ir aiškink: noriu, kad tu
pasirodytum teisingas.
33 Jei ne — klausyk manęs ir patylėk, ir aš
išminties tave pamokinsiu".

XXXIV

1 Taigi Elihus tęsdamas štai
ką pasakė:
2 „Klausykitės manos kalbos, galvotieji! Ak, iš-
minčiai, nepraleiskit jos!
3 Mat žodžius ausis mėgina, ir gomurys iš
skonio valgį atskiria.
4 Tad patys apsisvarstykim daiktus, ir patys tai
nustatykim, kas geriausia,
5 nes pasakė Jobas: „Esu teisus",— ir: „Man gi
Aukščiausias nedaro teisybės.
6 Aš neteisingu sau laikau sprendimą dan-
gaus; sopulinga strėlė manoji be jokios
nuodėmės".
7 Kas gi vyras, kaip Jobas, kuris geria
patyčias tarsi vandenį,
8 kuris težingsniuoja su darančiais nusi-
kaltimą, tevaikšto su tikrais nedo-
rėliais?
9 Mat pasakė: „Nepatiks žmogus Aukščiausiam,
net jei jisai bėgtų su Juo!"
10 Tad, išmanūs vyrai, klausykit manęs!
Te nuo Aukščiausio atsitolina nedorumas ir nuo
Visagalio — neteisybė!
11 Nes Jisai atlygins už darbus žmogui ir atiduos
kiekvienam pagal jo kelius.
12 Mat nebaus Aukščiausias neužpelnytai;
ir Visagalis nesugriaus
teisybės...

13 Ką gi kitą Jis pastatė virš žemės
ir ką paskyrė viršininku pasaulio, kurį
sukūrė?
14 Jeigu širdį Jis nukreips į jį, kvapą jo ir
alsavimą pas save atšauks,
15 bematant pragaiš jo visas kūnas, ir žmogus į
pelenus pavirs.
16 Tad jeigu aumenį turi, klausyk, kas
sakoma, ir dėmėkis balsą žodžių
mano!
17—Argi tas, kuris pats nepakelia tei-
18 sybės, gydo? Kam tu šitaip kaltini tei-
siausiąjį, kuris tepasako
karaliui: „Atsimetėli!“, kunigaikščiui:
„Nelabėli!“?!
19 Kuris nepriima kunigaikščių asmenio
ir nepaiso didiko, kelian-
čio bylą prieš neturtėlį?!
Nes pasauly visa iš rankos stojo Aukš-
čiausio.
20 Nuogalūnės sulauks, kai stos pusiaunaktis, žmonės,
ir galuos be gailesčio juos Visagalis,
ir novys net galingiausią lyg netyčia,
21 nes iš viršaus žmonių kelius Jo akys regi ir
jų visus žingsnius Jis pastebi.
22 Nėra tamsybių ir nėra mirties še-
šėlio, kur pasislėptų tie, kurie
daro nusikaltimą.
23 Nes tatai ne pagal žmogaus
išgales — teismautis pas Aukščiausią
atvykti!
24 Aibes galuos Jis negailestingai ir ki-
tus stovėti paleis jų vietoj.
25 Mat Jisai jų darbus pažino ir todėl
užves naktį, ir jie bus pražudyti.
26 Lyg nedorėlius juos persmeigė prie
liudininkų,
27 kas ėmė sau ir tarsi juokais nuo dangaus atsi-

traukė, nė Jo visų kelių sugaudyti
negesavo,
28 kad ir vargaliaus riksmas pas Aukščiausią per tai
nukeliautų ir Jis išgirstų balsą beturčių.
29 Kas Aukščiausiam priekaištaus, kad rimdo pats
taika pasaulį?
Kai Jis paslėps veidą, ar bus toks,
kurs pamatys Jį ar virš tautos,
ar virš visos žmonijos?
30 Kad valdyti skirs veidmainį? — Tai nelaimė
žmonėms už nuodėmes!
31 Tad kadangi ašen kalbėjau į Dievą,
tau taipogi to nedrausiu.
32 Kad suklydau, paaiškink, o kad neteisybę
kalbėjau, to daugiau nedarysiu.
33 Gal iš tavęs jos laukia Aukščiausias, kad taip
nepakeli pats to? —
Anksčiau nei kad aš gi leidais priekaištauti.
Jei ką žinai geriau, pasakyk man!
34 Man te išmintingieji kalba vyrai, o
vyras išmintingas — teklauso manęs! —
35 Mat Jobas kalbėjo paikai, ir žodžiuose jo
neskamba mokymas.
36 Tėve mano, tebūna Jobas ligi pat galo bandomas, kad nepaliktum be atpildo žmonėse nusikaltimo!
37 Mat pridėjo jis prie nuodėmių savo piktžodžiavimą.
Tarp mūsų šiuotarp jis tebūna traminamas, o
tuokart teisman savo kalbomis jisai tevadina Aukščiausią!“

XXXV

1 Taigi Elihus vėl štai ką
kalbėjo:
2 „Argi tau teisinga atrodo mintis tavoji, kad sakai: „Esu už Dievą teisesnis“?

3 Juk pats sakei, kad nepatinka tau, kas yra
teisinga, arba kas tau darbo, jeigu aš
nusidėsiu.
4 Taigi ašai tau atsakysiu į tavo kal-
bas ir podraug su tavim — bičiuliams.
5 Žvelk į dangų! Įsižiūrėk ir pamatyk
erdvynus, kurie aukščiau už tave!
6 Jei nusidėsi, kuo Jam pakenksi, o jei
nusikaltimą savo ant nusikaltimo krau-
si, tai ką padarysi prieš Jįjį?
7 Na, o jei būsi teisus, ką Jam dovanosi,
ir ką Jis gaus iš rankos tavo?
8 Žmogui, panašiam į tave, tu padarai nu-
sikalsdamas žalą, ir sūnui žmogaus teisingu-
mu savuoju tu padedi.
9 Jie aimanuos dėl daugybės
prispaudėjų ir aikčios dėl
valdovų rankos stiprybės,
10 bet nė vienas nešauks: „Kur Aukščiausias, sukūręs mane, per
ką ausys girdi nakčia dainą,
11 kas moko mus daugiau nei gyvulius žemės,
išlavina mus daugiau nei paukščius padangių?“
12 Taip jie vadins, o neišklausys Jisai
per nenaudėlių puikybę.
13 Taigi ne tuščiai išklausys Dievas, ir Visa-
galis kiekvieno bylą iš-
nagrinės.
14 Tu gi, užuot sakęs: „Jisai nemato!“ — vis
viena teisk save Jo akivaizdoj ir lauk Aukščiausio!
15 Mat dabar dar nerodo rūstybės savo
ir už nuodėmę smarkiai nebaudžia.
16 Taigi Jobas tuščiai pravėrė savo lūpas ir
žodžių padaugino be išmanymo“.

XXXVI

1 Pridėdamas Elihus pasakė
štai ką:

2 „Jobai, pakęsk truputį mane, ir pasakysiu tau, nes
dar turiu ką pasakyti už
Dievą.
3 Mokymą savo aš pakartosiu iš pradžių
ir įrodysiu, kad mano kūrėjas
teisus.
4 Iš tikrųjų be melagystės bus manos
kalbos, ir tobulas mokslas bus tau
rodomas.
5 Neatmena Aukščiausias galingųjų, nes ir pats y-
ra šitoks,
6 bet negelbsti nedorėlių ir daro ne-
turtėliams teisybę.
7 Akių nuo teisuolio jis neatitraukia ir į sostą
karalius pasodina per amžius, ir jie
išaukštinami būna.
8 Jei grandinėmis bus sukaustyti ar neturtystės
pančiais surišti,
9 išskaičiuos Jisai jų darbus ir nuodėmes jų,
kadangi buvo smurtininkai.
10 Jų ausis taip pat atidengs, kad nevaimėlius
perspėtų, ir skelbaus jiems, kad atgrasintų
nuo nusikaltimų.
11 Kad į sakoma įsiklausys ir įsijaus,
dienas skaičiuos jie palaimos, ir gyriaus
bus pilni metai jų.
12 O kad nepaisys sakomo, nuo kardo
gaus mirti ir sau kvailybėje
ras pragaištį.
13 Viltaviliai ir klastingieji pagaižą
Dievui kelia, tik jie nešauks, nors ir
bus surakinti;
14 ir per audrą pasimirs jų sielos, ir gyveni-
mas jų pragaiš tarp ištaigos sugadintų.
15 Jis gelbės neturtėlį iš suvaržymo jo ir a-
tidarys kančioje jo ausį.
16 Taigi išgelbės tave iš siauros
dantskylės it raisto kiaurymės,
kur juo erdviau.

Gausi ramus iš naujo duotę savo, tauko kaupiną.
17 Kaip nupuolėlis tu kaltinamas esi, ir tau
taikytis su šiuo nuosprendžiu patariu.
18 Te tavęs tad pyktis neapima taip, kad kitą paspaustumei, ir tenepalenkia tavęs
daugybė dovanų!
19 Negaišk, išsivaduok iš savos puikybės,
nepriverstas sielvarto ir visų galingųjų
jėgomis!
20 Netrauk prie savęs nakties, į kurią įeina
tauta po tautos!
21 Vyre! Nesiartink prie nusikaltimo iš
naujo! O tą, žmogau, darai, nors baudžiamas...
22 Žvelk, Aukščiausiam priklauso neišmatuojamos galios;
visus Aukščiausias pralenkė įstatymdavystėje.
23 Kur vaikšto Teisdarys, gal kas paseks, ir
gal tau Jį kaltinti: „Padarei, Aukščiausias, neteisybę"?!
24 Atmink, kad nežinai darbų Aukščiausio, ką
dainiai taip daug dainavo! —
25 Mato žmonės visi Aukščiausią, tik kiekvienas iš toli Jį mato.
26 Štai Aukščiausias didis, mūsų žinojimą
viršija, skaičius Jo metų mums
neaprėpiamas.
27 Lietaus lašus Jis neša ir palieja bangus, panašius į sūkurius.
28 Jie pliaupia iš debesų, kurie
viską iš viršaus apgaubia.
29—O kad debesim paskliautę norėtų visą
30 lyg skraistėm užkloti, kad iš aukštybių ruoštųs žaibuoti griausdamas —
ištisas vandenynas būt gaužiamas.
31 Per tai tautai nuostatus teikia, o draug ir
gausiai duonos mirtingiesiems...
32 Ir žibinį paslepia delnuos, ir paliepia,
kad iš naujo žaibuotų paskliautėje.

33 Jis praneša apie jį draugui savo, kad tai —
Jo nuosavybė ir kad jis gali prie jos
prisiartinti.

XXXVII

1 Štai dėl ko širdis man taip kraupo, kad
iš baimės į kulnis nupuolė.
2 Klausykite, kaip baisiai, kai Jisai prabyla,
gaudžia, kaip baido ir baimina balsas tas Aukš-
čiausio!
3 Jo vyzdžiai praskrodžia plačią padangę, su-
žėruoja liepsna kraštuos toliausiuos pasau-
lio,
4 ir griausmas tuokart ataidi, ir galingas aidas
perkūnuoja — neduota
tiktai Jo atrasti, nors balsą Jo
išgirdai gaudžiant.
5 Nuostabiai griaudi nuo žodžio Visagalio, ku-
ris daro didžių ir neištiriamų dalykų.
6 Jis sniegui kristi ant žemės į-
sako ir žiemos liūtims, ir bangui
galybės savo.
7 Jis visų žmonių delnuose pažy-
mi, kad kiekvienas žinotų darbus savo.
8 Įžengs žvėris į olą ir
savo urve tūnos.
9 Iš pietų audra atkeliauja,
iš šiaurės — šaltis.
10 Ledas randas, Aukščiausiam pučiant, ir vėl iš-
silieja plačiausi vandenys.
11 Javai debesų pageidauja, ir debesys
žeria šviesą savo.
12 Jie plaukia ratu, kad ir kur juos
valia vairuojančiojo
veda,—
prie kiekvieno daikto, kur tik Jisai
ant žemės paviršiaus įsakė,

13 ar tik virš ruožo mažo, ar virš didžiausių plotų krašto,
ar galop virš gailinamos pagairės ki-
tos Aukščiausio nuosprendžiu atsiranda.
14 Įsiklausyk į šitai, Jobai, stokis ir žiūrėk į
stebuklus Aukščiausio!
15 Gal žinai, kada prisakė
Dievas liūtims parodyti šviesą
debesyno savo?
16 Gal žinai didžius debesų takus ir
turi tobuliausią žinojimą?
17 Ko gi po apsiaustu, rodos, kaista liemuo,
nors pietys nustojo seniausiai pūsti?
18 Patsai gal su Aukščiausiu dangų sutvė-
rei, kuris taip tvirtas yra, lyg nulietas
iš vario?!
19 Tad jau paaiškink, ką sakyti Jam: matai,
patys tamsybėse skęstame.
20 Kas praneš Aukščiausiam, ką sakau tau? — O kad Jam
ir bus pasakęs, žmogus bus prarytas!
21 Šviesos nemato žmonės: debesys žiburį
skaistų užstoja; tačiau ši vėtra juos
pavys nuo saulės.
22 Tviska pašvaisčių auksu šiaurė, ir į Dievą
išgąstingas pagarbinimas eina.
23 Jo vertai suieškoti negalime.
Jis nepasiduoda žmogaus nusakomas; Jo
galia — ne žmogaus, ir teisybė Jo — taipogi.
24 Tad ir išsigąs prieš Jį vyrai, ir nedrįs
į Jį žiūrėti visi, kurie sau
patiems atrodo išmintingi!“

XXXVIII

1 Atsakydamas Viešpats Jobui iš
viesulo tarė:
2 „Kas yra tasai, kuris pamokymus apgaubia
kalbomis be išmonės?
3 Tad juoskis kaip vyras strėnas savo[48] ir at-

sakyk į klausimus, kai aš tardysiu.
4 Kur, žmogau, tu buvai, kai grin-
džiau pasauliui pamatą? — Kad protin-
gas, papasakok!
5 Kas saiką išmatuoti sausumoms laikė?
Ir kas pasaulį ruožu aklinai apve-
dė?
6 Kuo po juo sijos ir statramsčiai pasirėmė?
Ir kas gi kampą tvirtino akmeniu
pasauliui?
7 Kai jau žvaigždynai ankstų rytmetį mane
garbino ir visi sūnūs ratavo Aukščiausiam,
8 kas krantuos sulaikė jūrą, kada
ji plūdo tartum išeidama iš
įsčių?
9 Į skraistę iš juodymių dangaus su-
gaubęs ir marias į miglas tarytum gimu-
lį vystyklan susaistęs, ap-
10 kraštavau marias pasaulio ir saugiau užkai-
šiojau skliaustėm ir kaišymėm,
11 pasakęs: „Kuo vanduo skliaustomas, nūnai dau-
giau neviršysi, ir tavo bangos to-
liau nešoks šio ruožo".
12 Kol gyvenai, gal duodavai į-
sakymus nuobrėškai ar kitada rikiavai, kur
aušrai aušti?
13 Gal, pasigavęs už nuošalių pasaulį[49], daug
nenaudėlių — jas pakratęs — iškraustei? —
14 Jis atsinaujins[50] lyg molis po įspaudo; dra-
bužis, dažomas iš naujo.
15 Ir nenaudėliams bus atimta jų šviesa, ir grasi-
nančiųjų gniaužtas bus sulaužtas.
16 Gal nusikraustei ligi jūros gil-
versmių ir po mariomis bedugnėse vaikš-
tinėjai?
17 Argi atvertos tau durys į
mirtį, ar vartus šešėliuotus regėjai?
18 Argi apžiūrėjai platybes pa-
saulio?

Man, Visagaliui, patsai paaiškink, jei gali,
19 kur lindynė šviesos ir tamsenybės kur
laikos, kad
20 vestumei bet ką prie jo ribų
ir kad suprastumei jo namų
takus.
21 Juk jau tada žinojai, kad gimsi,
ir nuvokei skaičių dienų savo.
22 Gal prasibrauti tau į sniego san-
dėlį ar klėtį piktledžių Visa-
galio,
23 ką aš supyliau nedraugo laikui ir
karo juodmečiui saugau?
24 Kuriuo keliu barstoma šviesa ir karštis
dalinamas viršum pasaulio?
25 Kas audrai įsismarkavusiai barą
duoda, pavaro griaustinį per kelią
26 žemės, kur žmogaus nė ženklo, lais-
tyti arba pliaupti po išjuodusias dyk-
vietes be gyvybės,
27 atkampiausius pašalius paprigirdyti,
žaliuoti ten augmenis pašaukti?
28 Kas gi yra bango tėvas ir kas rasos
lašus pagimdė?
29 Kieno įsčiose išaugo ledynė, ir
ledą iš dangaus kas pagimdė?
30 Tampa it akmuo vandenų paviršius, ir
virsta pravaro paviršius į
akmenį.
31 Gal nusituoksi, kaip į draugę suriš-
ti Tauro sietyną, Arktūro maz-
guotą raištį kaip atraizgyti?
32 Gal tu išvesi Aušrinę į paskliau-
tę laiku ir pribausi laiku Vakarę virš
žemės sūnų patekėti?
33 Gal žinai, kuo laikos dangus, ir tvarkai
sulig ryšiais dangaus ir pasaulį?
34 Gal ir debesy tu paaukštinsi gaidą
duoto tau balso ir pradingsi po srautais lietaus?

35 Gal žaibams žaibuoti įsakysi, ir
parkeliaus jie, ir tars: „Tavęsp sugrįžome“?
36 Kas išmintį žmogui paširdyje į-
sodino arba kas gaidžiui įdavė su-
sigaudymą?
37 Kas gi nusakė padangių tvarką,
ir jų sutartinę kas apmalšti pri-
vertė,
38 kada biro dulkės į žemę
ir akmenys susispaudė?
39 Gal tu liūtei sumedžiosi grobį ir
peralkį jauniklių jos numalšinsi,
40 kol jie guli oloj ar užuolan-
doje ko sau tyko?
41 Kas palesti varnui ką parūpina,
kai varniukai jo į Aukščiausią šaukias
ir naršo šen bei ten, nes lesti netu-
ri?

XXXIX

1 Gal žinai, kada uolynuos turi-
si ožka, ir apsivaikuojant el-
nę gal stebėjai?
2 Apskaičiavai gal mėnesį jų pradėji-
mo ir laiką jų gimdymo skyrei? —
3 Jos susiriečia dėl vaisiaus ir bliūvauja,
lig apsivaikuoja.
4 Jų jaunikliai motinas palieka, leidžias ga-
nyklosna, iškeliauja ir nebesu-
grįžta prie jų.
5 Kas paleido laisvą onagrą, ir jo pan-
čius taip pat kas atsaistė? —
6 Jam daviau namus negyvenamoj vietoj ir pa-
lapinę druskožemių plotuos suteikiau.
7 Ir niekina jis miesto grūstį,
ir rėkiančio vežėjo negirdi,
8 o dairos po kalnus savo ganyklų

ir žaliuojančių plotų sau ieško.
9 Ar norės raganosis patarnauti tau ir
pasiliks prie taviškių ėdžių nakčiai?
10 Argi pakinkytumei raganosį paarėti lauką savo ir pridurmais
klonių trupinti grumstus?
11 Argi stiprybe didžiule jo galėtum
pasikliauti ir argi tam patikėtum gyvuliui
darbus savo?
12 Argi būsi tikras, kad jis surinks visutėlį derlių ir grendyman tavo pergabens?
13 Išvaizda gi stručio sparnas panašus į
gužučio sparnus ar vanago.
14 Vos tik kiaušinius jis palieka kur ant žemės,
tai argi tada dulkėse patsai juos sušildai? —
15 O užmiršta, nes ar koja juos sudaužo,
ar žvėrys sumindo ant lauko.
16 Šiurkštus savo vaikams, sakytum ne jo
būtų; vargo be naudos, neraginamas jokios
baimės.
17 Mat jį Aukščiausias, skirdamas išmintį, pamiršo
ir proto nedavė susigaudyti.
18 Ištikus bėdai, jis sparnus viršun tik iškelia; žirgui ir raitininkui jis padaro
gėdą.
19 Argi stiprybės žirgui dovanosi
arba žvengimu jo kaklą apgaubsi?
20 Argi tu pakelsi jį į orą lyg
skėrį? Baimė — jo šnervių pati didybė.—
21 Rausia žemę kanopa, pašoka smagiai
ir į ginkluotus tiesiai nubėga.
22 Gandos nepažįsta, nuo kardo nesuka.
23 Jam ant nugaros skimbčios saidokas ir virpčios
skydas su ietimi.
24 Siaučia, putojas, siurbia žemę ir
gaudžiančio rago kvietimo negirdi.
25 Vos tik išgirs jis trimitą, ištars: „Aha!“
Karą ir vadų paraginimą, ir riksmus

kariuomenės jis užuodžia tolybėse.
26 Gal per išmintį tavąją dengiasi
vanagas plunksnomis ir piečiui sparną sa-
vąjį tiesia?
27 Argi sulig įsakymu tavuoju iš-
kils ir aukštybėse lizdą kraus ere-
lis? —
28 Uolynuos glaudžiasi ir gyvena viršū-
nėse neprieinamose bei uolose sta-
čiausiose.
29 Maisto iš aukštai jis dairos, iš tolybių
akys jo pastebi grobinį.
30 Kraują laižo jo paukštyčiai; kad ir kaip to-
li bus maita, iš karto prie jos pripuola".
31 Ir pridėjo Viešpats, ir pasakė Jobui
dar:
32 „Argi tas, kuris su Aukščiausiu
teismaujas, nusiramina
taip lengvai? Kas Visagalį kaltina,
privalo Jam atsakyti".
33 O Jobas Jam atsakydamas tarė:
34 „Ką Tau beatsakysiu aš, kursai be gal-
vos skundžiaus?
Ranką savo dėsiu ant burnos sau.
35 O, kad nebūčiau dėstęs, ką pasakiau
pirmiausia, o ką — jau vėliau, prie to ne-
begrįšiu".

XL

1 Atsakydamas Viešpats Jobui iš
viesulo tarė:
2 „Tad juoskis kaip vyras[51] strėnas savo ir at-
sakyk į klausimus, kai aš tardysiu.
3 Argi nuosprendį mano paversi negaliojančiu ir mane pasmerksi, kad save išteisintum?
4 Gal turi kaip Viešpaties tokią ranką, o gal -

balsą tokį kaip Dievo?
5 Grožiu save apsupk ir pasinašink į
aukštybes, prakilnus pasidaryk ir apsitaisyk
gražiais drabužiais!
6 Nubausk išdidžiuosius rūstybe savo ir pa-
žemink su panieka visus pasi-
pūtėlius!
7 Žvelk į visus išdidžiuosius ir parblokšk lig
vieno, sutrink ir nedorėlius kiekvieno vietoj!
8 Paslėpk po dulkėmis juos krūvoje, o jų vei-
dus griovyje panardink kuo giliausiame!
9 Tada aš patikėsiu, kad tave dešinė
tavoji išgelbės!
10 Štai begemotas[52], kurį sukūriau su
tavim kartu; jis minta šienu kaip jautis.
11 Begemoto stiprybė jo strėnose, ir pa-
jėgos padaro to po bamba pilvo slypi.
12 Jis tiesia savo uodegą lyg ked-
rą; susipynusios gyslos jojo pa-
slėpsniuose.
13 Kaulai jo sakytum vamzdžiai variniai, o kremzlė be-
gemoto — lyg virbai geležiniai.
14 Pats jis — pirmapradė kelių Aukščiausio, kurs
jį sukūrė, kalaviją jam prikabino[53].
15 Jam taiso daug žolės kalnai, ir
žvėrys laukiniai ten šėliojas.
16 Paunksny miega, pasislėpęs nendrėse
ir vietose podrėgnėse.
17 Šešėliai kloja jo šešėlį, ir
šaltinio gluosniai aplinkui jį stovi.
18 Štai kad ir išgers jis upę, nesistebės,
pasitikėjimo kupinas, nors tekėtų
Jordanas jam į burną.
19 Akivaizdoj jo paties jį lyg su meškere gaudys
ir su mietais vertinai jam pervers šnerves.
20 Ar galėsi kabliu Leviataną ištrauk-
ti, virve surišti jo liežuvį?
21 Argi jam į šnerves įtaisydinsi
žiedą, arba vąšą įkabinsi tu jam į

žiauną?
22 Gal jis pasigailėti ilgai mels, o
gal prašys tavęs su ašarom?
23 Argi jis sudarys su tavim sutartį,
ir įsigysi amžiną sau vergą?
24 Argi su juo pažaisi tarsi su paukščiu ir
jį pririši tarnaitėms savo?
25 Ar jį bičiuliai pjaustys, ir argi prekybi-
ninkai jį dalinsis?
26 Argi pripildysi odos jo tinklus, o
gal į skiaurę žuvims sutalpinsi tu galvą?
27 Ranką savo pakelk virš jo: neuž-
miršk kovos ir daugiau netark nė žodžio.
28 Štai viltis jo apgauli pasirodys, ir vi-
sų bus akivaizdoje jis parverstas.

XLI

1 Aš jojo neerzinsiu kaip koks beširdis,
nes kas pasipriešinti gali povyzai mano?
2 Kas pirmas davė man, kad atgal jam duočiau?
Visa, kas po dangum, yra mano!
3 Aš jo negailinsiu nei dėl galingų,
nei dėlei maldaujamų prašymų.
4 Kas gi paviršių apdangalo jo bent pravėrė
ar į vidurį jo nasrų kada įėjo?
5 Gal kas nors pravers vartus jo povyzos? — O
muša bauguliu ratas jo ilčių!
6 Kūnas jo visas, tarsi skydai išlydyti, iš
žvynų sukaltas susispaudžiančių.
7 Vienas kito jie laikosi, kad nė menkiausias
dvelksnys nepateks pro jų tarpą.
8 Vienas kito įsikabins ir laikysis taip,
kad niekad neišsiskirtų.
9 Nusičiaudėjus jam ugnis pažyra, jo
akys aušros vokus iš požvilgio primena.
10 Iš jo nasrų žibintai pasirodo[54] lyg deg-
lai, liepsnojantys skaisčiai.

11 Pro nosies angas pasirodo dūmai lyg
užkaisto ir užvirusio puodo.
12 Degti anglis alsavimas jo priverčia, ir
veržiasi lauk liepsna per jo žiomenis.
13 Ant jojo kaklo galybė įsigyvens, ir jo
povyzos prieky keliaus neturtystė.
14 Tarp savęs taip susijusios jo kūno dalys,
kad, jei puls ant jo žaibai, nė nepajudės
iš vietos jokia dalelė.
15 Širdis jo taps kaip akmuo kieta ir su-
tvirtės nelyginant priekalas kalvių.
16 Kai viršun iškils, pasiuntiniai net krūptels
ir išgąsdinti švarinsis.
17 Kai kalavijas į jį pataikys, nei pat-
sai atsilaiko, nei ietis ar
koks šarvas,
18 nes prieš jį atrodo lyg šiaudai geležis ir
sakytum medžio puvena — varis.
19 Neprivers jo bėgti šalin joks lankininkas;
akmenys laidynės ant jo pavirto šiaudais.
20 Tarsi šiaudas jam pasirodys kūjis; jis
nusišaipys tik, atšvilpus iečiai.
21 Po juo ir saulės bus spinduliai, ir auksą po sa-
vim jis klos lyg purvą.
22 Privers kunkuliuoti tarytum katilą jū-
ros gelmę; judins, tarsi burbuliuo-
tų tepalas.
23 Švies laukkelis jam už nugaros, ir bedugnė
atrodys tarsi pasenėjus.
24 Nėr visam pasauly jėgos, kuri
bent prilygtų tam, kas sutvertas, kad nebijo-
tų ničnieko.
25 Visa, kas aukšta, mato.
Jis yra karalius virš visų sūnų pui-
kybėje".

XLII

1 Atsakydamas Jobas Viešpačiui tarė:
2 „Aš žinau, kad viską gali, kad joks nuo Tavęs kėslas nepasislepia.
3 Kas gi tas, kuris slepia sumanymą,
neturėdamas mokslo?
Taigi aš neišmintingai kalbėjau — ir tatai,
kas virš saiko pranoksta susigaudymą
mano.
4 Tu klausyk, ir kalbėsiu, pasiteirausiu, ir mane pamokyk.
5 Apie Tave išgirdau kalbas, o nūngi
regi akis mana Tave.
6 Užtai dabar aš liudiju pats prieš save ir
atgailauju pelenuose aš ir dulkėse".
7 O paskui, kai pasakė Viešpats
jau šiuos žodžius Jobui,
tarė Elifazui temaniečiui:
„Pakilo rūstybė mano prieš patį ir du bičiulius tavuosius,
nes nepakalbėjot teisybės mano akivaizdoj, kaip vergas mano Jobas.
8 Taigi nusipirkite sau septynis jaučius ir
septynis avinus
ir eikit pas vergą mano Jobą, ir
deginkit auką už save.
O Jobas, vergas mano, už jus kalbės
maldą.
Povyzai jo aš būsiu palankus, kad jums nebūtų įskaityta kvailystė, nes
man nė vienas teisingų žodžių nekalbėjot,
kaip kad vergas mano Jobas".
9 Pasitraukė tad Elifazas temanietis, Bildadas suhietis ir Sofaras namatietis
ir padarė, kaip Visagalio žodyje jiems
buvo sakoma, ir Viešpats buvo palankus
povyzai Jobo.

10 Viešpats taipogi atsižvelgė į
atgailavimą Jobo, kai meldės šis už
bičiulius savuosius,
ir davė Viešpats iš naujo visko,
kas priklausė Jobui, dvigubai.
11 Ir, maža to, vėl atlankė jį visi
jo broliai su seserim jo visom ir žmonės vi-
si, kurie tik jį anksčiau pažino,
ir pasivalgė su juo kartu namuose
jo duonos,
ir galvomis visi dėl jo lingavo, ir ap-
gailėjo jie Jobą dėl visų blogybių,
ką Visagalis jam iš viršaus paskyrė.
Ir kiekvienas jam padovanojo avį
vieną ir auksinį auskarą vieną.
12 Viešpats laimino gyvenimo pabai-
gą jam dar labiau nei pačią jo pradžią.
Ir radosi jam jau keturiolika tūkstančių
avių ir šeši tūkstančiai kupranugarių, ir
tūkstantis jungų jaučių, ir tūkstantis asilių.
13 Ir radosi jam sūnų septynetas ir dukterys trys.
14 Pavadino vieną iš jų vardu Diena, ki-
tą — vardu Kasija, o trečią duk-
terį — Stibio ragas.
15 Ir neatsirado moterų,
gražesnių negu kad dukterys Jobo, visame
pasauly.
16 Ir gyveno Jobas po to šimtą
keturiasdešimt metų,
ir sūnus savo regėjo, ir sūnus sūnų
savo — ligi pat ketvirtosios
kartos.
Ir mirė pasenęs ir pilnas dienų.

Baigėsi Jobo knyga

© Vertimas į lietuvių kalbą,
Sigitas Narbutas, 1991

Ekleziastas

I

1 Žodžiai Ekleziasto[1], sūnaus Dovydo, karaliaus
Jeruzalėje.
2 Tuštybių tuštybė, tarė Ekleziastas,
tuštybių tuštybė, visa — tuštybė.
3 Kas gi daugiau lieka žmogui iš viso
darbo, kurį nudirba po saule?
4 Karta nueina ir karta ateina,
o žemė amžių amžiais yra.
5—Pateka saulė ir leidžiasi, sugrįžta į sa-
6 vo buveinę, iš
kur jai patekėti; per pietus atkil-
damas į vakarus nukeliauja
vėjas ir, aplink apibėgęs pasaulį, grįž-
ta, kur jau sūkuriavo išbėgti ketindamas.
7 Visos upės bėga į jūrą, ir jūra
neišsilieja:
upės grįžta, iš kur
ištekėjusios, kad vėl tekėtų.
8 Visa sunku. Negali šito paaiškinti
žodžiais žmogus;
jo akis matydama nepasisotina,
ir ausies nepripildo garsai.
9 Kas yra tai, kas buvo? Tas pat, kas dar bus.
Kas yra tai, kas įvyko? Tas pat, kas įvyks.
10 Nieko nauja po saule, ir niekas
negali sakyti: „Štai šitai naujovė“—
nes tai jau atsitiko amžiuose, kurie
praėjo prieš mus.

11 Buvusių amžių atminimo neliko, tačiau
nė tų, kurie dar bus, amžių atminimo
vėliau neišsaugos nė žmonės,
kurie gyvens paskutiniai.
12 Aš, Ekleziastas, buvau Izraelio
karalius Jeruzalėje.
13 Ir užsibrėžiau sieloje savo tirti
ir išsiaiškinti protu visa,
kas dedas po saule;
šį darbą netikusį skyrė
Dievas žmonių sūnums, kad jie vargintų save
juo.
14 Apžvelgiau visa, kas dedasi po saule,
ir štai: visa tuštybė ir ganymas
vėjo[2].
15 Iškrypusieji vargiai pataisomi, ir
skaičius kvailųjų beribis.
16 Ištariau širdy savoj sakydamas:
štai kaip aš iškilau ir protu kaip
pranokau visus, kas gyveno anksčiau
manęs Jeruzalėje;
ir protas mano pasisėmė daugel
išminties ir daug išmoko.
17 Ir širdį savo nukreipiau pažinti
patyrimo ir mokymo, paklydimų
ir kvailybės;
sužinojau, kad šiuos dalykuos taip pat esti
vargo ir ganymo vėjo.
18 Nes kur daug išminties, ten apstu ir pagiežos,
ir kas prideda mokslo, sykiu
prideda ir vargo.

II

1 Aš tariau širdyje savo: eisiu ir pasi-
nersiu į malonumus, ir mėgausiuos turtais;
ir išvydau, kad tai yra taip pat tuštybė.
2 Suvokiau: juokas yra paklydimas, ir

džiaugsmui tariau: kam viliesi be reikalo?
3 Sugalvojau savo širdy išlaisvinti nuo
vyno savą kūną,
kad sielą aš prie išminties
priartinčiau ir nuo kvailybės apsisaugočiau,
kol pamatysiu, kas pravartu žmonių sūnums ir
kas privalu atlikti po saule,
kol skaičiuoju dienas gyvenimo savo.
4—Aš atlikau daugybę darbų: pasistačiau
5 sau namus,
prisodinau vynuogynų, užveisiau sodus ir
daržus ir visokiausių veislių medžių juose
įveisiau.
6 Išsikasiau tvenkinių, kad galėčiau laistyti
miško medžius, leidžiančius atžalas.
7 Įsigijau vergų ir tarnaičių ir didelę
laikiau šeimyną,
turėjau galvijų ir avių bandas, didesnes nei
visi, kurie pirm manęs gyveno
Jeruzalėj.
8 Susikroviau sidabro ir aukso,
ir brangenybių karalių ir karalysčių;
įsigijau dainininkų ir dainininkių
draug su žmonių sūnų malonumais,
taurių, ąsočių ant stalo pilstyti vynui.
9 Aš pranokau gėrybėmis žmones,
kurie prieš mane gyveno Jeruzalėj,
ir išmintis mane nuolat lydėjo.
10 Ir visa, ko tik užsinorėjo akys
mano, neatsakiau aš joms,
ir nedraudžiau širdžiai kiekvienu malonumu
pasidžiaugti ir pasimėgauti tuo,
ką sukaupiau.
Aš galvojau: tai mano dalis,
priklausanti man iš mano vargo.
11 Bet kada aš atsigręžiau į visus
darbus, ką mano rankos padarė,
ir į vargus, kur liejau be reikalo
prakaitą,

išvydau visur tuštybę ir ganymą
vėjo, ir kad nieko neišlieka
po saule.
12 Ėmiau mąstyti apie išmintį,
paklydimus ir kvailybę.
Kas yra žmogus, tariau, kad gali
sekti karaliumi, savo kūrėju?
13 Ir išvydau, kad tiek pranašesnė
išmintis už kvailybę, kiek skirias
šviesa ir tamsybės.
14—Išmintingojo akys — jo kaktoje, o kvailys
15 tamsybėse klaidžioja.
Ir suvokiau, kad vieno ir antro laukia tas pats
galas, ir tariau širdy savo:
jei kvailio ir mano gyvenimas baigsis vienodai,
kas man iš to, kad dėl išminties
aš daugiau pastangų negailėjau?
Ir pasakęs širdyje savo pastebėjau,
kad šitai irgi tuštybė.
16 Nes išmintingojo atminimas, panašiai
kaip ir kvailio, neamžinas,
ir būsimos kartos viską vienodai
užmarštyje palaidos.
17 Dėl to pasibjaurėjau savo gyvenimu,
matydamas, kad visa po saule — blogis,
kad visa yra tuštybė
ir ganymas vėjo.
18—Vėl pasidygėjau kiekvienu
19 darbu savu, kurį po saule
uoliausiai dirbau,
kad palikčiau įpėdiniui po savęs, apie kurį
neduota man žinoti, protingas ar
kvailas bus;
ir atsidurs jo rankoj, kas užvargta mano
per devynis prakaitus ir visokius rūpesčius.
Ir šitai taip pat tuščias daiktas.
20 Tąsyk nusviro man rankos, ir mano širdis atsisakė
toliau plušėti po saule.

21 Mat kai žmogus, triūsdamas išmintingai
ir sumaniai, ir rūpestingai,
visa, kas sukaupta, perduoda veltėdžiui,
tai šitai irgi tuštybė ir didelis blogis.
22 Nes kas gi žmogui paliks iš jo
viso plušėjimo ir iš vėjo ganymo,
kurį po saule iškentė?
23 Visos dienos jo sielvarto ir graužaties
pilnos, ir nė naktį krūtinė
nepailsi.
Argi tai ne tuštybė?
24 Ar ne verčiau jau gerti ir valgyti,
ir parodyti širdžiai savo labą iš
vargų savųjų?
Ir šitai iš Dievo rankos yra.
25 Kas dar tiek valgys ir gėrybių taip perteks kaip
ašenai?
26 Žmogui geram Dievas paskyrė akivaizdoj
savo ir išmintį, ir žinojimą, ir
džiaugsmą.
O nusidėjėliui davė ir sielvartą,
ir nuolat graužiantį rūpestį,
kad dėtų ir krautų, ir perduotų tam, kas
Dievui patinka.
Betgi ir tai tuštybė ir bergždžias graužimasis
dvasioj.

III

1 Visa kam skirtas laikas, ir savo metu
visa kas po dangum praeina:
2 laikas užgimti ir laikas pasimirti,
laikas sodinti ir laikas nuraškyti
tai, ką pasodinai,
3 laikas galabyti ir laikas gydyti,
laikas griauti ir laikas statyti,
4 laikas verkti ir laikas juoktis,
laikas gedėti ir laikas strapsėti,

5 laikas svaidyti akmenis[3] ir laikas
rinkti,
laikas glėbesčiuoti ir laikas
tolti nuo apsikabinimų,
6 laikas užgyventi ir laikas prarasti,
laikas prižiūrėti ir laikas
iššvaistyti,
7 laikas perplėšti ir laikas susiūti,
laikas tylėti ir laikas sakyti,
8 laikas mylėti ir laikas neapkęsti,
laikas karui ir laikas taikai.
9 Kas lieka žmogui daugiau iš jo
vargo?
10 Išvydau sielvartą, kurį paskyrė Dievas
žmonių sūnums, kad kankintųsi
juo.
11 Visa Jis sukūrė gera savamet ir pa-
saulį atidavė jiems apsvarstyti,
tačiau taip, kad žmogus neatrastų veiklos,
kurią nuo pat pradžios ligi pabaigos vykdo
Dievas.
12 Sužinojau, kad nėra geresnio dalyko
už džiaugimąsi ir darymą gero gyvenime.
13 Mat kiekvienas žmogus, kuris ir valgo, ir geria,
ir mato labą iš plušėjimo savo,—
tai dovana Dievo.
14 Aš patyriau, kad visi darbai, kuriuos padarė
Dievas, amžinai pasilieka;
ne mūsų jėgoms juos kuo padidinti
ar sumažinti tai, ką Dievas darė, kad Jo
bijotume.
15 Kas atlikta, tas ir laikosi;
visa būsima kartą buvo, ir
Dievas atnaujina, kas praėjo.
16 Išvydau po saule teismo vietoje bedievystę
ir teisingumo vietoje — neteisybę.
17 Ir nutariau sau širdy, kad teisuolį ir tą —
nedievobaimingąjį — Dievas teis, ir tada
viskam ateis laikas.

18 Nutariau sau širdy: o, kad patikrintų
Dievas sūnus žmonių ir parodytų,
jog jie panašūs į gyvulius,
19—kadangi tokia pati mirtinoji žmogaus
20 ir galvijo ir lygiai toks pats jų
likimas.
Kaip pragaišta žmogus, taip ir galvijas
nugaišta;
vienodai kvėpuoja visi, ir nieko žmogus už
galviją neturi daugiau.
Viskas priklauso tuštybei, ir visa kas
grįžta į vieną vietą.
Iš žemės viskas padaryta ir į žemę taip
pat sugrįš.
21 Ko klausti, ar sielos palikuonių Adomo
keliauja tiesiai į viršų, o sielos
galvijų keliauja į apačią?
22 Ir supratau, kad nėr ničnieko geriau
žmogui, kaip džiaugtis plušėjime savo, ir
toks tėra jo likimas.
Kas gi atves jį parodyti to,
kas ilgainiui dėsis?

IV

1 Atsigręžiau kitapus ir išvydau apkalbas,
kurias po saule nešioja,
ir ašaras nekaltųjų, ir nė
vieno užjaučiančiojo,
ir kad negali atsilaikyti prieš svetimą prievartą,
ir kad yra be visų paramos.
2 Ir labiau gyriau mirusius nei gyvuosius.
3 Ir laimingesniu už vieną ir kitą pavadinau tą,
kurs negimęs ir nematęs blogio,
kuris po saule daros.
4 Vėl susimąsčiau dėl viso žmonių plu-
šėjimo ir pastebėjau, kad jų pastangos prieš

artimo pavydą yra bejėgės.
Taigi ir šitai tuštybė bei rūpestis, nuolat
slegiantis.
5 Kvailys sudeda kryžmais rankas ir
savą kūną valgo[4], ir kalba:
6 Ar ne geresnė sauja atilsio už
pilnas abidvi rankas plušėjimo ir
vėjo ganymo?
7 Pasvarstęs atradau ir kitą tuštybę
po saule.
8 Šitai vienas kaip pirštas, antro neturi — nei
vaiko ir nei brolio,
tačiau nepaliauja plušėti ir
gėrybėm savųjų akių nepasotina.
Ir nesvarsto, sakydamas: kam plūkiuosi ir
kam gi atimu gėrybių iš dvasios savo?
Šitai irgi tuštybė yra ir pikčiausias
sielvartas.
9 Taigi geriau, kai du būna drauge, ne
po vieną: tąsyk patiria
naudą iš bendravimo savo.
10 Jei vienas parpultų, vis į antrąjį atsiremtų;
vargas vienam! kai pargrius, neturės kas jį
paremia.
11 Jeigu ilsėtųsi dviese, tai abu susišildytų;
kaip sušilti vienišiui?
12 Ir jei svetimas kas įveiktų vieną, tai
du prieš tokį atsilaiko;
virvė triguba juk nelengva nutraukti.
13 Vertas daugiau vaikas[5], vargšas ir išmintingas, už
karalių, nusenusį mulkį, nemokantį
žvelgti į ateitį.
14 Nes iš kalėjimo ir grandinių kai kas
kartais ir lig karaliavimo iškopia;
kitas, gimęs karaliumi, ubagu
miršta.
15 Mačiau visus gyvuosius, kurie vaikščioja
po saule, kiekvienas vedinas kitu jaunikaičiu,
kurs iškyla vietoje jo.

16 Begalinio esama skaičiaus visų žmonių,
kurie gyveno prieš jį;
ir kurie į pasaulį ateis vėlėliau,
džiaugsis ne juo.
Bet ir tai tuštybė ir ganymas vėjo.
17 Žiūrėk į savo koją, įžengdamas Dievo namuosna:
kur kas vertingesnis yra paklusnumas už
aukas kvailių, kurie
nežino, ką bloga daro.

V

1 Skubom šiukštu nekalbėk, ir tavo
širdis teneskuba pasakyti
žodžio priešais Dievą.
Dievas esti danguj, o tu štai ant žemės,
dėl to tebus maža tavųjų žodžių.
2 Daugelį rūpesčių seka įkandin sapnai, ir
daugely žodžių išlenda kvailybė.
3 Jei pažadėjai Dievui, nedelsk ištesėti;
sukelia aitrą Jam negarbingas ir paikas
žadėjimas, tad ir duok, ką duoti
pažadėjai.
4 Kur kas geriau nepasižadėti,
negu įžado duoto ne-
tesėti.
5 Žiūrėk burnos savo: teneves į nuodėmę
pačio kūno ir nesvaičios priešais
angelą, jog nesama apvaizdos,
kad kartais Dievas, supykęs už kalbą
tavo, nepražudytų visa, ką padarė tavo
rankos.
6 Kur sapnų daugybė, ten didžiausias skaičius
tuštybių ir begalės kalbų; o tujenai
drebėk prieš Dievą.
7 Jei matysi neturtingųjų apgaules ir
smurtingus teismus, ir teisingumą, pamintą po kojų

provincijoj, nenustebk, kad iš to
gyvenama,
nes už iškilų kito — iškilesnio dar — esama,
o šituos irgi iškilumu kiti
praneša;
8 ir iš aukšto įsakinėja karalius
visai žemei — tarnaujančiai.
9 Godus nepasisotins pinigų, o kas
mėgsta turtus, tam vis tiek neatneš jie naudos.
Ir šitai irgi tuštybė.
10 Kur tik perteklius turtų — perteklius tų,
kas juos praryja.
Ir kas įpėdiniui lieka, jeigu ne
turtai ganyti akims savo?
11 Saldūs sapnai darbininkui, ar daug,
ar mažai jis suvalgytų, o persivalgymas
piniguočiui miegoti neleidžia.
12 Būna ir kitas negerumas pikčiausias, kurį
mačiau po saule:
tai turtai, sukrauti šeimininko nelaimei.
13 Pražūna turtai per pikčiausią
negandą.
Jis pagimdė sūnų, kuris taps bėdinu
bėdžiumi.
14 Kaip į pasaulį išėjo iš įsčių motinos
nuogas, taip pat ir sugrįš — be nieko
su savimi iš plušėjimo savo.
15 Apgailėtina tai negerovė:
kaip išėjo, taip ir sugrįžo.
Vis dėlto kas jam iš to, kad plūkėsi vėjais?
16 Visas dienas gyvenimo savo pravalgė jis
tamsybėse ir apniktas rūpesčių,
grauždamasis ir liūdėdamas.
17 Štai koks dalykas atrodė man laimė:
kad kiekvienas valgytų, gertų ir mėgautųs
palaima iš plušėjimo savo, kurį pats
išvargo po saule
per tas dienas gyvenimo savo, kurias
skyrė jam Dievas.

18 Ir toks tėra jo likimas.
Ir kiekvienam žmogui, kurį apdovanojo Dievas
savastimi ir gėrybėmis
ir galimybę suteikė, kad ir valgytų iš jų,
ir pasimėgautų savo dalia, ir patirtų laimę
iš plušėjimo savo,
šitai yra dovana Dievo.
19 Mat jis nelabai atsimins dienas
gyvenimo savo, nes Dievas užima
gėrybėmis jo širdį.

VI

1 Štai kita dar nelaimė, regėta po saule
ir žmonėse taip pat paplitusi,—
2 vyras, kuriam nepagailėjo Dievas nei turtų, nei savasties,
nei garbės; ir ničnieko nestokoja jo
siela, kad ir ko jai įsinorėtų, bet
nesuteikė jam galimybės Dievas
pramisti iš gero, nes koks nors prašalaitis
suris tą gerą.
Šitai tuštybė ir didi nelaimė yra.
3 Jei ir šimtą vaikų pagimdytų kas nors, ir
gyventų, ilgus metus ir dienas nesuskaitomas
amžiaus skaičiuodamas,
ir siela jo nesinaudotų gėrybėmis
savo turtų, ir kapo jai trūktų,
apie tokį byloju, kad išmetinys
už jį laimingesnis.
4 Mat bereik atėjo ir eina į tamsumas,
ir pamiršties bus išdildytas vardas jo.
5 Nei matė saulę, nei pažino
skirtumą gėrio ir blogio.
6 Net jeigu ir keletą tūkstančių metų gyventų
ir neatsimėgautų turtais.
Ar ne į vieną galą skubinas
viskas?
7 Žmogui visas plušėjimas — burnoj, bet

siela vis vien neužganėdinta.
8 Kuo gi daugiau išmintingas pranoksta mulkį?
Ir kuo — vargšas? Nebent tuo, kad vaikščioja ten,
kur gyvenimas?
9 Daug maloniau matyti, ko pageidauji,
nei pageidauti, ko nežinai.
Bet ir tai tuštybė ir ganymas
vėjo.
10 Vardas to, kuris pasirodys, paskelbtas garsiai,
ir žinoma būsiant jį žmogumi ir
ginčytis teisme su galingesniu neturėsiant
išgalių.
11 Žodžių — be skaičiaus, ir daugely
slypi, kai ginčijamasi, tuštybė.

VII

1 Ko prispirtas žmogus didingesniais nei jis
pats reikalais sau kvaršina galvą,
kad nesupranta, kas jam
naudinga gyvenime — dienose jo klajonių
ir metuose, kurie lyg šešėlis praeina?
Ir kas galėtų jam apsakyti, kas čia
dėsis po saule, kai jo nebebus?
2 Jau pravarčiau geras vardas nei
brangūs aliejai, ir mirties diena — už dieną
atsiradimo.
3 Jau pravarčiau eiti į namą, kur gedulas,
negu į namą, kur pokylis:
pirmajame kiekvieno žmogaus galas
primenamas, ir gyvenantys mintija,
kas įvyks paskui.
4 Jau pravarčiau pykti nei juoktis, kadangi su liūdėjimu
veido pataisoma širdis nusidėjusio.
5 Širdys išminčių — kur laikosi sielvartas,
o širdys kvailių — kur džiaugsmas.
6 Jau pravarčiau būti išminčiui ant liežuvio,
nei kvailojo pataikavimu kvaišintis,

7 nes į kryklės degančios spyglių traškėjimą
po puodu panašus kvailio juokas.
Bet ir šitai tuštybė.
8 Nuo prievartos sutrinka išmintingasis, ir
žūva jo širdies ąžuolumas.
9 Jau pravarčiau kalbos pabaiga nei už-
uomazga, ir geresnis kenčiantis už didžiuoklį.
10 Nebūk greitas supykti, kadangi pyktis
tūno kvailio krūtinėj.
11 Neklausk: kaip tau atrodo, dėl ko gi
prabėgę laikmečiai visada geresni negu
mūsų?
Mat kvailas yra šitoksai klausi-
nėjimas.
12 Kur kas naudingesnė išmintis su turtais, nes
daugel padeda regintiems saulę:
13 lygiai taip, kaip globoja išmintis, ir pinigai
žmogų globoja, o
juos kartu pranoksta mokytumas ir
išmintis, nes abu teikia gyvastį tiems,
kurie juos turi.
14 Stebėkis į kūrinius Dievo, nes niekas negali
pataisyti, ką Jisai paniekino.
15 Laimingą dieną džiaukis gėrybėmis ir ginkis
nuo nelaimingos,
nes ir vieną dieną, ir kitą davė Dievas,
kad neateitų į galvą žmogui niekad
skųstis pamatuotai Juo.
16 Štai kas dar krito man tuštybės dienose į
akį:
teisų prapuldo teisumas jo, pasileidėlis
ilgą metą laikosi per savas nedorybes.
17 Liaukis būti pernelyg teisus ir daugiau
suprasti nei reikia, kad neišeitum iš
proto.
18 Nebūk pernelyg nedoras ir nebūk nė
kvailas, kad nenustotum gyvybės be
laiko.
19 Laimė, kai tu palaikai teisuolį, bet

ir iš kito savos neatimk parankės:
tam, kuris Dievo bijo, viskas klojasi.
20 Išmintingas per išmintį įsigalės labiau
nei dešimt miesto kunigaikščių,
21 nes nėra pasauly tokio teisuolio,
kurs gėrio vardu nenusidėtų.
22 Bet ir tu visokiausių kalbų, kurios
sakomos, neimk į širdį savo,
kad kartais nenuklausytum savo vergo
tavęs prakeikiant.
23 Gal tavo sąžinė nežino, kad ir tu pats
podažniai apkalbinėjai svetimus?
24—Visa permėginau išmintimi.
25 Tariau: tapsiu išmintingas, o jinai dar labiau
pasitraukė nuo manęs — kur kas toliau negu
buvo.
Kokia tai gilybė! Kieno jėgoms ją atrasti?
26 Aš dėjausi kiekvieną daiktą į širdį, kad pats
suprasčiau, apsvarstyčiau ir prisikasčiau prie
išminties bei priežastingumo
ir protas permanytų nedorovę kvailio
bei kvailumą bepročiaujančių.
27 Ir patyriau, kad aitresnė už mirtį — moteris.
Juk moterys — žabangai medžiotojų,
tinklą ji turi — širdį, ir rankas — apkaustus.
Kas Dievui patinka — pabėgs nuo jos;
nusidėjėlis atsidurs jos rankose.
28—Štai ką aš patyriau, tarė Ekleziastas,
29 iš eilės, trokšdamas
suieškoti priežastį, kurios ligi šiol
klausia mano širdis, o nesuieškojau.
Vyrą tūkstanty vieną atradau, o ar yra
bent viena moteris — nepastebėjau.
30 Tiktai štai ką aš pastebėjau: kad padarė
Dievas žmogų tiesų, o šisai pats
begaliniuose klausimuos susipainiojo.
Kas tiek išmintingas yra? Ir kas — tiek
mokytas, kad išpintų žodį?

VIII

1 Žmogaus išmintis šviečia jo veide,
ir Galingiausiasis žmogaus veidą
pamainė.
2 Aš paisau veido karaliaus ir prisakymų
priesaikos Dievui.
3 Neskubėk pasitraukti iš karaliaus akivaizdos
ir negaišk darydamas pikta[6],
nes jis viską, ko norės, padarys.
4 Žodis karaliaus galybės kupinas,
ir niekas negali jam pasakyti: „Ko
taip elgiesi?“
5 Kas prisakymo laikos, amžiais ne-
patirs nieko pikta;
laiką ir atsakymą žino širdis
išmintingojo.
6 Viskam daryti yra ir laikas, ir dingstis,
bet žmogus išgyvena sielvartą,
7 nes nepažįsta senovės, taip pat rytojaus
jam jokie nerodo požymiai.
8 Žmogus neturi tiek pajėgų, kad suturėtų
vėją, ir neturi galios mirties
dienai,
ir būna be poilsio, pasikėlus karui,
ir nepadės nedorybė nedorėliui.
9 Viską aplink išnagrinėjęs, kreipiau širdį
savo į visokius dalykus, kurie randas
po saule,
kada žmogus užvaldo žmogų
savo nelaimei.
10 Štai nedorėliai palaidoti. Gyvendami
jie neišeidavo iš šventovės,
ir į padanges miestas juos kėlė lyg už tei-
suolių poelgius.
Bet ir šitai tuštybė.
11 Nes nepagarsinamas tą pat valandą
prieš tokius nuosprendis,
tad ir sūnūs žmonių be jokio baugulio

daro pikta.
12 Vis dėlto ašai, nors šimtąsyk nedorėlis
sėja pikta ir būna tik kenčiamas
kantriai,—
aš sužinojau, kad laimė atpildo teks
bijantiems Dievo, kurio jie garbina veidą.
13 Laimės trūks nedorėliui, ir neprailgs
nė kiek jo dienos,
nes lyg šešėliai vėjais nueina
Dievo veido nebijantys.
14 Štai kita tuštybė, kuri randas ant žemės:
teisuoliai nuo bėdų neatsimuša
lyg už darbus, nedorėlių padarytus,
o nedorėliams ir plaukas galvoj nepakruta
lyg už teisuolių nuopelnus.
15 Todėl aš šlovinau linksmybę, nes nebėr
žmogui laimės kitokios po saule,
kaip tiktai ką valgyti ir gerti, ir džiaugsmą
patirti,
ir vien tai turėti iš vargo per visas
gyvenimo dienas, kurias žmogaus daliai skyrė
Dievas po saule.
16 O kai ryžaus širdy savo ir išmintį
suprasti, ir pažinti užsiėmimus,
kurių ant žemės tiek būna
(yra žmonių, kurie nei dienom, nei naktim
ir bluosto nesuleidžia),
17 tai supratau, kad dėl visko, kas atlikta
Dievo, joks žmogus niekam nepajėgia
nusakyti, dėl ko tai vyksta po saule.
Tik kuo daugiau beieškodamas vargsta,
tuo rečiau jam rasti pasiseka.
Netgi jei išminčius patvirtins žinąs tai, vis vien
to jis negalės sužinoti.

IX

1 Savo širdy aš perleidau visa šitai, kad
ligi galo susigaudyčiau.
Dievotieji ir išmintingieji su poelgiais
savais yra Dievo rankoj.
Štai ir nežino niekas, ko nusipelnė:
gal meilės, o gal neapykantos?
2 Juk viskas neapibrėžta yra ateity,
kadangi visa lygiai ištinka kiekvieną:
gerą ir blogą, dievotą ir piktą, švarų
ir pajuodėlį, aukas aukojantį ir
atnašavimams nepakantų;
kaip geram, taip ir nusidėjėliui, kaip klastų
pilnam, taip ir tam, kuris laikos priesaikos.
3 Iš to, kas po saule būna, tatai
visų pikčiausia, kad tas pat atsitinka
visiems.
Lygiava širdis nedoros ir pažeminimo
pripildo žmonių sūnums, kol gyvena;
po to jie pas mirusius nukeliauja.
4 Niekas negyvena nuolat, ir tiek
joks žmogus gyventi nesitiki.
Jau pravarčiau gyvas šuo už liūtą[7] nugaišusį.
5 Gyviesiems žinoma, kad su saule negyvens, o
mirusieji ničnieko daugiau nepatiria
ir negauna jokio atpildo,
nes užmarščiai yra atiduotas jųjų
atminimas.
6 Ir pavydas, ir meilė, ir neapykanta jiems
kartu pražuvo,
praradus dalį šiame amžiuje ir
darbuotėje, ką pasaulį apima.
7 Taigi eik, žmogau, ir valgyk linksmybėje duoną
savo, ir gerk su džiaugsmu savo vyną,
kadangi Dievui tinka tavo darbuotė.
8 Visą amžių tebūna drabužis tavo
baltas ir aliejaus ant galvos tau
tenetrūksta.

9 Skonėkis gyvenimu su mylima žmona
kiekvieną mainaus gyvenimo pasikeitimų
dieną,
kuri bus tuštybės tavos būty visoj
tau duodama po saule.
Štai tavoji dalis gyvenimui ir tai plušai,
kurią po saule plušėsi.
10 Prie to, kam rankoj tau gana jėgos,
nepasitraukdamas darbuokis,
nes nei darbuotės, nei proto, nei išmanymo,
nei išminties nebėra pas mirusius,
kur tu skubinies.
11 Pažvelgiau kitapus ir vėl po saule radau:
ne mitriojo valioj greitis, ne didvyrio —
karas, ne išmintingojo — valgymas,
ne mokyto — turtai, o padėkojimas — ne
amatininko;
nuo progos ir permainos viskas priklauso.
12 Žmogus nežino savo galo.
Mat kaip pagaunamos žuvys ant kobinio
ar kaip paukščiai nutveriami su kilpomis —
lygiai taip žmonės blogmečiu pagaunami, vos tik
ant jų netikėtai jis užgriūna.
13 Šios išminties ragavau ir pripažinau, kad
po saule ji — aukščiausioji.
14 Miestas nedidelis[8], maža jame gynėjų.
Pats karalius puola jį, sankasomis
bei įtvirtinimais aklinai apsodina,
ir būna apgultas miestas visiškai.
15 Atsiradęs jame gudrus vargo pelė
išmintingumu tą miestą iš apgulimo
išplėšia,
tik niekas ano neturtingo žmogaus
neatsimena ilgainiui.
16 Ir kalbėjau ašenai, kad išmintis
pravarčiau už prievartą.
Taigi kodėl neturtingojo išmintis
paniekinta, o žodžiai per ausis
nuleisti?

17 Žodžiai išmintingųjų, išklausyti tyloje,
pravarčiau už riksmą valdančiojo tarp
mulkių.
18 Jau pravarčiau išmintis už karo ginklus,
o per tą, kas nusideda sykį, pragaišta
daugel gėrio.

X

1 Gaišdamos gadina musės tepalų
aromatą;
atsieina gerokai brangiau nei išmintis ir garbė
net mažiausia kvailystė.
2 Destis kokia širdis: kvailiui jinai kairėje[9],
o dešinėje — išmintingam.
3 Bet ir kely, kuriuo žingsniuoja, visi
žmonės atrodo kvaili tam, kurs pats yra
kvailas.
4 Jei esančio valdžioje nirtulys prieš tave
prasiverš, savo vietos tu neužleisk,
nes nuolaidumas padeda nugalėti didžiausias
nuodėmes.
5 Štai blogis, kurį regėjau po saule, lyg per
paklydimą ateinantis nuo valdovo.
6 Mulkis iškeltas ligi didžiūno rango,
o turtingieji sėdi apačioj.
7 Teko vergą ant žirgo regėti, o šeimininką — tarsi vergą minant žemę.
8 Kas duobę kasa, įkris į ją pats, o
kas aptvarą ardo, tasai bus įgeltas
gyvatės.
9 Keliančiam akmenis — užsigauti į juosius,
kapojančiam malkas — susižeisti pavojus.
10 Jei atbukus liks geležis — ne tokia kaip
anksčiau — aštri, o išdužus, reikia, darbo
nebijant, ją išgaląsti,
ir ateina paskui vargą išmanymas.
11 Ar šliužas įkirstų tylomis, ar žmogus už

nugaros apjuodintų — abudu niekuo nesiskiria.
12 Žodžiai lūpose išminčiaus — malonė, o neišmintingasis lūpomis prisišaukia bėdą.
13 Užuomazga žodžių kvailio — nesąmonė, o galas — nenusakomas žodžiais neišmanymas.
14 Mulkis žodžių padaugina.
Žmogus nežino, kas ligi jo dėjosi, ir kas atsitiks po jo, joks žmogus to jam neparodys.
15 Mulkių pastangas įvertins nežiną, kuo kelių miestan einama.
16 Vargas tau, žeme[10], kurios karalius — vaikas, o tavo didžponiai kąsti ankstina.
17 Laiminga žemė[11], kur aukštakilmis karalius, kur kunigaikščiai deramu laiku pasivalgo, kad pasistiprintų, o ne palėbautų.
18 Per tingėjimą išsikėtoja perdenginys, dėl rankų nesveikatos ir sienmedžiai nuo drėgmės nesaugo.
19 Padaro juoką iš duonos ir vyno, kad išsikeltų puotą, gyvieji, ir visur pinigams nusileidžiama.
20 Saugokis piktžodžiauti prieš karalių mintyse, net užsidaręs miegamajame neliežuvauk apie turtingąjį,
nes padangių paukštis nuskris su tavo žodžiais, ir sparnuotis perpasakos kiekvienas, ką porinai.

XI

1 Duonos savo duok plukdyti vandenims, pro šalį tekantiems, nes rasi, ką pasiuntei, po daugelio metų.
2 Duok, kad septintas ar net aštuntas džiaugtųsi gavęs, nes neaišku, kas blogo bus ant žemės.

3 Kai pritvinkę debesys, vislab lietumi
ant žemės išlyja,
kai nuleidžiamas medis į šiaurę arba
į pietus, tai kur kamienas griūdamas
tiesias, ten liks gulėti.
4 Ką baugina vėjas, nesėja, o tas,
kam baisu debesies — tas pjauti
neina.
5 Taip, kaip nežinai, į kur ras kelią vėjas
arba kas per galybė įsodina
kaulus į įsčias dieningos,
taip Dievo, visa sukūrusio, tvariniai tau
nežinomi.
6 Grūdą berki rytamet, ir net vakare
tenepailsi delnas tavo,
nes neaišku, gal šis, gal anas sudygs, o
jeigu išleis abu drauge po želmenį,
juolab.
7 Miela šviesa! Neatsidžiaugia man, žiūrėdamos
į saulę, akys!
8 Jei metų metais būtų žmogus ir tuos metus
nuolatai gerove džiaugtųsi,
atsiminti turi šešėliuotąjį laikmetį
ir dienas taip gausingas,
kurioms stojus jo praeitis bus tuštybe
apkaltinta.
9 Tad leisk smagiai, vaikine, gyvenimą jaunystėje,
ir per jaunumės dienas lai būna tau palaimos
sklidina krūtinė,
ir vaikščiok tais keliais, kurie tik tau prie širdies, ir
vietomis, kiek aprėpia akys,
tačiau žinok, kad Dievas tave patrauks
už viską į teismą Viešpaties.
10 Pyktį vyk iš širdies savos ir išgyvendinki
pāgadą iš kūno savo.
Ir jaunumė, ir džiaugimasis yra tuštybė.

XII

1 Tad šaukis Sutvėrėjo savojo per daugelį dienų jaunumo
savo, kol sielvartui laikas prisiartins
ir kol ateis tie metai, kuriems sakysi: man nepatinkat;
2 ligi užsitems šviesa ir saulė,
ir mėnuo, ir žvaigždės ir lig užeis iš po lietaus debesys;
3 kol dar nei sargininkai namų nevirpa[12], nei galingiausi vyrai nelinkčioja,
nei, išretėjus gretai, malėjai be darbo neguli,
neužsitemsta regėtojai iš protarpių,
4 kol, ščiūvant atbalsiui malėjų, neužsidaro vartai į gatvę,
kol dar nekelia paukščio giesmelė
ir neapkurtę giesmę mėgstančios dukterys,
5 kol aukščio vyrai nebijo ir kelyje nebaisu jiems,
kol žiogas netunka, neprasiskleidžia migdolas ir nebepadeda kaparis[13],
nes nebeliks žmogaus: iškeliaus jis į amžinybės prieglaudą, ir po aikštę giedotojos sukiosis,
6 ligi nutrūks sidabro grandinė[14] ir
lig pargrįš auksinis kaspinas,
ligi suskils ąsotis prie šaltinio ir
lig sulūš viršum vandenvietės ratas,
7 ligi grįš į motiną žemę — ten, kur buvo,— dulkė,
ir siela persikels pas Dievą, kuris ją davė.
8 Tuštybių tuštybė, tarė Ekleziastas,
visa — tuštybė!
9 Dar gyvendamas, išmintingasis Ekleziastas auklėjo žmones ir, ką tik padarė, jiems aiškino;

jis ir ištyrė, ir sudėjo daugybę patarlių,
10 surado žodžių pamokančių ir surašė
tikroviškus pašnekesius be žalos teisybei.
11 Kalbos išmintingųjų tartum akstinai ir
lyg kaip vinys, giliai įvarytos.
Jos vieno ganytojo buvo išduotos,
mokytiems vyrams leidus.
12 Tai viršyti, vaike mano, nesteikis:
nematyti galo knygoms, rink jas nerinkęs,
o mąstymas tolydžio — tik kūnui kankynė, ir tiek.
13 Baigiant visi kartu pamokymo paklausykim:
Dievą garbink ir Viešpaties priesakų paisyk,
tai užvis svarbiausia žmogui.
14 Ir Dievas į teismą surinks, kas žemėje
padaroma,
nelyginant klaidą, nesvarbu, ar gera
tai, ar ne.

© Vertimas į lietuvių kalbą,
Sigitas Narbutas, 1991

Giesmių giesmė

I

1 Saliamono giesmių giesmė:

*

2 — Tebučiuoja jisai mane savo burna!

3 — *Nes tavo glamonės saldesnės nei vynas!*
Pačiais geriausiais tepalais dvelkia
Tavo vardas — išlietas aliejus,—
Dėl to mergaitės myli tave.*

4 — Pagrobk mane! Mes bėgsime dviese!

— Karalius įsivedė mane į savo rūmus!

— *Mes laimingos, čia pasilinksminsim,*
Tavo glamonės saldesnės nei vynas —
Tu kilnus, už tai tave mylim!

*

5 — Aš juoda, bet graži,
Jeruzalės dukros!
Kaip šėtros Kedaro[1],
kaip Saliamono šilkas.
6 Nežiūrėkit, kad aš tamsiaveidė,
mane nurudino saulė,—
Mano broliai ant manęs užsirūstino,—
vynuogyną man sergėti liepė,—
Savo vynuogyno aš neišsaugojau.

* Čia ir toliau kursyvu išskirtos choro partijos.

*

7 — Tark man tasai,
kurį myli mano širdis,
Kur ganai savo bandą,
kur vidudienį ilsies,
Kad nereiktų man klaidžioti prisidengus[2]
ten, kur tavo draugai gano bandas!
8 — Jeigu tu nežinai,
o gražiausia tarp moterų,
Eik avių pėdomis
ir ganyk savus ožiukus
Palei piemenų šėtras.

*

9 — Su kumele faraono dviratėj
tave, mylimoji, palyginau,
10 Auskarai puošia tau veidą,
o kaklą — karoliai.
11 Mes iš aukso nukalsim tau auskarus,
o karolius — iš sidabro.

*

12 — Kol karalius savam kambary,
mano nardas paskleidė kvapą,
13 Mano mielas man — miros puokštė,
kuri tarp krūtų man nakvoja,
14 Mano mielas man kipro kekė
En Gedžio[3] vynuogių soduos.

*

15 — Kokia tu graži, mylimoji,
kokia tu graži,
Tavo akys — balandės!
16 — Koks tu gražus, mylimasai, koks mielas,
mūsų guolis toks žalias,

17 Sijos mūsų namų iš kedrų,
gegnės — iš kiparisų.

II

*

1 — Aš — lygumų narcizas,
aš — lelija Sarono[4]!
2 Kaip lelija tarp erškėčių —
mano mylimoji tarp moterų!
3 — Kaip obelis tarp girios medžių —
mylimasis tarp vyrų!
Jo paunksnėje aš sėdėjau,
ir jo vaisiai buvo man saldūs.

4 Jis įsivedė mane į savo namus,
ir jo vėliava virš manęs — meilė[5]!

5 Pagirdykit mane vynu,
obuoliu mane atgaivinkit,
Nes aš sergu meile.

6 Jo kairioji — po mano galva,
o dešine jis mane apkabina,—
7 Užkeikiu jus, Jeruzalės dukros,
gazelėmis ir briedžiais laukiniais,—
Nekelkit, nežadinkit
meilės, kol ji pati neprabus!

*

8 — Mano mylimo balsas!
Jis atplaukia,
Lenkdamas kalnus,
skriedamas per kalvas,—
9 Mano mylimas panašus į gazelę
arba jauną briedį.

Štai sustojo
už mūsų sienų,
Žiūri pro langus,
bando įžvelgti pro grotas.
Tars mano mylimas, prabils į mane:
„Kelkis, mano skaisčioji, išeik,
Ruduo jau praėjo,
Liūtys aprimo, nutolo,
Žemę užtvindė gėlės,
Laikas paukščiams giedoti,
Balsas purplelio
Krašte mūsų girdis,
Figmedis pumpurus plėšo,
Ir alpsta vynuogių šakos —
Kelkis, mano mieloji,
mano skaisčioji, išeik!
Mano karveli, kalnų urvuose,
po pasvirusiom uolomis,—
Leisk išvyst tavo veidą,
leisk išgirst tavo balsą,
Nes tavo balsas toks mielas,
toks skaistus tavo veidas!“

*

— *Sugaudykit mums lapes,*
sugaudykit mums lapiūkščius,
Jie niokoja mūsų vynuogyną,
o mūsų vynuogės dar neišnokę[6].

*

— Man mylimasis, aš jam:
tam, kursai ganosi tarp lelijų.
Kolei diena neatvėso,
nepasislinko šešėliai,
Sugrįžk, mano mylimas,
tu kaip gazelė
Arba jaunas briedis
ant Betaro[7] kalno.

III

*

1 — Savo guoly pernakt ieškojau
to, kurį myli mano širdis.
Ieškojau, bet neradau.
2 Kelsiuos, apeisiu miesto gatves
ir skersgatvius,
Ieškodama to, kurį myli mano širdis.
Aš ieškojau, bet neradau,
3 Užklupo mane sargyba,
apeinanti miestą:
„Ar nematėte to, kurį myli mano širdis?“
4 Vos aplenkusi juos,
sutikau tą, kurį myli mano širdis,
Aš pagavau jį ir nepaleidau,
kol neįsivedžiau į mano motinos namą,
savo gimdytojos kambarį.
5 Užkeikiu jus, Jeruzalės dukros,
gazelėmis ir briedžiais laukiniais,—
Nekelkite ir nežadinkit meilės,
kol ji pati neprabus.

*

6 — *Kas ten ateina iš dykumos*[8],
sakytumei rūko stulpas
Iš miros ir smilkalų,
kvepiantis visų kraštų aromatais[9]?

*

7 — *Štai Saliamono neštuvai,*
Šešiasdešimt vyrų apstoję,
Izraelio karžygių,
8 *Jie visi pasijuosę po kardą*
ir įgudę kovoti,

Prie kiekvieno šlaunies kalavijas
apsigint nuo naktinių pamėklių.

*

9 *Iš Libano medžių karalius pasidarė sau palankiną,*
10 *Stulpus iš sidabro,*
Atlošą iš aukso,
Sėdynę iš purpuro.
O jo vidų meile išklojo Jeruzalės dukros,
11 *Išeikit, mergelės, pažiūrėkit į karalių Saliamoną,*
Į vainiką, kurį motina per vestuves jam uždėjo,
Jo širdies džiaugsmo dieną.

IV

*

1 — Kokia tu graži, mylimoji,
kokia tu graži —
tavo akys — balandės
Po garbanom,
Tavo plaukai — ožkų banda,
kuri leidžias nuo Gileado,
2 Tavo dantys — nukirptos avys,
grįžtančios iš maudyklės,
Jos visos veda po dvynius,
ir bergždžios tarp jų nesurasi,
3 Raudonas kaspinas tavo lūpos
ir skaisti tavo burna,
Perskeltas granatas tavo skruostai
po garbanom.
4 Dovydo bokštas tavo ištiestas kaklas,
Tūkstantis skydų tenai pakabinta,—
jie visi su karžygių ženklais,

5 Dvi tavo krūtys — stirniukai,
du dvyniai gazelių,—
Jie ganosi tarp lelijų,
6 Ir kol neatvėso diena,
nepasislinko šešėliai,
Aš užlipsiu ant miros kalno,
ant aromatų viršūnės,—
7 Visa tu graži, mylimoji,
ir jokios dėmės nesurasi.

*

8 — Ateik pas mane nuo Libano[10], sužadėtine,
ateik pas mane nuo Libano!
Pažvelk nuo Amano[11] viršūnių,
nuo Seniro ir nuo Hermono[12],
Nuo liūto urvų,
nuo kalnų leopardo!

*

9 — Tu sužeidei mano širdį,
sesuo, sužadėtine,
Sužeidei vienu žvilgsniu,
Vien savo karoliais ant kaklo,
10 Kokios saldžios tavo glamonės, sesuo, sužadėtine,
jos saldesnės nei vynas,
Tavo tepalų aromatas
kvapesnis nei visi kvepalai,
11 Tavo lūpos, sužadėtine,
varvą medaus syvai,
Medus ir pienas
tau po liežuviu,
Dvelksmas drabužių
kaip smilkalai iš Libano.

*

12 — Užrakintas sodas esi man, sesuo, sužadėtine,
užrakintas sodas, paženklintas šaltinis!

13 Tavo krūmai[13] — granatų giraitė,
pilna saldžių vaisių,
Kiparisas ir nardas,
14 Nardas ir šafranas,
Ajeras ir cinamonas
Su visais kvapiais augalais,
Mira ir alavijas,
Su visais aromatais.
15 O šuliny sodo,
gyvas vandens šaltini,
srūvantis nuo Libano!
16 Pūsk, šiaurės vėjau,
kelkis, piety,
Vėjau, padvelk man į sodą,
tepasklinda jo kvapas!
— Teįeis mylimasis į savąjį sodą,
tepavalgys saldžiųjų vaisių.
(V, 1) — Įėjau aš į savo sodą, sesuo, sužadėtine[14],
prisiskyniau miros ir kitų augalų,
Pavalgiau sultingo medaus,
išgėriau vyno su pienu.
Valgykit, mano bičiuliai, svaiginkitės, o mielieji!

V

*

2 — Aš miegu, bet širdis mano klauso...
Mano mylimo balsas — jis beldžias:
„Atidaryk, sesuo mano, sužadėtine,
mano skaisčioji, mano balande,
Mano galva aprasojus,
mano garbanos pilnos lietaus!“
3 — Aš nusivilkau savo chitoną —
negi rengsiuos iš naujo!

Nusiploviau aš kojas —
negi purvint iš naujo!
4 Mano mielasis
įkišo ranką pro sklendę —
Ir mano įsčios suskambo.
5 Aš atsikėliau įleist savo mylimo,
ir mira lašėjo nuo rankų,
Nuo pirštų — mira varvėjo
ant durų sklendės.
6 Atvėriau aš savo mielajam —
bet jis apsisuko ir dingo.
Nuo jo žodžių apmirė siela,
Aš ieškojau, bet neradau,
šaukiau, bet jis neatsišaukė!
7 Sutiko mane sargyba,
apeinanti miestą.
Sužeidė ji mane, sumušė,
Miesto sienų sargyba
nuplėšė nuo manęs mano skraistę.
8 Užkeikiu jus, Jeruzalės dukros,—
jeigu sutiksite mano mylimą —
Pasakykite jam,
kad aš sergu meile.

9 — *Ir kuo tavo mylimas skiriasi iš kitų,*
o skaisčiausia tarp moterų,
Kuo geresnis mylimas tavo,
kad mus taip užkeiki?

10 — Mano mylimas baltas ir rausvas,
jį pažinsi tarp tūkstančių.
11 Jo galva — gryno aukso,
jo garbanos — palmių šakos,
juodos kaip varno,
12 Jo akys — balandžiai
vandenų versmėse.
13 Jo skruostai[15] — kvepiančių žolių lysvės,
skleidžiančios aromatą,

Jo lūpos — lelijos,
iš kurių srūva mira,
14 Jo rankos — auksiniai lankai,
išpuošti hiacintais,
Jo pilvas — drambliakaulio,
išdabinto safyrais,
15 Jo kojos — stulpai marmuriniai,
kurių pėdos iš aukso,
Ir visas jis kaip Libanas,
ir gražus tarsi kedrai[16],
16 Burna jo — saldybė,
ir visas jis — džiaugsmas!
Toksai mano mylimas,
toks mano brolis,
Jeruzalės dukros!

VI

*

1 — *Kur nuėjo tavo mylimas,*
o skaisčiausia tarp moterų,
Kur prapuolė tavo mylimas,—
mes tau padėsim ieškoti!

2 — Mano mylimas nusileido į savo sodą[17],
į kvapiųjų augalų daržą,
Pabraidyti po sodą,
pasiskinti lelijų,—
3 Mano mylimas yra mano,
o aš esu — jo,—
Jis ganosi tarp lelijų.

*

4 — Kaip Tirsa[18] graži tu, mieloji,
daili kaip Jeruzalė,

Rūsti tarsi priekinis pulkas[19].
5 Nusisuk nuo manęs,
tavo akys verčia drebėti,
Tavo plaukai — ožkų banda,
besileidžianti nuo Gileado[20],
6 Tavo dantys kaip avių banda,
pareinanti iš maudyklės,
Kiekviena jų atvedė dvynius,
ir bergždžios tarp jų nesurasi,
7 Dvi skiltys granato —
tavo veidas tarp garbanų!

*

8 — Šešios dešimtys karalienių,
aštuonios dešimtys sugulovių
ir mergelių be skaičiaus,—
9 Viena tiktai ji, balandėlė, neliestoji,
Viena tiktai ji, skaisčioji dukra
savo motinos,—
Pamatė ją draugės —
palinkėjo jai laimės,
Karalienės ir sugulovės —
ją šlovino:

10 — *Kas ten pateka kaip aušrinė,*
skaisti tarsi mėnuo,
Šviesi tartum saulė,
rūsti tarsi priekinis pulkas?

*

11 — Nusileidau į riešutų sodą
pažiūrėti į slėnių upelį.
Pažiūrėti, ar vynuogės sprogsta,
ar pražydo granatai.
12 Aš net nežinojau —
mano siela bloškė mane
į kunigaikščio vežimą[21]:

Sugrįžk, sugrįžk, šulamiete[22],
sugrįžk, sugrįžk, kad matyčiau!

(VII, 1) — *Ko žiūrėti į šulamietę,*
tarsi šokant ratelį?

VII

*

2 — Kokios gražios tavo kojos, kilminga mergele,
apautos sandalais!
Tavo šlaunų išlenkimai kaip žiedas,
nagingai nukaltas,
3 Tavo bamba — taurė apvali,
visuomet pilna vyno,
Tavo pilvas kaip pėdas kviečių,
su lelijom iš šonų,
4 Tavo krūtys — stirniukų pora,
gazelės dvynukai,
Tavo kaklas — drambliakaulio bokštas,
5 Tavo akys — tvenkiniai Hešbone[23]
prie Bat Rabimo vartų,
Tavo nosis — bokštas Libano,
besidairantis į Damaską,
6 Tavo galva — Karmelio[24] viršūnė,
plaukų sruogos kaip purpuras,—
Jos surišo karalių.

*

7 — Kokia tu graži, kokia maloni,
meile, geidulių dukra!
8 Tavo liemuo tarsi palmė,
krūtys kaip kekės,
9 Aš sakau: įlipsiu į palmę,
įsitversiu į jos šakas,

Tavo krūtys tebus vynuogių kekės,
tavo alsavimas kaip obuoliai,
10 Tavo burna kaip saldžiausias vynas!
—Vertas jis, kad mielasis jį gertų,
dantys jo ir jo lūpos ragautų.

*

11 — Aš priklausau mylimajam,
o jis manęs geidžia,—
12 Bėkime, mano mielasis, bėkime į laukus,
palapinėse mes nakvosim,
13 Rytą eisim į vynuogynus:
ar žaliuoja jų rykštės,
Ar pumpurai jau išsprogo,
ar pražydo granatai?
Ten aš tave
glamonėsiu.
14 Mandragora jau kvepia,
o prie durų daug saldžių vaisių,
Šviežių ir džiovintų,
mylimasis, tau aš išsaugojau.

VIII

*

1 — Jei kas skirtų tave man už brolį,
žindantį mano motinos krūtis,—
Aš surasčiau tave laukuos,
bučiuočiau,
ir jau nieks iš manęs nesijuoktų.
2 Aš tavęs nepaleisčiau, parsivesčiau
į gimdytojos namą,
kad tu mane mokytum,
Kvapiais vynais girdyčiau
ir sultimis savo granatų.

*

3 — Jo kairioji po mano galva,
o dešine jis mane apkabina,—
Užkeikiu jus, Jeruzalės dukros:
Kam jūs keliat, kam žadinat
meilę, kol ji pati neprabus?

*

5 — *Kas ten ateina iš dykumų,*
į mylimą pasirėmus?

— Po obelim aš tave pažadinau —
ten tavo motina kentė,
Ten gulėjo, tave gimdydama.

*

6 — Padėk mane kaip antspaudą ant širdies,
kaip antspaudą ant peties sau!
Nes meilė stipri kaip mirtis,
o pavydas sunkus tarsi pragaras,
Jos karštis yra ugnies karštis,—
ji Dievo liepsna,
7 Jokie vandenys jos negesina,
neužtvindo jos upės.
Jeigu kas atiduotų už ją visus savo lobius,
tą vis vien ji laikytų per nieką.

*

8 — *Mūsų sesuo dar maža*
ir neturi krūtų,
Ką darysim su seserim,
kai piršliai ims važiuoti?
9 *Jei jinai yra siena,*
mes sutvirtinsim
bokštais sidabro,

Jei jinai yra durys —
mes užkalsim lentom iš kedro.

— Aš esu jam siena,
mano krūtys kaip bokštai,
Dėl to akyse jo
aš esu ramybės šaltinis

*

— Turėjo Saliamonas vynuogyną
Baal Hamone,
Nuomojo jis sodą sargams.
Už vaisius kiekvienas mokėjo
po tūkstantį sidabrinių.
Mano sodas yra su manim:
tūkstantis, Saliamonai, iš tavęs
Ir po du šimtus iš tų, kurie saugo.

*

— O gyventoja sodų!
Tavo balsą draugai mano girdi!
Leisk klausyt tavo balso!
— Slėpkis, mano mielasis!
Būk panašus į gazelę
Arba jauną briedį
kalnuos, pilnuos dvelksmo!

© Vertimas į lietuvių kalbą.
„Vagos" leidykla, 1982

SENOVĖS INDIJOS POEZIJA

Iš Rigvedo

HIMNAS INDRUI (I, 32)

1

Didvyrio Indro žygdarbius giedosiu —
Ką vėzdavaldis nuveikė pirmiausia:
Angį[1] nukovė, vandenis paleido,
Pervėrė uolų dubenį, suskaldė.

2

Angį nukovė, gulintį ant kalno,
Dangišku vėzdu, Tvaštaro[2] darytu.
Mūkiančiom karvėm nuo kalnų skubėjo
Srautai ir plūdo tiesiai vandenynan.

3

Nartus it jautis somą[3] pasirinko,
Iš trijų šventų taurių gėrė sultis.
Tada dosnusis[4] stvėrė griausmo vėzdą
Ir pirmagimį angių nudaigojo.

4

Kai smogei angių pirmgimiui, o Indrai,
Klastas gudriųjų[5] pergudravęs šauniai,
Saulę ir dangų pagimdei, ir aušrą,
Ir jau varžovų niekur tau neliko.

5

Indras nukovė Vritrą, tą bepetį
Priešą, sunkiuoju jam vėzdu užtvojęs.
Kaip medžio kamblys, kirvio nugenėtas,
Šliužas jau tįso paslikas ant žemės.

6

It girtas karys iššūkį jis metė
Didžiavyriui, kurs tirštą somą geria,
Bet, baisaus ginklo atremt neįstengęs,
Indro varžovas guli sudaužytas.

7

Kvietė berankis ir bekojis Indrą,
Šis trenkė savo kuoka jam į kuprą,
Jaučiu norėjęs būti[6] Vritras drybso
Išromytas, po lauką išdrabstytas.

8

Per tįsantį it meldai iškapoti
Patvinę Manaus[7] vandenys čiurlena.
Vritro galybė ką sukausčius laikė,
Pėdos tų dabar angies kūną trypia.

9

Ir Vritro motė gyvasties neteko.
Indras sviedė į ją galingą ginklą.
Motina viršuj, apačioj sūnus jos —
Danu[8] kaip karvė guli prie veršiuko.

10

Tarp nestygstančių, neramių srovelių,
Žvitriai bėgančių, slepiasi jo kūnas.
Vandenys plauna slaptą Vritro vietą.
Indro varžovas tamsumon prasmego.

11

Daso[9] moterys — vandenys — stovėjo
Saugomi angies — tartum Panių[10] karvės.
Angą vandeniui, aklinai užtvertą,
Indras atvėrė, kai nukovė angį.

12

Žirgo uodega tu tapai, o Indrai,
Kai jis per strėlę smogė tau, vienvaldi,
Karves užgrobei, somą atkovojai,
Septynias upes bėgt laisvai paleidai.

13

Nepadėjo jam nei žaibai, nei griausmas,
Kruša nei miglos, kuriom apsisupo,
Indrui ir angiui žiauriai susigrūmus,
Dosnusis visam laikui nugalėjo.

14

Kokį išvydai keršytoją, Indrai
(Širdis žudiko prisipildė baimės)[11],
Jog devyniasdešimt devynias upes tu
Lyg pabaidytas sakalas praskriejai?

15

Indras valdovas to, kas juda, stovi,
Žvėris, galvijus laiko vėzdavaldis,
Visiems gyviesiems vienas viešpatauja,
Tartum ratlankis, stipinus apjuosęs!

HIMNAS AGNIUI (VI, 12)

1

Šiaudų valdovas, šių namų hotaras[12],
Abiem pasauliam ketinąs aukoti,
Teisios jėgos sūnus[13], laikąs botagą,
Toli paskleidęs šviesą tartum Sūrjas[14].

2

Tavim, išminčiau, ištaria pats Djausas
Šventus žodžius ir auką atnašauja.
Esi trejur it plačiažingsnio pėdos[15],
Tad nuliejimą mūs priimti teikis.

3

Medienos viešpats — jo kaitra didžiausia
Rate ugniniam — kyla it botagas,
Jis lyg ristūnas, kurs gudraut nemoka,
Jis, nemirtingas, augaluos gyvena.

4

Šlovinam Agnį kaip ristūną greitą,
Jis visažinis[16], medžrijys, jis — žirgas,
Laimintis turtą[17], kaip Ušasės tėvas[18],
Nuo mūs aukų pritvinkęs tvirto geismo.

5

Spindesį skaistų žavimės išvydę,
Kai plūsta jis žeme, medžius aptašo,
Į priekį staigiai šoka it bėgikas
Ar kaip vagis, į dykvietę ištrūkęs.

6

Nuo piktžodysčių saugok mus, ristūne,
Užkurtas Agni, o ir kitos ugnys,
Duoki mums gausą ir nuvyk nelaimes.
Šimtą žiemų mes, šaunūs, tegyvensim!

HIMNAS SOMUI (IX, 7)

1

Lašai puikieji išsunkti
Šuoliuoja jau tiesos keliu,
Kaip liepia apeigų tvarka.

2

Pirmyn plūstą saldžiu srautu
Krinta į vandenis didžius —
Aukų auka šlovingoji.

3

Pirmiausia jautis[19] dubeny
Mediniam baubia, šaukdamas
Visus arčiau prie aukuro.

4

Liejas aplink aiškiaregys
Ir velkas vyriška galia,
Ir nori saulę užkariaut.

5

Ir išvalytas sėdi — štai —
Tarsi valdovas virš genčių,
Kol kelia jį aukštyn žyniai.

6

Bėris pro vilną sunkiasi,
Nusėda medžio dubeny,
Ir dainius giesmę traukia jau.

7

Pas Vajų, Indrą eina jis,
Pas Ašvinus[20], kaip pridera,
Jiems neša džiaugsmą svaigųjį.

8

Saldieji srautai nuteka
Pas Bhagą, Mitrą—Varuną[21]
Savo galia ir išmintim.

9

Suteikit, žeme ir dangau,
Palaimą mums ir turto daug,
Ir šlovę mums laimėkite.

HIMNAS VARUNUI (VII, 86)

1

To išmintim būtybės visos gyvos,
Kurs du pasaulius atskirai sustatė,
Dangų aukštyn pakėlė ir, paleidęs
Šviesulį, priešais jį paklojo žemę.

2

Širdy savęs aš nuolat klausinėju:
Kaip su Varunu vėl man suartėti?
Ar mano auką jis priims atlyžęs?
Kada malonėm širdį vėl nudžiugins?

3

Išminčių klausiau, nuodėmę lemtingą
Norėdamas, o Varunai, suvokti,
Bet jie kaip vienas tvirtina tą patį:
„Pats Varunas juk ant tavęs supyko".

4

Už kokią kaltę pasmerkei pražūti,
Varunai, tave šlovinantį draugą?
Sakyk, Aukščiausias Viešpatie, ir greitai
Be nuodėmės ateisiu nusilenkti.

5

Atleisti teikis nuodėmes tėvų mums
Ir tas, kurias padarėme mes patys!
Kaip vagį, bausmę gavusį, paleiski
Vasišthą tartum nuo virvės veršiuką!

6

Ne savo valia Dievui nusidėjau,
Pyktis, kauliukai, svaigalai sugundė.
Jauno kaltės ir vyresniajam tenka,
Nuo nuodėmės net miegas neapsaugo.

7

Vergu dosniajam aš tarnauti trokštu,
Kaltes nuploves, Dievui įnirtingam!
Kilnusis Viešpats neprotingus moko,
Protingus veda per žinias į turtą.

8

O Varunai, te ši giesmė pasiekia
Tave, tegu į širdį įsismelkia!
Taikoj, kare teneapleidžia laimė,
Dievai tesaugo dosniai mus per amžius!

HIMNAS UŠASEI (I, 124)

1

Ugnis jau dega[22], žėrinti Ušasė
Ir Sūrjas šviesą kildamas paskleidžia,
Dvikojus mūsų kelia Savitaras[23]
Ir keturkojus skubina krutėti.

2

Ta, kuri dėsnius dieviškus brangina,
Bet žmonių kartas ištisas naikina[24],
Iš praėjusių[25] atsekė paskiausiai,
Iš ateinančių švinta pirmutinė.

3

Dangaus dukra — ji nuolat pasirodo
Rytuos į vaiskią šviesą įsisupus.
Dėsnio keliu[26] ji taisyklingai seka,
Šalių pasaulio niekad nesumaišo.

4

Lyg palaidūnei krūtys jai išsprūdo,
Kaip Nodhas[27] savo atskleidė grožybes,
It miegančius pažadinanti musė
Nušvito iš ateinančių pirmoji.

5

Tamsios erdvės pakraštyje rytiniam
Gimdanti karves vėliavą iškėlė,
Tolyn, platyn po visą šalį sklinda,
Savo tėvų[28] pripildydama įsčias.

6

Pirma iš daugio — štai — ji pasirodė,
Nevengianti nei svetimo, nei savo,
Puikuodamasi kūnu be dėmelės,
Nei didelio, nei mažo neaplenkia.

7

Prieš vyrus stoja kaip merga bebrolė,
Vežiman lipa[29] lyg panūdus turto,
Žmona puošnioji, užsigeidus vyro,
Šviesias krūtis paleidžia kaip meilužė.

8

Užleido vietą vyresnei jaunėlė,
Nutoldama, kad vėlei susitiktų,
Sūrjo spindulių nutvieksta ateina,
Lyg palaidūnė kūną įsitrynus.

9

Ilgoj grandinėj vyresnių seselių
Ji paskutinė tą pirmesnę seka.
Te naujos aušros šiandien ir per amžius
Geras, turtingas mums dienas nušviečia!

10

Dosni Ušase, žadinki dosniuosius,
Tegu šykštuoliai miega, nepabunda,
Dosniems nušviski turtais, o dosnioji!
Gėrybių dainiui duoki, kilniaširde!

11

Jaunoji, šviesą rytuose paskleidus,
Į jungą kinko karves raudonšones[30],
Tegu sušvinta, vėliavą išskleidžia.
Ugnis težiebias kiekvienoj sodyboj.

12

Suspindai tu, ir paukščiai pasikėlė,
Pakirdo žmonės, kurie valgo duoną.
Skiri turtus tam, kurs namus prižiūri,
Tave pagerbia, o Ušase, deive!

13

Jus mano maldos šlovino nuo seno
Ir stiprino, o mums palankios aušros!
Jūsų pagalba tikimės įgyti
Tūkstantį, šimtąkart daugiau gėrybių!

HIMNAS DIEVAMS (X, 72)

1

Dievų gimimą mes nūnai
Pašlovint norim skelbdami,
Kad juos pažintų ateity[31]
Tie, kur klausysis šių giesmių.

2

Brahmanaspatis[32] nukalė
Visa it kalvis ugnyje.
Senų dievų laikais būtis
Išsirito iš nebūties.

3

Senų dievų laikais būtis
Išsirito iš nebūties.
Pasaulio šalys užgimė
Vėliau iš jos tarpukojo[33].

4

Pasaulis iš tarpukojo,
O iš pasaulio šalys jo.
Aditė, Dakšą[34] gimdžiusi,
Pati jo buvo kūdikis.

5

Pirma Aditė radosi,
O Dakšai, tavo ji dukra,
Paskui tik užgimė dievai,
Nemarūs ir palaiminti.

6

Kai vandeny stovėjote,
Dievai, viens kito laikėtės,
Nuo jūsų lyg nuo šokančių
Pakilo dulkių debesis.

7

Kai, stebukladariai dievai,
Užpildėte visas šalis,
Sūrją iškėlėte aukštyn,
Kurs buvo jūroj paslėptas.

8

Aditės sūnūs aštuoni,
Kur iš jos kūno užgimė —
Septynis vedės pas dievus,
Martandą[35] sviedė nuo savęs.

9

Aditė jų septynetą
Į pirmą amžių atvedė,
Martandą mums ji atnešė,
Kad gimtų jis ir mirtų vėl.

APIE PASAULIO SUTVĖRIMĄ (X, 129)

1

Tada būties nei nebūties nebuvo,
Nei oro, nei dangaus virš jo nebuvo.
Kas gaubė ką? Ir kur? Ar kas judėjo?
Gal buvo tai vanduo, gelmė bedugnė?

2

Nebuvo dar mirties, nemirtingumo,
Dienos—nakties joks ženklas dar neskyrė.
Tik Viena sau be judesio alsavo,
Daugiau išvis nebuvo nieko kito.

3

Pradžioj tamsa apgaubus laikė tamsą,
Tik maišatis, bedugnė be skirtybių.
Visur belytė tuštuma plytėjo,
Kol Vienąjį kaitros galia pagimdė.

4

Pradžioj į jį surado kelią geismas,
Pirma minties tokia tai buvo sėkla.
Iš nebūties atrado kilus būtį
Išminčiai, į širdžių gelmes panirę.

5

Virvę skersai ištempę jie atskyrė —
Kas buvo virš jos, kas po ja paliko?
Vaisintojai ir įtempimas buvo,
Žemai — veikla, o viršuje — palaima.

6

Kas žino iš tikro, kas drįs paskelbti,
Kur užgimė, iš kur tvėrimas plinta?
Dievai vėliau, pasauliui esant, rados.
O jis iš kur — kas žino — prasidėjo?

7

Ir kaip pradžios šaltinis atsirado —
Gal pats save sutvėrė, gal — kas kitas?
Žino tik tas, kurs iš dangaus prižiūri
Pasaulį šį. O gal nė jis nežino.

AGASTJO IR LOPAMUDRÓS POKALBIS (I, 179)

[Lopamudra]

1

Jau daugel metų laukiu, kankinuosi,
Naktys ir aušros artina senatvę,
Senatvė grožį atima iš kūno.
Nejau žmonų nebemyluos jau vyrai?

2

Tie, kur senovėj tobulumo siekė[36],
Su dievais drauge tvarką mums nustatė,
Net jie sustojo nepasiekę tikslo.
Nejau su vyrais nesijungs jau žmonos?

[Agastjas]

3

Ne veltui triūsas, jei dievai palankūs.
Visus varžovus, varžoves nurunkim,
Gudrybių šimtą kovai šiai suradę,
Kurioj dvi pusės susiglaudę juda.

4

Mane užplūdo tvirto jaučio geismas,
Nežinia iš kur į mane atėjęs.
O Lopamudra jautį išsitraukia,
Beprotė žinda pūkščiantį išminčių.

[Agastjo mokinys]

5

To Somo[37], savo sieloje išspausto,
Savy prašau atleist, jei nusidėjom,
Meldžiu jam kaltę šitą dovanoti —
Juk mirtingasis kupinas troškimų.

[Autorius]

6

Tada Agastjas uoliai triūsti ėmė,
Vaikų panoręs, palikuonių, galios.
Didysis rišis, dvi sritis[38] parėmęs,
Dievų ir savo troškimus išpildė.

LOŠĖJO HIMNAS (X, 34)

1

Mane svaigina vėtros pagimdyti
Auskarai[39], loviu riedantys nuo medžio.
Lyg Mudžavato kalno[40] somos syvai
Mane lošimo taip kauliukai veikia.

2

Nebarė manęs ji, nerodė pykčio,
Vyrui atlaidi ir draugams jo buvo.
Dėl vieno lieko[41] saujoje kauliuko
Savo mylimą moterį atstūmiau.

3

Uošvė nekenčia, ir žmona jau vengia,
Nieko nerandu, kas mane užjaustų:
„Tartum iš brangaus, bet jau seno žirgo,
Tiek dabar naudos turim iš lošėjo".

4

Kiti myluoja moterį to vargšo,
Kurio turtus kauliukai apipuolė.
Tėvas, motina, broliai sako: „Galit
Vestis surišę — mes jo nepažįstam!"

5

Kai sakau: daugiau jais aš nebelošiu,
Draugai išeina ir mane palieka.
Bet vos rudieji metami subarška,
Nuskubu pas juos lyg kokia meilužė.

6

Lošėjas, lošti traukdamas, galvoja
Ir drąsinas: „Šį kartą jau išlošiu!"
Tačiau kauliukai jo svajas išblaško,
Laimingą skaičių duodami varžovui.

7

Kauliukai turi kobinius[42], aštrias lazdas,
Pavergia, kančią teikia, verčia pelenais,
Kaip vaikas duoda jie, idant atimtų vėl,
Lošėjui regis, kad jie varva medumi.

8

Siaučia jų būrys — trys ir penkiasdešimt,
Taisyklės jų — it kelias Savitaro,
Nenusilenkia net karaliaus pykčiui,
Net galingasis pagarbą jiems rodo.

9

Žemyn jie rieda, šokteli į viršų,
Berankiai rankas turinčius nurungia,
It rausvos anglys, mestos į lovelį,
Nors šaltos jos, bet širdį verčia plėnim.

10

Lošėjas žmoną varguose palieka,
Sūnaus bastūno motina nemato,
Skolų prislėgtas, ieško, ką nutverti,
Nakčia į trobą svetimą įlindęs.

11

Lošėjas kenčia, moterį išvydęs —
Kaimyno žmoną, jaukų, mielą būstą.
Nuo labo ryto bėrius jis pakinko,
O ugniai gęstant jau, žiūrėk, nuskurdęs.

12

Pirmajam vadui didelės kariaunos,
Kurs viešpačiu šio viso būrio tapo,
Ištiesęs rodau dešimt savo pirštų,
Sakau, jog turto neturiu nuslėpęs.

13

Nežaisk kauliukais, dirbki savo žemę,
Geru jos džiaukis ir brangint išmoki,
Lošėjau, tavo — štai — žmona, galvijai,
Pats Savitaras šitą kelią rodo.

14

Paliaubų meldžiam! Pagailėkit mūsų!
Žiauriom vilionėm širdžių nekamuokit!
Terimsta jūsų pyktis, priešiškumas!
Te rudos pinklės kitą pasigauna!

HIMNAS AUKOJAMAM ŽIRGUI (I, 163)

1

Kai gimdamas sužvengei pirmą kartą,
Iš jūros kilęs ar versmės pirmosios,
Sparnais erelio, kojom antilopės,
Kilmingas Žirge, šlovinamas būki!

2

Jamas[43] jį davė, Tritas[44] pažabojo,
Užsėdo raitas jį pirmiausia Indras,
Gandharvas[45] laikė pavadį sugriebęs.
Dievai, iš saulės jūs sutvėrėt Bėrį!

3

Esi tu Jamas, tu Aditjas[47], Žirge,
Tu — Tritas dėka veiksmo paslaptingo.
Esi su Somu glaudžiai tu susijęs,
Sako, trim raiščiais pririštas danguj tu.

4

Trys pančiai laiko danguje Ristūną,
Trys — vandenyse ir trys — vandenyne.
Dar į Varuną panašus tu, Žirge,—
Jame gimtinę tu turi aukščiausią.

5

O Bėri, čia tu maudaisi, čia tavo —
Nugalėtojo — pėdsakai brangieji.
Regėjau tavo kamanas laimingas,
Kur įstatymo saugotojus valdo.

6

Iš tolo dvasioj pažinau tave aš —
Paukštį, kurs veržliai kilo į padangę.
Sparnuotą galvą prunkščiančią regėjau
Lygiais keliais, nedulkančiais, praskriejant.

7

Čia tavo veidą pamačiau aukščiausią,
Kurs karvės pėdoj[47] atsigerti skuba.
Ir tai, ką žmonės atneša paėsti,
Šlemšti išalkęs, augalų rijike.

8

Tave vežimas, jaunas vyras seka,
Iš paskos karvės, žavesys merginų.
Kariūnai siekia tavo palankumo,
Vyrišką galią suteikė dievai tau.

9

Ragai auksiniai, bronzinės kanopos,
Greitas kaip mintis — Indras nepavys jo.
Dievai suėjo gėrimo ragauti
To, kuris pirmas Eržilą prajodė.

10

Trykštantys jėga dangiški ristūnai
Nestygsta vietoj, pagaliau sustoja,
Eilėn it žąsys jie išsirikiuoja,
Škrydyje dangaus grindinį pasiekę.

11

Tavo, o Žirge, kūnas skrydžiui skirtas,
Dvasia tavoji greita tartum vėjas,
Tavo ragai[48], pasklidę po pasaulį,
Plačius jo tyrus visą laiką plaka.

12

Į žūtį žengia Žirgas greitakojis,
Visas mintis į Viešpatį nukreipęs.
Jo giminaitį ožį priešais veda,
Už jo giedoriai ir poetai seka.

13

Buveinę aukštą pasiekė jau Žirgas,
Kur motina ir tėvas[49] jį sutiko.
Dievai jo laukia — te pas juos nuėjęs
Aukotojui išprašo, ko tas trokšta.

© Vertimas į lietuvių kalbą,
Kornelijus Platelis, 1991

Bhagavadgyta

PIRMA GIESMĖ

Dhritaraštras pasakė[1]:

1 Šventam dharmo lauke, Kurukšetre[2],
susiėję lemtingoms grumtynėms,
ką jie veikė,— tark, o Sandžajau,—
mano sūnūs ir sūnūs Pandaus?

Sandžajas pasakė:

2 Kai Durjodhanas priešais išvydo
surikiuotus Pandavų tuntus,
prie globėjo žengė valdovas,
jam, karybos mokiusiam, tarė:

3 „Pažiūrėk tiktai, o Dronai,
į Pandavų pulkų galybę —
ar ne tavo mokinys supratingas,
ne Drupado sūnus juos išdėstė?[3]

4 Ten akyli šauliai, ten vyčiai,
mūšy lygūs Bhymui, Ardžunui:
ten Viratas ir Jujudhanas,
važnyčiotojas didis — Drupadas,

5 Dhrištaketus ir Čekitanas,
kunigaikštis galiūnas iš Kašio,
Purudžitas, už jo Kuntibhodžas,
rūstus Šaibjas — tauras tarp taurų.

6 Štai narsuolis šaunus Judhamanjus,
neįveikiamas Utamaudžas
ir Subhadros, Draupadės sūnūs —
kas prilygs jiems kovos vežimuos?

7 O dabartės leiski išvardyt
tau mūsiškių vadus žymiausius,
o bramane, dukart gimęs,
sustatyk mintyse juos šalimais:

8 tai tu pats, garbusai, ir Bhyšmas,
nepralaimintis Kripas ir Karnas,
ir Vikarnas, ir Ašvathamas,
ir sūnus Somadačio garsingas.

9 Ir kiti karžygiai pasiruošę
už mane paguldyti galvą,
lig vienam jie kovoti įgudę
ir mikliai ginklu darbuojas.

10 Begalinių rikiuočių prieky
žengia mūsų senasis Bhyšmas,
bet galybe savo pranoksta
mus būriai[4], kuriuos veda Bhymas.

11 Tad kariai vidury arba šonuos,
pagal nuopelnus stoję į gretą,
apie Bhyšmą tegu galvoja,
tegu saugo ir dengia Bhyšmą"[5].

12 Kad grąžintų jo širdžiai žvalumą,
liūto staugsmas grasus pasklido —
tai į kriauklę papūtė Bhyšmas,
narsiadvasis Kurų senolis.

13 Tuoj aplinkui atliepė kriauklės
ir ragai, ir litaurai, ir būgnai,
skardžios triūbos ir tamburinai,—
sudundėjo lyg trenkęs perkūnas.

14 Vežime, išdabintam, didžiuliam,
baltakarčiais žirgais pakinkytam,
sūnus Pandaus ir Madhaus ainis
kriauklėm dieviškom sutrimitavo.

15 Krišnas pūtė į Pančadžanją,
o Ardžunas — į Dėvadatą,
Vrikodaras, šiurpus Vilko Pilvas,
dūmė storą kriauklę Paundrą.

16 Pūtė Kuntės sūnus Judhišthiras
kriauklę, radža, Antavidžają,
o Nakulas ir Sahadėvas —
tai Sughošą ir Manipušpaką.

17 Šaulys didis, valdovas iš Kašio,
karo vyras Šikhandis galingas,
ir Viratas, ir Dhrištadjumnas,
ir neklumpantis niekad Satjakis,

18 ir Drupadas, ir sūnūs Draupadės,
ir Subhadros sūnus smarkiarankis,
ligi vieno kartu, o radža,
jie savom kriauklėm sugriaudė.

19 Šitas balsas virpėdamas draskė
liūdnas širdis sūnums Dhritaraštro,
smarkiai plintančio gausmo grėsmingo
ir padangę, ir žemę pripildęs.

20 Ir tada, kai strėles pirmąsias
Dhritaraštro sūnūs jau leido,
savo lanką pakėlė Pandavas,
kurio vėliavoj ženklas beždžionės,

21 ir jausmų valdytojui Krišnui,
Hrišikešui, tarė jis žodį.

Ardžunas pasakė:

Tarp dviejų rikiuočių vežimą
sustabdyk, Nesudrumsčiamasis,

22 kad apžvelgt iš arčiau galėčiau
besiveržiančius mūšin kariūnus;
aš su jais turiu netrukus
susiremti kovoj žūtbūtinėj.

23 Kauravus noriu aiškiai regėti,
kur tankiom eilėm pasipylė
Dhritaraštro sūnaus vykdyt valią,
geisdami įsiteikti klastūnui.

Sandžajas pasakė:

24 Gudakešo, Garbaniaus, kalbą,
o Bharato sūnau, išgirdęs,
tarp kariuomenių Krišnas pastatė
ištaigingą kovos vežimą,

25 priešais Bhyšmą ir priešais Droną,
prieš karius ir kraštų kunigaikščius,
ir taip tarė: „Žvelki, o Parthai,
į krūvon susibūrusius Kurus!“

26 Ir tada Ardžunas pamatė
senolius ir tėvus savuosius,—
ten stovėjo dėdės ir broliai,
ir bičiuliai, sūnūs, vaikaičiai,

27 ten draugai senieji ir uošviai,
ten visa jo gentis abipus,
pagiežinga, užrūstus, įtūžus,
ir kovoti, ir žūt pasirengus.

28 Ir pagautas gailesčio didžio,
nusiminęs Ardžunas prabilo.

Ardžunas pasakė:

Kai matau gentainius, o Krišnai,
kruvinam susiėjusius darbui,

29 man sulinksta pakirstos kojos,
ir išdžiūsta burna nuo siaubo,
drebulys ima krėsti kūną,
šiurpdami gyvaplaukiai stojas.

30 Dega oda; lankas Gandivas
man iš virpančių rankų slysta;
sąnariai suglemba bejėgiai,
apsiniaukęs blaškosi protas.

31 Baisią bėdą lemiančius ženklus
aš visur matau, Kešavai,
nesulauksiu jokio gerumo,
gentainius išgalabijęs mūšy.

32 Aš nenoriu laimėti, Krišnai,
karalystės nei laimės netrokštu;
kam džiaugsmai, galia, karalystė,
kam gyvenimas, jo malonumai?

33 Juk visi, dėl kurių geidaujam
karalystės, laimės, smagumų,
čia kovos lauke susirinko,
ir turtus, ir gyvybę pamiršę,

34 čia senoliai, tėvai ir sūnūs,
čia žentai ir broliai, ir uošviai,
ir anūkai, ir dėdės, ir svainiai
su ginklu eina vienas prieš kitą.

35 Negaliu aš jų žudyti,
net jei žūčiau, Madhaus Žudike,
tris pasaulius valdyt nesigodžiu,
tuo labiau — karaliauti žemėj.

36 Nepatirsime džiaugsmo, o Krišnai,
Dhritaraštro sūnus iššudę,
padarysim tik nuodėmę didžią,
atgrasius grobuonis sunaikinę.

37 Ne, nepridera mums žudyti
Dhritaraštro sūnų ar bičiulių,—
kaip mes būsim laimingi, Madhavai,
savo gentį myriop pasmerkę?

38 Nors anie, apsėsti godumo,
jau nebeskiria ir nebemato
nedorybės — iššudę savuosius,
juos išdavę — nusikaltimo,

39 tačiau mes, žiną, kaip nedora
giminėms gyvybę atimti,
ar negalime, o Džanardanai,
atsimest nuo piktadarystės?

40 Kada žlunga gentis, tolydžio
susiklostę įstatymai nyksta,
kada nyksta įstatymai, gentį
neregėta užvaldo piktybė.

41 Viešpataujant piktybei aplinkui,
genties moterys pradeda tvirkti,
kada moterų pusė pakrinka,
susimaišo kastos, o Krišnai.

42 Susimaišius kastoms, keliauja
pragaran ir gentis, ir žudikai,
pragaran ir protėviai krinta
be vandens, be aukos papločių.

43 Savo giminei ruošiantys galą
nedori maišytojai kastų
giminės įstatymus griauna
ir šeimos amžinuosius dėsnius.

44 Prieš genties įstatymus stoję
nusikaltėliai, o Džanardanai,
pragare nusipelno vietos —
taip mus moko šventosios knygos.

45 Betgi nuodėmę sunkią, o varge,
padaryti dabar mes ketinam —
dėl valdžios ir dėl malonumų
giminaičius savus iškloti.[6]

46 Tegu žudo mane, beginklį,
Dhritaraštro sūnūs ginkluoti:
nepakelsiu prieš juos aš rankos —
man tokia mirtis malonesnė.

Sandžajas pasakė:

47 Šitaip taręs per mūšį Ardžunas
ant vežimo pasostės susmuko,
jam išslydo lankas ir strėlės,
protą didis degino skausmas.

ANTRA GIESMĖ

Sandžajas pasakė:

1 Kai užuojautos apimtas Parthas
ašarojo, akis nudelbęs,
jam, didžiai sielvartaujančiam, žodį
prakalbėjo Madhusūdanas.

Maloningasis Viešpats pasakė:

2 Kaip užplūdo tave, Ardžunai,
ta silpnybė lemiamą mirksnį?
Ji nė vieno neveda rojun,
o kilmingajam daro vien gėdą.

3 Atitok, o Kauntėjau, nebūki
menkadvasis: tai nedera kariui!
Nugalėjęs širdies silpnumą,
kilk į mūšį, Priešų Trempėjau!

Ardžunas pasakė:

4 Ar galėčiau į Bhyšmą ir Droną,
plačiai garbstomus tarp gentainių,
nusitaikyti, lanką įtempęs,
ir nukaut juos, Madhaus Žudike?

5 Jau geriau pasaulyje išmaldos melsti
negu savo garbingus gurus žudyti;
juk jiems — net savanaudžiams — atėmę gyvybę,
čia krauju apšlakstytą valgysim duoną.

6 Nežinia, kas verčiau — ar juos nugalėti,
ar patiems krist kautynių lauke nugalėtiems?
Antai stovi prieš mus Dhritaraštro sūnūs:
juos iššudę, neteksime noro gyventi.

7 Gailesys kaip liga lig gelmių mane veria,
pasimetęs protas nebeperpranta dharmo;
tu paaiškink dabar, ką turiu daryti,
mokinys aš tavo: paprotinki, Krišnai!

8 Jeigu žemėj laimėčiau klestintį kraštą
ar danguj aukštybių dievus valdyčiau,
nuslopint vis tiek niekada negalėčiau
man jausmus užliejusio skausmo ugninio.

Sandžajas pasakė:

9 Ir ištaręs taip Hrišikešui,
Gudakešas, Priešų Trempėjas,
sukuždėjo: „Aš nesikausiu!“ —
ir tylus ant pasostės sustingo.

10 Ir tada tarp pulkų išrikiuotų
liūdesy sugniužusiam Parthui
Hrišikešas nusišypsojęs,
o Bharato sūnau, prabilo.

Maloningasis Viešpats pasakė:

11 Nors kalbi tu žodžius protingus,
bet gailies, ko gailėtis nereikia;
tiesą perpratęs vyras neliūdi
nei dėl mirusių, nei dėl gyvųjų.

12 Nes esmi Aš, kaip buvęs nuo amžių,
lygiai tu, lygiai tie didžiūnai;
taip visi ir ateityje mes
nepakitę išliksim, Kauntėjau.

13 Kaip vaikystę pakeičia jaunystė,
o senatvė brandą pakeičia,
Esantysis keičia taip kūnus,—
ir išminčius dėl to nesutrinka.

14 Vien lytėdami patiriam karštį
arba šaltį, džiaugsmą ar skausmą;
nepatvarūs jie, trumpalaikiai:
atsispirki jiems, o Ardžunai!

15 Tiktai tas, kas jiems abejingas,
kas vienodai priima džiaugsmą
arba liūdesį, taure tarp taurų,
tas pribrendęs nemirtingumui.

16 Kas yra, niekada neišnyksta,
ko nėra — niekad neatsiranda;
du būvius atskyrusią ribą
aiškiai regi suprantantys tiesą.

17 Kas išskleidžia mūsų pasaulius,
tas nemąžta, žinok, nesikeičia;

Jisai laiko persmelkęs viską,
sunaikint Jo niekas negali.

18 Laikini šie suyrantys kūnai,
Esantysis juose nemiršta,
neaprėpiamas Jis, begalinis:
tad kovoki, o aini Bharato!

19 Vienas mano, kad Jį sunaikina,
kitas taria, kad Jis — žudikas,
iš tikrųjų klysta abudu:
nei Jis žudo, nei Jį nukauna.

20 Niekada negimdamas, Jis nenumiršta,
Jis ne tas, kuris gimsta, kad vėlei išnyktų:
praamžis, negimstantis, senas, vienodas,
žūnant kūnui, Jisai nežūna.

21 Tas, kas Jį, negimdytą, pastovų,
nepradingstantį amžiais, supranta,—
argi gali ką nors sunaikinti,
argi gali paakint žudynėms?

22 Kaip numetę palaikį drabužį
žmonės naują apsivelka rūbą,
sunešiojęs taip seną kūną,
Esantysis žengia į kitą.

23 Tu suprask, Jo neperkerta kardas,
nesudegina siaučiančios liepsnos,
jokie vandenys nesudrėkina,
nedžiovina joks įsaulis vėjas.

24 Nei užsidega Jis, nei subyra,
nei Jis permirksta, nei sudžiūsta;
visada ir visur Jis esti —
nesudrumsčiamas, amžinas, Parthai!

25 Neįžiūrimas, neapsireiškęs,
nesikeičiantis — taip Jį nusako;
ir todėl — Jį tokį pažinęs —
neturi tu dėl Jo sielotis.

26 Bet jei imtum kada galvoti,
kad Jis nuolat gimsta ir miršta,
ir tada, o kary kietaranki,
neturi sielvartauti ir krimstis.

27 Neišvengiamai miršta užgimęs,
neišvengiamai gimsta numiręs;
jeigu visa tai dėtis privalo,
ko dabar tu gailiesi, o Parthai?

28 Neapreikštos būtybių pradžios,
tik per vidurį formas įgauna,
paskui vėl Neapreikštajin grįžta,—
ko liūdėti, sakyk, Bharatai?

29 Kaip stebuklą Jį vienas išvysta,
apie Jį kaip stebuklą prabyla kitas,
apie Jį kaip stebuklą išgirsta trečias,
bet nė vienas Jo neišmano.

30 Kai pargriūna žudomi kūnai,
Esantysis niekad nemiršta;
jokioje laikinoj būtybėj
Jo nereikia gailėtis, Ardžunai.

31 Todėl kastos priedermę vykdant
nevalia kovoje dvejoti —
kas galėtų būt kariui puikesnio
už teisias kautynes, o Parthai?

32 Žengdami į šitokį mūšį,
didį džiaugsmą kšatrijai jaučia,
tartum rojaus vartus atvertus
prieš save staiga būt išvydę.

33 Jeigu pareigą savo pamynęs
į teisingą kovą nestosi,
kario garbę tu prarasi,
padarysi nuodėmę sunkią.

34 Ims kalbėt nesiliaudami žmonės
apie tavo amžiną gėdą;
šitokia nešlovė kilmingam
šimtąkart už mirtį baisesnė.

35 Pamanys karžygiai didieji,
kad pabūgęs bėgai iš mūšio;
o draugai, kur anksčiau tave gerbė,
žvelgs su panieka lyg į menkystę.

36 Daug piktų, užgaulingų žodžių
prišnekės tau priešai nudžiugę,
pasityčios iš tavo šaunumo;
kas galėtų skaudžiau sužeisti?

37 Jeigu žūsi, pateksi į dangų,
jei laimėsi, žeme pasidžiaugsi;
pasiryžki, gana abejoti,
stok į teisų mūšį, Kauntėjau!

38 Jei sėkmė, nesėkmė, laimė, vargas,
jei žūtis ir pergalė lygūs,
tai įtempk, o kšatrijau, lanką,—
šitaip nuodėmės tu išvengsi.

39 Apsakiau tau tiesas išprotautas,
jas įtvirtink joga dabartės;
išminties galia, o Parthai,
tu sutraukysi karmo pančius.[7]

40 Ką pasieki čia, niekad nedingsta,
čia nebūna jokių nuklydimų;
net maža dalis šito dharmo
nuo didžiulės bėdos išgelbsti.

41 Mintis aiški, tiksli ir ryžtinga —
visada tik viena, Kurį džiaugsme;
mintys tų, kam ryžto pristigo,
nesuskaitomos ir daugiašakės.

42 Neprotingųjų kalbos kitokios,—
jie gašlauja ir taikosi rojun;
vien tik Vedų raide pasikliovę,
vis kartoja: „Nėra nieko kito“,

43 nors puošni jų šneka, o beprasmė:
alkdami valdžios ir smagumų,
apeigų jie galybę atlieka,
tačiau tęsia gimimų grandinę.

44 Tie, kas savo protą prapuldė,
atsidėję juslių malonumams,
niekada nepasiekia samadhio —
palaimingos minčių ramybės.

45 Mums nusako tris gunus Vedai,
išsilaisvink iš gunų, Ardžunai;
negeidaująs ir susitvardęs,
nedvilypis, būk pilnas satvo!

46 Kaip žmonėms naudingas šaltinis,
kuriame trykšta vandenio gausiai,
taip ir Vedai naudos daug teikia
supratingam bramanui, o Parthai.[8]

47 Tad sutelki jėgas tik veiklai,
bet jos vaisiais visai nesirūpink;
tegu vaisiai tavęs nevilioja,
tačiau nepasiduok neveiklumui.

48 Atsparus, prieraišumą atmetęs,
tu daryk, kas daryti paskirta,
vertink nesėkmę tiek kiek ir sėkmę:
ta rimtis joga vadinas.

49 Suvaldytos, budrios ir skaisčios
mintys veiksmą kiekvieną pranoksta;
te minties joga tau bus tikslas,—
kas sugundytas vaisių — niekingas.

50 Išmintingam nėra, Ardžunai,
nei nedoro, nei gero veiksmo;
tad visur jogos tu sieki,
nes joga — veikimo menas.

51 Nuo veiklos pagimdytų vaisių
išmintingas žmogus nusigręžia,
ir, sutraukęs gimimų grandinę,
jisai laimi beaistrę ramybę.

52 Kai sudrausmintas tavo protas
paklydimų įveiks brūzgynus,
tu pajusi — esi abejingas
visam tam, ką girdi ar girdėjai.

53 Kai nevaržomos Vedų žodžio,
nuramintos ir skaisčios mintys
įsitvirtins samadhy, o Parthai,
susikaupęs tu jogą pasieksi.

Ardžunas pasakė:

54 Koks tasai, kas mintį sutramdęs
į samadhį nugrimzta, o Krišnai;
atsparios išminties — kaip jis kalba?
Kaip jis sėdi? Kaip jis vaikšto?

Maloningasis Viešpats pasakė:

55 Jei žmogus aistrų atsikrato,
kur į širdį giliai prasiskverbę,
savyje esme nuolat džiaugias,—
išmintis jo tvari, žinoki.

56 Kam širdis kančioj nesuvirpa,
kas nelaukia malonių nei laimės,
geismo, baimės nei pykčio neturi,—
to dvasia atspari — tas munis.

57 Kas troškimų visų atsisako,
kas nei džiaugiasi, nei neapkenčia,
pasitikdamas gera ir pikta,—
išmintis to tvari, Ardžunai.

58 Kas savus jutimus nukreipia
nuo pasaulio daiktų ir į vidų
kaip vėžlys galūnes įtraukia,
išmintis to tvari, žinoki.

59 Kas juslėm nesikliauja, netrukus
ir daiktai nuo to pasitraukia,
tik jų skonis išlieka, bet grimztant
į Aukščiausią — pradingsta ir skonis.

60 Net išmanančiam vyrui, Ardžunai,
net garsiam išminčiui ne kartą
užgniaužtieji jausmai pratrūkę
nepatvarią širdį įveikia.

61 Tegu sėdi jausmus sutramdęs,
tik Mane susikaupęs temąsto;
kam visi jutimai pavaldūs,
to dvasia atspari, Kauntėjau.[9]

62 Jei žmogus apie daiktus galvoja,
jis jausmais prie daiktų prisirišęs;
prieraišumas pagimdo troškimą,
o troškimas pyktį pagimdo.

63 Įsiplieskęs pyktis klaidina,
atmintis suklydusiam niaukias;
nyksta sąmonė, atminčiai temstant,
o su ja ir žmogus pragaišta.

64 Kas, savąsias jusles nugalėjęs,
atsisako aistrų ir pykčio,
pasidavęs Atmano valiai,—
to dvasia tolydžio giedrėja.

65 Jis švarus, nedvejojantis, aiškus,
jį liūdnumas ir skausmas palieka:
juk nušvitusioj sąmonėj greitai
susikaupus mintis įsivyraus.

66 Kas budrumo skaistaus nepatyręs,
tas sukaupti minčių nepajėgia;
be minties — nėra jam ramybės,
be ramybės — iš kurgi džiaugsmas?

67 Jeigu pojūčiai trapūs, netvarūs
nuolat širdį klastingai vilioja,
jie ir išmintį neša į šoną,
tartum jūrėse eldiją vėjas.

68 Ir todėl žinok, o Kauntėjau,
tojo protas galingas tebūna,
kas jausmus pažabotus sustabdo,
nuo visų daiktų atitraukia.

69 Kai sutemsta naktis būtybėms,
visa regintis munis pabunda;
kai iš guolio jos keliasi rytą,
pasišventėlis grimzta į miegą.

70 Veržias polaidžio upės į vandenyną,
bet jis lieka ramus — nei tvinsta, nei blaškos;
vien tasai, į kurį šitaip įteka norai,
palaimingai nurimsta,— ne tas, kas aistringas.

71 Kas, visus geidimus pamiršęs,
be gėlos, be liūdnumo keliauja,
negodus, be savimeilės, laisvas,
tas įgyja skaisčią ramybę.

72 Tai — dievybės būsena, Parthai,
kas pasiekia ją, tas nepražūna,—
net mirties paskutinį mirksnį
jis į Brahmanirvaną įžengia.[10]

TREČIA GIESMĖ

Ardžunas pasakė:

1 Jeigu išmintį vertini, Krišnai,
daug labiau nei atliekamą veiksmą,
tai kodėl į siaubingą žygį
mane skatini tu, Kešavai?

2 Prieštaringais, savotiškais žodžiais
tu supainiojai manąjį protą;
pasakyki aiškiai tik viena:
kaip man elgtis, kaip išsigelbėt?

Maloningasis Viešpats pasakė:

3 Du kelius Aš esu apreiškęs,
kaip šioj žemėj siekt tobulumo:
supratingiems — joga pažinimo,
o veikimo joga — asketams.

4 Jei žmogus atsisako veiksmo,
jis neveikiantis nepasidaro,
nes pati neveikla savaime
nesuteikia jam tobulumo.

5 Neatlikdamas jokio veiksmo,
nieks negali išbūti nė mirksnio:
pagimdyti gamtos trys gunai[11]
verčia veikti kiekvieną būtybę.

6 Kas vien pojūčius laiko sutramdęs,
o širdies gilumoj nesiliauja
vis gardžiuotis juslių malonumais,—
apsimetėliu tą pavadinsiu.

7 Kas jusles širdimi suvaldo
ir nukreipia jas karma-jogai,
iš veiksmų nelaukdamas vaisių,
tas aukščiau, tas puikus, Ardžunai.

8 Tai daryki, kas reikia daryti,
neveiklumą veikla pranoksta:
juk pražūtų net tavo kūnas,
jeigu vengtum bet kokio veiksmo.

9 Neaukojamas Viešpačiui darbas
pančiais virsta šitam pasauly;
užtatai tik aukodamas veiki,
kad nebūtum veiklos suvaržytas.

10 Nes pasakė esybių Valdovas,
jas drauge su auka sukūręs:
„Per aukas klestėkit ir tarpkit!
Auka — jūsų troškimų karvė[12]“.

11 Aukomis jūs dievus maitinkit,
o dievai tegu jus maitina;
taip, visad remdami vienas kitą,
jūs Aukščiausią Palaimą patirsit.

12 Apdalys geidautom malonėm
jus dievai, auka sustiprėję;
vagys tie, kas jų dovanas ima,
patys nedovanodami nieko.

13 Nuo kalčių apsivalo šventieji,
misdami atnašų likučiais,
o netikėliai nuodėmę valgo,
vien tik sau išsivirę maistą.

14 Kyla visos būtybės iš maisto,
iš vandens randas maistas, iš liūties,
iš aukos prasideda lietūs,
o auka — iš karmo, iš veiksmo.

15 Karmą Brahmanas gimdo, žinoki,
pats iš Amžino Skiemenio gimęs;
užtatai auka pastoviai
visa persmelkęs Brahmanas laikos.[13]

16 Jei žmogus aukomis ar darbu
trukdo suktis priedermių ratui,
pasidavęs juslėms, nedoras,
jis bergždžiai gyvena, o Parthai!

17 Tačiau Atmano sklidinas vyras
vien tik Atmanu džiaugias be galo;
kam vien Atmanas teikia ramybę,
tam nurodymai jau nebesvarbūs.

18 Nebėra jam reikalo žemėj
nei ką veikt, nei nieko neveikti;
nuo jokių būtybių, Ardžunai,
tas žmogus daugiau nepriklauso.

19 Tad atliki, kas reikia atlikti,
negeidaudamas atpildo, laisvas;
tas, kas veikia sutraukęs pančius,
nusipelno Aukščiausios Palaimos.

20 Veiklumu tobulumo pasiekė
garsus Džanakas ir jo vienminčiai;
todėl, veikdamas šitaip, o Parthai,
tu pastiprink pasaulių visybę.

21 Ką atlieka žmogus garbingas,
tai kitiems pamokymu tampa;
savo darbu jis pavyzdį rodo,
jį kartoja tuojau pasekėjai.

22 Nėra nieko trijuos pasauliuos,
ką atlikti Aš privalėčiau,
nėra nieko, ko Aš nevaldyčiau,
o vis tiek Aš veikiu, Ardžunai.

23 Jei savųjų priedermių rato
Aš nesukčiau stropiai, o Parthai,
tai Manuoju keliu bematant
viens po kito patrauktų žmonės.

24 Vos tiktai Aš liaučiausi veikęs —
neaprėpiami griūtų pasauliai!
Ir, sukėlęs sąmyšį didį,
pražudyčiau visas būtybes.

25 Lygiai taip, kaip darbuojas nemokša,
sau iš triūso laukdamas vaisių,
tegu veikia laisvas išminčius
dėl trijų pasaulių visybės.

26 Te išminčius netrikdo tamsuolių
nei mintim, nei savo siekimais;
tegu skatina juos plušėti
ir darbais kasdieniniais džiaugtis.

27 „Šitai aš darau“,— galvoja
vien savim pasiklioręs prastuolis,
bet iš tikro viską daro
trys gamtos besikaitantys gunai.

28 Kas suvokia Atmano esmę,
gunų veiklą, juos skiriančią ribą,
tas, ryšių nevaržomas, mąsto:
„Šitai gunai gunuose juda“.

29 Apžabalinti gunų, Ardžunai,
į vergovę gunams patenka;
tegu jų, silpnų, neprotingų,
išmintingas vyras netrikdo.

30 Atsimindamas Atmaną nuolat,
tiktai Man paaukojęs darbus,
be savimeilės, be troškimų
ir be įkarščio stoki į mūšį!

31 Tie, kas Mano nurodyto tikslo
siekia drąsiai, ryžtingai, tolydžio,
nepavydūs ir atsidėję,—
tų jokia veikla nesupančios.

32 Tie, kas atmeta Manąjį žodį
ir Manuoju keliu nežengia,
neišmanėliai ir tamsiapročiai,
jie, žinoki, žūna, o Parthai!

33 Netgi pats didžiausias išminčius
pagal savo prigimtį veikia;
jai paklusnios visos būtybės;
tad kodėl ją slopinti reikėtų?

34 Tačiau geismą ar šleikštulio jausmą
kelia mums jutimo dalykai;
jie abu pasišventėliui — priešai:
reikia vengti pakliūt į jų valdžią.

35 Net prastai savo dharmą atlikti —
daug geriau negu svetimą — puikiai;
eit ne savo keliu — pavojinga,
savu einant, ir mirti — palaima.

Ardžunas pasakė:

36 Tačiau kas tada pasauly
nusidėti skatina žmogų?
Kokios jėgos jį nuodėmėn stumia
lyg prieš jo paties valią, Varšnėjau?

Maloningasis Viešpats pasakė:

37 Tai troškimas gašlus, tai tūžmas,
atsiradę iš radžo guno;

jis besotis ir nuodėmingas.
Tavo priešas, Ardžunai,— radžas.

38 Taip, kaip liepsną apgula dūmai
arba veidrodį — sėdančios dulkės,
taip, kaip nuovalos gemalą gobia,
jisai viską uždengia pasauly.

39 Šitas amžinas priešas, Ardžunai,
išmintingųjų sąmonę niaukia —
kaip ugnis, pasirodžiusi žemėj
dievo Kamo liepsnojančiu veidu.

40 Ir širdis, ir protas, ir juslės —
štai to priešo buveinė, o Parthai;
jis apakina staigiai būtybę,
aiškią mintį klasta apraizgęs.

41 Tad pirma, o taure tarp taurų,
tu, audringas jusles sutramdęs,
pasistenk sunaikinti šlykštynę,
kur gabumą ir išmintį[14] ryja.

42 Sako, juslės žmogaus — galingos,
bet širdis[15] pranašesnė nei juslės;
pranašesnis už širdį buddhis,
bet Jisai pranašesnis už buddhį.

43 Kas aukščiau už buddhį, suvokęs
ir sustiprinęs Atmanu dvasią,
mirtinai smeik, o Kietaranki,
geismą — sunkiai įveikiamą priešą.

KETVIRTA GIESMĖ

Maloningasis Viešpats pasakė:

1 Šią nenykstančią amžiną jogą[16]
Aš paskelbiau pirma Vivasvantui,

Vivasvantas ją atskleidė Manui,
Manus perdavė ją Ikšvakui.

2 Viens kitam iš kartos į kartą
ją atverdavo šviesūs didžiūnai;
tačiau, laikui be perstojo bėgant,
joga buvo gilumą praradus.

3 Tą senovėj įgytąjį mokslą
šiandien tau išdėstau, Ardžunai;
drauge mylimas ir pasekėjau,
Aš tau patikiu paslaptį didžią.

Ardžunas pasakė:

4 Bet gyveno čionai Vivasvantas
daug anksčiau, nei užgimei Tujen;
kaip turėčiau suprasti, kad jogą
pirmučiausia Tu jam paskelbei?

Maloningasis Viešpats pasakė:

5 Daugel kartų gimiau Aš, Ardžunai,
kaip ir tu atėjai daugel kartų;
Aš menu gyvenimus būtus,
tiktai tu negali jų atminti.

6 Pastovus, negimdytas, vienodas,
Aš — visų būtybių valdovas,
bet, kūrimo galia paveikęs
savo prigimtį, gimstu iš naujo.

7 Nuolatos, kai šiame pasauly
silpsta dharmas, įsigali ydos,
kai doros įstatymai griūna,
Aš Save pagimdau, Bharatai.

8 Pasirodau Aš amžiais per amžius[17],
kad atnaujinčiau žūnantį dharmą,

kad išgelbėčiau vėlei teisiuosius,
rūsčiai piktavalius nubausčiau.

9 Tas, kas šitaip supranta, Ardžunai,
ir gimimą, ir Mano darbus,
tas, nutraukęs gimimų grandinę,
po mirties Mane pasiekia.

10 Pasišventėliai, Man atsidėję,
aistrą, baimę ir pyktį įveikę,
išmintim nuskaidrinę sielą,—
jie į Mano Esimą įėjo.

11 Kaip žmogus pas Mane keliauja,
taip Aš jį sutinku, o Parthai;
tiktai Mano yra tas kelias,
kuriuo eina ir eina būtybės.

12 Kas versluos trokšta pasisekimo,
tie aukas dievams aukoja:
juk už darbus šiame pasauly
žmonėms greit nusišypso laimė.

13 Aš sukūriau ketvertą luomų
pagal priedermę, paskirtį, triūsą;
Nesikeičiantis, Aš — jų kūrėjas,
bet į veiklą, žinok, neįtrauktas.

14 Manęs veiksmas nesutepa, Parthai,
nes Aš veikdamas vaisių nealkstu;
to, kas šitaip Mane supranta,
nesupančios veiklos grandinės.

15 Taip gyveno ir veikė senovėj
išsilaisvint norėję išminčiai;
tu senolių pavyzdžiu seki
ir atlik skirtą pareigą, Parthai.

16 Kas veikla? O kas neveikimas? —
net galvotiems vyrams neaišku;
tau veikimo atskleisiu mįslę:
ją supratęs, bėdos išvengsi.

17 Tad mąstyk apie veiksmo prasmę!
Klaĩdų, uždraustą veiksmą perprask!
Išmanyk, kas yra neveikimas!
Juk veikimo esmė slėpininga.

18 Tas, kas neveikime regi veiklą,
o veikloj neveiklumą regi,
tarp žmonių tasai išmintingas,
visiškai savo darbus pabaigęs.

19 Kas be geismo pluša per dieną,
kas sudegina atliktą veiksmą
išminties ugny palaimingoj —
tą šviesiu nubudę vadina.

20 Iš darbų negeidaujantis vaisių,
savarankis, patenkintas, tvirtas,
nors jisai veikla užsiėmęs,
tačiau nieko neveikia, Ardžunai.

21 Be vilčių, be turto, pastogės,
savo širdį ir protą sutramdęs,
tiktai kūnu, kas būtina, veikia,
todėl nuodėmės jis nepadaro.

22 Jisai džiaugias doviu netikėtu,
nepavydintis ir nedvilypis,
ar jam sektųs, ar ne — jis vienodas
ir net veikdamas laisvas nuo veiksmo.

23 Jei, veiksmų nesupančiotas, tyras,
išmintim savo mintį pavertęs,
jis aukoja darbus kaip auką,
tai veikla be pėdsakų dingsta.

24 Ir auka, ir aukojimas — Brahmanas,
Jo auka — ant Brahmano-aukuro;
kas taip regi, į Brahmaną grimzdamas,
tas, laimingas, pasiekia Brahmaną.

25 Pasitaiko ne vienas tarp jogų,
kas dievams tik aukoja tolydžio,
bet kiti — aukodami auką,
patys žengia į Brahmano liepsną.

26 Vieni — penketą pojūčių neša
į savitvardos ugnį lyg auką;
kitiems aukos — juslių dalykai,
juos jutimų ugny aukoja.

27 Dar kiti — visų pojūčių veiklą
ir gyvybės sroves savo kūne
ant savitvardos aukuro deda,
išminties ugnimi jį užkūrę.

28 Tie — askezę aukoja, tie — turtą,
tie — jogos pratybas, tvarumą;
Vedų žodis, kartojamas garsiai —
auka įžadus vykdančių jogų.

29 Įkvėpimui aukot iškvėpimą,
iškvėpimui aukot įkvėpimą:
taip alsuodami elgiasi jogai —
pranajamas auka ta vadinas.

30 O kiti, apribojęs sau valgį,
teikia gyvasčiai gyvasties auką;
jie aukojimo slėpinį žino
ir kaltes aukomis sunaikina.

31 Kas ragauja aukos nektarą,
tie pasiekia Aukščiausią Palaimą;
neaukoję — šį būvį pražudo,
kaip laimės jie aną pasaulį?

32 Taip šimtus aukų įvairiopų
savo burna Brahmanas valgo;
iš veiklos jos gimė, žinoki,
tai suprasdamas išsivaduosi.[18]

33 Daug svarbiau aukoti ne daiktus,
o minties atnašauti auką,
juk visi veiksmai tolydžio
išmintim pavirsta, Ardžunai.

34 Išsiaiškink tai, klausdamas gurų,
nuolankus jam, tarnaudamas romiai;
tie, kas žino, kas regi teisybę,
tau atskleis supratimą didį.

35 Kai nuskaidrins tiesa tavo žvilgsnį,
niekados daugiau nepaklysi
ir matysi visas būtybes
tu savy ir Many, o Parthai.

36 Net jei būtum labai prasikaltęs,
nusidėjėlis kuo didžiausias,
tu vis tiek išmanymo keltu
bėdos gelmę perplaukt galėsi.

37 Kaip ugnis, apėmusi malkas,
pelenais jas paverčia, Ardžunai,
taip sudegina veiksmą kiekvieną
išminties liepsna įsiplieskus.

38 Neprilygsta gyvenime niekas
išminties apvalančiai galiai;
tiktai tas ją pasiekia, kas jogą
tobulai savyje įvaldo.

39 Savo pojūčius tramdo teisuolis —
ir skaistėja tikinčiam siela;
išminties įgijęs jogas
susilaukia aukščiausios palaimos.

40 Neišmanėliai neįtikėję
nuolatos abejoja ir žūna;
nes nėra abejojantiems laimės,
nei ano, nei šito pasaulio.

41 To, kas veikdamas pagal jogą
išmintim dvejones atkirto,
kas nurimo, esmę patyręs,
to veiksmai nesupančioja, Parthai.

42 Dvejones neišmanymas gimdo,
jos širdy iškeroja, Ardžunai,—
išminties kardu atkirsk jas
ir pakilk, susitelkęs jogai!

PENKTA GIESMĖ

Ardžunas pasakė:

1 Tu giri veiksmo jogą[19], o Krišnai,
taip pat siūlai vengti veiksmo;
katras kelias iš jų geresnis,
pasakyki dabar man aiškiai.

Maloningasis Viešpats pasakė:

2 Tiek veikla, tiek vengdamas veiksmo,
tu patirsi aukščiausią palaimą,
bet verčiau rinktis veiksmo jogą
negu veiksmo atsižadėti.

3 Kas nei geidžia, nei neapkenčia,
tasai atsižadėjęs iš tikro;
juk, įveikęs savy dvilypumą,
veiklos pančius lengvai jis nutraukia.

4 Tik naivuoliai kartoja, kad sankhjo
kelias — vienas, o karmo — kitas;

kas nors vienu keliu nueina,
abiejų vaisius tas ragauja.

5 Tu ir karma-joga, ir sankhju
gali tikslą pasiekti tą patį;
kas juose dviejuose regi viena,
iš tikrųjų tas regi, Ardžunai.

6 Be jogos vargu, Kietaranki,
tu įstengtumei atsižadėti:
atsidėjęs jogai išminčius
greit įžengia į Brahmano šviesą.

7 Atsparus, joga užsiėmęs,
apsivalęs, jusles sutramdęs,
su esybėm dvasia susiliejęs,
netgi veikdamas lieka jis laisvas.

8 Tegu esmę suvokęs jogas
nuolat mąsto: „Aš neveikiu nieko“,
kai jis liečia, alsuoja ar uodžia,
kai jis tuštinas, vaikšto, užmiega.

9 Kai jis kalba, ragauja ar junta,
kai jis mirkčioja, regi ar girdi,
tegu teigia: „Tai mano juslės
su pasaulio daiktais sąveikauja“.

10 Kas vien Brahmanui[20] darbus paskyręs
veikia, bet su veikla nesusietas,
to negali sutepti blogis,
kaip vanduo — tyro lotoso lapo.

11 Savo pojūčius, mintį, pajautas,
savo kūną ir širdį įtempęs,
laisvai veikia išmanantis jogas,—
jis veikla stengias apsivalyti.

12 Kas nelaukia naudos iš triūso,
palaimingą įgyja ramybę;
o kas veikia alkdamas vaisių,
tą apraizgo troškimų grandinės.

13 Taip mieste, kur devynetas vartų,
viešpatauja neliūdinti siela;
ji nedirba, save sutramdžius,
ir neskubina nieko prie darbo.

14 Ir negimdo ten Viešpats nei veiksmo,
nei veiksmų atlikėjo, Ardžunai;
Jis nesieja darbų su vaisiais:
vien gamta veikdama gyvena.

15 Nuo darbų atsiskyręs Valdovas
neprisiima gėrio nei blogio;
neišmanymas išmintį gaubia,—
tad apakę būna tik žmonės.

16 Tačiau Atmaną regintys, Parthai,
neišmanymą savo įveikia:
tartum saulė jų suvokimas
skaidriai apšviečia Tai, kas Aukščiausia[21].

17 Kas sutelkia į Tai visą širdį,
ir mintim į Tai veržias, ir siela,
kas kaltes išmintim sunaikina,
tie išėję negrįžta čia niekad[22].

18 Susivokę nemato skirtybės
tarp teisuolio bramano, o Parthai,
ir tarp karvės, šuns arba dramblio,
arba to, kuris verda sau šunį.

19 Kas pasiekė širdim vienovę,
tie jau įveikė žemėj sansarą;
vien tik sau lygus Brahmanas tyras:
taigi Brahmane jų buveinė.

20 Tegu laime jisai nesidžiaugia,
dėl nelaimės tegu nenuliūsta;
atsparios minties, nesutrikęs,
tegu Brahmane jis gyvena.

21 Kas vien Atmane džiaugsmą atranda,
su pasaulio daiktais nesusietas,—
tas nenykstančią patiria laimę,
joga Dievo sau širdį apvalęs.

22 Nes pasaulio trumpi malonumai
žmogui teikia vien tiktai skausmą;
juose džiaugsmo neieško išminčius:
jie užgimsta ir nyksta bematant.

23 Kas čionai dar mirtingame kūne —
santūrus, susipratęs — sutramdo
troškimus ir aistras, ir pyktį,—
tas — laimingas žmogus, tas — jogas.

24 Kas širdy jaučia džiaugsmą ir laimę,
iš vidaus regi trykštančią šviesą,
toksai jogas Brahmanu tampa
ir pasiekia Brahmanirvaną.

25 Dvilypumą įveikę išminčiai
apsidžiaugia, kai džiaugias būtybės,—
išmintim kaltes sunaikinę,
jie pasiekia Brahmanirvaną.

26 Greit panyra į Brahmanirvaną
nugalėję save asketai —
troškimus, piktumą įveikę
ir suvokę Atmano esmę.

27 Nuo pasaulio daiktų nusigręžęs,
į tarpuakį žvilgsnį nukreipęs,
palengva išlyginęs šnervėm
įkvėpimą ir iškvėpimą,

28 be aistros, be baimės, be rūsčio,
ir mintis, ir jausmus suvaldęs,
pasiryžęs tiktai išsilaisvint,—
visada toks išminčius laisvas.[23]

29 Kas Mane — pasaulių Valdovą,
visų žygių, aukų ragautoją
ir būtybių bičiulį pažįsta —
tasai amžiną laimi ramybę.

ŠEŠTA GIESMĖ

Maloningasis Viešpats pasakė:

1 Kas iš veiksmo nelaukia vaisių,
tas, be abejo, tikras jogas,—
tad kodėl apeigų neatlikti
ir nekelti aukų į liepsną?[24]

2 Tai, ką atsižadėjimu žmonės
pavadinę, supraski kaip jogą,
nes troškimų visų neįveikus —
joga negalima, Pandavai.

3 Į jogos išsiruošęs viršūnę
munis neatsisako veiksmo,
tačiau tas, kas į ją įkopęs,
jau neveikdamas skaistina sielą.

4 Kas su jokia veikla nesusietas,
kas juslių dalykams bejausmis
ir ketinimų atsižadėjęs,
tas pasiekė jogos viršūnę.

5 Žmogus pats sau didžiausias draugas,
žmogus pats sau didžiausias priešas:
tegu pats savimi save kelia
ir savęs nesudaužo kaip indo.

6 Kas patsai save nugalėjo,
tapo sau talkininkas ir draugas;
o savęs suvaldyt nepajėgęs —
neapkenčia savęs tarsi priešas.

7 Kas nurimo, save įveikęs,
tame Atmanas telkias Aukščiausias:
kaitroj, šalty, laimėj, nelaimėj,
ir garbėj, ir gėdoj, o Parthai.

8 Kas kilnus, kas jausmus sutramdęs,
išminties prisodrinęs sielą,
kam ir molis, ir auksas — tolygūs,
tas, žinok, susitvardęs jogas.

9 Kas vienoks su draugais ir su priešais,
su vienminčiais ir su nekentėjais,
ir su niekšais, ir su dorybingais,—
tasai jogas puikus, Ardžunai.

10 Nuo visų slapčia atsiskyręs,
te savim užsiima jogas,
ir mintis, ir dvasią suvaldęs,
be vilties, be nuosavo daikto.

11 Švarią vietą išrinkęs pasėstui,
jį tetaiso nei aukštą, nei žemą;
kušo žolę apgaubęs kailiu,
tegu audeklu kailį užkloja[25],

12 atsisėdęs taip, savąją sielą
tegu skaistins jogos pratybom,
kai į viena sutelkiamas protas,
kai jausmai ir mintys nurimę.

13 Tiesiai laikant galvą ir kaklą,
te stuomuo jam nė kiek nesuvirpa;
žvilgsnį nosies galiukan nukreipęs,
jis tegu nesidairo į šonus.

14 Baimės jausmą nuvijęs, nurimęs,
vykdąs įžadus brahmačarjo,
tasai jogas, suvaldęs širdį,
mintyse Manimi tegyvena.

15 Taip įveikęs savąjį protą,
nuolatos praktikuodamas jogą,
jisai patiria skaisčią ramybę
ir aukščiausią Mano nirvaną.

16 Tas ne jogas, kas valgo be saiko
arba kas visiškai nevalgo,
kas miegot per ilgai įpratęs
arba kas nemiega tyčia.

17 Ir ilsėkis, ir valgyk saikingai,
ir saikingai atliki darbus,
ir miegoki, ir būdrauk — liūdnumą
taip joga tu įveiksi pasauly.

18 Kai minčių tėkmė suvaldyta
įsitvirtina Atmane, Parthai,
kai žmogus geismus nuramina,
jis tada „susijungęs", jis — jogas.

19 Kai sutramdęs sąmonę jogas
kaupia jėgą jogos pratybom,
panašus jis į žvakės liepsną,
nesuvirpančią vietoj bevėjėj.

20 Kur mintis, jogos suvaldyta,
visiškai nesiblaško, apmiršta,
kur suranda Atmane džiaugsmą
tas, kas atmanu Atmaną regi,—

21 tenai patiria jis palaimą —
ji anapus juslių, vien tik protui
tepasiekiama — joj, begalinėj,
nenukrypsta jisai nuo teisybės,—

22 tenai būnančio niekas netrikdo,
netgi sielvartas, bėdos nelemtos:
juk pasiekęs šį tikslą nemano,
kad galėtų būt laimė didesnė.

23 Šitas būvis joga vadinas,
jinai pertraukia liūdesio pančius;
jogos nuolat sieki pratybom,—
būk ryžtingas, širdy bebaimis!

24 Savyje visai išgaišinęs
ir aistras, ir jų pasekmes, norus,
o pajautų pulkus gausingus
ligi galo protu sutvardęs

25 ir sutelkęs į Atmaną širdį
tegu tyliai save numaldo
mintimi atkaklia — ir tada jis
tenemąsto daugiau apie nieką.

26 Kur nuklystų, į kokią pusę,
neramus, svyruojantis protas —
iš visur tegu jį, suvaldytą,
vėl grąžina Atmano valiai.

27 Nuraminęs širdį, tyras,
bjaurasties ir aistrų atsikratęs,
tasai Brahmanu tapęs jogas
neaprėpiamą patiria džiaugsmą.

28 Taip visad į save pasinėręs,
sunaikinęs nuodėmes jogas
nesutrikdomas Brahmane junta
begalinę palaimą, Ardžunai.

29 Savo sielą joga apvalęs
ir aplinkui išvydęs vienovę,
jis save esybėse regi
ir įžiūri savy esybes.

30 Kas visur, visada Mane mato,
kas Many regi visą pasaulį —
tas Manęs nepraranda niekad,
o ir Aš neapleidžiu jo, Parthai.

31 Kas Mane, kaip esybių esmę,
įtikėjęs vienove[26], garbsto,
tasai jogas — kur eitų, ką veiktų —
tik Many gyvena, Ardžunai.

32 Kas vien Atmaną regi, pažvelgęs
į būtybių lytis gausingas,
kam jų džiaugsmas ir skausmas — tolygūs,
tas, žinoki, tobulas jogas.

Ardžunas pasakė:

33 Tu sakai: išmintis didžiausia —
tai pusiausvyra arba ramybė;
nematau jai pamato, Krišnai,—
juk širdis netvari nuolat kinta.

34 Jinai nepastovi, užsispyrus,
atkakli, veržli ir audringa;
aš manau, ją sunku suturėti,
tarsi rankoje — skriejantį vėją.

Maloningasis Viešpats pasakė:

35 Tai teisybė, o kietaranki,
kad širdis netvari nuolat kinta;
bet atmink: šaltumu ir pratybom
ją gali suvaldyti, Kauntėjau.

36 Kas savęs nepajėgia sutramdyt,
tas vargu ar perpras jogą;
pasišventėlis ją suvokia,
patsai savo jausmus nugalėjęs.

Ardžunas pasakė:

37 Ne asketas, tačiau įtikėjęs,
širdimi jogos neatlaikęs,
neįgijęs jos tobulumo —
kokiu eina keliu jis, Krišnai?

38 Ar jis kaip debesėlis pranyksta,
dviejuose keliuose[27] pasiklydęs?
Ar be pamato tvirto po kojom,
nepasiekęs Brahmano, žūna?

39 Abejonę mano lig galo
išsklaidyki, Madhusūdanai,—
be Tavęs, į klausimą šitą
atsakyti negali niekas.

Maloningasis Viešpats pasakė:

40 Jis nežūna nei šiam, o Parthai,
nei kitam, po mirties, pasauly;
tas blogai dienų neužbaigia,
kas čionai kūrė gėrį, o džiaugsme.

41 Nukeliavęs teisuolių buveinėn
ir praleidęs tenai daugel metų,
namuose švariuose ir laiminguos
gimsta tas, kas jogoj paklydo.

42 Arba gimsta namuos asketų,
kur žinių, išminties nestinga;
šitaip gimti, žinok, o Parthai,
ir yra pasauly sunkiausia.

43 Šitaip vėlei atgimęs paveldi
iš gyvenimų buvusių buddhį,
atsidėjęs triūsia jis uoliai,
kad įgytų dabar tobulybę.

44 Nes gimimų kitų pasiekimai
jį pirmyn vis viliodami veda;
kas ištroškęs suvokti jogą,
tas pranoksta Brahmaną—žodį.

45 Atkakliom, nuolatinėm pratybom
atsikratęs nuodėmių jogas
nuo gimimo ligi gimimo
kyla prie Aukščiausiojo Tikslo.

46 Ir pranoksta jogas asketą,
ir pranoksta jogas išminčių
arba tą, kas aukas atnašauja,—
tad visur siek jogos, Ardžunai!

47 Bet žinoki, pranoksta ir jogus,
kas dvasia Man pasiaukojęs,
kas, tvirtai Manimi patikėjęs,
Mane šlovina savąja meile.[28]

SEPTINTA GIESMĖ

Maloningasis Viešpats pasakė:

1 Širdimi vien tik Man atsidėjęs,
Mane šlovink, atlikdamas jogą;
ir klausyk — nusakysiu tau smulkiai,
kaip suvokti Mane, o Parthai.

2 Aš atskleisiu dabar ligi galo,
kas išmanymas, kas tiktai žinios;
jei suprasi gerai Mano žodį,
nereikės tau suprast nieko kito.

3 Iš minios tūkstantinės — vienas
gal išties siekia čia tobulybės;
o iš tų, kurie ją pasiekė,
gal tik vienas — Mane patyręs.

4 Vanduo, žemė, ugnis ir vėjas,
erdvė, manas, savimonė, buddhis —
tai Mana prigimtis, Ardžunai,
padalyta, aštuonerіopa,

5 bet žemoji; pažinki, o Parthai,
Mano prigimtį kitą, aukščiausią:
tai — būtybių dvasia, tai — džyvas,
ant jo laikinas laikos pasaulis.

6 Atsiminki: yra tai įsčios[29],
kurios duoda pradžią būtybėms;
iš Manęs jos ateina visos,
į Mane vėl sugrįžta, o Parthai.

7 Aš aukščiau už visus, Dhanandžajau,
ir Manęs nepranoksta niekas;
ant Manęs šis pasaulis suvertas
lyg ant siūlo sauja žemčiūgų.

8 Aš — gaivingas vandenio skonis,
Aš — spindėjimas mėnesio, saulės,
Vedų šventas skiemuo OM — Aš,
ore — garsas, žmoguj — vyriškumas.

9 Aš esmi žemės tyras kvapas
ir liepsnos pražūtingas kaitrumas;
Aš — visų, kas alsuoja, gyvybė,
ištvermė — asketo vienišiaus.

10 Aš — būtybių nemirštanti sėkla,
tu žinoki tai, o Parthai;
Aš protingųjų — proto galybė,
Aš didingųjų — pats didingumas.

11 Aš — stipriųjų jėga išgiedrėjus, —
be aistros, be liepsningų troškimų;
dharmui neprieštaraujantis geismas
žmonėse Aš esmi, Bharatai.

12 Gunai satvas, radžas ir tamas
lemia gyvių būklę pasauly;
Many gimsta, Many jie esti,
bet nesu Aš juose, o Parthai.

13 Atsiranda iš gunų skirtybės
ir klaidina visą pasaulį;
jis nežino, kad Aš, nemirtingas,
pranašesnis esmi nei gunai.

14 Slėpininga maja — iš gunų,
nugalėti ją žmogui nelengva;
bet kas ieško Manęs atsidėjęs,
tas įveiks ir majos žabangas.

15 Blogį kuriantys žmonės niekingi,
atsidavę tamsiems asurams,
į Mane nesistengia rast kelio,
nes maja prapuldė jų protą.

16 Yra keturios rūšys teisuolių,
kurie garbsto Mane, Ardžunai:
tie, kas kenčia; kas trokšta vaisių;
tie, kas ieško esmės; ir — išminčiai.

17 Bet viršesnis — protingas bhaktas,
susitelkęs, Man pasiaukojęs;
nes esmi jam brangus tik Aš vienas,
ir jisai Man brangus begaliniai.

18 Nors visi jie nepriekaištingi,
bet Man lygus tik išmintingasis:
juk, sutramdęs save, jis artėja
prie Manęs, prie aukščiausiojo tikslo.

19 Po daugybės mirčių ir gimimų
išmanusis Mane pasiekia
su mintim: „Vasudėvas — tai viskas“;
deja, toks mahatma itin retas.

20 Kam pakirto aistra suvokimą,
tie dievus ima šlovint kitokius;
prigimtim sava pasikliovę,
apeigom tarnauja dievybei.

21 Nesvarbu, kokiam paveikslui
nusilenktų su meile bhaktas,
jam siunčiu tikėjimą tvirtą,
kad jisai nedvejotų sieloj.

22 Tuo tikėjimu sustiprėjęs,
jis įtikti stengias dievybei
ir geistų dovanų susilaukia,
bet jas gauna iš Mano rankų.

23 Neprotingų žmonių tai aukos,
tad ir vaisiai jų trumpalaikiai;
pas dievus eina tie, kas juos garbsto,
pas Mane — mylimi Mano bhaktai.

24 Mane, Neapsireiškiantį niekad,
tarias žemėj išvydę prastuoliai,
nesupratę, jog Aš anapus
ir slaptinga esme neapreikštas.

25 Ne kiekvieno atsiveriu žvilgsniui,
nes esmi Aš majos užgožtas;
Manęs amžino, visad vienodo,
nesuvokia apakęs pasaulis.

26 Aš pažįstu būtybes, kur buvo,
kurios šiandien gyvena žemėj,
kurios bus dar, pažįstu, Ardžunai,
o Manęs nepažįsta niekas.

27 Šleikštulys ir geismas, Bharatai,
dvilypumą pagimdo klaidingą;
jis apakina padarą veikiai,
vos įžengia tasai pasaulin.

28 Savyje sunaikinę blogį,
išsilaisvinę iš dvilypumo,
apeigom atsidėję su meile,
nuolatos Mane garbsto teisuoliai.

29 Kas senatvės ir myrio pančius
stengias pertraukt po Mano pastoge,
tas išmano Brahmaną, veiklą,
tasai patiria Atmaną Didį.

30 Kas Mane atpažįsta, o Parthai,
padare, aukoje ir dievybėj,
pas Mane eina tie, susivokę
net mirties paskutinį mirksnį.

AŠTUNTA GIESMĖ

Ardžunas pasakė:

1 Kas jie — Brahmanas, Atmanas Didis?
Kas veikimas ar karmas, o Krišnai?
Ką vadina, sakyk, Adhibhūtu?
Kas yra čionai Adhidaivas?

2 Kaip aukoja auką aukščiausią
šitam kūne — Adhijadžnią?
Kaip suvokia Tave prieš mirtį
tie, kas Tau dvasia atsidėję?

Maloningasis Viešpats pasakė:

3 Tai, kas amžina,— Brahmanas, Parthai,
kas esminga — Atmanas Didis;
padarų esaties šaltinis
čia vadinas veikla arba karmas.

4 Tai, kas žūna, yra Adhibhūtas,
Amžinoji Dvasia — Adhidaivas;

šitam kūne Aš — Adhijadžnias,
o visų nuostabiausia būtybe.[30]

5 Kas Mane vienintelį mąsto
mirties mirksnį, palikdamas kūną,
tasai žengia į Mano būtį:
niekad neabejoki tuo, Parthai.

6 Juk taip lemta žemėje žmogui:
ką jis mena mirties minutę,
į esybę tokią ir kelias,
nes reikšminga mintis paskutinė.

7 Nedvejok — narsiai grumkis, Kauntėjau,
į Mane savo protą atgręžęs,
į Mane nugramzdinęs širdį!
Taip Mane tu pasieksi iš tikro.

8 Jei žmogus, praktikuodamas jogą,
nuolat mąsto Aukščiausią Purušą,
visam tam, kas ne Jis, abejingas,—
jisai laimi Jo šviesią buveinę.

9 Aiškiaregis Kavis, išminčius, Valdovas,
nesuvokiamas ir sauliaspalvis,
neįžiūrimas, smulkus, Jis — visų Globėjas,
Jis gyvena anapus tamsybių.

10 Kas mirties mirksnį mąsto Mane, begalinį,
sau sutelkia tarp antakių praną,
tas, jogos ir meilės jėga susivaldęs,
stebuklingą pasiekia Purušą.

11 Tai, ką Vedų žinovai vadina „Akšaram“,
ką įgyja beaistriai asketai,
ko vis ieško kely tyri brahmačarjai,
Aš trumpai nusakysiu, Ardžunai.

12 Vartus veiksmo, jutimų užvėręs,
širdyje uždaręs maną,
link viršugalvio siųsdamas praną,
susitelkęs jogos ramybėj,

13 OM kartodamas — skiemenį šventą —
ir Mane mąstydamas nuolat,—
kas taip eina iš mirštančio kūno,
tasai žengia keliu kilniausiu.

14 Kas vis mąsto Mane pastoviai,
neatmindamas nieko kito,
tas tikrai susitvardęs jogas,—
jis pasiekia Mane be vargo.

15 Pas Mane patenka mahatmos,
tobulybės ribą įveikę;
į kančių trumpalaikį pasaulį
jie negrįžta ratu sansaro.

16 Gimties—myrio liūdna grandinė
nusidriekus lig Brahmos pasaulio,
tačiau baigias sansaro kankynė
tiems, kas įžengė Mano pastogėn.

17 Tie, kas žino, jog Brahmos dieną
čia sudaro tūkstantis jugų[31]
ir tiek pat jugų — Brahmos naktį,
tie supranta Jos dieną ir naktį.

18 Auštant iš Neapreikštojo Būvio
atsiranda apraiškos visos,
o kada naktis nusileidžia —
grįžta jos Neapreikštajin vėlei.

19 Neapžvelgiamas daugis būtybių
čia nubunda gyventi iš naujo,
kad išnyktų nakčiai sutemus,
kad atgimtų prašvitus dienai.

20 Bet Kita Būtis viršum visko
glūdi niekad neapsireiškus,
amžina, be pradžios, be galo:
Ji nežūna, žūnant esybėms.

21 Nepriklauso Ji formų pasauliui,
Ji vadinas tikslu iškiliausiu;
kas pasiekė Ją, tas negrįžta.
Tai Aukščiausioji Mano Buveinė.

22 Į šį amžiną, didį Purušą
veda pasiaukojanti meilė;
Jame tvyro mirtingos būtybės,
Jisai persmelkęs visą visatą.

23 O dabar paklausyk apie laiką,
kada jogai, kūną palikę,
iškeliauja atgimti iš naujo
ir kada — nebegrįžti, Bharatai.

24 Šviečiant dienai, jaunačiai, ugniai
arba šiaurėn kylančiai saulei,—
išmintingi Brahmano žmonės,
išsiruošę tuomet, Jį pasiekia.

25 Sklindant dūmams, tamsoj, šviečiant delčiai
ar pietuosna krypstančiai saulei
iškeliavę patenka mėnulin
ir sugrįžta vėl gimti, o Parthai.

26 Du keliai — šviesusis, tamsusis —
amžini trumpalaikiam pasauly;
nesugrįžta, kas eina pirmuoju,
kas antruoju — grįžta į kūną[32].

27 Niekada nepaklysta jogas,
jeigu šiuos kelius jisai žino;
tad uolus visuomet būk, Ardžunai —
atsidėki jogai su meile.

28 Du kelius, jų esmę suvokę,
atsisako ryžtingi šviesuoliai
dovanų, aukų, žygio vaisių
ir keliauja Aukščiausion Buveinėn.

DEVINTA GIESMĖ

Maloningasis Viešpats pasakė:

1 Dabar slėpinį dar gilesnį
Aš atskleisiu tau, ištikimasis;
jį suvokęs ir sau pritaikęs,
tu piktybės atsikratysi.

2 Ta slaptis — amžina ir dėsninga,
ji visų paslapčių slapčiausia;
apsišvarint visiems ji pagelbsti.
Tu gali ją perprast be vargo.

3 Jos nepaisantys žmonės grįžta
vėl keliu mirties ir sansaro;
paslaptim šia nepatikėję
nepasiekia Manęs, o Parthai.

4 Esmi persmelkęs visą pasaulį,
bet Aš Pats jame neapreikštas;
Manyje laikos visa, kas gyva,
tačiau Aš gyvenu ne gyvybėj.

5 Bet ir ne Manyje tai, kas gyva:
tokia Mano joga slaptinga[33].
Mano Atmanas gimdo būtybes,
jas iškviečia,— tačiau ne jose Jis.

6 Kaip be pertrūkio dvelkia didysis
erdvėse visur esantis vėjas,
taip, supraski, visos būtybės
Many sūkuriu sukas per amžius.

7 Į Mane krinta visos esybės,
kalpui baigiantis, žūnant pasauliui;
o naujam prasidėjus laikui,
pagimdau jas iš naujo Aš vėlei.

8 Aš siunčiu gyventi iš naujo
neaprėpiamą daugį būtybių,
prigimties savo galiom beribėm
jas, bejėges, kuriu be jų valios.

9 Bet nevaržo, suprask, Dhanandžajau,
tie veiksmai Manęs karmo pančiais;
atlieku juos, su jais nesusietas,
lyg žiūrovas — visad abejingas.

10 Aš stebiu, kaip gamta[34] čia gimdo
tai, kas gyva, ir tai, kas negyva;
tad tokia priežastis, dėl ko sukas
trumpalaikio pasaulio ratas.

11 Ima niekint Mane tamsuoliai,
apsireiškusį kūne mirtingam;
jie aukščiausios esmės neišmano,
nepažįsta pasaulio valdovo.

12 Neprotingųjų viltys bergždžios,
ir darbai jų bergždi, ir jų mintys;
susipainioję jie apgaulėj
tarsi rakšai arba asurai.

13 Mane šlovina, Parthai, mahatmos,
lyg dievai savo siela nušvitę;
tik Many visų būtybių
jie nemarų mato šaltinį.

14 Didžiadvasiai, per jogą atgiję,
savo įžadų laikos kas dieną,—
Mane aukština savo meile,
Mane garbsto širdim palaiminga.

15 Išminties atnašaudami auką,
dar kiti Mane garbina, Parthai,
kaip išskaidytą ir daugialypę,
visur esančią didžią Vienovę.

16 Aš — auka[35], Aš — aukojimas dvasioms,
šūksmas „svadha" ir šventas valgis,
užkeikimas ir tyras aliejus,
Aš — liepsna, Aš — laiptai į liepsną.

17 Aš — pasaulio motina, tėvas,
Aš — jo protėvis, ramstis, kūrėjas,
skiemuo OM — Aš, išskaistinąs sielą,
Vedas Rig — Aš, Aš — Sama, Aš — Jadžur.

18 Aš — valstybė, valdovas, Aš — tikslas,
sutuoktinis, buveinė, bičiulis,
Aš — gimimas, žūtis, atsparumas,
Aš — skalsa, Aš — nemirštanti sėkla.

19 Aš liepsnoju, Aš deginu viską,
sulaikau ir pasiunčiu lietų;
Aš — mirtis, Aš — nemirtingumas,
nebūtis ir būtis Aš, Ardžunai.

20 Trijų Vedų mokovai[36] maldauja rojaus,
Man aukodami auką ir gerdami somą;
nuo kalčių apsivalę, jie pasiekia dievus,
tenai džiaugias dangaus malonumais.

21 Išmėginę aukštybių pasaulio džiaugsmus
ir netekę nuopelnų, grįžta pas žmones;
taip trijų Vedų mokymo vis vedami,
neįveikę troškimų, jie kyla ir leidžias.

22 Visus tuos, kurie Man atsidėję,
Mane mąsto ir garbina nuolat,
neatmindami nieko kito,
Aš vedu į jogos ramybę.

23 Jeigu auką kitoms dievybėms
kas aukoja, giliai įtikėjęs,
tai ir jis, esmės nesupratęs,
vien tik Man atnašauja, Kauntėjau.

24 Nes visų tų aukų valdovas
ir ragautojas — Aš tik vienas;
bet, Manęs nepažinę kaip dera,
vėl sansaro ratu sukas žmonės.

25 Eina pas senolius, kas juos garbsto,
pas dvasias — kas aukoja dvasioms;
pas dievus — kas dievams atnašauja,
pas Mane — Man aukojantys bhaktai.

26 Jeigu kas neša Man džiaugsmingai
lapą, žiedą, vandens ar vaisių,
iš nurimusios sielos, o Parthai,
Aš su meile imu meilės auką.

27 Ar tu dirbtum, ar sėstum prie valgio,
ar badautum, ar dovaną ruoštum,
nesvarbu, kokį žygį atliktum —
jį atlik, lyg aukotum Man auką.

28 Taip tu pertrauksi karmo pančius,
blogio—gėrio sunaikinsi vaisių;
susitvardęs ir atsižadėjęs,
pas Mane tu ateisi laisvas.

29 Aš vienodas visiems pasauly:
neapkenčiantiems ir mylintiesiems;
tie, kas garbsto Mane džiaugsmingai,
jie — Many, Aš — juose gyvenam.

30 Jei Mane ima šlovint su meile
nusidėjėlis pats didžiausias,
jis teisus, jis vadinasi „sadhur“,
nes jisai apsisprendė teisingai.

31 Jis netrukus, tiesą suvokęs,
įgis amžiną skaisčią ramybę:
Mano bhaktai nežūna niekad;
tu gerai įsimink tai, Kauntėjau.

32 Gimę iš nuodėmingų įsčių —
vaišjai, moterys, netgi šudrai —
jeigu ieško Mano pastogės,
jie keliauja keliu kilniausiu.

33 Ką kalbėti apie bramanus,
apie bhaktus — valdovus išminčius;
vien tik Man atsidėk, įžengęs
į šį trapų ir liūdną pasaulį.

34 Tik Mane tu mąstyk, mylimasis,
Mane šlovink, aukodamas auką!
Šitaip, vien tiktai Man atsidėjęs,
tu pasieksi Mane — savo Tikslą.

DEŠIMTA GIESMĖ

Maloningasis Viešpats pasakė:

1 Tu klausyk toliau, kietaranki,
Mano žodžio, slaptingo ir didžio;
Aš kalbu tau, ištikimasis,
nes man rūpi tavo gerovė.

2 Mano ištakos tamsios, neaiškios
nei dievams, nei garsingiems rišiams:
juk dievai ir didieji išminčiai
Manyje prasideda, Parthai.

3 Kas suvokia Mane kaip bepradį,
negimdytą pasaulio valdovą,
nesuklysta tasai, tarp mirtingų
jis išvengia visų kaltybių.

4 Supratimas, skaidra, sveikas protas,
atsparumas, teisybė, kantrumas,
santūrumas, rimtis, džiaugsmas, skausmas,
narsa, baimė, gimimas, nykimas,

5 pagarbumas, romumas, pilnatvė,
sarmata, šlovingumas, dosnumas,—
tai, žinok, iš Manęs atsiradę
įvairiopi būtybių būviai.

6 Iš minčių Manųjų kilę
septyni senovės išminčiai,
taip pat ketvertas sentėvių Manų,
o iš jų — visos žemės būtybės.

7 Kas šias apraiškas Mano ir jogą,
kas jų esmę suvokia iš tikro,
tas tyloj su joga sutapęs
nesutrinka,— nėra abejonės.

8 Aš — visos esaties šaltinis,
visam tam, kas yra, duodu pradžią;
tai suvokę, Man pasiaukoję,
Mane garbsto su meile išminčiai.

9 Tik Mane mąstydami nuolat,
pamokindami vienas kitą,
jie vis kalba apie Mano būtį
ir didžiulį patiria džiaugsmą.

10 Visada susitvardžiusiems bhaktams,
kur Mane godoja su meile,
išminties dovanoju jogą;
pas Mane visus jinai veda.

11 Juos atjausdamas gailestingai,
gyvenu Aš jų sielos gilybėj
ir šviesiais išminties žibintais
išsklaidau neišmanymo rūką.

Ardžunas pasakė:

12 O Aukščiausias! Pasaulio talpykla!
O skaistumo tyriausia verdene!
Negimdyta ir amžina siela,
Valdovu ir Dievu pirmučiausiu

13 aiškiaregiai Tave vadina,—
dieviškasis Naradas, munis,
rišiai Vjasas, Asitas Dėvalas[37];
ir Tu Pats pasakei man šitai.

14 Aš tikiu, tai gryna teisybė,
ką Tu man kalbėjai, Kešavai;
apraiškų Tavų, o Valdove,
nenuvokia dievai nei asurai.

15 Vien tik amžinu Atmanu, Krišnai,
Pats save Tu įstengi suvokti;
Tu — esybių pradžia, Tu — jų viešpats,
dievų Dievas, pasaulio Valdovas.

16 Tad paaiškink man ligi galo —
Tavo atmainos tokios slaptingos! —
kokiom galiom, persmelkęs viską,
Tu valdai šituos pasaulius?

17 Mintimis nuolatos susitelkus,
kaip Tave man perprasti, Joge?
Kokį Tavo pavidalą, būvį
aš galiu mąstyti, Valdove?

18 Savo apraiškas, Savo vibhūtį[38],
apsakyk išsamiai ir aiškiai;
tegu Tavo žodžių nektaras
sotins klausą man vėl, Dhanandžajau.

Maloningasis Viešpats pasakė:

19 Tad klausyk! Apie Savo vibhūtį
pasakysiu tai, kas svarbiausia,
nes Manieji stebuklai, Ardžunai,
nei ribų neturi, nei skaičiaus.

20 Aš — būtybių nemirštanti siela,
gyvenu jų širdy, Gudakešai;
Aš — pradžia jų, Aš — vidurys jų,
Aš — visų jų baiga taipogi.

21 Aš esmi tarp aditjų — Višnus,
tarp dangaus šviesulių Aš — saulė,
tarp marutų[39] esmi Aš — Maričis,
tarp žvaigždynų skliaute Aš — mėnulis.

22 Aš tarp Vedų šventų — Samavedas,
tarp didžiųjų dievų Aš — Indras,
esmi sąmonė Aš būtybių,
tarp jutimų esmi Aš — manas.

23 Tarp baisingų rudrų Aš — Šyvas,
O tarp rakšų ir jakšų — Kuberas,
tarp apvalančių vasų Aš — Agnis,
tarp aukščiausių kalnų Aš — Mėrus[40].

24 Tarp žynių namuose, o Parthai,
Aš — vyriausias, Aš — Brihaspatis,
tarp visų karvedžių Aš — Skandas[41],
o tarp upių visų Aš — jūra.

25 Tarp garsiausių išminčių Aš — Bhrigus[42],
Aš — švenčiausias OM tarp žodžių,
tarp maldų Aš — aukojimo mantras,
tarp uolų nebylių — Himalajai.

26 Aš tarp medžių, žinoki, ašvathas,
Aš — Naradas tarp dieviškų rišių,

tarp gandharvų[43] Aš — Čitrarathas,
tarp palaimintų — munis Kapilas.

27 Tarp žirgų Aš, žinok, Učaihšravas,
iš amrito slaptingai užgimęs,
tarp didingų dramblių — Airavatas[44],
tarp žmonių Aš — soste valdovas.

28 Aš tarp ginklų — šiurpusis vadžras,
Aš — troškimų karvė tarp karvių,
Aš tarp gimdančių — meilės dievas,
tarp nuodingų šliužų Aš — Vasukis[45].

29 Aš esmi Anantas tarp nagų,
Aš tarp jūros pabaisų — Varunas[46],
Arjamas — tarp protėvių dvasių,
tarp sutaikančių Aš — mirties dievas.

30 O tarp demonų Aš — Prahladas,
o tarp tų, kas skaičiuoja,— laikas,
tarp žvėrių — jų valdovas Aš, liūtas,
Aš — didysis Garudas[47] tarp paukščių.

31 Tarp apvalančių vėjų Aš — vėtra,
tarp narsiausių kariūnų Aš — Ramas,
žuvis makaras[48] tarp žuvų Aš,
o tarp srautų visų Aš — Gangas.

32 Aš — būtybių pradžia, vidurys jų,
Aš — būtybių baiga, Ardžunai;
Aš tarp mokslų — susivokimas,
o kalbėti išmokusiems — žodis.

33 Tarp garsų Aš — „a“, trumpas garsas,
Aš tarp žodžių — priešprieša, „dvandvas“[49];
iš tikrųjų Aš — amžinas laikas,
visur žvelgiantis visko kūrėjas.

34 Aš — mirtis, kuri kerta gyvybę,
Aš — gyvybės galia, jos gimimas;
Aš — sėkmė, ištvermė moteriškės,
atmintis, garbė, gėda, grožis.

35 Aš tarp himnų esmi Brihatsama,
gajatrys — tarp eilutės metrų;
Aš tarp mėnesių — margaširšas[50],
Aš tarp metų laikų — žiedų metas.

36 Tarp garbingųjų Aš — garbingumas,
tarp gudreivų — lošimas kauliukais;
Aš — ir pergalė, ir pasiryžimas,
tarp gerų ir teisingų Aš — gėris.

37 Aš tarp Vrišno gentainių — Krišnas,
o tarp Pandaus sūnų — Ardžunas;
tarp tylūnų galvočių Aš — Vjasas,
Aš Ušana[51] esmi tarp poetų.

38 Rankoj tų, kurie kaunas, Aš — kuoka,
tų, kur siekia valdžios, Aš — gudrumas;
Aš — slaptingų daiktų ramybė,
Aš — išminčių išmanymas, Parthai.

39 Aš — būtybių pradžia, Aš — jų sėkla,
Aš — jų formų kaita ir augimas;
nei daiktų negyvų, nei gyvybės
be Manęs čia nebūna, Kauntėjau.

40 O vis tiek suvokt ligi galo
neįmanoma Mano vibhūtį;
tad jėgų daugialypių tik dalį
nusakiau tau trumpai, o Parthai.

41 Visa tai, kas gražu ir tvirta,
kas teisinga, kilnu ir dora,
iš Manos didybės kruopelės
čia yra, žinok, atsiradę.

42 O beje, tos žinios — beprasmės,
jos vien sąmonę slegia, Ardžunai;
tujen viena suprask: šis pasaulis —
tiktai krislas būties Manosios.

VIENUOLIKTA GIESMĖ

Ardžunas pasakė:

1 Tu Aukščiausio Atmano mįslę,
kurią žmonės vadina „adhjatman“[52],
man teikeis atvert maloningai
ir apsaugojai nuo paklydimo.

2 Aiškiais žodžiais, o lotosaaki,
išsamiai apsakei man viską
apie gyvių gimimą ir mirtį,
apie amžiną Tavo didybę.

3 Tu toksai, o didysis Valdove,
kaip Tu Pats man kalbėjai šiandien;
dabar dievišką Tavo paveikslą
pamatyt trokštu, Purušotamai.

4 Jeigu, Viešpatie, Tu galvoji,
kad stebėt jį užteks man galių,
tai pavidalu nemirtingu
pasirodyk, jogos Valdove.

Maloningasis Viešpats pasakė:

5 Tad išvysk tuos pavidalus, Parthai,
šimteriopus, tūkstanteriopus:
įstabių spalvų skirtybėm
sužėrės prieš tave jie iš karto.

6 Štai pažvelk! Many aditjai, vasūs,
rudrai, ašvinai, irgi marutai;
niekuomet mirtingųjų akiai
neregėti stebuklų stebuklai.[53]

7 Visą gyvą, negyvą pasaulį
tu stebėki dabar Mano kūne;
ką tik gali aprėpt tavo mintys,
pamatysi Many, Gudakešai.

8 Bet žmogaus žvilgsniu ribotu
nepajėgi Manęs įžiūrėti:
tad jogos jėga slaptinga
dovanoju tau dievišką regą.

Sandžajas pasakė:

9 Haris, didis jogos Valdovas,
šiuos žodžius, o radža, ištaręs,
dangiškuoju visybės praamžium
apsireiškė apstulbusiam Parthui.

10 Nematyta gymių daugybe,
gražmenom išdabintas ir ginklais,—
Jisai žvelgė vyzdžių milijonais,
milijonais lūpų šnabždėjo.

11 Ir tviskėjo jo rūbai, karūnos,
ir kvepėjo dievų aromatai;
visaregis liepsnojo Viešpats,
dievų Dievas, stebuklų stebuklas.

12 Jeigu tūkstančio saulių švituolis
užsidegtų staiga padangėj —
tai ir jis nelabai teprilygtų
spindulingo Mahatmos šviesai.

13 Ir pasaulį, visas jo būtybes,
tartum sutelktus darniai į vieną,

prieš save išvydo tą mirksnį
dievų Dievo kūne Pandavas.

14 Ir didžiai nustėręs Ardžunas
lenkės Viešpačiui ligi pat žemės;
ir virpėdamas visas iš džiaugsmo,
jis prabilo, rankas sudėjęs.

Ardžunas pasakė:

15 Dieve, regiu aš dievus Tavo kūne,
žemės būtybių būrius kuo margiausius;
Brahmą regiu melsvo lotoso soste,
dieviškus žalčius regiu su išminčiais.

16 Tu daugiapilvis, regiu, daugiarankis,
Tu daugiaveidis, regiu, daugiaakis;
visą pasaulį regiu Tavyje aš,
Tu neturi nei pradžios, anei galo!

17 Diską ir skeptrą[54] iškėlęs, bekrašti,
Tu, neįžiūrimas, čia viešpatauji;
Tu — spindesys, Tu — ugnis, žaibo kirtis,
karštis naikinantis, žibanti saulė.

18 Tu — išmintis, tikslas jos, amžinatvė,
Tu — stebuklinga pasaulio pastogė!
Amžinas sargas nemirštančio dharmo,
Tu — amžinasis Purušas,— žinau aš.

19 Kur vidurys? Kur pradžia? Pabaiga kur?
Tavosios akys — lyg saulė, lyg mėnuo;
aukuro liepsnos — tai Tavosios lūpos,
veidas Tavasis nuplieskia visatą.

20 Visa, kas telpa tarp skliauto ir žemės,—
šalys toliausios — Tavęs prisipildę;
Dieve, kai regi Tave tokį šiurpų,
dreba iš siaubo visi trys pasauliai.

21 Žengia, regiu, į Tave dievų tuntai,
garbsto, sudėję rankas, nusilenkę,
„Svasti! Šlovė Tau!“— kartoja išminčiai,
rišiai garsingieji gieda Tau himnus.

22 Rudrai ir aditjai, vasūs ir sadhjai,
ašvinai, višvai, ušmapai, marutai,
jakšai, asurai ir minios gandharvų —
žiūri nustebę, Tavęs pakerėti.

23 Tu — šiurpulingas, Tu — tūkstančiaveidis,
tūkstančiašonis, Tu — tūkstančiapėdis;
žvilga nasruos Tavo ilčių gausybė.
Kas Tave mato, tas dreba; aš — irgi.

24 Žvilgsniais nutvieskęs, žiotis pražiojęs,
dangų Tu paremi galva galinga;
ligi gelmių Tu man sukrėtei sielą,—
nebeturiu nei ramybės, nei ryžto.

25 Tarsi laužai visa ryjančio laiko
Tavosios iltys ir žiomenys kraupūs;
apima klaikas, ir maišosi mintys!
Dieve, atleisk man! Pasigailėki!

26 Štai jie visi — Dhritaraštro sūnūs,
Bhyšmas ir Dronas, ir garsūs valdovai,
didvyrių ir karžygių tankios gretos,
narsūs vadai, pulkus vedantys mūšin —

27 tartum skubėdami, vienas po kito,
žengia į tavo nasrus baisulingus;
daugelis jų ten įstrigo tarp ilčių,
ryškiai regiu jų suknežintas galvas.

28 Kaip nesustodami jūron upokšniai
šniokščia ir šniokščia, ir plaukia vis upės,
taip karžygiai šio mirtingo pasaulio
plūsta į Tavo siaubingąsias žiotis.

29 Taip, kaip drugeliai vasaros naktį
puola apduję liepsnon pragaištingon,
veržias pražūti taip visos būtybės
Tavo iššiotuos ugniniuos nasruosna.

30 Seilėm apdriekęs iš visų pusių,
burna liepsnojančia treškini žmones;
skaisčiai nutvieskę beribę visatą,
Tavo šlovės spinduliai dega, Višnau.

31 O apsakyk, kas esi Tu, baisingas!
Tau aš lenkiuos, pagailėki, o Dieve!
O pirmapradi! Aš trokštu žinoti,
ką Tu daryt pasirengęs — atskleisk man!

Maloningasis Viešpats pasakė:

32 Laikas esmi Aš, pasaulių griovėjas,
augu ir augu, naikindamas viską.
Stosi tu mūšin ar bėgsi iš mūšio —
niekas vis tiek šių karių neišgelbės.

33 Atsitokėk! Ir laimėki sau šlovę!
Mėgaukis pergale, priešus įveikęs!
Juos Aš nužudęs esmi jau iš anksto:
būk, o kary, vien ginklu Mano rankoj.

34 Droną ir Bhyšmą, ir Karną, o Parthai,
ir Džajadrathą — kariūnus garsingus —
dobk nesvyruodamas — Mano nukautus!
Juos tu įveiksi, su jais susigrūmęs!

Sandžajas pasakė:

35 Žodį Kešavo išgirdęs, Ardžunas
lenkės lig žemės, rankas susidėjęs;
virpančiom lūpom jis mikčiojo bailiai,
visas drebėdamas pratarė Krišnui:

Ardžunas pasakė:

36 Garbsto Tave, Hrišikešai, ne veltui,
džiūgauja visas pasaulis teisėtai;
rakšai bėga tolyn išsigandę,
gieda Tau šlovę minios teisuolių.

37 Kaipgi negarbins Tavęs jie, Mahatma?
Brahmą pranoksi Tu Savo didybe;
Tu — Nebūtis ir Būtis, Pirmapradi,
pamatas, ramstis, pasaulių kūrėjas.

38 Tu — be ribų, Tu — pirminis Purušas,
Dievas pirmasis, pasaulių buveinė;
Tu — išmintis ir išminčius, ir tikslas!
Persmelki viską Tu, tūkstančiaveidi!

39 Tu — Vajus, Jamas! Tu — Agnis, Varunas!
Protėvis — Tu, Tu — Pradžiapatis, mėnuo!
Tūkstantį kartų — šlovė Tau, šlovė Tau!
Garbint Tave trokštu tūkstantį kartų!

40 Iš vakarų, iš rytų — vėl šlovė Tau!
Tau pagyra — iš pietų ir iš šiaurės!
Tu — ir garbė, ir galia begalinė,
viską valdai Tu, todėl Pats Tu — viskas.

41 Jeigu aš Tau atžariai lyg bičiuliui
šūkavau kartais: „Ei Krišnai! Ei drauge!“,
neišmanydamas Tavo didybės,
jeigu elgiausi aš nerūpestingai,

42 jeigu šaipiausi, Tavęs nepagerbęs,
žaisdamas arba pradėdamas vaišes,
ar prie žmonių, ar likęs pats vienas,—
Tu man atleiski už tai, o beribi!

43 Tėvas esi Tu daiktų ir būtybių,
šito pasaulio mokintojas didis.

O visagali, Tave kas pranoktų,
kas trijuose Tau prilygtų pasauliuos?

44 Tad aš maldauju, parpuolęs ant žemės,
Tavo malonės, šlovingas Valdove:
kaip tėvas sūnui, kaip vyras žmonai,
kaip draugas draugui būk man gailestingas!

45 Džiūgauju, kad pamačiau, ko nematęs,
bet gniaužia nuogąstis mano krūtinę;
išvaizdą seną įgyki vėl, Krišnai!
Pasigailėki, o Viešpatie Dieve!

46 Įprastą noriu Tave aš išvysti,
su karūna, su skeptru — kaip kas dieną;
Tūkstančiaranki visatos apvaizda,
būki kaip buvęs vėl keturiarankis!

Maloningasis Viešpats pasakė:

47 Mylimas Mano! Jogos galybe
tau Aš parodžiau Slapčiausiąjį vaizdą;
niekas nematė anksčiau Višvarupo:
jis pirmapradis, žinok, begalinis.

48 Vedų kartojimas, dovanos, aukos,
apeigos griežtos, skaistėjimo žygiai,—
to dar per maža, norint matyti
vaizdą, kurį tu išvydai, Kauntėjau.

49 Mano pavidalą šiurpų regėjęs,
baimę įveiki, sutramdyki mintį.
Džiaukis dvasia,— kaip anksčiau, Mane tokį
priešais save pamatysi tuoj vėlei.

Sandžajas pasakė:

50 Taip ištaręs Ardžunui, atgavo
vėl pirmykštį pavidalą Krišnas;

tapo jis malonus; nuramino
Mahatma išsigandusį karį.

Ardžunas pasakė:

51 Tavo išvaizdą, žmogišką, romią,
vėl pamatęs, o Džanardanai,
aš tampu savimi iš palengvo —
baugulys mano kūną apleidžia.

Maloningasis Viešpats pasakė:

52 Tu stebėjai Mane, o Parthai,
kokio neregi žemėje niekas;
net dievai nuolatos geidauja
pamatyti Mane slėpiningą.

53 Bet nei Vedai, nei žygiai, nei aukos,
nei askezė, nei dovanos gausios
nepadėjo išvysti to vaizdo,
kokį tu pamatei, nuolankusis.

54 Tik visa širdimi pamilę,
tik be galo Man atsidėję
regi tokį Mane, o Parthai,
ir suvokia esmę iš tikro.

55 Tiktai Man dirbki savo darbus,
veiklos pančius nutraukęs, laisvas
ir mylėdamas visa, kas gyva,—
taip Mane tu pasieksi, Pandavai!

DVYLIKTA GIESMĖ

Ardžunas pasakė:

1 Kas iš Tau atsidėjusių bhaktų
tobuliau jogos meno išmokę —

tie, kas garbsto Tave pastoviai
ar kas šlovina, Krišnai, Akšarą?

Maloningasis Viešpats pasakė:

2 Kas, širdim į Mane nugrimzdęs,
Mane garbsto, ramus, susivaldęs,
įtikėjęs tvirtai ir tyras,—
tas, žinok, pranašiausias jogas.

3 Bet ir tie, kurie Neapreikštą,
Nenusakomą garbsto Akšarą,
Nesikeičiantį, Amžiną, Didį,
Visur esantį, Visad vienokį,

4 susivokę, sutramdę pajautas
ir pusiausvyrą proto išlaikę,
visų gyvių džiaugsmu pasidžiaugę,
jie pasiekia taip pat Mano būstą.

5 To, kuris Neapreikštojo siekia,
laukia čia dideli sunkumai:
juk mirtingas žmogus itin vargiai
randa į Neapreikštąjį kelią.

6 Kas mintim į Mane veržias nuolat,
visus darbus Man paaukoję,
susitelkę jogos ramybėj
ir Mane mąstydami garbsto,—

7 juos visus Aš gelbsčiu nedelsęs
iš gimimų—mirimų rato,
nes jie savo sąmonę giedrą
nugramzdino Many, o Parthai.

8 Manyje širdimi įsitvirtink,
Manyje išlaikyt stenkis protą —
ir netrukus, įveikęs sansarą,
tu gyvensi, kur Aš, Gudakešai.

9 Jei minčių Manyje išlaikyti
nepajėgi, tyloj susikaupęs,
tad pasiekt stenkis Mano buveinę
tu veikimo joga, Dhanandžajau.

10 Jei veikimo joga per sunki tau,
tai aukoki Man savo triūsą;
šitaip dirbdamas Mano garbei,
tu pasieksi, žinok, tobulybę.

11 Jei atlikt negali ir darbo,
pasirinkęs sau šitokią jogą,
tuomet veik negeisdamas vaisių,
savo protą bei širdį sutvardęs.

12 Nes pranoksta išmanymas veiklą,
o išmanymą — susikaupimas;
susikaupęs netrokšta vaisių,
atsisakęs — greit laimi ramybę.[55]

13 Jokiam gyviui nejaučiantis pykčio,
malonus ir gailiaširdingas,
troškimus, puikybę palaužęs,
džiugesy bei varge vienopas,

14 tvirtos valios, save suvaldęs,
paaukojęs Man širdį ir protą,
visada patenkintas jogas,—
Man brangus jisai, Ardžunai.

15 Man brangus, kas žmonių nekankina,
kas nekenčia ir pats nuo pasaulio,
kas įveikęs džiugesį, pyktį,
nekantrybę, jaudulį, baimę.

16 Man brangus Mano tyras bhaktas,
šaltakraujis, atsižadėjęs,
sumanus, susikaupęs, ryžtingas,
visus darbus pradėtus palikęs.

17 Man brangus tasai, kupinas meilės,
kas nei džiaugias širdy, nei liūdi,
kas numaldęs geismus ir piktumą,
kas ir blogį, ir gėrį pranokęs.

18 Su draugais, nekentėjais vienodas,
abejingas nešlovei ir garbei,
romus, laisvas, sutinkantis lygiai
džiaugsmą, skausmą, šaltį ar karštį,

19 kurčias gyriui, paniekai kurčias,
vis patenkintas, mylintis, giedras,
sieloj tvirtas, tylus, benamis,—
jis mieliausias Mano bičiulis.

20 O, kaip brangūs Man bhaktai Manieji,
įtikėję tvirtai Mano žodžiais,
širdim garbstantys amžiną dharmą
ir žengią į Mane — savo Tikslą.

TRYLIKTA GIESMĖ

Maloningasis Viešpats pasakė:

1 Tavo kūnas vadinasi kšetras,
jis vadinasi Laukas, Kauntėjau,
o Pažįstantis Lauką — Kšetradžnias,—
šitaip moko nuo seno išminčiai.

2 Kiekvienam Lauke — tu atminki —
Aš esmi Pažįstantis Lauką;
kas taip kšetrą suvokia, Kšetradžnią,
tas tikrai išmintingas, Bharatai.

3 Koks tas Laukas? Iš kur jis imas?
Kaip jis reiškiasi? Kuo jis esmingas?
Kas jisai? Ir kokios jo galios? —
apsakysiu glaustai tau viską.

4 Apdainavo tai daugelį kartų
Vedų himnuose rišiai garsingi;
o vėliau tą patirtį svarbią
jie išguldė eilėm Brahmasūtre.

5 Visa, kas neapreikšta, ir buddhis,
ahankaras, penki elementai,
taip pat pojūčiai — dešimt ir vienas,
penkios sferos — lyg jų ganyklos,

6 priešiškumas, geida, džiaugsmas, skausmas,
atsparumas, sąmonė, jungtys —
taip nusakomos keletu žodžių
kšetro atmainos ar skirtybės.

7 Susitaikymas ir nuoširdumas,
nekenkimas, dorumas, kantrybė,
pagarba savo gurui, švarumas,
susivaldymas ir patvarumas,

8 negeidimas daiktų išorinių,
savyje savo „aš" įveikimas,
supratimas, kad ligos, senatvė,
kad mirtis ir gimimas — tai vargas,

9 laisvas veiksmas, nesusietumas
su žmona, sūnumis, su pastoge,
nuolatinė pusiausvyra sieloj,
tiek piktybei, tiek gėriui supant,

10 nuošalumas, vienatvės meilė
ir vengimas minios triukšmingos,
ir širdingas Manęs gerbimas,
išugdytas jogos pratybom,

11 siekiant Atmano — tolydumas
ir troškimas perprast esmę —
štai tokie išmanymo bruožai;
neišmanymas — visa kita.

12 Klausi, kur pažinimas baigias?
Ką suvokė tie, pelnę palaimą?
Žinok: Brahmanas Didis — bepradis:
Jis pranoksta Nebūtį, Būtį.

13 Nes visur Jo rankos ir kojos,
visur žvilga veidai Jo ir akys,
visur klausosi jautrios Jo ausys,
Jis visur visame pasauly.

14 Jisai žėri visom savybėm,
bet yra be juslių, be savybių;
Jis visuos — su niekuo nesusietas,
Jis virš visko, o mėgaujas gunais.

15 Jis viduj ir greta sutvėrimų,
tartum juda Jisai, bet sustingęs;
protui Jis nesuvokiamai smulkus,
Jis anapus, tačiau šalimais.

16 Nedalijamas, amžinas — regis,
tarp esybių Jisai padalytas;
Jis visų esybių ramstis,
jų darytojas, jų ėdikas.

17 Jis — visų šviesų šviesumas,
Jis — toli už visų tamsybių;
išmintis, išminčius, pats tikslas —
kiekvienoj širdy Jisai glūdi.

18 Taip glaustai nusakau Aš Lauką,
suvokimą ir tai, ką suvoki;
šitai perpratę brangūs Man bhaktai
Mano būtį pasiekia, Ardžunai.

19 Žinok, prakritė ir Purušas —
tiek šita, tiek anas — bepradžiai;
vien tiktai iš gamtos čia randas
ir skirtybės, ir pokyčiai, Parthai.

20 Iš gamtos — tai, kas vyksta, kas veikia,
kas veikimo dingstim vadinas;
džiaugsmo—skausmo pojūčiai kyla
iš Purušo, atmink, Ardžunai.

21 Viduje gamtos įsikūręs,
nuolat mėgaujas gunais Purušas;
tad jisai, kol su gunais susietas,
iš blogų ar gerų gimsta įsčių.

22 Viską pradeda, stebi akylai,
viską tvarko, ragauja Valdovas,
didis Atmanas, siela gilioji,
šito kūno Didysis Purušas.

23 Kas suvokia šitaip Purušą,
taip pat prakritę ir jos gunus,—
nors ir eitų keliu sansaro,
jis daugiau neatgimsta niekad.

24 Pasišventėlis štai: susitelkęs
savy atmanu Atmaną regi;
veiksmo jogai atsideda antras,
na o trečias — išmanymo jogai.

25 Tie, kas Jo neperpranta — žodį
iš kitų išgirdę, Jį garbsto;
kas karštai klausos apreiškimo,
prapulties tasai perplaukia jūrą.

26 Kai Pažįstantis Lauką su kšetru
susijungia, užgimsta būtybės,
augalai užgimsta ir akmens;
tai žinok, o taure tarp taurų.

27 Kiekvienoj esybėj Aukščiausias
visą laiką esti tolygus,—
Jis nežūna su žūnančiais niekad;
kas taip regi, tas regi iš tikro.

28 Nes matydamas didį Valdovą
visame pasauly vienokį,
pats nežemins jisai savo dvasios
ir pasieks kilniausiąjį tikslą.

29 Tas, kas regi, jog veiksmą kiekvieną
čia atlieká prakritė, Parthai,
ir kas Atmaną vien tik neveiklų
visad regi, tas regi iš tikro.

30 Kas suvokia, jog visos būtybės
tik Vienatiniam Viešpaty glūdi,
jog iš Jo atsiranda jų apstas,
tas į Brahmaną žengia, Ardžunai.

31 Be jokių ypatybių, bepradis,
neišnykstantis, amžiais vienodas,
nei susitepa Jis, nei veikia —
didis Atmanas kūne, Kauntėjau.

32 Kaip kad upėj lotoso lapas,
kaip erdvėj spindulys ploniausias,
taip nesitepa Atmanas, Parthai,
trumpalaikiam gyvendamas kūne.

33 Kaip skliautų šviesulys purpurinis
skaisčiai nuželia visą pasaulį,
taip ir didis Lauko Valdovas
visą Lauką apšviečia, Bharatai.

34 Tie išminčiai, kur mato skirtybę
tarp Pažįstančio Lauką ir kšetro,
kurie pertraukė prakritės pančius,
greit pasiekia Mane — savo Tikslą.

KETURIOLIKTA GIESMĖ

Maloningasis Viešpats pasakė:

1 Dabar išmintį Aš atskleisiu,
už visas kitas pranašesnę;
ją įgiję, malonūs man muniai
tobulybės pasiekia viršūnę.

2 Išmintim šita pasirėmę,
Mano amžiną gimtį suvokę,
jie nežūna, žūnant pasauliui,
ir negimsta, pasauliui atgimstant.

3 Didis Brahmanas[56]— Manosios įsčios,
į jas įdedu savo sėklą;
šitaip pradedu Aš būtybes,—
tik todėl jos gimsta pasauly.

4 Tu, Kauntėjau, atmink: visų kūnų,
nors jie rastųs iš įsčių skirtingų,
tikros įsčios Brahmanas esti,
o Aš — tėvas, duodantis sėklą.

5 Iš gamtos, iš prakritės kyla
gunai[57]— satvas, radžas ir tamas;
jie sukausto, o kietaranki,
nemirtingąjį, gavusį kūną.

6 Iš trijų šviesiausiasis — satvas,
spinduliuotas, švarus, sveikatingas,
bet vis tiek jis pančioja žmogų
pažinimo ir laimės grandinėm.

7 Tu žinoki, radžas — aistringas,
jį pagimdo potraukis, geismas;
jisai veiksmo nebaigiamo pančiais
pasišventėlį kausto, Kauntėjau.

8 Neišmanymo čia pagimdytas,
nuolat akina žmones tamas;
jis apraizgo tingulio pinklėm,
lėkštumu, bukumu ir pagieža.

9 Satvas žmogų sieja su laime,
su veikla sieja radžo gunas;
o užtemdinąs protą tamas
ruošia pančius apkiautėliui, Parthai.

10 Kada silpsta radžas ir tamas,
sustiprėja, Bharatai, satvas;
kada satvas ir tamas — radžas,
kada satvas ir radžas — tamas.

11 Jeigu sklinda nuovokos šviesos
iš visų devynių kūno vartų[58],
reiškia, kad sutvirtėjo satvas
žmoguje — tegu jis žino šitai.

12 Kada paima viršų radžas,
širdyje viešpatauja geismas,
ilgesys, godulys, neramumas
ir troškimas veikt, ir tuštybė.

13 Niūrios mintys, bukaprotystė,
apdujimas ir apsileidimas —
šitie bruožai ryškėja bematant,
kada kelias žmoguj tamo gunas.

14 Kai sulaukia baigties miruolis,
kurs gyveno kupinas satvo,
jis teisiųjų šviesią buveinę
nepaklysdamas randa, Ardžunai.

15 Kas aistringas sutinka myrį,
tas atgimsta supančiotas karmo;
kas numiršta dvasios tamsybėj,
eina vėl į paklydėlių įsčias.

16 Nuoširdžiai atliktas darbas
duoda satvo išgiedrintą vaisių;
guno radžo vaisius — liūdnumas,
paklydimas — tamo vaisius.

17 Išmintis, supratimas — iš satvo,
godulys ir geismai — iš radžo;
neišmanymas, bukaprotystė,
apakimas, žinoki, iš tamo.

18 Tyri, šviesūs — kyla viršūnėn,
pusę kelio nueina aistringi;
veikiami paskutinio guno,
žemyn leidžias — jie tamsūs, Kauntėjau.

19 Jeigu jokio kito veikėjo
neįžvelgsi, o vien tik gunus,
jeigu Tą, Kas virš jų, suvoksi,—
tu įžengsi į Mano Būtį.

20 Atsispyręs gunų veikimui,
mirtingasis įveikia liūdnumą,
jis nutraukia gimties—myrio pančius,
nemarybės gardžiuojasi vaisiais.

Ardžunas pasakė:

21 Tu papasakok man, o Valdove,
apie tą, kas tris gunus įveikęs,—
kaip jis elgias? Kokie jo bruožai?
Kaip savy jis nugali gunus?

Maloningasis Viešpats pasakė:

22 Kas vienokiai priima veiklą,
praregėjimą ir paklydimą:
nesipiktina — jiems užėjus,
nenusimena — jiems išnykus,

23 sėdi tarsi visiems abejingas,
nepasiekiamas prakritės gunams,
nesudrumsčiamas mąsto sau vienas:
„Šitaip gunai gunuose juda“,

24 kam vienodi — akmuo, auksas, molis,
nemalonūs daiktai ir malonūs,
ko nejaudina džiaugsmas, skausmas,
pagyrimas ir įžeidimas,

25 kam garbė, nešlovė — vienodos,
kas toks pat ir priešui, ir draugui,
tas, paliekantis darbus pradėtus,
ir yra „nugalėjęs gunus“.

26 Kas vien Man didžiai atsidėjęs
nuolatos Mane garbsto su meile,
tas pribrendęs Brahmano būčiai,
nes jis įveikė gunus, o Parthai.

27 Nes Aš amžino Brahmano ramstis,
Jo buveinė ir Jo šeimininkas,
pamatai nemirštančio dharmo.
Tiktai Aš teikiu džiaugsmą bekraštį.

PENKIOLIKTA GIESMĖ

Maloningasis Viešpats pasakė:

1 Sako, jog amžinasis ašvathas[59]
šakomis auga žemėn, į viršų —
šaknimis, o jo lapai — himnai;
kas taip mano — tas Vedų žinovas.

2 Šakos kyla ir veši iš gunų,
o jo ūgliai — jutimų dalykai;
urbias tvirtos šaknys į gruntą,
karmo pančiais apraizgę žmones.

3 Kaip jis atrodo? Į ką jis remias?
Nieks nesuvokia pradžios jo nei galo;
jeigu tu, atžado kardą iškėlęs,
kartą nukirstum ašvathą kerotą,—

4 stenkis rast kelią, ryžtingas keleivi,
kad nebegrįžtum ratu sansaro;
tark: „Atėjau pas Purušą, į pradžią,
ten, kur užgimsta pasaulių paversmiai".

5 Savo aklystę, kaltes, išdidumą,
prieštarą džiugesio—skausmo įveikęs,
mintį beaistrę sutelkęs Aukščiausian,
ženki į savo amžiną tikslą.

6 Nepasieks tavęs spinduliu saulė,
nespindės tau ugnis anei mėnuo;
kas atėjo tenai, tas negrįžta,—
tai slaptinga Mano buveinė.

7 Tik dalelė Manęs, nemirtingo,
tapus džyvu būtybių pasauly,
jutimus vilioja ir protą,—
jie visi iš gamtos trumpalaikės.

8 Kai įeina į padarą džyvas
ar palieka šąlantį kūną,
jutimus ir mintis jis neša,
tarsi vėjas — žiedų aromatą.

9 Jis, valdydamas protą ir širdį,
ir lytėjimo organus, uoslę
ir girdėjimą, regą ir skonį,
vis gardžiuojas jutimų dalykais.

10 Kaip jisai čia įeina, išeina,
ką čia junta, kai mėgaujas gunais,—
stebi aiškios išminčių akys,
tik apakėliai neregi nieko.

11 Su joga sutapę asketai
jį išvysta nušvitusioj sieloj;
silpnadvasiai, nors atsidėję,
jo nemato, nes neprotingi.

12 Ta šviesa, kuri sklinda iš saulės
ir apšviečia visatos platybes,
spinduliai iš ugnies, iš mėnulio,—
tai tviskėjimas Mano, o Parthai.

13 Savo galiom persmelkęs žemę,
palaikau Aš gyvių gyvybę;
maitinu Aš augalus girių,
tapęs sultim, svaiginančiu somu.

14 Padaruos Aš — ugnis Vaišvanaras[60],
gyvenu Aš prane—apane,
keturių pavidalų maistą
nepavargdamas virškinu kūne.

15 Kur širdyse Aš esmi, baigias klaidos,
vien iš Manęs — atmintis, suvokimas;
Manąją išmintį tvirtina Vedai,
Aš — jų žinovas, Vedanto[61] kūrėjas.

16 Du purušai esti pasauly:
ir mirtingas, ir nemirtingas;
pirmas — visos būtybės, Ardžunai,
„nesikeičiantis“[62], amžinas — antras.

17 Bet juos valdo Aukščiausias Purušas,
iš anapus Atmanas Didis;
jisai, persmelkęs tris pasaulius,
yra jų atrama ir Valdovas.

18 Aš pranokstu mirtingą purušą,
Aš pranokstu ir nemirtingą;
ir todėl žemėj žmonės ir Vedai
Mane garbsto kaip Purušotamą.

19 Kas kely nepaklydo, kas žino,
kad esmi Aš Aukščiausias Purušas,
tas — šviesuolis ir savo esybe
Mane šlovina nuolat, Bharatai.

20 Pasišventėli nepriekaištingas,
Aš tau atskleidžiau paslaptį didžią;
kas suvokė ją, tas išmintingas!
Jis atliks, kas paskirta jam, viską.

ŠEŠIOLIKTA GIESMĖ

Maloningasis Viešpats pasakė:

1 Sielos satvas, drąsa, dosnybė,
ir minties, ir jogos tvarumas,
saikingumas, aukojimas, žygiai
ir stropus kartojimas Vedų,

2 teisingumas, skaidra, nekenkimas,
atsisakymas vaisių, švelnumas,
negoslumas, gerumas būtybėms,
sarmata[63], santūrumas, romumas,

3 atsparumas[64], kantrybė, tyrumas,
draugingumas, nesipūtimas,—
kas užgimęs dieviškai skirčiai,
tam būdingos šios ypatybės.

4 Įžūlumas, pyktis, šiurkštumas,
išdidumas ir veidmainystė,
taip pat ir apakimas — bruožai
tų, kas gimė asurų[65] lemčiai.

5 Išsilaisvinti skirta pirmiesiems,
o asurų likimas — pančiai;
neliūdėk, nes esi, o Pandavai,
tu užgimęs dieviškai daliai.

6 Padarai šiam pasauly dvejopos
prigimties — dievų ir asurų;
apie pirmą kalbėjau tau smulkiai,
o dabar paklausyk apie antrą.

7 Nei veiklos, nei juoba neveikimo
nesupranta demonai-žmonės;
neteisingi jie ir nešvarūs,
o jų poelgiai — nedorybingi.

8 Šis pasaulis, jie kalba, netikras,
jis be pamato ir be Valdovo,
visos dalys — palaidos, nedarnios,—
kas dingstis jo? —„Vien tiktai geismas".

9 Įsikalę sau šitokią mintį
silpnapročiai ir menkadvasiai
kaupia jėgą nusikaltimams,
viską daro, kad žūtų pasaulis.

10 Kupini beribių geidimų,
jie įžūlūs, išdidūs, dviveidžiai,
siekia tariamo tikslo apakę,
nedorais ir nežmoniškais būdais.

11 Atsidavę niekingai tuštybei,
kuri baigsis kartu su pasauliu,
numalšinti stengiasi aistrą,
vis kartodami: „Toks mūsų būvis".

12 Bergždžiose viltyse nugrimzdę,
apimti geidulių ir tūžmo,
jie sau kraunas turtus neteisėtai,
kad galėtų tenkinti geismą.

13 „Šiandien man į rankas kliuvo šitai,
o rytoj — tą patenkinsiu norą;
aš turiu jau turtą nemažą,
bet vėliau dar daugiau įsigysiu.

14 Šitas priešas jau sunaikintas,
nužudysiu ir kitą netrukus;
kaip man miela valdyt, viešpatauti,
koks aš tvirtas, laimus, koks dalingas!

15 Aš aukštos kilmės, aš didžturtis!
Kas galėtų čionai man prilygti?
Aukomis aš pelnysiuosi garbę!" —
rėkia taip neišmanėliai, Parthai.

16 Pasiklydę minčių daugybėj,
lyg tinkluos — įstrigę aklystėj,
atsidavę juslių malonumams,
pragaran krinta jie, nelabieji.

17 Pasipūtę ir užsispyrę,
vis didžiuodamies savo turtais,
veidmainiai dėl akių neša auką,
o ne taip, kaip nurodyta Raštuos.

18 Kupini savimeilės, pykčio,
šiurkščios galios ir purvino geismo,
neapkenčia Manęs tie žmonės
nei savy, nei kitoj būtybėj.

19 Tuos apakėlius, pilnus tūžmo,
tuos menkus ir niekšingus žmones
iš vienų asurų įsčių[66]
į kitas aš metu sansare.

20 Iš gimdų nešvarių atgimę,
vis labiau ir labiau temstant protui,
eina jie keliu žemiausiu
ir Manęs nepasiekia, Kauntėjau.

21 Pragaran veda trigubi vartai:
geidulys, godumas ir tūžmas;
jie bematant pražudo sielą —
šių trijų tegu vengia kiekvienas!

22 Atsispyręs trims ydoms — vartams,
kurie veda tamsos karalystėn,
žmogus pelno sau didžią palaimą
ir keliauja Keliu Aukščiausiu.

23 Kas, nurodymus šastrų pamynęs,
vien tik savąjį tenkina geismą,
tas toli lieka nuo tobulybės,
nepasiekia Aukščiausiojo Tikslo.

24 Tad visur ir viską, Ardžunai,
tu daryk, kaip nurodė šastrai;
išsiaiškink, kas ten įsakyta,
ir įvykdyk pasaulyje skirtį.

SEPTYNIOLIKTA GIESMĖ

Ardžunas pasakė:

1 Jei aukoja tvirtai įtikėję,
bet ne taip, kaip nurodyta šastrų,
koksai gunas grindžia, o Krišnai,
veiksmą — satvas, radžas ar tamas?

Maloningasis Viešpats pasakė:

2 Gimusiųjų tikėjimas, Parthai,
pagal prigimtį būna trejopas:
šviesų nulemia satvo gunas,
tamsų — tamas, radžas — aistringą.

3 Tu supraski — būtybių viltys
atitinka vidinę jų esmę;
žmogus — tai, ką jis tiki, kuo vilias,
nes tikėjimas sukuria žmogų.

4 Satvo žmonės dievams neša auką,
radžo guno — demonams, jakšams;
guno tamo žmonės vampyrams
atnašauja, šlykštiems pamėnams.

5 Jei žmogus žiauriai sekina kūną,
atvirkščiai, negu moko šastrai,
prievartaudamas, pilnas geismo
ir savimeilės, ir veidmainystės,

6 jei bergždžiai badu marina
visą būrį gyvų elementų[67],
taip pat ir Mane jų gilybėj,—
tu žinok, jis paklusęs asurams.

7 Žmonių mėgstamas maistas, Ardžunai,
irgi būna, žinok, trejopas,
kaip auka, kaip dovis, kaip tapas:
apie tai noriu tarti tau žodį.

8 Satvo žmogui patinka valgis
su aliejum, sotus, sultingas,
kuris teikia sveikatos, džiaugsmo
ir žvalumo, ir ilgą amžių.

9 Rūgštų, kartų, sūrų bei karštą,
itin aitrų ir aštrų valgį
radžo guno žmonės pamėgę:
juos apninka liūdnumas ir ligos.

10 Sužiedėjęs, netekęs skonio,
apipuvęs, padvisęs likutis,
nešvarus ir netinkantis aukai —
šitoks maistas brangus tamsiesiems.

11 Jei aukoja, kaip nusakyta,
iš širdies, negeidaudami vaisių,
įsitikinę: „Reikia aukoti“,—
tai auka pripildyta satvo.

12 Jei aukoja naudos sau ištroškę,
vien tiktai dėl akių, veidmainingai,
tokios aukos, atmink, o Bharatai,
būna kupinos radžo guno.

13 Be maldos, be dalijamo valgio,
nesilaikant šastrų, be dovio,
neteisėta auka, o Parthai,—
ji tamsi, ji visa iš tamo.

14 Atvirumas, švara, pagarbumas
dievui, gurui, senoliui, bramanui;
nekenkimas, dora, skaistybė —
tatai žygdarbis kūno — tapas.

15 Malonumas kalbos, jos gerumas,
teisingumas ir neužgaulumas,
ir kartojimas Vedų kasdienis —
tai kalbos, o Kauntėjau, tapas.

16 O širdies draugingumas, giedris,
prigimties uolus valyvumas,
susivaldymas ir nuolankumas —
tai širdies nuskaidrėjusios tapas.

17 Jei žmogus, tvirtai įtikėjęs,
šį trejopą žygį atlieka
sau negeisdamas jokio vaisiaus,—
tai jo tapas šviesus, vien iš satvo.

18 Kas atlieka veidmainišką darbą
dėl garbės, dėl savo didybės,
tą aistra veda, radžo gunas,—
netvarus ir lėkštas jo tapas.

19 Neišmanėlio žygis pradėtas,
ar save, ar kitus kankinant,
pražūtingas ir bergždžias, o Parthai,—
toksai tapas „tamsus“ vadinas.

20 Dovanota laiku, širdingai,
tam, kas vertas, tinkamoj vietoj,
su mintim: „Dovanoti dera“,—
dovana tokia pilna satvo.

21 Jeigu kas dovanoja nenoriai
ar todėl, kad sulauktų pats dovio,
arba naudą sau išskaičiavęs,—
dovana tokia iš radžo.

22 Jeigu dovaną teikia ne vietoj,
ne laiku, ne tam, kam reikia,
ar su panieka, ar be godonės,—
tai „tamsi“ dovana vadinas.

23 OM, TAT, SAT[68] — šitas trigubas žodis
žymi šventrašty Brahmano vardą;
tik iš Jo atsirado kadaise
visi Vedai, žyniai ir aukos.

24 Tad kiekvienas, pradėdamas žygį,
dovanodamas, keldamas auką,
taria OM, kaip nurodyta Raštuos,
nes į Brahmaną kreipiasi, Parthai.

25 Su žodžiu TAT leidžiasi žygin,
dovanoja dovį garbingiems
ar aukoja aukas atsidėję,
kas laisvi siekia būti iš tikro.

26 Visa tai, kas yra, kas gera,
žodžiu SAT nusako, Ardžunai;
tad ir darbus, vertus pagyrimo,
šiuo žodžiu vadina žmonės,

27 žodžiu SAT — dovanų ir žygių,
ir aukų pastovumą, tvarumą;
žodžiu SAT — veiksmus prasmingus,
visus tuos, kurie veda į ESMĘ.

28 Be tikėjimo atliktas žygis,
teiktas dovis, aukotos aukos —
neprasmingi, jie ASAT, o Parthai,
jie bergždi tiek čia, tiek anapus.

AŠTUONIOLIKTA GIESMĖ

Ardžunas pasakė:

1 Aš suvokti, o Tvirtaranki,
noriu atsižadėjimo esmę;
man apie atsisakymą[69] smulkiai
Tu papasakok, o Hrišikešai.

Maloningasis Viešpats pasakė:

2 Kas neveikia, nors akintų geismas,
pranašams tas — atsižadėjęs;
kas nelaukia iš veiksmo vaisių,
aiškiaregiams tasai — atsisakęs.

3 „Privalu atsispirti veiklai
tarsi nuodėmei", — skelbia galvočiai;
kiti moko — aukos ir dovio,
taip pat žygio vengti neverta.

4 O dabar paklausyk Mano žodžių
apie atsižadėjimą, Parthai,
nes jisai, o tigre tarp tigrų,
šitoj žemėj būna trejopas.

5 Dovanų ir aukų, ir žygių
vengt nereikia — atlik juos su meile,
nes pratybos, askezė ir aukos
apsišvarint pagelbsti išminčiams.

6 Apie tuos veiksmus, o Parthai,
tau galiausiai tvirtai pasakysiu:
visuomet juos atlik, Ardžunai,
sau netrokšdamas jokio vaisiaus.

7 Nevalia kratytis veiksmo,
kurs dar šastrų mums numatytas;
toksai atžadas — neprotingas,
jį pagimdo tamsusis tamas.

8 Kas iš nuogąsčio atmeta veiklą,
kad gėla neapniktų kūno,
tasai vedamas esti radžo —
tad ir atžadas jo beprasmis.

9 Kas atlieka veiksmus būtiniausius
tarsi pareigą, jam uždėtą,
iš veiklos negeidaudamas vaisių,—
tas atsižada kupinas satvo.

10 Dvejones ir pasaulį atmetęs,
pilnas satvo galvotas vyras
nesibaimina veiksmo kenksmingo
ir nevengia naudingo veiksmo.

11 Negali tu neveikti nieko,
kol būni šitame pasauly;
bet jei veikdamas vaisių nelauki,
tai esi jau atsižadėjęs.

12 Po mirties tas, kurs neatsisakė,
iš veiklos gauna vaisių trejopų,
nelauktų, pageidautų, maišytų.
Jų nemato vien atsižadėjęs.

13 O dabar tau, kary kietaranki,
penkias priežastis Aš atskleisiu;
apie jas pasakyta sankhjy,
kad veikimas būtų sėkmingas:

14 veiksmo pagrindas[70], jo atlikėjas,
juslių organai, ar instrumentai,
judesiai, ar paskatos kūno,
ir Aukščiausia Valia — penktoji,—

15 šitos priežastys lemia veiksmą —
tiek teisingą, tiek ir klaidingą,—
kurį nuolat žmogus atlieka
mintimi, kalba arba kūnu.

16 Kas penkių priežasčių nenutuokia,
tik save telaiko veikėju;
jis protu aptemusiu niekad
nesuvoks esmės, Ardžunai.

17 Jei žmogaus mintys giedros ir švarios,
jei nevaržo jo tapatybė,
jis, net šituos karius iššudęs,
ne žudikas; nuo veiksmo jis laisvas.

18 Dingstis veikti yra trinarė:
suvokimas, suvokiantis, daiktas;
ir trinaris pagrindas veikti:
instrumentai, veikla, atlikėjas.

19 Suvokimas, veikla, atlikėjas,
pagal gunus, irgi trejopi —
šitaip skelbia „darbai apie gunus“[71]
Aš atskleisiu tau jų prasmę.

20 Jei suvokiantis regi vienovę,
visų gyvių nekintančią esmę,
atskirybėj niekuo neatskirtą,—
suvokimas toksai pilnas satvo.

21 Jeigu regi jisai kas kartą
daugialypę būtybių esmę
ir atskirtą, ir padalytą,—
jį, žinoki, veikia radžas.

22 Jei kas šliejasi prie atskirybės,
ją klaidingai visove palaikęs,—
to išmanymas bergždžias, beprasmis,
jis vadinas „tamsus“, o Parthai.

23 Jeigu kas pagal priedermę veikia,
be aistros, neapykantos, meilės,
abejingas veikimo vaisiams,—
toks veikimas „šviesus“ vadinas.

24 Jeigu veiksmas iš užgaidos gimsta,
jeigu jį tik savimeilė lemia,
pastangų jeigu dedama daugel,—
tai veikimas vadinas „aistringas“.

25 Jei kas imasi veikti per klaidą,
apie pasekmes nepagalvojęs,
arba geisdamas kenkti, naikinti,—
tai „tamsus“ šitoks darbas vadinas.

26 Be savimeilės, laisvas nuo veiksmo,
atkaklus, įstangus, ryžtingas,
nesėkmėj ir sėkmėj vienopas,—
kas taip veikia, tas pilnas satvo.

27 Pavydus, godus, aistringas,
iš veiklos nuolat geidžiantis vaisių,
nešvarus, pilnas liūdesio—džiaugsmo, —
toksai vedamas esti radžo.

28 Kas šiurkštus, užsispyręs, klastingas,
apgaulus, gudraujantis, bukas,
kas tingus, visad rūškana siela,—
tą apėmęs tamo gunas.

29 Pagal gunus būna trejopa
patvara, taipogi ir protas.
Jų lytis Aš tau ligi galo
apsakysiu: klausykis, Ardžunai.

30 Kas išmano veikimą—neveiklą,
neprivalomą—būtiną darbą,
drąsą—nuogąstį, pančius ir laisvę,
tojo protas kilęs iš satvo.

31 Jeigu protas negeba skirti
teisingumo nuo nusikaltimo,
būtinybės nuo draustino žingsnio,
tai jisai iš radžo guno.

32 Jeigu protas apniauktas tamsybių,
jei iškreipia jisai suvokimą,
gerbia nusikaltimą lyg dharmą —
tai vadinas „tamsus", Dhanandžajau.

33 Jei kvėpavimas, juslės ir manas,
vis pristabdomi, švinta tolydžio,
jeigu visa tvirtėja per jogą,—
patvara „šviesi" vadinas.

34 Tačiau jei patvara vis krypsta
link troškimo, naudos, link dharmo,
iš veikimo geidaujant vaisių,—
patvara tokia — „aistringa".

35 Patvara, kuri silpnapročio
neišgelbsti iš liūdesio, baimės,
iš kančios, paklydimo, tingumo,—
ji „tamsi" vadinasi, Parthai.

36 O dabar paklausyk apie džiaugsmą,
kuris irgi būna trejopas;
po ilgų pastangų jisai gimsta,
jam užgimus, baigias kankynė.

37 Iš pradžių panašus į nuodą,
o gale saldus kaip amritas,
iš giedros minties ir iš sielos —
šitoks džiaugsmas „šviesus" vadinas.

38 Iš jutimų pasaulio užgimęs
pradžioje tarytum amritas,
o paskui panašus į nuodą —
šitoks džiaugsmas vadinas „aistringas".

39 Jei savimonę akina džiaugsmas
ir pradžioj, ir gale tolygiai,
o dingstis jo — vangumas, bukumas,
ištižimas,— „tamsus" toksai džiaugsmas.

40 Nei čionai, bekraštėje žemėj,
nei danguj, tarp dievų aukščiausių,
nėr esybių, kurių neveiktų
šie — gamtos pagimdyti — trys gunai.

41 Tu žinok: tiek bramano, tiek vaišjo,
tiek ir kšatrijo, irgi šudro
veiksmą, judesį lemia kiekvieną
jų pačių prigimties trys gunai.

42 Rimastis, askezė, kantrybė,
teisingumas, savitvarda, skaistis,
įtikėjimas, išmintingumas —
štai bramano vertybės, Parthai.

43 Sumanumas, jėga, atsparumas,
prakilnumas, narsa per mūšį
ir dosnumas, ir valdingumas —
tokie kšatrijo bruožai, Ardžunai.

44 Gyvuliai ir žemės dirbimas,
ir prekyba — tai vaišjų verslas;
o tarnų visokiausių darbus
pagal gimtį atlieka šudrai.

45 Jei žmogus patenkintas karmu,
greit pasiekia jis tobulybę;
kaip aplanko jį pasisekimas,
pagal priedermę veikiant,— klausykis!

46 Tobulybę žmogus pasiekia,
jei darbais savo šlovina Tąjį,
Kuris persmelkęs tris pasaulius[72],
iš Kurio imas visos būtybės.

47 Geriau savąjį dharmą atlikti
aplamai negu svetimą — puikiai;
jei žmogus prigimties vykdo skirtį,
nesusitepa jis, o Parthai.

48 Nuo veiklos atsimesti neverta,
net jei būtų jinai nuodėminga;
juk darbai kaltėmis apsisiautę
taip, kaip liepsną apgobia dūmai.

49 Nugalėjęs save, beaistris,
mintimis su niekuo nesusietas,
iš veiklos nelaukiantis vaisių —
tobulybę jis atžadu pelno.

50 Aš trumpai apsakysiu, Kauntėjau,
kaip vėliau, tobulybę pasiekę,
ligi Brahmano kyla žmonės;
tai, žinoki, jogos viršūnė.

51 Nuskaidrėjęs mintim, susitvardęs,
savimi tvirtai įtikėjęs,
atsisakęs daiktų išorinių,
abejingas ir meilei, ir pykčiui,

52 atšalus, prie valgio saikingas,
kūną, žodį ir protą sutramdęs,
susitelkęs visad dhjana-jogai
ir juslių dalykams bejausmis,

53 laisvas nuo savimeilės, turto,
be gašlumo, be tūžmo, puikybės,
savo „aš" pamiršęs, nurimęs,—
susitikt su Aukščiausiu[73] jis vertas.

54 Tapęs Brahmanu, tyras, nušvitęs,
nei jis trokšta ko nors, nei jis liūdi;
kas vienoks su visom būtybėm,
laimi tas Mano didžią malonę.

55 Mano meilės galia jis perpras,
kas esmi Aš ir koks Aš iš tikro;
o paskui, Mano esmę suvokęs,
pasiners jis į Manąją būtį.

56 Kas vis kreipias Manęsp užtarimo,
nors padaręs veiksmų įvairiopų,—
tas pasiekia su Mano palaima
nesikeičiantį, amžiną tikslą.

57 Į Mane širdimi atsigręžęs,
Man paskyręs visus savo darbus,
atsidėjęs jogos pratybom,
tik Mane tu mąstyki nuolat.

58 Kas vis mąsto Mane, tris gunus
tas įveikia su Mano malone;
kas apakintas savo puikybės,
tas pražūna, žinok, o Parthai.

59 Jei dabar, jausmais pasiklioves,
tu manai: „O aš nesikausiu“,—
prigimtis privers tave, Parthai,
nes beprasmis tavo sprendimas.

60 Tu, supančiotas nuosavo karmo,
kurį tavo gimtis nulėmus,
net prieš valią atliksi, Kauntėjau,
ko atlikt nenori, beproti.

61 Širdyje kiekvienos būtybės
didis Viešpats gyvena, Ardžunai,—
Jis lyg puodžius — ant žiedžiamo rato —
jas vis suka majos galybe.

62 Tujen siela visa paguodos
tik Jame ieškoki, Bharatai:
Jo malone įgysi ramumą,
amžinatvės laimėsi buveinę.

63 Aš tau atskleidžiau slėpinį, Parthai,
iš visų slapčių slaptingiausią;
apsvarstyki jį ligi galo,
o paskui elkis taip, kaip nori.

64 Tad klausyk paskutinio žodžio —
paslapties Manos iš anapus!
Tu esi Man brangus išrinktasis,
ir kalbu tau, kad būtum laimingas.

65 Tik Mane tu mąstyk! Mane šlovink!
Man aukok! Mane saugoki dvasioj!
Pas Mane taip ateisi iš tikro,
tau, o mylimas, pažadu šitai.

66 Visas priedermes, darbus pamiršęs,
tik Many tu ieškoki pagalbos.
Neliūdėk — Aš tave išvaduosiu
iš kaltybių nuregzto tinklo.[74]

67 Nesakyk šito Mano žodžio
niekad niekam — ištark tiktai bhaktui,
tiktai tam, kas nepiktžodžiauja,
kas klusnus ir Man atsidėjęs.

68 O tasai, kas šį slėpinį gilų
perteiks Mano mylimiems bhaktams,
tas, pagerbęs Mane savo meile,
greit pasieks Mano šviesią buveinę.

69 Tarp žmonių tikrai nėra tokio,
kurs mielesnis už jį Man būtų;
ir nebus ateity šitoj žemėj,
kas Man būtų brangesnis, Ardžunai.

70 Tu žinok, jei žmogus kartoja
mūsų pokalbį šį apie dharmą,
išminties jis aukoja Man auką:
taip esmi Aš nusprendęs, o Parthai.

71 Netgi tie, kurie pokalbio švento
tiktai klausos, širdim įtikėję,
jie taip pat išsilaisvina veikiai
ir pasiekia palaimos pasaulį.

72 Ar suvokei tu didį žodį,
sielvartaujantis, mintį sutelkęs?
Ar jau įveikei tu paklydimą,
neišmanymą savo niekingą?

Ardžunas pasakė:

73 Mano akys atako, Praamži!
Grįžo protas per Tavo malonę!
Abejonės pradingo. Aš tvirtas.
Aš įvykdysiu Tavąjį žodį.

Sandžajas pasakė:

74 Šitaip Prithos sūnus kalbėjo
su didžiuoju sūnum Vasudėvo;
aš girdėjau nuostabią jų šneką,
nuo kurios pagaugais ėjo kūnas.

75 Jogos paslaptį, slėpinį didį
išgirdau aš per Vjaso malonę
iš paties jogos Viešpačio, Krišno,
kai atvėrė Tasai ją Kauntėjui.

76 Nuolatos aš džiūgauju sieloj,
prisimindamas pokalbį, radža[75],
negirdėtą ir stebuklingą,
kai Ardžunui bylojo Kešavas.

77 Ir nepaprastą Krišno paveikslą
aš regiu mintyse visą laiką,
begalinį patirdamas džiaugsmą,—
ir nėra mano nuostabai galo.

78 Ten, kur Krišnas, jogos Valdovas,
kur didysis šaulys Ardžunas,
tenai pergalė ir teisingumas,
tenai laimė — taip aš galvoju.

© Vertimas į lietuvių kalbą
Alfonsas Bukontas, 1991

Pandito Bilhano „Penkiasdešimt posmų apie slaptąjį meilės džiaugsmą“

OM, TEGUL BUS PAGARBINTAS ŠVENTASIS PURUŠOTAMAS!

OM, TEGUL BUS PAGARBINTAS IR PAŠLOVINTAS PRAMATHAPATIS[1]!

OM, TEGUL BUS PAGARBINTOS ŠVENTOSIOS ŠRI[2] MOTERYS!

Kuntalų[3] viešpats gali atimti visus turtus, esančius mano namuos, bet mano širdyje dar lieka visas poezijos lobynas.— Ak, jūs prastuoliai, tegul tik išsenka jūsų džiaugsmai, ir laimė vėl aplankys mano namus, įsikurdama soste ant nugaros drambliui, žaismingai karpančiam ausimis.

O Žavusis, ištiesęs kaklą, ko tu nepaliauji dairytis, švytėdamas tarsi lotoso lapai palei valdovo rūmų vartus?

Bilhanas nenusigręš nuo tavęs po to, kai vieną sykį surado laimę pinklėse tavo akių, spindinčių dievo moterų patrauklumu!

3. Dar ir dabar galvoju aš apie savo mylimąją, nurudusią kaip auksinių kampakos žiedų pynės; kurios veidas tarsi žydinčio lotoso taurė; kurią puošia kerinti šukuosena; kurios kūnas lankstus ir judrus, meilės džiaugsme apsvaigęs; kurios eisena kaip aistra degančiojo flamingo.

4. Dar ir dabar galvoju aš apie Ją, ženklą visų, kurie meilės džiaugsme įgijo sau šlovę; kokios vilnijančios jos plaukų sruogos; skruostai pablyškę atsiskyrimo liūdesy; kokios sunerimę jos akys, kokia mieguista; kokia apmirusi po to, kai aš tik akimirksnį ją teregėjau — apie ją aš galvoju — kaip apie išmintį, kurią per savo nerūpestingumą turėjau prarasti.

5. Dar ir šiandien gaivina Ji mano kūną, kuomet matau Ją mėnuliško veido, spindinčią jaunystės šviežumu, pilnakrūtę, rusvą, kūnu, kuris kenčia nuo meilės dievo strėlių.

6. Dar ir dabar regiu aš savo vaizduotėje mylimosios veidą, koks jis nurudęs, tarsi išsiskleidusio lotoso vidurys, kurio viena pusė nurausvinta gorokanos taškeliais; kurios žvilgsnis nepaliovė virpėjęs, tarsi jį degintų meilės liepsna.

7. Dar ir dabar apveju aš Ją abiem rankom, sužeistą meilės dievo strėlių; kuri išvargusi nuo aukštos savo krūtinės; ir geriu kaip apsvaigęs jos veidą, tarsi bitė pasiektą lotosą.

8. Dar ir dabar savo širdyje mąstau apie Ją, garbanotais, švelniais, dulsvais plaukais, akimis didelėm tarsi žydinčio lotoso lapai, maloniai apvalia, iškilia, kieta krūtine — tarsi apie savo mokytojo pavyzdį.

9. Dar ir dabar negaliu aš užmiršti nė vieno Jos bruožo; su dantimis tarsi kekės prasiskleidusių jazmino žiedų, gyvais, žaviai primerktais akių krašteliais — taip Dėkingasis neužmiršta savo širdyje iš Anapus jam siųstosios malonės.

10. Dar ir dabar mąstau aš apie mylimosios veidą; kurios tiesi nosis švelniai išlenkta, skruostai spindintys meilės geismu, drėgni ir nuraudę; kuri grožiu prilygsta rudens naktų mėnuliui, o akimis — prasiskleidusio lotoso lapams.

11. Dar ir dabar nuolat menu Josios veidą; kurios antakiai išlenkti tarsi meilės dievo lankai, kurios lūpos pripildytos švytinčių dantų kekių; kokie dideli ir prabangūs auskarai suposi jos ausyse.

12. Dar ir dabar regiu prieš save aš mergaitę, kaip staigiai atgręžė į mane žavų kaklą, sviedė man keletą žvilgsnių, viena lotoso ranka įsirėmusi į apvalią šlaunį; jinai, kurios be galo vešlūs plaukai abiem pusėm vilnijo.

13. Dar ir dabar galvoju aš apie Ją, kaip nuskubėjo, į mane nepažvelgus, po to, kai buvau ją užpuolęs ir gulėjau prie josios kojų.— Kaip išplėšė ji savo drabužio klostę iš mano rankų ir užsiplieskusi įniršy šaukė man „Ne, Ne!"

14. Dar ir dabar aš negaliu Jos užmiršti, stipriomis apvaliomis šlaunimis, giliai įdubusia bambos taure, liaunu liemeniu; kurios rankos prilygsta gležnam ir žaviam lotoso stiebui; kokia išvargusi nuo išdaigų, kokia grakšti jos eisena.

15. Dar ir dabar regiu aš Ją droviai virpančiu kūnu, kai aš nuo jos šlaunų skraistę nutraukiau. Viena ranka ji saugojo savo gėdą, antrąja bandydama nustumt mano ranką nuo savo bambos.

16. Dar ir dabar, kiek leidžia man galios, galvoju aš apie mylimosios veidą, kokie žavūs jos akių vyzdžiai, užsimerkiantys po meilės džiaugsmų, kiek daug jame kerinčio grožio; kuris slepiamas po dejonėmis ir nusėtas dideliais prakaito lašais.

17. Dar ir dabar galvoju aš apie tai, kaip Ji tylėjo, kai aš, jai iš priekio užėjęs ir už jos pečių stovėdamas, bandžiau ją paguosti. Ji užgniaužė savo smarkų įsiūtį su ašaromis gerklėj, o jos lūpos išdžiūvo nuo dejonių.

18. Dar ir dabar regiu aš Ją, stovėdamas už jos pečių, slapčiomis žvelgiančią į veidrodį, kur pasirodė mano atvaizdas. Ji virpėjo smarkaus geismo apimta, pilna gėdos, pasigėrusi meile ir žaisminga.

19. Dar ir dabar regiu aš Ją, bitę su žaidimų lotosu, kokiu geismu degė jos kvapūs skruostai, atspindėję juos gaubiantį lotoso veidą, kokios buvo jos akys ir burna, šiek tiek virpanti, išsigandusi, pražiota.

20. Dar ir dabar regiu aš Ją, tai čia, tai tenai, iš priekio ir iš nugaros, iš vidaus ir iš išorės, visur lydimas josios veido, su į šalį nukreiptomis akimis ir tokio panašaus į žydintį auksinį lotosą.

21. Dar ir dabar mano širdyje nepaliauja spindėję Jos akys, nuolatos svaidančios žvilgsnius, kurie mane kiaurai perveria; kokią meilės liepsną ji žada, kokia nualpusi aistroje ir meilinga savo išdaigomis.

22. Dar ir dabar savo širdyje mąstau aš dažnai apie Josios veidą, kurio akių vyzdžiai tokie kerintys, kuriam sandalmedžio kvepalai suteikė blyškaus grožio, kurio skruostai malonūs, išvedžioti vingriais muskuso brūkšniais.

23. Dar ir dabar savo sieloje galvoju aš apie Ją, kuri savo galvą buvo parėmusi rankom, o savo akis nukreipusi į mano kelią, kuomet aš stovėjau už artimiausiųjų durų. Prieš tai ji pusbalsiu niūniavo eiles, susietas su mano vardu.

24. Dar ir dabar tebeaidi mano širdyje skaisčiaakės žodžiai, kurie buvo be galo švelnūs, gaivinantys, saldūs kaip nektaras ir gražiai tiško iš skambančių lūpų draustinio kraštų.

25. Dar ir dabar dažnai menu Josios veidą, šiek tiek panašiai į pumpurą užmerktomis akimis; kuris slapta iš malonumo virpėjo, kurį aš vyrišku judesiu panardinau į plaukus, savo dantimis kandžiodamas josios lūpas.

26. Dar ir dabar galvoju aš apie Ją, kurios ausys buvo papuoštos kaltiniais aukso lapeliais, kuriai ant kietos vilnijančios krūtinės suposi perlų vėrinys, kurios stiprių šlaunų apvalumai buvo apjuosti skambčiojančiu diržu, kurios kojos, apmaustytos žiedais, švelniai dzingsėjo.

27. Dar ir dabar regiu aš Ją tokiu mielu veidu, kai ji mano burną bučiavo, kuomet savo rankų lianomis man ant kaklo buvo užnėrusi kilpą, o mano krūtinę uždengusi savo karoliais, ir jos žėrinčios akys buvo nuleistos.

28. Dar ir dabar mano širdyje virpa žaismingi jos žvilgsniai, kuriuos svaidydama ji grįžiojo savąjį kaklą, o skraistė ant josios krūtų buvo šiek tiek įplėšta, ir sykiu su jomis spindintys žiedai blykčiojo jai virš alkūnių.

29. Dar ir dabar galvoju aš apie mylimosios veidą, kuris, kūnui kilnojantis, buvo panašus į mėnulį su aureole, dėl to, kad aplink susidarė žiedas iš besitiesiančių rankų porų, ilgų, baltumu Kandali prilygstančių plaštakų pirštų ir kojų gurnelių.

30. Dar ir dabar galvoju aš apie tai, kaip Ji, nepaisant visų mano žodžių, manęs nenorėjo klausyti ir, savo guolyje ilsėdamasi, nusigręždama atsuko man nugarą. Tačiau auštant, dar mieguista, gulėjo atsigręžusi į mane, viena ranka mane apsivijus.

31. Dar ir dabar dažnai galvoju aš apie Ją, kurios veidas švytėjo, kai jinai meilės džiaugsme vyro vaidmenį perėmė; kurios skruostai buvo apgaubti krintančiomis garbanomis, kurios kūnas jau rimo, pripildytas svaigulio, apėmusio mums bespurdant,— čia jinai sulaikydavo kvapą, čia vėl švelniai mane lytėdavo.

32. Dar ir dabar, kiek tik leidžia man galios, mąstau apie Ją, kuri nirto, man ilgai neateinant, kuri virpėdama čia ant kilimo priguldavo, čia vėl pašokdavo, čia vėl nirtuly atsisėsdavo, pindama sau vainiką.

33. Dar ir dabar dažnai galvoju aš apie Ją, kaip ji grakščiu žingsniu atskubėjo ir, nužvelgusi savo kūną, staiga akimirką buvo prisnūdus, ir kaip paskui, kai aš josios kojų glosčiau, jos liauno kūno gyvaplaukiai pašiurpo ir plaukeliai ant jos lygių skruostų pašoko.

34. Dar ir dabar galvoju aš apie Ją, kaip ji man, nepaisydama mano „Lik sveika", neatsakė, spausdama prie lūpų savo rausvų pirštų galiukus; kaip dažnai savo pilnomis ašarų akimis dūsavo, nuliūdusi ir panarinusi veidą.

35. Dar ir dabar galvoju aš dažnai apie mylimosios veidą, skruostus, kurie siūbuojančių auskarų lig kraujo buvo nutrinti; kuris, vėl iš naujo meilės žaismą pradėjus, kylant ir leidžiantis, daugybės į perlus panašių, stambių prakaito lašų buvo nusėtas.

36. Dar ir dabar aidi mano širdyje malonūs, su jokia prasme

nesusieti ir sykiu ne beprasmiai jos žodžiai, gražiakojės, liaunakūnės, išvargusios meilės svaigulyje, miego užmerktomis akimis.

37. Dar ir dabar neišeina man iš širdies, kaip naktį aš tylomis tolau nuo valdovo dukters, auksinis papuošalas buvo įsegtas jai į ausį, kaip ji rūstybės pilna delsė man pasakyti „Lik sveikas".

38. Dar ir dabar, kai aš Ją vėl regiu priešais save pailgomis lotoso akimis, palinkusią nuo savo sunkios krūtinės, vėlei man rodos, kad įgijau galios visiems trims pasauliams ir patsai esu Indro soste.

39. Dar ir dabar atmenu mylimosios veidą, kuris nusėtas prakaito lašais, išmušusiais mus, glaudžiantis vienam prie kito meilės žaisme; koks jis blyškus, kokie kerintys jos akių vyzdžiai, kuriuos ji užmerkė; kuris prilygsta pilnaties spindesiui.

40. Dar ir dabar galvoju aš apie Ją, kurios viliojančios akys maloniai nutaškuotos, kurios vešlūs plaukai papuošti gėlėmis, o perliniai dantys apvesti suriku; kurios auksuotas liemuo nukarstytas brangenybėmis.

41. Dar ir dabar galvoju aš apie Ją, kurios plaukuose plaikstėsi kaspinai, kokie perliniai dantys, koks meilus josios liaunas liemuo, nelyginant šviežias nektaras; kurios standžių, iškilių krūtų pora perjuosta perlų vėriniu; kurios žvilgsnis viliojantis ir šviesus.

42. Dar ir dabar galvoju aš savo širdyje apie drovią mergaitę, kaip susigėdo Jinai man pažvelgus, nes viršutinių rūmų aukštas matomas buvo, tamsą sklaidant švytinčių brangakmenių spinduliams.

43. Dar ir dabar galvoju aš apie Liaunąją, Vilnijančiomis Akimis, kuri buvo sukurta meilės geiduliui, kurios kūną kamavo išsiskyrimo liepsna, kuri nešiojo margiausių brangakmenių papuošalus, kuri turėjo karališkosios flamingų mergelės eiseną ir buvo be galo patraukli.

44. Dar ir dabar galvoju aš apie Ją, kurios glebus kūnas virpa

meilės geidulyje, kurios juosmuo baltas ir liaunas, kurios plaukai garbanoti, kuri yra karališkoji flamingų mergelė meilės tvenkinio lotosų tankmėje.— Ją minėsiu aš ir kitame gyvenime diena iš dienos.

45. Dar ir dabar, jeigu dienai baigiantis aš savo mylimąją priešais save pamatyčiau, jaunos stirnos žvilgsniu, apvalia, nektaro spalvos krūtų pora, sukrėstų mane didžiausia dangaus ir žemės palaima.

46. Dar ir dabar nė vieną akimirksnį negaliu Jos pamiršti, brangesnės man nei visas gyvenimas; kuri savo kūno grožiu pirmoji ir vienintelė tokia iš gražiausių žemės mergaičių, jaunoji mergelė, tokia silpna ir reikalaujanti paramos.

47. Dar ir dabar galvoju aš apie Ją, kuri panaši į nuodą, jeigu išsiskyrimas bent akies mirksnį užtrunka, kuri mane dosniausiai nektaru laisto, kuomet mes vėl sykiu esam. Jinai mano gyvenimo atspirtis ir saugo mane nuo meilės dievo ugnies. Ką padės man Brahma, Kešava ir Haris?

48. Dar ir dabar, mirties valandą,— ką galėčiau daryti? — mano mintys ieško mylimosios, tarsi ką tik su savo draugėmis ji miegamajame buvo; čia vėl regiu ją vieną bežaidžiant, įvairiausiais būdais gundančią savo mylimąjį.

49. (neišlikęs posmas)

50. Dar ir dabar nuolatos menu Ją, kurios kūnas labai pavargęs, kuri mano akyse tarsi skaidri upė širdies kraujui raminti, kurios grakštus kūnas nuolat iškvėpintas sandalmedžiu, kuri tokia grakšti, tikras mano širdies lobis.

51. Dar ir dabar aš galvoju apie jauną moterį, kurios pilvas nuo auksinio grožio ir meilės svaigulio jau pavargęs, kuri virpėdama atstumia ir sykiu traukia, kuri pabučiavimų sumaištim ir visomis kūno glamonėmis prilygsta gaivinančiam vaistui.

52. Dar ir dabar atsimenu aš visą aistringo meilės žaismo žiaurumą, kai meilės džiaugsmo akimirką prasidėjo grumtynės Bandho, Prabandho, Patavos, Sthitės ir Šunjahasto[4] būdais ir, kandžiojantis dantimis ir raižantis nagais, kraujas pasruvo.

53. Dar ir dabar galvoju aš apie Ją, kokį dangiškai saldų kvapą meilės žaisme jinai skleidžia; kurios lūpos godžiai trūkčioja, liaunakūnei nuleidžiant pailgas akis, kuri išgražinta muskusu ir šafranu, o josios burna dvelkia kamparu ir beteliu.

54. Dar ir dabar galvoju aš apie Ją, kurios veidas buvo nusėtas stambiais prakaito lašais ir sumišusiomis aukso bei sidabro dulkelėmis, kokia suglebusi buvo; kurios viliojančios akys pavargę nuo geismo, kurios apvalus mėnuliškas veidas išskaistintas beteliu.

55. Dar ir dabar galvoju aš apie Ją, valdovo dukrą, kuri yra skaistus valdovų papuošalas, kuri stovi jaunystės žieduos, kuri vartosi naktį, kuri prilygsta Gandharvų, Jakšų, Surų arba Kinarų[5] valdovų dukroms, žmogišku pavidalu nusileidus į žemę.

56. Dar ir dabar tenepila Šyvas[6] savųjų nuodų, dar ir dabar teneša Šešas[7] žemę ant savo galvos, dar ir dabar teslepia vandenynas vos sutramdomą pragaro ugnį, dar ir dabar tegul laikos dorieji žmonės savų pažadų.

Čia baigiasi pandito Bilhano „Penkiasdešimt posmų apie slaptąjį meilės džiaugsmą“

© Vertimas į lietuvių kalbą, Sigitas Geda, 1991

Iš „Tirukuralo“

I. APIE TEISINGUMĄ

1. DIEVO PAGARBINIMAS

1 A — pradžių pradžia visų raidžių,
Kaip Praamžis — visatos pradžia.

3. ATSISKYRĖLIŲ DIDYBĖ

26 Didieji padaro, ko nieks neįstengia;
Pradėję pabūgsta menki.

29 Rūstis pasiekusių tobulą darną
Paklusti priverčia visus.

4. APIE BŪTINYBĘ LAIKYTIS DHARMO

32 Girtina dharmą kaip lobį branginti,
O mirtinas blogis — užmiršt.

34 Tyra širdis — tavo dharmas, o kitkas
Tėra tušti tauškalai.

36 Nepamirški dharmo nė mirksnį,— tau mirštant,
Jis bus parama nemari.

37 Vien paistyt, kur dharmas,— tai nešt pąlankiną;
Jo paisyt — sėdėt viduje.

38 Tik uolumas, be poilsio laikantis dharmo,
Lyg uola nuo gimimo atskirs.

5. APIE ŠEIMYNINĮ GYVENIMĄ

45 Orumo spindesiu šeimą dabina
Dorumas ir meilė joje.

47 Gyventi šeimoj ir dharmo laikytis —
Kilniausias iš dharmo kelių.

6. APIE GYVENIMO DRAUGĘ

51 Tikra drauge gyvenime tampa
Dora, rūpestinga žmona.

52 Jei mažo išmanymo žmoną paimsi,
Šeima tik atrodys graži.

60 Kai žmona tobula, ir šeima bus laiminga,
Dovana jos brangiausia — vaikai.

8. APIE MEILĘ

72 Viską sau pasiglemš nemylįs, o kas myli —
Net ir kaulus savus atiduos.

73 Tik meilei sielą ir kūną sujungus,
Įgyja gyvybę žmogus.

75 Tyrąjį meilės jausmą patyrę
Tikrąją laimę suras.

76 Mus pratina meilė pakilti prie dharmo,
Bet skatina ir neapkęst.

77 Lyg bekaulis kirminas dharmo saulėj
Gyvybė be meilės sudegs.

78 Lyg vystantis medis, augąs akmenyne,
Nyksta be meilės žmogus.

80 Mylinčių kūnai pilni gyvybės,
Nemylinčių — kaulai vieni.

9. APIE VAIŠINGUMĄ

81 Tinkamai turtais savais naudokis,—
Vaišingai priimki svečius.

82 Vienam net nektarą nedera gerti —
Benamį užeiti pakviesk.

89 Kas purtos, kai svečias prašo pastogės,
Tas skurdžius gėrybių gausoj.

10. APIE MALONIUS ŽODŽIUS

91 Nuoširdžius, kupinus meilės žodžius
Greičiausiai išminčius ištars.

92 Draugiškas žvilgsnis ir guodžiantis žodis
Geriau nei brangi dovana.

96 Nugindamas blogį, širdingas žodis
Augina gėrį sieloj.

99 Pažinęs meilingo žodžio galią
Nemėgina laimėt šiurkštumu.

100 Šiurkščius žodžius tekalbėt — tai kramtyti
Rūgštų vaisių, kai rankoj — saldus.

11. APIE DĖKINGUMĄ

102 Net menkiausia pagalba bėdoj vertingesnė
Už brangiausius pasaulio turtus.

103 Geri darbai, jei naudos tu nesieksi,
Beribį gėrį brandins.

105 Nauda iš pagalbos pati didžiausia,
Kada ji vertam suteikta.

106 Tenedrįs nieks pamiršti tyros draugystės
Ir tų, kas padėjo bėdoj.

108 Negera pamiršti, kas gera; bet dera
Pamiršti, kas bloga, skubiai.

110 Išsigelbėt dar gali nepaisantys dharmo,
Bet negelbstintis vargšų — prapuls.

12. APIE BEŠALIŠKUMĄ

111 Kad nėra svetimų nei savų — tai supratus,
Tikra išmintis pasiekta.

113 Jei sukrovei turtus negarbingai — palik juos,
Nors gerovę jie suteikė tau.

114 Ar amžius teisingai žmogaus nugyventas,
Mes sprendžiam iš jo vaikų.

116 Jei širdis į klaidingą kelią vis krypsta,
Pražūtis tavoji arti.

13. APIE SAVITVARDĄ

124 Didybei tvirtai pasirinkusio kelią
Didingiausi kalnai neprilygs.

127 Jei valdais su vargu, suvaldyk bent liežuvį, —
Nepataisoma bus jo byla.

128 Įskaudinęs kitą nors kartą, prarasi,
Ką dharmo kely įgijai.

129 Kai žaizda padaryta peiliu, ji užgyja,
O kada liežuviu — neužgis.

15. APIE NEGEIDIMĄ SVETIMOS ŽMONOS

141 Kas vieno dharmo tepaiso, tas niekad
Žmonos svetimos negeis.

16. APIE KANTRUMĄ

152 Nenirški niekad ant savo skriaudiko,—
Pamirški skriaudą verčiau.

153 Skurdybė didžiausia — svečiais nesidžiaugti,
Didybė — pakęsti kvailius.

158 Tu paiką puikybę piktadario savo
Įveik atlaidžiu kantrumu.

159 Už vienuolį tyresnis, kas moka pakęsti
Pavyduolių žodžius užgaulius.

17. APIE PAVYDĄ

165 Pagautam pavydo nereikia nė priešų,—
Jį pavydas patsai pražudys.

20. APIE SUSILAIKYMĄ NUO TUŠČIŲ PLEPALŲ

191 Šneka niekakalbio vien apmaudą kelia
Ir panieką pelno visų.

196 Nevadinki žmogum tuščiakalbio ir plepio,—
Jį tetinka lukštu pavadint.

21. APIE BAIMĘ NUSIDĖTI

202 Tik blogis iš blogio subręsta; pykčio
Bijokis labiau nei liepsnos.

204 Kitam ir įsiutęs negeiski pikto.
Kitaip tau grės prapultis.

207 Nors pajėgsi pasprukti nuo priešo grėsmingo,
Nepabėgsi nuo karmo nuodų.

210 Išvengia bėdų nepamirštantis tikslo
Ir žengiantis dharmo keliu.

22. APIE ŠIRDIES DOSNUMĄ

216 Kaip vaistas dosnaus ir protingo turtai,
Kaip vaismedis kaimo aikštėj.

23. APIE DOVANAS

221 Tikra dovana — neturtingam, o kitos
Tėra paprasčiausi mainai.

25. APIE GAILESTINGUMĄ

250 Prieš skriausdamas silpną, tu įsivaizduoki,
Jog priešais stipresnį esi.

27. APIE PASIAUKOJIMĄ

267 Kaip auksas apdegdamas tik nuskaidrėja,
Taip aukos išaukština mus.

28. APIE ŠVENTEIVIŠKUMĄ

272 Ką duoda savųjų dorybių gyrimas,
Kai nuodėmes mena širdis?

273 Lyg tigro kailiu karvė tas vyras,
Kurs tik pažiūrėti smarkus.

279 Tiesi strėlė — mirtina, bet ausis
Mums glosto kreiva liutnia.

29. APIE APGAULĖS VENGIMĄ

281 Jei saugaisi paniekos, netgi menkiausią
Apgaulę išrauk iš širdies.

30. APIE TEISINGUMĄ

293 Jei versi meluoti savąją širdį,
Pavirs ji pati pelėnais.

295 Kalbėk iš širdies einančią tiesą
Ir pranoksi pačius asketus.

298 Apvalom vandeniu išorę savo,
O vidų — garbingais darbais.

299 Tikram išminčiui vienas šviestuvas —
Teisybės šviestuvas tėra.

300 Nors grožybių daug pasauly regėjau,
Už teisybę nėra gražesnių.

31. APIE NEPYKIMĄ

303 Pamiršk ir patį kilniausią pyktį,
Kitaip jis į blogį įstums.

304 Pikčiausias priešas pasaulyje — pyktis,
Kurs užmuša džiaugsmą širdy.

305 Išliksi, jei pykčio liepsną slopinsi,
Jei ne — sudegsi joje.

306 Pykčio liepsna sudegina žmogų
Ir plaustą su jo artimais.

307 Pražūties neišvengs nesutvardantys pykčio,
Kaip talžančios rankos — žaizdų.

308 Nors degins skriauda lyg ugnis, susitvardyk
Ir pykčiui valios neduok.

310 Apakintas pykčio — kaip gyvas lavonas,
Jį sutramdęs — palaimoj gyvens.

32. APIE NEKENKIMĄ

312 Tyraširdžiai nekeršys nė skriaudą patyrę,
Nors tyčia jiems kenktų kiti.

313 Jei keršiji, kad nekaltai nukentėjai,
Tu pasmerktas kančiai esi.

314 Didžiausia bausmė tavajam skriaudikui,
Jei tu atmokėsi geru.

315 Jei svetimos kančios tavęs nekankina,
Kokia tau nauda iš žinių?

319 Iš ryto kitam padarytas blogis
Sugrįš pas tave vakare.

34. APIE GYVENIMO TRAPUMĄ

334 Laiko tarpas trumputis diena, bet iš tikro
Ji — kardas, kapojantis jį.

335 Kol tau liežuvis burnoj dar juda,
Platinti gėrį skubėk.

337 Nors nežino žmogus, ar gyvens iki ryto,
Tuščiažiedžių minčių — kaip žvaigždžių.

338 Kaip paukštis, ištrūkęs iš lukšto, pakyla,
Taip skirias su kūnu siela.

339 Su slogiu miegu galim lyginti mirtį,
O gimimą — su nubudimu.

38. APIE KARMĄ

373 Gal ir daug sužinojai iš tūkstančių knygų,
Bet pažinti iš tikro — svarbiau.

375 Jei karmo lemta, kas gera, išvirsta
Į blogį, ir atvirkščiai.

380 Kokia jėga galingesnė už karmą?
Jis suardo gudrybes visas.

II. APIE IŠMINTĮ

39. APIE VALDOVO DIDYBĘ

382 Išmintingas, bebaimis, dosnus, energingas —
Štai žymės valdovų tikrų.

385 Tikras valdovas — kurs moka sukaupti,
Tausot ir dalinti turtus.

388 Valdovas, palaikantis tvarką ir darną,
Kaip dievas žmonių akyse.

40. APIE MOKSLĄ

392 Mums raidės ir skaitmenys — tarsi dvi akys,
Duotos pasauliui pažint.

393 Tik išminčius regi iš tikro, o kvailio
Akiduobių vietoj — žaizda.

395 Kaip išmaldos vargšas turtuolį maldauja,
Taip žinantį melskim žinių.

396 Išmintis į žinias įsigilinus kaupias,
Kaip vanduo — gilesniam šuliny.

397 Kvailys lig mirties abejoja ir klysta,
O išminčius visur kaip namie.

399 Džiaugias išminčiai, pamatę, kad žmonės
Žavis žiniom kaip ir jie.

400 Išmintis — tikrasis, nenykstantis turtas,
O lobiai visi — laikini.

41. APIE TAMSUMĄ

401 Mažamoksliui kalbėti su mokslo vyrais —
Lyg šachmatais žaist be lentos.

403 Ir kvailiai pelnyti pagarbą gali,
Jei kukliai tarp protingų tylės.

407 Ko tikra išmintis nepuošia, to grožis
Nebylus kaip statulos dailios.

408 Ir turtas kvailiams didesnių daug nelaimių,
Nei skurdas išminčiams, užtrauks.

409 Kilmingas tamsuolis tikrai išmintingam,
Kad ir varganam, neprilygs.

410 Kvailys nuo išminčiaus skiriasi lygiai
Kaip gyvulys nuo žmogaus.

42. APIE MOKĖJIMĄ KLAUSYTI

411 Už visas brangenybes vertesnį gaus lobį
Klausąs išmintingų kalbų.

413 Pagavus ir mokąs klausytis pakyla
Pas dievus, kurie minta aukom.

414 Klausyk atidžiai ir kai žinios nesvarbios,—
Ne sykį pravers jos bėdoj.

416 Vis arčiau pakyli prie išminčių didybės,
Atidžiau išklausydamas juos.

417 Atidžiai klausąs kitų — net per klaidą
Tuščiai ir kvailai neprabils.

419 Išmintingų kalbų neklausąs neprabyla
Širdingai ir santūriai.

420 Kam užgultos ausys, bet nieżti liežuvis,
Tas niekam naudos neatneš.

43. APIE ŽINOJIMĄ

421 Išmintis — vidinė tvirtovė ir ginklas,
Kuris apsiginti padės.

422 Išmintis jausmus nežabotus sutramdys
Ir mintis į gėrį nukreips.

423 Išmintis — mokėjimas skirti tiesą
Nuo melo kiekvieno kalboj.

425 Draugystės ryšiais mus sujungs su pasauliu
Ir klysti neleis išmintis.

426 Žinojimas — santarvė su pasauliu
Ir jo sudėtinga tvarka.

427 Kas žino, tas ateitį aiškiai numato,
Nežinantis — blaškos tamsoj.

428 Į pavojų kvailys ranka tik numoja,
O išmančius lenkias grėsmės.

429 Išmintingas žino, ko laukt, ir protingai
Apsaugo save nuo bėdų.

430 Įgyk išminties, ir tu viską įgysi,
Nes kvailiui ir turtai — našta.

44. APIE YDŲ ĮVEIKIMĄ

431 Kas piktumą, puikybę ir geismą atstūmė,
To turtai tikrai nemažės.

433 Droviam nuodėmėlė kaip soros grūdelis
Atrodo lyg palmė didi.

434 Yda — tai priešas; kol jis neišvytas,
Tau gresia tikra prapultis.

435 Laiku neįveikęs ydų, pražūsi,
Kaip kupeta šieno ugny.

436 Didis valdovas, kurs įveikė ydas
Ir moko įveikt jas kitus.

437 Gobšuolio turtai ištirps, jei neuoliai
Jis priedermes savo atliks.

439 Išrauk iš širdies blogio troškimą
Ir norą žavėtis savim.

440 Nuslėpęs savo silpnybę nuo priešo,
Galėsi jo pinklių išvengt.

45. APIE DRAUGYSTĘ SU DIDŽIAISIAIS

442 Draugų ieškok,— jie palengvins tau kančią,
Nuo vargų būsimų išvaduos.

443 Svarbiausia — pelnyt didžiųjų draugystę,
Pajusti, kad tu jiems svarbus.

444 Brangiausias gabumas — mokėt bičiuliautis
Su daug viršesniais už save.

446 Didžių žmonių artimam bičiuliui
Priešas bejėgis pakenkt.

447 Kai paramą teikia išminčiai valdovui,
Jų baramas jis neprapuls.

448 Neturėdamas kritikų ir patarėjų,
Net be priešų valdovas pražus.

450 Garbingų žmonių draugystę paniekint
Blogiau nei daug priešų įgyt.

46. APIE GERĄ IR BLOGĄ DRAUGYSTĘ

451 Garbingi bijo draugaut su niekingais.
Niekingų — tokie ir draugai.

452 Nuo pažinčių pažinimas priklauso,
Kaip nuo žemės savybių — vanduo.

453 Suprantam pagal savąjį protą,
O vertinam pagal draugus.

454 Atrodo, kad žinios priklauso nuo proto;
Iš tikro — nuo mūsų draugų.

455 Minčių ir veiksmų tyrumą palaiko
Širdžių draugystė tyra.

456 Kai draugystė tyra — ir mintys tyros,
Ir vaikai užauga dori.

457 Gerovėn veda širdies tyrumas,
Šlovėn — bičiulystė tyra.

458 Su garbingais draugaut net išminčiams naudinga,—
Ir jiems pravarti parama.

459 Išlaisvina sielą troškimų tyrumas —
Draugystės brangi dovana.

47. APIE VEIKSMŲ APGALVOJIMĄ

462 Padaro, ką nori, kas mąsto iš anksto
Ir tarias su savo draugais.

463 Nesiryš rizikuoti savaisiais turtais
Joks išmintingas žmogus.

465 Mėginti veikt neapmąsčius — tai priešus
Auginti derlingam lauke.

466 Kas nedaro, ką reikia, ir tas, kuris daro,
Ko nereikia — pražūna abu.

467 Pradėki darbą, gerai apgalvojęs;
Pradėjus svarstyt jau vėlu.

468 Patraukusio klystkeliu pastangos bergždžios,
Nors daug kas jam pultų padėt.

469 Ir geri darbai pavirsta ydingais,
Nepasvėrus, kam jie skirti.

470 Ką niekini, to niekada nedaryki,
Nes niekas tavęs nesupras.

48. APIE JĖGŲ ĮVERTINIMĄ

471 Saugu žygiuot tik jėgas pasvėrus,
Draugų ir priešų galias.

472 Apgalvojus iš anksto kliūtis, pavojus,
Tau niekad negrės nesėkmė.

473 Ne sykį skubotai pakilę į žygį
Gėdingai sudėjo ginklus.

474 Kas vaikos garbės ir puikuojas be saiko,
Tam gresia greita pražūtis.

475 Nors povo plunksnom pakrauki vežimą,
Prikrovus per daug, jis sulūš.

478 Kad ir menkos pajamos, skursti netenka,
Kol išlaidoms saiką žinai.

479 Neaprėpiamų turtų valdovas laimingas
Be pėdsako miręs pranyks.

49. APIE LAIKO PASIRINKIMĄ

481 Pelėdą vidurdienį varna užpuola,—
Mokėki laiką parinkt.

482 Lyg virve stipria, savalaikiais žygiais
Prisiriši deivę sėkmės.

483 Tinkamas priemones, laiką parinkęs,
Tu viską pasiekti gali.

485 Užkariauti pasaulį panūdęs kantriausiai
Laukia, kol metas ateis.

486 Ketindamas bakstelti, avinas traukias;
Taip tinkamos progos tu lauk.

490 Tu tykančio garnio kantrybę įgyki
Ir mirksnį lemtingą sugauk.

50. APIE VIETOS PASIRINKIMĄ

493 Pasirinkęs patogią vietą, ir silpnas
Galingą įveikt sugebės.

495 Giliam vandeny krokodilas — karalius,
Ant kranto jį vaikas įveiks.

496 Vežimas neskries vandenų paviršium,
Per žemę laivas neplauks.

497 Pasiruošusiam žygiui nereikia pagalbos,
O reikia tik vieno — narsos.

498 Ir sauja karių, įsitvirtinus saugiai,
Gausingą kariauną sumuš.

499 Nors griauti tvirtovių nereikia, su priešu
Kariauti jo žemėj sunku.

500 Į liūną įklimpusį dramblį galiūną
Ir silpnas šakalas įveiks.

51. APIE DRAUGŲ PASIRINKIMĄ

502 Draugu pasirink atsikračiusį ydų,
Be blogų paskatų ir minčių.

503 Išnaikinusį ydas nelengva surasti,
Pažinusį tiesą — sunkiau.

504 Geras ir blogas savybes pasvėręs,
Suprasi esmę žmogaus.

505 Elgesys parodo visą menkystę
Arba didybę žmogaus.

506 Artimųjų neturinčių venki,— iš jųjų
Prieraišumo, drovumo nelauk.

508 Jei kuo patikėsi, gerai neišbandęs,
Palikuonys tavieji kentės.

510 Pasikliaut neišbandžius, įtart pasikliovus —
Tikriausi keliai į vargus.

52. APIE TARNŲ PASIRINKIMĄ

512 Nuovokus ir uolus, iš širdies atsidavęs
Į tarnus tau geriausiai tiks.

53. APIE ARTIMŲJŲ PARAMĄ

522 Artimųjų meilė — nenykstantis turtas,
Džiaugsmų ir paguodos versmė.

523 Gyvenimas be nuoširdžios draugystės —
Lyg tvenkinys be krantų.

524 Gyvent apsuptam artimųjų meilės —
Tai šventė, lemties dovana.

525 Negailintį žodžių lipšnių ir dosnų
Pulkai artimųjų lydės.

526 Tikrai dosnus ir nemokantis pykti
Artimaisiais pasauly garsės.

527 Klesti vien tas, kas viskuo dalijas,
Kaip lesanti varna — grobiu.

528 Jei valdinius vertins teisingai valdovas,
Jų pagarbą tikrą pelnys.

529 Draugystę nutraukus, ji gali atgyti,
Kai pranyks atšalimo dingstis.

54. APIE ĮŽVALGUMĄ

531 Nežabotas linksmumas ir vėjavaikystė
Už beprotišką rūstį blogiau.

532 Išmintį skurdas kasdienis pražudo,
O žmogų pražudo garbė.

533 Išsiblaškėliai, pasak išminčių, neraško
Vaisių nuo medžio šlovės.

534 Kaip tvirtovės saugios bailiai nesuranda,
Taip gerovės padraikos neras.

535 Apdairiai pasisaugok, kad niekad po laiko
Nesigraužtum dėl savo klaidų.

539 Kai pašėlusiai linksma, atmink, kaip pražuvo
Nežiūrėję savų reikalų.

540 Nukrypti neleisdamas minčiai nuo tikslo,
Įvykdysi, ką sumanei.

55. APIE TEISINGĄ VALDYMĄ

544 Teisingumo skeptrą valdovui pakėlus,
Jam puls į kojas visi.

548 Kas kratos prašytojų ir patarėjų,
Į pražūtį stumia save.

550 Nusikaltėlius bausti mirtim — tai tartum
Iš pasėlių piktžoles raut.

56. APIE ŽIAURŲ VALDYMĄ

551 Beširdis, nuožmus valdovas blogesnis
Už plėšiką, kurs žudo aukas.

553 Smunka šalis kasdien, jei valdovas
Teisingumo nevykdo kasdien.

555 Ar ašaros, tautai tirono išspaustos,
Nėra jam žalinga jėga?

557 Valdiniai dūsta be teisingumo,
Kaip laukai sausroj — be lietaus.

57. APIE SUSILAIKYMĄ NUO ŽIAURUMŲ

567 Nepelnytos bausmės ir žiaurūs žodžiai
Galybę valdovo pakirs.

570 Valdžia, žiauri, su kvailais patarėjais,
Žemei — sunkiausia našta.

58. APIE ATJAUTIMĄ

571 Gerumas širdies — didžiausia gėrybė;
Pražūtų pasaulis be jo.

572 Geranoriai palaiko pasaulio gerovę;
Tik apsunkina žemę kiti.

573 Kam daina, kurios negali padainuoti?
Kam akys be gėrio šviesos?

574 Kam reikia akių, kuriose nespindi
Širdies gerumo šviesa?

575 Akių puošmena — širdies gerumas;
Kaip opos akys be jo.

576 Lyg medinės statulos atrodo žmonės
Be gerumo šviesos akyse.

577 Geranorišką žvilgsnį praradęs — aklas;
Regintis jo nepraras.

60. APIE PASTANGAS

591 Tik ryžtingi būna tikrai turtingi;
Be ryžto ir turtai našta.

592 Ryžtingumas — nenykstantis turtas, o auksas —
Netvarus ir išnyks be žymės.

594 Laimės deivė, suradusi kelią,
Pati pas ryžtingą ateis.

595 Nuo gelmės priklauso lotoso aukštis,
Nuo ryžto — didybė žmogaus.

596 Aukštyn nukreipki akis; nors tas aukštis
Nepasiekiamas, reikia jo siekt.

597 Kaip sužeistas karo dramblys, stipriadvasis,
Kol gyvas, nepuls neviltin.

598 Jei nėra atkaklių pastangų, tai ir džiaugsmo
Nėra ko gyvenime laukt.

600 Didžiausias lobis — dvasios stiprybė,
Be jos mes tik medžio stabai.

61. APIE NETINGĖJIMĄ

601 Šeimos šviestuvas, be perstojo degęs,
Nuo tingulio suodžių užges.

603 Šeima, dykaduonį tamsų pagimdžius,
Anksčiau už jį patį pražus.

605 Užmaršumo, tingumo, maigumo, vangumo
Apsunkinta valtis nuskęs.

607 Dykūnas be kilnių siekimų
Tik priekaištus karčius girdės.

62. APIE VYRIŠKĄ RYŽTĄ

611 Nebijoki sunkumų, nes pastangos jokios
Nepranyks, o suteiks tau jėgų.

612 Nuo nebaigusių darbo nusisuka žmonės,
Todėl negailėk pastangų.

614 Nesikliauk neturinčiu vyriško ryžto,
Jis — kaip eunuchas, kardą turįs.

615 Atkaklus kaip uola, neieškąs malonumų —
Giminėms ir draugams atrama.

616 Nuolatinės pastangos laimę brandina,
Jų stygius nelaimę užtrauks.

618 Ne gėda, jei nepavyksta, o gėda,
Jei vyriško ryžto mažai.

619 Nelankant sėkmei, tau pastangos pačios
Pakankamas atpildas bus.

620 Kas kupinas ryžto, nebijo likimo,
Tas piktą lemtį įveiks.

63. APIE NARSĄ BĖDOJ

621 Ištikus bėdai, juokis; sutikti
Ir įveikt ją tik juokas padės.

622 Nelaimių tvanas aplenks išminčių,
Kurs be baimės jų esmę įžvelgs.

623 Kas, bėdai ištikus, neims aimanuoti,
Ją pačią kentėti privers.

629 Kas nelinksmas, kai verda linksmybė aplinkui,
Neliūdės, kai aplinkui liūdni.

630 Jei žiūrėsi į skausmą kaip į malonumą,
Net priešai pašlovins tave.

66. APIE MINČIŲ IR POELGIŲ TYRUMĄ

651 Gera parama ir tyros mintys
Tau viską, ko reikia, duos.

656 Nedaryki to, ką smerkia išminčiai,
Nors motina mirtų badu.

660 Neišdegus ąsočio, vanduo nesilaiko;
Taip ir turtai, kaupti nedorai.

68. APIE DARBŲ PADARYMĄ

674 Nebaigti darbai ir slepiamas pyktis —
Kaip žarijos po pelenais.

71. APIE SUPRATIMĄ IŠ PIRMO ŽVILGSNIO

701 Suprantantis kitą be žodžių, iš žvilgsnio,
Puošia pasaulį visad.

706 Kaip veidrody tai, kas prieš jį, atsispindi,
Taip veide atsispindi siela.

708 Kas moka įžvelgti širdį iš veido,
Tam jokių žodžių nereiks.

710 Iš kitų išsiskiria esmę įžvelgęs
Tiktai aiškiaregėm akim.

72. APIE MOKĖJIMĄ ELGTIS VIEŠUMOJ

714 Puikuokis iškalba vien tarp protingų;
Tarp kvailių apsimesk prasčioku.

720 Išmintingai kalbėti nesupratingiems —
Lyg pilti nektarą griovin.

79. APIE DRAUGYSTĘ

781 Argi ne sunkiausia draugystę įgyti?
Kas apgins geriau negu ji?

784 Draugystė nėra pramoga, kai suklysi,
Ji kelią tau rasti padės.

785 Ne dažnas bendravimas ugdo draugystę,
O noras būti kartu.

786 Kai šypsosi veidas, tai dar ne draugystė;
Draugystė — kai šypsos širdis.

787 Tikra draugystė išgelbsti nuo blogio
Ir vargą dalijas perpus.

789 Ką reiškia draugauti? Atsakymas aiškus:
Draugaut — tai padėt, kuo gali.

790 Nesigirk: „Jis man artimas. Ji artima man“,—
Nes irti draugystė pradės.

80. APIE DRAUGŲ PASIRINKIMĄ

792 Netinkamas draugas daug sielvarto teikia,
Į pražūtį stumia galop.

81. APIE SENĄ BIČIULYSTĘ

801 Nesilpstanti sielų trauka — tai draugystė,
Nevaržanti laisvės draugų.

807 Atsidavęs draugystei senai, neišduos jos,
Nors draugas į pražūtį stums.

82. APIE ŽALINGĄ DRAUGYSTĘ

816 Daugel sykių vertesnė išminčių rūstybė
Nei draugystė su kvailiais.

819 Net miegant kamuoja tokia draugystė,
Kai žodžiai toli nuo darbų.

83. APIE VEIDMAINIŠKĄ DRAUGYSTĘ

824 Bijok apgaviko, kuris nuolat šypso,
Bet slepia pagiežą širdy.

84. APIE KVAILYBĘ

831 Kvailybė griebs visa tai, kas žalinga,
O tai, kas naudinga, išmes.

85. APIE ĮŽŪLŲ TAMSUMĄ

841 Tamsuolis — baisiausias skurdžius tarp skurdžių,
Prapuolęs tamsybės skurde.

843 Paniekinę mokslą tamsuoliai sau kenkia
Labiau negu priešai visi.

98. APIE DIDYBĘ

980 Kilniadvasis kitų neapkalba niekad,
O menkystė mėgaujas tuo.

99. APIE IŠMINTĮ

983 Teisingumas, gerumas, drovumas, dosnumas
Ir meilė — stulpai išminties.

108. APIE KETINIMŲ NIEKINGUMĄ

1072 Menkystėms lengviau negu paisantiems dharmo,—
Jų sąžinė miega rami.

1076 Menkystės — lyg būgnas; jie paslaptis gaudo
Ir garsiai apskelbia visiems.

1078 Išminčius nesvarstęs padės, o menkystę
Kaip cukranendrę sunkti reikės.

III. APIE MEILĘ

109. SUSIJAUDINIMAS IŠVYDUS GROŽIO DEIVĘ

1081 Ar ji deivė, ar povė, ar gražuolė auksuota?
Sutrinku ją išvydęs ašai.

1083 Nežinojau, koks dievas mirties, kol išvydau
Didžiaakę gražuolę staiga.

1084 Nekaltas jos veidas, bet akys — kitokios:
Praryt įmanytų tave.

1085 Čia žvitrios gazelės, ar akys, ar kapas?
O gal žvilgsnis gražuolės tiktai?

1086 Jei lankus savo antakių ji atitiestų,
Jos akys neverstų virpėt.

1090 Jei vyną tik gerti smagu, vos išvydęs
Mylimą, tuoj apsvaigsti.

110. ŠIRDIES PASLAPTIES ĮMINIMAS

1091 Dvi galios akių šių, surma apvestų,—
Jos gelia ir gydo žaizdas.

1092 Nelauktas žvilgsnis, kurs atima laisvę,
Ne pusė meilės — daugiau.

1093 Vos man pažvelgus, nuleidžia galvą,—
Tai vanduo jos meilės daigams.

1096 Nors kalba ji taip, lyg norėtų įžeisti,
Neapykantos žodžiuos nėra.

1100 Kai kalbas mylintys žvilgsniais, žodžių
Pagalbos nereikia ieškot.

111. PALAIMA MEILĖS GLĖBY

1101 Pabunda mūs pojūčiai meilės glėby,—
Pajunta palaimą visi.

1102 Išgydoma vaistais liga, bet gražuolė
Susirgdžius išgydo pati.

1103 Ar Višnaus dangus — didesnė palaima
Už miegą glėby mylimos?

1104 Iš kur ta ugnis, kad vėsina artėjant,
O degina tolstant nuo jos?

1105 Glėby mylimosios, gėlėm padabintos,
Aš viską, ko trokštu, randu.

1106 Mylimosios pečiai — lyg nektaro indas:
Juos palietęs, atgimstu naujai.

1108 Kai mylimųjų nebeskiria niekas,
Net oras — palaima abiem.

1109 Kivirčai ir santaika, švelnios glamonės —
Viskas iš meilės didžios.

112. ŽAVĖJIMASIS GROŽIU

1111 Skaisčiau, aničame, žydėk; daug jautresnė
Mana mylima už tave.

1114 Lelijos prieš mylimą galvas nuleidžia:
„Neprilygsim mes šitoms akims".

1116 Mylimos nuo mėnulio neatskiria žvaigždės
Ir sumišę straksi danguj.

1118 Jei švieti, mėnesiena, lyg veidas gražuolės,
Būk pati mylimąja mana.

1120 Net gulbės pūkai — lyg dygi varnalėša
Prieš kojeles mylimos.

113. MYLIMOSIOS KERŲ ŠLOVINIMAS

1123 Atspindy, iš mano akies tuoj pranyki!
Šiam vyzdy — mylimosios vieta.

1126 Iš akių neišeina mieliausias net mirksint,
Toks jis lieknas ir toks grakštus.

1127 Surma apvesčiau akis, bet paliesiu —
Ir mano mylimas dings.

1128 Mieliausias mano širdy gyvena,—
Ar man valgant jis nenukentės?

1130 Širdy mano mylimo būstas, o kalba —
Girdi, jis palikęs mane.

115. APKALBOS

1142 Gėliaake gražuole nesižavi kaimas
Ir vis plaka liežuviais mane.

1144 Jei nekaitintų apkalbos meilės manosios,
Atvėsus jau būtų aistra.

1148 Apkalbom gesinti manąją meilę —
Kaip aliejų pilt ant liepsnos.

1149 Jei mylėti žadėjęs užtraukė man gėdą,
Ko man gėdytis kaimo kalbų?

116. IŠSISKYRIMO KANČIOS

1151 Jei mane palieki ne visai, tai paguoski,
O jei ne — tuoj nebus ko ir guost.

1153 Nors tikina mylimas, kad susitiksim,
Kai skiriamės — kaip man tikėt?

1154 Niekada nepalikt mylimasis žadėjo,
Ar kalta aš, tikėjusi juo?

1155 Išgelbėk — neleisk išvažiuot mano vyrui;
Iš ilgesio mirsiu viena.

1159 Ugnis iš arti tegali mus degint,
O meilės aistra — iš toli.

117. RAUDA IŠSISKYRUS

1161 Bedalė, nors skausmą slepiu, jis stiprėja,
Lyg valant šaltinį — tėkmė.

1162 Aš gėlą slepiu, nes parodyt man gėda
Mylimajam, sukėlusiam ją.

1163 Išsiilgusiam kūne tarytum ant naščių
Pakibo aistra ir drova.

1164 Meilės jūra pas mylimą plaukčiau,
Bet valties saugios neturiu.

1165 Jei mylėdamas šitaip mane jis kankina,
Tai nekęsdamas kaip jis kankins?

1167 Įtraukta į aistros verpetą, net naktį
Aš viena, o krantų nematau.

1168 Ir žmones, ir žvėris užmigdo naktis,—
Glamonių mieliausio ilgiuos.

1169 Palikta aš viena, ir tos naktys žiauresnės
Nei kieta mano mielo širdis.

1170 Jei nuskriet pas jį akys kaip mintys galėtų,
Neturėtų per ašaras plaukt.

118. IŠSIILGUSIŲ AKIŲ KANČIOS

1173 Akys-erkės į mylimą siurbėsi pačios
Ir štai — verkia. Pikta pajuoka!

120. VIENATVĖS KANČIOS

1198 Narsybė moters — tiek laiko gyventi
Be mylimo žodžių meilių.

1199 Nors manęs mylimasis seniai nebelanko,
Vien žinia iš jo ausiai miela.

121. PRAEITIES APVERKIMAS

1201 Už vyną saldesnė palaima užplūsta,
Atminus meilės džiaugsmus.

1205 Įsibrovęs į mano širdį, uždarė
Mane jis savo širdy.

122. APIE SAPNĄ

1214 Nemyli tikrovėj manęs mylimasis,
Bet lanko ir myli sapne.

1216 Jei nereiktų nubusti, nedingtų mieliausias,
Glamonėjęs mane sapnuose.

1218 Sapne jis manęs nepaleidžia iš glėbio,
Atsimerkus — slepias širdy.

123. APIE VAKARINĮ VERKSMĄ

1221 Jūs, valandos vakaro, moteris valgot,
Paliktas jų mylimų.

1222 O kankinanti sutema! Tu nusiminus?
Gal ir tu be mieliausio kenti?

1224 Be mylimo vakaras slenka lyg priešas,
Gyvastį man atimąs.

1227 Ilgesys, pumpurą skleidęs iš ryto,
Pražysta vėlai vakare.

1228 Vakarine piemens dūdele, man širdį
Tu veri kiaurai lyg peiliu.

124. APIE KŪNO GROŽIO PRARADIMĄ

1231 Ilgėtis pailsę, man akys užgeso
Ir gėdis pažvelgt į gėles.

125. POKALBIS SU ŠIRDIMI

1247 Širdie, arba aistrą atmesk, arba gėdą,
Ir vieną iš jų tepalik.

1249 Širdie, kodėl tu mylimo ieškai?
Jis lieka visad tavyje.

126. SANTŪRUMO PRARADIMAS

1252 Aistra be akių, ir vidurnaktį gūdų
Sutramdyti jos negaliu.

1253 Bandžiau suvaldyti aš aistrą galingą,—
Lyg čiaudulį tramdžiau tuščiai.

1257 Į glėbį mieliausio pakliuvus, drovumą
Ir gėdą tuojau užmirštu.

1259 Kivirčytis puoliau, bet, perspėjus širdžiai,
Ūmai jį suspaudžiau glėby.

1260 Širstu ant jo veltui. Vos jam priartėjus,
Tirpstu aš lyg vaškas ugny.

127. MYLIMOJO ILGESYS

1261 Paraudo man akys jo laukiant, ir pirštas
Įskaudo, skaičiuojant dienas.

1267 Ar grįžusį mieląjį man apkabinti,
Ar jį įsižeidus atstumt?

1269 Išsiilgusiai mylimo dienos prailgsta,—
Kaip septynios atrodo viena.

© Vertimas į lietuvių kalbą,
Antanas Danielius, 1991

SENOVĖS IRANĖNŲ POEZIJA

Iš Avestos

ZARATUSTROS GATOS

JASNAI, 28

1 Rankas iškėlęs, maldauju paramos,
Prašau jus, Išmintingasis Viešpatie[1] draug su Teisingumu,
Įkvėpti man Šventosios Dvasios,
Kad įvykdyčiau Gerosios Minties ir Jaučio sielos[2] valią.

2 O Išmintingasis Viešpatie draug su Gerąja Mintim,
Atsižvelgdami į Teisingumą,
Palaiminkit trokštančio garbinti jus kūno ir dvasios pastangas,
Kad jomis palaimą pasiekčiau.

3 Atsiliepk į manąjį šauksmą ir leisk pagalbą pajusti,
O Teisingume, Geroji Mintie ir Išmintingasis Viešpatie,
Man, šlovinančiam Tave kaip dar niekad anksčiau,
Ir tiems, kuriuos Pasišventimas vis didesne Galia vainikuoja.

4 Aš, trokštantis, kad mano siela pabustų ir susijungtų su Gerąja Mintim,
Žinantis, kaip Išmintingasis Viešpats už mūsų darbus atseikėja,
Kol jėgos leidžia, mokysiu žengti Teisingumo taku.

5 Ar man, žinančiam, kad Tu esi Teisingumas ir Geroji Mintis,
Bus leista regėti Tave ir regėti taipogi
Visų galingiausiojo Išmintingojo Viešpaties sostą ir Tvarką?
Šiais žodžiais, iškalba savo
Mes žmones, žudančius vien tik dėl maisto, paversim kilniausiom būtybėm.

6 [Klausytojai:]
Apsireikški, o Išmintingasis Viešpatie, kaip Geroji Mintis,
Kaip Teisingumas, suteiki Zaratustrai ir mums galingą paramą savo,
Kad mes galėtume priešus įveikti.

7 [Zaratustra:]
Kaip Teisingumas, leisk, kad Geroji Mintis nulemtų likimą;
Kaip Pasišventimas, suteiki jėgų Vištaspai[3] ir man.
O Išmintingasai, padaryk tai, ko prašau, ir duoki pranašui galią
būt išgirstam.
8 Tave, o Aukščiausias, esantis santarvėje su Aukščiausiuoju
Teisingumu,
Tave, o Viešpatie, meldžiu geriausios sėkmės didvyriui
Frašaoštrui[4],
Man ir visiems, kuriems Tu kada nors
Leisi dalyvauti Gerosios Minties veikime.
9 Atsidėkodami už šią malonę, mes niekada Tavęs neužrūstinsim
Ir nepailsdami šlovinsim Tave,
O Išmintingasis Viešpatie, Teisingume ir Geroji Mintie!
Neatsiejamas Tu nuo trijų, duodančių gyvybę, galią ir laimę.
10 Tyrieji, kuriuos Tu pripažinai vertais dėl jų Teisingumo ir Geros
Minties,
Gaus, ko pageidauja. O Išmintingasis Viešpatie, suteiki jiems šitai!
Žinau, kad Tu išklausai maldos, kurios žodžiai siekia gerų tikslų.
11 Tu, kursai sergsti Teisingumą ir Gerąją Mintį,
Pamokyk mane, Išmintingasai, klausant dvasios Tavos,
Lūpomis Tavo paskelbti, kaip atsirado gyvybė.

JASNAI, 29

1 Jaučio siela Tau skundėsi:
„Kam Tu sutvėrei mane? Kas manasis kūrėjas?
Įniršis ir smurtas persekioja mane, ir žiaurumas, ir savivalė.
Neturiu jokio kito ganytojo, išskyrus Tave: nuvesk mane į vešlias
ganyklas".
2 Ir tada jaučio Kūrėjas[5] paklausė Teisingąjį: „Ar turi jautis
užtarytoją tokį,
Kuriam patikėtum ganyklas ir lieptum prižiūrėti, kad kaimenės
veistųs?"
3 Ir atsakė Teisingumas: „Neturi jautis tokio palydovo,
Kuriam svetimas pyktis. Nesupranta žmonės,
Kaip didieji bendrauja su menkaisiais.

Iš visų būtybių stipriausias tas,
Kuriam pašaukus, aš ateinu į pagalbą“.
4 Išmintingasis Viešpats mena geriausiai
Netikrųjų dievų ir žmonių praeity padarytus darbus
Ir tai, kokie jų ketinimai bus dar įvykdyti.
Kaip Viešpats nuspręs, taip viskas ir klosis!
5 „Rankas maldai pakėlę, prašo Viešpaties
Siela manoji ir motinos-karvės siela,
Meldžia Išmintingąjį Viešpatį, kad jis palieptų,
Jog niekas neskriaustų doro žmogaus,
Piemens, apsupto nedorėlių“.
6 Tada prabilo pats Išmintingasis Viešpats, suprantantis maldos išpažinėjus:
Kaip sako Teisingumas, nėra nei šeimininko, nei užtarytojo:
Kūrėjas jį paskyrė kerdžiui ir mėsininkui.
7 Švenčiausiasis, Išmintingasis Viešpats prisakė
Šlakstyti galvijų vandenį, jaučio labui,
Ir pieną, labui išalkusių žmonių,
Toksai yra Viešpaties įstatymas, neprieštaraujantis Teisingumui.
[Jaučio siela:]
Ką Tu, kaip Geroji Mintis, nurodysi, kas galėtų mumis pasirūpinti?
8 [Geroji Mintis:]
Aš pažįstu tik vienintelį: Zaratustrą Spitamą, vienui vieną, kurs girdėjo mano mokymą;
Jis paskelbs mano, Išmintingojo Viešpaties ir Teisingumo valią!
Nuostabiausia iškalba jam bus dovanota.
9 Ir tuomet suvaitojo Jaučio siela: „Kodėl aš,
Trokštantis šeimininko galingo, turiu pasikliauti
Silpno žmogaus žodžiais bejėgiais!
Ar atsiras toksai, kuris pridėtų savo galingą ranką?“
10 [Zaratustra:]
O Viešpatie, drauge su Teisingumu ir Gerąja Mintim,
Suteik jam galios taip viešpatauti,
Kad būstus patogius jiems ręstų ir ramybę saugotų.
Aš, o Viešpatie, skelbiu, kad Tu pirmasis jų rūpintojas.
11 Kur yra Teisingumas, Geroji Mintis, Galybė? (O nemirtingieji?)
Atskleisk man paslaptį didžią, o Išmintingasis Viešpatie, kad man atsivertų akys;
Išgelbėki mus, o Viešpatie! Leisk mums naudotis dosnumu Tavo!

JAŠTAI

ARDVI HIMNAS

I

1 Ir tarė Išmintingasis Viešpats — Spitamidui Zaratustrai:
Vardan manęs tu pašlovint turi, o Spitamidai Zaratustra,
Ją, galingąją, tyrąją Ardvi,
Viską aprėpiančią, gyvybę teikiančią,
Devams keršijančią, Aukščiausiąjį išpažįstančią,
Nusipelniusią, kad kūniškasis pradas ją gerbtų,
Nusipelniusią, kad kūniškasis pradas ją šlovintų,
Pamaldumą ugdančią, Visatos Darnai ištikimą,
Piemenų globėją, Visatos Darnai ištikimą,
Namų ir šeimos globėją, Visatos Darnai ištikimą,
Gėrybių saugotoją, Visatos Darnai ištikimą.
Tėvynės užtarytoją, Visatos Darnai ištikimą*.
2 Ji brandina vyriškąją sėklą,
Paruošia gimdymui
Visų motinų įsčias,
Numaldo gimdyvių skausmus,
Deramu laiku pripildo
Motinų krūtis pieno;
3 Neprilygstamiausia, vardo švenčiausio,
Ilgumu nenusileidžianti visiems vandenims,
Šiame pasaulyje tekantiems,
Galinga, srūvanti nuo Hukarjo viršūnės į Vourukašo jūrą[6].
4 Visos Vourukašo pakrantės
Ima nerimauti,
Visos platybės ima banguoti,

---

* Pirma strofa nuo žodžių: „Vardan manęs tu pašlovint turi...“ iki paskutinės eilutės imtinai sudaro refreną, toliau vadinamą „I refrenu“.

Kai į jas pradeda srūti,
Kai į jas atšniokščia
Galingoji, tyroji Ardvi,
Turinti tūkstantį užutekių,
Turinti tūkstantį intakų,
Ir kiekvieno to užutekio pakrantę,
Ir kiekvieno to intako pakrantę
Tik per keturiasdešimt dienų
Gali prašuoliuoti patyręs raitininkas.
5 Tik vienas šių mano vandenų intakas
Driekiasi per septynias žemes,
Ir šių mano vandenų intakas
Be perstojo srūva žiemą ir vasarą.
Ji man gėriu paverčia ir vandenis,
Ir vyrų sėklą, ir moterų įsčias,
Ir motinos krūtų pieną,—
6 Tai Aš, Išmintingasis Viešpats, viską sutvėriau:
Kad žydėtų namai ir sodžiai,
Šalis ir tėvynė,
Kad galėčiau juos globoti ir sergėti,
Ginti ir saugoti juos.
7 Ir štai, o Zaratustra, ji atvyko pas mus,
Galingoji, tyroji Ardvi
Iš Viešpaties, savo kūrėjo.
O, iš tikrųjų, gražios jos rankos —
Baltos, galingesnės nei žirgo peršys,
Didybe savąja ji gėrisi,
Nuostabioji, verpetais kunkuliuojanti,
Iškilusi per sieksnį.
Jai dalykas vienintelis rūpi:
8 „Kas pašlovins mane,
Kas pagerbs mane, atnašaudamas
Išgrynintų Haomos[7] sulčių ir pieno nektarą?
Kieno aš norą patenkinsiu? —
To ištikimojo, to paklusniojo,
Kad žvalumo suteikčiau jam, džiaugsmo?“
9 Už jos prakilnumą, josios didybę
Atsidėkoti noriu malda nuoširdžiausia,
Malda gražiausia ir pieno atnašavimu noriu pagerbti

Galingąją, tyrąją Ardvi, Visatos Darnai ištikimą.
Tegu šaukiasi tavęs visi,
Tegu dar labiau šlovina,
O galingoji, tyroji Ardvi,
Tegu atnašauja
Haomą ir pieno nektarą.
Kieno aš norą patenkinsiu? —
To ištikimojo, to paklusniojo,
Kad žvalumo suteikčiau jam, džiaugsmo?*

II

10 (I r e f r e n a s. Vardan manęs tu pašlovint turi...)
11 Stovintis priekyje valdo josios vežėčias,
Vadeles vežėčiose laiko,
Jose skrieja ji, tyroji Ardvi,
Galiūno išsiilgusi.
Jai dalykas vienintelis rūpi:
„Kas pašlovins mane?“
(II r e f r e n a s. Už jos prakilnumą...)

III

12 (I r e f r e n a s. Vardan manęs tu pašlovint turi...)
13 Keturi žirgai ratuos jos pakinkyti,
Baltakarčiai visi keturi kaip vienas,
Vieno kraujo visi, didingi,
Atspėjantys visų priešų kliautis,
Tiek devų, tiek žmonių,
Kerėtojų ir raganų,
Kavos ir Karapano valdovų[8].
(II r e f r e n a s. Už jos prakilnumą...)

* Devinta strofa sudaro refreną, toliau vadinamą „II refrenu“.

IV

14 (I r e f r e n a s. Vardan manęs tu pašlovint turi...)
15 Ji galinga, šviesiaplaukė, aukšta, liekna,
Jos vandenys gruma, kunkuliuodami dieną ir naktį,
Pranokstantys visus vandenis,
Šiame pasaulyje tekančius,
Ji veržiasi priekin, galybės pritvinkus.
(II r e f r e n a s. Už jos prakilnumą...)

V

16 (I r e f r e n a s. Vardan manęs tu pašlovint turi...)
17 Jai atnašavo kūrėjas, Ahura Mazdas,
Arjana Vedžoje prie gerosios Daitjos[9]
Nektarą iš pieno ir sulčių,
Iškalbingąjį Šventos Žolės kuokštą,
Ir mintis, ir žodžius, ir darbus,
Nektarą ir maldas tinkamiausias.
18 Ir maldavo jisai:
„Suteiki man savo malonę,
O stipriausioji, galingoji, tyroji Ardvi,
Kad aš Purušaspos sūnų,
Zaratustrą, išpažįstantį Visatos Darną,
Nesiliaučiau globoti, mokydamas
Mąstyti, kaip liepia tikėjimas,
Kalbėti, kaip liepia tikėjimas,
Daryti, kaip liepia tikėjimas".
19 Ir suteikė jam šią malonę
Galingoji, tyroji Ardvi,
Kuri visuomet teikia laimę prašančiam,
Nektarą atnašaujančiam,
Iš tyros širdies aukojančiam.
(II r e f r e n a s. Už jos prakilnumą...)

VI

20 (I r e f r e n a s. Vardan manęs tu pašlovint turi...)
21 Jai atnašavo Hošjangha Paradata[10]
Ant Haros[11] viršukalnės —
Šimtą žirgų, tūkstantį jaučių ir avių dešimt tūkstančių.
22 Ir maldavo jisai:
„Suteiki man savo malonę,
O geroji, galingoji, tyroji Ardvi,
Kad aš tapčiau aukščiausiu valdovu
Visų žemių,
Devų ir žmonių,
Kerėtojų ir raganų,
Kavos ir Karapano valdovų,
Kad du trečdaliai Mazano devų[12]
Ir Drudžo pakalikų Varnoje[13], man liepus, pavirstų į dulkes".
23 Ir suteikė jam šią malonę
Galingoji, tyroji Ardvi,
Kuri visada teikia laimę prašančiam,
Nektarą atnašaujančiam,
Iš tyros širdies aukojančiam.
(II r e f r e n a s. Už jos prakilnumą...)

VII

24 (I r e f r e n a s. Vardan manęs tu pašlovint turi...)
25 Jai atnašavo
Puikusis, gausias kaimenes valdantis Jima[14]
Ant Hukarjo kalno viršūnės —
Šimtą žirgų, tūkstantį jaučių ir avių dešimt tūkstančių.
26 Ir maldavo jisai:
„Suteiki man savo malonę,
O geroji, galingoji, tyroji Ardvi,
Kad aš tapčiau aukščiausiu valdovu
Visų žemių,
Devų ir žmonių,
Kerėtojų ir raganų,
Kavos ir Karapano valdovų;

Kad apsaugočiau aš nuo devų
Ir gėrybes, ir turtą,
Ir derlių, ir kaimenes,
Ir ramybę, ir garbę".
27 Ir suteikė jam šią malonę
Galingoji, tyroji Ardvi,
Kuri visada teikia laimę prašančiam,
Nektarą atnašaujančiam,
Iš tyros širdies aukojančiam.
(II refrenas. Už jos prakilnumą...)

VIII

28 (I refrenas. Vardan manęs tu pašlovint turi...)
29 Jai atnašavo trinasris Aži Dahaka
Bavrajaus šalyje[15]—
Šimtą žirgų, tūkstantį jaučių ir avių dešimt tūkstančių.
30 Ir maldavo jisai:
„Suteiki man savo malonę,
O geroji, galingoji, tyroji Ardvi,
Kad aš pragaišinčiau visų septynių žemių žmones".
31 Nesuteikė jam šios malonės
Galingoji, tyroji Ardvi.
(II refrenas. Už jos prakilnumą...)

IX

32 (I refrenas. Vardan manęs tu pašlovint turi...)
33 Jai atnašavo Atvjos[16] genties palikuonis
Iš Tretono galiūnų namo,
Varnoje, keturiakampiame krašte,—
Šimtą žirgų, tūkstantį jaučių ir avių dešimt tūkstančių.
34 Ir maldavo jisai:
„Suteiki man savo malonę,
O geroji, galingoji, tyroji Ardvi,

Kad aš nugalėčiau
Siaubūną Aži Dahaką,
Trinasrį, trigalvį, šešiaakį,
Valdantį tūkstantį galių,
Sukurtą Visatos Darnos pražūčiai,
Kad aš jo abi žmonas laimėčiau,
Abi — Sanghavaką ir Arnavaką,—
Puikios jų įsčios,
Puikiai jos prižiūri namus".
35 Ir suteikė jam šią malonę
Galingoji, tyroji Ardvi,
Kuri visada teikia laimę prašančiam,
Nektarą atnašaujančiam,
Iš tyros širdies aukojančiam.
(II refrenas. Už jos prakilnumą...)

X

36 (I refrenas. Vardan manęs tu pašlovint turi...)
37 Jai atnašavo galingasis Kersaspa[17]
Prie Pišino[18] ežero vandenų —
Šimtą žirgų, tūkstantį jaučių ir avių dešimt tūkstančių.
38 Ir maldavo jisai:
„Suteiki man savo malonę,
O geroji, galingoji, tyroji Ardvi,
Kad aš nugalėčiau
Auksakulnį Gandarvą[19]
Prie vilnim nuskalautos Vourukašo pakrantės,
Kad aš, galiūnas, Drudžo pakalikus
Užklupčiau čia ir surakinčiau,
Šioje gūbriuotoje, plačioje ir begalinėje žemėje".
39 Ir suteikė jam šią malonę
Galingoji, tyroji Ardvi,
Kuri visada teikia laimę prašančiam,
Nektarą atnašaujančiam,
Iš tyros širdies aukojančiam.
(II refrenas. Už jos prakilnumą...)

XI

40 (I r e f r e n a s. Vardan manęs tu pašlovint turi...)
41 Jai atnašavo piktadarys turanietis Frangrasjanas[20]
Ant prarajos krašto —
Šimtą žirgų, tūkstantį jaučių ir avių dešimt tūkstančių.
42 Ir maldavo jisai:
„Suteiki man savo malonę,
Geroji, galingoji, tyroji Ardvi,
Kad laimėčiau aš dieviškąjį galybės pradą,
Kuris spindi vidury Vourukašo,
Kuris priklauso arijų kraštams, tiek šiandienykščiams, tiek būsimiems,
Ir Zaratustrai, išpažįstančiam Visatos Darną, priklauso".
43 Nesuteikė jam šios malonės
Galingoji, tyroji Ardvi.
(II r e f r e n a s. Už jos prakilnumą...)

XII

44 (I r e f r e n a s. Vardan manęs tu pašlovint turi...)
45 Jai auką atnašavo didvyriškasis
Veiklusis Kavajis Usanas[21]
Ant Erzifjos[22] kalno —
Šimtą žirgų, tūkstantį jaučių ir avių dešimt tūkstančių.
46 Ir maldavo jisai:
„Suteiki man savo malonę,
O geroji, galingoji, tyroji Ardvi,
Kad aš tapčiau aukščiausiu valdovu
Visų žemių,
Devų ir žmonių,
Kerėtojų ir raganų,
Kavos ir Karapano valdovų".
47 Ir suteikė jam šią malonę
Galingoji, tyroji Ardvi,
Kuri visada teikia laimę prašančiam,
Nektarą atnašaujančiam,

Iš tyros širdies aukojančiam.
(II r e f r e n a s. Už jos prakilnumą...)

XIII

48 (I r e f r e n a s. Vardan manęs tu pašlovint turi...)
49 Jai atnašavo
Arijų kraštų galiūnas
Haosravas[23], valstybės ramstis,
Neaprėpiamo ir gilaus
Čečasto[24] ežero pakrantėje —
Šimtą žirgų, tūkstantį jaučių ir avių dešimt tūkstančių.
50 Ir maldavo jisai:
„Suteiki man savo malonę,
O geroji, galingoji, tyroji Ardvi,
Kad tapčiau aš aukščiausiu valdovu
Visų žemių,
Devų ir žmonių,
Kerėtojų ir raganų,
Kavos ir Karapano valdovų;
Kad aš per lenktynes pirmas važiuočiau,
Aplenkęs visas vežėčias,
Kad duobėn nepakliūčiau, kurią išrausė piktadarys,
Jeigu jis, kliautininkas, nuo žirgo mane per kautynes nublokštų".
51 Ir suteikė jam šią malonę
Galingoji, tyroji Ardvi,
Kuri visada teikia laimę prašančiam,
Nektarą atnašaujančiam,
Iš tyros širdies aukojančiam.
(II r e f r e n a s. Už jos prakilnumą...)

XIV

52 (I r e f r e n a s. Vardan manęs tu pašlovint turi...)
53 Jai atnašavo galingas karžygys Tusa[25],
Miklusis raitininkas,

Ir prašė jisai dovanoti jam galią,
Kad vežėčias valdytų
Ir kūno stiprybę,
Kad priešą pažintų iš tolo,
Piktuolį nugalėtų,
Kirčiu vienu paklotų nedraugą.
54 Ir maldavo jisai:
„Suteiki man savo malonę,
O geroji, galingoji, tyroji Ardvi,
Kad pergalėčiau aš galiūnus,
Palikuonis Vesako[26],
Prie Hšatrosuko[27] tarpukalnės,
Prie pačios iškiliausios, pačios aukščiausios,
Visatos Darnai ištikimos Kangho[28] tvirtovės,
Kad aš į dulkes sumalčiau Turano žemių galybę
Penkiasdešimt kartų šimtu kirčių,
Šimtą kartų tūkstančiu kirčių,
Tūkstantį kartų dešimčia tūkstančių kirčių,
Dešimt tūkstančių kartų šimtu tūkstančių kirčių".
55 Ir suteikė jam šią malonę
Galingoji, tyroji Ardvi,
Kuri visada teikia laimę prašančiam,
Nektarą atnašaujančiam,
Iš tyros širdies aukojančiam.
(II refrenas. Už jos prakilnumą...)

XV

56 (I refrenas. Vardan manęs tu pašlovint turi...)
57 Jai atnašavo drąsieji
Vesako palikuonys
Prie Hšatrosuko tarpukalnės,
Prie pačios iškiliausios, pačios aukščiausios,
Visatos Darnai ištikimos Kangho tvirtovės,—
Šimtą žirgų, tūkstantį jaučių ir avių dešimt tūkstančių.
58 Ir jie maldavo:
„Suteiki mums savo malonę,

O geroji, galingoji, tyroji Ardvi,
Kad mes įveiktume galingąjį karžygį Tusą,
Kad mes į dulkes sumaltume arijų žemių galybę:
Penkiasdešimt kartų šimtu kirčių,
Šimtą kartų tūkstančiu kirčių,
Tūkstantį kartų dešimčia tūkstančių kirčių,
Dešimt tūkstančių kartų šimtu tūkstančių kirčių".
59 Nesuteikė jiems šios malonės
Galingoji, tyroji Ardvi.
(II refrenas. Už jos prakilnumą...)

XVI

60 (I refrenas. Vardan manęs tu pašlovint turi...)
61 Jai atnašavo Paurva[29],
Prityręs valtininkas,
Kuomet įsakius Tretonui, neįveikiamam karžygiui,
Jis pakilo į dangų, pavirtęs vanagu.
Jis, negaudamas poilsio, skraidė
Tris dienas ir tris naktis,
Norėdamas grįžti namolei,
Ir negalėjo sugrįžti.
Baigiantis trečiajai nakčiai,
Jis nuskriejo prie ryto aušros,
Pas pabundančią tyrąją Ardvi,
Ir, apšviestas Aušrinės, ėmė
Maldauti galingosios, tyrosios Ardvi:
62 „O galingoji, tyroji Ardvi,
Ateik man padėti,
Tavo pagalbos man reikia!
Jeigu aš nusileisiu sėkmingai
Į žemę, Ahuros sutvertą,
Prie savo būsto,
Tau aukomis atsilyginsiu,
Tūkstantį kartų tau atnašausiu
Nektarą iš pieno
Ir išgrynintų sulčių
Rangho vandenyse".

63 Ir išplaukė prieš jį galingoji, tyroji Ardvi,
Gražia mergele pavirtus,
Galinga, liekna,
Tiesaus liemens ir aukšto stoto,
Nuostabi ir šlovinga.
Jos pėdos buvo
Papuoštos spindinčiais sandalais,
Kulkšnys suveržtos aukso juostom.
64 Ji tvirtai suspaudė jo ranką,
Ir įvyko stebuklas — akimirksniu! —
Jis, stropumu ir darbais liepsnojantis,
Atsidūrė Ahuros sutvertoje žemėje,
Savo būste, stiprus ir tvirtas,
Toks, koks buvo, nepraradęs nė plauko!
65 Taip, suteikė jam savo malonę
Galingoji, tyroji Ardvi,
Kuri visada teikia laimę prašančiam,
Nektarą atnašaujančiam,
Iš tyros širdies aukojančiam.
66 (II r e f r e n a s. Už jos prakilnumą...)

XVII

67 (I r e f r e n a s. Vardan manęs tu pašlovint turi...)
68 Jai atnašavo Džamaspa[30],
Kai išvydo, kad devams paklusnių
Drudžo bendrų kariuomenė
Išrikiuota tolumoj pasirodė,—
Šimtą žirgų, tūkstantį jaučių ir avių dešimt tūkstančių.
69 Ir maldavo jisai:
„Suteiki man savo malonę,
O geroji, galingoji, tyroji Ardvi,
Kad patirčiau aš tokią pergalę didžią,
Kokią visi kiti arijai tik suvienyti gali laimėti".
70 Ir suteikė jam šią malonę
Galingoji, tyroji Ardvi,
Kuri visada teikia laimę prašančiam,

Nektarą atnašaujančiam,
Iš tyros širdies aukojančiam.
(II refrenas. Už jos prakilnumą...)

XVIII

71 (I refrenas. Vardan manęs tu pašlovint turi...)
72 Jai atnašavo Ašavazdas, Purudahštajaus sūnus,
Ir Sanjuždros sūnūs — Ašavazdas ir Trita[31] —
Apylinkėje, kur garbinamas didis dievas,
Šlovingasis valdovas
Apamas Napatas[32], turintis greitakojus žirgus,—
Šimtą žirgų, tūkstantį jaučių ir avių dešimt tūkstančių.
73 Ir jie maldavo:
„Suteiki mums savo malonę,
O geroji, galingoji, tyroji Ardvi,
Kad mes švęstume pergalę
Prieš Turano Danavus
Ir Karą, Asanbano atžalą,
Ir Varą, Asanbano atžalą,
Ir šlovingąjį Dureketą,
Kad laimėtume jų turtus ir gėrybes".
74 Ir suteikė jiems šią malonę
Galingoji, tyroji Ardvi,
Kuri visada teikia laimę prašančiam,
Nektarą atnašaujančiam,
Iš tyros širdies aukojančiam.
(II refrenas. Už jos prakilnumą...)

XIX

75 (I refrenas. Vardan manęs tu pašlovint turi...)
76 Jai atnašavo Vistaravas,
Pats, Naotaridas[33]
Prie Vitanguhaitės[34] vandenų,
Kuomet jis ištarė tokį

Teisiojo žodį:
77 „Nemeluoju, tiesą sakau,
O galingoji, tyroji Ardvi!
Aš kaip dulkes nušlaviau tiek devų garbintojų,
Kiek plaukų ant mano galvos.
Padaryk man dabar,
O galingoji, tyroji Ardvi,
Sausumos kelią per gerąją Vitanguhaitę!“
78 Ir išplaukė prieš jį galingoji, tyroji Ardvi,
Gražia mergele pavirtus,
Galinga, liekna,
Tiesaus liemens ir aukšto stoto,
Nuostabi ir šlovinga.
Auksiniais sandalais apsiavus,
Be galo puošniais ir spindinčiais.
Ir pusę vandenų ji sustabdė,
Kitai pusei liepė plaukti toliau.
Taip sutvėrė ji sausumos kelią
Per gerąją Vitanguhaitę.
79 Ir suteikė jam šią malonę
Galingoji, tyroji Ardvi,
Kuri visada teikia laimę prašančiam,
Nektarą atnašaujančiam,
Iš tyros širdies aukojančiam.
(II refrenas. Už jos prakilnumą...)

XX

80 (I refrenas. Vardan manęs tu pašlovint turi...)
81 Jai atnašavo Joišta iš Frjanų namų[35]
Bangų mūšos apsuptoj Rangho[36] saloj —
Šimtą žirgų, tūkstantį jaučių ir avių dešimt tūkstančių.
82 Ir maldavo jisai:
„Suteiki man savo malonę,
O geroji, galingoji, tyroji Ardvi,
Kad aš laimėčiau
Prieš klastingąjį, apakintą garbės troškimo Ahtją,
Kad gebėčiau atsakyti į klausimus jo,

Į devyniasdešimt ir devynis
Klaidingus ir klastingus klausimus,
Kuriuos man užduos klastingasis, apakintas garbės troškimo
Ahtja".

83 Ir suteikė jam šią malonę
Galingoji, tyroji Ardvi,
Kuri visada teikia laimę prašančiam,
Nektarą atnašaujančiam,
Iš tyros širdies aukojančiam.
(I I r e f r e n a s. Už jos prakilnumą...)

XXI

84 (I r e f r e n a s. Vardan manęs tu pašlovint turi...)
85 Jis, geraširdis Išmintingasis Viešpats, sušuko:
„Nusileisk, vėl sugrįžki pas mus,
O galingoji, tyroji Ardvi,
Nuo žvaigždžių į žemę, Ahuros sukurtą,
Te drąsieji valdovai, šalies viešpačiai,
Te viešpačių sūnūs garbę tau teiks.
86 Te galingieji raitininkai
Prašys tavęs, kad dovanotum žirgus eikliuosius
Ir šlovę didesnę,
Te žyniai, maldose panirę,
[...] pažinimo tavęs prašys ir šventumo,
Pergalės, kurią siunčia Ahura,
Pranašumo jo neįveikiamo;
87 Tegu būsimos meiliosios nuotakos [...]
Prašys iš tavęs [...] santarvės
Ir vyriško namų globėjo,
Tegu gimdyvės ir jaunosios žmonos
Maldaus tavęs palengvinti kūdikio atėjimą,
Tu, tu joms viską suteiksi,
Nes visa tai tau paklūsta,
O galingoji, tyroji Ardvi!"
88 Ir štai, o Zaratustra, pasirodė jinai,
Galingoji, tyroji Ardvi,
Nužengus nuo žvaigždžių į žemę, Ahuros sukurtą,

Ir pasakė galingoji, tyroji Ardvi:
89 „Iš tiesų, o Spitamidai, išpažįstantis Visatos Darną,
Tave Ahura Mazdas pavadino
Ratavu[37] — kūniškojo pasaulio Globėju;
Man Ahura Mazdas davė vardą Globėjos
Visų tvarinių, išpažįstančių Visatos Darną,
Mano nuostabumo ir didybės pavėnėj
Mažas gyvis ir didelis gyvis,
Ir dvikojai žmonės po žemę pasklido:
Aš iš tiesų sergsčiu visas gėrybes,
Mazdo sukurtas, iš Visatos Darnos sklindančias,
Taip, kaip užtvaras aveles sergsti".
90 Ir Zaratustra paklausė jos,
Galingosios, tyrosios Ardvi:
„O galingoji, tyroji Ardvi,
Kokia auka turiu šlovint tave,
Kokia auka man tave pagerbti,
Kad Mazdas atvertų tau
Kelią ne šiapusei,
O anapusei saulės rutulio,
Kad nė menkiausio blogio tau nesuteiktų
Gyvatės ir visokiausi Artnos, ir Vavžakai,
Ir Varnavai, ir Varnavavišai[38]?"
91 Taip atsakė jam galingoji, tyroji Ardvi:
„Iš tiesų, o Spitamidai, išpažįstantis Visatos Darną!
Štai kokia auka tu turi pagerbti mane,
Štai kokią auką tu turi man atnašauti
Nuo saulės patekėjimo iki nusileidimo.
Štai mano nektaras, mėgautis juo privalai tu.
Žyniai, kurie meldė šventų pamokymų,
Žyniai, kurie meldė šventų įstatymų,
Ir pasiuntinys išmintingas, kuris perpratęs šventąjį žodį,
Turi mėgautis juo!
92 Bet neturi mano nektaro ragauti
Nė vienas [...], nei karštine sergantis,
Nei graužiamas rėmens [...],
Nė viena moteriškė,
Nė vienas iš bendruomenės,
Kurs nekalba Gatų,

Nei raupsuotasis, kurio vengia visi.
93 Aš nepriimsiu nektaro
Iš aklų ir kurčių, ir neūžaugų,
Ir silpnapročių, ir [...], ir priepuolius kenčiančių,
Iš paženklintų žyme, kuria, visiems pritariant,
Bepročiai žymimi;
Neturi atnašauti nektaro
Nei tie, kuriems kupra ant krūtinės,
Nei tie, kurių nugaros kreivos,
Nei kreivadančiai nykštukai!"
94 Ir paklausė Zaratustra galingosios, tyrosios Ardvi:
„O galingoji, tyroji Ardvi,
Koks nektaro tavojo likimas,
Kai tau jį po saulės laidos
Atnašauja
Devo tarnai, Drudžo bendrai?"
95 Atsakė jam taip galingoji, tyroji Ardvi:
„Iš tiesų, o Spitamidai Zaratustra, išpažįstantis Visatos Darną!
Bjaurūs, susnos apimti, žaizdų išėsti,
Šlykštūs,— šeši šimtai ir tūkstantis[39],—
Jie, man nematant,
Ragauja nektarą [...],
Ir tarnauja jie tik devų galybei".
96 Aš noriu visiems žavesį keliančią
Hukarjo auksinę viršūnę pašlovint,—
Nuo jos aukštumų, aukštesnių negu tūkstantis vyrų,
Leidžiasi galingoji, tyroji Ardvi,
Ilgumu prilygstanti visiems vandenims,
Čia, žemėje, tekantiems,
Ir į priekį veržiasi, pilna galybės.
(II refrenas. Už jos prakilnumą...)

XXII

97 (I refrenas. Vardan manęs tu pašlovint turi...)
98 Aplinkui ją buriasi Mazdo ištikimieji
Su šventos žolės kuokštais rankose;
Jai atnašavo Hvovai[40],

Jai atnašavo Naotaridai;
Gėrybių prašė Hvovai,
Eiklių žirgų maldavo Naotaridai.
Ir netrukus Hvovai
Tapo turtuoliais ir galiūnais,
Ir netrukus išsipildė
Geidavimas Naotaridų:
Vištaspai atiteko kaimenės
Pačių nirtulingiausių
Šio krašto žirgų.
99 Ir suteikė jiems šią malonę
Galingoji, tyroji Ardvi,
Kuri visada teikia laimę prašančiam,
Nektarą atnašaujančiam,
Iš tyros širdies aukojančiam.
(II refrenas. Už jos prakilnumą...)

XXIII

100 (I refrenas. Vardan manęs tu pašlovint turi...)
101 Ji — tūkstančio užutekių
Ir tūkstančio intakų,
Ir kiekvieno šio užutekio pakrantę,
Ir kiekvieno šio intako pakrantę
Tik per keturias dešimtis dienų
Prašuoliuoja įgudęs raitininkas.
Ten, kur intakas įsilieja užutekin,
Stovi gerai surėstas namas,
Šimtalangis, saulėje švytintis,
Tūkstančiakolonis, nuostabiai išnašus,
Milžiniškas namas, parimęs
Ant dešimties tūkstančių tvirtų atramų.
102 Pas kiekvieną name
Svečias gali prigulti ant guolio,
Ant puikių ir kvapnių apdangų
Su pagalvėm minkštom.
Leidžiasi, o Zaratustra, galingoji, tyroji Ardvi,
Nuo aukštybių, lygių tūkstančio vyrų augumui,

Ilgumu nenusileidžianti visiems vandenims.
Čia, žemėje, tekantiems,
Ir priekin veržias, galybės pritvinkus.
(II r e f r e n a s. Už jos prakilnumą...)

XXIV

103 (I r e f r e n a s. Vardan manęs tu pašlovint turi...)
104 Jai atnašavo Zaratustra, išpažįstantis Visatos Darną,
Arjana Vedžoj prie gerosios Daitjos
Išgrynintų Haomos sulčių,
Šventos žolės kuokštą, kuris
Iškalbingą padaro,
Ir mintis, ir žodžius, ir darbus,
Nektarą ir maldas tinkamiausias.
105 Ir maldavo jisai:
„Suteiki man savo malonę,
O geroji, galingoji, tyroji Ardvi,
Kad aš Aurvataspos sūnų,
Didvyriškąjį Kavają Vištaspą
Nesiliaučiau globoti, mokydamas
Mąstyti, kaip liepia tikėjimas,
Kalbėti, kaip liepia tikėjimas,
Daryti, kaip liepia tikėjimas".
106 Ir suteikė jam šią malonę
Galingoji, tyroji Ardvi,
Kuri visada teikia laimę prašančiam,
Nektarą atnašaujančiam,
Iš tyros širdies aukojančiam.
(II r e f r e n a s. Už jos prakilnumą...)

XXV

107 (I r e f r e n a s. Vardan manęs tu pašlovint turi...)
108 Jai atnašavo
Išminties kupinas Kavajis Vištaspa
Ten, kur atsiveria Frazdanavo jūra[41],—
Šimtą žirgų, tūkstantį jaučių ir avių dešimt tūkstančių.

109 Ir maldavo jisai:
„Suteiki man savo malonę,
O geroji, galingoji, tyroji Ardvi,
Kad aš Tantrjavantą,
Piktos valios puoselėtoją,
Kovoje pergalėčiau,
Ir devų pakaliką — Pešaną,
Ir Drudžo pakaliką — Ardžataspą,
Kad laimėčiau jų gėrybes ir turtą".
110 Ir suteikė jam šią malonę
Galingoji, tyroji Ardvi,
Kuri visada teikia laimę prašančiam,
Nektarą atnašaujančiam,
Iš tyros širdies aukojančiam.
(II refrenas. Už jos prakilnumą...)

XXVI

111 (I refrenas. Vardan manęs tu pašlovint turi...)
112 Jai atnašavo
Drąsuolis raitininkas Zarivarajus[42],
Regėdamas Daitjos vandenis,—
Šimtą žirgų, tūkstantį jaučių ir avių dešimt tūkstančių.
113 Ir maldavo jisai:
„Suteiki man savo malonę,
O geroji, galingoji, tyroji Ardvi,
Kad aš nugalėčiau
Devų pakaliką — Humajaką,
Kuris, plačiai išskėtęs nagus,
Gyvena aštuoniuose pragaro urvuose,
Ir Drudžo pakaliką — Ardžataspą,
Kad pelnyčiau kovoj jų gėrybes ir turtą".
114 Ir suteikė jam šią malonę
Galingoji, tyroji Ardvi,
Kuri visada teikia laimę prašančiam,
Nektarą atnašaujančiam.
Iš tyros širdies aukojančiam.
(II refrenas. Už jos prakilnumą...)

XXVII

115 (I r e f r e n a s. Vardan manęs tu pašlovint turi...)
116 Jai atnašavo
Vandarmanišas, Ardžataspos brolis,
Prie Vourukašo vandenų —
Šimtą žirgų, tūkstantį jaučių ir avių dešimt tūkstančių.
117 Ir maldavo jisai:
„Suteiki man savo malonę,
O geroji, galingoji, tyroji Ardvi,
Kad aš nugalėčiau
Šaunųjį Kavajį Vištaspą
Ir narsųjį raitininką Zarivarajų,
Kad aš į dulkes sumalčiau arijų žemių kariaunas,
Penkiasdešimt kartų šimtu kirčių,
Šimtą kartų tūkstančiu kirčių,
Tūkstantį kartų dešimčia tūkstančių kirčių,
Dešimt tūkstančių kartų šimtu tūkstančių kirčių".
118 Nesuteikė jam šios malonės
Galingoji, tyroji Ardvi.
(II r e f r e n a s. Už jos prakilnumą...)

XXVIII

119 (I r e f r e n a s. Vardan manęs tu pašlovint turi...)
120 Ahura Mazdas keturis eržilus sukūrė:
Vėją ir lietų, debesį ir krušą.
Visada, o Spitamidai Zaratustra,
Keturi eržilai įsako
Lietui lyti ir sniegui kristi,
Plūsti vandenims ir krušai kapoti,
Tyrosios Ardvi daliai lemta devyni šimtai ir tūkstantis lašų.
121 Aš noriu visiems žavesį keliančią
Hukarjo auksinę viršūnę pašlovint!
Nuo jos aukštumų, aukštesnių negu tūkstantis vyrų,
Leidžiasi galingoji, tyroji Ardvi,
Stiprybe prilygstanti visiems vandenims,

Čia, žemėje, tekantiems,
Ir į priekį veržiasi, pilna galybės.
(II refrenas. Už jos prakilnumą...)

XXIX

122 (I refrenas. Vardan manęs tu pašlovint turi...)
123 Skraiste auksine krūtinę pridengus,
Stovi čia ji, geroji,
Galingoji, tyroji Ardvi,
Išsiilgusi Zaotaro[43] balso.
Vienas dalykas jai rūpi:
124 „Kas pašlovins mane,
Kas pagerbs nektaru iš pieno
Ir išgrynintų sulčių?
Kieno aš norą patenkinsiu? —
To ištikimojo, to paklusniojo,
Kad žvalumo suteikčiau jam, džiaugsmo?“
(II refrenas. Už jos prakilnumą...)

XXX

125 (I refrenas. Vardan manęs tu pašlovint turi...)
126 Visiems ji pasirodyti gali,
Galingoji, tyroji Ardvi,
Gražia mergele pavirtus,
Galinga, liekna,
Tiesaus liemens ir aukšto stoto,
Nuostabi ir šlovinga.
Puošniu apsiaustu,
Auksu išsiuvinėtu, banguojančiu tūkstančiu klosčių.
127 Kaip visuomet šventos žolės kuokštą ji laiko rankoj,
Puikuojasi auskarais
Keturiabriauniais, iš aukso nukaldintais;
Vėriniu apjuosus tyroji,
Galingoji Ardvi
Liekną kaklą.

Liemenį savo suveržus,
Kad nuostabios krūtys pūpsotų,
Kad jom mėgautųs žmonių žvilgsniai.
128 Kaktą savąją apjuosusi
Galingoji, tyroji Ardvi dailiu lankeliu,
Tūkstančiais brangakmenių žėrinčiu, auksiniu,
Iš aštuonių dalių sudarytu tarytum vežėčios,
Kaspinais padabintu, nepaprastu,
Jo vidury švyti meistriškai nukaldintas žiedas.
129 Bebrų kailiniais pasipuošusi ji,
Galingoji, tyroji Ardvi,
Iš trijų šimtų bebrių [...],
Deramu laiku pasiūtais;
Kailiai apakina žiūrintį
Aukso spindėjimu, sidabro žvilgesiu.
130 Todėl, geroji,
Galingoji, tyroji Ardvi,
Maldauju tavo malonės,—
Tegu man, tavo meilę laimėjusiam, tenka
Neaprėpiamos karalystės,
Kur maistas valgomas gausiai, kąsniais didžiuliais,
Kur prunkščia žirgai, darda vežėčios,
Kur pliaukši rimbai, kur nuolat kramtoma,
Kur sukrauti gardūs valgiai,
Kur kvapnūs aliejai,
Kur kiekvienam leidžiama laikyti savo rūsiuos
Tiek, kiek geidauja, kad gyventų, nestigdamas nieko.
131 Taigi, o geroji, galingoji,
Tyroji Ardvi,
Atsiųsk man du galiūnus,
Vieną — dvikojį ir vieną — keturiakojį,
Vieną tokį,
Kurs rinkliavai greitas
Ir kautynėse sumala narsiai
Vežėčiomis priešą;
Ir tokį keturiakojį, kad priešo kariaunos
Plačiai išrikiuotus abudu sparnus
Priverstų bėgti atgal.
Kairįjį ir dešinįjį, dešinįjį ir kairįjį.

132 Vardan manųjų maldų,
Vardan manųjų pašlovinimų,
Vardan pasaulio
Nuženki pas mus,
O galingoji, tyroji Ardvi,
Nuo žvaigždžių į žemę, Ahuros sukurtą.
Pas aukojantį Zaotarą,
Į rieškučias, kupinas atnašaujamo nektaro.
[Nusileisk, kad pagelbėtum mums!
O galingoji, tyroji Ardvi],
Kuri visada teikia laimę prašančiam,
Nektarą atnašaujančiam,
Iš tyros širdies aukojančiam,
Kad visi karžygiai, pelnę pergalę, grįžtų namo,
Kaip sugrįžta Kavajo Vištaspos kariai.
(II r e f r e n a s. Už jos prakilnumą...)

© Vertimas į lietuvių kalbą,
Gintaras Patackas, 1991

KINŲ POEZIJA

CAO DŽI

ATODŪSIAI

Ak, sunkios mintys apie dalią liūdną,
Ką tenka kęsti neramiam klajūnui,—
Šaknų savųjų amžinai netekus,
Jam nė minutės poilsio nebūna.
Vėl naują kelią, naują taką mina,
Visur jį matę... Kiek dar taip, kas žino?
Pastvers jį kartą vėjas netikėtai
Ir nusineš, kur plauko debesynai.
Tai jam nušvis padangių kelio žydris,
Tai žiosis praraja, širdis daužysis,
Tai viesulas nuo pražūties išgelbės —
Lig žemės, rodos, nuotolis mažytis...
Ir aš toksai: pietų kraštuosna traukia,
Tačiau aplinkui šiaurės pūgos kaukia,
Einu į vakarus — rytai vilioja,—
Platus pasaulis, bet nė vieno draugo.
Tai parklumpu, tai pakylu iš naujo,
Kalnų gūbriais aš leisgyvis keliauju
Ir paežerėmis... Šitoj klajonėj
Benamio kančios niekad nesiliauja.
O, kaip norėčiau aš žole pavirsti,—
Tegu man tektų darganoje stirti,
Tegu ugny aš rudenį sudegčiau,
Bet savos šaknys man paguostų širdį.

* * *

Kažin kur pietuose sau gyvena tyli mergina,
Tarsi persikai du skaistūs, švelnūs jos skruostai.
Prie Čangdziango[1] sraunaus vaikštinėja ji rytą viena,
O prie Siengo[2] vėlai ji pailsusi sudeda bluostą.
Bet aplinkui visi jos gražumui akli ir kurti.
Kaip giedrai, atvirai žvelgti jai ir šypsotis?
O gyvenimas trumpas — lemtinga riba taip arti!
Vysta grožis bemat — jo nepaiso irimas besotis.

KELEIVIS

Slenka keleivis — jis iš kraštų tolimų,
Varganas kelias, tūkstančiai li[3] nuo namų...
Svarsto keleivis: „Ką gi dabar man daryt?
Gal reikia grįžti? Ar atvers kas duris?“
Saulę užklosto ūkana tiršta.
Liūdesio vėjas nuolatos greta.

DAINA

Tik sausi klijai tvirti ir lakas,
O sudrėkę minkštesni už vatą;
Nudažai kaip nori baltą šilką —
Ir visiems bus toks jis, kokį mato.
Aš ne pats su savo žmona skyriaus —
Liežuvautojai išskirt suskato.

SKIRIU DING I[4]

Oras atšalo, nors dar tik ruduo ankstyvas.
Sklembia iš lėto lapai nuo šniokščiančių medžių.
Laiptų pakopos baltu šerkšnu nubarstytos.
Blaškosi vėjas, prašos į šviečiančią menę.
Debesys tamsūs šiapus kalnagūbrio draikos.

Liūtys pratrūko,— nebus pabaigos, atrodo.
Išgulė soros,— vandens sunkumas besaikis.
Vargas valstiečiams — liks derlius nesudorotas!
Didelis ponas prieš paprastą vargšą pučias,
Oi, retenybė — sulaukti turtuolio malonės!
Žiemą puikuojas baltųjų lapių skrebučiais,—
Kaip atsimins jis nuo šalčio drebančius žmones?
Aš apie kilnųjį Janą vis pagalvoju:
Nepagailėjo jis atiduot kardą brangų!
Jeigu ištiktų sielvartas ar pavojus,
Neabejoki: ištiesiu draugišką ranką.

SKIRIU VANG CANUI[5]

Aš sėdėjau, rymojau, pagautas minčių nesmagių.
Tik pastvėriau apsiaustą ir svetur, vakarų link, žengiu.
Augaloti ten medžiai greit pavasario žiedus išskleis.
Ten čiurlena čiurlena upeliūkštis savaisiais keliais.
Vieniša antis plauko tėkmėje, apsidairo liūdnai,
Sudejuoja, sugirgsi — regis, gaigalo ieško jinai.
Kad galėčiau paliesti sunerimusį paukštį ranka!
Kur tą greitąją valtį nuliūliavo skaidrioji banga?
Aš jau noriu sugrįžti, betgi kelią atgal kaip atsekt?
Aš dairausi aplinkui, ir į liūdesį grimzta dvasia.
Dvelkia ilgesiu vėjas, jis vis lydi mane kelyje,
Ir Si Chė[6] greit išnyksta su važiu Vakarų šalyje.
Visą žemės gyvybę girdo vandenys iš debesų,
Nepamiršta žolytės nei gėlytės lapelių mažų.
Jei sėkmės ir gerovės ateity susilaukti žadi,
Tai kodėl, pasakyki, šiandien liūdesiui ankšta širdy?

VĖL SKIRIU DING I

Mums, bičiuliai mieli, susitikti progų nėr dažnų,—
O dabar mes drauge, ir vaišina svaigiuoju vynu.
Ar kalbėčiau aš taip, jei čia svetimas būtų būrys?
Mes puotaujam ramiai, pašaliniams užvėrę duris.

Nors ir vaišių gausu, bet nekyla ranka prie lėkštės,
Tik ne taip su vynu — jo stiklai tučtuojau ištuštės.
Kilniadvasis žmogau, tu į deimantą panašus.
Išlaikyk amžinai šituos bruožus gražius.
Tik menkai sieliūkštei dorybės visai nesvarbu,
O kas elgias dorai — gauna atpildą su kaupu.
Kilniadvasis žmogau, tu tą džiugųjį jausmą žinai,
Bet iš skrydžio, deja, lengva staigiai nupulti žemai.
Nevaržyti savęs liepia amžius, netekęs doros,
Bet garbingas žmogus klauso sąžinės savo tyros.

KELIONĖ PAS DAUSŲ GYVENTOJUS

Ne šimtą metų būsiu aš čionai.
Praeina dienos — vis niūresnės viltys.
O, kad išaugtų man staiga sparnai
Ir aš galėčiau į dausas pakilti!
Be kasdienybės rūpesčių menkų
Nyru pro ūką ir kylu padangėn.
Žemai matyti ežeras Dingchu,
Skubu, kur pirmą kartą būti tenka.
Rytuos Fusangas... Vakarų šaly
Žesujaus vandens, permatomi kiaurai.
Ir nemariuosius sutinku kely,
Gyvenančius ir Pietuose, ir Šiaurėj.

NEMARUMAS

Plačiai atvėrė man Dangaus vartus,
Iš paukščio plunksnų jau vilkiu drabužį,
Aš ant drakono — raitelis smarkus,
Pas savo brolius neilgtrukus būsiu...
Prie pat Penglajaus[7], Rytuose, radau
Pas nemariuosius nuostabiųjų lingdžį[8].
Jų antpilo, pasakė man, ragauk,
Ir niekados mirties tu nepažinsi.

TAO JUANMINGAS

Iš ciklo „Į sodus grįžau ir laukus“

* * *

pasaulio man triukšmas
svetimas nuo mažens
nuo mažens ilgėjaus
kalnų ir miškų, erdvių
patekau per klaidą —
trisdešimties tesulaukęs —
į tuštybės paspęstus
šio pasaulio tinklus
net paukštis narve
šešėliuotos ilgisi girios
net žuvis tvenkiny
trokšta upelio tėkmės
ak, velėnos! teks plėšti jas
užmirštoj pietų provincijoj
natūralus pašaukimas:
į sodus grįžau ir laukus
visas mano ūkis
dešimt mu turbūt, ne daugiau
šiaudais dengtas namas
aštuoni devyni kambariai
uosio ir gluosnio
ant stogo šešėliai krinta
persikas ir slyva
praviras globia duris
tolumoj ūkanotoj
žmonių gyvenami sodžiai
kvepia dūmais, vėjas
atneša juos ir garsus
loja šuo kažkur

kaimo drumstam akligatvy
gieda kieme gaidys
užplasnojęs ant medžio šakos
pasaulio triukšmo
čia nė dulkelės
saugo tušti kambariai
mano ramybę ir tylą
kaip ilgai gyvenau
kaip tas narvo liūdintis paukštis
kol pagaliau grįžau
laisvėn natūralion

* * *

iš seno pamėgau
iškylaut: į upes ir kalnus
nepaliestoj gamtoj
pasidžiaugti miškais ir laukais
ir mielai mane lydi
mano sūnūs ir brolių berniukai
per miškus, per brūzgynus
mes tyrus aplankom ir kalnus
teko traukt ir sugrįžt
per apleistas, nebegyvenamas
vietas ir su gailesčiu
žvelgti: čia būta žmonių
šulinių, židinių
likę pėdsakai kiemuose
ir bambukų, ir šilkmedžių
aptrūniję dūla kerai
— gal žinai,— aš paklausiau
žabus kertantį medkirtį,—
kur tie žmonės: į kokius
išsikraustę dabar jie kaimus?
miškakirtys atsitiesęs
ir mane nužiūrėjęs atsakė
— išsikraustę? į kapines:
išmirė jie visi

„kiekvienai generacijai
savi rūmai ir savos aikštės“
šių senovinių žodžių
tebegalioja prasmė
o ir žmogaus gyvenimas —
metamorfozių žaismas
kurių pabaigoj
į nebūtį tenka grįžt

MANO ATSILIEPIMAS Į LIU IŠ ČAISANGO[9] EILES

paprastai gyvenu
su pasauliu mažai bendrauju
žiūrėk, ir nepastebiu
kad pasikeitė metų laikas
kaip kad dabar: mano kiemą
kloja krintantys lapai
ir supratau nuliūdęs:
ruduo atėjo
prie šiaurinių langų
saulėgrąža tebežydi
pietų pusės lauke
svyra pribrendę varpos
kaip nesidžiaugt!
kaip tad nesigrožėti!
metai turės prabėgt
kad viskas pasikartotų
— žmona, ei! — šaukiu
vesk vaikus, kylam kartu
į mums palankią dieną
pasivaikščioti

Iš ciklo „Įvairūs eilėraščiai“

* * *

blyški saulė į vakarus
grimzta už miško viršūnių
rytuose baltas mėnuo
už kalno pakeičia ją
per tūkstančius li
švytinti mėnesiena
tūkstančius li
aprėpęs žvaigždžių dangus
vidurnakčio vėjas
vaikšto po atvirus kambarius
laukų vėsą atnešęs
gaivina pagalvę ir gultą
orų kaitą jaučiu
kaulais kaip metų laiką
neužmigdamas pažinau
nesibaigiančią naktį
nė žodžio kam tarti
nieko, kas atsilieptų
taurę vyno pakėliau
vienišą kviečiu šešėlį
dienos ir naktys
mane aplenkdamos tolsta
savo gražių svajonių
tikrove nebepaversiu
vos tai pagalvojau
krūtinę skausmas sugniaužė
ir žinau: iki ryto
ramybė man nebegrįš

Iš ciklo „Prie taurės vyno“

* * *

vos tik prašvito, girdžiu
beldžias kažkas į duris
paskubom apsirengęs
bėgu atidaryti
„kas čia?“— klausiu, kas
pagerbia mus taip anksti?
žemdirbys senukas
atviraširdis, paprastas
atsinešė pintinę
vyno, mane pavaišint
sako, jam rūpesčių kelia
mano keliai šiam pasauly
„kukliai apsirengęs skurdžioj
pastogėje gyveni
kodėl? argi tevertas
tik tiek? tokia garbė
niekuo čia nelaikoma: būk
toks kaip kiti, kaip visi
ir brisk bendru žmonių
žemės, valdove, purvu!“
„sujaudintas, tėve, tavo
supratimo, įsijautimo
ačiū, bet toks iš prigimties
darau tik tai, kuo tikiu
ieškot lengvesnio gyvenimo
galėjau ir aš, tačiau
išdavus tai, kas esi
jokio kelio nebėr, ar ne?
ak, sėskim geriau, ačiū tau
už vyną, pagerbkim jį
mano važio atgal
niekas nebeatgręš!“

Iš ciklo „Senųjų eilėraščių imitacijos“

* * *

toli rytuose
atsiskyrėlis išminčius
gyveno, o toks
nuskurdęs, kad net baisu
iš trisdešimties
tik devynias dienas nealkanas
su ta pačia kepure
išvaikščioja dešimt metų
gal pasauly visam
nerastum didesnio vargšo
o jam kaip niekur nieko:
malonus, nuotaikingas
man, suprantama, rūpi
atlankyt atsiskyrėlį tokį
tad iš ryto patraukiau
per girias ir upes, žiūriu
kuo toliau, tuo labiau
takas siaurėja, pušys
tamsėja, žiūriu, ten
virš kraigo šviesus debesėlis
atsiskyrėlis žino
kas aš ir ko atėjau
ima skambiąją cinę[10]
tauriai stygas užgauna
jau pirmąja daina
„Gerve išskrendančia“, pravirkdęs
antrąją tęsia, kur
„luanas[11] vienišas“... Tėve
tėve, jei leistum
likčiau mokiniu pas tave
nuo šiandien lig pat
metų šaltosios grąžos

* * *

įsižiūrėjau į klony
tarp medžių žaliuojančią pušį
žiemos vasaros keičiasi
o ji tokia pat žalia
nors ne visai: kas žiemą
baltu šerkšnu pražyla ji, bet
metų laikų cikle
amžinai tokia pat žalia
man vienadienių reikšmių
tuščia kalba nusibodo
trauksiu į Lingdzi[12], ten
gal bendraminčių sau rasiu
girdėjau, prie Dzėsia vartų[13]
ten buriasi raštų aiškintojai
gal jie padės suprasti
iškylančias man mintis
susikroviau, išsirengiau
kad išvykstu, apsiskelbiau
jau su šeima atsisveikinau
ir su tais, kas išlydi mane
bet dar pro vartus neišėjęs
susvyravau ir sustojau
gal sugrįžt ir prisėsti
ir, kaip sakoma, dar pagalvot
neišsigandau supratęs
kad kelionė ilga manęs laukia
išsigandau: o kas aš?
ką apie žmones žinau?
o jeigu pokalbiuose mūsų
mintys kryps skirtingais keliais?
o jei aš jiems pasirodysiu tik
apsimetėlis juokdarys?
kas man slegia krūtinę
nelengva žodžiais išreikšti
gal nors tu tai suprasi
perskaitęs šias eilutes

Iš ciklo „Įkapių giesmės“

* * *

jei gyvybė yra
turi būt ir mirtis
niekad ne per anksti
imt ir pasimirti
vakar dar vakare
kalbėjaus kartu su visais
o šiandien rytą jau
išbrauktas iš sąrašų
tuščias beprasmis kūnas
o dvasia kur? kur ji dabar?
našlaitį kūną priglaus
tuščiaviduris medis
paklaikę rėkia
sūnūs manęs gailėdamies
mieliausi bičiuliai
su ašarom tempia karstą
nei sėkmių, nei nelaimių
nieko man nebebus
o tiesą nuo melo
kaipgi beatskirsiu?
elementai vėl pakartos
mane: po dešimt tūkstančių metų
bet kas beprisimins, beišsaugos
mano vardą ir mano garbę?
tiek tik kad po laiko dabar
galvoju, kad gyvas būdamas
sočiai tai niekad
vyno neatsigėriau

SE LINGJŪNAS

SAULĖ TEKA PIETRYČIŲ PUSĖJ...

Boliango bokštas[14] — kaip kepurė ant kalvos,
Cinamono rūmai — anapus šiaurinės versmės.
Apyaušrio skraistė nuo dvelksmo juda vos vos,
Pakilusi saulė į rėmų raštus ėmė šviest.
Už širmos gražuolė iš miego pabudo anksti,—
Pražydusios orchidėjos ir jaspio puikus spindesys.
Lyg pavasario žydris — skaidri ir skaisti,
Kaip rudenį ankstų liauna išlaki pušis.

VAKARE IŠEINU IŠ SIŠĖ SALĖS

Iš pradžių palei tvorą, paskui pro vartus neskubriai...
Vakarų link žvelgiu, kur uolų išsišovę gūbriai,
Pakopa po pakopos kyla statūs kalnai.
Tolima žydruma jau į ūką nugrimzdus tenai.
Rytą žirba šarma ant raudonos lapijos klevų,
Vakare kyla rūkas lig kalnyno viršūnių melsvų.
Štai jau ir po rudens! Kas praėjo, užmiršt negaliu,
Man širdis sklidina atminimų liūdnų ir gailių.
Paukščiai, laisvės netekę, ilgis skrydžio draugų,
Pasiklydę tolybėj, nepamiršta gimtųjų miškų,
O, jie moka mylėt ir gedėti dėl netekties!
Kaip, netekus bičiulių, man širdis vieniša neskaudės!
Tik į veidrodį žvilgt — sušvytės žili smilkiniai,
Visas kūnas sulyso — per dukslus chalatas seniai.
Neklausau tų, kas moko susitaikyti su likimu,
Nors vienatvė gūdi, bet kai skamba liutnia, man ramu...

EINU PER IŠKIRSTŲ BAMBUKŲ KLONĮ, PER KALNUS IR UPELĮ...

Tik beždžionių šūksmai... Jau netrukus išauš,
Bet dar slėniuos tylu — nesisklaido tamsa,
Slenka kalno papėdėj vilnys ūko blausaus,
Ir gėlių žieduose dar nežirba rasa.
Rangos takas skardžiu, kaip gyvatė vingrus,
Kyla keteros link tarpeklio krantais.
Per upelį brendu, pakėlęs drabužio skvernus,
Vis aukštyn ir aukštyn kopiu tiltais gaubtais.
Salos upės tėkmėj... Bangos verčias antai.
Aš plaukiu pasroviui ir gėriuos grakščiomis vilnimis.
Kur tiktai sekluma, ten siūruoja meldai,
O tamsi sietuva aptraukta vandens žolėmis.
Ant akmens užsilipęs, pasisemiu tyro vandens
Ir pasilenkiu šaką su išbrinkusiais pumpurais.
Man staiga priešais uolą kalnų senis pasivaidens,
Aprizgęs vijokliais, lianom, pro šalį praeis...
Orchidėją skinu ir prisimenu savo draugus.
Ko ilgiuos, nežinos nuskabyti kanapių žiedai...
Apkerėtoj širdy ima busti jausmas džiugus.
Kaip gražu čia! Bet kam man vienam visa tai?!
Aš į kalnus žvelgiu, jokio rūpesčio mano širdy.
Ir prabyla dvasia, skęsdama visiškoj užmaršty...

ĮPLAUKIAM PENGLI EŽERAN

Dienąnakt ant vandens... Pavargau nuo klajonių ilgų.
Gražios bangos ir vėjai — šito žodžiai neapsakys.
O sala prie salos, mes vingiuojame tarp uolų,
Stūkso statūs krantai, jie visas vilnis sulaikys.
Mėnesienoj skaisčioj nerimauja beždžionių būriai,
Vilgo žiedus rasa, dvelkia krantas — kvapnu ir gaivu.
Šį pavasarį vėlų laukai sužaliavę gerai,
Balsvi debesys guli ties viršūnėm kalvų.
Per dienas ir naktis su minčių našta gyvenu,

Nuo aušros lig aušros graužia sielvartai dvasios jėgas.
Veidrodinėj uoloj matau atspindžius akmenų,
O ties pat Pušų vartais praskiriu tankias šakas.
Niekas nesužinos to, ką matė Trijų Upių slėnys,
Niekam nieko nepasakys Devynių Versmių vandenai.
Su atsiskyrėliu daosu ir jo paslaptys visos išnyks.
Šio pasaulio stebuklai mums neįmenami amžinai.
Kur burtažolės auga, nesurasime niekada.
Slepia savo galias upės jaspio žvilgesys.
Ko neguodžia širdies kelionių dainos gaida?
Vos nutyla liutnia, užplūsta mane ilgesys...

METŲ SAULĖLYDIS

Neįstengiu užmigti — toksai ilgesys.
Nenuvytų ir miegas minčių nelinksmų.
Mėnesienoje sniego skaudus spindesys,
Ir paklaikęs šiaurys vis baugina staugsmu.
O gyvenimas tirpsta visai nejučia,
Tik suvokiu staiga: senatvė jau čia!..

IŠ LIAUDIES DAINŲ JUEFU[15]

* * *

Žaliuojančios šakos, apkėtusios vieškelį, šniokščia.
Raudonų, melsvų gėlių mirgesys pro šakas.
Dūdelės melodija aidi iš tolstančio kaimo.
Aš su mylimuoju pavasario žiedus skinu.

* * *

Ir vėjas nerimsta jauno mėnulio dienom,
Miškų jaunuolynai pavirsta gėlių kilimu.
Šėlioja ten poros pavasario mėnesienoj,
Juokauja, kvatoja ir kursto viens kitą pažaist.

* * *

Kai skyrėmės mudu, pavasario pievos žaliavo,
O kai susitinkam — sniegu nubarstyti takai.
Nė vienas nemanėm, kad šitaip abudu susensim,
Kad garbinius juodus mums balzganos gijos apkris.

* * *

Vėjas šiaurinis baltai visą žemę apklostė.
Kūdros užšalo, tik čeža ten lotoso stagarai.
Vaikščiot smagu, mylimosios delną laikyt,
Mėtytis gniūžtėm ką tik prikritusio sniego.

* * *

Klajodamas šiaurėj, mačiau ežerų ir upių,
Grožėjaus lelijom, žiūrėjau į liulančias pelkes.
Kur lotosai skleidžia puikius savo žiedus,
Ten žalias vanduo toks švarus ir toks vaiskus.
Daina pasigirsta, ir stygos skamba taip darniai —
Atrodo, tarytum galia tų garsų begalinė!

MENG CHAOŽANAS

NAKTIS MOKYTOJO I KALNŲ CELĖJ. LAUKIU DINGO. JIS NEATEINA

Jau vakaro saulė už kalno akiraty dingo.
Visus tarpeklius staiga užliejo tamsa.
Mėnulis virš šilo jau skleidžia naktinę vėsą,
Ir vėjas nurimo — šaltinio tėkmė girdėt.
Visi medkirčiai netrukus išeis iš miško,
Ir sutemoj paukščiai sau prieglobstį susiras.
O mano bičiulis žadėjo ateiti temstant.
Po gebenėm cinė tylėdama laukia jo.

RAŠAU ANT SIENOS MOKYTOJO I CELĖJ

Kur mokytojas atsiskyręs mąsto,
Jo namas stovi prie ūksmingos girios.
Ten prieš vartus aukšta kalva puikuojas.
O laiptai baigias ties dauba giliausia...
Erdvės žydriu pavėsiai nusidažo.
Lietaus lašai saulėlydį atspindi...
Pasižiūrėki — lotosas koks vaiskus,
Ir aišku tau: širdis tyra išlieka!

ATSISVEIKINANT SU VANG VĖJUM[16]

Tyla ilgesinga, ir ko aš galėčiau tikėtis?
Taip rytas po ryto dabar man beprasmiai atrodo.
Ir jeigu išeisiu ieškoti kvapnių žolelių,
Deja, pasigesiu šalimais aš mylimo draugo.

Į ką toj kelionėj galėsiu tvirtai atsiremti?
Taip reta pasauly žmonių, kurie vertina jausmą...
Matyt, privalau aš ramybe, tyla pasiguosti,
Vartus uždaryti, išėjęs iš mielojo sodo.

KĄ JAUČIU PLAUKDAMAS UPE ANKSTI ATŠALUS

Lapai nukrito, ir žąsys išskrido pietuosna.
Toks piktas šiaurys keliaujant rudens upe.
Vingis po vingio — iš tėviškės neskuba Sianas.
Debesys driekias skliaute tolimam viršum Ču.
Gaila namų man, bet liaujiesi verkti svetur.
Aš debesėlį it grįžtančią burę seku.
Perkėla kurgi? O ko aš galėčiau paklausti?
Vakaro metą vien jūros platybė aplink...

METŲ VAKARE GRĮŽTU NANGŠANO KALNAN

Į Šiaurės rūmus su popieriais nebeinu.
Vėl sugrįžau lūšnon Pietiniam kalne.
Aš negudrus — valdovui neparankus.
Nuolat sergu, ir vis mažėja draugų.
Amžiaus našta tempia senatvėn mane.
Baigiasi metai pavasario žalumu.
Spiečiai minčių ūžia, neleidžia užmigt.
Mėnuo už medžių, tuščias langas naktin...

GRĮŽTU IŠ DAOSŲ DZINGSĖGVANO ŠVENTYKLOS, O VANG BAI JUNAS — MAN IŠ PASKOS

Išėjau aš iš slėnio dar priešpiečio nesulaukęs,
O grįžau į namus visai jau leidžiantis saulei.
Atsigręžęs žiūriu į pakalnėn einantį kelią
Ir tik tematau, kaip kiūtina karvės ir avys.

Sutemoj medkirčiai viens kitam iš akių pradingsta.
Nuo vakarės vėsos vabzdžiai žolėse nutilo.
Bet lūšnelės duris palieku aš atidarytas:
Stoviniuoju ant slenksčio — pasitiksiu, kai grįš Bai Junas.

NAKVOJU DZIANGDĖ UPĖJE

Vairuojame valtį į salą, jau semiamą rūko.
Sutems neilgtrukus,— svetur atsidūrusiam liūdna...
Beribės platybės, dangus nusileido ant medžių,
O vandenys vaiskūs, ir lyg priartėjo mėnulis.

BUVAU ATĖJĘS Į TEISUOLIO ŽUNGO BUVEINĘ

Kalno viršūnėj, vienuolio celėj
kabo jo apdarai,
O už langelio — žmonių nė balso,
lekioja paukščiai tiktai.
Kol sutema dar neužklostė,
leidžiuosi takeliu.
Einu ir klausausi pušų ošimo,
gėriuos kalnų spalvomis.

VANG VĖJUS

PAVASARIO NAKTĮ BAMBUKŲ PAVĖNĖJ ĮTEIKIU VALDININKUI LIANUI, GRĮŽTANČIAM Į LANGTIANĄ

Nakties tyluma... Kas gyva — nurimo visai.
Už miško tiktai girdėti šunų balsai.
Prisimenu vėl, kaip aš gyvenau kalnuos,
Ir šniokštė upokšnis prie mano menkos lūšnos.
Pavydžiu aš jums: išeisit ryte pro vartus
Paparčių skabyt, numojęs į rangus, turtus.

SKIRIU PEI DI[17]

Žvalgaus aplinkui — saulėlydis nuostabus!
Eiles kuriu aš ir jums skiriu šiuos posmus.
Akiračio tolin žiūrėt vakarop smagu,
Tyliai gėrėtis, lazdon atsirėmus smakru.
Virpina vėjas žolių stiebelius kieme.
Jau orchidėjų vešlūs kerai patvoriuos.
Prieblanda tvyro prikaitusiuos kambariuos.
Girdžiu, ką sako kaimynai valstiečiai tuomet:
„Žaliuoja pievos, pavasaris toks kaitrus.
Kūdroj vanduo jau drungnas vakarais.
Persikai, slyvos sulaukti žiedų netruks —
Apkibo šakos išbrinkusiais pumpurais.
Imkite lazdą, ruoškitės į laukus,—
Jau prasideda darbymetis sunkus!“

RAŠAU PAVASARĮ TARP SODŲ IR LAUKŲ

Lauke burkuojant balandėlius girdžiu.
Raudonai žydi abrikosai už kaimo sode.
Sausas šakas smagiai genėju kirviu.
Ieškau versmių, kapstydamas žemę šlaite.
Lekia kregždutės ten, kur pernykščiai lizdai.
Naują kalendorių senukai sklaido lėtai.
Pakėliau taurę, bet vėl nusileido ranka:
Prisiminiau draugą ir nuliūdau staiga.

APLANKAU LI I BUVEINĘ

Nevarstomi vartai, prižėlė rudens žolių.
Ištisą dieną nei ratų, anei arklių.
Nelauktas svečias aplankė pašalį šį.
Ambrija šunys, stūkso giria tamsi.
Vis be segtukų[18], jo plaukai suvelti.
Net vaikštinėja su knygom po pažastim.
Mes sielos broliai, šurmulio stengiamės vengt,
Mėgstam tik Dao, trokštam ramiai gyvent.
Ičeno vyno išgersiu su juo kartu
Ir į Lojangą, į savo celę[19] grįžtu.

PO DARGANOS ŽIŪRIU Į LAUKUS

Skliauto platybė vėl virš laukų šviesi.
Miela žiūrėti — nei purvo, nei dulkių nėra.
Ties kryžkele vartai, kaimo tvora.
Medžiai pakrantėm į guotus sugludę visi.
Šviesūs laukai lig tviskančių tvenkinių.
Už kalvų virtinės žydruoja gūbriai kalnų.
Kai toks darbymetis, niekur nėra tinginių.
Pluša, kas gyvas — namie nesurasi žmonių.

ATSAKAU VALDININKUI DŽANGUI

Tiktai ramybė senatvėje man brangi.
Ko beverti tie reikalų reikalai?
Seniai širdyje troškimų naujų nerandi.
Savon pamiškėn grįžti iš visur mielai.
Žolėj išsitiesus, vėjas linguos pušis.
Cinės stygos brązgės, ir mėnulis šalia.
Klausite, iš kurgi džiaugsmas ir liūdesys?
Daina atsako žvejas, plaukdamas valtele.

RUDENS VAKARAS KALNUOSE

Kalnuose visą dieną lynojo be paliovos.
Padangių gelmė prisipildė vakarės gaivos.
Žiba tviska mėnulis pro pušis virš galvos.
Tarp akmenų upelis žirba, gurga vos vos.
Sušnara bambukai — skalbėjos nuo upės sugrįš.
Lotosai sulinguoja — plaukia valčių būrys.
Kas, kad nebedvelkia kvapniomis žolėmis —
Rudeniui kalnuose likit su manimi!

PARAŠIAU GRĮŽDAMAS PRIE SUNGŠANO KALNO

Tyras upokšnis apaugęs karklais, žolėmis.
Arklys ir vežimas slenka lėtai lėtai.
Upė atrodo gyva, rangosi vilnimis.
Vėlyvi paukščiai lekia ten, kur lizdai.
Prie senos perkėlos miestelis tylus.
Saulė kalnynus uždegė vakarop.
Sungšano šlaitais sunku, nuobodu kopt.
Savo celėn sugrįšiu, užsklęsiu vartelius.

BŪSTAS KALNUOS

Jau tvinsta saulėlydis. Einu vartelių užsklęst.
Kiekvienoje pušy matyti gervių lizdai.
Vargu ar teks atvert vytelių dureles,—
Bičiuliai ir draugai mane aplanko retai.
Raudonojo lotoso puošnūs, nauji apdarai.
Bambukai dulksnoja, giraitės pilnos žiedų.
Ties perkėla nuolat mirkčioja žiburiai.
Išsivaikšto rinkėjai ãgaro riešutų.

GYVENU SAU RAMIAI PRIE VANGČVANO UPĖS

Grįžau Baltojon šventovėn, mano būstas tatai,
Sostamiestin nebevykstu pro Žaliuosius vartus.
Į medį prie namo atsišlieju neretai,
Grožiuosi toliais, regiu valstiečių būstus,
Balti paukščiai sklando virš melsvų kalvų.
Atsispindi laukiniai ryžiai veidrody vandenų.
Girgždinu svirtį, vaikštau su laistytuvu,
It antrasis Ulingdzi atsiskyręs gyvenu[20].

PAVASARĮ SODE

Su lengvais sandalais ir chalatu palaikiu
Pavasario rytą, po naktinės gaivos,
Laistydamas sodą, su rėčka slenku...
Rausvažiedžiai persikai, gluosniai dulka be paliovos.
Dirvono kvadratai tarsi šachmatų lenta.
Virš medžių kyla svirtis savo ilgu kaklu.
Vakarop imu stalelį, dengtą elnio oda,
Slepiuosi pelynuos, kur jauku, nuošalu.

PAUPIO LAUKAI IR SODAI

Ties Cišujaus sietuva palaimoj tylioj gyvenu.
Rytuosna atsiveria bekraštė laukų toluma.
Šilkmedžių giraitė — lig saulėlydžio liepsnų.
Tarp paupio sodžių šviečia tėkmės skaidruma.
Piemenėlis už kaimo žingsniuoja pievos taku.
Medžioklinis šuo it šešėlis šeimininkui iš paskos.
Ką veikia atsiskyrėlis? Vis atsakyt sunku.
Pinti varteliai užsklęsti nuo aušros lig tamsos.

VĖLYVĄ PAVASARĮ MANE APLANKO VALDININKAS JANAS SU DRAUGAIS

Trys takeliai, pušys ir astrai sode.
Ritinėlių ir knygų lūšnelė pilna visada.
Bulves aš verdu, laukiu garbių svečių.
Prie pirkios liaunos nendrės — pasigrožėt kviečiu.
Skuba pavasarį šarka — kad tik paūgėtų vaikai.
Volungė vis verkia nudžiūvusių gėlių.
Saulėlydis artyn — graudina žylą plaukai.
Kiekvieno mirksnio aš dvigubai gailiu.

APLANKIAU GARBIOJO TANG SINGO BŪSTĄ KALNUOS, GANGCHVASĖ[21] ŠVENTOVĖJ

Prie Tigrų upelio su saulės laida
Jūs laukėt manęs, pasirėmęs lazda.
Tolumoje svečias išgirdo tigrus.
Į namus lydėjo upelis skubrus.
Skleidė laukinės gėlės svaiginančius kvapus.
Tankmėj paukščio balsas toks vienišas, skambus.
Jūs naktį nemiegat. Nė gyvos dvasios šalia.
Tik pavasario vėjas švilpauja šile.

LANKAU SIENGDZI VIENUOLYNĄ

Einu apytikriai Siengdzi šventovės link.
Kalnagūbriai, debesys ir gūduma tyli.
Statūs, tušti takai, seniausi medžiai aplink.
Atskamba varpas tarpekliu iš toli.
Kliokia putota upė tarp kyšančių uolų.
Spygliai prieš saulėlydį panašūs į auksinius.
Pavakare vienuoliai ties upės lankstu giliu
Mintyse nugrimzdę tramdo aistrų drakonus.

IŠLYDŽIU CIU VĖJŲ, KURIS, NEIŠLAIKĘS EGZAMINŲ, GRĮŽTA Į DZIANGDUNGĄ

Jus nesėkmė ištiko — ir aš negaliu neliūdėt.
Juolab tos gluosnio šakelės žydėjimo laiku!
Svetur pasilikti — išsibaigė auksas ižde,
Gimtan kraštan sugrįžt — gausės sidabro plaukų.
Prie Tajo ežero namelis su sklypeliu
Ir išvargęs klajūnas, o tūkstančiai li priešaky.
Patyręs Mi Chengo išmintį, aš padėti jam negaliu[22].
Gėda man, kad mano ryšiai su rūmais menki.

RAŠAU ANKSTYVĄ RUDENĮ KALNUOS

Talentų neturiu. Tarnybą patsai mečiau.
Pabėgusį prie upokšnio save svajose regiu.
Gerai, kad Šang Pingas apvesdino vaikus kuo anksčiau[23],—
Gaila, per vėlai Tao[24] atsisakė pareigų.
Rudeniop ankstėliau čirškia celėj svirpliai.
Vakare cikadų balsuos liūdną gaidą girdi.
Prie nevarstomų durų svečių nematyt seniai.
Negyvenamoj girioj tik debesys man arti.

ĮVAIRŪS EILĖRAŠČIAI

Iš eilių „Chvangtu Jue namai Jungsi"

1. UPOKŠNIS, KUR ČIULBA PAUKŠČIAI

Ramybe gėriuos. Cinamonų byra žiedai.
Nakties tyluma. Kalnagūbris dunkso nykus.
Pakilo mėnulis, nubudo paukštelių šimtai:
Palei vėsų upokšnį skamba jų choras džiugus.

2. UŽTAKIS, KUR ŽYDI LOTOSAI

Kasdien plaukiu lotosų laiveliūkščiu kiužiu.
Sala didžiulė. Sugaišęs vėlai grįžtu.
Stumiuos kartele, be garso vilnim čiaužiu:
Nenoriu aptėkšt purpurinių žiedų.

UŽTAKIS, KUR ŽUVAUJA KORMORANAS

Nėrė smigte po rausvo lotoso lapu.
Išniro, iškilo virš vandens aukštai.
Plunksnos pašiauštos, spaudžia žuvelę snapu.
Ant seno plausto vienišas stypso antai.

KŪDRA, APTRAUKTA PLŪDENOM

Kūdra didžiulė. Valtis irklu teliūškuos,
Prie kranto priplauks, siūbtels ramus vanduo.
Perskirtos plūdenos lėtai suglus iš paskos.
Gluosnis svyruoklis vėl joms nurimt neduos.

Iš eilių „Vangčvano upė“

ALTANA PAEŽERĖJE

Svečią pasitinku; garbusis valtele
Artyn prie kranto atslenka pamaži.
Dvi taurės vyno — jam ir man — šalia.
Aplinkui lotosai jau pražydę visi.

EŽERAS I

Saulėlydžiui gęstant, draugui tariau: „Atleisk“.
Pučiu dūdelę, vairuoju anan krantan.
Atsigręžiu pusiaukely, grožiuos kalnais žaliais:
Viršūnės sminga debesin it sniegas baltan.

SRAUNUMA PRIE LUANŲ NAMO

Rudens lietaus teškenimas grisus.
Vanduo per akmenis verčias didžia jėga.
Bangos kunkuliuoja, tėkšdamos purslus.
Garnys išsigąsta ir pašoka staiga.

PAVĖNĖ BAMBUKŲ GIRAITĖJ

Vienas bambukų giraitėj švilpaut, dainuot gali,
Brązginti cinę. Nakties tamsa tegirdės.
Niekam nežinomas atsiskyrėlis girių šaly.
Tik mėnulis ateis ir jam spindės.

MAGNOLIJŲ KALNELIS

Rodos — išskleidė lotosai puošnius vainikus.
Gėlės mirguliuoja po šlaitus aukštai.
Būstas prie upokšnio stovi tuščias, tykus.
Barsto skrajus lapelius raudoni žiedai.

LIG AUKŠTO BOKŠTO PALYDĖJAU VALDININKĄ LI

Atsisveikinom prie bokšto. Klonis — kiek užmatai.
Saulėlydis plieskia, blėsta dienos šviesa.
Paukščiai lekia nakvoti, kur jų lizdai.
Klajūnas žingsniuoja — tokia jo lemtis visa.

ATSISVEIKINIMAS

Draugą išleidau. Aplinkui nykūs kalnai.
Saulė nusileido. Varteliai užsklęsti.
Kitąmet pieva vėl žaliuos čionai,
O jūs ar sugrįšit, ar teks mums susitikt?

Iš „Įvairių eilėraščių"

1

Jūs buvot nuvykę į mano gimtus namus.
Tenykščių įvykių jums pilna galva.
Man vienui vienas labai įdomus:
Ar jau žydėjo prie lango slyva?

2

Regėjau aš — priešais skleidės slyvos žiedai,
Girdėjau aš — kūkčiojo gegutėlė toli.
Gailu žiūrėti, kaip kalas žolė antai,
Prie sienos glaudžias daigeliai skaisčiai žali.

DŪSAUJU DĖL ŽILŲ PLAUKŲ

Nuvyto, išblyško tavo veidas, skaistus kadais.
Retėja žili plaukai, suvis nuslinkt netruks.
Širdis sužeista tuštybės kirčiais piktais.
Kokia išeitis — tik pro Nebūties Vartus?

LI BO

MINTYS TYLIĄ NAKTĮ

Palei patalą — mėnesiena žvaina.
Rodosi, tai boluoja šarma ant grindų.
Galvą pakėliau — regiu aš kalnų mėnulį,
Galvą žemyn — apie gimtą kraštą mąstau.

Iš ciklo „Užtakis rudenį“

*

Vanduo — tarytum ilga šilko juosta,
O žemė — tai irgi lygi padangė.
O ką, jei leisčiaus valtim, kol mėnesiena,
Į gėles žvelgčiau, tik vynas kur?

*

Į Persikų kalną — tik žingsnis žeme...
Aiškių aiškiausiai ten šnekos girdėti.
Išsiskiriu tyliai čia su kalnų vienuoliu.
Nusilenkiu jam; sėkmės baltam debesyne!

*

Žilų plaukų — trys tūkstančiai sieksnių!
Ak, tasai mano amžinas liūdesys!
Nesuprantu prieš veidrodį švarų, skaidrų:
Ko, iš kur smilkiniuos ta rudens šarma?

SRUVENANTIS VANDUO

Rudens mėnulis blykčioja pro vilnis.
Virš pietų ežero tykuma ir rimtis.
O lotosas nori man pasakyt kažką liūdna,
Kad prisipildytų liūdesio ir mano širdis.

SĖDŽIU VIENAS DZINGTINGŠANO KALNUOS

Pailsėt po kaitros debesėliai plaukia nūnai.
Paskutinis paukščių būrys skubėdamas grįžta.
Aš į kalnus žiūriu, o į mane — kalnai.
Taip mes žiūrim ilgai ir viens kitam neįgrystam.

ANKSTI RYTĄ IŠVYKSTU IŠ BODI MIESTO

Išvykau iš Bodi, apsupto spalvotų debesų.
Ligi vakaro pasroviui nuplauksim tūkstantį li.
Ar seniai čia klausiaus krantuos beždžionių balsų,—
O jau šimtai kalnų praslinko ūke toli.

BALTASIS GARNYS

Rudenėjančioj upėj baltasis garnys antai.
It šerkšno lopelis nusileidęs plaukia lėtai.
Kažin ko man graudu, širdyje ilgesys tiktai.
Stoviu smėlio salelėj — tuščia kiek užmatai.

ŠVENTYKLA ANT KALNO

Nakvoju tuščioj šventykloj kalno viršūnėj.
Čia pat mirksi žvaigždės, jas rankomis rods liečiu.
Baugu man lūpas pravert ar garsiai šūktelt —
Savo žemiškais žodžiais trikdyčiau dausiečius.

PRAMOGAUJU

Kol aš vyną gurkšnojau, nejučiom pajuodavo dangus.
Pribyrėjo žiedlapių ant rūbų man pro miegus.
Vaikštinėju apsvaigęs, atsispindi upely mėnulis.
Į lizdus lekia paukščiai, bet čia neateis joks žmogus.

JUOKAIS SKIRIU SAVO DRAUGUI DU FU[25]

Kalno viršūnėj, kur dunkso eglės didžiulės,
Pusiaudienį kaitrų netikėtai Du Fu sutinku.
Malonėk atsakyti, ko toks sublogęs, bičiuli,
Argi posmą po posmo eiliuoti jau taip sunku?

TARP SVETIMŲ

Gėriuos Langlingo vyno puikiu aromatu.
It gintaro taurė pilna ligi kraštų.
Kada vaišina dosniai, jau nebeskirt imu,
Kur aš: ar tarp saviškių, ar tarpe svetimų.

ILGU PRIE JASPIO LAIPTELIŲ

Ant jaspio pakopų rasos lašai šalti.
Jau kojinės drėgnos. Ilgu man rudens nakty.
Namo pareinu, ir pro užuolaidos krištolą
Mėnulio šviesos blyškus spindesys matyt.

PAVASARIO DIENĄ VAIKŠTAU PALEI LOFUTANO UPELĮ

Niūniuoju dainą, kalnuose aš vienas,
Čia pagaliau neteks sutikt žmonių.
Vis šlaitai staigesni, jau statūs tarsi sienos.

Palei upelį tarpekliu einu.
O skardžiais ritas debesys iš lėto.
Ir spindi gėlės nuo dulsvos uolos.
Jomis gėrėtis aš ilgai galėčiau,
Bet greitai tems, man laikas atgalios.

LANKAU ATSISKYRĖLĮ DAITIENO KALNE, BET JO NEAPTINKU

Šunų lojimas. Šniokščianti tėkmė.
Šalti lašai nuo persikų šlapių.
Miške tik elnią pamatai tankmėj.
Bet negirdėt aukštybėje varpų.
Bambukai kyšo iš ūkų melsvų.
Ties pat viršūnėm kabantis krioklys.
Aš vienas stoviu tarp senų pušų.
Kur draugas vaikšto, kas man pasakys?

BE PAVADINIMO

Blyškiam mėnuliui ir skaisčiai saulei
Nurimt nėr kada.
Nėra ramybės ir žmogui pasauly,
O būtis neilga.
Penlajaus kalnas jūrų platybėj,
Anot šnekų.
Nefrito, aukso ten vaisiai kybo
Ant medžių šakų.
Pražilęs senis tik vieną suvalgo —
Ir jaunas besąs!
Kaip aš norėčiau iš šito vargo
Pakilt į dausas!

VAIŠINANTIS VYNU

Sakau ne juokais aš: praverstų tau vyno taurė.
Atskrido vėjūkštis ir šaipos, kad blaivas tu toks.
O mūsų draugai, augalotieji medžiai, žiūrėk,
Žieduotom šakom vos nesiekia velėnos šiltos.
Tankmėj volungė vis kartoja savo dainas.
Auksinis mėnulis žiūri į auksinius bokalus.
Rods vakar tiktai gyvenom vaikystės dienas,
O šiandien, drauguži, jau glostome plaukus žilus.
Kėtojas erškėčiai po rūmų garsiąsias menes.
Didžiojoj terasoj[26] perdien šėlsta elnių šeima.
Carai kur, didikai? — Tik laikas nežino baigmės.
Dulkėtąsias sienas užklostys tuojau sutema.

Visi mes mirtingi. Tu vyno ragaut nemanai?
Atmink senolius — jų nė ženklo neliko nūnai.

NAKTĮ SU DRAUGU

Užmiršom jau, kas andai širdį krimto.
Ištroškusiems prireiks taurių bent šimto.
Draugams šnekėtis naktį — tai ne dieną,
Ir kaip užmigt, kai spindi mėnesiena!
Bus metas gult, kai pervargus atrodys,
Kad žemė — lova, o dangus — apklõtas.

MĖNESIENOJ VIENAS GERIU

Tyli naktis. Pasistačiau ąsotį tarp gėlių.
Tiktai draugų nėra kartu. Tad vienišas geriu.
Mėnuliui aš pasivaišint pasiūliau, — šit ir jis.
Šešėlį savo paprašiau — dabar jau esam trys.

Tiktai mėnulis, — pamaniau, — išgert mokės bene?
O ir šešėlis... Nors jisai visur lydės mane.
Bet juk šešėlio nėra kaip išskirt su mėnuliu,
Todėl puotaut kartu su jais lig pat aušros galiu.
Imu dainuot — mėnulis tuoj siūbuoja tuo ritmu,
Šešėlis šoka patylom, kai šokti aš imu.
Ir buvo linksma mums trise, su jais aš pakaušau.
Apsvaigus baigėsi puota, išsklidome kas sau.
Man vėl gyvenime vienam toliau klajoti teks,
Kol Paukščių Takas mus suves, pakilus į žvaigždes.

LAIKYDAMAS TAURĘ, ŽIŪRIU Į MĖNULĮ

Kada danguje atsirado mėnulis, šito nežino nieks.
Aš taurę padėsiu, jį patį paklausiu — galbūt atsakyt malonės.
Tau niekad neteks įkopt į mėnulį — žibintą nakties tykios.
O jis, kad ir kur tu nueitum, visad iš paskos sekios.
It lekiantis veidrodis jis atlydės ir Nemariųjų šalin,
Ir jo spindesys išsklaidys tuojau visus ūkus aplink.
Kai teka mėnulis, tu pamatai su vakaro žara,
O švintant aušrai nespėji suvokt, kad jo jau nebėra.
Ten baltas kiškis taiso vaistus, ir keičias metų laikai.
Tenai Čang E gyvena[27] viena, per amžius lemta jai taip.
Senovės mėnulio dabar pamatyt negalime, deja,
Bet protėviams mūsų švietė jisai, keliaudamas danguje.
Pasauly miršta kiekvienas žmogus — nebūna nemarių,
Bet žmonės žvelgė mėnulin visad, kaip aš kad į jį žiūriu.
Tegu, kai gurkšnodamas vyną aš kursiu posmus, visad
Auksuotoj mano taurėj spindės mėnulio skaidri šviesa.

PALYDŽIU DRAUGĄ, IŠKELIAUJANTĮ Į TARPEKLIUS

Jau švinta rytai, aušra tuoj gėles nudažys.
Bet skirtis reikės, ir apima mus liūdesys.
Čia mudu kartu gyvename ilgus metus,

O lemta dabar išvykt į skirtingus kraštus.
Beždžionių riksmai klajoklį lydės tarpekliu,
O aš kalnuose gėrėsiuos skaisčiu mėnuliu.
Išlenkim po taurę, kol tu jaunas, blaivas šalia,
Panašus į pušį, kuri amžinai žalia!

SKIRIU MENG CHAOŽANUI

Šviesiausiojo Mengo garsi šlovė ir dora
Per amžius neblės, jo garbintojas esu.
Nuo jaunystės jis bjaurėjosi karjera —
Ir miega sveikai tarp pušų ir tarp debesų.
Jisai mėnesienoje svaiginasi šventai.
Nemėgo tarnybos, ir supa jį gėlės nūnai.
Jis — kalnas. Ir jam didi pagarba už tai.
Prieš jį mes visi — tik dulkės ir pelenai.

JUOKAIS SKIRIU DŽENG JANUI, LIJANGO APSKRITIES VIRŠININKUI

Tao, apskrities viršininkas, buvo kaip dūmas kasdien,
Pavasario nuo rudens neskirdavo visai.
Savo aplamdytą liutnią brązgindavo vis vien,
Vyną pro skepetaitę košdavo jisai.
Žilas poetas palangėj, be rūpesčių jokių,
Sakės esąs toks kaip žmonės gilioj praeity.
...Kai aš pas tave atvyksiu — bet kokiu laiku —
Tikiuos, paūšime šauniai Lijango apskrity.

GLUOSNIO ŠAKELĖ

Antai svyruoklio šakos kūdrą glosto,
Vėjelis jas nardina vandenin.
It apsnigti lengvai atrodo gluosniai,

Prie lango virpa jų pūkai drungni.
O ten gražuolę ilgesys kankina,
Klajoja žvilgsnis klonio erdvėse.
Ir šit jinai šakelę gluosnio skina
Ir siunčia į Lungtingą — mintyse.

RUDENS JAUSMAI

Mielas drauge, išskyrė mus kaži kada,—
Spėjo ryžiai laukiniai apaugti vartus,
Susitaikė su rudeniu jau cikada,
Bet šiurpu per naktis, ir jos balsas graudus.
Ir užgeso žibukai žolėj nuo rasų.
Baltas šerkšnas ryte ant žilvičių žalių.
Prisidengęs akis, aš verkiu, ir baisu.
Kad vis vien, mielas drauge, išsiverkt negaliu.

NAKTĮ KRANKIA VARNAS

Vėl juodas varnas sukrankė kažkur.
Jaukios nakvynės ieško tarp šakų.
Našlė prie savo staklių linkdama,
Kaip melsvą dūmą šilką ausdama,
Vis dūsauja, kur žiūri — vien tamsa.
Namuos per naktį vis ji vieniša.

APDAINUOJU GRANATO MEDĮ, AUGANTĮ PRIE MANO KAIMYNĖS LANGO Į RYTUS

Po kaimynės langu — ton pusėn Rytai —
Saulės spinduliuos žėruoja granato žiedai.
Net koralų spindėjimas vandeny žalsvame
Žydinčiam granatui neprilygs niekuomet.

Nesurasi niekur tokių kvapnių šakų,
Čia paukšteliai glaudžias sutemų laiku.
Jei taip aš pavirsčiau šaka kuria nors,
Liest galėčiau rūbus kaimynės jaunos!
Nors žinau, kad vilties nė jokios neturiu —
Į užvertas duris vis žiūriu ir žiūriu.

* * *

Kada gražuolė gyveno čia,
Šią menę puošė žiedai,
Dabar gražuolės jau nėra,
Sako Li Bo tatai.
Ant lovos, dengtos margais šilkais,
Gali matyt jos rūbus.
Trejus metus jie neliečiami,
Išlaikę jos kvapus.
Nepakartojamus jos kvapus
Visad visad jie skleis,
Nors šeimininkės nebus daugiau,
Ir metai veltui eis.
Nūn visos mintys tik apie ją,
Bet krintant lapus girdi,
Ir žibuliuoja žaliam sode
Rasa skaidri, skaudi.

DAINA APIE SAULĖTEKĮ IR SAULĖLYDĮ

Rytuose, ties įlanka, tarytum
Iš gelmių virš žemės kyla saulė.
Pereis dangų ir nugrims į jūrą.
Kur tasai šešių drakonų urvas?
Ir gilioj senovėj, ir šiandieną
Saulė niekad niekad neilsėjos,
O žmogus be įgimtos galybės
Ar įstengtų eiti paskui saulę?
Ar pražydusios laukinės gėlės

Jaučiasi dėkingos vėjui?
Kai ateina laikas lapams kristi,
Medžiai negrūmoja rudens dangui.
Kas rimbu pavasarį taip veja,
Vasarą ir rudenį, ir žiemą?
Suklesti visa gamtos grožybė
Ir paskui sunyksta savo noru.
O, Si Chė, kuri vežioji saulę,
Pasakyki mums, kodėl skęsti tu
Į beribių vandenų gilybę?
Kokią paslaptingą jėgą davė
Prigimtis Lu Jangui[28], kad net saulei
Teko paisyti jo ieties mosto?
Daug tokių, kas priešinasi Dangui,
Įžūliausiai savinas jo valdžią.
Žemę su dangum sujungt norėčiau,
Visą neaprėpiamą pasaulį
Su pirmykščiu chaosu suvienyt.

DZINGLINGO MIESTO VAKARŲ BOKŠTE SKAITAU EILES MĖNESIENOJE

Dzinglingo nakties ramybę
Gaivina dvelkiantis vėjas.
Aš vienas kopiu į bokštą.
Žvelgiu į U ir Jue[29].
Debesų atspindžiai vandeny
Siūbuoja miegantį miestą.
Rasa nelyg deimančiukai
Rudens mėnesienoj žiba.
Šią žvainą naktį man liūdna,
Ilgai aš nenoriu grįžti.
Retai kada pamatysi,
Ką sakė senovės poetas.
Apie upę Se Tiao[30] kalbėjo:
„Vaiskesnė už baltą šilką“, —
Gana tos vienos eilutės,
Kad jo nepamirštum niekad.

DU FU

GIESMĖ APIE KARO VEŽIMUS

Dunda bilda karo vežimai.
Baugiai žengia ir žvengia žirgai.
Jokio poilsio vyrai nežino,
Nukamavo strėlės, lankai.
Verkia motinos, žmonos, vaikeliai.
Su savaisiais skirtis graudu.
Verčias dulkės abipus kelio
Ligi pat Veišujaus krantų.
Kimba pirštai į skverną vyrui.
Greit kautynės. Visiems baisu.
Čia Malda su Viltim išsiskyrė,
O kiekvienas šaukias dausų.
Palei kelią smalsauja praeivis:
„Kur žygiuojat? Ar iš toli?“
Atsakys jam senas kareivis:
„Jau kiek metų — ir vis kely!
Štai tas jaunas paliko šeimą,
Palei upę sargavo smagus,
O dabar penktą dešimtį eina —
Vėl kariauti turi žmogus.
Vyro vardo dar nesulaukus,
Nė nespėjus juosta aprišt,—
O kol grįžta — jau žilas plaukas,
Bet gint sienos vėl išvarys.
Visoj Kinijoj aimanos vienos,
O valdovui tik tiek svarbu —
Kaip išplėtus valstybės sienas.
Jos platybės ir taip be ribų.

Tai nejaugi valdovas nežino,
Kad jau Chanų šalies pakelėm
Žmonės ryžių nebeaugina,
Kad laukai apėjo žolėm?
Argi gali ūkyje triūsti
Vienos moterys su vaikais?
Paprasčiausiai jėgų pritrūksta,
Jos aptenka kančiom ir vargais.
Mes, kareiviai, saugom smiltynus
Ir kalnynų gūbrius tuščius.
Ko gi vertos mūsų kautynės?
Juk panašūs mes į gaidžius.
Tokios, tamsta, nelinksmos šnekos.
Daug kartėlio mūsų širdy.
Atsikvėpt kareiviui neteko,
Nors šią žiemą speigai pikti.
Mūsų šeimos į nevilтį grimzta:
Duoklės, mokesčiai — duok ir mokėk!
Jau sūnaus susilaukt nelinksma:
Nieko gero nesitikėk.
Gims duktė — bent užaugs darbininkė,
Jos gyvenimas gal bus gražus,
Na, o sūnų tiktai paauginki —
Sveikas, jaunas kaipmat pražus!
Pamatytum — it kapinės vietom
Kukunoro pakrantė plati:
Neretai po kojomis mėtos
Ten kareivių kaulai balti.
Verkia vėlės nukautųjų ką tik,
Verkia vėlės seniai užmuštų,
Ir kareiviai jas girdi naktį
Pragaištingų mūšių metu".

MĖNESĖTA NAKTIS

Šią naktį Fudžou[31] mėnesiena žvaina.
Tenai, miegamajam, prie lango ja gėris žmona.
Sunku apsakyt, kaip savo mažylių ilgiuos.
Sugrįžt į Čananą kol kas jiems vilties jokios.
Žmonos šukuosena it debesėlis nakty.
Mėnulio šviesoj sustingę jos riešai balti.
Kada gi prie lango mes naktį sustosim greta
Ir šviečiant mėnuliui nebesigraudinsim, kada?

BENAMIO ATSISVEIKINIMAS

Kaip tėviškėj nyku ir neramu:
Aplinkui lūšnas piktžolių priaugo.
Seniau per šimtą buvo čia šeimų,
O šiuo metu — pasižiūrėk, ar daug jų?
Kas liko gyvas, nėr jokių žinių.
Dūlėja, kas negrįžo iš kautynių.
Aš iš pasienio vienas pareinu
Senu taku savon gimtinėn.
Tylia gatve slenku pamažėliu.
O saulė tik pakaitina ir slepias.
Ir susitikti nieko negaliu —
Tiktai barsukai ir sulysę lapės.
Nebėr žmonių kaimelyje gimtam.
Viena našlė lūšnelėj tebelindi.
Jei paukštis parlekia savan lizdan,
Kaip savo būsto man neprisiminti?
Su kauptuku viduryje dienos
Aš išėjau tėvų laukan už upės.
Tikriausiai valdininkas sužinos.
Jisai manęs nebepaleis užklupęs.
Ir nors tarnauju gimtoje šaly,
Kam beištiesiu aš pagalbos ranką?
Dabar galėtų siųst mane toli —

Kad ko ilgėčiaus, baimintis netenka.
Nebeturiu namų, šeimos savos.
Galiu tarnaut ir ten, kur esam vargę.
Tik motinos liūdžiu be paliovos,
Penkti jau metai, kai akis užmerkė.
Jai gyvai nepadėdavau namuos,
Tik verkėm, kad gyvenimas nuvylė.
Tas, kurs neteko motinos, šeimos,
Ką mano apie motiną tėvynę?

SAPNE REGIU LI BO

Jei mus būtų išskyrus mirtis, tada privalėčiau paklust,
Tačiau išsiskyrimas su gyvu man pernelyg sunkus.
O Dzianano[32] pelkės klastingos — ten drugio viešpatija,
Ir seniai tremtinys iš ten laiškų nebesiunčia, deja.
Mano mielas bičiuli, tave triskart mačiau aš sapne.
Tai tikriausiai gyvas esi ir vis dar meni mane.
O gal klystu, gal tai tik mirusio draugo dvasia
Apsilankė mano pastogėj, klajodama dausose?
Ji atskrido iš raistų tolimam Pietų krašte,
Bet netrukus nuskris, vėl vienišas liksiu aš čia.
Sumedžiojo tave tinklu, dievaž nėra išeities,
Neįmanoma ten plačiai poetui sparnus ištiest.
Kai patykomis mėnesiena išsilieja priemenėj,
Man atrodo, kad Li Bo veidas nušvinta priešais mane.
Ten, kur šėlstančios bangos gramzdins laivelius gležnus,
Aš tikiu, tu atsilaikysi prieš visus drakonus.

GAMTOS PRIEGLOBSTYJE

1

Dar saulė gaili savo spindulių.
Tėkmė pilna žiedadulkių gležnų.
Meldų prižėlė, kur tiktai seklu.

Takų takai vingiuoja tarp lūšnų.
Chalatą užsimetęs ant pečių,
Kaip Tao Cianas[33] visuomet elgiuos.
Aš bruzdesio visai nepakenčiu,
Daug vaikščioju, nepaisau nė ligos.

2

Einu sutikt pavasario aušros
Į sodą, pilną žydinčių gėlių.
Paukštelių trelėm pavydžiai gėriuos.
Kam ką sakau, suprast pats negaliu...
Praleisdamas hieroglifus sunkius,
Skaitau knygas ir mėgaujuos vynu.
Tik atsiskyrėlis man tinka į draugus,—
Jis žino, kaip aš tingiai gyvenu.

GAILA

Kodėl taip greitai žiedlapių prisnigo?
Pavasarį norėčiau sulaikyt.
Man gaila jo grožybių ir linksmybių.
Jaunyste mano, kur tu taip leki?
Kai nuobodu, galiu išgerti vyno,
O eilėmis galiu išreikšt jausmus.
Vien Tao Cianui tai suprast pavyktų,
Bet šimtmečiai juk skiria mus.

SAPNAS DIENĄ

Nukamavo ilgesys gimtinės.
Tik slogiam sapne užsimirštu.
Negana man poilsio naktinio,
Aš miegu dabar dienos metu.
Mano senos akys merkias, peršti

Nuo kaitros ar persikų žiedų.
Liejasi į žemę saulės karštis,
O ašai sapnų šalin skrendu.
Ten regiu, tarytum būtų tikra:
Prie namų užžėlę jau takai,
Džungjuane[34] viešpatauja tigrai
Ir šakalų alkani pulkai.
Nubundu, mąstau nerimastingai:
Kaip šiais metais baigt karus visus
Ir nusikratyti valdininkais,
Plėšiančiais, kankinančiais vargšus?

RAŠYTA VALTYJE PASKUTINĘ ŠALTO VALGIO DIENĄ[35]

Visai nenorom šildausi vynu,
Nes šaltu užkandžiu aš maitinuos.
Seniai jau atsiskyręs gyvenu,
Vien apsuptas ramybės ir tylos.
Upe plaukiu aš valtimi lėtai,
O rodos, kad plaukiu dangum giliu.
Senom akim dar įžiūriu antai,
Kur šiaip žolė ir kur žiedai gėlių.
Šokiu savuoju linksminas drugiai
Ties mano lango užuolaidėle.
Būrys žuvėdrų taškosi smagiai
Ir plaukia sau su vilnimi tylia.
Už debesų, tamsių kalnų gūbrių,
Į didį tolį, už daugybės li,
Į šiaurės pusę nekantriai žiūriu,
Čanano nematau — jis taip toli.

BO DZIUI

APSINAKVOJAU KAIME DZĖGĖ KALNO ŠIAURINĖJ PAPĖDĖJ

Basčiaus nuo pat ryto po Dzėgė kalno šlaitus.
Vakare atėjau nakvot į kaimą papėdėj.
Senas kaimietis maloniai sutiko mane.
Jis man atkimšo dar nepradėtą ąsotį.
Pakėlėm taures, nespėjom nė paragaut,
Staiga įsibrovė būrys nuožmių samdinių.
Rausvi apdarai. Kam kirvis, kam peilis rankoj.
Tučtuoj prisigrūdo keliolika vyrų.
Pastvėrė nuo demblio jie visą mudviejų vyną.
Ir paėmė iš dubens jie visą mudviejų valgį.
Namų šeimininkui teko trauktis šalin
Ir nuleisti rankas, lyg būtų drovus svetys.
O jo sode augo reto gražumo medis,
Paties pasodintas prieš trisdešimtį pavasarių.
Namų šeimininkui jo skaudžiai pagailo,
Kai tie iš peties ėmė tvoti kirviu.
Jie sakė, kad liepta statyti rūmus,
Kad saugoja jie valdovo šventą ramybę.
Namų šeimininkui protingiausia — tylėti:
Sargybinių vadas — gerbiamas rūmuos žmogus.

KAIME PER SPEIGUS

Aštuntaisiais metais dvyliktojo, žiemos, mėnesio
Penktąją dieną sninga be paliovos.
Kiparisai, bambukai šąla soduos, miškeliuos.

Kaip tvers tie, kas neturi apavo nei apdarų?
Apsižvalgęs matau, kad šitame kaimely
Devyni dešimtadaliai varganų kiemų.
O šiaurės vėjas — kaip aštrus kalavijas,—
Nedengia stingdomo kūno nei drobė, nei vata.
Lūšneles pasišildo, kūrendami varnalėšas,
Ir sėdi liūdni, pernakt laukdami dienos.
Argi nežinom — jeigu žiema speiguota,
Vargšui valstiečiui daugiausia bėdų.
O pažiūriu į save — aš tuo tarpu
Jaukiam namely, sandariai uždaręs duris.
Ant šilko antklodės dar storas chalatas.
Ar sėdžiu, ar guliu — šilumos per akis.
Laimei, manęs nekliudė nei šalčiai, nei badas.
Taip pat patirt neteko sunkių artojo darbų.
Prisimenu tuos žmones, ir pasidaro gėda:
Kodėl aš galiu būt laimingesnis už juos?

ANKSTI PAVASARĮ

Nutirpo sniegas nuo drungno dvelkimo.
Suaižė ledą šilti spinduliai.
Taip sutirpdyt pavasariui nepavyksta
Tik vienui vieno — šerkšno smilkiniuos.

CINĖ

Savo cinę padėjau ant laibakojo stalelio.
Jaučiuosi aptingęs, o širdis nenustygsta.
Kodėl aš turėčiau stygas liesti pirštais?
Jas vėjas užgaus, ir jos pačios dainuos.

SKIRIU LIŪDNAM PILIGRIMUI

Pakrantės gluosnio šešėly šiurpu
ant žemės, drėgnos po lietaus.

Atlėkusi šūkčioja gulbė kažkur
ties debesiu, žadančiu snigt.
O vienišas svečias lipa krantan,
kelionę teks nakčiai nutraukt.
Tėkmė sūkuriuoja palei meldus,
eldija mėnesienos pilna.

VIENAS ANKSTYVO RUDENS NAKTĮ

Prie šulinio gluosnis skarotom šakom siūruoja.
Kaimynės kultuvė aidžiai ir nykiai kaukši.
Aš vienas ilsėtis einu į žemą pastogę.
Nubudęs žiūriu: pusę gulto užėmęs mėnulis.

PRIE EŽERO

Budistų vienuolis prie savo žaidimo lentos.
Bambuko šešėlis šachmatų lauke ryškus.
Bambukų giraitėj vienuolio nemato nieks.
Tik barkšteli kartais perkeliama figūra.

NAKTĮ KAIME

Patamsyje žirba šarma ant žolės,
netyla cikadų balsai.
Už kaimo nei šiaurės, nei pietų link
praeivių visai nematyt.
Aš vienas pro savo vartus išeinu,
žvalgausi po pievas, dirvas.
Šviesi mėnesiena, ir grikių žiedai
balti — it ką tik apsnigti.

KLAUSANTIS CIKADŲ

Cikados triukšmauja be atvangos.
Beribė nakties erdvė.
O čia dar šita rudeninė tamsa,
ir gali dangus prapliupt.
Lyg tyčia trukdytų man užsimiršt,
bent vieną mirksnį užsnūst,
Jos svirpčioja vis arčiau ir arčiau,
kur pasitaisiau miegot.

PAVASARIS LOJANGE

Sužaliavę Lojango laukai pakelėm —
lyg pavasaris čia amžinai.
Aš kadaise su juo išsiskyręs buvau,
o po dvidešimt metų grįžtu.
Tik žinau, kad savosios jaunystės dienų
man jau niekaip surast nepavyks,
Visa kita — didžiulė daugybė daiktų —
tebėra kaip ir buvę tada.

SNINGANT NAKTĮ KAIME

Langan žiūriu, nuo lempos nusigręžęs.
Patamsy vėjas gainioja snaiges.
Ilgu, tyku — ir toj nakty virš kaimo
Sugirgsi atsilikusi žąsis.

OUJANG SIU

IŠ „PENKIOLIKOS EILĖRAŠČIŲ ĮVAIRIOMIS TEMOMIS, SUKURTŲ KELIONĖS METU LUNGMENE[36]“

1. KOPIU Į KALNĄ

Atkalne staigia ropščiuosi, kopiu aukštybėn.
Tarpeklio ramybė man širdį pripildo džiaugsmo.
Iš dvelksmo gaivaus juntu, kur sruvena šaltiniai.
O nuo keteros nušvinta erdvė didžiausia.
Apsupo medžiai mane — nejaugi paklydęs būsiu?
Kirtėjų dainą girdžiu ir patraukiu ton pusėn.

2. LEIDŽIUOS NUO KALNO

Einu ir niūniuoju, tamsžalės šakos tik sklaidos,
Vis leidžiuos žemyn, vis daros šlaitas staigesnis.
Užlindo už keteros žėruojantis saulės veidas.
Pasislėpė paukščiai, nutilo slėny jų giesmės.
Nė balso. Tamsu. Tarpekly žangiau vijo šaltis.
Fandžou priėjau — prie medžio pririštos valtys.

3. UPĖS SLENKSČIAI

Slenkstį po slenksčio upėje perplaukiu staigiai,
Bet su priešiniu vėju sunkiai kovoti tenka.
Benamis klajūnas — kely ir kely visą laiką.
Žvalgausi į kalnus — pro šalį jie slenka ir slenka.
Ir baltos žuvėdros... Bene priplaukti pats metas
Ir prieglobstį — salą, kuri vakarų pusėj matos.

PRO MIEGUS

Nakties alsavimo, birbynės balso
pilna visa erdvė po mėnuliu.
Susilaikyk iš kelio nepasukęs,
kada aplinkui šitiek daug žiedų!
Kitaip bendraut norėčiau su pasauliu —
šachmatais žaidžiant niekas nepakis;
Bene geriau, paėmus vyno taurę,
man, svečiui, prisimint gimtus namus.

* * *

Virš gluosnių trankosi pavasario perkūnas.
Lyg virtų kūdra nuo krintančių lašų.
Svarina lotosą lietaus sunkumas.
Sušlapę lapai šnabžda: šu šu šu...
Kvapnus dvelkimas liejas į pavėnę.
Lietus praėjo. Danguje švaru.
Bet priešais, už bokštelio ketursienio,
Šviesių žvaigždžių skliaute neįžiūriu.
Į turėklą remiuos. Tamsuma prieš akis.
Lūkuriuoju — gal greitai mėnulis pakils.
Atklydus kregždė ieško sau nakvynės —
Sukiojasi ties margu karnizu.
Nurimo vėjas, nejuda plaušinis.
Aukštai mėnulis — jam žiūrėt gražu.
Žemai it veidrodis sustingo kūdra.
Ramaus, lygaus paviršiaus nesudrums
Teškenimas nei šlamesys menkutis.
Tarytum krištolas vanduo skaidrus.
Lyg išlenktas peilis — mėnulis skliaute.
Ant patalo blizga sagė palikta...

DŽANG ŠENGUI

Išsiskyrę kol susitikom,
septyniolika metų prabėgo.
Klausinėjame vienas kitą,
ko pražilom ir ko nuplikom.
Ežerais ir upėm keliauju,
o sustot vis netenka niekaip.
Juk ir jums pakelėj nakvojant
visokių pasitaikė dalykų.
Į senatvę žirgas lėtesnis,
jo širdis plakt ramiau išmoko.
Nors pušis ir sena, o kas metai
ji spyglius vis naujus turės.
Atkampiam kalnų kaime nelengva
padoriai priimti žmogų...
Daugel sykių, žodžio netarę,
mes ištuštinam savo taures.

DU TAURŪS MEDŽIAI PRIE NAMO

Du medžiai išaugo arti namo slenksčio,
jų šakos išsklido;
Jie draugiškai nuolat viens kitam lankstos,
verti vienas kito.
Ar vėtra pakyla, ar šerkšnas nužarsto —
jų lapai nebyra,
Atšalus, kai viskas vysta, nužvarbsta,
žalumas jų tyras!
Kiek mielo pavėsio medžiai suteikia,
įkaitus padangei!
Jų lajos didžiulės nuo darganos, speigo
užstoja ir dengia.
Dar persikai, kriaušės sunokti nespėjo,
o jaunas ir senas —
Kas raitas, važiuotas, kitas ir pėsčias
į turgų tursena.

O aš — tarp šių sienų... Neinu niekur niekad
iš savo vienatvės.
Liūdėti, kamuotis ir dūsaut belieka
man dieną ir naktį.
Tiek bruzdesio šiandien matyti aplinkui —
galvoju: ar gera?
Ne, laimei tiktai vienuma reikalinga,
ramybė jai dera.
Dorasis tvirčiau vis dorybės laikysis —
tokia jo taisyklė.
Nedorėlis taikosi keisti ir kisti,
ir daugelį sykių.

© Vertimas į lietuvių kalbą, Vytautas P. Bložė, Aleksas Dabulskis, 1991

JAPONŲ POEZIJA

SAIGIO

PAVASARIS

SUKŪRIAU PIRMĄ PAVASARIO RYTĄ

Tolimųjų kalnų keteras
Miglų marškos aptraukė...
Žinią skelbia:
Štai, pagaliau išbrėško
Pirmasis pavasario rytas.

*

Nelaisvėj uolų uždarytas
Ledas pradėjo tižti
Šį pavasario rytą.
Ištryškęs tarp samanų
Vanduo apgraibom ieško kelio.

PAVASARIO DAINA

Atitirpo, regiu,
Ant kalnų aukštųjų viršūnių
Žiemos sniego krūsnys.
Baltos vilnys pasklido
„Žydrojo krioklio“ upe.

DŪMELIS VIRŠ JŪROS KRANTO

Ant jūros kranto,
Kur druskos virykla rūksta,

Toliai aptemo,
Tarytum kovotų
Dūmai ir pavasario rūkas.

RINKDAMAS JAUNAS ŽOLES, PRISIMENU PRAEITĮ

O, koks liūdnas tas rūkas
Čionai, laukuose,
Kur renkamos jaunos žolės!
Lyg toli už jo skraistės
Slėptųs mano jaunystė.

LAKŠTINGALOS LIETUJE

Lakštingalos ant šakų
Rauda, kiaurai permerktos
Pavasario lietaus.
Lašai bambukų giraitėj...
O galbūt ašaros?

LAKŠTINGALOS NUOŠALIAM KAIMELY

Iš visų pusių
Pro miglų marškas
Skverbiasi lakštingalų balsai.
Retokai pavasarį susitiksi
Praeivį kalnų kaimelyje.

JEIGU NUTILTŲ LAKŠTINGALŲ BALSAI SLĖNYJE, KURIAME AŠ GYVENU

Jeigu išskristų svetur,
Palikę senuosius lizdus,

Manojo slėnio lakštingalos,
Tada aš vietoj jų
Ašaras liečiau giesmėj.

*

Paliko mane vienui vieną
Lakštingalos slėnyje
Sergėt senų jų lizdų,
O pačios netildamos gieda
Ant gretimų kalvų.

FAZANAS

Jaunõs pavasario žolẽs
Daigų pirmutinių...
Laukia ir nesulaukia,
Apmirusioj pievoj
Gailiai dejuoja fazanas.

*

Pavasario rūkas.
Kur išskrido fazanas,
Į kokius kraštus?
Ugnis plėnim pavertė
Lauką, kur buvo jo lizdas.

*

Kalvos papėdėj
Fazanas rūkuos pradingo,
Purptelėjo, girdžiu.
Sparnais staiga suplazdeno
Kažkur aukštai aukštai.

SLYVA PRIE KALNŲ TROBELĖS

Ar ateis kada nors kas
Jos kvapais pasimėgaut?
Slyva palei tvorą
Laukia kalnų kaimely,
Kol galutinai nužydės.

ŽYDINTI SLYVA PRIE SENOS PAŠIŪRĖS

Sielai mielà ir tiek
Ši pašiūrė aptriušus.
Slyva žydi greta.
Aš supratau, ką sakė širdis
To, kurs gyveno anksčiau šiam name.

*

Ateiki greičiau
Į mano vienišą būstą!
Pats žydėjimas slyvų.
Tokia proga
Svetimas netgi ateitų...

SKRENDA LAUKINĖS ŽĄSYS

Tarytum prierašas
Pačiame laiško gale —
Raidžių keletas...
Atsiliko nuo būrio
Žąsys klajūnės.

IEVOS LIETUJE

Banguoja vis labiau,
Kad džiovintų jas vėjas,
Susipynė, susiraizgė,
Pavasario lietuje išmirko
Žaliosios ievų gijos.

PAKRANTĖS IEVOS

Gelmių žalia švięsa
Upės dugnas sušvito.
Lyg riedėtų banga,
Kai vėjyje virpa
Ievos pakrantėj.

LAUKIU, KADA PRAŽYDĖS VYŠNIOS

Josino kalnuos
Ant vyšnių šakų
Sniego kruopelės.
Nelinksmi buvo šie metai!
Bijau, kad žydėt pavėluos.

*

Ėjau į mėlynus tolius,
Kur — nežinau,
Ir pagaliau pamačiau:
Mane debesis apgavo,
Apsimetęs vyšnia žieduota.

*

Josino kalnuos
Klajojau ilgai ilgai
Paskui debesį.
Vyšnios žiedus baltuosius
Regėjau — savo širdy.

IŠ DAUGELIO MANO EILĖRAŠČIŲ APIE VYŠNIŲ ŽIEDUS

*

Neisiu senu keliu,
Kuriuo pernai pavasarį
Josino kalnuos klajojau!
Iš vietos, nežinomos man,
Žiūrėsiu į vyšnios žiedus.

*

Josino kalnai!
Ten vyšnios šakas mačiau
Žiedų debesuos.
Ir mano širdis nuo to laiko
Nebenori būt su manim.

*

Kur tu pabėgai,
Širdie mana? Palūkėk!
Vyšnios kalnynų
Žiedus numes, — tu ir vėl
Sugrįši būstan savan.

*

Kaip dar širdis galėjo,
Žiedų pakerėta,
Likti su manimi?
Ar nemaniau tada,
Kad viskas man svetima žemėj?

*

Ak, jei pasaulyje mūsų
Debesy nesislėptų mėnulis,
Vyšnios amžius žydėtų!
Gyvenčiau tada ramus,
Nekamuotų amžinas nerimas.

*

Į žiedus žvelgiu.
O ne, jie nekalti,
Negaliu jų smerkti!
Bet mano širdies gelmėj
Būdrauja skausmas aitrus.

*

Kaip noriu mirti
Paunksnėje vyšnių žiedų!
Paliksiu mūsų pasaulį,
Šviečiant pilnačiai,
Pavasarį, „kisaragio“[1] metu.

KUOMET AUŠTANT GĖRĖJAUS ŽIEDAIS,
GIEDOJO LAKŠTINGALOS

Ir tikrai, žiedai
Nudažė vyšnių spalvom
Lakštingalų balselius.
O, kaip švelniai jie skamba
Pavasario aušroje.

KAI PAMAČIAU SENĄ VOS ŽYDINČIĄ VYŠNIĄ

Žvelgiu su nerimu...
Senas vyšnios medis
Puošias liūdnais žiedais!
Sakyk, kiek pavasarių
Tau dar regėti lemta?

KUOMET BUVO KURIAMI EILĖRAŠČIAI PAGAL PAVEIKSLĄ ANT ŠIRMŲ,
AŠ PARAŠIAU APIE TUOS ŽMONES,
KURIE TIK IŠ TOLO REGI,
KAIP PAVASARIO RŪMŲ VALDININKAI BŪRIUOJASI
APIE ŽYDINČIAS VYŠNIAS

Paunksnėj šakų
Gėris pulkas dvariškių...
Vyšnia pražydo!
Kiti stebi iš tolo.
Jiems gaila jos aromato.

IŠ DAUGELIO MANO EILĖRAŠČIŲ APIE NUŽYDĖJUSIAS VYŠNIAS

Per ilgai buvo žvelgta!
Nejučia vyšnios žiedus
Mano siela pamilo.
Nužydėjo... Reiks skirtis,
Liko tiktai liūdesys.

KALNŲ ROŽĖS

Skaudžiai nusivylusios
Tuo, kuris jas pasodino
Virš srauto putoto,
Bangų nulaužtos,
Krenta kalnų rožės.

VARLĖS

Drumstam vandeny,
Aptrauktam plūdenom,
Kur mėnulis nebesilanko,—
„Ten tik noriu gyvent!“ —
Štai ką krykia varlė.

EILĖRAŠTIS, SUKURTAS TREČIOJO MĖNULIO[2] PIRMOS DIENOS IŠVAKARĖSE

Pavasaris traukias...
Negali jo sustabdyti
Vakaro sutemos.
Gal todėl jos šiuo metu
Gražesnės negu aušra?

VASARA

* * *

Į senąsias vietas
Grįžo pavasario spalvos.
Josino kalnai
Palydėjo jas ir išvyko
Į vasaros šalį.

UNOCHANO[3] ŽIEDAI, ATĖJUS NAKČIAI

Tenebūna danguj mėnulio!
Unochano žiedai klaidina
Labiau negu mėnesiena.
Atrodo, tarytum naktį
Baltina drobę kažkas.

EILĖRAŠTIS APIE GEGUTĘ

Girdžiu, gegutė
Nuo aukščiausios viršūnės
Keliauti ryžos.
Leidžiasi nuo padangių
Balsas papėdėn kalnų.

*

„Greitai jau prašvis,
O gegutės dar negirdėjom!“ —
Mąsto visi alei vieno...
Ir štai — taip ilgai laukta! —
Suskambo gaidžio giesmė.

*

Tu dar vis tyli,
Bet aš lauksiu čionais
Tavęs, gegute!
Jamadano haros[4] lauke
Kriptomerijos šlama.

*

Kuomet numiręs
Keliausiu kalnų taku,
Gegute, drauge mano,
Lai tavo balsas skambės
Taip kaip akimirką šitą.

*

Ar galėsiu aš
Kada nors vėl pamiršti,
Gegute, tavąjį balsą,
Kuris naktį vėlyvą
Šitiek daug man pasakė?

PENKTOJO MĖNULIO LIETŪS

Jauni bambukai užgožė
Kaimelio ryžių laukus.
Pramintas takas
Vėlei pavirto pelke
Per šias nesibaigiančias liūtis.

*

Lietūs vis pliaupia...
Daigeliai ryžių laukų,
Kas laukia jūsų?
Atplūdusio vandens paplauta,
Griuvo užtvankų žemė.

ŠALTINIS PRIE KALNŲ TROBELĖS

Laukiu nekantriai
Po bežiedėm šakelėm
Vėjo dvelkimo,
Vėlei šaltiny kalnų
Vandens rieškučias pasemsiu...

BALŲ VIŠTELĖ KALNŲ PLATYBĖSE

Galbūt medkirtys
Prašo nakvynės, beldžias
Į lūšnos duris?
O ne, tai sutemose
Klykia balų vištelė.

EILĖRAŠTIS TEMA „KELEIVIS BRENDA VEŠLIA ŽOLE"

Keleivis brenda lėtai
Per brūzgynus... Tokios vešlios
Vasaros žolės!
Stiebai ant pakaušio
Nusmaukė pintą skrybėlę.

ŽIŪRIU Į MĖNULĮ ŠALTINYJE

Rieškučias vandens pasėmiau.
Regiu kalnų šaltinyje
Mėnulio šviečiantį ratą,
Bet veltui tiesiasi rankos
Į nepasiekiamą veidrodį.

* * *

Šalia vieškelio
Teka upelis skaidrus.
Ūksminga ieva.
Maniau, kad akimirką,—
Ir — stoviu ilgai ilgai.

* * *

Apgaubė debesis
Vasaros karščių išdegintus
Laukų žolynus.
Vakario dangaus liūtis
Nelauktai atnešė vėsą.

* * *

Vasaros metu
Penkioliktosios nakties mėnulio
Nepamatysi šičia.
Veja mašalą laužo dūmai
Nuo susmegusios žemėn lūšnos.

TOLI KALNUOS LAUKIAMA RUDENS

Kalnų kaimely,
Ten, kur rangos vijokliai,
Lūšnų pakiemiais
Garankščiuojasi lapai...
Ruduo ateis netrukus!

PARAŠIAU KITA-SIRAKAVOS RŪMUOSE[5],
KAI TEN BUVO KURIAMI TEMINIAI EILĖRAŠČIAI:
„VĖJAS PUŠYSE JAU RUDENIŠKAI OŠIA",
„VANDENŲ BALSE GIRDĖTI RUDUO"

Šniokščia pušų viršūnės...
Ne vien vėjo balse
Apsigyveno ruduo,
Bet ir pliuškenime vandens,
Sruvenančio tarp akmenų.

RUDUO

* * *

Niekas nebus užmirštas,
Netgi tie, kurie kasdienybėje
Abejingi viskam,—
Į visas širdis atneša liūdesį
Rudenio vėjas pirmasis.

* * *

O kaip dosniai
Nuo žolių begalinės lapijos
Rasos pabiro!
Rudenio vėjas lekia
Virš Mijagino lygumos!

* * *

Šaltas viesulas pučia.
Visą žemę pagirdys
Liūdesiu jis.
Žvalgos aplinkui niūriai
Rudens vakaro sutemos.

* * *

Dabar netgi aš,
Žemiškų aistrų atsisakęs,
Sužinojau, kas liūdesys.
Purptelėjo perkūno oželis...
Tamsus rudenio vakaras.

* * *

Kas pasakytų kodėl?
Tačiau nei iš šio, nei iš to
Rudenio metą
Užplūsta visus netikėtai
Keistas toksai liūdesys.

* * *

Mintyse regiu
Visas rudenio spalvas,
Visus atspalvius...
Pliaupia šaltas lietus
Kaimely kalno papėdėj.

* * *

Ryžių lauke,
Prie sargo būdelės kalnuos
Elnio dejonė.
Jis snaudulį sargo išvaikė,
O šis tarškynė jį veja.

MĖNULIS

Rudens danguje
Pagaliau pasirodė mėnulis,
Vakarėj migloj,
Bet šviečia jis blankiai,
Sunku net vardu pavadinti.

*

Dangaus lyguma.
Mėnulio jau pilnas ratas.
Debesų taką,
Vieną vienintelį,
Išsirinko klajonėms vėjas.

*

Patekėjo ir mėnuo,
Kuris gyveno čionais,
Guolyje vandenų.
Nejaugi kūdros gelmėj
Taipogi slypi kalnai?

VIENIŠAS LAUKIU PILNO MĖNULIO NAKTIES

Pradingo mėnulis,
Niekur šviesa nežibės,
Kol jis patekės,
Bet sutemos džiaugsmą žada!
Rudens naktis kalnuose.

AŠTUNTOJO MĖNULIO PENKIOLIKTOJI NAKTIS

Kaip geidžiau aš sulaukti!
Kad gyvenimas tęstus
Ligi šios rudens nakties.
Ir akimirką — ačiū, mėnuli! —
Gyvybė man tapo brangi.

VIDURNAKTĮ KLAUSAUS SVIRPLIO

„Dabar aš vienas karalius!“
Tarytumei dangaus valdovas,
Mėnesiui blykštant,
Nė mirksnio nenutyla
Nakties tylumoj svirplys.

*

Svirplio balsas vos girdis.
Darosi vis šaltesnės
Naktys rudenio.
Vaidenas, kad jo giesmė
Traukias tolyn ir tolyn...

CIKADOS MĖNESIENOJE

Su karoliais rasų
Hagio žydinčią šaką
Nuskinsiu tyliai,
Su mėnesienos šviesa
Ir giesmėmis cikadų.

ELNIAS MĖNESIENOJE

Sieloje gims
Nenusakomas jausmas...
Rudenio naktis.
Ant mėnulio nušviestos uolos
Gailiai elnias dejuoja.

MĖNESIENOJE MĄSTAU APIE ŽILĄ SENOVĘ

Aš prisiminsiu
Neatmenamus laikus,
Tai, kas seniai pradingo,
Net jei šią naktį mėnuo
Slapstysis debesyse.

* * *

Aušrai brėkštant,
Kai vėjas nuo kalno viršūnės
Nuvijo debesis,
Klyksmas laukinių žąsų
Persirito per kalną.

* * *

Laukinė žąsis danguje,
Skraidinanti ant sparnų
Baltus debesis,
Tupias lauke prie vartų,
Kur draugas vienišas laukia.

VAKARO SUTEMOSE GIRDŽIU LAUKINIŲ ŽĄSŲ KLEGESĮ

Lyg laiško rašmenys,
Juodu tušu parašyti
Ant varno sparno...
Lekia žąsys, klegėdamos
Vakario dangaus miglose.

RŪKAS VIRŠ KALNŲ KAIMELIO

Pakyla tiršti rūkai,
Kasa jam duobę gilią...
Jau ir taip jo neatmena niekas!
Ar gali širdis nuskaidrėti?
Kaimelis tolybėj kalnų!

* * *

Jau nuo pat vakaro
Prie bambukinių durų
Rūkas patalus kloja.
Bet štai praretėjo... Vadinas,
Jau rąžosi rytas.

ELNIAS IR HAGIO GĖLĖS

Linksta prie žemės
Hagio žydinčios šakos,
Vėjui paklusnios...
Vaikosi vienas kitą
Elnių balsai tolimi.

CHRIZANTEMOS

Vėlų rudenį
Nė viena gėlė neprilygs
Baltai chrizantemai.
Saugokis, šerkšne rytinis,
Tu prieš ją pralaimėjai!

RUDENIO KELYJE

„Kuomet pagaliau
Klevo lapus nudažysi
Purpurinėm spalvom?“ —
Paklaust noriu dangų,
Padūmavusį nuo lietaus.

* * *

Lapai visi nukrito
Nuo pušis apraizgiusių
Rausvų vijoklio šakelių.
Ko gero, kalnuos gretimuos
Vėtra rudenio siaučia.

PASKUTINĖ RUDENS DIENA

Jau ruduo iškeliavo,—
Medkirtys kalnuose
Apie tai jau žino.

O, kad būčiau toks giedras kaip jis
Šitą vakarą niaurų!

* * *

Kam tos aimanos mano?
Net vakaro varpai
Jau gaudžia kitoniškai.
Regiu, rasos kaip šerkšnas
Pabyra, šalnų palytėtos.

ŽIEMA

* * *

Laukė mėnulio
Ilgesingai kalno viršūnė!
Išdriko debesys!
Žiemos šerkšne pirmasis,
Net ir tu beširdis nesi!

* * *

Nuošaliam kaimely
Ant Oguros kalno šlaitų
Nubiro lapai klevų.
Žiūriu į mėnulį
Pro nuogas medžių šakas.

BYRA LAPAI PRIEŠ AUŠRĄ

„Gal šniokščia lietus?“ —
Suklusau prabusdamas
Rytą ankstyvą.
Bet ne, tai lapai plevena...
Pasidavė viesulo gūsiams.

KALNŲ TROBELĖ ŽIEMĄ

Nebėra jau takelio.
Užpustė kalnų trobelę
Lapai nubirę.
Anksčiau negu paprastai žiema
Paėmė mane į nelaisvę.

LAPAI SKLENDŽIA VIRŠ KRIOKLIO

Nejau nuo kalnų viršūnių
Kaip viesulų palydovai
Lapai krenta?
Raštais margais nusidažė
Baltosios krioklio gijos.

SORINDZIO ŠVENTYKLOJE SUKŪRIAU EILĖRAŠTĮ TEMA „LAUKINĖS ŽOLĖS ŽIEMOS GLĖBYJE"

Mačiau vasaros pievą.
Visom spalvom ten margavo
Daugybė gėlių.
Dabar jos šalnų pakąstos,
Nudažytos viena spalva.

* * *

Po šerkšnu pasislėpus
Žolė merdinčioj pievoj.
Koksai liudesys!
Kur dabar ras paguodą
Klajūno širdis?

ŽIEMOS DAINA

Pakrantės nendrės
Prie Nanivos įlankos
Baltuoja nuo šerkšno.

Koks šaltas vėjas užuteky,
Kai ima švisti dangus.

* * *

O pavasari Cu[6] šalyje,
Ant Nanivos pakrantės,
Nejau sapnavau tave?
Nendrių lapuos sausuos
Skriedamas šiugžda vėjas.

* * *

Kur rasti žmogų,
Kuris vienatvės nebijo,
Tylumą mėgsta?
Pastatytume greta trobeles,
Žiemotume kaimely kalnų.

NAKVYNĖ KELYJE ŽVARBIĄ NAKTĮ

Snūduriuoja keleivis...
Mano pagalvė — žolė —
Šerkšnais nuklota.
Kaip nekantriai aš laukiu
Tavęs, o aušros mėnuli!

MĖNULIS VIRŠ ŽIEMOS PIEVŲ

Puiki šviesa mėnulio,
Kuomet žiba rasos kruopelės
Ant vyšnios žiedų.
Bet liūdnas mėnulis šitas
Virš žiemos nuvytusių pievų.

ŽIEMOS MĖNULIS APŠVIEČIA SODĄ

Kaip akina skaudžiai
Žiemos vidury

Mėnulio šviesa.
Sode, kuriame nėra kūdros,
Ji blizga kaip ledas.

SAKALŲ MEDŽIOKLĖ SNINGANT

Dribsniai sniego plevena...
Tamsoje neišvysi,
Kur slepias fazanas.
Tik sparnų staigus šurmulys,
Ir varpelis sakalo dindi.

KUOMET VISKAS BUVO UŽPUSTYTA, PASIUNČIAU ŠĮ EILĖRAŠTĮ VIENAM DRAUGUI. RUDENĮ JIS SIŪLĖSI MANE APLANKYTI, BET NETESĖJO ŽODŽIO

Dabar jų nebeliko,
Palaidoti po sniegais.
Veltui aš laukiau draugo,
Kai driekės takeliais
Kilimai klevo lapų.

PASIUNČIAU KAIP NAUJAMETINĘ DOVANĄ VIENAM BIČIULIUI

Galbūt nejučia mane,
Tylūną, bičiuli senas,
Atsimindavai su liūdesiu kartais,
Bet, kol dvejojai,
Baigėsi metai senieji.

BASIO

TĖVUI, NETEKUSIAM SŪNAUS

Panarino galvą lig žemės,—
Pasaulis visas apverstas aukštyn,—
Sniego prispaustas bambukas.

PALIEKANT TĖVYNĘ

Stojos tarp bičiulių
Kaugės debesų... Atsisveikino
Žąsys klajūnės amžinai.

* * *

„Už lango ruduo jau!“ —
Ausin man kuštelėjo vėjas,
Prie pagalvio prityknęs.

* * *

Gegužės liūčių metas.
Regis, jūra liepsnelėmis švyti —
Panaktinių žibintai.

* * *

Šarma jį apdengė,
Jam guolį kloja vėjas...
Pamestas kūdikis.

* * *

Toks mėnuo danguje,
Lyg medis, ligi pašaknių nurėžtas:
Boluoja nauja nuopjova.

SIELVARTAUJU ŽVELGDAMAS Į MĖNULĮ; SIELVARTAUJU GALVODAMAS APIE SAVO LEMTĮ; SIELVARTAUJU, KAD AŠ TOKS NEVYKĖS! BET NIEKAS MANĘS NEPAKLAUS: KODĖL GI TU LIŪDNAS? IR MAN, VIENIŠAJAM, DAROSI DAR GRAUDŽIAU

Rūpesčiu dvasią savo apšviesk!
Tyliai dainuok prie dubens buizos,
O tu, „užtarėjau mėnulio"!

TROBELĖJE, DENGTOJE NENDRĖMIS

Kaip vėtroj vaitoja bananas,
Kaip krenta lašai į rėčką,
Girdžiu visą mielą naktelę.

* * *

Top top — arklelis mano.
Matau save paveiksle —
Platybėj vasaros lankų.

TROBELĖJE, ATSTATYTOJE PO GAISRO

Klausausi, kaip krušos kruopelės taksi.
Aš čia tik vienas neatsimainiau,
Lyg šitas senas ąžuolas.

* * *

Tolus gegutės šauksmas
Veltui nuaidėjo. Gi šiais laikais
Poetų nebeliko.

TRUMPAS POILSIS SVETINGUOS NAMUOS

Čia jūron blokšiu pagaliau
Audrų aplamdytą kepurę,
Suplyšusius savo sandalus.

SVETIMOJ ŠALY

Plonutis ugnies liežuvėlis,—
Sustingo aliejus žibelėj.
Nubusi... Koks liūdesys!

* * *

Varne bastūne, pažvelk!
Kur tavo lizdas senasis?
Aplink vienos slyvos žieduos.

* * *

Plaštakėlės skrydis
Ramią erčią žadina
Saulės spinduliuos.

* * *

Sutiktas kalnuos
Lūpų nepravėrė. Ligi smakro
Siekia jam žolė.

* * *

Nenuleidžiam akių nuo mėnulio.
Pagaliau galim kiek atsikvėpti! —
Debesėlis užslinko.

* * *

Kaip švilpia rudenio vėjas!
Tada tik suprasite mano eiles,
Kai liksit nakvot laukuose.

DRAUGO ATMINIMUI

Krinta ant žemės,
Grįžta prie savo senųjų šaknų...
Žiedų skirtuvės!

* * *

Senas tvenkinys.
Stryktelėjo vandenin varlė.
Tekšt — tyloje.

* * *

Pirmas sniegas auštant.
Prilenkė jisai — vos vos —
Lapelius narcizo.

* * *

Toks šaltas vanduo!
Žuvėdra neužmiega,
Kol supasi vilny.

* * *

Mėnesiena ar rytmečio sniegas?
Gėrėdamasis gyvenau kaip norėjau.
Taip ir Naujus metus sutiksiu.

* * *

Žiedo taurelėj
Ilsis vabzdys. Jo neliesk,
Žvirbli, drauguži!

* * *

Gandro lizdas vėtroj.
O po juo — kur vėjai nepasiekia —
Tykiai vyšnios žydi.

* * *

Visą mielą dieną
Gieda — ir neatsigieda
Vieversys pavasarį.

GEDINČIAM DRAUGUI

Net baltas žiedas ant žiogrio
Prie namo, kur jau nebėra šeimininkės,
Šalčiu nutvilkė mane.

* * *

Skaidrus šaltinis!
Bėgt pasileido aukštyn mano koja
Krabas mažytis.

* * *

Šalia žydinčio vijoklio
Ilsis per kaitrą kūlėjas.
Graudus jis, pasaulis!

* * *

Štai šičia įkaušus
Užmigti, ant upės šitų akmenų,
Gvazdikais apaugusių...

PAGYRIMAS POETUI RIKAI

Lyg paėmei tu žaibą
Į rankas, kai uždegei
Prieblandoj žvakę.

* * *

Oriai pėdina garnys
Ką tik nupjauta ražiena.
Ruduo kaime.

* * *

Melskis, kad laimė nušvistų!
Būki širdim panašus
Į slyvos žiemojantį medį.

GIMTINĖJ

Šliurpsi nosimis...
Mielas širdžiai kaimo garsas!
Pradeda žydėti slyvos.

* * *

Į vyno taurę
Neįmeskite, kregždės,
Molio kąsnelio.

* * *

Žydinčių vyšnių svečias
Buvau aš nei daug, nei mažai —
Dvidešimt dienų laimingų!

„PALIKTOS SENUTĖS" KALNE[7]

Susapnavau atsitikimą seną:
Senutė rauda, palikta kalnuos,
Vien mėnuo jai draugas.

NUODĖMIŲ APSIVALYMO DIENĄ[8]

Dvelktelėjo atgaivus vėjelis.
Supliuškenus šokteli žuvis...
Apsiplovimas upėje.

* * *

Žiemos dienos vienatvėje.
Vėl priglusiu nugara prie stulpo
Lūšnelės vidury.

TĖVAS SIELVARTAUJA DĖL SAVO VAIKO

Vis krinta ir šnypščia.
Ugnelė plėnyse — jau tuoj —
Užges nuo ašarų šitų.

* * *

Stogui nupjautos nendrės.
Ant stiebų paliktų
Žyra snaigės smulkutės.

* * *

Štai jis — mano kelio ženklas!
Tarp aukštų žolių žmogus
Su šieno glėbiu.

* * *

Krusteli sodas ir kalnas,
Iš tolių artėja, įeina
Į atvirą vasaros namą.

KAIMO DARBYMETIS

Ravėti... Pjauti...
Visas džiaugsmas vasarą —
Gegutės kukavimas.

* * *

Varove! Štai tenai
Vesk arklį, per palaukę!
Gegutė ten kukuoja.

PRIE „MIRTIES AKMENS“

Skleidžia nuodą uola[9].
Aplinkui paraudo žolė.
Net rasa suliepsnojo.

VĖJAS SENOJE SIRAKAVOS UŽKARDOJE[10]

Vakarų vėjas? Rytų?
Ne, pirmiau paklausysiu, kaip ošia
Vėjas ryžių lauke.

PAKELIUI Į ŠIAURĘ KLAUSAUSI KAIMIEČIŲ DAINŲ

Štai pradžia, štai
Šaltinis poezijos meno!
Daina sodinant ryžius.

SENAM KAUTYNIŲ LAUKE

Vasarą žolės
Ten, kur didvyriai dingo,
Tarytum sapnas.

* * *

Grūstuvėlis medinis.
Ar buvo slyva jis kadais?
Ar kamelija buvo?

VIEŠBUTYJE

Su manim po vienu stogu
Dvi mergaitės... Žydinčios hagio šakelės
Ir vienišas mėnuo.

PRIEŠAIS ANKSTI MIRUSIO POETO ISIO KAPO KAUBURĮ

Sudrebėk, kaubury!
Rudenio vėjas laukuos —
Tai vieniša dejonė mano.

SANEMORIO[11] ŠALMAS

O žiaurioji lemtie!
Po šalmu šiuo garsingu
Svirpia dabar svirplys.

* * *

Drugeliu jis jau niekad
Nebus... Veltui krūpsi
Kirmis rudenio vėjuos.

ANT FUTAMIO ĮLANKOS KRANTO, KUR GYVENO SAIGIO

Gal akmuo šis buvo
Už indelį tušui? Jo duobutė
Sklidina rasos.

* * *

Gebenės lapeliai...
Kažkodėl jų purpuras dulsvas
Apie būtą laiką byloja.

* * *

Baigėsi pavasario naktis.
Ryto prieblanda staiga pavirto
Jūra pražydusių vyšnių.

* * *

Pragydo vieversys.
Skardžiu kirčiu tankmėj
Jam antrina fazanas.

* * *

Berdamas žiedlapius,
Nelauktai vandens šlakelį
Išliejo kamelijos žiedas.

* * *

Ir kas galėtų pasakyt,
Kad gyvenimas jų toks trumputis?
Nepaliaujamas cikadų gausmas.

VIENAS IŠMINTINGAS VIENUOLIS PASAKĖ: „DZENO SEKTOS MOKYMAS, NETEISINGAI SUPRASTAS, DARO SIELOMS DIDELĘ ŽALĄ". AŠ PRITARIAU JAM

Daug nuostabesnis tas,
Kurs, blykstelėjus žaibui, nesakys:
„Štai jis — gyvenimas mūsų!"

* * *

Baltas plaukas nukrito.
Galvūgaly mano
Nenurimsta svirplys.

* * *

Besielvartaujantį mane
Svaiginki grauduliu smarkiau,
Atstus gegutės šauksme!

* * *

Nutūpė žąsis ligota
Laukuose šaltą naktį.
Vienišo miegas kelionėj.

* * *

Lengvas vėjelis nuo upės.
Puiki arbata! Ir vynas puikus!
Ir mėnuo nakties šios puikus!

SUSIRINKOM NAKTĮ PASIGROŽĖTI SNIEGU

Ar greitai pasnigs?
Laukimas veiduos... Ir staiga —
Žiemos žaibo tvyksnis!

* * *

Grasus varnas —
Ir jis gražus ant pirmo sniego
Žiemos rytą!

PRIEŠ NAUJUOSIUS METUS

Žuvims ir paukščiams
Daugiau nepavydžiu... Pamiršiu
Visas šių metų širdgėlas.

* * *

Nerimą visą širdies,
Visą liūdesį, sumaištį
Gluosniui lanksčiam atiduok.

* * *

Gegutė tolin skrenda,
O balsas nusidriekia
Už jos, vandenimis.

* * *

Norėčiau sukurti eiles,
Nepanašias į savo veidą seną,
O pirmoji pražydusi vyšnia!

AKTORIUS ŠOKA KIEME

Pro kaukės plyšelius
Aktoriaus akys žvelgia į ten,
Kur lotosas kvapu svaiginas.

ŽIŪRĖDAMAS, KAIP ŠOKA AKTORIUS, ATSIMENU PAVEIKSLĄ, KURIAME NUPIEŠTAS ŠOKANTIS SKELETAS

Žaibo tvyksnis!
Tartum staiga ant jo veido
Ašuotė sušvylavo.

* * *

Kodėl gi šį rudenį
Senatvę pajutau taip skaudžiai?
Paukščiai ir debesys.

VELIONĖS MOTINOS PLAUKŲ SRUOGELĖ

Jei į rankas paimsiu,
Ištirps,— mano ašaros karštos! —
Gija šarmos rudenės.

* * *

Kelionėn! Parodysiu tau,
Kaip toliam Esine žydi vyšnios,
Sena kepure mano.

* * *

Prisiglaudė prie žemės,
Bet neabejotinai pražys
Liguista chrizantema.

* * *

Baigias pavasaris.
Paukščiai rauda. Akys žuvų
Pilnos ašarų.

* * *

Bičiuli, nepamirški:
Lieka tankmės prigesinta
Slyva baltažiedė.

* * *

Salelės... Salelės.
Suskilo tūkstančiais atčaižų
Vasardienė jūra.

* * *

Į kamuolėlį
Dar gyvas
Gūžiasi trepangas.

* * *

Jūros kriauklė
Susičiaupė.
Kokia kaitra!

* * *

Jūros kopūstai lengvesni...
O nešioja senis pirklys ant peties
Austrių sunkias pintines.

* * *

Gėlės nuvytusios.
Krinta sėklos tyloj
Lyg ašaros...

* * *

Ant plikos šakos
Tupi vienišas varnas.
Rudens pavakarė.

* * *

Ištariu žodį —
Lūpos ledėja...
Rudenio vėtra.

RANRANAS

* * *

Rudens lietus migloj!
Ne, ne pas mane, pas kaimyną
Skėtis nušlamėjo.

SAMPU

* * *

Gegužės lietūs!
Įplaukė varlytė
Į namus per slenkstį.

KIORAJIS

* * *

Kaipgi čia, draugai?
Į žydinčią vyšnią žvelgia žmogus,
O prie šono kalavijas ilgas!

ISIO

* * *

Mano akys regėjo
Pasaulyje viską — ir grįžo
Prie jūsų, baltosios chrizantemos.

RANSECU

* * *

Rudens mėnulis
Išpiešia pušį tušu
Dangaus mėlynėj.

* * *

Prieš saulę žvirbliai
Šnekučiuojasi metų
Pirmąją dieną.

* * *

Žiedas... Vėl žiedas...
Veržiasi taip šiluma,
Slyva taip skleidžias.

* * *

Atbėgus banga
Plauna nubėgančiąją.
Vėsu prie upės!

KIKAKU

* * *

Skaisti mėnesiena!
Pušis šešėlį meta
Ant plaušinio.

* * *

Elgeta kely!
Vasarą jo drabužis —
Dangus ir žemė.

* * *

Švintant sapnuoju
Motiną... Jos nevaryk,
Nutilk, gegute!

* * *

Supas ir supas
Vis ant banano lapo
Varliukas mažas.

* * *

Vakaro žara!
Po nutykusią gatvę
Drugeliai plazda.

* * *

Pavargo laumžirgiai
Šoky beprotiškam siausti...
Dylantis mėnuo.

* * *

Blausias mėnesio diskas...
Spingsi du ratai šakų tankmėje:
Apuokas dulsvais akiniais.

* * *

Imkim laistyti sodą,
Kol permirks kiaurai
Cikados ir žvirbliai.

* * *

Slėpkis kaip lizdely
Čia, po mano skėčiu,
Perlyta kregždė!

BASIO MIRTIES METINĖS

Jau dešimt metų praėjo,
O regis, vakar jis mirė...
Gluosnio svyruoklio šešėlis!

ONICURA

* * *

Nėra kur iš vonelės
Vandenį dabar išpilti...
Visur cikados gieda!

* * *

Savo skeletus
Žmonės apsupo šilkais.
Žiūri į gėles.

* * *

Voratinklis ant šakos!
Vėl dvelktelėjo į mane kaitra
Šioj vasaros giraitėj.

DZIOSAS

* * *

Kalno viršūnėn
Nutūpė triukšmaudami
Keleiviai paukščiai.

* * *

Laukus ir kalnus
Tyliai pavogė sniegas...
Iš karto tuščia!

* * *

Šalčiau už sniegą
Sidabrina man žilę
Žiemos mėnulis.

* * *

Vien mėnesiena!
Tik šventovės šešėly
Akla pelėda.

BONTIO

* * *

Dangaus mėnuli,
Vien tu pasauly draugas
Siaučiančiai audrai.

* * *

Debesys plaukia...
Kaip atsargiai jie nešas
Šviesų mėnulį!

* * *

Pralekiat, žąsys!
Pavasario vakaro
Patamsin ir jūs.

* * *

Alsuoju vėsa.
Eik — toks viršus, toks vidus
Rūbo vasarą.

KAKĖJIS

BUDOS STATULA

Žaibo bėgli šviesa!
Budos veidas nutvisko
Laukų tolymėj tamsioj.

* * *

Skrieja rudens sūkurys.
Kaip plasta, kaip krūpsi
Gebenės lapas kiekvienas!

SIKAS

* * *

O klevo lapai!
Jūs nutvilkote sparnus
Pralekiantiems paukščiams.

* * *

Kaip tau pavydžiu!
Tu pasieksi grožį neregėtą
Ir nukrisi, klevo lape!

TIJO

* * *

Šulinį nakčia
Apsivijo vijoklis.
Kaimyno semsiu!

* * *

Rankoj meškerė.
Vos palytėjo valą
Vasaros mėnuo.

* * *

Virš upės vilnies
Gaudo, gaudo laumžirgis
Savo šešėlį.

* * *

Pilnaties naktis!
Durų neužsidarė
Net paukščiai lizduos.

* * *

Rasa ant žiedo!
Paprastu vandeniu virs
Nukritus žemėn...

* * *

Šviesus mėnuli!
Tavin ėjau ir ėjau,
O tu vis toli.

* * *

Šauksmai vien girdis...
Gervių baltų nematai
Rytą pasnigus.

* * *

Miega plaštakė!
Kas jai prisisapnavo?
Sparnais sumojo.

RIOTA

* * *

Rudenio mėnulis.
O, kad vėlei gimus
Pušimi ant kalno!

BUSONAS

* * *

Koks liūdnas kvapas!
Žydi slyvos šakutė
Raukšlėtoj rankoj.

* * *

Mėnuo pro ūką...
Varlės sudrumstė kūdrą.
Kur vanduo, dangus?

* * *

Į vakarus eis
Mėnesiena, šešėliai
Žiedų — į rytus.

* * *

Sunkus tas varpas.
O ant paties jo krašto
Snaudžia drugelis.

* * *

Vasaros naktis trumpa!
Sutvaskėjo ant vikšro lašeliai
Rytinetinės rasos.

* * *

Bangos atsiritusios
Lyti melsvo garnio kojas.
Vakaro dvelkimas.

* * *

Užkopiau į kalvą
Liūdnas toks — ir ką gi:
Ten erškėtis žydi!

* * *

Du ar trys lapeliai
Nusileido viens ant kito...
Vainiklapį meta bijūnas.

* * *

Trumpa tu, vasaros naktie!
Tarp švendrynų praplaukia
Putų pursleliai lengvi.

* * *

Tarp savęs susigrumt
Du vienuoliai plėšikai nutolsta,
Vasaros žolėj išnykdami...

* * *

„Upėtakis jums dovanų!“—
Beldžias gūdžią naktį
Žvejys į vartus.

* * *

Nakties vėsumas!
Pagal savo šešėlį
Per sėklių einu.

* * *

Vėsus vėjelis.
Plaukia aidai vakare,
Palikę varpus.

* * *

Senas kaimo šulinys.
Metės paskui mašalą žuvis...
Nykiai tekštelėjo gilumoj.

* * *

Liūtis su vėtra!
Vos laikosi į žolę
Būrelis žvirblių.

* * *

Visai šalia kelio
Nakties lietuj išsiskleidė
Numestos vandens lelijos.

* * *

Kvepia smilkalai.
Kiek jaunõs kurčnebylės
Slapto žavumo.

* * *

Taip skaisčiai šviečia mėnuo!
Nelauktai atsitrenkė manin
Aklasis — ir nusijuokė...

* * *

Prieblandoj uždegė lempą...
Savo spalvą prarado staiga
Gelsvos chrizantemos.

* * *

Senio meilė.
Tik jis galvojo: „Pamiršiu“,—
Lietus rudens.

* * *

Iškrito rasa,
Lašais apkibo visi
Erškėčio spygliai.

* * *

Kalnų upelis
Bėgo tykiau vis, tykiau...
Ledelis dugne.

* * *

Šaltis į širdį:
Guliaus — užmyniau šukas
Mirusios žmonos.

* * *

Pjūklo džeržgimas
Žiemos vidurnaktyje.—
Oi varge, varge!

* * *

Sename tvenkiny
Dvi antikės... Žvelgia akylai
Iš meldyno šeškas.

LIGOS PATALE

Ūkana baltų gėlių...
Tiktai taip dabar išaušta
Man kiekvienas rytas.

GIODAJIS

* * *

Lapas ant lapo,
Visi nukrito, pila
Lietus į lietų.

KITAS

* * *

Liūtis su žaibais!
Kritęs lyg negyvas,
Atsigauna žirgas.

ISA

* * *

Žvirbleli bičiuli!
Šalin! Šalin iš kelio!
Matai, arklys žingsniuoja.

* * *

Taip fazanas krykščia,
Tartum pirmą žvaigždę
Būtent jis atrado.

* * *

Sniegas išsileido.
Prisipildė džiugesio
Net žvaigždžių veidai.

* * *

Tarp mūs nėr svetimų!
Visi mes broliai po baltai
Pražydusiomis vyšniomis.

* * *

Žiūrėk tiktai, lakštingala
Visai tą pačią giesmę gieda
Netgi ponams!

* * *

Išskriejanti žąsie laukine!
Sakyk man, nuo kiek metų
Tu keliaut pradėjai?

* * *

Pavasarį sugrįžk!
Neužmirški gimto namo,
Kregždė, ilgam kelyje!

* * *

Šiandien — kaip ir vakar...
Virš skurdžios lūšnelės
Draikosi migla.

* * *

O neverk, cikada!
Nėra meilės be išsiskyrimo
Net skliautų žvaigždėms.

* * *

Nutirpo sniegas —
Ir iškart kaimelis pilnas
Klegančių vaikų!

* * *

Susirietęs patiltėj,
Žiemos sniegingą naktį
Benamis vaikas miega.

* * *

Ak, nemindžiok žolės!
Ten vakar naktį
Jonvabaliai švietė.

* * *

Išplaukė mėnuo,
Ir net menkas krūmelis
Pakviestas šventėn.

* * *

Turbūt anam gyvenime
Tu man sesuo buvai,
Liūdnoji gegute...

* * *

Nesipykite,
Laikykitės lyg broliai,
Lekiantys paukščiai!

MAŽAM SŪNELIUI MIRUS

Gyvenimas — rasos lašelis.
Tegu tik rasos lašelytis
Gyvenimas mūsų — ir vis dėlto...

* * *

Rausvas mėnuo!
Kas jį valdo, vaikai,
Atsakykit man!

* * *

Tykiai tykiai aukštyn
Fudzio atšlaite šliaužk, sraige,
Lig pačių aukštybių!

* * *

Piktžolių atvašynuos,
Žiūrėkit, kokios gražios
Plaštakės atsirado!

DIDELIS BUDA KAMAKUROJE

Buda aukštybėj!
Purptelėjo kregždutė
Iš jojo šnervės.

* * *

Kas čia per žmonės,
Nežinau, bet laukuose
Kaliausės kreivos!

STEBIU VARLIŲ KOVĄ

Ei, nenusileisk,
Varle tu sukritusi!
Isa už tave!

* * *

Liūdnas pasaulis!
Net kuomet pražysta vyšnios...
Net tuomet...

* * *

Oi, nemuškit musės!
Rankelės jai dreba...
Kojelės dreba...

* * *

Neginkite gylio
Šalin,— gėlių aplankyt
Jis atskrido.

* * *

Skruzdžių tu take!
Iš kur tu eini pas mus?
Iš už debesų?

TAJASU MUNETAKĖ

RUDENIO VĖTRA

Vėtra baisinga
Plėšia nuo medžių lapus —
Pirmąsyk su gėla pavėlavusia
Šiandien atminty iškilo
Rudeniško sodo spalvos.

ĮSIMYLĖJĘS JONVABALIS

Ne pasikūkčiodamas verkia,
Bet, tyliai atsidavęs liepsnai,
Žiba sau jonvabalėlis,—
Taip pat veikiausiai kaip ir aš,
Meilės paliegio apimtas...

ODZAVA ROANAS

* * *

Nors nelaukiu nieko
Šįvakar į svečius ateinant,
Bet virptelėjo man širdis,
Kai nuo vėjo subangavo
Bambukinė uždangėlė.

„KALNŲ IR VANDENS" STILIAUS PAVEIKSLUI

Tolioj šalyje,
Kur aukštieji kalnai atsispindi
Skaidriam vandeny,
Žinau, išnyks be žymės
Bjaurastys visos, nusėdę širdy.

PRIEŠAUŠRIO LIETUS VIRŠ KALNŲ TROBELĖS

Ties viršukalne
Buriasi debesys sunkūs.
Priversiu langelį —
Ir lauksiu vienas, kol išauš,
Klausydamas liūties nykios.

* * *

Visi pasaulio vargai,
Tikrai jie žmogui suteikia

Turtą didžiausią,—
Bet kaip sužinočiau aš šitai,
Žemėje nepagyvenęs?

JAUTIS

Per orę jautis
Paniuręs plūgą velka,
Nelengvą savo plūgą...
Na, o aš ir tu, sakyk man,
Ar plūgan neįkinkyti?

NEPASTOVUMAS

Plokščias upės akmenėlis
Ilgainiui pavirs uola,
Nenutrauks jis amžinos
Persimainymų grandinės
Mūs nepastoviam pasauly.

ŠIAIS LAIKAIS UTOMS BŪTINAI GRIEŽTAI PARENKAMI ŽODŽIAI, O DAUGELIS DAIKTŲ, KURIUOS MATOM IR GIRDIM KASDIEN, IR IŠVIS EILĖSE NEMINIMI

Praėjusiais laikais
Eilėse nei dainose nesigėdijo
Žodžių šitų:
Baklažanas, džiovintas melionas,
Ridikas, imbieras, svogūnas.

RIOKANAS

SUDĖTA ANT KUKAMIO KALNO

Štai ir aplankiau
Seną buveinę savo...
Nameliukas begriūvąs,
Žagarų tvora, darželis
Ištisai nukloti lapais.

* * *

Malonu sykiais,
Pavasario saulėj sušilus,
Būrelin sueit
Ir po metingu žilvičiu
Ramiai šnekėtis su draugais.

* * *

O vėjai kalnuos!
Nepūskit šią naktį,—
Miegu neramiu
Klajūnas kelionėj užsnūdo
Ant priegalvio kieto.

* * *

Kaip nepastebimai
Prabėgo ši ilga diena!
Ūkana pavasario...
Su sodžiaus vaikais negaliu
Sviediniu aš atsižaist.

* * *

Aukštai kalnuose,
Už skardžių snieguotų,
Aš prieglobstį radau,—
Žiemą pėdų nesimato,
Vedančių į mano lūšną.

NUBUDAU, SAPNE IŠVYDĘS BROLĮ JOSIJUKĮ

Apsakyk, iš kur
Pas mane nūn atėjai
Sapno takeliu,
Nors kalnų keliukas
Pusnimis užtvertas?..

MANO PATIES NUPIEŠTAM DZENO VIENUOLIO SITAJO PORTRETUI

Ar nori patirti,
Kas siela vadinosi
Šito senolio?
Vėjas tau atsaką duos,
Beribėm padangėm skriejąs.

* * *

Kaip širdį gniaužia!
Kalnų pievutėj ūkanotoj
Šiandien
Traukia varlės savo dainą
Veik prie paties namo...

* * *

Štai ir tyla.
Iš namų išeinu aš
Pasigrožėti —
Kaip tolybėse suspindo
Žaluma švarių viršūnių.

* * *

O, kaip puiku,
Malkų iš anksto priskaldžius,
Ištisą naktį
Nieko neveikiant prie laužo gulėt
Su paprastos sakės taurele!

* * *

Permainingumas —
Mūsų pasaulio skirtis.
Ar ne todėl
Sielvarto tiek dainose
Žmonių netvarios giminės?

TESTAMENTAS

Ką po savęs
Aš paliksiu pasauly?
Žiedus — pavasarį,
Vasarą — balsą gegutės,
Rudenį — klevą raudoną...

KAGAVA KAGEKIS

* * *

Turbūt bičiuliai
Tebebijo dar sniego,
Kad neužeina,
O slyva prie lūšnelės
Visa balta nuo žiedų.

ŽĄSYS KELIAUNINKĖS VĖLIĄ NAKTĮ

Pavasario naktį
Blausioj mėnulio šviesoj
Ašai nubundu,—
Kaip neramu mano sieloj!
Klyksmas žąsų keliauninkių...

VASAROS MĖNUO

Vasaros naktis.
Kalno pašlaitės užklotos
Vešlia lapija —
Net spindesys mėnesienos
Medžių paunksnėje blėsta.

JONVABALIAI VIRŠ MAURŲ

Lyg nuo vėjo
Suliūliavo, suvirpo
Balų maurai —
Jonvabalių debesys
Virš atavarų kalnuos.

LIETUS KALNŲ KELYJE

Bet juk tai lietus
Prasidėjo tenai, tolumoj!
O aš gi maniau,
Paprasčiausiai migla nusileido
Nuo Sudzukos kalno viršūnės...

VIENIŠAS ŽIŪRIU Į MĖNULĮ

Man pasirodė,
Tarytum vienas aš pasauly
Gėriuosi mėnuliu...
Bet kas šio vaizdo įstabaus
Be priežasties atsisakys?

VAISKUS MĖNULIS VIRŠ KALNŲ

Pušys kalnuose
Jau išryškintos visos,
Ir šakos matyt
Lig mažiausio spyglelio —
Rudens nakties mėnulis...

ŽIEMOS MĖNULIS

Atrodo, tarsi
Žemėn lėktų iš dangaus
Mėnulio blyksniai —
Gula sniegulės nakčia
Keleiviui ant rankovių.

ŽVELGIU Į KATĖS FORMOS KVAPNIŲJŲ ŽOLIŲ SMILKYTUVĘ, PRIMINUSIĄ MAN POETĄ SAIGIO

Lūkesčiai mūsų
Sklinda lig pačio dangaus
Kvapniomis srovėmis,
Kad be pėdsako dingtų...
Dūmelis Fudzio viršūnėj.

SENOLIS BASIO

Tegu neperpratau
Slaptingosios gelmės
Senosios kūdros,
Bet atpažįstu ir dabar
Aš tekštelėjimą tyloj...

OKUMA KOTOMITIS

SVIRPLYS MĖNESIENOJE

Miegus išvaikęs,
Naktį į dangų žiūriu —
Ar teka mėnuo?
Čirpia šalia pagalvės
Apie kažką man svirplys.

SENIS

Šimtametis senis,
Iš jaunų žmonių nugirdęs,
Kad pasaulyje kažkas
Vėlei atsitiko,
Tik juoku atsako.

VARTAI

Štai ir šiandieną
Vos lig namų atslinkau,—
Veikiai, matyt, aš
Išeisiu pro šituos vartus
Ir nebegrįšiu.

PAVEIKSLAS

Pasaulyje
Aš nieko savo neturiu —
Galbūt tiktai
Tuos kalnus ir tas jūras,
Kur perkėliau paveikslan...

SUSIMĄSČIUS APIE KITĄ GYVENIMĄ

Rangų nereik man,
Nereik man garbingų vardų.
Čia, šitoj žemėj,
Gimti iš naujo norėčiau
Tuo, kuo buvau ligi šiolei.

© Vertimas į lietuvių kalbą,
Vladas Baltuškevičius, Jonas
Juškaitis, Donaldas Kajokas,
Gintaras Patackas, 1991

BŪTIES POEZIJA

Prieš mus praėjusio laiko pasaulis, gražiausia, tauriausia jo apraiška — poezija. Iškalta akmeny, įbrėžta molio, bambuko lentelėse, užrašyta papirusе ar gyvu žodžiu perduota iš kartos į kartą, ji stebuklingai pasiekė mūsų laikus ir štai atgyja sušildyta mūsų dvasios, įsiterpia į mūsų erdvę ir laiką, pasikartoja „dabar ir čia". Tekstai, kuriuos skaitytojas ras šioje knygoje — tai ne tik „Senovės Rytų poezija", tai pasaulio poezijos ištakos, grožinės literatūros pradžia. Įdėmus skaitytojas įžvelgs senąsias vagas, kuriomis poetinė ir filosofinė mintis tekėjo iš šumerų žemės per Babilonijos ir Hetitų kultūrą į senovės graikų ir semitų šalis, kaip iš kitos pusės šias kultūras maitino Egipto šaltiniai, kaip iš Graikijos per Romą senųjų kultūrų aidai pasiekė Šiaurės Europą. Taip pat galima pastebėti, kaip iš arijų Indijos ir Irano per zoroastrizmą ir manicheizmą religinės filosofinės idėjos pasiekė helenistinį pasaulį, maitino gimstančią krikščionybę, kaip vediškoji kultūra Indijoje įsiliejo į daugybę religijų ir su budizmo banga plūstelėjo į rytus, susiliedama su tenykštėmis kultūromis.

Kalbu būtuoju laiku, nors šios upės tekėti turbūt niekada nepaliovė. Šiandien vertėjų ir knygų leidybos dėka mes jaučiamės gyveną vientisame kultūros ženklų vandenyne. Mūsų liaudies dainose juntama sumoteriškėjusi Vedų dvasia, poezijoje naudojami graikiški metrai, viduramžių silabotonika, skamba senosios poezijos intonacijos. Šiuolaikinio žmogaus sąmonė tapo tikru Babilonu, kuriame sugyvena skirtingos pasaulėjautos, religijos, ideologijos.

Kiekviena kultūra pirmiausia kuria kalbą, o tik paskui poeziją, kuri savo ruožtu tobulina kalbą. Bendrinė kalba sąlygoja poetinę, primeta jai savyje įspaustą tautos pasaulėjautą, mąstymo būdą, savo išraiškos galimybes. Todėl bet kuria kita kalba parašytas eilėraštis, išverstas į lietuvių kalbą, tampa mūsų kultūros savastimi.

Šiame tome skelbiamus tekstus vertėjai interpretuoja pagal savo pasaulėjautą ir perteikia šiuolaikine kalba. Tiek jie, tiek skaitytojai gyvena visai kitame pasaulyje negu, tarkime, Vedų arijai. Mes nuo jų skiriamės ne tik išvystyta technologija, bet ir kai kuriais esminiais pasaulėjautos bruožais. Pavyzdžiui, arijai laiką suvokdavo kaip ciklinį procesą, mums jis labiau istoriškas;

Vedų mitai arijams buvo šventa ir neabejotina tikrovė, mes žinome tiek prieštaringų dalykų, kad esame mažų mažiausiai pasmerkti skirti tikėjimą ir žinojimą. Senovės žmogaus žinios apie pasaulį, nors ir sumišusios su prietarais, yra praktiškos ir naudingos; mes žinome daugybę dalykų, kurių niekada neprireiks gyvenime, bet, staiga iškritę iš civilizacijos lizdo „su visais patogumais", nežinotume, kaip elgtis.

Besidominčiam poezija žmogui labai svarbu perskaityti senuosius tekstus. Tik iš jų galima spręsti, kas poezijoje esminga, kas laikina. Tik juos apmąstant galima susikurti tvirtesnius poezijos vertinimo kriterijus, pajusti tikrąją jos paskirtį bei reikšmę. Senieji tekstai turi būtinumo antspaudą. Jie atsirado kaip viena žmogaus buvimą tvirtinančių įrangų, todėl yra būtiški. Tai ne eilės, skirtos maloniam pasiskaitymui. Senieji kūriniai arba atspindėdavo genties religinę-mitologinę patirtį, arba tiesiogiai būdavo skiriami religinėms apeigoms. Kūrinio poetinės savybės, „grožis" nebuvo savitikslis, o reikalingas tam, kad savo darnia forma kūrinys galėtų paveikti dievus, gamtos jėgas, užtikrinti bendruomenei aukštesnio pasaulio paramą. Tad poetinio veiksmo tikslas buvo ne tik išgyventi būtį, bet ir ją paveikti. Tai pasakytina net apie senovės Egipto meilės lyriką, kuri yra visiškai „pasaulietiška", asmeniška, nors tokia pat kupina magijos kaip ir kiti senieji tekstai.

Panašiomis savybėmis pasižymi senoji kinų ir japonų poezija. Pirmuosiuose jų poezijos rinkiniuose „Šidzinge" ir „Manjosiu" randame senovinių apeigų atgarsių. Jų kūrėjai ir sudarytojai tikėjo magiška žodžio galia (japonai tam net turėjo specialų „poetinį" terminą — „kotodama-sinko"). Poetinė forma jiems buvo priemonė veikti tikrovei. Tačiau šiame tome pateikiama kinų ir japonų poezija priklauso jau klasikiniam laikotarpiui. Laiko požiūriu ji keliais tūkstantmečiais nutolusi nuo šumerų ar egiptiečių. Tai autorinė poezija. Jos kūrėjų santykis su būtimi individualus. Poetinis kūrinys — jau nebe genties apeigų reikmuo, nors taip pat aktyviai veikia mūsų dvasinį pasaulį,— tai jau vidinių kūrėjo ir suvokėjo apeigų reikmuo. Eilėraštis — tai raktas, atveriantis tas mūsų dvasios galias, kurios padeda išgyventi pasaulio vienovę, pajusti būtį. Pavyzdžiui, japonų trieilis haiku — tai metafora, kurią suvokiant nuskaidrėja dvasia. Dzeno vienuoliai kurdavo haiku dvasinių pratybų metu ir čia pat juos naikindavo, kad protas neprisirištų prie kūrinio pavidalo, o vienuolio „aš"— prie meninės vertės.

Tad nuo pat savo atsiradimo poezija buvo svarbi dvasinės veiklos sritis. Būdama tarp žmogaus ir būties, ji visada stengėsi vieną pritaikyti kitam. Tokia turbūt ir yra poezijos paskirtis, jos gilioji esmė. Bent jau tokią ją mums liudija senieji tekstai.

*

Keistas literatūros kūrinių likimas. Žūsta didžiulės bibliotekos, sudūla knygų ritiniai, išlieka nereikšmingi fragmentai, moksleivių pratybų lentelės, o greta jų — tikri poezijos šedevrai. Kokia tvarka jie išlieka? Kaip tas ar ki-

tas žmogaus kūrinys išsiperka iš visagalių užmaršties dievų ir lieka gyvuoti dar vienam atminties ciklui? Šios paslapties dievai neišduoda. Jie leidžia surasti mums tik menką savo lobio dalelę — keletą pusiau įskaitomų tekstų, tik jiems vieniems žinomu tikslumu atspindinčių visumą. Tokia yra senovės Egipto literatūra. Tokios yra visos senovės literatūros.

Senovės Egipto karalystė atsirado IV—III tūkstantmečių pr. m. e. sandūroje dabartinio Egipto žemėse. Mokslininkų nuomone, pirmiausia mažos valstybėlės susijungė į Aukštutinio ir Žemutinio Egipto karalystes, paskui Aukštutinis Egiptas nukariavo Žemutinį, ir visą šalį ėmė valdyti vienas faraonas. Apie tris tūkstantmečius gyvavo ši karalystė, kol 332 m. pr. m. e. ją nukariavo Aleksandras Makedonietis, o 30 m. pr. m. e. tapo Romos provincija.

Senovės Egipto literatūra skirstoma į šiuos laikotarpius:

I. Ankstyvosios karalystės literatūra — III tūkstantmetis pr. m. e.
II. Vidurinės karalystės literatūra — XXI—XVII a. pr. m. e.
III. Naujosios karalystės literatūra — XVI—IX a. pr. m. e.
IV. Demotinė literatūra — VIII a. pr. m. e.— III a. m. e.

Iš Ankstyvosios karalystės literatūros mus pasiekė vadinamieji „Piramidžių tekstai". Tai piramidžių koridoriuose ir kamerose iškalti XXVII—XXIV a. pr. m. e. religiniai tekstai — vieni seniausių žmonijos rašto paminklų. Šioje knygoje — tai „Ryto saulei", „Deivei", „Ptachotepo pamokymai" (pasiekusi mus Vidurinės karalystės redakcija).

Vidurinės karalystės literatūra — tai senovės Egipto literatūros klasikinis laikotarpis. Tada buvo užrašinėjamos pasakos, kuriami biografiniai veikalai, filosofinė poezija, himnai. Šiam laikotarpiui priklauso „Nilo pašlovinimas", „Arfininko giesmė", „Nusivylusiojo pasikalbėjimas su savo siela".

Didžioji pasiekusios mus senovės Egipto poezijos dalis — iš Naujosios karalystės laikotarpio. Daugiausia tai XIV—XII a. pr. m. e. nuorašai. Šios poezijos tematika įvairi: himnai dievams (Atonui, Chatchor), raudos, eiliuoti apmąstymai, meilės lyrika.

Naujoji Egipto karalystė nusitęsė iki ketvirtojo Nilo slenksčio, suklestėjo sostinė Tebai. Vyko intensyvi prekyba su kaimyninėmis šalimis, padaugėjo turtingų žmonių. Nilo slėnis tais laikais jau buvo labai tankiai apgyventas. Turtingųjų namuose vyko puotos, skambėjo muzika, dainos. Padidėjo dėmesys meilės išgyvenimams, tad raštininkai kūrė daug meilės eilėraščių, kurie, perdavinėjami iš lūpų į lūpas, tapdavo liaudies dainomis.

To meto meilės poezija rafinuota, psichologiškai įžvalgi, aistringa.

Puikiai užmeta kilpas Sesuo,
Mokesčiai gyvulių jai nerūpi.
Man ant kaklo ji užneria kilpą iš savo plaukų,
Akimis ji mane prisitraukia,
Karolių vėriniais apraizgo,
Žiedo antspaudu paženklina.

Kaip taikliai, paprastai ir poetiškai šiose eilutėse keli šimtmečiai prieš Homerą pavaizduota Odisėjo — Kirkės situacija! Kiek čia išminties, humoro ir aistros! Tokia poezija negali atsirasti tuščioje vietoje. Tam reikia turtingos poetinės tradicijos. Matyt, jos iš tikrųjų būta. Juk nuo „Piramidžių tekstų" iki Naujosios karalystės poezijos prabėgo daugiau kaip tūkstantmetis. Net iš mus pasiekusių fragmentų galime spręsti, kokia turtinga buvo ši tradicija žanrų ir temų požiūriu ir kokia meniškai brandi.

Iš amžių glūdumos ataidi lakoniški, gilūs „Ptachotepo pamokymai", pesimistiški, bet kupini poetinio saiko „Nusivylusiojo pasikalbėjimo su savo siela" žodžiai, apmąstymai apie Tiesą „Puotoje". „Giesmė iš mirusio valdovo Antefo namų..." griauna paplitusį požiūrį į senovės egiptietį kaip į žmogų, tesirūpinantį pomirtiniu gyvenimu. Čia verta pacituoti lietuvių egiptologę M. Rudzinskaitę-Arcimavičienę: „...juo labiau aš įsigilinu betyrinėdama Aigipto literatūros paminklus, juo labiau man krinta į akis faktai, kurie kalba ne apie mirties kultą, o apie gyvenimo kultą Aigipte". „Raštininkų pagarbinimas" atskleidžia to meto požiūrį į literatūrą ir jos kūrėjus. Meilės ir dėkingumo kupinas „Nilo pašlovinimas" — himnas Egipto maitintojui, gyvybę teikiančiam dievui Chapiui.

Senovės egiptietis daug mąstė apie mirtį. Žmogaus gyvenimas — tai pasiruošimas amžinybei. Pomirtinis gyvenimas Amžinybės Mieste kur kas svarbesnis už žemiškąjį, nes jis nesuvokiamai ilgas. Senovės Egipto kultūra paliko daug ženklų, išduodančių amžinybės ilgesį: piramidės su akmenyje iškaltais užrašais, mumijos, gausi į aną pasaulį nukreipta magija. Laidojimo ritualas buvo labai sudėtingas — nuo jo atlikimo tikslumo priklausė, kaip mirusįjį priims ano pasaulio dievai. Egipto „Mirusiųjų knyga" — tai mirusiojo vadovas į Amžinybės Miestą, nurodantis, kas yra mirtis, kaip reikia elgtis sunkiame kelyje į anapus, kaip kalbėti Didžiajame Dviejų Tiesų Kieme, kuriame velionis bus teisiamas už savo poelgius. Pilni „Mirusiųjų knygos" nuorašai mus pasiekė iš XV a. pr. m. e., bet jos fragmentų jau yra „Piramidžių tekstuose".

Senovės Egipto literatūra darė daug įtakos aplinkinių tautų kultūroms. Jos atgarsių randame žydų literatūroje, tai yra Biblijoje („Giesmių giesmė", „Saliamono pamokslo žodžiai", kai kurios psalmės), hetitų, ypač churitų kilmės tekstuose. Antikinėje poezijoje egiptietiškų motyvų yra Sapfo, Anakreonto, Teokrito, Katulo, Horacijaus, Vergilijaus, Propercijaus, Ovidijaus kūryboje. Per juos senovės Egipto poezijos motyvai pasiekia mūsų laikų poeziją ir staiga atsiranda nieko apie juos nenutuokiančio šiuolaikinio poeto kūryboje.

*

Šalia Egipto senovės pasaulyje buvo dar vienas kultūros židinys. Maždaug IV tūkstantmety pr. m. e. į pelkėtą, derlingą Tigro ir Eufrato slėnį atklydo nežinomos etninės kilmės šumerų, arba šumeriečių, gentys. Jie nusausi-

no pelkes, sudėtinga užtvankų ir kanalų sistema pažabojo Tigro ir Eufrato potvynius, įkūrė miestus-valstybes. III tūkstantmečio pr. m. e. pradžioje šumerai išrado raštą, vadinamąjį dantiraštį. Rašė jie nusmailinta nendrine lazdele minkšto molio lentelėse, kurias vėliau išdžiovindavo saulėje.

Archeologai surado keletą tokių molinių lentelių saugyklų Nipūre, Megide, senojoje hetitų sostinėje Chatuše (prie dabartinio Bohazkėjaus), Ašure, Ninevijoje, Mesopotamijos pietuose esančiame Uruke (dabar Varka) ir kitur. Molis pasirodė labai patvari medžiaga, todėl šumerų—babiloniečių raštijos palikimas dabar vienas gausiausių pasaulyje. Didžiausia archyvų dalis — ūkiniai, juridiniai, administraciniai dokumentai, labiau dominantys istorikus. Literatūros paminklai sudaro nedidelę tų archyvų dalį. Tai dažniausiai fragmentiški, atsitiktiniai nuorašai, šumerų mokyklos „edubos" („lentelių namai") mokinių rašyti diktantai. Todėl ilgesnis kūrinys būna sudėliotas iš skirtingose vietose rastų lentelių.

Šumerų literatūros laikotarpis truko maždaug pusantro tūkstantmečio. Jis baigėsi II tūkstantmečio pr. m. e. pradžioje su trečiąja Uro miesto dinastija. Šumerų arealo šiaurėje nuo seno gyveno semitai — akadai, kurių kultūra formavosi šumerų įtakoje. III tūkstantmečio pr. m. e. antrojoje pusėje akadai prasiskverbė į Mesopotamijos pietus, ir XXII a. pr. m. e. jų valdovas Sargonas Didysis sujungė visą Mesopotamiją į vieną valstybę. Prasidėjo semitinės akadų (babiloniečių) kultūros laikotarpis. Babiloniečiai kalbėjo akadų kalba, tačiau etniniu požiūriu tai buvo akadų ir šumerų mišinys.

IX—VII a. pr. m. e. Babiloniją užkariavo galinga Mažosios Azijos valstybė Asirija. VII a. pr. m. e., kaimynų midų padedami, babiloniečiai nugalėjo Asiriją, ir po to šimtą metų egzistavo Naujoji Babilonija, iki ją užkariavo persai.

Istorijos fone Mesopotamijos literatūra skirstoma į šiuos laikotarpius:

III tūkstantmečio pr. m. e. pradžia. Pirmieji literatūriniai tekstai šumerų kalba — himnai dievams, mitų nuotrupos, dievų sąrašai, patarlės ir priežodžiai, sakmės.

III tūkstantmečio pr. m. e. pabaiga — II tūkstantmečio pr. m. e. pradžia. Svarbiausi šumerų literatūros paminklai (daugiausia iš Nipūro miesto archyvų) — himnai, mitai, epo nuotrupos, maldos, apeigų dainos, mokykliniai, didaktiniai tekstai. Pirmieji literatūriniai tekstai akadų kalba. Ankstyvoji Gilgamešo epo versija.

II tūkstantmečio pr. m. e. pabaiga. Didžioji literatūros paminklų akadų kalba dalis. Poema apie pasaulio sukūrimą, himnai, maldos, užkeikimai, didaktinė literatūra.

I tūkstantmečio pr. m. e. vidurys. Asirų karaliaus Ašurbanapalo biblioteka. Pagrindinė Gilgamešo epo versija.

Tyrinėti šumerų literatūrą buvo pradėta vėliau negu akadų, nes šumerų tekstai buvo sunkiau įskaitomi. Vienas pirmųjų reguliariai skelbti šumerų tekstus pradėjo amerikiečių mokslininkas S. N. Krameris. Tuomet buvo pas-

tebėta, jog dauguma babiloniečių literatūrinių siužetų perimta iš šumerų, jog tarp šių dviejų literatūrų esama glaudaus ryšio.

Dauguma šumerų tekstų datuojama XIX—XVIII a. pr. m. e. Tada šumerų kalba jau buvo mirusi, tapusi rašto, mokslo kalba, panašiai kaip viduramžių Europoje — lotynų. O gal tai paskutiniai šumerai mirštančia savo kalba dar stengėsi įamžinti savo kultūros palikimą? Dauguma tekstų pasiekė mus jau daugelį kartų perrašyti įvairaus meistriškumo perrašinėtojų ar net „edubos" moksleivių, todėl tekstuose daug neaiškių vietų. Be to, patys mokslininkai dar gerai nemoka šumerų kalbos.

Lygindami šumerų ir babiloniečių literatūras, matome, kad pirmoji dar dažnai neatsieta nuo ritualo, kurį lydėdavo ir aiškindavo, antroji labiau skirta skaitymui, pasakojimui. Šumerų tekstuose daugiau pakartojimų, atliepiančių hipnotizuojančiam apeigų ritmui, mažiau nuorodų į tai, kas sako konkrečius žodžius, nes veiksmo dalyviai tai regi savo akimis. Pavyzdžiui, du šiame tome skelbiami tekstai — šumerų „Žynys į „Nemirtingojo kalną"..." ir ta babiloniečių epo dalis, kur kalbama apie demono Chuvavos nugalėjimą. Pastarasis tekstas aiškesnis ir nuoseklesnis, tačiau pirmasis turi daugiau poetinio žavesio ir išraiškos magijos.

Nėra išlikusio pilnesnio šumerų Gilgamešo epo varianto, tik atskiri fragmentai. Tai taip pat rodo, kad šumerai epą suprato kaip atskirų mitinių pasakojimų (giesmių, himnų), atliekamų įvairiomis progomis, rinkinį. Babiloniečių epo būta net kelių nuorašų. Nė vienas jų, deja, neišliko, bet, sudėję įvairiose vietose aptiktus fragmentus, gauname nuoseklų pasakojimą.

Šumerų Gilgamešo charakteris beveik statiškas, herojaus likimas labiau priklauso nuo dievų valios, o tai būdinga visiems seniesiems Rytų epams. Enkidu vaizduojamas kaip Gilgamešo vergas, tarp jų nėra sudėtingesnio emocinio ryšio.

Babiloniečių Gilgamešo charakteris rutuliojasi per visą epą. Jaunas, nežinantis, kur dėti savo jėgą, smarkuolis, sutikęs draugą Enkidu, tampa subrendusiu vyru, pasiryžusiu nugalėti visą pasaulyje esantį blogį. Netekęs draugo, tarsi koks Buda po kelių tūkstantmečių jis suvokia šio pasaulio vertybių trapumą neišvengiamos mirties akivaizdoje ir iškeliauja ieškoti amžino gyvenimo. Ir tas vyras, kurio veidas panašus į „einančio tolimuoju keliu" veidą, jau nebe lengvabūdiškas jaunuolis, gaudantis Uruko moteris, kol jų vyrai dirba privalomus darbus. Tai greičiau viduramžių riteris, ieškantis šventojo Gralio. Gilgamešo epas kaip ir šiuolaikinė filosofija kelia būties klausimus ir ieško į juos atsakymo. Herojaus veiksmai priklauso ne tik nuo lemties, bet ir nuo jo valios, ir už juos herojui tenka atsakomybė.

*

XVIII—XIII a. pr. m. e. Mažosios Azijos pietrytinėje dalyje gyvavo Hetitų valstybė. Pirmieji apie ją 1880 m. prabilo airių misionierius V. Raitas ir anglų mokslininkas A. H. Seisas. Tačiau tikroji pažintis su hetitais prasidėjo

mūsų amžiaus pradžioje, Bohazkėjuje radus didžiulį dantiraščio lentelių archyvą. Pasirodė, kad ši vietovė, esanti už šimto kilometrų į rytus nuo Ankaros,— tai senovės Hetitų valstybės sostinė Chatušas. Čekų mokslininkas B. Hroznas antrajame dešimtmetyje perskaitė hetitų rašmenis ir nustatė, kad jų kalba priklauso indoeuropiečių kalbų šeimai. Taip prasidėjo hetitų literatūros tyrinėjimai.

Mokslininkai Hetitų valstybės istoriją skirsto į tris laikotarpius: Senoji karalystė — XVIII—XVI a. pr. m. e., Vidurinė karalystė — XV a. pr. m. e., Naujoji karalystė — XIV—XIII a. pr. m. e.

Seniausi hetitų literatūros paminklai siejasi su Kaneso (Nesos) miesto vardu. Patys hetitai savo kalbą vadino kanesietiška, o seniausius indoeuropietiškus savo dievus — Pirvą (vardas gimininigas mūsų Perkūnui), Siu Sumisą (Dievą Mūsų) — Kaneso dievais. Tais laikais hetitai patyrė stiprią chatų tautelės — senųjų indoeuropiečių, vietinių šiaurės rytinių Mažosios Azijos sričių gyventojų — įtaką. Iš chatų perimta karaliaus rūmų sąranga, karaliaus ir karalienės titulai, kai kurie dievai. Nors pirmasis hetitų karalius Anitas, XVIII a. pr. m. e. užkariavęs Nesą, stengėsi čia įkurti amžiną Hetitų valstybės sostinę, jau po šimtmečio karalius Chatušilis perkėlė sostinę į chatų miestą Chatušą, tarsi įtvirtindamas negrįžtamą šių dviejų kultūrų susiliejimą.

Jau Senosios karalystės laikais chatų kalba buvo mirusi, o ja kalbėjusios tautos literatūra išversta į hetitų kalbą. „Mėnuo, nukritęs iš dangaus", „Mitai apie Kamrusepą", „Telepinas ir Okeano duktė", „Telepino išnykimas ir atsiradimas" — tai chatų kilmės tekstai.

Senosios karalystės laikais hetitų raštiją taip pat veikė Mesopotamijos dantiraštinė literatūra. Bohazkėjuje rasti hetitiški ir akadiški Gilgamešo epo fragmentai, hetitų valdovų vardu surašyti istoriniai dokumentai. Hetitų mituose randame nemažai babiloniečių dievų.

Hetitų kultūra nuo Senosios karalystės laikų patyrė nemažą pietinių kaimynų churitų įtaką. Jau Chatušilis I savo „Metraštyje" stebėjosi karo žygyje užgrobtais churitų turtais. Ši karinė pažintis ilgainiui gilėjo ir Naujosios karalystės laikais persmelkė visą hetitų kultūrą.

Vidurinės karalystės laikotarpiu hetitams teko patirti daug nelaimių. Priešiškos gentys puldinėjo net pačią sostinę Chatušą, šalyje siautė maras. Šitai atspindi ir to laikotarpio literatūra: „Malda maro metu", „Būrimas apie būsimą karą su churitais". Pamažu iš pietinių šalies sričių plito churitų įtaka. Iš dalies perimtas luvių ir churitų iki šiol dar neiššifruotas hieroglifų raštas. Karalių vardai antspauduose nuo Vidurinės karalystės laikų rašomi ir dantiraščiu, ir hieroglifais. Čia galima įžvelgti ir Egipto įtaką, kurios veikiamas formavosi churitų raštas. Šiam laikotarpiui priklauso „Kantucilio malda", „Himnai Saulei", kuriuose jaučiama tiek babiloniečių himnų Šamašui, tiek Egipto įtaka, tačiau matome ir grynai hetitiškų, o žvelgdami plačiau — indoiranietiškų bruožų.

Hetitų ir churitų literatūra — tai grandis, jungianti šumerų ir akadų literatūrą su graikiškąja, europietiškąja. Churitų poetinių tekstų vertimai — brandžiausia Vidurinės karalystės hetitų literatūros dalis. Tai „Poema apie viešpatavimą dausose", „Giesmė apie Ulikumį", „Epinės giesmės apie Kumarbį", „Poema apie Dievo Gynėjo viešpatavimą". Šiose mitologinėse poemose pasakojama apie churitų panteono dievų gyvenimą ir žygius.

„Poemoje apie viešpatavimą dausose" kalbama apie keturių dievų kartų pasikeitimą. Nėra abejonės, kad ši mitologija darė įtakos senovės graikams. Hesiodo „Teogonijoje" taip pat kalbama apie keturias dievų kartas, valdžiusias pasaulį nuo jo atsiradimo. Be to, hetitiškas tekstas siejasi su babiloniečių poema apie pasaulio sukūrimą. Dviejų pirmųjų hetitų-churitų poemos dievų kartų vardai — šumeriški-akadiški. Kumarbio ir Anu kova panaši į Egipto Horo ir Seto dvikovą. Iš Seto ir Kumarbio galvos dievai gimsta kaip Atėnė iš Dzeuso. Ketvirtos kartos hetitų-churitų poemos dievas — Audradievis (Tešubas) turi daug bendrų bruožų tiek su Dzeusu, tiek su kitų indoeuropiečių tautų griausmavaldžiais dangaus valdovais: kanesietišku Pirva, Vedų Indru, mūsų Perkūnu.

Iš Naujosios karalystės laikų mus pasiekė istoriniai, autobiografiniai, religiniai valdovų užrašai, užkeikimai, apeigų aprašymai. „Hetitų valdovės sapnas" tikriausiai buvo įamžintas tam, kad žyniai galėtų jį išaiškinti ir nusakyti ateitį. „Užkeikimas" ir „Vyriškumo grąžinimo apeigos" taip pat turi utilitarinę paskirtį, tačiau aistra ir tikėjimas, su kuriuo jie buvo tariami, daro juos būtiškais.

Tai galima pasakyti apie visą hetitų literatūrą. Ji nėra „grožinė" mūsų šiandienine prasme, nes jos meniškumas turi daugiau ritualinę reikšmę.

*

Maždaug XVIII—XVI a. pr. m. e. (kitais duomenimis, XVI—XIV a. pr. m. e.) iš šiaurės Mesopotamijos stepių atsikrausčiusios gentys užėmė žemes į rytus nuo Mirties jūros ir jose apsigyveno. Šie žmonės vadino save žydais — „ibrim", šis žodis reiškė „ateinantys iš už upės". Dalis jų, arba tai buvo kitos semitų gentys, skverbėsi toliau, pasiekė Egiptą, kur pateko faraonų valdžion ir turėjo vykdyti darbo prievoles. Kaip sakoma Biblijoje, 1250 m. pr. m. e. žydų pranašas Mozė išvedė juos iš Egipto ir po keturiasdešimties metų klaidžiojimo Sinajaus dykumoje atvedė į „pažadėtąją" Kanaano žemę. Taip XIII a. pr. m. e. pabaigoje į pietus ir pietryčius nuo Palestinos iš atskirų semitų genčių, garbinusių dievą Jahvę, susikūrė sąjunga ir pasivadino Izraeliu („Dievas kovoja"). XIII—XII a. pr. m. e. semitai įsiskverbė į Palestiną ir ten, susimaišę su vietiniais gyventojais, įkūrė savo valstybę. X a. pr. m. e. ši valstybė suskilo į Izraelį (šiaurės Palestina bei užjordanė) ir Judėją (pietinė Palestina). Šios dvi valstybės gyvavo iki VII a. pr. m. e. Per visą jų gyvavimo laikotarpį tęsėsi „pranašų" veikla. Tai buvo iš įvairiausių visuomenės sluoksnių

kilę dvasiniai mokytojai, savo ugningomis kalbomis smerkę nusigręžusius nuo Dievo savo tautiečius, jų dorovinį sugedimą ir socialinę neteisybę.

722 m. pr. m. e. Izraelį užkariavo Asirija ir jo žmones išsklaidė po visus Artimuosius Rytus. 597 m. pr. m. e. karalius Nabuchodonosoras paėmė Jeruzalę ir žydus išvarė Babilonijos nelaisvėn. 538 m. pr. m. e. persų karalius Kyras užkariavo Babiloniją ir leido žydams grįžti į Jeruzalę. Ten jie, pakaitomis priklausydami čia Persijos, čia Sirijos, čia Egipto valstybėms bei Romos imperijai, išsilaikė iki 132—135 m. vykusio antrojo žydų sukilimo prieš romėnus, kuriam pralaimėjus buvo išsklaidyti po visą Romos imperiją.

Tokia bendrais bruožais yra senoji žydų tautos istorija, atsispindinti Biblijoje ir kaimyninių valstybių analuose.

Tiksliai nežinoma, kada žydai sukūrė savo raštą,— gal XII a. pr. m. e., gal dar anksčiau. Rašydavo ant nepatvarių medžiagų — papiruso ar odos, todėl senųjų tekstų neišliko. Iš kartos į kartą buvo perduodamos, perrašinėjamos tik tos knygos, kurios buvo įtrauktos į žydų tikėjimo kanoną ir laikomos šventomis, įkvėptomis patieș Dievo.

Seniausiomis laikomos Pradžios, Išėjimo, Kunigų, Skaičių, Pakartoto įstatymo knygos, sudarančios svarbiausią žydų kanono dalį Penkiaknygę, arba Torą. Jos visos pagal tradiciją priskiriamos Mozei, tačiau datuojamos IX—VIII a. pr. m. e.

VII—VI a. pr. m. e. užrašytos istorinės knygos — Jozuės, Teisėjų, I—IV Karalių, dalis Dovydo psalmių. „Antrosios šventyklos" laikotarpiui, tai yra po Babilonijos nelaisvės, priskiriamos šiame tome skelbiamos Jobo knyga, Ekleziastas, „Giesmių giesmė", nors kai kurios pastarosios dalys gali būti gerokai senesnės.

Galutinai žydų kanonas, arba Biblija (graikiškai „Knyga"), susiformavo I a. Ji buvo išversta į graikų kalbą ir, pavadinta „Septuaginta", paplito tarp hebrajų kalbą pamiršusių diasporos žydų. Ir šiandien kai kurios Biblijos knygos tėra išlikusios graikų kalba.

Kanonizuojantis krikščionybei, žydų šventosios knygos tapo krikščioniškos Biblijos dalimi — Senuoju Testamentu — ir, išverstos į daugybę kalbų, plačiai paplito pasaulyje. Galima teigti, jog tai knyga, turėjusi daugiausia įtakos šiuolaikinei Europos ir Amerikos kultūrai. Jos vaizdai ir idėjos įkvėpė filosofus ir mistikus, poetus ir dailininkus, skulptorius, architektus ir muzikus. Per Mozę gauti Dešimt Dievo Įsakymų tapo krikščioniškojo pasaulio dorovės dogma.

Turint visa tai omenyje, gali kilti įtarimas, kad Biblijos tekstas yra akylų rašto žinovų iškupiūruotas, nuglaistytas, išgrynintas. Tačiau taip nėra. Žydai visada jautė didžiulę pagarbą Rašto raidei, net teikdami jai pirmenybę prieš gyvąją dvasią. Todėl šventųjų knygų tekstai nuo pat senųjų laikų išliko beveik tokie, kokie buvo užrašyti, o nepatekusi į kanoną literatūra dingo užmarštyje.

Žanriniu požiūriu Biblija labai įvairi. Tai ir istoriniai analai, ir įkvėpta Dovydo Psalmių, Pranašų knygų, „Giesmių giesmės" poezija, ir Jobo filosofinė drama, ir Ekleziasto filosofinių ištarų rinkinys, ir Rutos, Esteros, Tobito knygų pamokančios buitinės istorijos. Literatūrinė-dvasinė šių kūrinių vertė nevienoda. Šalia taurios Psalmių poezijos skaitome blankų Kronikų knygų tekstą, šalia pranašų religinės aistros regime taikius Palestinos miestus puolančių klajoklių semitų žiaurybes.

Jobo knyga — vienas žydų raštijos šedevrų. Tai filosofinė drama, kurioje dievobaimingas žmogus Jobas jausmingai klausinėja Dievą, kokia teisiajam tenkančių kentėjimų prasmė. Jis reikalauja Dievą atsakyti, už ką jam tokie išbandymai. Dievas prabyla iš debesies, Jobas suvokia savo menkumą ir nusižemina Jo akyse. Jobo kančios priežastis — ne šiame pasaulyje,— tai Dievo ir šėtono ginčo pasekmė. Jobo vargų pabaigą taip pat nulemia ne šio pasaulio jėgos. Tokie „nežemiški" siužetiniai rėmai rodo, kad į Jobo klausimą Senasis Testamentas atsakyti negali.

Ekleziasto, arba Pamokslininko, knyga žydiškai pažodžiui vadinasi „Žodis Koheleto, Dovydo sūnaus, Jeruzalės karaliaus". „Koheletas" graikiškai verčiamas „ekleziastu" („ekklēsia"—„susirinkimas", vėliau — „bažnyčia"). Knygos autoriumi simboliškai laikomas karalius Saliamonas. Knyga neturi aiškesnio plano. Tai filosofinių aforizmų rinkinys, kur mintis juda laisvai, kartojasi, tikslina save pačią. Tai apmąstymai apie žmogaus gyvenimo beprasmiškumą ir tuštybę. Ekleziastas kaip ir Jobas klausia, kaip atlyginama už gerus darbus. Jobas remiasi rašto raide ir visiškai pasitiki Dievu, Ekleziastas nusiteikęs pesimistiškiau ir skeptiškiau — šiame pasaulyje jis išeities nemato. Apskritai šios knygos idėjos neįprastos Biblijos kontekste. Pirmieji Ekleziasto žodžiai skamba tartum budistų sutra, jo samprotavimuose jaučiama helenistinė dvasia. Manoma, kad knyga sukurta Palestinoje III a. pr. m. e. Joje rastume bendrų minčių su egiptiečių „Arfininko giesme", „Nusivylusiojo pasikalbėjimu su savo siela". Greičiausiai joje pavaizduota mąstančio žmogaus dvasios būsena, kai jobiškasis tikėjimas neteko pagrindo, o Kristus dar neatėjo skelbti savo mokymo.

„Giesmių giesmė"— tai lyrinių meilės eilėraščių ciklas, kur mylimasis ir mylimoji kalba apie susijungimo džiaugsmą ir išsiskyrimo liūdesį. „Giesmių giesmė" pagal tradiciją priskiriama Saliamonui, tačiau tyrinėtojai nustatė, kad atskiros jos dalys nevienodo senumo. Be to, tekste, be jaunojo ir jaunosios žodžių, jaučiamos lyg ir choro partijos. Gali būti, jog tai senovinio vestuvių ritualo metu dainuotos dainos. „Giesmių giesmės" poetinės intonacijos taip pat primena Egipto meilės lyriką. Šis kūrinys interpretuojamas labai įvairiai. Aiškinama, jog tai Jahvės meilės Izraeliui alegorija, krikščionys joje mato Kristaus ir Bažnyčios, Šv. Dvasios ir Mergelės Marijos, Kristaus ir Mergelės Marijos dvasinės santuokos alegoriją. Šiaip ar taip, pačiame tekste nėra nuorodų į alegoriją kaip kitose Biblijos knygose. Galbūt todėl šis nuostabiai

gražus, žemišką meilę apdainuojantis poezijos kūrinys susilaukė tiek interpretacijų.

Dėl „Giesmių giesmės" ir Ekleziasto kanoniškumo ne kartą ginčytasi. Greičiausiai kaip tik šių knygų poetinės ypatybės ir akivaizdus jų įkvėptumas nulėmė tai, kad jos pasiliko Biblijoje ir šitaip pasiekė mūsų laikus.

*

Indijoje nuo senų senovės gyvena daug tautų, kalbančių skirtingomis kalbomis. Šiaurės Indijoje buvo kalbama sanskritu, vėliau — vietiniais prakritais, taip pat priklausančiais indoeuropiečių kalbų grupei. Pietų Indijoje buvo kalbama dravidų (tamilų, kanariečių, andharų) kalbomis, dešimčių smulkių tautelių kalbos priklauso tibetiečių-birmiečių ir mundų kalbų grupėms. Tad senovės indų literatūra nevienalytė tiek kalbiniu, tiek etniniu požiūriu. Ji buvo kuriama skirtingais istorijos laikotarpiais, rėmėsi skirtingomis kultūros tradicijomis.

Šiame tome pateikiami seniausi bei reikšmingiausi indų poezijos, sukurtos vediškuoju ir klasikiniu sanskritu bei tamilų kalba, pavyzdžiai.

Sanskritas — dabar jau mirusi senovės indoarijų kalba, turinti daug bendrų šaknų su baltų, slavų ir kitomis indoeuropiečių grupės kalbomis. Ja kalbėjo gentys, vadinusios save arijais, atėjusios į šiuolaikinio Pandžabo teritoriją apie II tūkstantmečio pr. m. e. vidurį. Mokslininkai iki šiol diskutuoja dėl arijų protėvynės vietos.

Nežinia, ar atėjūnų gentys rado ir sunaikino gana gerai įsivyščiusią Harapos, arba Indo slėnio, civilizaciją (III—II tūkstantmetis pr. m. e.), ar senieji miestai jau buvo sugriauti anksčiau. Iki šiol nepavyko perskaityti Harapos įrašų. Arijai tais laikais nestatė miestų, šventyklų, nepaliko ryškesnių medžiaginės kultūros pėdsakų. Tačiau jie paliko ir perdavė iš kartos į kartą iki mūsų dienų milžinišką kultūros paminklą — Vedus. Tai didžiulis sakralinių poetinių tekstų rinkinys, kurio apimtis, senumas, meninė ir mokslinė vertė neturi sau lygių.

Iš viso yra keturi Vedai: Rigvedas, Jadžurvedas, Samavedas, Atharvavedas. Pats seniausias Rigvedas, jame kiti Vedai neminimi. Jį sudaro 1028 himnai. Pats nesavarankiškiausias — Samavedas: dauguma jo giesmių yra Rigvedo tekste. Jadžurvedas ypatingas tuo, kad jame detaliai aprašomi apeigų ritualai. Atharvavede surinktos maginės formulės, maldos, įvairūs užkeikimai. Šie Vedai sudaro vediškosios literatūros branduolį — samhitą. Vedas — tai šventas žinojimas, šventa išmintis, kuri tegali būti perduota šruties („girdėjimas", „klausymas") būdu. Per šrutį ateina įkvėpimas ir apreiškimas. Tik išrinktieji gali išgirsti šventąją kalbą.

Vediškajai literatūrai priskiriami dar šie šruties tradicijai priklausantys tekstai: Brahmanai (Vedų komentarai), aranjakai („miškų mokymai") ir Upanišados („slaptieji mokymai").

Dalis vediškosios literatūros priklauso smričio („atsiminimas“) tradicijai. Tai pažinimas, kuris ateina įsimenant, mokantis. Tai įvairios sutros, gramatiniai, juridiniai, medicininiai ir kitokie traktatai.

Kai kurie tyrinėtojai tvirtina, kad didelė dalis Rigvedo himnų buvo sukurta dar arijų protėvynėje. Kiti Vedai, o juo labiau likusi vediškosios literatūros dalis susiformavo Indijoje maždaug iki I tūkstantmečio pr. m. e. vidurio. Šių tekstų jau negalėjo neveikti vietinės sąlygos ir dravidų (vietinių gyventojų) kultūra.

Vyrauja nuomonė, jog Rigvedas sukurtas II tūkstantmečio pr. m. e. pabaigoje—I tūkstantmečio pr. m. e. pradžioje. Himnai buvo laikomi šventais. Juose nebuvo galima pakeisti nė vienos raidės ar tarimo intonacijos. Todėl šis milžiniškas tekstas beveik be nuostolių pasiekė mūsų dienas. Jame liko įšaldyta kalba (vediškasis sanskritas), mitologija, arijų pasaulėjauta, pasaulėžiūra, buities atspindžiai.

Rigvedas suskirstytas į dešimt knygų, vadinamų mandalomis. Seniausiomis laikomos „šeimyninės mandalos“ (II—VIII), kurių kiekvienos autorystė pagal tradiciją priskiriama vienos šeimos dainiams (rišiams). IX mandalos himnai skiriami Somui. Tikriausiai jie išrinkti iš kitų knygų patogumo sumetimais.

Himnus giedodavo aukojimo ir kitų religinių apeigų metu. Rigvedo himnu specialus žynys — hotaras šaukdavo dievus atvykti į apeigas. Dalis himnų — filosofiniai, kosmogoniniai — lyg ir nesusieti su konkrečiais ritualais. Galbūt jie buvo giedami didžiųjų religinių švenčių metu.

Viena didžiausių švenčių — žiemos saulėgrąža, mūsų Kalėdos. Pažymėtina, kad ją švenčia tik šiauriau gyvenančios tautos. Arijai laiką įsivaizdavo kaip ciklišką vyksmą. Metų ciklo pradžioje dievas Indras nukaudavo demoną Vritrą, tai yra įvykdydavo kosmogoninį kūrimo veiksmą, atnaujindavo pasaulį. Himnus, somą ir maistą aukojantis arijas tikėdavo, kad nuo jo aukos priklauso dievų, lemiančių pasaulio buvimą, galia ir sugebėjimas atlikinėti savo funkcijas, o per tai — paties aukotojo būtis.

Rigvedo stilius sudėtingas, tekstas prisodrintas prasmių. Kiekvienas įvaizdis turi simbolines reikšmes, jį galima aiškinti įvairiopai. Taip pat Vedų mitologijoje gausu pasikartojančių siužetinių struktūrų. Tuo paremta daugiaprasmė himnų poetika. Pavyzdžiui, „Himnas aukojamam žirgui“ nuo pradžios iki galo giedamas keliais prasminiais „registrais“. Dangiškas žirgas—Somas—Saulė — tai vedamo aukoti paprasto žirgo atitikmenys kitose būties sferose. Atskiri tropai siejasi čia su viena, čia su kita sfera, sudarydami netikėtus prasminius sąskambius. Tai daroma ne dėl poetinio efekto. Himno poetika kaip ir aukos filosofija remiasi skirtingų pasaulio sferų — žemės, oro, dangaus — vienybe ir ją teigia. Sugiedotas himnas ir paaukota auka žemėje veikia kitas būties sritis.

Naujas sanskrito literatūros raidos etapas — dvi didžiulės epinės poemos „Mahabharatas“ ir „Ramajanas“. Pirmą kartą apie jas užsimenama IV a. pr.

m. e. Gyvu žodžiu jos buvo perduodamos iš kartos į kartą ir užrašytos klasikiniu sanskritu III—IV a. Tuo metu „Mahabharatą" sudarė apie 100 000 dvieilių (šlokų), „Ramajaną" — apie 24 000. Jų autoriais laikomi legendiniai dainiai Vjasas ir Valmikis, nors daugumos mokslininkų nuomone, abu epus kūrė daugelis poetų net keletą šimtmečių. Skirtingai nuo Vedų, šių epų dainiai keisdavo tekstą, papildydavo naujais epizodais.

„Mahabharate" aprašomas bharatų genties vidaus karas, kurio metu žuvo kone visi jos vyrai. „Ramajane" vaizduojamas didvyrio Ramo žygis į Lanką (Ceiloną) išvaduoti žmonos Sitės iš demono Ravano nelaisvės. Gali būti, jog šis epas atspindi arijų skverbimąsi į pietus. (Sitė — suartos dirvos deivė.)

„Mahabharatas" kartais gretinamas su Homero „Iliada". Abiejose poemose yra siužeto ir struktūros panašumų. Sanskrito epų kūrėjus labiau domino dorovinė jų herojų veiklos prasmė. Vieni veikėjai vadovaujasi dharmu (kosminis doros principas), kiti — savo įgeidžiais ir emocijomis. Nugali tie, kurie vadovaujasi dharmu, tikriau nugali pats dharmas, nes pergalė nėra atlyginimas už teisingą gyvenimą. Pergalės apskritai neverta geisti. Kiekvienas gyvena pagal savo karmą ir laisvai renkasi, siekti dorybės ar ne. Manoma, kad mitologiškai „Mahabharato" kova — tai kosmogoninės Vedų kovos tarp Indro ir Vritro tęsinys.

Viena „Mahabharato" dalių vadinasi „Bhagavadgyta" („Viešpaties giesmė"). Tai švenčiausia hinduizmo knyga. Joje išdėstytas dvasinis Krišno, Višnaus avataro, mokymas. Prieš pagrindinį dviejų bharatų genties giminių, Pandavų ir Kauravų, mūšį Kurų lauke Krišnas, dalyvaujantis kovoje kaip Pandavų didvyrio Ardžuno važnyčiotojas, aiškina šiam dharmą, atskleidžia būties paslaptis. „Bhagavadgyta"— tai vienas įkvėpčiausių pasaulio poezijos kūrinių. Minties gilumas, dvasinė įžvalga joje dera su archaiškai paprasta, saikinga kalba. Iki mūsų dienų parašyta daugybė „Bhagavadgytos" komentarų, kurie neretai tik išsklaido kūrinio vaizdą, daugina žodžių apie tai, ko neįmanoma pasakyti žodžiais.

Tamilų tauta, gyvenanti Indijos pietuose, taip pat turi seną ir tvirtą poetinę tradiciją. Pasak legendos, dešimtį tūkstantmečių tamilų žemėje klestėjo trys sangamai (poetų bendrijos), jungę netoli 9000 poetų. Mūsų laikus pasiekęs sangamo palikimas — tai trys knygos, apytikriai datuojamos II—III a.: „Etutohėjas" („Aštuonios eilėraščių knygos"), „Patupatus"— dešimties poemų rinkinys ir „Padinenkižkanakus" („Aštuoniolika trumpų pamokančių poemų").

„Tirukuralas" („Šventasis kuralas") baigtas kurti VI—VII a. Jį sudaro 1330 aforistinių eilėraščių (kuralų). Pagal eilėraščių tematiką „Tirukuralas" suskirstytas į tris dalis: „Teisingumas", „Išmintis", „Meilė".

*

Senovės iranėnų literatūra prasideda Avesta. Tai šventoji zoroastrizmo išpažinėjų (parsų) knyga, užrašyta sakraline avestiškąja kalba. Manoma, kad

Avesta galutinai susiformavo VII—VI a. pr. m. e., nors kai kurios jos dalys daug senesnės.

Senovės iranėnai yra vienos kilmės su Vedų arijais. Jie turėjo bendrą protėvynę ir tikriausiai buvo vieno tikėjimo. Tyrinėtojai randa Avestoje kalbos, eiliavimo panašumų ar net tiesioginių citatų iš Rigvedo, nors apskritai Avestos poetika kur kas paprastesnė, daugiausia remiasi pakartojimais, paralelėmis, anaforomis. Ne visas išlikęs Avestos tekstas eiliuotas. Manoma, jog tai laiko pataisa — pirmieji variantai turėjo būti eiliuoti. Avestos bei Rigvedo mitologijose sutampa daugelio žemesniųjų dievų vardai ir funkcijos, nors yra keistų priešingybių. Pavyzdžiui, Rigvede dievai vadinami devais, o demonai arba senieji dievai — asurais; Avestoje devais vadinami demonai, o ahuromis — dievai.

Avesta buvo perduodama žodžiu ir užrašyta tik mūsų eros pradžioje. Mus pasiekė dvi redakcijos — pirmoji žynių naudojama apeigose, antroji, labiau susisteminta, yra patogesnė studijuoti. Pastarosios yra šios dalys: 1. „Vendidadas“ — kodeksas prieš devus. Tai aukščiausiojo gėrio dievo Ahuros Mazdo ir pranašo Zaratustros pokalbis apie apeigas, magiją, tikėjimą. 2. „Visperedas“ („gerųjų būtybių globėjai“) — maldų ir giesmių rinkinys. 3. „Jasnai“ — maldų ir giesmių rinkinys, į kurį įeina ir 17 Zaratustros gatų (giesmių). 4. „Jaštai“ — 22 senojo iranėnų panteono dievus šlovinantys himnai. 5. „Mažoji Avesta“ — įvairios maldos. Pagal tradiciją jai priskiriami ir „Jaštai“.

Zoroastrizmo pradininkas — pranašas Zaratustra (graikiškai — Zoroastr), gyvenęs VII a. pr. m. e. Jis reformavo senąjį iranėnų tikėjimą, greičiausiai siekdamas politeizmą pakeisti monoteizmu. Pranašui priskiriamose „Gatose“ šlovinamas aukščiausias gėrio dievas Ahura Mazdas (Išmintingasis Viešpats), su savo abstrakčiais reiškimosi principais sudarantis gerųjų dvasių septyniukę — Amešą Spentą. Svarbiausia joje trejybė: Ahura Mazdas („kuriantis žodis“), Aša Vahišta, arba Arta („teisingumas“, „šviesa“, „ugnis“, „kosminis gėris“) ir Vohu Mana („geroji mintis“). Likusieji Amešos Spentos nariai — Chšatra Vairija („tvirta valdžia“), Spenta Armaiti („šventas pamaldumas“), Haurvatat („medžiaginės būties vienovė“) ir Amrtat („nemirtingumas“). Greičiausiai šie abstraktūs principai — tai senojo iranėnų panteono dievų pakaitalas.

Zoroastrizmas — dualistinė religija. Ahuros Mazdo priešas — blogio dvasia Angro Mainju su savo satanistiniu panteonu. Pasaulis „Gatose“ taip pat padalintas į žemiškąjį ir dvasiškąjį. Abiejuose vyksta žūtbūtinė gėrio ir blogio kova. „Gatų“ turinys — tai Zaratustros maldos, kuriomis prašoma paramos šioje kovoje.

„Jaštai“ — pati seniausia Avestos dalis. Manoma, kad ji rekonstruota ir vėl įtraukta į kanoną vėliau, pajutus, kad gatiškasis zoroastrizmas per daug abstraktus, kad senieji dievai daug artimesni paprastiems tikintiesiems už abstrakčią Amešą Spentą. „Jaštai“ ar bent jų dalis galėjo būti sukurta II tūkstantmečio pr. m. e. pabaigoje. „Jaštuose“ šlovinamas saulės ir tiesos dievas

Mitras, vandens, vaisingumo deivė Ardvi Sura Anahita, kovos dievas Vertragna, gerasis žinianešys Sraoša ir kiti.

*

Kinų poezija — tai nelyginant atskiras, savarankiškai susiformavęs poetinis pasaulis, turintis seną istoriją ir užimantis plačią „Pasaulio imperijos" erdvę, kurią senovėje sunkiai galėjo aprėpti žmogaus protas. Visos aplinkinės tautos patyrė galingą kinų kultūros įtaką, net atskiras sritis užkariaudavę barbarai greitai perimdavo kinų kultūrą, bet vargu ar galima kalbėti apie atvirkštinį procesą. Išimtis gal būtų I a. per Tibetą į Kiniją atkeliavęs budizmas. Tačiau čia jis greitai susiliejo su daosizmu, prisisunkė kiniškos dvasios.

Pirmieji kiniški užrašai mus pasiekė dar iš II tūkstantmečio pr. m. e. Tai hieroglifai, įrėžti būrimui skirtame vėžlio šarve ar iškalti ant bronzinių indų. I tūkstantmety pr. m. e. kinai rašydavo bambuko lentelėse, kurias verdavo ant virvučių. III a. pr. m. e. pradėta rašyti ant brangaus šilko, o I a. kinų alchemikai išrado popierių. Nuo tada rašytinė literatūra labai paplito.

Mūsų dienas pasiekė seniausias kinų poezijos rinkinys „Šidzingas" („Dainų knyga"). Mokslininkai jo tekstus datuoja XI—VII a. pr. m. e. Rinkinį sudaro keturi skyriai: „Karalysčių papročiai", „Mažosios odės", „Didžiosios odės", „Himnai". Vėliau „Šidzingas" buvo įtrauktas į konfucianizmo kanoną, tapo viena iš pagrindinių kinų valstybinės filosofinės sistemos knygų. Tada ją pradėta plačiai skaityti. Kiekvienas, norintis gauti bet kokią valdišką tarnybą, privalėjo išlaikyti egzaminus. Valdininko išsilavinimo pagrindas buvo į konfucianizmo kanoną įtrauktos knygos, taigi „Šidzingą" tekdavo išmokti kone atmintinai. Todėl šios knygos ir apskritai poezijos poveikis kinų kultūrai buvo milžiniškas. Poezija tapo viena svarbiausių tautos dvasią formuojančių jėgų, panašiai kaip liaudies dainos formavo mūsų protėvių dvasią. Vaizdžiai kalbant, poezija, muzika, tapyba kinui atstojo tikėjimą, nes per praktinį kalbos ar meninės kūrybos veiksmą jį konkrečiai siejo su pasaulio tvarka, kurią konfucianistai vadino „li", o daosistai —„dao". Stebėti pasaulio darną ir eilėraščiu liudyti ją skaitytojui — tokia būtiškoji kinų poeto nuostata. Poetinė kūryba Kinijoje tapo prestižiniu užsiėmimu. Kiekvienas mokytas žmogus buvo aistringas poezijos skaitytojas, o neretai ir pats bandė plunksną, nors mūsų laikus pasiekė tik geriausiųjų iš geriausių kūryba.

Šioje knygoje pristatomi poetai, kūrę III—XVII a. Kinijoje atskiros epochos vadinamos pagal šalį valdžiusias dinastijas. Tad laikotarpis, kurį būtų galima pavadinti viduramžiais, apima šias epochas: „Šešių dinastijų"— III—VI a., Tangų dinastijos — VII—IX a., Sungų dinastijos — X—XII a., Juanų dinastijos — XIII—XIV a. ir Mingų dinastijos XV—XVII a. Juanų dinastija — tai iš šiaurės vakarų Kiniją užplūdę mongolai, vedami Čingischano. Tolimose vakarų žemėse su jais ginklus suremti teko ir mūsų protėviams.

Visas minėtas laikotarpis — tai klasikinės kinų poezijos „aukso amžius",

didžiausio jos suklestėjimo bei rafinuotumo laikai. Tai ypač pasakytina apie Tangų poeziją. Juanų epochoje jaučiamas šioks toks nuosmukis, nors atsirado naujų poetinių formų. Mingų dinastija atėjo į valdžią po pergalingo sukilimo prieš okupantus, tai atsispindi ir jos literatūroje.

Šiame rinkinyje pateikiama dviejų žanrų poezija —„ši" ir „cė". „Ši" eilutę sudaro keturi, penki, septyni žodžiai (hieroglifai) su cezūra po antro ar ketvirto žodžio, o strofą sudaro dvi eilutės. Tai pagrindinė poetinė forma, naudojama ir šiandien. „Cė" eilėraščiai susideda iš nevienodo ilgio eilučių. Jie kuriami pagal konkrečią melodiją.

Kinų poeto pasaulėjautą ir pasaulėžiūrą formavo trys labiausiai šalyje paplitusios religinės filosofinės sistemos: konfucianizmas, daosizmas, čianbudizmas. Tarp jų esama gana esminių prieštaravimų, tačiau jos gana neblogai sugyvena kiekvieno atskiro poeto širdyje, susilydo kiniškos dvasios žaizdre. Pavyzdžiui, toks dažnas kinų poezijoje atsiskyrėlio motyvas. Daosistui atsiskyrėlio gyvenimas gamtos prieglobstyje buvo apskritai dvasinio gyvenimo idealas. Konfucijaus pasekėjo idealas buvo tarnauti imperatoriui ir laikytis „li", o „li" reiškė ne tik tvarką ir etiketą, bet ir maginę-mistinę gamtoje ir visuomenėje vykstančių procesų darną. Šiuo požiūriu, atsiskyrėliu tampama pasitraukus iš valdiškos tarnybos į „sodų ir laukų" prieglobstį, natūralią žemdirbio buitį, kaip darė didysis Tao Juan-mingas, arba net vidujai pasitraukus nuo visokio blogio, naudos troškimo, išoriškai pasiliekant valdiškoje tarnyboje. Pastaroji nuostata jau artimesnė čianbudisto pasaulėjautai.

Kinų poezija — tai pirmiausia žmogaus ir gamtos poezija. Gamta poetui — didžiulis jo dvasios veidrodis. Mediuodamas gamtą, jis pajusdavo mistinę Dangaus, Žemės ir savo paties vienovę. Vėjyje jis regėdavo vyriško aktyvaus kūrybinio prado Jang ir pasyvaus, inertiško moteriško prado In sąveiką, o žvelgdamas į upę, jausdavo Dao, kuris visą laiką teka ir lieka čia. Tokia buvo garsioji „fen liu" („vėjo ir srauto") doktrina, teigusi, kad poetas turi atverti save šioms stichijoms, susilieti su visata, pasiekti išorės ir vidaus pasaulio darną.

Kinų poeto gyvenimas nebuvo lengvas. Pirmiausia tekdavo ilgai studijuoti, norint išlaikyti egzaminus ir gauti vietą imperijos valdymo aparate, paskui — pati tarnyba būtinai svetimoje šalyje, toli nuo draugų bei artimųjų, dažni kilnojimai į kitą vietą, trumpi susitikimai, ilgi išsiskyrimai. Poetas, priešingai negu Europoje, negalėjo turėti jokių lengvabūdiškų bruožų. Savo žodžių teisingumą jis privalėjo įrodyti savo gyvenimu, kitaip kritikai jį tuojau suniekindavo. Jokių lengvabūdiškų minčių ar neatsakingai parinktų vaizdų. Poetas stovi ilgos savo pirmtakų grandinės gale ir kalba į amžinybę. Net daosistų mėgstami vyno pagarbinimai, kurių apstu didžiojo Li Bo eilėse, visai kitokie negu tie, kuriuos mes, europiečiai, paveldėjome iš graikų ir romėnų literatūros. Kinų vynas išlaisvina ne jausmus, o dvasią, leidžia pajusti vieningą pasaulio pulsavimą, patirti būties katarsį.

Vyraujanti kinų poezijos emocinė tonacija — liūdesys. Žinoma, tai estetizuotas liūdesys, o ne žemiškų rūpesčių prislėgto žmogaus nusiminimas. Dėl trumpo žmogaus gyvenimo liūdima taip kaip dėl praeinančio pavasario arba rudens. Draugą sutikus liūdima, kad greitai teks išsiskirti, išsiskiriant liūdima nenusimenant. Tai greičiau gili poetiškos sielos melancholija, atverianti jos dvasingumą.

Sakoma, kad poezijos adekvačiai išversti į kitą kalbą neįmanoma. Juo labiau tai tinka kinų poezijai. Verčiant visada lieka nepaliesti prasminiai klodai. Pats giliausias klodas, dėl kurio reikšmingumo ginčijasi net sinologai, bet kurį esant patvirtina kad ir kaligrafijos menas,— tai grafinio hieroglifo vaizdo ir juo žymimo reiškinio ryšys. Daiktavardį pažymėti grafiniu ženklu lengviau, bet kaip pavaizduoti būdvardį ar veiksmažodį? Tam jau reikalinga poetinė metafora. Tokių metaforų pėdsakus tyrinėtojai įžvelgia hieroglifuose, o skaitytojai pajunta nesąmoningai. Kitas klodas slypi gramatinėje kiniško teksto sąrangoje. Kiniškas eilėraštis prasmės požiūriu toli gražu nėra toks sklandus kaip jo lietuviškas vertimas. Gramatinės kinų kalbos lytys nėra taip tiksliai apibrėžtos. Hieroglifas turi daug prasmių, gali būti vartojamas kaip daiktavardis ir veiksmažodis ir pan. Todėl sklandus vertimo tekstas jau yra gramatinė interpretacija. Neretai eilėraštį galima skaityti keliais būdais, ir visi jie būna poeto apmąstyti. Turint omenyje tai, kad vertėjas privalo „sukurti" verčiamą eilėraštį savo kalba, sunku tikėtis, kad jam dar pavyktų perteikti lygiagrečias prasmes.

*

Dar vienas reikšmingas pasaulio poezijos žemynas — Japonija. Nors ir būdama taip arti Kinijos, japonų poezija vystėsi visiškai savarankiškai pagal tautos būdą ir kalbos ypatybes.

Kinų kultūros įtaka Japonijoje jaučiama nuo I a. Ypač ji sustiprėjo VI a. Iš užjūrio atsikėlę kinai ir korėjiečiai atvežė hieroglifinį raštą, konfucianistinių valstybinės santvarkos idėjų, budistinę religiją. VIII a. sukuriamos pirmosios japonų knygos —„Kodziki" („Senovės įvykių užrašai"), „Fudoki" („Žemių aprašymai"). Jos rašytos kinų kalba, tačiau tikriniai vardai rašomi naudojant tiktai fonetinę hieroglifo pusę. Vėliau kinų hieroglifų pagrindu sukurtas japonų skiemeninis raštas „kana". Tuo laikotarpiu japonai intensyviai studijavo kinų literatūrą, rūmų etiketą, budistinę religiją. Į Tangų dinastijos (o jos laikais kinų poezija ypač suklestėjo) imperiją buvo siunčiami žmonės mokytis įvairiausių dalykų. Todėl to meto japonų šviesuomenės išsilavinimas buvo grynai kiniškas. Tame pačiame VIII a. buvo sudarytas didžiulis japonų poezijos rinkinys „Manjosiu" ("Miriado lapų rinkinys"),— Japonijoje buvo įprasta žodžius lyginti su augalo lapais. Rinkinį sudaro 4516 dainų. Tai autorinė poezija, nežinomų autorių kūriniai, liaudies dainos. Manoma, kad „Manjosiu" tekstai buvo sukurti IV—VIII a. Į rinkinį pateko visa geriau-

sia senoji japonų poezija. Galima drąsiai teigti, kad be „Manjosiu" vėlesnė japonų literatūra nebūtų tokia turtinga ir meniškai brandi.

IX a. sudaryta nauja poezijos antologija „Kokinsiu" („Senų ir naujų Jamato dainų rinkinys"). Nors eilėraščių forma nedaug tepakito, ši antologija žymi naują poezijos raidos etapą. Poezija tapo emociškai bei idėjiškai turtingesnė, rafinuotesnė, daugiau dėmesio imta skirti eufonijai, nusistovėjo griežtesnė trumpos dainos — tankos forma.

Šiame tome pateikiama klasikinė japonų poezija pradedant XII a. gyvenusio Saigio ir baigiant XIX a. poeto Okumos Kotomičio kūryba. Tai dviejų pagrindinių japonų poezijos žanrų — tankos ir haiku — eilėraščiai.

Tanka („trumpa daina") — be galo sena poezijos forma. Tai penkiaeilis, susidedantis iš 5—7 skiemenų ilgumo eilučių, išdėstytų pagal schemą: 5—7—5—7—7 (iš viso 31 skiemuo). Dažnai po trečios eilutės yra cezūra. „Manjosiu" formos požiūriu įvairesnė. Joje esama ir nagautų („ilga daina") — neriboto ilgumo eilėraščių su 5—7 skiemenų eilutėmis, ir sedokų („irkluotojų daina") — šešiaeilių, kurių schema: 5—7—7—5—7—7. Tačiau tik tanką labiausiai pamėgo vėlesnių laikų poetai, ir ilgainiui ji tapo kone vienintele pripažinta poetine forma. Nelengva atsakyti, kodėl taip įvyko. Gal tanka kilo iš maginės užkeikimo formulės, ir jos proporcijos geriausiai atitinka japono psichikos archetipą, kuriuo remiasi ir grožio jutimas, gal jos apimtis geriausiai atitinka japono mąstyseną. Atsirado daug tankas kuriančių poetų mokyklų, šiai poetinei formai kėlusių savus reikalavimus. Pavyzdžiui, normatyvinė viduramžių poetika reikalavo naudoti ribotą skaičių įvaizdžių, atspindinčių metų laiką (pavasarį — sakuros žydėjimas, vyturio čyrenimas, rudenį — pilnatis, liūdni svirplių balsai ir t. t.). Net išprususiam, mokančiam japonų kalbą europiečiui sunku atskirti tankos ir haiku mokyklas, dažnai, japono požiūriu, neturinčias nieko bendra. Juo sunkiau tai padaryti skaitant vertimus. Mums lengviau pajusti tai, kas būdinga visiems japonų poetams.

O bendriausias jų bruožas — tai ypač subtilus gamtos pajautimas. Gamtos vaizdai japonų poetui — tai šifras, kuriuo jis perduoda kasdienišką savo patirtį ir slapčiausius sielos virpesius. Gamta jį užburia „daiktų žavesiu" („mono-no avare"), kurį perteikti yra svarbiausias poeto uždavinys. Gamtos vaizdai laikui bėgant „apaugo" sudėtingomis simbolinėmis reikšmėmis, galinčiomis perteikti poeto dvasinę patirtį. Šitaip kūrėjas išvengia abstrakcijų, slypinčių sąvokose, bet pati simbolinė kalba taip pat tampa abstrakcija. Tai ypač jautė XIX a. pabaigos japonų poetai. Jie įnirtingai kritikavo sustabarėjusius tankos ir haiku kanonus, nes po tiek amžių intensyvios kūrybos šiomis formomis buvo sunku pasakyti ką nors nauja. Dabar Japonijoje ryškiai skiriasi dvi poetinės kryptys — klasikinė ir modernioji.

Klasikinė tanka turėjo ryškią prasminę cezūrą po trečios eilutės, dalijančią ją į dvi dalis. Atsirado paprotys tanką rašyti dviese kaip poetinį dialogą. Vienas poetas parašydavo tris eilutes, kitas jam atliepdavo dvieiliu, paskui prie jų jungdavo naujus trieilius ir dvieilius. Šis naujas žanras vadinosi renga.

XVI a. rengą pamėgo miestiečiai, į poeziją plūstelėjo gatvės kalba, liaudies humoras, kasdieniškos temos. Pamažu pirmąjį rengos trieilį (haiku) pradėta suvokti kaip atskirą eilėraštį.

Pradžioje haiku buvo laikomas nerimtu, nesolidžiu žanru. Toks jis ir buvo — kūrėjai stengėsi vienas kitą pranokti šmaikštumu, humoru, paradoksalumu. Tačiau pamažu haiku pradėjo kalbėti vis apie rimtesnius dalykus. Pirmieji šį žanrą išaukštino Basio ir Onicura.

XVII a. dzenbudistų vienuolis Macuo Basio kaip ir jo didysis mokytojas, tankos meistras Saigio klajojo po šalį ir kūrė savo trieilius. Basio dėka haiku tapo populiarus dzeno vienuolių ir pasauliečių tarpe.

Haiku kanonas griežtas: 17 skiemenų trieilis, išdėstytas pagal schemą: 5—7—5 (vėliau šio išdėstymo pradėta taip griežtai nebesilaikyti), privalomas metų laiką atspindintis įvaizdis; baigtis trieilis turi daiktavardžiu. Visa tai tik išoriniai reikalavimai. Haiku negalima sugalvoti — jis turi natūraliai kilti iš poeto dvasios, atspindėti jos santykį su būtimi. O tai padaryti gali tik būdamas savaimingas, nepaliestas skirstančio proto. Tik tuomet haiku suras tiesiausią kelią į skaitytojo sielą. Basio sakė, jog haiku turi būti lengvas (karumi) ir persmelktas vienatvės liūdesio (sabi). Tačiau galų gale tie dalykai — viena apgaulė. Už daiktų, idėjų ir žodžių yra didžioji nedualiosios būties vienovė. Ją gaubiančią uždangą bent akimirkai ir turi praskleisti haiku.

Tanką ir haiku išversti nelengva. Dažniausiai juos galima perskaityti keleriopai. Kai kurie vertėjai net bando pateikti po du tris vieno trieilio variantus. Tankų ir haiku vertimus tebelydi nesibaigiančios diskusijos. Tanką bandyta versti rimuotu ketureiliu, penkiaeiliu, verlibru, o rusų vertėjas G. Račinskis net siūlė tanką versti eleginiu (daktiliniu) distichu, taip pat turinčiu 31 skiemenį ir sutampančią cezūros vietą. Panašiai buvo eksperimentuojama su haiku, tačiau galutinių vertimo receptų nerasta. Svarbiausia perteikti veiklią eilėraščio dvasią, o kaip tai padaryti, vargu ar įmanoma nurodyti.

* * *

Palydėdamas skaitytoją į šį tomą, noriu išreikšti viltį, kad senoji poezija sudomins jaunus žmones, pasirengusius atsidėti literatūrai, paskatins studijuoti senąsias kalbas ir kultūras ir perteikti jų palikimą geriau negu mes, šių tekstų vertėjai.

KORNELIJUS PLATELIS

PAAIŠKINIMAI

SENOVĖS EGIPTO POEZIJA

LYRIKA

Eilėraščiai versti iš knygos: Поэзия и проза Древнего Востока, Москва, 1973. (Toliau šis leidinys visur žymimas: ППДВ.) Taip pat naudotasi rinkiniu: Liebe Sagen, Leipzig, 1973.

[1] *Memfis* — senovės Egipto sostinė, III tūkstantmečio pr. m. e. pradžioje įsikūrusi kairiajame Nilo krante.

[2] *Pta* (Ptachas) — dievas, iš pradžių garbintas kaip viso pasaulio kūrėjas, vėliau — kaip menų, amatų globėjas. Su žmona Sochmet ir sūnum Nefertumu sudarė vadinamąją Memfio triadą. Buvo vaizduojamas nuskusta galva, apsisiautęs numirėlio drobule.

[3] *Sochmet* — dievo Pta žmona, kurią Ra (pasak mitų, iš jo burnos išėję pirmieji dievai, o iš ašarų — žmonės) pasiuntė į žemę liūtės pavidalu bausti nusidėjėlių, ir ji naikinusi žmones, kol dievai ją sulaikę.

[4] *Ijarit* — deivė gyvatė, faraono valdžios saugotoja.

[5] *Nefertumas* — Pta sūnus, dievas, garbintas vienoje iš Memfio šventyklų. Buvo vaizduojamas su lotoso žiedu ant galvos.

[6] *Auksuotoji* — deivių Chatchor ir Sochmet epitetas. Chatchor buvo garbinama kaip dangaus ir tolimų šalių deivė.

[7] *Kanalą perplaukus Valdovo...*— Šis kanalas buvo netoli Heliopolio miesto (dabar tai Kairo šiaurinė dalis).

[8] *Ra* — saulės dievas, vyriausias iš visų dievų.

[9] *...Mertijaus/Kanalo...* — Tai kanalas netoli Heliopolio. Čia minima šventė, vykstanti prieš Nilo išsiliejimą.

[10] *Puntas* — šalis Afrikos rytuose, tikriausiai Adeno įlankos pakrantėje (dalis dabartinio Somalio). Iš ten į Egiptą būdavo gabenama mira ir kitos vertingos prekės.

[11] *Amonas* — vaisingumo dievas, pranašas, vaizduojamas su avino ragais. Vėliau jį garbino graikai, tapatindami su Dzeusu.

[12] *...žiba nelyg Naujametė žvaigždė — /Sirijus...* — Sirijaus pasirodymas susijęs su Nilo potvyniu, o kartu ir su žemės darbų pradžia.

[13] *Hermopolis* (dabar Ašmunenas) — Vidurio Egipto miestas maždaug už 300 kilometrų nuo Kairo. III a. pr. m. e. pabaigoje buvo svarbus politinis ir kultūros centras.

[14] *Menchepera* — XVIII dinastijos faraonas užkariautojas, gyvenęs XV a. pr. m. e.

[15] *Renpetnefret* — Hermopolio žynio Petosirio (apie 300 m. pr. m. e.) žmona.

[16] *Ptachotepas* — spėjama, kad tai vyriausias V dinastijos faraono Isesio, valdžiusio

apie XXV a. pr. m. e., patarėjas. Ptachotepas buvo laikomas vienu didžiausių senovės išminčių, ir jo pamokymai, kaip reikia elgtis, kad visuomet lydėtų sėkmė, buvo perrašinėjami ir perduodami iš kartos į kartą.

[17] *Ra Horachtis* — vienas iš saulės dievo Horo įsikūnijimų, buvo garbinamas Buto mieste.

[18] *Septynios Chatchor* — pasak senovės egiptiečių tikėjimo, meilės deivė Chatchor buvo įsikūnijusi septynių deivių, ateities pranašautojų, pavidalu.

[19] *Busiris* (dabar Abu Siris) — miestas Nilo deltoje. Buvo tikima, kad jame gimęs dievas Ozyris. Busiryje, deivės Izidės šventykloje, kasmet buvo rengiami jo atminai.

[20] *Imchotepas* — III dinastijos faraono Džosero patarėjas, pirmosios piramidės statytojas (XXVIII a. pr. m. e.), vienas didžiausių senovės išminčių. Vėliau jis buvo sulygintas su dievais, jo garbei buvo statomos šventyklos.

[21] *Džedefhoras* — vienas iš faraono Chufu, Didžiosios piramidės statytojo, sūnų.

[22] *„Dievybės tėvas"* — tiksliau „dievas tėvas" — toks žynio rangas.

[23] *Amžinybės miestas* — nekropolis.

[24] *Nefris* — tikriausiai kalbama apie Nefertį, gyvenusį XXVII a. pr. m. e. Jo pamokymai tapo žinomi daug vėliau.

[25] *Hetis* — plačiai žinomų pamokymų, kuriuose garbinamas raštininko amatas, autorius.

[26] *Ptachemdžchutis* — manoma, kad iki mūsų dienų neišlikusių pamokymų autorius.

[27] *Chachepera-senebas* — vienas išminčių, pamokymų autorių.

[28] *Karesu* — spėjama, jog tai vienas išminčių, kurio pamokymai neišliko.

[29] *Chapiu* egiptiečiai vadino Nilą ir garbino jį kaip dievybę.

[30] *Nepras* — grūdų dievas.

[31] *Chnumas* — dievas, pasaulį ir žmones nulipdęs ant žiedžiamojo rato. Buvo vaizduojamas su avino galva. Chnumo kulto centras buvo šalies pietuose, prie pirmojo Nilo slenksčio.

[32] *Neita* — deivė, ginklų ir audimo globėja. Buvo garbinama kaip deivė motina.

[33] *Dendera* — miestas netoli Kairo. Jame buvo garbinama deivė Chatchor, jos šventykla išlikusi iki šiol.

[34] *Izidė* senovėje buvo laikoma dangaus deive, vėliau garbinta kaip Ozyrio, žemės dievo Hebo įpėdinio, žmona. Mituose pasakojama, jog ji surinkusi Ozyrio kūną, kurį dievas Setas sukapojęs į keturiasdešimtį dalių ir išmėtęs po visą Egiptą, ir jį palaidojusi.

[35] *...Horas, tavasis sūnus, veda Setą į bausmę...* — Setas — dievas, garbintas Aukštutiniame Egipte, vėliau — dykumų ir tolimų šalių dievas, Ozyrio brolis ir jo žudikas. Ozyrio sūnus Horas jį nugalėjo dvikovoje.

[36] *Džebautė* — vietovė, kur buvo garbinamas dievas Horas.

[37] *Eneada* — devyni Heliopolio dievai: Ra Atumas, pagimdęs oro dievą Šu ir jo žmoną Tefnut, iš jų gimė dievas Hebas, dangaus deivė Nut, šiedviem gimė Ozyris, Izidė, Setas ir Neftidė.

Parengė H. BAKANAS

IŠ „MIRUSIŲJŲ KNYGOS“

„Mirusiųjų knyga“ — tekstai, rašyti ant senovės Egipto sarkofagų. Egiptiečiai tikėjo, kad žodžiu galima palenkti rūsčiausius dievus. Jų maldos, himnai tolygūs gyvulių aukojimui. Tokia samprata pagrįsta tikėjimu, jog žodžiai, gimstą kvėpuojant, esanti pati žmogaus dvasia. Egipto mitologijoje žodžio vaidmuo ypatingas: iš dvasios Kaefo burnos išėjo kiaušinis, tai yra dieviškasis žodis kiaušinio pavidalu, iš jo kilo dievybė, pagimdžiusi šį pasaulį.

Senovės egiptiečių požiūriu, žmogus susideda iš kūno (chet), sielos (ba), kitos sielos (chaibet), šešėlio, mumijos (sach), kuri daroma po mirties, vardo (ren). Be viso to, dar yra ka — žmogaus antrininkė. Ji gimsta su žmogumi ir lydi jį visą gyvenimą ir po mirties. Egiptiečių karstas — žmogaus pavidalo pakartojimas. Į jį būdavo dedama antrininkė ka — statula (žmogaus kūnas — jos namai). Ka — visiškai reali, valgo ir geria. Gali pabėgti ir klaidžioti. Tada jai reikia atnašauti aukas.

Šis fragmentas vertėjo buvo nusirašytas lenkų kalba Varšuvos Nacionaliniame muziejuje 1968 m. Viena kita vieta, matyt, nėra labai tiksli. Sunku pasakyti, kur, kada ir kieno padaryta klaida.

[1] *Ka* — viena iš žmogaus esmių, siela, antrininkė.
[2] *Amenchotepas* — vienas iš senovės Egipto valdovų.
[3] *Benas* (Benu) — gervės pavidalo dievas.
[4] *Mesket* (ar Mesektet?) — naktinė laivė, į kurią vakare, senovės egiptiečių tikėjimu, persėda Saulė su savo palyda.
[5] *Atumas* (Ra Atumas) — ryto saulės dievas.
[6] *Apis* — vaisingumo dievas, jaučio pavidalo.
[7] *Anubis* — mirusiųjų globėjas.
[8] *Bosoras* — vardas, kurio vertėjui nepavyko tiksliai išsiaiškinti.
[9] *Pta* — žr. „Lyrikos“ 2 paaišk.
[10] *Setas* — žr. „Lyrikos“ 35 paaišk.
[11] *...Sakit, kuri tarp sielų Juno.* — Sakit, Junas — dievų vardai, kurie gali būti klaidingai nurašyti.
[12] *...dievų Atumo, Šu... Neftidės...* — žr. „Lyrikos“ 37 paaišk.
[13] *anapetietės* — Anapeto, senovės Egipto vietovės, gyventojos.
[14] *Churertis* — nelabai aišku, kas tai.
[15] *Chemenas* — prasmė neaiški.

Arfininko giesmė

Versta iš kn.: T. Andrzejewski, Pieśni, rozweselające serce, Warszawa, 1963.
[16] *Imchotepas, Hordždedefas* (Dždedefhoras) — žr. „Lyrikos“ 20—21 paaišk.

Parengė S. GEDA

ŠUMERO POEZIJA

Šumero tekstų plytelės buvo surastos Nipūre sykiu su mitu apie Gilgamešą. Jos datuojamos apytikriai II tūkstantmečiu pr. m. e. Galimas daiktas, jog tai kopijos dar senesnių šumerų sukurtų tekstų. Pirmą kartą jie paskelbti „American Journal of Archaelogy", 53, 1949, Nr. 1.

Šumerų literatūra — viena seniausių pasaulyje, ji leidžia pažvelgti į pačią žmonijos vaikystę. Žmonės nulipdyti iš molio, į kurį įmiešta dievo kraujo. Tie žmonės palaiminti svaigulio apimtų dievų. Dievas čia artimas žmogui, dažnai įspėja jį apie artėjančią nelaimę — perduoda pačios dievų sueigos lėmimus. Žmogus čia kalba ir veikia kaip lygus su dievais. Dievai ir žmonės gyvena pramaišiui žemėje. Šumerų literatūra praveria duris į reto vaizdingumo pasaulį, į dramą, vykusią šalyje „tarp švendrynų ir molio".

Į šį rinkinį įtraukti tekstai, iš kurių vėliau daug „pasiskolinta" epe apie Gilgamešą. Šis epas — tai pilniausia ir nuosekliausia istorija apie žmogų, pusdievį, susigrūmusį su dievais, tačiau jo ištakų tekstai turi dar pirmapradiškesnio, gaivalingo grožio.

Versta iš ППДВ.

„Agos pasiuntiniai..."

Aga (arba Aka) — paskutinis Kišo I dinastijos valdovas.

[1] *En Mebaragesis* (Mebaragesio vyriausias žynys) — Kišo valdovas, Agos tėvas.

[2] *Gilgamešas* — Uruko miesto I dinastijos penktasis valdovas (XXVII a. pr. m. e.).

[3] *Kulabas* — šventoji Uruko apylinkė, kadaise buvusi atskiras kaimas.

[4] *Inana* (akadų Ištar) — meilės, vaisingumo ir vaidų deivė, saulėtekio deivė, Venera.

[5] *Eana* — dausų dievo Ano (Anu) ir jo dukters Inanos šventykla.

[6] *Enkidu* — mitinis šumerų sakmių personažas.

[7] *Utu* — saulės dievas, ypač garbintas Uruke, šio miesto I dinastijos valdovų giminės dievas.

„Žynys į „Nemirtingojo kalną"..."

[8] *... gimdytojos Ninsun, savo tėvo šviesiojo Lugalbandos...*— Deivė Ninsun ir didvyris Lugalbanda — Gilgamešo gimdytojai.

[9] *Maganas* — šalis Persų įlankos pakrantėje, ten, kur dabar Omanas.

[10] *Magilumas* — šalis ar miestas; kur jis buvo — neišaiškinta.

[11] *Chuvava* — kedrynų sargas, Gilgamešo priešininkas.

[12] *Siaubo spindulį, savo pirmąjį...* — Grumdamasis su Gilgamešu ir jo pagalbininkais, Chuvava leidžia į juos vieną po kito septynis spindulius, kurie jį gaubia kaip apvalkalai. Spinduliai susieti su kedrais. Kai Chuvava nusimeta vieną spindulį, vienas iš kedrų darosi pažeidžiamas, ir jį galima nukirsti. Nukirtus kedrą, silpsta Chuvavos galia.

[13] ... *enq, [iš nelaisvės] į giparą [grąžintą]* ... — Giparas — šventas vyriausiojo žynio (eno) būstas.
[14] *Ninlilė* — dievo Enlilio, Nipūro globėjo, žmona.
[15] *deivė Nungalė* — požemių karalystės deivė, Ereškigalės dukra.
[16] *Enkis* — žmonių likimų, išminties, gėlų požemio vandenų dievas.

„Kur pažvelgsi, Enlilis!..“

[17] *Nunamniras* — nuolatinis Enlilio epitetas, kurio prasmė galbūt „nenugalimas vyras“.
[18] *Anunakai* — dievų giminė, gyvenusi žemėje ir po žeme, lėmusi žmonių likimus.
[19] *Galingoji Uola* — nuolatinis Enlilio epitetas.

„Triūsas raštininkų, mano brolių...“

[20] *guras* — apie 150 litrų.

„Jeigu ne motina mano...“

[21] *Ningalė* — deivė, mėnulio dievo Zueno (arba Nanos) žmona.
[22] *Ningikuga* — „švento sidabrinio (arba švaraus) nendryno valdovė“ — galbūt deivės Ningalės epitetas, o gal tai Inanos sesuo, — žodžiu, ne visai aiškus asmuo.
[23] *Ninegala* — „šeimininkė“ (didelio namo, tai yra rūmų, valdytoja) — čia, matyt, Inanos epitetas.
[24] *deivė Turtur* — dievo Dumuzio ir jo sesers Geštinanos motina.
[25] *Amaušumgaljana* — vienas iš Dumuzio vardų.
[26] *„durgar“* — tam tikro žanro giesmė; koks tai žanras — ne visai aišku.

„Kada aš, viešpatie, dausose spindėjau...“

[27] *Kulijana* — vienas iš Dumuzio vardų. Šioje giesmėje Inana kreipiasi į jį vis kitokiu vardu.
[28] *„sagida“* — ne visai aiškus giesmės tipas.
[29] *„sagara“* — neaiškus giesmės tipas.

„Iš didžiųjų dausų į didžiuosius gelmenis...“

[30] *Uruke Eanos šventyklą paliko... / Akade Eulmašą...* — Čia išvardijamos septynių Mesopotamijos miestų septynios didžiausios šventyklos, kurias Inana palieka vienu metu. Visose tose šventyklose ji buvo garbinama ir stovėjo jos statulos.

[31] *Edenas* — „dykuma“, „stepė“; sykiu reiškė ir požemio pasaulį.
[32] *„Šuguras“* — ritualinis raištis iš varpų ir šakelių, galėjo būti ir iš brangiųjų metalų.
[33] *Ninšuburas* — patarėjas ir pasiuntinys, ištikimas Inanos tarnas.
[34] *Emudkalamas* — galimas daiktas, šventa Uruko apylinkė (arba jo šventykla).
[35] *Ekišnugalė* — Nanos šventykla.
[36] *Netis* — požemio karalystės sargas.
[37] *Ganziras* — vienas iš požeminio pasaulio vardų.
[38] *...kurgarą išminkė, / ...galaturą išminkė.* — Kurgaras ir galaturas — Inanos kulto fantastinės būtybės. Pirmasis, matyt, eunuchas ir juokdarys, antrasis — „dainininkas nykštukas“ (pažodžiui).
[39] *demonai „gala“* — piktosios požeminio pasaulio dvasios.
[40] *„...eime į Umą, į Zigkuršagą eime!“* — Uma — miestas prie Tigro upės pietinėje Mesopotamijoje; Zigkuršaga — šventykla šiame mieste.
[41] *„...eime į Badtibirą, į Emuškalamą eime!“* — Badtibira — miestas pietinėje Mesopotamijoje; Emuškalama — svarbiausia jo šventykla.

„Širdgėlos pilnas...“

[42] *Amageštinana* — matyt, antras, galbūt malonybinis Geštinanos vardas.
[43] *Arali* — vienas iš požeminio pasaulio pavadinimų, tačiau gali būti ir šiaip vietovės vardas.
[44] *Belili* — deivė, kuri būdavo tapatinama su Geštinana, kol paaiškėjo, jog tai skirtingos deivės; kartais vadinama Dumuzio seserim.

„Valdovui saulėlydžio — vargas!..“

[45] *Zabalamas* — šumerų miestas netoli Uruko.
[46] *Kurs šventuos Eredu vandenuos neilgai prausės...* — Maudymasis Eredu vandenyje (Persų įlankoj) — matyt, Enkio kulto ritualų dalis.
[47] *Enunas* — šventykla Eredu.

„Kilmingoji mergelė gatvėje stovi...“

[48] *Asaluchis* — dievas iš Enkio būrio, jo padėjėjas užkeikimo ritualuose.

Parengė S. GEDA

BABILONIEČIŲ POEZIJA

APIE VISKĄ REGĖJUSĮ

Literatūriniu babiloniečių dialektu — akadų kalba — parašytas epas apie Gilgamešą yra svarbiausias babiloniečių — asirų (akadų) literatūros kūrinys.

Giesmės ir legendos apie Gilgamešą pasiekė mus surašytos molinėse dantiraščio plytelėse —„lentelėse" keturiomis Artimųjų Rytų senosiomis kalbomis — šumerų, akadų, hetitų ir churitų. Ankstyviausia žinoma užuomina apie Gilgamešą siekia daugiau kaip 2500 m. pr. m. e., vėlyviausia — iš IX a. pr. m. e. Šumerų giesmės ir sakmės apie Gilgamešą susiklostė tikriausiai dar III tūkstantmečio pr. m. e. pirmosios pusės gale, nors mus pasiekę užrašai yra iš XIX—XVIII a. pr. m. e. Tam pačiam laikotarpiui priklauso ir pirmieji išlikę užrašai akadų poemos apie Gilgamešą, nors sakytine forma tikriausiai ji susiklostė dar XXIII—XXII a. pr. m. e. Tokią senesnę jos datą liudija kūrinio kalba, pernelyg archaiška II tūkstantmečio pr. m. e. pradžiai, ir perrašinėtojų klaidos, liudijančios, kad, galimas daiktas, jie jau ir tada ne viską aiškiai suprato.

Seniausioji, vadinamoji „Senoji babiloniška" akadų epo versija atstovauja naujam Mesopotamijos literatūros etapui. Šioje versijoje esama visų svarbiausiųjų galutinės epo redakcijos ypatybių, tačiau ji buvo trumpesnė: joje nebuvo vėlesniojo varianto įžangos ir pabaigos, taip pat pasakojimo apie didįjį tvaną. Iš „Senosios babiloniškos" versijos mus pasiekė šešios—septynios tarpusavy nesusijusios ištraukos — smarkiai apgadintos, surašytos neįskaitomu greitraščiu ir, bent vienu atveju, iš tikrųjų neįgudusia mokinio ranka. Matyt, kiek kitokiai versijai atstovauja akadiški fragmentai, surasti Megide, Palestinoje ir Hetitų valstybės sostinėje Chatuše (nūnai miesto griuvėsiai Turkijoje netoli Bohazkėjaus kaimo), taip pat fragmentai vertimų į hetitų ir churitų kalbas, surasti tenai pat; jie visi priklauso XV—XVIII a. pr. m. e. Ši vadinamoji „Periferinė" versija buvo dar trumpesnė už „Senąją babilonišką" versiją. Trečioji, vadinamoji „Nineviška" versija buvo, pasak tradicijos, užrašyta „iš lūpų Sin-leke-uninio", Uruko kerėtojo, gyvenusio, matyt, II tūkstantmečio pr. m. e. gale. Šiai versijai atstovauja keturios šaltinių grupės: 1) fragmentai, ne jaunesni kaip iš IX amžiaus pr. m. e., rasti Ašuro mieste Asirijoje; 2) daugiau kaip šimtas smulkių fragmentų iš VII a. pr. m. e., priklausančių raštijos paminklams, kurie kitados buvo saugomi asirų karaliaus Ašurbanapalo bibliotekoje Ninevijoje; 3) mokiniška VII—VIII lentelių kopija, užrašyta diktuojant, su daugeliu klaidų, VII a. pr. m. e., iš asirų provincijos miesto Chuzirino (nūnai Sultan Tepė); 4) fragmentai iš VI(?) a. pr. m. e., rasti Mesopotamijos pietuose, Uruke (nūnai Varka). „Nineviškos" versijos tekstas labai artimas „Senajai babiloniškai", tačiau platesnis, ir jo kalba šiek tiek atnaujinta. Skiriasi ir kompozicija. Į „Periferinę" versiją, kiek dabar galima spręsti, „Nineviškoj" versijoj panašumų būta kur kas mažiau. Esama nuomonės, kad Sin-leke-uninio tekstas VIII a. pr. m. e. gale buvo perdirbtas asirų žynio ir literatūrinių bei religinių kūrinių rinkėjo, vardu Nabu-zukupkenu; beje, manoma, kad jam kilusi idėja poemos gale prijungti antrąją šumerų baladės „Gilgamešas ir hulupu medis" dalį kaip XII lentelę.

Kadangi nėra patikrinto, moksliškai pagrįsto suvestinio „Nineviškos" versijos teksto, vertėjai patys sprendžia, kaip sujungti atskirus molinių nuolaužų tekstus. IV, V, VII, VIII lentelių, taip pat kai kurių kitų poemos vietų rekonstrukcija yra neišspręsta problema.

Šis vertimas laikosi „Nineviškos" versijos; tačiau iš to, kas pasakyta, aišku, kad pilnas poemos tekstas, senovėje turėjęs apie tris tūkstančius eilučių, kol kas negali būti atstatytas. Visų versijų liko tik fragmentai. I. Djakonovas, epo vertėjas į rusų kalbą, „Nineviškąją" versiją papildo ištraukomis iš kitų versijų arba bando rekonstruoti pats, pasikliaudamas nuojauta ir spėlionėmis.

„Sza nagba imuru"— taip akadų kalba skamba epo „Apie viską regėjusį" pavadinimas; epas parašytas tonine eilėdara. Eilutė susideda iš dviejų dalių, turinčių 5—7 skiemenis ir perskirtų cezūra, su dviem loginiais kirčiais. Kartais eilutė nedaloma, joje trys loginiai kirčiai. Verčiant remtasi I. Djakonovu (ППДВ), gretinant tekstą su R. Stilerio vertimu į lenkų kalbą, kitais ankstesniais vertimais.

I lentelė

[1] *Eana* — šventykla. Šumere šventyklos paprastai būdavo apsuptos ūkinių pastatų, kuriuose buvo laikomi javai iš šventyklos valdų; šie pastatai taip pat buvo laikomi šventais.

[2] *Aruru* — seniausia deivė motina; kitur ji tapatinama su Dingirmach ir su Ištar, tačiau toks tapatinimas nebūtinas.

[3] *...sutverk atgamą...*— pažodžiui: „pavadinimą", „žodį", „vardą". Vardas buvo laikomas materialinės žmogaus (ir dievybės) esmės dalimi.

[4] *Sumukanas* — dievas, žvėrių globėjas.

[5] *Į einantį tolimuoju keliu...*— tai yra į mirusį (eufemizmas, kad nebūtų pakenkta skaitančiam).

[6] *Šamašas* — saulės dievas, ypatingas Gilgamešo globėjas.

[7] *Anu, Elilis, Eja* — trys šumerų ir akadų vyriausieji dievai. Elilis (šumerų Enlilis) — oro, vėjų ir gyvenamos žemės dievas; Eja (šumerų Enkis) — pasaulio vandenyno, kuriame plauko žemės rutulys, taip pat požemio vandenų dievas; kartu jis — išminties dievas, palankus žmonėms.

II lentelė

[8] *vestuvių menė* — pažodžiui „svainystės namai", „šešuro giminės namai". Tai ir sutuoktinių kambarys, ir specialus kambarys „šventųjų vedybų" apeigoms.

[9] *Išchar* — deivė.

[10] *Chumbaba* — „Senojoj babiloniškoj" versijoj vadinamas Chuvava. Kad būtų išlaikyta viena forma, verčiant vadovautasi „Nineviška" versija.

[11] *Veras* — vienas iš griausmo ir lietaus dievo Adu pavidalų.

[12] *talentas* — 60 minų, arba 30 kg.

[13] *...anšanišką lanką...*— Anšanas — sritis pietvakarių Irane. Mesopotamijoje nebuvo lankams tinkamos medžiagos.

III lentelė

[14] *Egalmachas* — šventyklos pavadinimas.

[15] *Aja* — Šamašo žmona; Ninsun prašo ją, kad ji parūpintų Gilgamešui naktinių šviesulių apsaugą, kai Saulė — Šamašas nusileidžia į Požemį.

IV lentelė

[16] *varstas* — čia ir kitur taip verčiamas akadiškas „beru“ — atstumas, kurį nueina žmogus per dvi valandas lygiu keliu.

[17] *Jis dar neapsivilko septynių apdarų...*— Žr. „Šumero poezijos“ 12 paaišk.

V lentelė

[18] *Irnini* — Ištar kaip mirties deivės vardas.

[19] *Sarija* — Hermono kalnas Sirijos pietuose, ties Palestinos siena.

[20] *Šešis saikus balzamo...*— Saikas (karra) — maždaug 250 litrų, taigi kiekvienam rage buvo apie tris ketvirčius tonos. Žodžiu „balzamas“ verčiamas žodis „šamnu“, reiškiantis paprastą sezamo aliejų, galbūt kartais pagerintą kvepalais. Juo būdavo tepamas kūnas per kaitrą.

VII lentelė

[21] *Irkala* — vienas iš dievo — Požemio valdovo vardų.

IX lentelė

[22] *Utnapištis* — babiloniečių tikėjime vienintelis iš žmonių, priimtas į dievų tarybą; šitaip jis pats ir jo žmona įgijo teisę gyventi dievų gyvenimą.

[23] *Kalnus buvo girdėjęs, kurių vardas Mašu...*— Babiloniečiai įsivaizdavo, kad žemę juosia kalnai — Dangiškoji Užtvara; į ją remiasi metaliniai dangaus skliautai (trys, penki arba septyni), o už jos yra Pasaulio Okeanas, įsivaizduojamas čia kaip gėlavandenė upė, čia kaip mirties vandenys. Žemė plauko Okeano paviršiuje arba jį uždengusi kaip dangtis. Okeane — palaimintųjų salos. Toje pat Dangiškoje Užtvaroje yra kalnai dvyniai Mašu, o tarp jų variniai vartai, saugomi skorpionžmogių. Pro juos Saulė—Šamašas kasdien išeina iš Požemio į dangų ir nusileidžia atgal ilgu urvu, kertančiu Dangiškosios Užtvaros kalną ir vedančiu į Pasaulio Okeaną, kuris, matyt, sujungtas su Požemiu.

[24] *Gilgamešas.../Ėmė stebeilyt...*— Gilgamešas, matyt, pakliuvo į Žemės rojų ant Pasaulio Upės (Okeano) kranto. Galimas daiktas, tai buvo pirmasis jo išbandymas — ar sugebės priimti amžinąjį gyvenimą. Palikęs stebuklingąjį sodą, jis neišlaikė pirmojo išbandymo. Kai kurie tyrinėtojai, taip pat laikydami, kad Gilgamešui buvo duotos trys galimybės įsigyti amžinąjį gyvenimą (ar amžinąją jaunystę), apsilankymo Žemės rojuje nepriskiria prie jų.

X lentelė

[25] *Mamet* — seniausia deivė motina, galbūt ta pati Aruru, kuri minima I lentelėje.

XI lentelė

[26] *Pasiuntinys jų Ninurta, jų mirabas Enugis.*— Ninurta — karo dievas, Elilio sūnus; Enugis — požemio karalystės, o šiuo atveju ir požemio vandenų dievo Nergalo pravardė.

[27] *Plotas — trečdalio dešimtinės... / Kraštai... po šimtą dvidešimt uolekčių.*— Laivo plotas buvo 1 iku — apie trečdalis hektaro, „sienų" (bortų) aukštis — 10 garų — apie 60 m; kiekviena siena taip pat po 60 m.

[28] *Adu* — lietaus ir audros dievas.

[29] *Šulatas ir Chanišas* — Adu pasiuntiniai.

[30] *Uždegė švyturius Anunakai...*— Buvo laikoma, kad dauguma dievų iš Anunakų giminės gyvena žemėje ir po žeme, dėl to jie ir bando gelbėti žemę. O Nergalas priklausė dangaus dievų Igigų giminei.

[31] *Pasikėlė, pasitraukė į Anu dangų...*— Babiloniečiai tikėjo, kad yra keli (trys arba septyni) kieti dangūs; vienas iš jų — Anu dangus.

[32] *Grobėjas* — lemties dievas, ateinantis pasiimti mirštančiojo.

Parengė S. GEDA

HETITŲ POEZIJA

Hetitų literatūra (poezija, proza, ritualiniai tekstai) vadinama periferine didžiųjų senovės literatūrų zona, tai tarpinė grandis tarp senovės Egipto, Šumero ir Babilonijos literatūrų. Be jos sunku įsivaizduoti senųjų proindoeuropiečių dvasios žemėlapį, graikų poezijos genezę (Homero hegzametras nemaža dalimi — irgi iš tenai). Turėdami prieš akis hetitų rašytojus, ne vienu atveju kitoje šviesoje galėtume interpretuoti ir baltų mitologiją, folklorą, papročius. Trumpai tariant, ir mūsų kai kurios šaknys pasirodytų esančios ten, tūkstantmečius prieš mūsų erą, kada buvo sukurti „Himnai Saulei", „Giesmė apie Ulikumį", parašytas Chatušilio testamentas. Taip, kaip meldžiamasi „Maldoje maro metu", galėjo melstis ir senovės lietuviai ar prūsai. Vaisingumo dievo Telepino išnykimas ir atsiradimas primena gyvybės trapumą žemėje, kaip prieš penkis tūkstantmečius, taip ir dabar. Stebina „Hetitų valdovės sapnas"— magiškas moters regėjimas senojoje žemėje, tokia pat amžinybės dalelė kaip ir kai kurie mūsų sapnai dabar.

Verčiant hetitų poeziją į lietuvių kalbą, naudotasi prof. Viačeslavo Ivanovo šifruotėmis (kn.: Луна, упавшая с неба, Москва, 1977).

1. Daina dievui Pirvai

Pirva — senovės hetitų ir luvių dievas, jo vardas indoeuropietiškos kilmės. Buvo vaizduojamas kaip raitelis ant balto žirgo.

[1] *Chasuva* — senas hetitų miestas.

3. Chati daina

Chati — visos hetitų šalies pavadinimas, paveldėtas iš seniausių krašto gyventojų.

Mėnuo, nukritęs iš dangaus

[2] *Chabantali* — Chati šalies senojo panteono deivė.
[3] *Cifuri-Kamrusepa* — aukščiausia moteriška dievybė. Pažodžiui „Kamru dvasia" („bičių spiečiaus dvasia").
[4] *Tabarna* (Labarna) — valdytojas, Chati šalies karaliaus titulas, perimtas iš seniausių gyventojų.

Telepinas ir Okeano duktė

Telepinas — vaisingumo ir augalijos dievas, audros dievo Taru ir deivės motinos sūnus.

Telepino išnykimas ir atsiradimas

[5] *Lichcinas* — Chati šalies religinių apeigų centras. Čia buvo garbstomi saulės ir audros dievai.
[6] *Papajas* — Žemutinio pasaulio dievas.
[7] *Istustajas* — Žemutinio pasaulio deivė.
[8] *sachis ir chapurijas* — brangių, retų medžių vardai.

Iš mitų apie Kamrusepą

[9] *Malija* — šis vardas apima grupę hetitų dievų.

Palos himnas

Pala — šalis senosios Chati karalystės šiaurryčiuose. Šiame himne susipina senovės hetitų ir indoeuropiečių motyvai.

Chatušilio I testamentas

[10] *Chatušas* — Senosios hetitų karalystės miestas, XVII—XIII a. pr. m. e. — sostinė.
[11] *Muršilis I* — vienas iš senovės hetitų valdovų, Chatušilio įpėdinis, apie 1650 m. pr. m. e. užkariavo Babiloną.
[12] *...ką padarė Sinachuvos ir Ubarijos miestai...* — Sinachuva — senovės hetitų miestas — sukilo prieš valdovą, bet šis vėl grąžino jį į Hetitų karalystę. Taip pat atsitiko ir Ubarijos miestui.
[13] *Kušaras* — Senosios hetitų karalystės politinis ir prekybos centras (XVIII—XVII a. pr. m. e.), sunykęs, kai Chatušilis I perkėlė sostinę į Chatušą.
[14] *...Chemuvos miesto... Tamalkijos... Calpos...* — Čia vardijami senieji hetitų miestai.

[15] *Chucijas* — vienas iš Chatušilio sūnų.
[16] *Tapasanda* — miestas Mažosios Azijos luvių apgyventoj srity.
[17] *Puchasumas* — Chatušilio I senelis, senovės hetitų valdovas.
[18] *Papachdilmas* — senovės hetitų apsišaukėlis karalius, užgrobęs sostą Labarnos sukilimo metu (XVIII a. pr. m. e.).
[19] *Chastajar* — Chatušilio I žmona.

Būrimas apie būsimą karą su churitais

[20] *Chalpa* — miestas šiaurės Sirijoje (dabartinis Alepas, Chalebas).
[21] *Nesa* (senovės sirų Kanesas) — seniausias Chati šalies centras. Nesos vardas minimas tik seniausiuose hetitų tekstuose. III ir II tūkstantmečių pr. m. e. sandūroje Nesa buvo svarbiausias prekybos centras.

Malda maro metu

Vienas ankstyviausių žanrų Naujosios hetitų karalystės laikotarpiu.
[22] *...Mitani šalis bei Arcava...* — Mitani (Mitanija) — churitų valstybė, su kuria hetitai kariavo XVII—XIV a. pr. m. e. Arcava — luvių sritis Mažosios Azijos pietuose.
[23] *Kicuvatna* — luvių sritis Mažojoje Azijoje, Viduržemio jūros pakrantės pietinėje dalyje.
[24] *Kaska* — gentys, gyvenusios Mažosios Azijos šiaurinėje dalyje.
[25] *...Aravanos šalis, Kalasmos šalis...* — sritys Mažosios Azijos pietuose.
[26] *Luka* — sritis Mažosios Azijos vakaruose.
[27] *Pitasa* — luvių gyventa sritis Mažojoje Azijoje.
[28] *Arina* (Arna) — likietiškas Ksanto, Libijos sostinės, vardas.

Himnai Saulei

[29] *Ningalė* (Ningal) — mėnulio dievo Sino žmona Mesopotamijos mitologijoje.
[30] *Enlilis* — vienas šumerų ir akadų svarbiausiųjų dievų, antras po dangaus dievo Anu.
[31] *...lekia Baimės, / O iš dešinės ten dumia Siaubas.*— Baimės ir Siaubas — personifikuoti demonai iš saulės dievo palydos.
[32] *Taru* (Saru) — vienas iš audros dievo vardų.

Kantucilio malda

Kantucilis — hetitų valdovas Viduriniosios karalystės laikais (XVI a. pr. m. e.).
[33] *Sinas* — vienas iš mėnulio dievo vardų.

Poema apie viešpatavimą dausose

[34] *Kumarbis* — audros dievo tėvas churitų mitologijoje, atitinkantis graikų dievą Kroną.
[35] *Anu* — churitų mitologijoje (taip pat šumerų ir akadų) dangaus dievas, atitinkantis graikų dievą Uraną.
[36] *Naras-Napsaras* — hetitų ir babiloniečių mitologijoje broliai dievai.
[37] *Dievas Minkis ir dievas Aminkis...* — Pirmasis — mesopotamiečių — churitų dievas, antrasis — churitų dievas.
[38] *Amecadu* — mesopotamiečių — churitų dievas.
[39] *Ischaras* — mesopotamiečių — churitų dievas.
[40] *Alalu* — požeminio pasaulio dievas (šumerų Enlilis, akadų Elilis).
[41] *Arancachas* — churitiškas Tigro upės pavadinimas.
[42] *Tasmisu* — audros dievo brolis ir pagalbininkas.
[43] *Tasa* — churitų šventasis kalnas.
[44] *Kancura* (Kandurna, Kandura) — churitų šventas kalnas, kur rinkdavosi į sueigą churitų panteono dievai.
[45] *Seris* — šventasis audros dievo jautis.
[46] *Ea* (Eja) — vienas iš Mesopotamijos dievų. Žr. „Babiloniečių poezijos" 7 paaišk.
[47] *Namchė* — šumerų pertekliaus deivė.
[48] *Kunkunucis* — apytikriai „akmeninis žudikas" — Ulikumio, churitų mitologinės būtybės, vardas.
[49] *Apsuva* — Požeminio Okeano pavadinimas. Čia gyvenęs Ea. Pasak kitos versijos, Apsu — churitų miestas.

Giesmė apie Ulikumį

Ulikumis — „Kumijos priešas", „Kumijos griovėjas" — mitologinis herojus, dievo Kumarbio ir Moters Uolos sūnus.

[50] *Urkisa* — churitų mitologijoje — Kumarbio buveinė.
[51] Kumija — miestas kalnuose į šiaurę nuo Mesopotamijos, churitų mitologijoje — audros dievo buveinė.
[52] *Impaluris* — churitų mitologijoje Pasaulio Okeano dievo patarėjas ir padėjėjas.
[53] *Irsirai* — dievai žinianešiai iš Kumarbio palydos.
[54] *Upeluris* — dievas titanas, laikąs Žemę ir Dangų (analogiškas graikų Atlantui ar net jo pirmtakas).
[55] *Chazis* — kalnas Šiaurės Sirijoje.
[56] *Tela* — churitiškas audros dievo jaučio vardas.
[57] *Imgara* — churitiškas kalno, kur ganėsi Tela, vardas.
[58] *Aštabis* — churitų dievas karys.
[59] *Chebat* — churitų deivė, audros dievo Tešubo žmona.
[60] *Takiti* — churitų deivė, Chebat pagalbininkė.
[61] *Lalapaduva* — šventas kalnas, kur gyveno dievai.

Iš poemos apie Dievo Gynėjo viešpatavimą

[62] *Kubaba* — vaisingumo deivė, senovės Helados deivės Kibelės pirmtakė.

Iš epinių giesmių apie Kumarbį

[63] *Sertapsuruchi* — churitiškas dievo Okeano dukters vardas.
[64] *Hedamu* — mitinė pabaisa, grasinusi churitų miestams.
[65] *Kulita, Nikata* — deivės Ištar pagalbininkės.

Hetitų valdovės sapnas

[66] *Ankuva* — senas Chati šalies miestas Mažosios Azijos šiaurės rytuose, kulto apeigų centras.
[67] *aganis* — churitiškas indo pavadinimas.
[68] *kirinis* — churitiškas brangakmenio pavadinimas.

Parengė S. GEDA

SENOVĖS ŽYDŲ POEZIJA

JOBO KNYGA

Jobo knyga kartu su kai kuriomis Senojo Testamento dalimis — Psalmynu, Patarlių knyga, Ekleziastu ir kitomis — priklauso vadinamiesiems išminties raštams. Jų autorius vienija panaši Dievo ir pasaulio jausena ir kūrybos problematika. Raštai liudija, kad yra vienas Dievas, viso kūrėjas ir saugotojas, tobulos išminties, galybės ir šventumo. Žmogaus išmintis reiškiasi gebėjimu įsigilinti į Dievo išmintį, kiek tai padaryti galima ribotai, nemokšiškai ir nuodėmingai būtybei. Judėjų išminčiaus akiratyje esti visas pasaulis, tačiau ypatingas dėmesys kreipiamas į žmogaus gyvenimą ir į žmogaus santykius su Dievu, pasauliu ir pačiu savimi. Jobo knygos pagrindinė tema yra žmogaus ir Dievo ryšių pobūdis. Knygos pradžioje keliamas vienas iš amžinųjų klausimų: „Kodėl geras žmogus turi kentėti?“ — lieka neatsakytas Dievo, kurį Jobas — tasai, anot „Rakto į Senąjį Testamentą“ (d. 3, Putnam, 1985) autoriaus A. Rubšio, Švento Rašto Prometėjas — šaukia į teismą. Aukščiausias klausimais jam duoda suprasti, kad žmogus tėra Jo kūrinys.

Jobo knygos parašymo laikas ir vieta nėra tikrai žinomi. Manoma, kad knyga buvo parašyta greičiausiai VII a. pr. m. e. Pasak A. Rubšio, jos autorius buvęs izraelietis išminties mokytojas, gyvenęs Palestinos ir Edomo pasienyje. Pirmą kartą į lietuvių kalbą Jobo knyga buvo išversta J. Bretkūno XVI a. antroje pusėje, paskutinį kartą Lietuvoje — vyskupo J. Skvirecko (išleista 1921 m.).

Čia skelbiamo vertimo pagrindu imta Vulgata (Biblia sacra iuxta Vulgatam versionem, ed. 2ra emend., t. 1, Stuttgart, 1975).

Paaiškinimuose romėnišku skaitmeniu pažymėtas atitinkamas teksto skyrius, arabišku — sakinys.

[1] *I, 1. Vyras gyveno Uze, vardu Jobas...* — Kur buvo Uzo žemė, nėra tikrai žinoma; manoma, kad Edome ar Sirijoje.

[2] *I, 6. Vieną gražią dieną susirinko Dievo sūnūs...* — Tai — angelai, kurie kitoje vietoje (XXXVIII, 7) minimi kaip pasaulio kūrimo liudininkai. Šėtonas — taip pat angelas, Dievo tarybos danguje narys. Šėtono pareiga yra prižiūrėti reikalus Žemėje ir priešintis žmonių pretenzijoms būti teisiems Dievo akivaizdoje.

[3] *I, 15. ...ir apipuolė sabiečiai...*— tai yra beduinai; Saba — Pietų Arabijos pavadinimas.

[4] *I, 17. Chaldiečiai trimis pulkais užlėkė...*— Chaldiečiai — Persų įlankos gyventojai.

[5] *II, 11. ...treja bičiulių atėjo: Elifazas temanietis, Bildadas suhietis ir Sofaras namatietis...* — Temanas — greičiausiai vietovė Idumėjoje, Suha — žemėse tarp Idumėjos ir Eufrato; kur buvo vietovė, hebrajiškai vadinta „Na'amah", nėra žinoma. Visi trys Jobo bičiuliai — Rytų šeichai, kaip ir pats Jobas.

[6] *III, 8. ...kas vadinti Leviataną pasiryžo!* — Leviatanas, arba susirangiusi gyvatė,— bedugnių didysis šliužas, šviesos priešininkas.

[7] *III, 14. ...atsiskiria, sau ką statydami...* — Nėra labai aišku, kas čia paminėta. Lotyniškas sakinys J. Skvirecko verčiamas: „Draug su žemės karaliais ir patarėjais, kurie stato sau tyrumas". K. Burbulio Šventojo Rašto komentaruose ši vieta atrodo taip: „Kartu su žemės karaliais ir patarėjais, kurie sukūrė sau griuvėsius". Šv. Jeronimas lot. žodžiu „solitudines" („plynos vietos, dykvietės") perteikė hebr. žodį „charaboth", reiškiantį ir „amžini, nuolatiniai kapai, kapavietės". Užtat kai kas šią vietą net verčia — „piramidės".

[8] *IV, 10. Liūto pariaumojimas...* — Liūto metafora čia nusakoma, kaip Dievas baudžia nusidėjėlį ir jo šeimyną.

[9] *IV, 19. Ko norėti tiems, kas gyvena name moliniame?* — Molinis namas — žmogaus kūnas (plg. Pradžios knygos II, 7; III, 19).

[10] *V, 4. ...kai juos kas tarpuvartėj baus...* — Tarpuvartėje rytiečių papročiu vykdavo teismas.

[11] *V, 23. ...ir tavo sąjungininkais taps dirvonų akmenys...* — Jobo dirvos nebus akmeningos. Žmogaus ir gamtos sąjungos idėja plačiai reiškiama Biblijoje.

[12] *VII, 7. Atmink, kad gyvybė mana — tik kvapas...* — Jobas kreipiasi į Aukščiausią.

[13] *VIII, 2. Dauggalis vėjas.*— Bildadas prilygina Jobo aimaną ir skundą dauggaliui (tai yra smarkiam) vėjui, tuo pasakydamas, kad Jobo žodžiai yra tušti ir neteisingi.

[14] *VIII, 21. ...tol, kol nepripildys tau burnos juoko...* — Jeigu Jobas iš tikrųjų nekaltas, tai yra jei jis nuolankiai priims Dievo bausmę, Aukščiausias jam atsilygins.

[15] *X, 10. Argi Tu manęs nemilžai tarsi pieno...* — Jobas primena Dievui, kaip Jisai jį sukūrė; šioje vietoje aprašomas žmogaus embriono radimasis.

[16] *X, 17. Statai vėl liudininkus savo prieš mane...* — Čia liudininkai — vis naujos kančios, kurias Dievas siunčia, kaltindamas jį nuodėmėmis.

[17] *XII, 2. Tai vieni žmonės jūs ir besat...*— Su skaudžia ironija tariami Jobo žodžiai. Mat Elifazas apeliavo į apreiškimą, Bildadas — į senovės išminčių mokymą, o Sofaras kalbėjo taip, lyg pats būtų Dievo išminties orakulas. Taigi Jobo draugai dedasi atstovaują mažiausia žmonijai.

[18] *XIII, 10. ...kadangi į veidą slapta Jo žiūrite.* — Jobo draugai viešai dedasi nešališki, o slapta pasiryžę stoti ir ginti savaip suprantamą Dievo išmintį, net prasilenkdami su teisybe.

[19] *XIII, 14. Ko savais dantimis aš kūną savo draskau...* — Antros eilutės žodžiai apie sielos laikymą rankose reiškia ruošimąsi mirčiai. Jais pasirėmę, čia cituotus žodžius galėtume sieti su kai kurių žvėrių, pakliuvusių į spąstus, elgesiu ir sakinį suprasti taip: „Kodėl aš stengiuosi likti gyvas? Ir statau gyvybę į didžiausią pavojų?"

[20] *XIV, 14. ...aš laukiu nesulaukdamas pamainymo savo.* — Pamainymas čia — grįžimas laimingo gyvenimo po to, kai Jobas saugiai išlauks tamsybėse Dievo pyktį ir bus iš ten sugrąžintas į gyvųjų pasaulį.

[21] *XV, 2. Negi pridera... į vidurius savo prileisti karščio?* — tai yra kalbant įkvėpti karšto rytų vėjo.

[22] *XV, 26. Jis atlėkė priešais Dievą iškėlęs kaklą...* — Nedoras žmogus puola Dievą kaip jautis. Toliau vaizduojama tokio žmogaus išorė.

[23] *XVI, 10. Priešas mano baisiomis akimis į mane žiūri.* — Jobas kalba ne apie draugus, o apie žmonių priešiškumą jam.

[24] *XVIII, 2. Ligi kurio meto žodžiais jūs kirsitės?* — Biblijos komentaruose vietoje daugiskaitos čia nurodomas vienaskaitos antras asmuo. Taigi Bildadas šiuos žodžius taiko Jobui.

[25] *XVIII, 13. Pirmagimė mirtis tepraryja grožį jo odos...* — Lotyniškame tekste minima „pirmagimė mirtis" suprastina kaip „mirties pirmagimė", tai yra ta baisi liga, kuria baudžiamas Jobas.

[26] *XVIII, 15. Jo palapinėj tegu apsigyvena bičiuliai...* — Aliuzija į Sodomos ir Gomoros likimą.

[27] *XIX, 5. ...už negarbes mano man priekaištaujat?* — Jobas liūdnai sako draugams, kad dėl Aukščiausio nekaltam siųstų kentėjimų jie laiką jį nusidėjėliu.

[28] *XIX, 12. Draug atkeliavo plėšikai Jo...* — Čia plėšikai — Viešpaties siųsti Jobui kentėjimai.

[29] *XIX, 23. Kas man pagelbės...* — Jobas tikisi išteisinimo bent ateityje, kuri iš knygų sužinos apie jo kentėjimus.

[30] *XX, 25. Ištrauktas iškeliauja jis iš makščių savo...* — Nusidėjėlį perveria Viešpaties strėlė. Saugodamas gyvastį, žmogus ištraukia tą strėlę, blizgančią nuo tulžies, ir mirties šešėliai apgaubia jį.

[31] *XX, 26. Paslėptos jo paslaptyse tamsybės visos.* — Nusidėjėliui laikomos visos nelaimės, kad kankintų jį dėl nematomų jo ydų.

[32] *XXI, 19. „Skausmą tėvo išsaugos sūnums jo Aukščiausias"?* — Jobas primena vieną iš tiesų, kurias draugai jam pasakė guosdami. Kita eilute reiškiamas pageidavimas, kad nusidėjėliui būtų atlyginta pačiam, o ne per kitus.

[33] *XXI, 33. Juo sraumuo apsidžiaugė Kokyto...* — Kokytas — upė požemių pasaulyje, ant kurios krantų esanti mirusiųjų buveinė. Toliau Jobas sako, kad nusidėjėlis paliks po savęs prisiminimą kitų žmonių širdyse.

[34] *XXII, 12. Gal taikai, kad Aukščiausias aukščiau nei dangus...* — Elifazas prikiša Jobui, jog šisai laikąs Dievą gyvenant per aukštai, kad regėtų žmonių reikalus.

[35] *XXII, 16. Va, užpylė juos...* — Primenamas pasaulinis tvanas.

[36] *XXII, 24. Skirs tau už lauką akmenį...*— Čia greičiausiai minimas aukso grynuolis, kurį Jobas atras ant žemės, ir upeliai, kuriuose jis plaus auksą.

[37] *XXIV, 1. Nuo Visagalio nėra paslėpti laikai...* — Vienas Visagalis žino teismo dienas.

[38] *XXIV, 5. Kiti lyg onagras dykumoje prie darbo savo ištraukia...* — Onagras Jobo knygos autoriui — nežabotos laisvės įvaizdis. Čia kalbama apie plėšikus.

[39] *XXIV, 18. Jis vandens paviršiuje lengvas.* — Greičiausiai čia kalbama apie nedorėlio lengvą mirtį.

[40] *XXV, 1. Atsakydamas suhietis Bildadas tarė.* — Neįtikimai trumpa Bildado kalba ir Sofaro trečio atsakymo Jobui nebuvimas verčia manyti, kad originalas turėjęs kitokį pavidalą. Greičiausiai trečias Bildado atsakymas yra šis skyrius ir XXVI, 5—14, po to Jobo atsakymas — XXVI, 1—4 ir XXVII, 2—6, o trečioji Sofaro kalba — XXVII, 7—23.

[41] *XXVI, 5. Štai vandenynai skaudžiai ir milžinus, ir įnamius jų spaudžia.* — Čia minimi pirmieji žemės gyventojai gigantai, arba milžinai, Dievo nutremti į požemių pasaulį Šeolą.

[42] *XXVI, 10. Sraunumas atitraukė Jis ties nuošalėm...* — Šią vietą ir toliau geriausiai paaiškina babiloniečių kosmologija, perimta ir Pradžios knygoje. Žemė esanti plokščias diskas, gulintis ant „didžiosios prarajos", arba chaoso, vandenyno. Virš disko esąs tvirtas dangaus skliautas, šviesos sfera. Pakraščiais plytinčios tamsybės. Toliau, XXVI, 11, minimi „paspirklai kampuos, kur dausos" — tai kalnai. Į juos galais remiasi dangaus skliautas. Po disku — pragaras, o disko šaknys leidžiasi žemyn į „didžiąją prarają".

[43] *XXVI, 13. Vivingri angis* — Leviatanas, jau minėtas III, 8.

[44] *XXVIII, 1. Turi sidabras savo gyslų pirmaprades...* — Dauguma Švento Rašto tyrinėtojų poemą apie išmintį, sudarančią šį skyrių, laiko savarankišku kūriniu, įjungtu į Jobo knygą vėliau.

[45] *XXVIII, 3. Jis paskyrė tamsybėms laiką...* — Čia ir toliau kalbama apie kalnakasį.

[46] *XXX, 12. ...prispaudė tarsi vilnimis mane laukkeliais savo.*— Ši vieta nėra aiški. K. Burbulys ją komentuoja: „Jie stumia mane nuo kelio ir siekia mane sunaikinti". Kiti perteikia sakinio prasmę taip: „Prieš mane kyla minia; jie yra suskaičiavę savus naikinimo kelius".

[47] *XXXII, 1. O toliau...*— XXXII—XXXVII skyrius apimanti Barachelio sūnaus Elihaus kalba — vėlesnių laikų priedas.

[48] *XXXVIII, 3. Tad juoskis kaip vyras strėnas savo...* — Dievas iššaukia ginčui Jobą, kaip šisai buvo prašęs anksčiau, ir paliepia žmogui pasikaišyti skvernus apsiausto, kaip daroma prieš pokalbį Rytuose.

[49] *XXXVIII, 13. Gal, pasigavęs už nuošalių pasaulį...* — Čia apibūdinama personifikuota aušra stveria nakties skraistę, po kuria miegojo žemė, ir pakračiusi nupurto nuo jos nedorėlius tartum muses.

[50] *XXXVIII, 14. Jis atsinaujins...* — Aprašoma, kaip auštant beformis per naktį pasaulis įgyja pavidalą.

[51] *XL, 2. Tad juoskis kaip vyras...*— XL, 2—9 reiškiamas Dievo ironiškas žmogaus galių vertinimas.

[52] *XL, 10. Štai begemotas...* — Dauguma žinovų begemoto ir krokodilo (Leviatano) aprašymus (XL, 10—XLI, 25) laiko vėlesniais priedais, nes Jobo knygos autoriui nebūdingas „barokiškas" tų padarų vaizdavimas.

[53] *XL, 14. ...kalaviją jam prikabino.* — Kalavijas — greičiausiai begemoto dantys.

[54] *XLI, 10. Iš jo nasrų žibintai pasirodo...* — Šitaip vaizdingai aprašomi purslai saulės spinduliuose, kai krokodilas (Leviatanas) nusičiaudėja.

Parengė S. NARBUTAS

EKLEZIASTAS

Judėjos gyventojams sugrįžus iš Babilonijos nelaisvės, nemažos įtakos valstybės ir žmogaus gyvenime turėjo mokytojai. Jų buvo trys grupės: kunigai, pranašai ir išminčiai. Pirmieji duodavo žmonėms pamokymus, paremtus įstatymais bei tradicijomis, antrieji — nurodymus, susijusius su Dievo apvaizda, o tretieji aiškino kasdieninės kalbos žodžiais svarbiuosius gyvenimo principus ir duodavo patarimų, kaip elgtis įvairiomis aplinkybėmis. Prie pastarųjų priklauso nežinomas autorius, apie III a. pr. m. e. vidurį parašęs Senojo Testamento knygą, nūnai vadinamą Ekleziastu.

Dievo samprata Ekleziaste gerokai skiriasi nuo įvaizdžio Viešpaties, atlyginančio žmonėms gerus darbus ir baudžiančio už bloguosius, kaip yra kitose Biblijos knygose. Tai viena iš priežasčių, kodėl ši knyga tik po kelių šimtų metų buvo įtraukta į hebrajišką Šventojo Rašto kanoną. Prie to prisidėjo ir žmonių, rengusių Ekleziastą, pastabos, primygtinai tapatinusios knygos autorių su Dovydo sūnum Saliamonu (I, 1 ir toliau) ir tikinusios skaitytoją, kad ši knyga — dieviško įkvėpimo vaisius (XII, 9—14).

Į lietuvių kalbą Ekleziastas pirmą kartą buvo išverstas J. Bretkūno XVI a. antroje pusėje, paskutinį kartą Lietuvoje — J. Skvirecko (vertimas pasirodė 1923 m.).

Čia spausdinamo vertimo pagrindu imta Vulgata (Biblia sacra iuxta Vulgatam versionem, ed. 2ra emend., t. 2. Stuttgart, 1975).

[1] *I, 1. Žodžiai Ekleziasto...* — Knygos autorius čia tapatinamas su Saliamonu. Komentatorių nuomone, šis tvirtinimas buvo įrašytas vėlesniųjų Biblijos rengėjų, kad knyga būtų įtraukta į kanoninį rinkinį. Plg. taip pat I, 12.

[2] *I, 14. ...ganymas vėjo.*— Ekleziasto pamėgta frazė betiksliam ir tuščiam siekimui apibūdinti.

[3] *III, 5. ...laikas svaidyti akmenis...* — eufemizmas. Posakio prasmė: „Laikas mylėtis ir laikas nesimylėti".

[4] *IV, 5. ...savą kūną valgo...* — Tai greičiausiai patarlė, kurios prasmė tokia: kvailas ir tingus žmogus neaiškiu būdu sugeba pragyventi be darbštuolio vargo.

[5] *IV, 13. Vertas daugiau vaikas...* — daugiaprasmė aliuzija. Ja skaitytojui primenama ir

Juozapo istorija, ir knygos parašymo metų įvykiai (204 m. pr. m. e. nužudžius Ptolemają IV Filopatorą, į Egipto sostą buvo pasodintas penkiametis Ptolemajas V Epifanas; panašiai Seleukidų imperijos — kitos valstybės, nuo kurios labai priklausė Judėjos gyventojų gerovė,— sostą 175 m. pr. m. e. užėmė mažametis Antiochas IV Epifanas).

[6] *VIII, 3. ... ir negaišk darydamas pikta...* — Greičiausiai čia galvojama apie karalių. Lotyniškame vertime pažodžiui perteikiama hebrajiško teksto mintis: „ir nepasilik piktame reikale". Ji suprastina: „ir nedalyvauk pasipriešinime prieš jį, tai yra karalių".

[7] *IX, 4. Jau pravarčiau gyvas šuo už liūtą...*— Čia šuo — vargšo, liūtas — karaliaus įvaizdis.

[8] *IX, 14. Miestas nedidelis...* — Čia gali būti primenamas Abelbetmako, šiaurės Palestinos miesto, apgulimas, aprašytas kitoje Biblijos vietoje (Samuelio II knygoje). Ekleziasto rašymo metais panašiai atsitiko kautynėse prie Doro (218 m. pr. m. e.; jos minimos Makabėjų I knygoje).

[9] *X, 2. Destis kokia širdis: kvailiui jinai kairėje...* — Širdis čia suprantama kaip proto, sąžinės ir valios vienovė. Kairė pusė — nesėkmės, nelaimės, o dešinė — sėkmės simbolis.

[10] *X, 16. Vargas tau, žeme...*— Plg. 5 paaišk.

[11] *X, 17. Laiminga žemė...* — Greičiausiai giriamas Antiochas III Didysis, itin palankiai sutiktas Judėjos gyventojų 198 m. pr. m. e.

[12] *XII, 3. ... kol dar nei sargininkai namų nevirpa...* — Čia sargininkai — rankos, galingiausi vyrai — kojos, malėjai — dantys, regėtojai — akys. Toliau panašiai apibūdinamas žmogus senatvėje.

[13] *XII, 5. ... kol žiogas netunka... ir nebepadeda kaparis...* — Tunkantis žiogas (originale — skėrys) — žmogus senatvėje. Žydintis baltai migdolas — jo žila galva. Kaparis — vaistingas augalas, skatinantis apetitą.

[14] *XII, 6. ...ligi nutrūks sidabro grandinė...*— Čia ir toliau metaforiškai kalbama apie mirtį. Hebrajiško teksto atitinkama vieta atrodo suprantamesnė: „kol nutrūks sidabro grandinė ir suduš aukso žibintas". Taigi žmogaus gyvybė lyginama su aukso žibintu, pakabintu ant sidabro grandinės.

XI, 9—11 — nežinomų knygos rengėjų prierašas, nepriklausantis Ekleziasto autoriui.
XII, 12—14 — antrasis toks prierašas.

Parengė S. NARBUTAS

GIESMIŲ GIESMĖ

Rengiant šį vertimą, naudotasi pažodiniu vertimu iš senovės hebrajų kalbos, M. Liuterio vertimu į vokiečių kalbą ir kitais vertimais.

[1] *I, 5. Kedaras* — klajoklių gentis į rytus nuo Palestinos. Čia turima galvoje juodos beduinų palapinės.

[2] *I, 7. ...klaidžioti prisidengus...* — Keliuose, kuriais būdavo genami galvijai, skraistėmis apsisupusios laukdavo parsiduodančios moterys.

[3] *I, 14. En Gedis* (En Geddi) — vietovė netoli Mirties jūros.

[4] *II, 1. Saronas* — slėnis Palestinoje.

[5] *II, 4. ...ir jo vėliava virš manęs — meilė!* — Turima galvoje metaliniai ženklai su šventomis emblemomis, kurie būdavo nešami karo pulkų priekyje.

[6] *II, 15.* Draugių choras čia bene specialiai pertraukia solinę dainą, todėl jų repliką galima būtų priskirti ir ankstesnei giesmei.

[7] *II, 17. Betaras* — Bar Kochbos tvirtovė.

[8] *III, 6. Kas ten ateina iš dykumos...* — Galimas daiktas, kad čia prasideda vestuvinės dainos, lydinčios ritualą.

[9] *III, 6. ...visų kraštų aromatais...*— Turima galvoje susmulkinti kvapūs sakai, kurių į Palestiną atveždavo Pietų Arabijos pirkliai. Tais sakais būdavo smilkoma jungtuvių ceremonijos metu.

[10] *IV, 8. Libanas* — kalnai Finikijoje.

[11] *IV, 8. Amanas,* arba Amana — kalnai Šiaurės Sirijoje.

[12] *IV, 8. Seniras ir Hermonas* — kalnynas Pietų Sirijoje.

[13] *IV, 13. krūmai* — pažodžiui „daigai", „želmenys" — ne tokioje senoje hebrajų kalboje reiškia ir „drėkinama, vešliai žaliuojanti žemė"; čia tas žodis vartojamas kaip metafora.

[14] *V, 1. Įėjau aš į savo sodą, sesuo, sužadėtine...* — Tikriausiai tai jaunimo atsakymas į apibendrinančią jaunosios repliką IV giesmėje (12—16), todėl verčiant jungiamas prie jos.

[15] *V, 13. Jo skruostai...* — Kalbama apie barzdą, gaubiančią veidą.

[16] *V, 15. ...gražus tarsi kedrai...*— Pažodžiui „rinktinis (puikus, išrinktas) kaip kedras". Šioje giesmėje komentatoriai siūlo ne vieną pataisą, tačiau čia laikomasi tradicinės interpretacijos.

[17] *VI, 2. Mano mylimas nusileido į savo sodą...*— Nuo čia iki VII, 1 — viena iš sunkiausių „Giesmės" vietų, tekstas apgadintas. Neaiškumų kildavo dar senovėje. Čia esantis tekstas gali būti priskiriamas ir VII giesmei.

[18] *VI, 4. Tirsa* — Šiaurės Izraelio karalystės sostinė X a. pr. m. e. antrojoje pusėje.

[19] *VI, 4. ... tarsi priekinis pulkas...* — Turima galvoje kariuomenės priekyje einantis pulkas ar pulkai su vėliavomis.

[20] *VI, 5. Gileadas* (Vulgatoje „Galaad") — kalnuota vietovė Užjordanėje.

[21] *VI, 12. ... į kunigaikščio vežimą...* — Laikomasi Vulgatai artimo vertimo. Gražuolė nugalėtoja čia lyginama su pralekiančiu karvedžio karo vežimų pulku, kaip kad anksčiau ji buvo lyginama su priekiniu pulku.

[22] *VI, 12. Sugrįžk, sugrįžk, šulamiete...* — Pažodžiui: „Sugrįžk, sugrįžk, „haš šulamit", sugrįžk, ir mes pažvelgsim į tave". Senieji vertimai „haš šulamit" perteikdavo kaip vardą „Sulamita", tačiau tai netikslu gramatikos požiūriu. Pažodžiui būtų „Šulemo (ar Šunemo) gyventoja" (taip ir išversta graikiškuose rankraščiuose). Šio krašto moterys, minimos daugelyje Biblijos skyrių, matyt, garsėjo savo grožiu, ir jų pavadinimas tapo gražuolės sinonimu.

[23] *VII, 5. Hešbonas* — miestas Užjordanėje.

[24] *VII, 6. Karmelis* — kalnagūbris Šiaurės Palestinoje, vienu galu siekiantis Viduržemio jūrą; senovėje buvo apaugęs tankiais miškais.

VII giesmės 7—10 eilutėse daug neaiškumų, taip pat neaiški vieta — VIII, 5, galbūt tekstas netikslus. VIII, 6—7 — itin sunki vieta ir, galimas daiktas, netiksliai verčiama. VIII, 13 tekstą daugelis komentatorių laiko apgadintu.

Parengė S. GEDA

SENOVĖS INDIJOS POEZIJA

IŠ RIGVEDO

Himnas Indrui

Indras — griausmo, karinės galios dievas-didvyris, geriantis somą (žr. 3 paaišk.) ir atliekantis žygdarbius. Šiame himne šlovinamas svarbiausias jo žygdarbis — pergalė prieš demoną Vritrą („vritras" — „pasipriešinimas", „inercija"), kuris laikė sukaustęs gyvybės vandenis. Įvairiuose lygmenyse šis mitas aiškinamas skirtingai. Pavyzdžiui, atmosferoje — žaibas trenkia į debesį, ir pasipila lietus, kosmogonijoje — Indro vėzdas („vadžras") smogia į kalną, plaukiojantį kosminiuose vandenyse, ir išlaisvina vandenis, taip pat ugnį, saulę, aušrą, tai yra sutveria pasaulį.

[1] *Angį...* — tai yra Vritrą.

[2] *Tvaštaras* — dievas, demiurgas, visų daiktų kūrėjas.

[3] *somas* — šventas augalas, svaiginančios jo sultys, kartu — vienas svarbiausių Rigvedo dievų, tarpininkas tarp dangaus ir žemės, susijęs su mėnuliu. Somo sultys būdavo aukojamos dievams, ypač Indrui.

[4] *dosnusis* („maghavan") — dažnas Indro epitetas.

[5] *Klastas gudriųjų...*— tai yra demonų asurų, Vritro gentainių, kerus.

[6] *Jaučiu norėjęs būti...*— Jautis — šaunumo, galios, ypač seksualinės, simbolis.

[7] *Manus* — pirmasis žmogus, kurio laikais vyko tvanas.

[8] *Danu* — Vritro ir kitų demonų motina.

[9] *Dasas* — bet koks priešas — demonas arba nearijas, šiuo atveju — Vritras.

[10] *Paniai* — demonai, pagrobę šventąsias karves, kurias atkovojo Indras, pasak panašios struktūros mito.

[11] Vritro žuvimas turėjo kosminių pasekmių, kurių nusigando net pats Indras.

Himnas Agniui

Agnis — ugnies, namų židinio, aukuro dievas, tarpininkas tarp dievų ir žmonių, aukų nešėjas, dažnai dėl to vadinamas žyniu. Jis amžinas ir kartu pats jauniausias.

[12] *hotaras* — žynys, giedantis himnus, šaukiantis dievus į aukojimo apeigas.

[13] *Teisios jėgos sūnus...*— Agnio epitetas.

[14] *Sūrjas* — saulės dievas.

[15] *...plačiažingsnio pėdos...*— Dievas Višnus trim žingsniais aprėpė žemę, orą ir dangų ir, laimėjęs lažybas, atėmė visatą iš asurų valdovo Balo. Agnis esti visur ir taip pat jungia šias tris sritis.

[16] *visažinis* — Agnio epitetas.

[17] *...žirgas, / Laimintis turtą...*— Arijų švenčių metu buvo rengiamos ritualinės vežimų lenktynės, jų nugalėtojus gausiai apdovanodavo.

[18] *...Ušasės tėvas...*— Ušasė — aušros deivė; jos tėvas — Djausas (dangus). Nuo aukų Djausas pritvinksta geismo ir lieja savo sėklą — lietų.

Himnas Somui

Ekstazę keliančių somo sulčių aukojimas buvo viena iš svarbiausių arijų apeigų. Šis himnas greičiausiai buvo giedamas košiant somą pro vilnonį koštuvą.

[19] *jautis* — košiamas somas.

[20] *Pas Vajų... / Pas Ašvinus...*— Vajus — vėjo dievas, pirmasis ragaujantis auką. Ašvinai — dievai dvyniai (vienas — priešaušrio, antras — sutemų dievas), važinėjantys žirgais, gydantys ir kitaip gelbstintys žmones.

[21] *Pas Bhagą, Mitrą—Varuną...*— Bhagas — dievas, teikiantis medžiaginę gerovę, turtą, nuotakas. Mitras—Varunas — dangaus dievai, saugantys kosminį įstatymą Ritą, globojantys sutartis, baudžiantys už nuodėmes.

Himnas Varunui

Varunas — vienas paslaptingiausių Rigvedo dievų, susijęs su kosminiais vandenimis, nakties dangumi. Tik Varunas ir Indras Rigvede vadinami visų žmonių ir dievų valdovais. Šiame himne Varunas šlovinamas kaip pasaulio kūrėjas, atskyręs dangų nuo žemės. Himno autorius Vasišthas (šios giminės rišiams priskiriami visi VII mandalos himnai) supykdė Varuną, susapnavęs, kad įžengė į jo rūmus. Už tai dievas jį nubaudė vandenlige.

Himnas Ušasei

Ušasė — ryto aušros deivė, pasirodanti švytinčiame, raudonų žirgų traukiamame vežime. Tai be galo graži mergelė, vilkinti žėrinčiu rūbu, kuris dažnai praplyšta, apnuogindamas šviesias jos krūtis. Ji Djauso arba Sūrjo duktė ir žmona, Ašvinų motina, globojanti dainius, kas rytą atverianti tamsos vartus.

[22] *Ugnis jau dega...*— uždegta rytinio aukojimo ugnis.

[23] *Savitaras* — vienas saulės dievų, teikiantis gyvybę, žadinantis pasaulio gyvius.

[24] *Bet žmonių kartas ištisas naikina...*— Žymėdama laiką, Ušasė tartum skatina jį tekėti, taip išmarindama kartas.

[25] *Iš praėjusių...*— Himnas giedamas konkrečiai aušrai. Kai kurių tyrinėtojų nuomone, tai pirmoji aušra po žiemos saulėgrąžos.

[26] *Dėsnio keliu...*— Turima galvoje Rita — kosminis principas, kuriam paklūsta net dievai.

[27] *Nodhas* — gyvūno pavadinimas, vieno himnų kūrėjų pravardė.

[28] *Savo tėvų...*— tai yra Dangaus ir Žemės.

[29] *Vežiman lipa...*— Žr. 17 paaišk.

[30] *Į jungą kinko karves raudonšones...*— Aušros nutviekstų debesų vaizdas.

Himnas dievams

Himnas atspindi bent kelias kosmogonines idėjas, bet nebando jų sutaikyti.

[31] *...ateity...*— kitame visatos gyvavimo cikle (juge).

[32] *Brahmanaspatis* (Brihaspatis) — maldos ir aukojimo apeigų dievas.

[33] *...iš jos tarpukojo...*— tai yra iš būties, arba Aditės, dievų motinos. Tai pirmapradžio chaoso dievybė, pagimdžiusi dievus, vadinamus Aditjais. Galima 4-ą ir 5-ą, 8-ą ir 9-ą himno strofas suprasti kaip, atitinkamai, 2-os ir 3-os, 6-os ir 7-os strofos pakartojimą kitame mitologiniame kontekste.

[34] *Dakšas* — „galia", „jėga"; čia — vyriškasis visatos pradas, šeštasis Aditės sūnus, savo tėvo — kosminės jėgos — įsikūnijimas.

[35] *Martandas* — „mirtingojo kiaušinis" — paukštis, saulės dievas.

Apie pasaulio sutvėrimą

Garsus kosmogoninis himnas, įdomus savo kritiškumu, dvasine įžvalga, gilia mintimi. Pirmiausia nuo kaitros susidarė visatos gemalas, paskui jame atsiskyrė du pradai — vyriškas ir moteriškas, iš jų gimė visata. Olandų vedologo F. B. J. Kioiperio nuomone, šis mitas galėjo atsirasti iš žmogaus prenatalinių apvaisinimo prisiminimų, kuriuos pasiekė išminčiai, panirę į savo širdžių gelmes. Gali būti, kad 2-a ir 3-a strofos sukeistos vietomis.

Agastjo ir Lopamudros pokalbis

Agastjas, mitologinis dieviškasis išminčius (rišis), laikomas daugelio Rigvedo himnų autoriumi. Jis, kaip ir jo brolis Vasišthas, yra Mitro-Varuno ir apsarės Urvašės sūnus. Agastjas askezės metu iš geriausių „gyvųjų esybių" dalių sutvėrė sau žmoną Lopamudrą, kuri šiame himne-dialoge prašo nutraukti askezę ir pratęsti giminę. Kalbančiuosius asmenis nustatė komentatoriai.

[36] *Tie, kur senovėj tobulumo siekė...*— tai yra rišiai, anksčiau ėję askezės keliu.

[37] *To Somo...*— turima omeny somas, kuris sieloje susikaupia ilgos askezės metu, arba tas, kurį išgėręs Agastjo mokinys prašo atleisti mokytojo nuodėmę.

[38] *...dvi sritis...*— dvasinės askezės ir žemiško gyvenimo.

Lošėjo himnas

Lošimas kauliukais arijų bendruomenėje turėjo ritualinę reikšmę. Būdavo lošiama švenčių metu. Pralošusio dalis buvo laikoma auka dievams, išlošusio — dievų dovana. Šį himną galima laikyti užkeikimu prieš lošimo aistrą.

[39] *...vėtros pagimdyti / Auskarai...*— Kalbama apie vibhidako medžio riešutus, kurie buvo naudojami lošimui. Vėtra, nuplėšdama juos tartum auskarus nuo medžio, pagimdo.

[40] *Mudžavato kalnas* buvo garsus puikios kokybės somu.

[41] *Dėl vieno lieko...*— Lošimo kauliukais taisyklės neaiškios. Žinoma, kad, metant kauliukus ar griebiant juos iš krūvos, skaičius buvo dalijamas iš keturių. Atliekami kauliukai lemdavo pralošimą.

[42] *Kauliukai turi kobinius...*— kaip dramblių varovai.

Himnas aukojamam žirgui

Žirgo aukojimas buvo vienas iškilmingiausių arijų ritualų. Himne įausta sudėtinga žirgo—dangiško žirgo — saulės—ugnies simbolika. Kaip lenktynių žirgas bėga ratu, kad pasiektų pergalę, taip saulė kasdien apvažiuoja dangų, kad gyvuotų pasaulis.

[43] *Jamas* — mirusiųjų pasaulio valdovas.

[44] *Tritas* — dievas, susijęs su tolima saulės gimimo vieta, jo funkcijos neaiškios.

[45] *Gandharvas* — pusdievis, susijęs su saule, dangišku Somo gynėjas.

[46] *...tu Aditjas...*— tai yra Saulė.

[47] *Kurs karvės pėdoj...*— kosminės karvės pėdoje, kuri yra aukščiausiame danguje. Strofos dvi pirmos eilutės kalba apie dangišką žirgą — saulę, dvi paskutinės — apie žemišką. Be to, jose daroma užuomina į Agnį, žemišką saulės pavidalą, kuris taip pat vadinamas augalų rijiku.

[48] *Tavo ragai...*— tai yra saulės spinduliai.

[49] *...motina ir tėvas...* — Žemė ir Dangus.

Parengė K. PLATELIS

BHAGAVADGYTA

„Bhagavadgyta" versta naudojantis akad. B. Smirnovo rusišku pāžodiniu iš sanskrito, taip pat V. Semencovo poetiniu vertimu į rusų kalbą bei proziniais vertimais į vokiečių, anglų ir lietuvių kalbas. Remtasi šiais leidiniais: **Бхагавадгита, ЫЛЫМ**, Ашхабад, 1977; The Bhagavadgītā, S. Radhakrishnan, Blackie and Son (India) LTD, 1977; Die Bhagavadgītā, Herausgegeben von Klaus Mylius, Leipzig, 1980; **В. Семенцов, Бхагавадгита в традиции и в современной научной критике**, Москва, 1985; Vydūnas, Bhagavad Gītā, Detmold, 1947.

Verčiant „Bhagavadgytą" (toliau — „Gyta") į lietuvių kalbą, stengtasi laikytis originalui būdingos ritminės struktūros. Sanskrito ilgų ir trumpų skiemenų kaitą, vertėjo nuomone, geriausiai perteikia lietuvių kalbos kirčiuoti ir nekirčiuoti skiemenys.

Kiekviena ketureilio eilutė turi ne mažiau kaip tris kirčius. Skiemenų skaičius eilutėse svyruoja tarp 8 ir 11. Eilutės baigiasi (su retom išimtim) moteriška pėda. „Bhagavadgytoje" yra vietų, kur panaudotas trištubhas — tai 11—13 skiemenų eilutės su keturiais ilgais skiemenimis (pvz., II, 5—8, XI, 15—50 ir kt.).

Kadangi sanskrito žodynuose pateikiami tiktai kaitomų žodžių kamienai (pvz., dharma, sankhja, soma, Krišna, Ardžuna), matyt, tai buvo viena iš priežasčių, nulėmusių europinėje kultūroje „moteriškąją" indų vardų ir terminų rašybą. Mes, atstatydami pilnas sanskrito vienaskaitos vardininko formas, rašome: karmas, somas, Krišnas ir pan. Manome, jog tokia rašyba yra teisėta ir akivaizdžiai liudija seną lietuvių kalbos ir sanskrito giminystę.

Daugelis sunkiai suvokiamų terminų (pvz., vibhūtis, tapas, manas, satvas, radžas, tamas ir kt.) vienur verčiami į lietuvių kalbą (žinoma, apytikre prasme), kitur pateikiama sanskrito forma, kad skaitytojas pats pasistengtų juos įsisąmoninti. Neverčiami tokie terminai kaip joga, sansaras, karmas ir kt., kurie jau senokai įteisinti Europos kalbose.

[1] *I. Dhritaraštras pasakė.*— Senasis Kauravų valdovas, Pandavų dėdė ir Durjodhano tėvas, aklas Dhritaraštras klausia savo vežėją Sandžają, kas vyksta mūšio lauke. Išminčius Krišnas—Dvajpajanas, Dhritaraštro tėvas ir mokytojas, apdovanojo Sandžają aiškiaregyste: jis iš tolo gali stebėti kovos lauką ir pasakoja valdovui, ką mato ir girdi. Visi tolesni įvykiai — Sandžajo pasakojimas Dhritaraštrui. „Gyta" dialogo forma perteikia višnuitų religinę filosofinę mintį. Dialogas Indijoje buvo labai populiarus. Jis vyrauja visuose indų literatūros paminkluose. Dialoge paprastai dalyvauja mokytojas, dažnai dieviškasis, ir mokinys, kuris kartais irgi dieviškos kilmės, rečiau — mokiniai. Iš esmės ir „Gyta" yra dievų poros pašnekesys, nes Krišnas yra Višnaus—Narajano avataras, o Ardžunas — Narajano moteriškosios būtybės (šaktės) Naros įsikūnijimas.

[2] *I, 1. ...dharmo lauke, Kurukšetre...*— Kurų laukas ligi šiol yra garsi Indijos vietovė, kur įvyko atmintinas Bharatų mūšis; jis vadinasi „dharmo lauku" (pavadinimą galima išversti kaip „šlovės, narsumo, dėsnio laukas"). Liaudies atmintis išsaugojo šį netoli Delio (senojo Hastinapuro) esančios vietovės vardą. Puranuose pasakojama, jog Kurų lauke senų senovėje buvo atnašautos didžiulės aukos. Dvigubas veiksmo vietos pavadinimas tarsi simbolizuoja dvigubą poemos reikšmę: istorinę (epo prasme) ir religinę filosofinę; antrąją ypač pabrėžia indų komentatoriai, įžvelgiantys „Gytoje" mokymą apie būdus, kaip pasiekti aukščiausiąją dvasią (Purušotamą).

Žodis „dharmas" indų filosofijoje turi daugybę reikšmių. Komentatoriai jį nusako taip: „dharayati iti dharma"— tai yra: „palaiko, todėl ir vadinasi dharmas". Žodžiai „dharmas" ir „kšetras" neatsitiktinai atsidūrė filosofinio kūrinio pradžioje. Juos vertėtų suprasti kaip savotišką poemos raktą. Kurų laukas, Kurukšetras, kur grūmėsi dvi giminės dėl karalystės, tampa dharmo lauku, ir čia Krišnas, Višnaus—Purušotamo—Narajano avataras, moko „giliausios išminties" mokinį, kuris yra jo paties objektyvizacija — „laukas", „kšetras", „šaktė", tai yra iš esmės jis pats. Taip „Bhagavadgytą" suprato višnuitai, kuriems ši knyga buvo nepakeičiamas gyvenimo kodeksas.

[3] *I, 3.* Pandavų kariuomenę išdėstė Dhrištadjumnas, Drono mokinys.

[4] *1,10. ...galybe savo pranoksta / mus būriai...*— tokie žodžiai pagyrimo Durjodhano lūpose (jis puikiai žino, kad jo kariuomenė skaičiumi smarkiai pranoksta pandavų būrius) atrodo nelogiški. Šią vietą komentavęs Vedantadešikas nurodė, jog Kau-

ravų vadas, norėdamas nuslėpti savo baimę ir sutrikimą prieš mūšį, o svarbiausia — nepasitikėdamas karvedžiu Bhyšmu, sako: „Nepakankama ta mūsų armija, saugoma Bhyšmo“ (pažod. vert.). Durjodhanas bijo, kad kilnusis Bhyšmas nepagailėtų priešų, nes ir pats valdovas, ir jo parankiniai gerai supranta, jog žiaurumu pagarsėjęs Bhymas bet kokiu atveju jų nepagailės (todėl viename ketureily ir sugretinti šie du vardai).

[5] *I, 11.* Kalbėdamas apie Bhyšmo „apsaugą“, klastingasis Durjodhanas vėl susirūpinęs savo kėslais: reikia sekti, šnipinėti Bhyšmą, kad tas neitų padėti Pandavams.

[6] *I, 39—45.* Šitose eilutėse Ardžunas bando „teoriškai“ pagrįsti savo atsižadėjimą kautis (remdamasis šrutimi). Plg., kaip jo žodžius įvertina Krišnas: II, 11.

[7] *II, 39.* Jogos dėstymas prasideda ne tuojau po šio ketureilio, o tik nuo II, 48: prieš tai eina trumpa filipika prieš Vedų „sentikius“; II, 41—45.

[8] *II, 46.* Šitas posmas atstato požiūrio į Vedus pusiausvyrą: jie palyginti su šaltiniu, kuriame „trykšta vandenio gausiai“ ir iš kurio protingas žmogus pasisemia vandens tiek, kiek jam reikia. „Vandens“ (tai yra Vedų) verte, žinoma, neabejojama.

[9] *II, 55—61.* „Tvarios išminties“ pasišventėlio paveikslas kompoziciniu požiūriu labai svarbus. Būdamas poemos užuomazgoje Ardžuno (I,26—II,9) antipodas, jis yra šio konkretus neiginys, „pašalinimas“. „Išminties tvarumas“— tai pirmoji užuomina „Gytoje“ apie išmanymo tolydumą, išmanymą-būseną.

[10] *II, 72. ... jis į Brahmanirvaną įžengia.*— Retas (nebudistiniuose tekstuose) termino „nirvanas“ pavartojimo atvejis; čia nirvaną galima suvokti kaip „pasaulio užgesimą“ Brahmane. Tai suartina „Gytą“ su ankstyvojo budizmo dvasinėmis paieškomis.

[11] *III, 5. ...pagimdyti gamtos trys gunai...*— Tai satvas (tyrumas, ramumas, šviesumas), radžas (aistringumas) ir tamas (tamsumas, bukumas, tingumas); jie jau buvo paminėti polemikoje prieš Vedus, žr. II, 45; toliau III, 27—29, 37 ir ypač XIV, 17—18, kur išsamiai kalbama apie gunus.

[12] *III, 10. Troškimų karvė* — mitinis gyvulys, vykdantis žmonių troškimus.

[13] *III, 15.* Šitas sunkus posmas (jį komentatoriai ir vertėjai traktuoja labai skirtingai) persmelktas ritualinių reminiscencijų. Amžinas Skiemuo — tai OM, kuriuo prasideda ir baigiasi Vedų aukojimo formulės ir himnai. Šito trumpo šūksnio ypatingas vaidmuo tas, kad jis ritualiniam žodžiui suteikia tęstinumą: viena ar kita formulė, baigiama skiemeniu OM, negirdimai tarsi tęsiasi (lyg ir kokioj anapusinėj „erdvėj“, taip pat — ir šitai ne mažiau svarbu — skiemenį tariančio žynio tolydžioj „išmanymo būsenoj“), kad vėliau, kitos formulės pradžioje, „išplauktų į paviršių“ pradiniu skiemens OM skambėjimu. Tos maldos ir užkeikimai, kurie pasižymi tęstinumu, yra sutelkę savy ypatingą jėgą — Brahmaną, kuris „gimdo“, tai yra atlieka „šventus veiksmus“ (žr. III, 14), o iš jų susidaro atskiri aukojimai, „aukos“. Žodžiu „pastoviai“ vėl pabrėžiama aukos tolydumas, nepertrūkstamybė: jeigu auka tęstinė — Brahmanas „ja laikos“ (tai yra dalyvauja), ir ji sėkminga, o jeigu ne — tai ji beprasmė.

[14] *III, 41. ...gabumą ir išmintį...*— Gabumas, išmintis („jñānam“, „vijñānam“) — tai, iš vienos pusės, išmanymo tęstinė būsena, „buvimas mintimis Brahmane“ (ir t. t.), o iš kitos — sugebėjimas teisingai orientuotis gyvenime, remiantis šia būsena.

[15] *III, 42. Širdis* (sanskr. „manas“) — minties ir valios organas; kai kada šis žodis verčiamas kaip „protas“, „mintis“.

[16] *IV, 1. Joga* — čia: pažinimas, suvokimas.

[17] *IV, 8. Amžiais per amžius* (orig. „yuge-yuge“) — jugas — pasaulio periodas, kosminė diena ir naktis (trunka nuo 2200 iki 8800 Žemės metų).

[18] *IV, 25—32.* Tikriausiai visuose šiuose posmuose žodis „auka" (sanskr. „jadžnias"— „dėjimas į ugnį", „pavertimas pelenais") suprantamas kaip įvairių rūšių joga, asketų treniruotės, gebėjimas sustabdyti („sudeginti") vienas ar kitas kūno ir psichikos funkcijas. Tikslas — paversti „veiksmus" (tai yra tokias pratybas) išmintim (IV, 33), išmanymo būsena, išmanymo tolydumu. Greičiausiai tai ir reiškia „pasiekti Brahmaną", apie kurį kalbama IV, 24. Žr. taip pat IV, 35—37.

[19] *V, 1. Veiksmo joga* — šiuos žodžius, taip pat ir karma-jogą „Gytoje" reiktų suprasti kaip kasdienius veiksmus, atliekamus nelaukiant iš jų „vaisių", tai yra naudos, rezultatų. Tačiau, remiantis IV giesme, vis dėlto tikslinga pasakyti, kad „Gytoje" karma-joga — tai pirmiausia ritualinių, aukojimo veiksmų (pvz., namų apeigos) Aukščiausiojo garbei atlikimas, negalvojant apie vaisius. „Nustojimas veikti"— meditacijos treniruotė, kurios tikslas atskirti Atmaną nuo visko, kas ne Atmanas: tokia praktika, matyt, buvo pagrįsta išorinio pasaulio (gamtos, prakritės) kategorijų išvardijimu, atmetant tas savybes, kurios nebūdingos Atmanui,— 4—5 posmuose toks išvardijimas vadinamas žodžiu „sankhjas" (juo vėliau imta vadinti brahmanizmo filosofiją).

[20] *V, 10. Brahmanas* — čia: viena iš gamtos (prakritės) požymių, žr. taip pat XIV,3. Buvo manoma, kad aktyvi tiktai gamta, o Atmanas vien stebi jos veiklą. „Visą veiklą pavedęs" gamtai, žmogus įsivaizdavo nieko neveikiąs, tai yra tapatino save su Atmanu (žr. V, 14).

[21] *V, 16. ...apšviečia tai, kas Aukščiausia.*— Tai yra Brahmanas; apšviečia — daro matomą, spindintį. Čia kalbama apie Brahmano kaip šviesos meditavimą (tolydaus išmanymo būsena).

[22] V, 17. *...negrįžta čia niekad.*— Negrįžta į gimimų ir mirimų amžiną ratą, tai yra sansarą (žr. taip pat V, 24—26).

[23] *V, 27—28.* Čia prasideda „profesionaliosios" jogos tema; smulkiau žr. VI, 10 ir kt.

[24] *VI, 1.* Viena iš karma-jogos charakteristikų — privalu tęsti Vedų apeigas (nelaukiant, žinoma, iš jų vaisių).

[25] *VI, 11. ...tegu audeklu kailį užkloja...*— Apačioje kraunama kušo žolė, ant jos — antilopės kailis, tada — audeklas. Šios paklotės turi simbolinę prasmę; tą ritualą „Gyta" paveldėjo iš brahmanizmo epochos.

[26] *VI, 31. ...įtikėjęs vienove...*— Vertimo variantas: „įsitvirtinęs vienovėje (visų esybių su Brahmanu ir su savimi)", žr. taip pat VI, 29—30, 32.

[27] *VI, 38. ...dviejuose keliuose...*— Tai pasaulietinės laimės kelias ir asketo žygių kelias.

[28] *VI, 46—47.* Šiuose posmuose nėra jokios objektyvios gradacijos (asketas—išminčius—jogas ir t. t.); čia tik pašlovinami, pirma, jogai, o antra — bhaktai. Toliau (VII, 17—19) analogiškai garbinamas „išmintingasis" (nes jis — geriausias bhaktas). Visos šios būsenos, žinoma, ekvivalentiškos, nes veda į vieną tikslą.

[29] *VII, 6. ...yra tai įsčios...*— abi prigimtys, anksčiau paminėtos (tai yra prakritė ir džyvas).

[30] *VII, 29—VIII, 4.* Šiuose posmuose atsiranda terminai: „adhjatman" — tai, kas priskiriama individualiam atmanui, žmogaus sielai; adhibhūtas — tai, kas priskiriama būtybių pasauliui, materialiai prigimčiai; adhidaivas — tai, kas priskiriama dieviškajai prigimčiai; adhijadžnias — tai, kas priskiriama aukai. Paskutiniai trys terminai yra VII, 30.

[31] *VIII, 17. Jugas* čia reiškia vadinamąjį mahajugą — didįjį pasaulio periodą, kuris

paprastai trunka 4.320.000 Žemės metų. (Plg. 17 paaišk.)

[32] *VIII, 24—26.* Čia dėstomas senovės indų mokymas apie „dievų kelią" ir „protėvių kelią".

[33] *IX, 5. Slaptinga joga* — tas pats kas maja (žr. IV, 6; VII, 14, 15, 25; XVIII, 61), materialios gamtos kūrybinė galia, veikianti mirtingiesiems nesuvokiamu būdu.

[34] *IX, 10. Gamta* — prakritė (žr. IX, 7 ir kt.).

[35] *IX, 16. Aš — auka...*— Nuo šios vietos prasideda „išminties auka" (žr. ankstesnį posmą), ruošianti Višvarupo pasirodymą XI giesmėje.

[36] *IX, 20. Trijų Vedų mokovai...*— Šiame ir tolesniame posmuose aprašoma Vedų religijos adeptų skirtis.

[37] *X, 13. ...dieviškasis Naradas, munis, /rišiai Vjasas, Asitas Dėvalas...*— Naradas — dieviškasis išminčius, dažnai vaizduojamas (epe ir puranuose) kaip dievų pasiuntinys žmonėms; Vjasas („paskirstytojas") — legendinis „Mahabharato" ir kitų tekstų autorius; Asitas Dėvalas — senovės išminčius, laikomas Rigvedo himnų autoriumi.

[38] *X, 18. Vibhūtis* — dieviškosios energijos išsiveržimas išorėn, dievybės apsireiškimas būtybių pasaulyje ir t. t. (Žr. X, 7, 16, 19, 40, 41.) Dalyje teksto šis žodis neverčiamas.

[39] *X, 21. Aš esmi tarp aditjų — Višnus, / ...tarp marutų...*— Aditjai — pagrindinės Vedų dievybės, marutai — audros dievybės, Indro palydovai.

[40] *X, 23. Tarp baisingų rudrų... / o tarp rakšų ir jakšų... / tarp... vasų... / tarp aukščiausių kalnų aš — Mėrus.*— Rudrai („verksniai") — Vedų dievybių klasė su Šyvu priekyje; rakšai — mitinės būtybės, panašios į vampyrus; jakšai — pusdievių klasė su Kuberu, turtų valdovu, priekyje; vasūs — Vedų dievybės, anksčiau buvusios susietos su Indru,— pagal vieną sąrašą, tai ugnis, žemė, vėjas, erdvė, saulė, dangus, mėnuo ir žvaigždės; Mėrus — milžiniškas kalnas pasaulio viduryje.

[41] *X, 24. ...Aš — Brihaspatis, / tarp visų karvedžių Aš — Skandas...*— Brihaspatis — dievų žynys namuose; Skandas (Kunaras, Kartikėjas) — Šyvo ir Parvatės sūnus, karo dievybė.

[42] *X, 25. Bhrigus* — mitinis išminčius, su ugnies stichija susijusių Vedų pusdievių klasės pirmtakas.

[43] *X, 26. Gandharvai* — dievų muzikantai.

[44] *X, 27. ...Aš, žinok, Učaihšravas, / ...tarp didingų dramblių — Airavatas...*— Učaihšravas — Indro žirgas; Airavatas — Indro dramblys.

[45] *X, 28 — Aš... vadžras, / ...tarp nuodingų šliužų Aš — Vasukis.*— Vadžras — žaibas; Vasukis — gyvačių valdovas.

[46] *X, 29. Varunas* — vienas iš Vedų svarbiausių dievų, siejamas su vandenimis.

[47] *X, 30. O tarp demonų... / Aš — didysis Garudas...*— Garudas — milžiniškas paukštis, nešantis dievą Višnų.

[48] *X, 31. Makaras* — slaptinga būtybė, tapatinama čia su delfinu, čia su krokodilu.

[49] *X, 33. „Dvandvas"* — tam tikro tipo sudurtinis sanskrito žodis (tokių žodžių abi dalys — priešingos prasmės).

[50] *X, 35. Aš tarp himnų esmi Brihatsama, / gajatrys... / margaširšas...*— Brihatsama („didžioji melodija") — viena iš svarbiausių giesmių Vedų rituale; gajatrys — Vedų eilėdaros rūšis (trys aštuoniaskiemenės eilutės): tokiu metru parašytas ypač šventu laikomas Rigvedo posmas (III, 62, 10); margaširšas — pirmasis (iš pradžių buvo dešimtasis) metų mėnuo, atitinkantis lapkritį—gruodį.

[51] *X, 37. Ušana* — mitinis dainius, aiškiaregys.

[52] *XI, 1. „Adhjatman"* — čia: „Tu kaip individualus išvardytų Tavo esybių Atmanas".

[53] *XI, 6.* Išvardijamos būtybės, apie kurias anksčiau (X, 21—23) buvo sakoma, jog Viešpats yra kiekvienos jų klasės geriausias atstovas, taip pat — kad Jis tų būtybių Atmanas (XI, 1). Dabar Ardžunas rengiasi išvysti tai, kas buvo abstrakčiai paminėta.

[54] *XI, 17. Diskas, skeptras* — įprasti dievo Višnaus atributai.

[55] *XII, 12.* Čia „Gytos" tekste esama nenuoseklumo, nes veiksmas, atsidūręs k y l a n č i o s eilės gale (pratybos—išmanymas—meditacija—atsižadėjimas veiklos vaisių), ankstesniame posme buvo k r i n t a n č i o s eilės pabaigoje (susikaupimas—pratybos—veikla Mano garbei—atsisakymas veiklos rezultatų; nuoseklus dėstymas prasideda XII, 8).

[56] *XIV, 3. Brahmanas* — čia: materiali gamta, prakritė.

[57] *XIV, 5. ...iš prakritės kyla / gunai...*— Prakritės ir jos gunų tema, prasidėjusi šiame posme, tęsiasi (su pertrūkiais) beveik iki pat poemos galo, žr. taip pat III, 5.

[58] *XIV, 11. ... iš visų devynių kūno vartų...*— Tai devynios kūno angos, žr. taip pat V, 17.

[59] *XV, 1. Ašvathas* — indų figmedis, dažnai minimas kaip „pasaulio medžio" simbolis. Čia gali būti traktuojamas kaip sansaras, nes raginama (XV, 3) „atžado kardu" nukirsti „ašvathą kerotą".

[60] *XV, 14. Vaišvanaras* — tam tikra aukojimo ugnis; ji būna gyvose esybėse.

[61] *XV, 15. Vedantas* — kalbama apie Upanišadas.

[62] *XV, 16. „Nesikeičiantis"* purušas — matyt, išsilaisvinusių individualių atmanų visuma.

[63] *XVI, 2. Sarmata* — čia: numanomas negalėjimas daryti ką nors bloga.

[64] *XVI, 3. Atsparumas* („tėdžas", sunkiai išverčiamas žodis) — vidinė energija, kuri Indijoje buvo įsivaizduojama kaip ugnis ir šviesa (spindėjimas, degimas ir t. t.). Vienas iš komentatorių šį žodį aiškino šitaip: „savybė žmogaus, kurio pikti žmonės negali įveikti".

[65] *XVI, 4. Asurai* — paprastai suprantami kaip demonai — antgamtinės būtybės, kovojančios prieš dievus. Žmonės-demonai (XVI, 7) — tie, kurie priešinasi dievams, nevykdo šventų tekstų nurodymų.

[66] *XVI, 19. ...iš vienų asurų įsčių...*— Turimas galvoje gimimas iš moterų, kurias religija laiko nešvariomis. Jos gimdo asurų įpėdinius.

[67] *XVII, 6. ...visą būrį gyvų elementų...*— Tai yra žemė, vanduo ir kiti elementai, iš kurių sudarytas kūnas.

[68] *XVII, 23. OM, TAT, SAT...*— Apie skiemenį OM žr. 13 paaiškinimą; TAT (pagal prasmę ir etimologiškai —„tai") įeina į garsiąją Čhandogjos upanišados formulę: „tat tvam asi" („tu esi tai"), kur „tat" reiškia Brahmaną; SAT — pagal prasmę ir etimologiškai —„esmė" (žr. toliau posmus 27—28).

[69] *XVIII, 1. Aš suvokti... / noriu atsižadėjimo esmę; / man apie atsisakymą...*— Atsižadėjimas (sanskr. „sanjasas"), atsisakymas (sanskr. „tjagas") — tai iš esmės sinonimai.

[70] *XVIII, 14. Pagrindas* — šiuo žodžiu nusakomas fizinis kūnas. Čia užfiksuotas „veiksmo priežasčių" sąrašas priklauso, matyt, sankhjo mokymo ankstyvajam periodui. Klasikiniuose šio mokymo tekstuose jo nėra.

[71] *XVIII, 19. „Darbai apie gunus"* (tiksliau —„Gunų išskaičiavimas") — matyt, kažkokio neišlikusio ankstyvojo sankhjo kūrinio pavadinimas.

[72] *XVIII, 46. ...Kuris persmelkęs tris pasaulius...*— Turima galvoje asmeninė dievybė

(Maloningasis Viešpats — Krišnas); plg. II, 17, kur panašiai nusakytas beasmenis Brahmanas.

[73] *XVIII, 53. ...susitikt su Aukščiausiu...*— pažodžiui „tapti Brahmanu".

[74] *XVIII, 65—66.* Šie du posmai laikomi „Gytos" kvintesencija.

[75] *XVIII, 76. Radža* — valdovas; turimas galvoje Dhritaraštras, ištaręs „Gytoje" vieną ketureilį (I, 1).

Parengė A. BUKONTAS

PANDITO BILHANO „PENKIASDEŠIMT POSMŲ APIE SLAPTĄJĮ MEILĖS DŽIAUGSMĄ"

Tai XI—XII a. sanskrito lyrikos kūrinys („Čaura Pančašika"), parašytas „mokyto vyro"— pandito Bilhano. Bilhanas — indų poetas ir dramaturgas; kiti jo kūriniai nelabai žinomi, o lyrika kartkartėmis vis atgimsta. Lietuvoje jį yra vertęs Maironis.

Žodis „pančašika" sanskrito kalba reiškia ir „penkiapynis", „penkialiepsnis", „nešiojantis plaukus, supintus penkiais mazgais", „stovintis pačioje pažinimo viršūnėje". Taigi poema ne vien apie meilę,— ji turi ir savo filosofinį kodą. Kai kuriuos terminus, posakius, žodžius sunkoka paaiškinti.

Versta iš 1886 m. Halėje išleistos knygos: Die Kacmir Recension der Pancasika, Inaugurali-Disertation von W. Solf.

[1] *Pramathapatis* —„Pramathi" sanskrite reiškia vieną iš demoniškų būtybių rūšių; čia reikėtų suprasti kaip kreipinį į jų sukūrėją.

[2] *Šri* — turto, grožio ir laimės deivė. Kiti jos vardai — Lakšmė, Padmė.

[3] *Kuntalai* — genties pavadinimas.

[4] *Bandhas, Prabandhas, Patava, Sthitė, Šunjahastas* — tai tik keletas iš daugelio senovės Indijos meilės būdų, glamonių.

[5] *Kinarai* — mitinės būtybės iš dievų palydos, turinčios savą paskirtį.

[6] *Šyvas* — pasaulio griovėjas ir kūrėjas, žmonių baudėjas ir globėjas.

[7] *Šešas* — begalybės žaltys, ant kurio ilsisi Višnus.

Parengė S. GEDA

IŠ „TIRUKURALO"

„Tirukuralas"— viena žinomiausių tamilų klasikinės literatūros knygų. Pagal tradiciją jos autorium laikomas Tiruvaluvaras — audėjas, priklausęs valuvarų kastai, dar jaunystėje išgarsėjęs mokytumu ir šventumu.

„Tirukularas" susideda iš trijų dalių, atitinkančių svarbiausius žmogaus gyvenimo tikslus arba vertybes. Tai dharmas — etinių principų laikymasis, vadovavimasis universaliu visatos dėsniu; artha — naudinga veikla, užtikrinanti žmogui materialinę gerovę; kama — meilė, kaip malonumų šaltinis, palaikantis emocinę pusiausvyrą ir tautos gyvybingumą.

Pirmoje dalyje surinkti aforizmai apie žmogaus dorovinę nuostatą. Čia pateikiamas dievoto žmogaus, rūpestingo tėvo ir vyro, vaišingo šeimininko, žmones mylinčio išminčiaus idealas. Skatinama laikytis penkių priesakų: nekenkti gyvoms būtybėms, nemeluoti, nevogti, neištvirkauti ir nedraugauti su blogais žmonėmis. Antroje dalyje kalbama apie darbą, karybą ir tarnybą. Čia labiausiai atsispindi autoriaus gyvenamojo meto dvasia. Trečiajai daliai nebūdingas bendras didaktinis kūrinio kryptingumas. Joje parodoma, kaip atsiranda ir stiprėja meilės jausmas, vaizduojamos įvairios įsimylėjusių emocinės būsenos: išsiskyrimo kančios, susitikimo džiaugsmai, pavydas, apsimestinis apmaudas.

„Tirukuralas" — ne tik išminties lobynas, bet ir tobulos poetinės formos pavyzdys. Jis parašytas trumpais rimuotais dvieiliais: pirmoje eilutėje keturios pėdos, antroje — trys, paskutinė pėda dažniausiai trumpesnė. Eilėraščiuose autoriui pavyko sulydyti į vieną visumą grakščią formą ir gilią prasmę.

Verčiant eilėraščius į lietuvių kalbą, naudotasi rusišku pažodiniu, kurį pateikė Leningrado indologė M. Albedil.

A. DANIELIUS

SENOVĖS IRANĖNŲ POEZIJA

IŠ AVESTOS

Verčiant Avestos tekstus, naudotasi leidiniu: J. Duchen-Guillemin, Zoroastre, Etude critique avec une traduction commentée des Gâthâ, Paris, 1948, ir I. Braginskio vertimu į rusų kalbą (ППДВ).

ZARATUSTROS GATOS

Jasnai, 28

[1] *...Išmintingasis Viešpatie...*— Čia kreipiamasi į vyriausiąją dievybę — Ahurą Mazdą, apsuptą gerųjų dvasių, kurios drauge su juo sudaro dieviškąją septyniukę „Ameša Spenta" („nemirtingi šventieji"). Plačiau žr. baigiamajame straipsnyje.

[2] *Jaučio siela*— geroji būtybė, globojama Ahuros Mazdo.

[3] *Vištaspa* — valdovas iš pusiau legendinės Kavajidų dinastijos, pirmas pripažinęs Zaratustrą ir padėjęs skleisti jo mokslą.

[4] *Frašaoštras* — vienas iš Vištaspos karių, Zaratustros draugas, vėliau — jo žentas.

Jasnai, 29

[5] *...jaučio Kūrėjas...*— tai yra Ahura Mazdas.

JAŠTAI

Ardvi himnas

[6] *...nuo Hukarjo viršūnės į Vourukašo jūrą.*— Hukarjas — viršukalnė dievų buveinėje; Vourukašas — didžiulis ežeras (jūra) šios buveinės papėdėje (manoma, kad tai mitinis Aralo jūros pavadinimas).

[7] *Haoma*— šventas augalas (vediškasis somas), iš kurio spaudžiamos sultys ritualiniams tikslams; kartu tai ir dvasia, augalo dievybė.

[8] *...Kavos ir Karapano valdovų.*— Kavos valdovai — gerieji viešpačiai ir Zaratustros pasekėjai; Karapano valdovai — blogieji viešpačiai, Drudžo, blogio dievo, tarnai.

[9] *...Arjana Vedžoje prie gerosios Daitjos...* — Arjana Vedža („Arijų erdvė") — mitinė arijų (iranėnų) tėvynė, pirmoji šalis, kurią sukūrė Ahura Mazdas. Mitinė Daitjos upė, mokslininkų nuomone, yra Chorezme arba Vidurinės Azijos upių Syrdarjos ir Amudarjos baseine.

[10] *Hošjangha Paradata* — vienas iš patriarchalinių karalių.

[11] *Hara* — šventasis kalnas, dievų buveinė.

[12] *Mazano devai* — piktieji Mazendarano (Pakaspijo sritis) demonai.

[13] *Varna* — kaip sakoma „Geografinėje poemoje" („Vendidadas", I skyrius) — keturioliktoji Ahuros Mazdo sukurta šalis („keturkampė Varna, kur gimė Tretonas, nugalėjęs drakoną Aži Dahaką", žr. 29, 33 posmus). Ahrimanas kaip bausmę šiai šaliai skyrė ligas ir svetimšalius, nearijų kilmės valdovus.

[14] *Jima* — archainio mito herojus; atliko biblinę Nojaus misiją, tvano metu išsaugodamas žmonių ir gyvulių sėklą. Bet Jima nusidėjo, išmokęs žmones valgyti jautieną, ir buvo nubaustas už savo išdidumą.

[15] *Bavrajaus šalis* — mitinis blogio kraštas (manoma, jog tai Babilonija).

[16] *Atvja* — apie jį kalbama „Jasnuose", 9: „Atvja buvo antras žmogus, kuris išspaudė manąsias Haomos sultis kūniškajam pasauliui".

[17] *Kersaspa* — apie jį kalbama ten pat: „...jo tėvas Trita, geriausiasis iš Samų, buvo trečias žmogus, kuris išspaudė manąsias sultis kūniškajam pasauliui". Antrasis Tritos sūnus ir buvo Kersaspa: „Aukštaūgis garbanotas jaunuolis, kuokininkas, užmušęs Sruvaro baisenybę..."

[18] *Pišinas* — mitinio ežero vardas.

[19] *Gandarvas* — piktas demonas, devas su „sidabrinėmis kulnimis", vienas iš tų, kuriuos nugalėjo Kersaspa.

[20] *...turanietis Frangrasjanas...* — Turaniečiais pagal senųjų iranėnų tradiciją buvo vadinamos klajoklių iranėnų gentys, plėšdavusios sėsliuosius iranėnus ir pasmerktos zoroastriečių.

[21] *Kavajis Usanas* — vienas iš Kavajidų karalių.

[22] *Erzifja* — mitinis kalnas.

[23] *Haosravas* (Kavajis Haosravas) — vienas iš Kavajidų, užmušęs Frangrasjaną, keršydamas už tėvo nužudymą.

[24] *Čečustas* — mitinio ežero vardas.

[25] *Tusa* — karališko kraujo didvyris.

[26] *Vesakas* — turaniečių didvyris.

[27] *Hšatrosuras* — mitinio kalnų tarpeklio pavadinimas.

[28] *Kanghas* — mitinė šalis, tapatinama su Chorezmu.

[29] *Paurva* — senovinės pasakos personažas.
[30] *Džamaspa* — vienas pirmųjų Zaratustros pasekėjų, priklausęs Vištaspos svitai.
[31] *Ašavazdas, Trita* — legendiniai iranėnų didvyriai, kovoję su turaniečių didvyriais Danavais, Asanbano, Karo ir Varo palikuonimis, taip pat su Dureketa.
[32] *Apamas Napatas* — geroji vandenų dievybė.
[33] *Vistaravas Naotaridas* — iranėnų karžygys, iš Kavajidų pavaldinių.
[34] *Vitanguhaitė* — mitinės upės vardas.
[35] *Joišta iš Frjanų namų* — personažas iš pasakos, paremtos „Atspėtų sfinkso mįslių" siužetu. Viename iš kūrinių vidurinių persų kalba pasakojama, kaip galingas raganius Ahtas (čia — Ahtja) davinėja klastingus klausimus. Devyni tūkstančiai žynių žūsta neteisingai atsakę; Ahtas paklausė jų: „Koks rojus geresnis — dangiškas ar žemiškas?" — „Dangiškas", — atsakė žyniai, ir Ahtas juos ten pasiuntė. Jaunasis Joišta sugebėjo atsakyti į visus Ahto klausimus ir taip jį įveikė.
[36] *Ranghas* — mitinė sala.
[37] *Ratavai* — gerieji kūniškojo pasaulio genijai.
[38] *Artnos, Vavžakai, Varnavai, Varnavavišai* — gyvačių ir kitokių šliužų piktosios dvasios.
[39] *...šeši šimtai ir tūkstantis...* — tai yra nepaprasta gausybė.
[40] *Hvovai* — iranėnų karžygių giminė iš Kavajidų pavaldinių.
[41] *Frazdanavo jūra* — mitinis pavadinimas.
[42] *Zarivarajus* — didvyris, Vištaspos karvedys.
[43] *Zaotaras* — žynys, šventikas.

Parengė G. PATACKAS

KINŲ POEZIJA

Vertimai į lietuvių kalbą parengti naudojantis kn.: Классическая поэзия Индии, Китая, Кореи, Вьетнама, Японии. Москва, 1977, taip pat atskirų kinų poetų kūriniais rusų kalba.

Tikriniai vardai perrašyti pagal tą pačią sistemą, kurios laikomasi „Lietuviškojoje tarybinėje enciklopedijoje".

CAO DŽI (192—232)

Tai garsus vadinamojo Trivaldystės laikotarpio (220—280) poetas, gyvenime patyręs daug vargo ir nesėkmių.

[1] *Čangdziangas* — Jangdzės upė.
[2] *Siengas* — upė dabart. Chunano provincijoje.
[3] *li* — kinų ilgio matas, maždaug 600 m.
[4] *Ding I* — artimas poeto Cao Dži draugas, 220 m. nubaustas mirties bausme.
[5] *Vang Canas* (177—217) — žymus poetas, Cao Dži draugas.

[6] *Si Chė* — senovės kinų mitologijoje dešimties brolių saulių vežėja; kasdien ji perveždavusi per dangų po vieną saulę.
[7] *Penglajus* — mitinė nemirtingumo sala.
[8] *lingdži* — tropikų vaisius.

TAO JUANMINGAS (365—427)

Vienas iš pirmųjų didžiųjų kinų poetų. Kaip ir jo protėviai, kurį laiką valdininkavęs, 41-erių metų paliko tarnybą ir toliau iki pat mirties gyveno kaime.

[9] *Liu iš Čaisango* — matyt, tai Čaisango apskrities viršininkas, kuris, kaip ir Tao Juanmingas, metė tarnybą ir tapo atsiskyrėliu.
[10] *cinė* — senovinis muzikos instrumentas, citros pirmtakas.
[11] *luanas* — aiškiaregis paukštis.
[12] *Lingdzi* — Ci karalystės sostinė (dabart. Šandunge).
[13] *...prie Dzėsia vartų...* — Čia senovėje, dar prieš Tao Juanmingą, rinkdavosi išminčiai pasišnekėti.

SE LINGJŪNAS (385—433)

Žymus peizažinės lyrikos kūrėjas, „eilėraščių apie kalnus ir vandenis" žanro pradininkas.

[14] *Boliango bokštas* — garsus bokštas, pastatydintas pirmosios Chanų dinastijos imperatoriaus U Di (valdė 141—88 m. pr. m. e.).
[15] *juefu* — tai liaudies dainos, sukurtos Kinijos viduramžiais — maždaug IV—VI a. Dar II a. pr. m. e. „juefu" vadinosi valstybės įstaiga, rinkusi liaudies dainas.

MENG CHAOŽANAS (689—740)

Didžiausias Tangų epochos poetas. Jo eilėraščiams būdinga dvasios rimtis, tolima kasdienybės šurmuliui, taip pat susiliejimo su gamta džiaugsmas.

[16] *Vang Vėjus* — poetas (žr. paaiškinimą žemiau).

VANG VĖJUS (701—761)

Žymus poetas, dailininkas, kaligrafas. Jaunystės svajonės apie šlovę, žygdarbius atsispindi ankstyvuosiuose eilėraščiuose. Nuslopinus An Lušano maištą (755—763), buvo apkaltintas kaip palaikęs ryšius su maištininkais ir persekiotas. Vėliau susidomėjo budizmu; jo poezijoje įsivyravo gamtos motyvai, ramybės, harmonijos teigimas.

[17] *Pei Di* — garsus poetas, Vang Vėjaus draugas.
[18] *Vis be segtukų...* — Kinijoje valdininkų skrybėlės būdavo prilaikomos tam tikru segtuku; „be segtukų" — vadinasi, atsisakęs valdininko tarnybos.

[19] *...į Lojangą, į savo celę...* — Keli šimtmečiai prieš Vang Vėjų Lojango Baltojoje šventovėje gyveno garsus atsiskyrėlis; nuo tada Lojango cele vadinamas atsiskyrėlio būstas.

[20] *It antrasis Ulingdzi atsiskyręs gyvenu.* — Čia poetas lygina save su Čen Džundzi — senosios Ci valstybės valdovo broliu, kuris, nepritardamas valdovo politikai, paliko jį ir persikėlė į Ču karalystės Ulingo vietovę. Ten gyvendamas, pelnėsi duoną laistydamas sodus.

[21] *Gangchvasė šventovė* — garsi budistų šventovė dabart. Šengsi provincijoje.

[22] *Patyręs Mi Chengo išmintį, aš padėti jam negaliu.* — Mi Chengas — Vėlyvųjų Chanų laikų (25—220) valstybės veikėjas, kurį į tarnybą rekomendavo poetas Kung Žungas. Vang Vėjus gailisi, kad negali to padaryti pats.

[23] *...Šang Pingas apvesdino vaikus kuo anksčiau...* — Šang Pingas, gyvenęs Vėlyvųjų Chanų laikais, tapo atsiskyrėliu tik tada, kai jo vaikai užaugo ir sukūrė šeimas.

[24] *Tao* — Tao Juanmingas.

LI BO (701—762)

Vienas didžiausių kinų poetų. Nepanorėjęs tapti rūmų poetu, visą gyvenimą praleido klajonėse.

[25] *Du Fu* — įžymus kinų poetas, artimas Li Bo draugas.

[26] *Didžioji terasa* — terasa Susu kalne, kur puotavo senosios U karalystės valdovai, nugalėję Jue karalystę.

[27] *Ten baltas kiškis... / Tenai Čang E gyvena...*— Pasak senos legendos, Čang E, legendinio šaulio Chou-i žmona, vogčia paragavo vyro nemirtingumo gėrimo ir išskrido į mėnulį, kur gyvena baltas kiškis ir taiso nemirtingumo gėrimą.

[28] *Lu Jangas* — senovės karžygys. Pasak legendos, kai jis kovojo su Chanų karalyste, dar tebevykstant kautynėms ėmė temti saulė, tada jis užsimojo ietimi, ir saulė grįžo atgal šimtą li.

[29] *U ir Jue.* — Turima galvoje senųjų karalysčių žemės šalies pietryčiuose.

[30] *Se Tiao* — poetas (464—499), kurio eilėraščiai buvo laikomi ypač meistriškais.

DU FU (712—770)

Vienas didžiausių Kinijos poetų; jo kūryba turėjo didelės įtakos visai kinų poezijai. Du Fu eilėraščiai — savotiškas poetinis Kinijos metraštis. Juose atsispindi ir tautos senovė, ir poeto gyvenamojo meto žmonių rūpesčiai, ir ateities viltys.

[31] *Fudžou* — miestas į šiaurę nuo Čanano, kur Du Fu, gelbėdamasis nuo An Lušano maištininkų, buvo išgabenęs savo šeimą.

[32] *Dzianana* — vietovė į pietus nuo Jangdzė upės, kur, Du Fu manymu, buvo ištremtas Li Bo už dalyvavimą maište.

[33] *Tao Cianas* — Tao Juanmingas.

[34] *Džungjuanas* — Vidurio lyguma, kur buvo Tangų sostinė Čananas.

[35] *Šalto valgio diena.* — Prieš Mirusiųjų dieną (pagal Europos kalendorių, maždaug balandžio vidury) kinų namuose tris dienas nebūdavo kuriama ugnis.

BO DZIUI (772—846)

Įžymus kinų poetas, tęsęs geriausias kinų poezijos tradicijas. Būdamas aukšto rango valstybės valdininku, ne kartą rizikavo karjera, demaskuodamas kitų valdininkų daromas niekšybes. Atstovaudamas visuomeninei kinų poezijos krypčiai, kartu buvo ir subtilus lyrikas.

OUJANG SIU (1007—1072)

Garsus Sungų epochos (X—XIII a.) poetas. Buvo įžymus valstybės veikėjas, istorikas, filosofas. Kaip poetas neretai lyginamas su Li Bo.

[36] *Lungmenas* — kalnai dabartinėje Chenano provincijoje.

JAPONŲ POEZIJA

Vertimai parengti pagal kn.: Классическая поэзия Индии, Китая, Кореи, Вьетнама, Японии. М., 1977, taip pat naudojantis atskirų japonų poetų rinkiniais ir antologijomis rusų kalba.

SAIGIO (1118—1190)

Tikroji poeto pavardė — Sato Norikijas. („Saigio" reiškia „Einantis į Vakarus".) Tarnavo imperatoriaus rūmuose, bet, nusivylęs jų gyvenimu, 24-erių metų tapo vienuoliu, perėmė budizmo pasaulėjautą. Poezija pagrįsta ne šaltu pasaulio stebėjimu, o džiaugsmingu artumu viskam, kas gyva.

[1] *„kisaragis"* — „laikas, kada apsivelkama naujais drabužiais" — senovinis metų antrojo mėnulio pavadinimas.

[2] Trečiasis mėnulis buvo laikomas kalendorinės vasaros pradžia.

[3] *unochanas* — deutria crenata. Šios laukinės gėlės pražysta anksti pavasarį baltais žiedais.

[4] *Jamadano hara* — vietovė Isės provincijoje šalia senų sintoistų šventyklų.

[5] *Kita-Sirakavos rūmai* — senoviniai rūmai Kiote, šiauriniam Sirakavos rajone.

[6] *Cu* (arba Setcu) — senovinis provincijos pavadinimas. Manoma, jog šioje tankoje išsakomas praėjusios epochos ilgesys.

MACUO BASIO (1644—1694)

Tikroji pavardė Dzinsityras. Kaligrafijos mokytojo sūnus, anksti paliko tėvų namus, apsigyveno lūšnelėje vargingame Fukagavos priemiestyje netoli Edo miesto. 1682 m. lūšnelei sudegus, pradėjo klajones po šalį, lankė grožiu išgarsėjusias vietoves, bendravo

su įvairiais žmonėmis. Keliaudamas ir mirė. Eilėraščiai surinkti 7 antologijose. Poezijai turėjo įtakos dzenbudizmas. Basio—haiku žanro įtvirtintojas, suformavęs jo estetinius principus. Šio poeto kūryba turėjo didelės įtakos visos japonų poezijos raidai.

[7] *„Paliktos senutės" kalnas.* — Nuo šio kalno (Obasutė) naktį, kai pateka jaunas mėnuo, matyti labai gražus vaizdas. Kalno pavadinimas susijęs su legenda. Senovėje vienas žmogus, patikėjęs klastingos žmonos šmeižtu, nunešė savo seną tetą ant kalno, kur nevaikščiojo žmonės, ir paliko ją ten. Tačiau, pamatęs viršum kalno patekėjusį skaistų mėnulį, ėmė graužtis ir parsinešė senutę atgal.

[8] *Nuodėmių apsivalymo diena.* — Laikantis seno papročio, nuodėmių atsikratoma apsiplaunant upėje šeštą mėnesį pagal mėnulio kalendorių, tai yra vidurvasary.

[9] *Skleidžia nuodą uola.* — Tatigio prefektūroje yra uola, kurios papėdėje iš žemės veržiasi nuodingi garai.

[10] *Sirakavos užkarda* Hejane (Kiotas), pastatyta dar V a., buvo tarytum vartai į šiaurę.

[11] *Sanemoris* — garsus karžygys, gyvenęs XII a. Legenda apie jį pasakoja, kad, jau būdamas 70-ties metų, jis prieš eidamas į mūšį nusidažęs plaukus juodai. Kagos provincijos Komacu mieste, Todos šventykloje, buvo saugomas kaip relikvija jo šalmas, su kuriuo jis ėjęs į paskutines savo kautynes.

MACUKURA RANRANAS (1647—1693)

Basio amžininkas, samurajų kilmės. Metęs tarnybą, apsigyveno Ede ir tapo Basio mokiniu.

SUTIJAMA SAMPU (1647—1732)

Basio mokinys. Buvo žuvų pirklys Ede.

MUKAJIS KIORAJIS (1651—1704)

Konfucianisto sūnus, tapo Basio mokinių, vėliau — poezijos mokytojas.

KOSUGIS ISIO (1653—1688)

Basio mokyklos poetas, gyvenime patyręs nesėkmių ir vargo. Buvo arbatos pirklys Kanadzavos mieste.

HATORIS RANCESU (1654—1707)

Basio mokinys. Žemesniojo rango samurajus, vėliau vienuolis, gyveno Ede.

TAKARANAS KIKAKU (1661—1707)

Basio mokinys. Gydytojo sūnus, profesionalus poezijos mokytojas.

KAMIDZIMA ONICURA (1661—1738)

Žymus poetas novatorius, teoriniuose darbuose pabrėžęs, kad haiku žanro poezija turi būti grindžiama gyvenimo tiesa.

NAITAS DZIOSAS (1662—1704)

Basio mokinys. Samurajus, vėliau vienuolis.

NODZAVA BONTIO (?—1714)

Talentingas Basio mokinys, iš profesijos gydytojas.

JAMAMOTAS KAKĖJIS (1648—1716)

Basio mokinys, vėliau dirbo gydytoju Nagojos mieste.

KATAMIS SIKAS (1665—1731)

Basio mokinys; budistų dvasininkas, vėliau gydytojas.

TIJO IŠ KAGOS (1703—1775)

Poetė gimė Kagos provincijoje. Ištekėjusi už neturtingo vyro, anksti liko našlė. Kai mirė jos mažas sūnus, tapo vienuole ir atsidėjo poezijai. Buvo Siko mokinė.

OSIMA RIOTA (1707—1787)

Gimęs Osimos mieste, gyveno Ede. Kaip poetas, buvo labai populiarus; išleido per 200 savo poezijos rinkinių.

JESA BUSONAS (1716—1783)

Tikra pavardė nežinoma. Spėjama, kad buvo kaimo seniūno sūnus. Anksti tapęs našlaičiu, išvyko į Edą, kur mokėsi poezijos ir tapybos. Nuo 1751 m. persikėlė į Kiotą. Daug keliavo, trejus metus gyveno Jesos vietovėje Tango provincijoje. Kaip dailininkas, žinomas Tioso pravarde. Poetinis palikimas labai gausus ir savitas.

KATAS GIODAJIS (1732—1792)

Garsus poetas, gyvenęs Nagojos mieste.

TAKAJIS KITAS (1741—1789)

Busono mokyklos poetas, gyveno Kiote.

KOBAJASIS ISA (1763—1827)

Gimė valstiečio šeimoje, anksti neteko motinos ir buvo taip skriaudžiamas pamotės, kad keturiolikmetis turėjo išeiti iš namų. Nukeliavo į Edą ir ten gyveno labai skursdamas. Iš skurdo iškopė tik gyvenimo pabaigoje. Poetinis palikimas labai gausus — daugiau kaip 6000 haiku, dienoraščiai, humoristiniai eilėraščiai.

TAJASU MUNETAKĖ (1714—1771)

Nuo vaikystės buvo labai gabus muzikai ir literatūrai. Jo eilėraščius labai vertino amžininkai.

ODZAVA ROANAS (1725—1803)

Pats būdamas samurajų kilmės, atsisakė pelningos tarnybos ir atsidėjo literatūrai. Be to, buvo garsus kaip fechtavimo meistras ir talentingas muzikas.

RIOKANAS (1757—1831)

Talentingiausias vėlyvųjų viduramžių japonų poetas. Buvo turtingas ir išsimokslinęs, vėliau tapo atsiskyrėliu ir 40 metų išgyveno kalnų šventykloje Etigo provincijoje.

KAGAVA KAGEKIS (1768—1843)

Septyniolikmetis iš provincijos atkeliavo į Kiotą. Sulaukęs 30 metų, jau buvo poezijos arbitras, kelių rinkinių autorius. Gyvenimo pabaigoje Kagekis garsėjo kaip didelis poezijos meistras.

OKUMA KOTOMITIS (1798—1868)

Fukuokos pirklio sūnus, atsisakė įpėdinystės ir išvyko į Osaką, kur tapo poezijos meno žinovu. Vėliau grįžo į tėviškę ir, nors buvo garsus poetas, gyveno skurdžiai.

Parengė A. BALIULIENĖ

SANSKRITO VARDŲ IR TERMINŲ ŽODYNĖLIS

Aditė — begalybė, menkai suasmeninta dievybė, pagrindinių dievų, vadinamų Aditjais, motina.

Aditjai — Aditės sūnūs. Pagrindinių dievų, kurių buvo priskaičiuojama čia trys, čia septyni, o paskui dar daugiau — epitetas. Epo laikais šis epitetas buvo taikomas Saulei, Sūrjui.

Agnis — „ugnis" — vienas labiausiai garbinamų Vedų dievų, epo laikais jo reikšmė labai sumažėjo. Agnis turi daug epitetų, nusakančių jo veiklą: Hutašanas („aukų valgytojas"), Vaišvanaras („visaliaudinis") ir kt. Agnis — trečiasis iš penkių bhutų (elementų), iš kurių sukuriamas pasaulis.

Ahankaras — „darantis „aš" („Ichmacher") — savimonė, individualus protas, kylantis iš kosminio proto — buddhio.

Airavatas — vienas iš keturių Žemę laikančių dramblių. Baltu, laimės drambliu jodinėja Indras. Airavatas — „Iravantės sūnus" („iravantas" — „gėrimas", „vandenynas"). Airavatas rados iš pieno vandenyno, kai jį plakė dievai ir asurai. Tai ir mitinio žalčio — nago — vardas.

Amritas — „amžinybės gėrimas" — dievų maistas, panašus į graikų nektarą.

Anantavidžajas — „amžinai laimintis"— Judhišthiro kriauklės vardas.

Aničamas — mimozų šeimos gėlė (Noli me tangere).

Ardžunas — „ryto aušra", „sidabrinis", „baltas", „dienos šviesa" — Indro epitetas, trečiojo Pandavo, pasak legendos, Indro sūnaus, vardas. Ardžunas glaudžiai susietas su Krišnu — yra jo mokinys ir svainis. Legenda, daug sykių kartojama „Mahabharate", sako, jog ankstesniame įsikūnijime Krišnas ir Ardžunas buvo du didieji išminčiai — rišiai, Narajano įsikūnijimas; jie triūsė Badarajano dykynėje. Vėlyvasis višnuizmas tapatina Krišno ir Ardžuno ryšį su dievo ir jo galių (šaktės) ryšiu, įkūnytu dievybėje.

Asitas — legendinis rišis, himnų kūrėjas, tamsos valdovas, dažnai tapatinamas su Dėvalu arba jungiamas su juo į vieną porą.

Asuras —„šviesi dvasia", „debesis"; asurai — surų (dievų) priešai. Asurais tikėta labai seniai, seniau negu tie laikai, kai mazdaizmas atsiskyrė nuo Vedų religijos. Mazdaizme asurai — teigiamos jėgos (plg. Ahura Mazdas), o brahmanizme jie įgijo neigiamą reikšmę, kaip dievų priešai, panašūs į graikų titanus.

Ašvathas — Ficus religiosa, indų figmedis; dažnai jis — pasaulio ir net Brahmos simbolis. Iš šio medžio daroma vyriškoji prietaiso ugniai išgauti dalis. Ašvathas analogiškas bibliniam „gyvenimo medžiui" ir Egipto akacijai. Legenda pasakoja,

jog iš akacijos buvo padarytas Nojaus laivas, išsaugojęs visų rūšių gyvybės sėklas,— pasaulio pralajos (išnykimo) būvyje simbolis. Vėliau šį simbolį perėmė masonai —„akacijos šakelė".

Atmanas — sangrąžinis įvardis „savęs", nuo Upanišadų laikų įgijęs reikšmę „subjektas". Dažniausiai įsivaizduojamas kaip absoliutus subjektas, tačiau tas žodis gali būti vartojamas ir empirinio „aš" prasme. Sąvokos „atmanas" negalima tapatinti su sąvoka „sąmonė", nes yra filosofinių mokyklų, neigiančių sąmonę kaip Atmano atributą.

Avataras — dievybės nužengimas į žmonių pasaulį, jos žemiškasis įsikūnijimas.

Bhaktas — bhakti-jogos pasekėjas; bhakti-joga teigia, jog išsilaisvinti galima pagarbios meilės galia.

Bhaktė — didžiai pagarbi meilė Aukščiausiam, Purušui; šitos jogos mokymas istoriškai susijęs su „Bhagavadgyta", seniausiu tokios krypties veikalu. Filosofiškai bhakti-jogą pagrindė Ramanudžas ir Vidžnanas Bhykšus, suvokę bhaktę ne kaip asmeninius dievo ir jo pasekėjo ryšius, bet kaip beasmenės pagarbos — meditacijos pastangas siekti aukščiausios dvasinės būsenos. Ekstatinę bhakti-jogą su ryškiais seksualiniais bruožais plėtojo alvarai (arba arvarai), susieję bhakti-jogą su priešarijiniu Didžiosios Motinos kultu. Žinomas šios jogos atstovas buvo Čaitanjas.

Bharatas —„palaikantis" karys — Šakuntalos ir Dušjanto sūnus, Kurų tėvas, Kauravų ir Bharatų giminių protėvis; „Bharato palikuonis"— žmogus iš Bharatų genties.

Bhymas —„baisusis"— antrasis Pandaus sūnus; pasak legendos, vėjo dievo Vajaus sūnus, dėl ėdrumo pramintas Vilko Pilvu (Vrikodaru).

Bhyšmas — „baisus". Vyriausiasis iš Kauravų giminės vidaus karo metu; Šantanaus ir deivės Gangos sūnus, Bharato proanūkis, Dhritaraštro senelis, Durjodhano ir brolių Pandavų prosenelis. Vyriausiasis Kauravų karo vadas. „Mahabharate" jis vaizduojamas kaip didžios moralės ir išminties žmogus.

Bhutas — „esmė". Sankhjas išvardija 5 bhutus — elementus, iš kurių kuriamas pasaulis (žr. „buddhis").

Brahma — pasaulio protėvis, vienas iš brahmaniškosios trejybės.

Brahmanas — aukščiausias tradicinės indų filosofijos principas, jis — anapus apreikšto pasaulio, amžinas ir neapsakomas, tai yra apibūdinamas tik neigiamai („ne tai"). Brahmano idėja artima nirvano idėjai, iš vienos pusės, ir Atmano, absoliutaus subjekto, idėjai — iš kitos pusės. Pradžią mokymui apie Brahmaną davė Upanišados, o toliau visom kryptim jį plėtojo tradicinės filosofijos mokyklos.

Brahmasūtras — „Brahmano siūlas" — autoritetingas filosofijos veikalas, konspektyviai perteikiantis Upanišadų esmę. Kūrinys datuotinas IV—III a. pr. m. e. Ne kartą komentuotas didžiųjų indų filosofų. Plačiausiai žinomi Šankaro (VIII a.) ir Ramanudžo (XI a.) komentarai.

Bramanas — žynių kastos atstovas, pretenduojantis į žemės dievų padėtį. Bramanai — itin privilegijuota „dukart gimusiųjų" kasta, egzistavusi kitų kastų, tarp jų ir kšatrijų, sąskaita. B. pretendavo į religijos, filosofijos ir mokslo monopolį; teisę atlikti ritualus turėjo tik žyniai — bramanai, o kadangi ritualai būdavo atliekami kasdien, tai radžos laikė namų žynius. Iškilmingų aukojimų metu dalyvauja keturi vyriausieji žyniai: žynys užkeikėjas (iškviečia reikalingus dievus ir deklamuoja Rigvedo mantrus), žynys giedotojas, žynys atlikėjas (materialinė ritualo pusė pagal Rigvedo nuostatus) ir bramanas (žynys sergėtojas). Bramanai save

kildina iš Somo. Bramano ženklas — šventoji virvė, juosiama per kairįjį petį. Bramanui ji įteikiama, kai jam sueina šešeri metai,— taip jis įšvenčiamas į kastą. Jeigu jis nusiima šventąją virvę, reiškia, jog atsisako savo kastos.

Brihaspatis —„didysis valdovas"— vyriausias dievų žynys.

Brihatsama —„didysis himnas"— vieno Samavedo himno pavadinimas.

Buddhis — protas, tačiau ne individuali savimonė, o visatos dvasia, pati savaime nesąmoninga, vien atspindinti Purušo, Pažįstančiojo Lauką, jo valdovo sąmonę. Pagal sankhją, iš buddhio randas asmenybės kūrėjas, ahankaras, iš jo — manas, iš mano — 10 indrijų, penki recepcijų (regėjimo, girdėjimo ir kt. pojūčiai) ir penki veikiantys — kojos, rankos, kalbos, virškinimo, šalinimo ir dauginimosi organai. Tai apie augalus ir gyvūnus, o negyvojoje gamtoje ahankaras (kitur — manas) gimdo 5 stichijas, „esmes": akašą (erdvę), orą (vajų), ugnį (agnį), vandenį (apą) ir žemę (bhumi). Erdvė atitinka klausą, oras — lytėjimą, ugnis — regą, vanduo — skonį, žemė — uoslę. Taip išsiskleidžia gamta — prakritė; atvirkščia seka jinai susitraukia. Individualioj sąmonėj buddhis yra pagrindinis sugebėjimas vertinti. Šaknis „budh" reiškia „nubusti", „būdrauti". Taigi „buddhis"—„budėjimo būsena", „sąmoninga veikla".

Čekitanas — „nuovokus",— vieno kunigaikščio, Pandavų šalininko, vardas.

Čitrarathas — „margas vežimas" — gandharvų vado vardas.

Dėvadatas — „dievo duotas" — Ardžuno kriauklės vardas.

Dėvalas — „dieviškasis" — išminčiaus, himnų kūrėjo vardas (žr. Asitas).

Dhanandžajas — „užkariaujantis turtą" (dvasinį arba materialų) — Ardžuno epitetas.

Dharmas — „valdžia", „pagrindas", „pareiga", „dėsnis" — viena svarbiausių indų filosofijos sąvokų. Tai tikroji realybė, pasaulio pagrindas. Etikoje tai dėsnis, tiesa, teisingumas. Siauresne prasme — tai gyvenimo taisyklės, nuostatos, ritualas. Senovės Indijoje buvo tikima, kad apreikštą pasaulį palaiko aukojimo ritualas, iš čia ritualo ir dharmo sugretinimas. „Mahabharate" tarp daugybės dharmo formulių yra ir tokia: „Satyāt nāsti paro dharman" („nėra svarbesnio įstatymo už teisybę"). Tokie du dialektiniai kraštutinumai, suprantant dharmą. „Gyta" žodžiui „dharmas" beveik visada teikia minėtos formulės prasmę.

Dhrištadjumnas — „narsus arba džiugus spindesys" — Draupadės sūnus, nužudęs Droną; bendros Pandavų žmonos Draupadės — Krišnės brolis.

Dhrištaketus — „narsi vėliava" — kunigaikštis, dvynių Nakulo ir Sahadėvo svainis.

Dhritaraštras — „tas, kurio karalystė tvirta". Aklas radža, vyresnysis Pandaus brolis, neužėmė sosto, nes pagal įstatymą žmogus su fiziniais trūkumais negalėjo valdyti valstybės. Karaliavo Pandus, kuris mirdamas paliko penkis sūnus. Vyresnysis, Judhišthiras, pretendavo į sostą kaip tiesioginis įpėdinis, o Dhritaraštro sūnus Durjodhanas — vyresnumo teise. „Mahabharatas" charakterizuoja Dhritaraštrą kaip bevalį žmogų, pataikaujantį savo vyriausiam sūnui, piktam intrigantui. Krišnas — Dvajpajanas, pramintas Vjasu, yra apdovanojęs Sandžają aiškiaregyste, ir tasai gali iš atstumo matyti viską, kas dedasi mūšio lauke. „Bhagavadgyta" ir yra Sandžajo pasakojimas aklam valdovui.

Draupadė — „Drupado duktė" — bendra Pandavų žmona. Jos tikrasis vardas —

Krišnė, „juodoji". 18-oje „Mahabharato" knygoje pasakyta, jog Krišnė buvo Višnaus žmonos, laimės deivės Šri, įsikūnijimas.

Dronas — „rėčka" — bramanas, broliams Pandavams ir Dhritaraštro sūnums dėstęs karo meną. Taip keistai Dronas buvo pavadintas todėl, kad jo tėvas, atsiskyrėlis, apsarės (undinės) gundomas, nesulaikė sėklos ir išliejo ją į rėčką; čia ir vystėsi gemalas.

Drupadas — „medinė kolona", „stulpas" — Pandavų uošvis, Dhrištadjumno ir Draupadės tėvas.

Dukart gimęs — tai yra įšvęstas į kastą. Pagal įstatymą visų trijų pirmųjų kastų atstovai buvo „dukart gimę" ir galėjo, nors nelygiom teisėm, studijuoti Vedus. Tačiau faktiškai šis epitetas buvo taikomas tik bramanams, taigi žodžiai „bramanas" ir „dukart gimęs" epe yra sinonimai.

Durjodhanas — „sunkiai įveikiamas" — vyriausiasis iš 101 Dhritaraštro sūnaus. „Mahabharate" vaizduojamas kaip klastingas nenaudėlis, kuris, stengdamasis pražudyti savo pusbrolius, nevengia jokių priemonių.

Džanakas — „gimdytojas" — garsus senovės išminčius ir valdovas („radža-riši"), karalaičio Ramo žmonos Sitės tėvas.

Džanardanas — „žmonių išnaudotojas" arba „budinantis žmones" — Višnaus—Krišno epitetas.

Džnana — žinojimas, išmanymas, išmintis; sielos tikrosios esmės suvokimas. Džnana priešinama su ajnana — neišmanymu, tačiau tai nėra stoka žinių, o klaidingas supratimas, paklydimas.

Gandivas — dievų ginklas, lankas, padarytas iš gandžio medžio. To stebuklingo lanko šeimininku vadinamas čia vienas, čia kitas dievas (Šyvas, Agnis, Varunas, bet dažniausiai Indras). Epizode „Ardžuno kelionė į Indro dangų" vaizduojama, kaip Ardžunas gavo Gandivą iš savo tėvo — Indro — rankų.

Gandharvas — dangaus muzikantas, dievų tarnas. Gandharvai — apsarių (undinių) vyrai, gydomųjų šaknų tėvai, jų žinovai.

Gajatrys — „gelbstinti giesmė" — švenčiausios formulės, kuria kreipiamasi į Savitarą (Gelbėtoją), pavadinimas. Bramanai privalo tris kartus per dieną kartoti gajatrį. Kitoms kastoms šią formulę ištarti uždrausta.

Gudakešas — „tas, kurio plaukai garbanojasi", „garbanius" — Ardžuno epitetas. Su dievų plaukais susieti epitetai siekia spindulingos Saulės vaizdinį (spinduliai — plaukai); Ardžunui ir Krišnui taikomi tokie epitetai simbolizuoja jųdviejų vidinį ryšį.

Gunas — „pluoštas", „kartotinumas", „savybė", „kokybė". Sankhjas nurodo tris gunus, tris pagrindinius kokybės siūlus, iš kurių audžiamas visas gamtos (prakritės) audeklas: satvas (aiškumas, harmonija), radžas (troškimas, judėjimas) ir tamas (tamsa, inercija). Jei gunai visiškai išsilyginę, tai bet kokia apraiška baigiasi, ir prasideda pralaja (išnykimas), gamta pereina į potencialią būseną, atitinkančią, praeito šimtmečio fizikų aiškinimu, entropiją. Kai pusiausvyra sutrikdoma, prasideda apraiškos procesas. „Gyta" moko, jog „pirminis variklis" (Atgimimo filosofų „el primo motore") yra Purušotamas, Aukščiausia dvasia. „Klasikinis" sankhjas tai neigia, bet ir neaiškina, kas sutrikdo nurimusios gamtos pusiausvyrą.

Gurus — „sunkus", „reikšmingas", „garbingas", „mokytojas" (paprastai dvasinis).

Haris — „šviesiai geltonas", „juodbėras" — Višnaus—Krišno—Narajano epitetas, nes kartais jis pasirodo juodbėro žirgo pavidalu.

Hrišikešas — „papurgalvis", „garbanotas", kita prasmė — „jausmų valdovas" — Krišno epitetas.

Indras — „valdovas" — dievų valdovo vardas epo laikais. Mėto žaibų strėles, analogiškas graikų Dzeusui, lietuvių Perkūnui.

Išvaras — „valdovas", „viešpats". Taip vadinosi svarbiausias hinduizmo dievas; rečiau Višnus, dažniau Šyvas.

„Jadžur" — „aukojimas". Trečiojo Vedo, smulkiai aiškinančio ritualą, pavadinimas.

Jakšas — antraeilė dvasia, dievų tarnas. Jakšai artimi gnomams, rečiau — genijams, debesims; kartais apie juos kalbama kaip apie dangaus armijos karius.

Joga — „jungimas", „derinimas", „koncentravimas", „priemonė". Senovės indų filosofinės mokyklos, mokiusios išsivadavimo meno, pavadinimas. Ji labai artima sankhjo mokyklai. Manoma, kad sankhjas teoriškai grindžia tai, ką praktiškai įtvirtina joga. Skiriamos keturios pagrindinės jogos kryptys: džnana-joga, pažinimo joga (norinčiam išsilaisvinti pakanka suvokti pasaulio iliuziškumą ir Atmano realybę); radža-joga, arba aukščiausia joga, parengusi fizinių ir psichinių pratybų kompleksą vidiniam susitelkimui (samadhiui) pasiekti, jos tikslas — visiška intraversija; bhakti-joga, kurią skelbia „Bhagavadgyta", moko, kad išsilaisvinti galima pagarbios meilės Aukščiausiajam galia, nebūtinai jį suprantant kaip asmenį; meilė be veiklos — bergždžias užsiėmimas, todėl bhaktė reikalauja veiksmo, bet absoliučiai nesavanaudiško, idėjos vardan. Tai ir yra karma-joga, realizuojanti tai, ką teigia bhaktė.

Jogas — jogos mokymo adeptas, atliekantis jogos pratybas tam, kad išsiugdytų savyje ypatingus dvasinius bruožus (vibhūtį) ir išsilaisvintų.

Jugas — pasaulinio laiko ciklas, jo dalys — krita-jugas („auksinis amžius"), treta-jugas, dvapara-jugas. Manoma, kad mūsų laikas — kali-jugas („juodasis"), prasidėjęs nuo Kurukšetro mūšio.

Judhamanjus — „kovos karštis" — vieno radžos, Pandavų šalininko, vardas.

Judhišthiras — „ištvermingas mūšyje" — Pandaus vyriausiojo sūnaus vardas; pasak legendos, jis teisingumo dievo Dharmo sūnus, tiesioginis Durjodhano, vyriausiojo Dhritaraštro sūnaus, varžovas.

Jujudhanas — „trokštantis kautynių" — Krišno važnyčiotojas.

Kalpas — pasaulinio laiko periodas, „Brahmos para", skirstoma į dieną, naktį, rytines ir vakarines sutemas. 360 parų sudaro „Brahmos metus", o 100 tokių metų — „Brahmos amžių", kuris trunka 255 620 000 Žemės metų.

Kamas — „aistra", „geismas" (pirmiausia erotinis) — aistros dievas, didysis gundytojas.

Kapilas — „rusvas", „beždžionė" — senovės išminčius, sankhjo kūrėjas.

Karmas — gerų ir blogų darbų suma, priežastiniais ryšiais lemianti žmogaus skirtį persikūnijimo procesuose.

Kasta — klasė, visuomeninė grupė. Senovės Indijoje visuomenė buvo susiskirsčiusi į keturias pagrindines kastas: tai bramanai, kšatrijai, vaišjai ir šudrai. Žodis

„kasta" — portugališkas. Sanskrito kalboje šią sąvoką žymi žodis „varna", kuris reiškia spalvą, nes kiekvienos kastos narys piešdavo veide skirtingų spalvų ženklus. Pirmosioms trims kastoms priklausė arijai, o šudrai (tarnai) buvo arijų pavergti aborigenai. Į kastas buvo skirstoma pagal užsiėmimą: bramanai — žyniai, kšatrijai — kariai, vaišjai — žemdirbiai, vėliau — prekijai. Santuokos tarp kastų nebuvo toleruojamos, o iš tokių santuokų gimę vaikai visada priklausydavo žemesnei negu tėvo kastai. Ypač neigiamai buvo vertinamos šeimos, kuriose vyras buvo žemesnės kastos už žmoną. Tuoktis su pirmųjų trijų kastų moterimis šudrams buvo uždrausta, o vaikai iš tokių santuokų likdavo už bet kokios kastos ribų.

Kauntėjas — „Kuntės sūnus" — šis epitetas būdavo skiriamas trims vyresniems Pandaus sūnums: Judhišthirui, Bhymui ir ypač Ardžunui.

Kešis — „spindulingas" — senasis Benareso miesto pavadinimas.

Krišnas — „juodasis" — Pandavų pusbrolis ir šalininkas, Ardžuno svainis, devintasis Višnaus įsikūnijimas. Krišno paveiksle susilieja keletas dievybių: Višnus, Bhagavanas, Narajanas ir piemenų dievas Krišnas. Krišnas — idealus kšatrijas: narsus, taurus, išmintingas; jis — naujos religijos ir naujos filosofijos reiškėjas. Įsidėmėtina, kad Krišnas buvęs užmuštas stebuklinga kuoka, kurią į darbą paleidę bramanai.

Kšatrijas — „karingasis", „karys" — karių ir valdovų kastos atstovas.

Kubėras — Šyvo sūnus, lobių valdovas, pirklių (vaišjų) globėjas.

Kuntibhodžas — „Kuntės maitintojas" — radžos vardas. Jis — Kuntės arba Prithės (Plačiosios) įtėvis. Kuntė — trijų vyresniųjų Pandaus sūnų motina.

Kurus — žodžio reikšmė neaiški, tačiau ji gali būti susieta su sąvoka „gyvatė",— šitai nuvestų mus nuo arijų prie Indijos aborigenų, nes gyvačių kultas nėra vedinis. Kurus buvo Sanvartano („besiraitančio") ir Tapatės („karštosios"), Saulės dukters, sūnus. Dhritaraštras ir Pandus — Kuraus palikuonys, Kauravai, bet paprastai, norint išvengti painiavos, Kauravais vadinama Dhritaraštro linija, o Pandaus linija — Pandavais.

Kušas — ypatinga žolė, viksvų rūšis, naudojama įvairiuose ritualuose.

Lotosas — vandenų augalas, dažnai buvęs religiniu simboliu, ypač Indijoje ir Egipte. Lotosas šaknimis įsismelkia į žemę, jo stiebas perskrodžia vandenį, o žiedas kraunamas ore, saulės spinduliuose (ugnis),— taigi lotosas, išsiskleidęs erdvėje, priklauso penkioms stichijoms. Jo žiedo nesudrėkina vanduo, kaip Purušo nesutepa materija (prakritė), todėl jis yra vienas iš dvasios simbolių. Lotoso simbolika glaudžiai susieta su Didžiosios Motinos kultu.

Lotosaakis — Krišno—Višnaus epitetas, nusakantis akių formą — akys pailgos kaip lotoso žiedlapis; buvo manoma, kad tokia akių forma itin graži.

Madhusūdanas — „Madhaus (piktos dvasios) žudikas" — Višnaus—Krišno epitetas. Madhus — „medus", „pavasaris" — simbolizuoja gyvenimo malonumus, kurie trukdo žmogui atsidėti jogai.

Mahatma — „didžioji dvasia" — buddhio epitetas, kai jis suvokiamas kaip pasaulio dvasia. Šis epitetas taikomas ir labai žymiems, dvasiškai išsivysčiusiems žmonėms (pvz., Mahatma Gandis).

Maja — pasaulio iliuzija, miražas, apžavai. Šankaras Vedante majai neteikia jokios realybės, o epe ji gali būti suvokiama kaip kūrybos energija — šaktė.

Makaras — „darantis Ma", „tariantis Ma" — mitinio jūros gyvūno pavadinimas. M — švento žodžio, simbolizuojančio užgesimą, baigtį, paskutinis garsas.

Manas — protas, gebėjimas apmąstyti įspūdžius, įgytus per jusles, ir gebėjimas atsakyti į tuos įspūdžius. Juslės tik perduoda, bet nesuvokia. Manas yra emocijų centras, širdis psichologine, o ne fizine prasme.

Manipušpakas — „spalvingai žydintis" — Sahadėvo, jaunesniojo Pandavo, kriauklės vardas.

Mantras — šventas posakis, užkeikimas, Vedų eilės.

Manus — „mąstytojas", „žmogus" (plg. vokiečių „Mann") — legendinis išminčius, valdantis nustatytu pasaulinio laiko periodu. „Gyta" kalba apie keturis Manus, vėliau jų buvo priskaičiuojama dešimt.

Margaširšas — „žvėrių valdovas" arba „Zodiako valdovas" — Ožiaragio žvaigždynas; mėnuo, kuriuo senovės indai pradėdavo metus.

Maričis — „žiežirba", „šviesos atomas", „šviesos spindulys" — vieno iš „būtybių valdovo" (Pradžapačio) vardas.

Marutas — „vėtros, audros dievas". Paprastai kalbama apie „marutų minią". Vėliau marutai pradėti tapatinti su rudrais.

Mėrus — mitinis kalnas, iškilęs aukštai į dangų, o jo apačia nugrimzdusi giliai į bedugnę. Kai kada Mėrus tapatinamas su žeme, ir tada pasakojama, kad šviesuliai sukasi apie Mėrų tarsi apie ašį.

Nakulas — „mangusta" — ketvirtasis Pandavų brolis. Šiame varde galima išgirsti užuominą apie Nakulo kovą su bramanais — šyvaitais, garbinusiais gyvates — Šyvo simbolį.

Naradas — „nardas" — dievų mokytojas, pats populiariausias tarp legendinių išminčių.

Nirvanas — „tykuma, vėjo nebuvimas". Nirvano sąvoka labai neapibrėžta: tai ir nebūtis, atsižadėjimas visų apraiškų, didžiausia intraversija, Būties—Pažinimo—Palaimos ekstazė.

OM — šventas žodis, simbolizuojantis Absoliutą, Brahmaną. Apie mistinę šio žodžio reikšmę daug kalbama Upanišadose.

Pančadžanjas — „penkiavamzdis" — Krišno kriauklės vardas.

Pandavas — „Pandaus sūnus, palikuonis" — tai penki broliai: Judhišthiras, Bhymas, Ardžunas — vienos motinos, Prithės-Kuntės sūnūs, Nakulas ir Sahadėvas, dvyniai, Madrės sūnūs.

Pandus — „šviesus", „išblyškęs" — Ardžuno ir jo brolių tėvo vardas.

Paundras — „cukranendrė" — Bhymo kriauklės vardas.

Pradžapatis — „būtybių valdovas"— epitetas, skiriamas vienam ar kitam dievui, dažniausiai Brahmai.

Prahladas — „džiaugsmingas susijaudinimas" — vieno asurų valdovo, didelio Višnaus gerbėjo, vardas.

Prakritė — „gimdanti" — gamta, materija. Klasikinis sankhjas visiškai atskiria dvasią (purušą) nuo materijos. Dvasia neveikli, ji tik stebi, ką daro Gamta. Prakritė lyg šokėja šoka prieš purušą; baigusi šokį, ji išeina, sakydama: „Mane matėte", o purušas nusisuka, ištardamas: „Aš tai jau mačiau". „Gyta" iškelia Purušotamo idėją — sujungusi dvasią ir materiją, ji sunaikina dualizmą.

Pranas — „alsavimas“, „gyvybė“ — visuotinis gyvenimo procesas, jo principas, arba kūno gyvybinis principas. Kūne yra daug specialių „alsavimų“, pranų, jų kryptys skirtingos, jie turi skirtingus pavadinimus. Viena iš jogos paskirčių — sąmoningai valdyti tas „gyvybės sroves“, arba „alsavimus“.

Pranajamas — alsavimo sulaikymas; ypatingos jogų kvėpavimo pratybos, teikiančios fizines ir psichines galias.

Purudžitas — „daugelį kartų nugalintis“ — radža, Pandavų šalininkas.

Purušas — „miestietis“ — apskritai žmogus; įsikūnijusi dvasia, dvasinis, gyvenantis kūne lyg „devynių vartų mieste“; apskritai dvasia, absoliutus subjektas, Atmanas, stebintis apsireiškusį pasaulį („lauką“), todėl ir vadinamas „pažįstančiu lauką“.

Purušotamas — „aukščiausioji dvasia“. Epinėje sankhjo sistemoje tai dvidešimt šeštoji esmė, atitinkanti Upanišadų Brahmos Atmaną, kuris sujungia individualius atmanus.

Radža — kunigaikštis, valdovas.

Radžas — „aistringumas“, „troškimas“, „geismas“ — antroji gamtos (prakritės) kokybė. Žr. „Gunas“.

Rakšas — pikta dvasia, žmogėdra. Rakšai paprastai gyvena miške ir kenkia atsiskyrėliams.

Ramas — „laimingas“, „juodas“ — radža, Višnaus įsikūnijimas.

Rigvedas — „Ric“ reiškia „himnas“, „šventas posakis“. Rigvedas, pirmasis iš Vedų, yra himnų rinkinys; himnus atlieka žyniai, atnašaudami aukas dievams.

Rišis — „mokytojas“, „išminčius“. Viena kasta buvo bramarišiai, antra, viršesnė — dieviškieji išminčiai — dėvarišiai.

Rudras — „verksnys“ — vėtros, audros dievų marutų valdovas.

Sahadėvas — „su dievu“ — jaunesniojo Pandavo, Madrės sūnaus, vardas.

Samadhis — visiškos intraversijos būklė, pasiekiama po daugelio fizinių ir psichinių pratybų.

Samavedas — himnų rinkinys, antroji Vedų knyga.

Sansaras — visuotinis gyvenimo srautas, amžinas gimimų ir mirimų ratas.

Sandžajas — „pergalingas“ — Dhritaraštro važnyčiotojo vardas.

Sankhjas — svarstymas, dialektika, protinis ir fizinis ginčas, mūšis. Taip vadinasi seniausioji indų filosofijos mokykla, viena iš šešių mokyklų, paskelbtų ortodoksinėmis.

Sat — „esminga, reali, nesikeičianti Būtis“.

Satvas — „aiškumas“, „santūrumas“, „harmonija“. Aukščiausioji gamtos kokybė. Žr. „Gunas“.

Svasti — geranoriškas, palaikantis šūksnis.

Skandas — „įšvirkštasis“ — Šyvo sūnus, amžinai jaunas karo dievas.

Somas — šventas svaiginantis gėrimas. Buvo geriamas aukojant aukas, jį gerti turėjo teisę tik bramanai ir kšatrijai.

Somadatis — „Somo duotas“ — radža, Kauravų šalininkas.

Subhadra — „laimingoji“ — Krišno sesers, antrosios Ardžuno žmonos, vardas. „Laiminga“ būdavo mergaitė, turinti brolį.

Šaibjas — „Šibio ainis“ — radža, Pandavų šalininkas.
Šikhandis — „plaukuotasis“ — karžygys, mirtinai sužeidęs Bhyšmą.
Šudras — ketvirtosios kastos atstovas, tarnas. Šudrams buvo uždrausta studijuoti Vedus ir vedantą.

Tamas — tamsa, inercija, žemiausioji iš gamtos kokybių. Žr. „Gunas“.
Tapas — „šildymas“, „kaitinimas“ — nuoširdus triūsas, dvasios žygdarbis, askezė.
Tat — „tai“ — nepažinus pasaulio pamatas; substancija; Brahmanas.

Učaihšravas — „suskliaudžiantis ausis“ — žirgų valdovo vardas.
Ušana — „aušra“, „aušrinis“ — senovės išminčius, Bhrigaus sūnus.
Ušmapas — „geriantis garą“ (aukas) — tam tikra numirėlių rūšis.
Utamaudžas — „galiūnas“, „didvyris“ — radža, Pandavų šalininkas.

Vadžras — „griaustinio strėlė“ — Indro ginklas. Mistine prasme tai ypatinga jėga, padedanti išsivaduoti.
Vaišjas — trečiosios kastos atstovas, žemdirbys, prekijas.
Vaišvanaras — „visaliaudinis“ — namų židinio ugnis. Kūne — ugnis, virškinanti maistą; laidotuvių laužo ugnis.
Vajus — vėjas, vėjo dievas, oras; antrasis iš penkių „elementų“ (stichijų). Kūne Vajus varinėja gyvybės sroves — pranus.
Varšnėjas — žmogus, priklausantis Vrišnio giminei; „Mahabharate“ randamas kaip Krišno genties vardas.
Varunas — graikų Uranas, Veduose — dangaus įsikūnijimas, aukščiausias iš Vedų trejybės: Mitro—Varuno—Arjamano. Epo epochoje — vandenų valdovas. Varunas — vienas iš Aditės sūnų.
Vasus — „maloningas“, „turtingas“ — vienos dievų klasės pavadinimas.
Vasudėvas — „tas, kurio dievas Vasus“ — Krišno genties vardas.
Vasukis — mitinių išminčių — požemio „gyvačių“ valdovo vardas.
Vedas — žinojimas, išmanymas, išmintis. Senovės indų šventųjų knygų pavadinimas. Tai himnų ir apeiginių nuostatų rinkiniai. Senaisiais laikais buvo žinomi trys Vedai: Rigvedas, Samavedas ir Jadžurvedas.
Vedantas — Vedų pabaiga; iš dalies filosofiniai traktatai, vadinami Upanišadomis.
Višnus — Veduose menkai charakterizuojama dievybė.
Višvarupas — „daugialypis“ — Tvaštaro sūnus, naminių dievų žynys.
Vivasvantas — „spinduliuojantis“, „žėrintis“, „liepsnojantis“ — viena iš saulės dievybių.
Vjasas — išminčius, kuris, kaip sako legenda, sukūrė „Mahabharatą“, suredagavo Vedus. Vjasas reiškia „skirstytojas“, „redaktorius“. Jis — Dhritaraštro fizinis tėvas, nes juridinis tėvas negalėjo apvaisinti savo žmonos.
Vrišnis — „vyriškas“ — pavadinimas tautos, kuriai priklauso Krišnas.

Parengė A. BUKONTAS

TURINYS

SENOVĖS EGIPTO POEZIJA

LYRIKA. *Vertė Henrikas Bakanas* 7
[Meilės jėga] 7
Pradžia nuostabių ir džiaugsmingų Sesers dainų... 10
Džiaugsmingų dainų pradžia 14
[Jos sodo medžiai] 15
Didžiosios Džiaugsmų Teikėjos pradžios žodis 18
[Trys norai] 23
Pradžia džiaugsmingų posakių... 25
[Prie upės] 27
[Fragmentai] 29
[Vėjas] 30
[Meilės giesmė] 30
[Žynė Chatchor] 31
[Amžinoji meilė] 31
[Pagyra mylinčiai žmonai] 32
Iš [Ptachotepo pamokymų] 33
[Meilės užkeikimas] 34
[Šventė sode] 34
[Puota] 35
Iš [Nusivylusiojo pasikalbėjimo su savo siela] 35
Giesmė iš mirusio valdovo Antefo namų, parašyta prie dainiaus su arfa 39
[Pagyra mirčiai] 40
[Raštininkų pagarbinimas] 41
[Sakmė apie vynuogių rinkimą] 43
Nilo pašlovinimas 43
[Deivei] 49
[Ryto saulei] 49
[Nakčiai] 49
Karalaitė Chatšepsut seikėja savo tėvui Amonui kvapsnius 50
[Septynių Chatchor giesmė] 50
[Izidė aprauda Ozyrį] 51
[Susitikimo lūkesys] 52
[Aimana laidotuvėse] 52

Iš „Mirusiųjų knygos". *Vertė Sigitas Geda* 53
Arfininko giesmė. *Vertė S. Geda* 57

ŠUMERO POEZIJA

Vertė S. Geda

„Agos pasiuntiniai..." 63
„Žynys į „Nemirtingojo kalną"..." 66
„Kur pažvelgsi, Enlilis!.." 72
„Triūsas raštininkų, mano brolių..." 77
„Jeigu ne motina mano..." 78
„Kada aš, viešpatė, dausose spindėjau..." 80
„Iš Didžiųjų Dausų į Didžiuosius Gelmenis..." 81
„Širdgėlos pilnas..." 93
„Valdovui saulėlydžio — vargas!.." 100
„Kilmingoji mergelė gatvėje stovi..." 103

BABILONIEČIŲ POEZIJA

APIE VISKĄ REGĖJUSĮ. *Vertė S. Geda* 107

I lentelė 107
II lentelė 114
III lentelė 121
IV lentelė 123
V lentelė 127
VI lentelė 129
VII lentelė 134
VIII lentelė 140
IX lentelė 143
X lentelė 147
XI lentelė 155

HETITŲ POEZIJA

Vertė S. Geda

Iš senovės hetitų apeiginių dainų 167
Mėnuo, nukritęs iš dangaus 169
Telepinas ir Okeano duktė 170
Telepino išnykimas ir atsiradimas 171
Iš mitų apie Kamrusepą 176

Palos himnas ... 178
Chatušilio I testamentas ... 179
Būrimas apie būsimą karą su churitais ... 184
Malda maro metu ... 185
Himnai Saulei ... 187
Kantucilio malda ... 192
Poema apie viešpatavimą dausose ... 195
Giesmė apie Ulikumį ... 205
Iš poemos apie Dievo Gynėjo viešpatavimą ... 219
Iš epinių giesmių apie Kumarbį ... 224
Hetitų valdovės sapnas ... 231
Užkeikimas ... 232
Iš naujųjų laikų hetitų ir luvių apeigų ... 233

SENOVĖS ŽYDŲ POEZIJA

Jobo knyga. *Vertė Sigitas Narbutas* ... 237
Ekleziastas. *Vertė S. Narbutas* ... 314
Giesmių giesmė. *Vertė S. Geda* ... 337

SENOVĖS INDIJOS POEZIJA

Iš Rigvedo. *Vertė Kornelijus Platelis* ... 355
Himnas Indrui (I, 32) ... 355
Himnas Agniui (VI, 12) ... 358
Himnas Somui (IX, 7) ... 359
Himnas Varunui (VII, 86) ... 361
Himnas Ušasei (I, 124) ... 362
Himnas dievams (X, 72) ... 365
Apie pasaulio sutvėrimą (X, 129) ... 367
Agastjo ir Lopamudros pokalbis (I, 179) ... 369
Lošėjo himnas (X, 34) ... 370
Himnas aukojamam žirgui (I, 163) ... 373

BHAGAVADGYTA. *Vertė Alfonsas Bukontas* ... 377
Pirma giesmė ... 377
Antra giesmė ... 383
Trečia giesmė ... 393
Ketvirta giesmė ... 398
Penkta giesmė ... 404
Šešta giesmė ... 408
Septinta giesmė ... 414
Aštunta giesmė ... 418
Devinta giesmė ... 422
Dešimta giesmė ... 426
Vienuolikta giesmė ... 432

Dvylikta giesmė ... 439
Trylikta giesmė ... 442
Keturiolikta giesmė ... 447
Penkiolikta giesmė ... 450
Šešiolikta giesmė ... 453
Septyniolikta giesmė ... 456
Aštuoniolikta giesmė ... 460
Penkiasdešimt posmų apie slaptąjį meilės džiaugsmą. *Vertė S. Geda* ... 471
Iš „Tirukurala". *Vertė Antanas Danielius* ... 479

SENOVĖS IRANĖNŲ POEZIJA

IŠ AVESTOS. *Vertė Gintaras Patackas* ... 515
Zaratustros gatos ... 515
Jasnai, 28 ... 515
Jasnai, 29 ... 516
Jaštai ... 518
Ardvi himnas ... 518

KINŲ POEZIJA

CAO DŽI. *Vertė Aleksas Dabulskis* ... 545
Atodūsiai ... 545
Kažin kur pietuose... ... 546
Keleivis ... 546
Daina ... 546
Skiriu Ding I ... 546
Skiriu Vang Canui ... 547
Vėl skiriu Ding I ... 547
Kelionė pas dausų gyventojus ... 548
Nemarumas ... 548
TAO JUANMINGAS. *Vertė Vytautas P. Bložė* ... 549
Iš ciklo „Į sodus grįžau ir laukus" ... 549
pasaulio man triukšmas... ... 549
iš seno pamėgau... ... 550
Mano atsiliepimas į Liu iš Čaisango eiles ... 551
Iš ciklo „Įvairūs eilėraščiai" ... 552
blyški saulė į vakarus... ... 552
Iš ciklo „Prie taurės vyno" ... 553
vos tik prašvito... ... 553
Iš ciklo „Senųjų eilėraščių imitacijos" ... 554
toli rytuose... ... 554
įsižiūrėjau į klony... ... 555

Iš ciklo „Įkapių giesmės" ... 556
jei gyvybė yra... ... 556

SE LINGJŪNAS. *Vertė A. Dabulskis* ... 557
Saulė teka pietryčių pusėj... ... 557
Vakare išeinu iš Sišė salės ... 557
Einu per iškirstų bambukų klonį... ... 558
Įplaukiam Pengli ežeran ... 558
Metų saulėlydis ... 559
Iš liaudies dainų juefu ... 559
Žaliuojančios šakos... ... 559
Ir vėjas nerimsta... ... 559
Kai skyrėmės mudu... ... 560
Vėjas šiaurinis... ... 560
Klajodamas šiaurėj... ... 560

MENG CHAOŽANAS. *Vertė A. Dabulskis* ... 561
Naktis mokytojo I kalnų celėj... ... 561
Rašau ant sienos mokytojo I celėj ... 561
Atsisveikinant su Vang Vėjum ... 561
Ką jaučiu plaukdamas upe anksti atšalus ... 562
Metų vakare grįžtu Nangšano kalnan ... 562
Grįžtu iš daosų Dzingsėgvano šventyklos ... 562
Nakvoju Dziangdė upėje ... 563
Buvau atėjęs į teisuolio Žungo buveinę ... 563

VANG VĖJUS. *Vertė A. Dabulskis* ... 564
Pavasario naktį bambukų pavėnėj... ... 564
Skiriu Pei Di ... 564
Rašau pavasarį tarp sodų ir laukų ... 565
Aplankau Li I buveinę ... 565
Po darganos žiūriu į laukus ... 565
Atsakau valdininkui Džangui ... 566
Rudens vakaras kalnuose ... 566
Parašiau grįždamas prie Sungšano kalno ... 566
Būstas kalnuos ... 567
Gyvenu sau ramiai prie Vangčvano upės ... 567
Pavasarį sode ... 567
Paupio laukai ir sodai ... 568
Vėlyvą pavasarį mane aplanko... ... 568
Aplankiau garbiojo Tang Singo būstą... ... 568
Lankau Siengdzi vienuolyną ... 569
Išlydžiu Ciu Vėjų... ... 569
Rašau ankstyvą rudenį kalnuos ... 569
Įvairūs eilėraščiai ... 570
1. Upokšnis, kur čiulba paukščiai ... 570
2. Užtakis, kur žydi lotosai ... 570

Užtakis, kur žuvauja kormoranas ... 570
Kūdra, aptraukta plūdenom ... 570
Iš eilių „Vangčvano upė“ ... 571
Altana paežerėje ... 571
Ežeras I ... 571
Sraunuma prie Luanų namo ... 571
Pavėnė bambukų giraitėj ... 571
Magnolijų kalnelis ... 571
Lig aukšto bokšto palydėjau valdininką Li ... 572
Atsisveikinimas ... 572
Iš „Įvairių eilėraščių“ ... 572
1. Jūs buvot nuvykę... ... 572
2. Regėjau aš... ... 572
Dūsauju dėl žilų plaukų ... 572

LI BO. *Vertė A. Dabulskis* ... 573
Mintys tylią naktį ... 573
Iš ciklo „Užtakis rudenį“ ... 573
Vanduo — tarytum ilga šilko juosta... ... 573
Į Persikų kalną — tik žingsnis žeme... ... 573
Žilų plaukų — trys tūkstančiai sieksnių... ... 573
Sruvenantis vanduo ... 574
Sėdžiu vienas Dzingtingšano kalnuos ... 574
Anksti rytą išvykstu iš Bodi miesto ... 574
Baltasis garnys ... 574
Šventykla ant kalno ... 574
Pramogauju ... 575
Juokais skiriu savo draugui Du Fu ... 575
Tarp svetimų ... 575
Ilgu prie jaspio laiptelių ... 575
Pavasario dieną vaikštau palei Lofutano upelį ... 575
Lankau atsiskyrėlį Daitieno kalne... ... 576
Be pavadinimo ... 576
Vaišinantis vynu ... 577
Naktį su draugu... ... 577
Mėnesienoj vienas geriu ... 577
Laikydamas taurę, žiūriu į mėnulį ... 578
Palydžiu draugą, iškeliaujantį į tarpeklius ... 578
Skiriu Meng Chaožanui ... 579
Juokais skiriu Dženg Janui... ... 579
Gluosnio šakelė ... 579
Rudens jausmai ... 580
Naktį krankia varnas ... 580
Apdainuoju granato medį... ... 580
Kada gražuolė gyveno čia... ... 581
Daina apie saulėtekį ir saulėlydį ... 581
Dzinglingo miesto vakarų bokšte... ... 582

DU FU. *Vertė A. Dabulskis* 583
Giesmė apie karo vežimus 583
Mėnesėta naktis 585
Benamio atsisveikinimas 585
Sapne regiu Li Bo 586
Gamtos prieglobstyje 586
1. Dar saulė gaili... 586
2. Einu sutikt... 587
Gaila 587
Sapnas dieną 587
Rašyta valtyje paskutinę šalto valgio dieną 588

BO DZIUI. *Vertė A. Dabulskis* 589
Apsinakvojau kaime... 589
Kaime per speigus 589
Anksti pavasarį 590
Cinė 590
Skiriu liūdnam piligrimui 590
Vienas ankstyvo rudens naktį 591
Prie ežero 591
Naktį kaime 591
Klausantis cikadų 592
Pavasaris Lojange 592
Sningant naktį kaime 592

OUJANG SIU. *Vertė A. Dabulskis* 593
Iš „Penkiolikos eilėraščių įvairiomis temomis..." 593
1. Kopiu į kalną 593
2. Leidžiuos nuo kalno 593
3. Upės slenksčiai 593
Pro miegus 594
Virš gluosnių trankosi... 594
Džang Šengui 595
Du taurūs medžiai prie namo 595

JAPONŲ POEZIJA

SAIGIO. *Vertė G. Patackas* 599
1. Pavasaris 599
2. Vasara 606
3. Ruduo 610
4. Žiema 616

BASIO 620
Tėvui, netekusiam sūnaus. *Vertė Donaldas Kajokas* 620

Paliekant tėvynę. *Vertė D. Kajokas* ... 620
„Už lango ruduo jau!..“ *Vertė D. Kajokas* ... 620
Gegužės liūčių metas... *Vertė D. Kajokas* ... 620
Šarma jį apdengė... *Vertė D. Kajokas* ... 620
Toks mėnuo danguje... *Vertė D. Kajokas* ... 621
Sielvartauju žvelgdamas į mėnulį... *Vertė D. Kajokas* ... 621
Trobelėje, dengtoje nendrėmis. *Vertė D. Kajokas* ... 621
Top top — arklelis mano... *Vertė D. Kajokas* ... 621
Trobelėje, atstatytoje po gaisro. *Vertė D. Kajokas* ... 621
Tolus gegutės šauksmas... *Vertė D. Kajokas* ... 621
Trumpas poilsis svetinguos namuos. *Vertė D. Kajokas* ... 622
Svetimoj šaly. *Vertė D. Kajokas* ... 622
Varne bastūne, pažvelk!.. *Vertė D. Kajokas* ... 622
Plaštakėlės skrydis... *Vertė D. Kajokas* ... 622
Sutiktas kalnuos... *Vertė D. Kajokas* ... 622
Nenuleidžiam akių nuo mėnulio... *Vertė D. Kajokas* ... 622
Kaip švilpia rudenio vėjas!.. *Vertė D. Kajokas* ... 622
Draugo atminimui. *Vertė D. Kajokas* ... 623
Senas tvenkinys... *Vertė D. Kajokas* ... 623
Pirmas sniegas auštant... *Vertė D. Kajokas* ... 623
Toks šaltas vanduo!.. *Vertė Vladas Baltuškevičius* ... 623
Mėnesiena ar rytmečio sniegas?.. *Vertė V. Baltuškevičius* ... 623
Žiedo taurelėj... *Vertė V. Baltuškevičius* ... 623
Gandro lizdas vėtroj... *Vertė D. Kajokas* ... 623
Visą mielą dieną... *Vertė D. Kajokas* ... 624
Gedinčiam draugui. *Vertė D. Kajokas* ... 624
Skaidrus šaltinis!.. *Vertė D. Kajokas* ... 624
Šalia žydinčio vijoklio. *Vertė D. Kajokas* ... 624
Štai šičia įkaušus... *Vertė D. Kajokas* ... 624
Pagyrimas poetui Rikai. *Vertė D. Kajokas* ... 624
Oriai pėdina garnys... *Vertė D. Kajokas* ... 624
Melskis, kad laimė nušvistų... *Vertė V. Baltuškevičius* ... 625
Gimtinėj. *Vertė D. Kajokas* ... 625
Į vyno taurę... *Vertė V. Baltuškevičius* ... 625
Žydinčių vyšnių svečias... *Vertė D. Kajokas* ... 625
„Paliktos senutės“ kalne. *Vertė D. Kajokas* ... 625
Nuodėmių apsivalymo dieną. *Vertė D. Kajokas* ... 625
Žiemos dienos vienatvėje... *Vertė D. Kajokas* ... 626
Tėvas sielvartauja dėl savo vaiko. *Vertė D. Kajokas* ... 626
Stogui nupjautos nendrės... *Vertė D. Kajokas* ... 626
Štai jis — mano kelio ženklas!.. *Vertė D. Kajokas* ... 626
Krusteli sodas ir kalnas... *Vertė D. Kajokas* ... 626
Kaimo darbymetis. *Vertė D. Kajokas* ... 626
Varove! Štai tenai... *Vertė D. Kajokas* ... 626
Prie „Mirties akmens“. *Vertė D. Kajokas* ... 627
Vėjas senoje Sirakavos užkardoje. *Vertė D. Kajokas* ... 627
Pakeliui į šiaurę klausausi kaimiečių dainų. *Vertė D. Kajokas* ... 627

Senam kautynių lauke. *Vertė D. Kajokas* 627
Grūstuvėlis medinis... *Vertė D. Kajokas* 627
Viešbutyje. *Vertė D. Kajokas* 627
Priešais anksti mirusio poeto Isio kapo kauburį. *Vertė D. Kajokas* 628
Sanemorio šalmas. *Vertė D. Kajokas* 628
Drugeliu jis jau niekad... *Vertė D. Kajokas* 628
Ant Futamio įlankos kranto... *Vertė D. Kajokas* 628
Gebenės lapeliai... *Vertė D. Kajokas* 628
Baigėsi pavasario naktis... *Vertė D. Kajokas* 628
Pragydo vieversys... *Vertė D. Kajokas* 629
Berdamas žiedlapius... *Vertė D. Kajokas* 629
Ir kas galėtų pasakyt... *Vertė D. Kajokas* 629
Vienas išmintingas vienuolis pasakė... *Vertė D. Kajokas* 629
Baltas plaukas nukrito... *Vertė D. Kajokas* 629
Besielvartaujantį mane... *Vertė D. Kajokas* 629
Nutūpė žąsis ligota... *Vertė D. Kajokas* 630
Lengvas vėjelis nuo upės... *Vertė D. Kajokas* 630
Susirinkom naktį pasigrožėti sniegu. *Vertė D. Kajokas* 630
Grasus varnas... *Vertė D. Kajokas* 630
Prieš Naujuosius metus. *Vertė D. Kajokas* 630
Nerimą visą širdies... *Vertė V. Baltuškevičius* 630
Gegutė tolin skrenda... *Vertė D. Kajokas* 630
Norėčiau sukurti eiles... *Vertė D. Kajokas* 631
Aktorius šoka kieme. *Vertė D. Kajokas* 631
Žiūrėdamas, kaip šoka aktorius... *Vertė D. Kajokas* 631
Kodėl gi šį rudenį... *Vertė D. Kajokas* 631
Velionės motinos plaukų sruogelė. *Vertė D. Kajokas* 631
Kelionėn! Parodysiu tau... *Vertė D. Kajokas* 631
Prisiglaudė prie žemės... *Vertė V. Baltuškevičius* 632
Baigias pavasaris... *Vertė V. Baltuškevičius* 632
Bičiuli, nepamirški... *Vertė V. Baltuškevičius* 632
Salelės... Salelės... *Vertė V. Baltuškevičius* 632
Į kamuolėlį... *Vertė V. Baltuškevičius* 632
Jūros kriauklė... *Vertė V. Baltuškevičius* 632
Jūros kopūstai lengvesni... *Vertė V. Baltuškevičius* 633
Gėlės nuvytusios... *Vertė V. Baltuškevičius* 633
Ant plikos šakos... *Vertė V. Baltuškevičius* 633
Ištariu žodį... *Vertė V. Baltuškevičius* 633

RANRANAS. *Vertė D. Kajokas* 634
Rudens lietus migloj!.. 634

SAMPU. *Vertė D. Kajokas* 635
Gegužės lietūs!.. 635

KIORAJIS. *Vertė D. Kajokas* 636
Kaipgi čia, draugai?.. 636

ISIO. *Vertė D. Kajokas* 637
Mano akys regėjo... 637

RANSECU. *Vertė Jonas Juškaitis* 638
Rudens mėnulis... 638
Prieš saulę žvirbliai... 638
Žiedas... Vėl žiedas... 638
Atbėgus banga... 638

KIKAKU 639
Skaisti mėnesiena!.. *Vertė D. Kajokas* 639
Elgeta kely!.. *Vertė J. Juškaitis* 639
Švintant sapnuoju... *Vertė J. Juškaitis* 639
Supas ir supas... *Vertė J. Juškaitis* 639
Vakaro žara!.. *Vertė J. Juškaitis* 639
Pavargo laumžirgiai... *Vertė D. Kajokas* 640
Blausias mėnesio diskas... *Vertė D. Kajokas* 640
Imkim laistyti sodą... *Vertė D. Kajokas* 640
Slėpkis kaip lizdely... *Vertė D. Kajokas* 640
Basio mirties metinės. *Vertė D. Kajokas* 640

ONICURA. *Vertė D. Kajokas* 641
Nėra kur iš vonelės... 641
Savo skeletus... 641
Voratinklis ant šakos!.. 641

DZIOSAS. *Vertė J. Juškaitis* 642
Kalno viršūnėn... 642
Laukus ir kalnus... 642
Šalčiau už sniegą... 642
Vien mėnesiena!.. 642

BONTIO. *Vertė J. Juškaitis* 643
Dangaus mėnuli... 643
Debesys plaukia... 643
Pralekiat, žąsys!.. 643
Alsuoju vėsa... 643

KAKĖJIS. *Vertė D. Kajokas* 644
Budos statula 644
Skrieja rudens sūkurys... 644

SIKAS. *Vertė D. Kajokas* 645
O klevo lapai!.. 645
Kaip tau pavydžiu!.. 645

TIJO. *Vertė J. Juškaitis* 646
Šulinį nakčia... 646

Rankoj meškerė... 646
Virš upės vilnies... 646
Pilnaties naktis!.. 646
Rasa ant žiedo!.. 646
Šviesus mėnulį!.. 647
Šauksmai vien girdis... 647
Miega plaštakė!.. 647

RIOTA. *Vertė D. Kajokas* 648
Rudenio mėnulis 648

BUSONAS 649
Koks liūdnas kvapas!.. *Vertė J. Juškaitis* 649
Mėnuo pro ūką... *Vertė J. Juškaitis* 649
Į vakarus eis... *Vertė J. Juškaitis* 649
Sunkus tas varpas... *Vertė J. Juškaitis* 649
Vasaros naktis trumpa!.. *Vertė D. Kajokas* 649
Bangos atsiritusios... *Vertė D. Kajokas* 649
Užkopiau į kalvą... *Vertė D. Kajokas* 650
Du ar trys lapeliai... *Vertė D. Kajokas* 650
Trumpa tu, vasaros naktie!.. *Vertė D. Kajokas* 650
Tarp savęs susigrumt... *Vertė D. Kajokas* 650
„Upėtakis jums dovanų!.." *Vertė D. Kajokas* 650
Nakties vėsumas!.. *Vertė J. Juškaitis* 650
Vėsus vėjelis... *Vertė J. Juškaitis* 650
Senas kaimo šulinys... *Vertė D. Kajokas* 651
Liūtis su vėtra!.. *Vertė J. Juškaitis* 651
Visai šalia kelio... *Vertė D. Kajokas* 651
Kvepia smilkalai... *Vertė J. Juškaitis* 651
Taip skaisčiai šviečia mėnuo!.. *Vertė D. Kajokas* 651
Prieblandoj uždegė lempą... *Vertė D. Kajokas* 651
Senio meilė... *Vertė D. Kajokas* 651
Iškrito rasa... *Vertė J. Juškaitis* 652
Kalnų upelis... *Vertė J. Juškaitis* 652
Šaltis į širdį... *Vertė J. Juškaitis* 652
Pjūklo džeržgimas... *Vertė J. Juškaitis* 652
Sename tvenkiny... *Vertė D. Kajokas* 652
Ligos patale. *Vertė D. Kajokas* 652

GIODAJIS. *Vertė J. Juškaitis* 653
Lapas ant lapo... 653

KITAS. *Vertė D. Kajokas* 654
Liūtis su žaibais!.. 654

ISA 655
Žvirbleli bičiuli!.. *Vertė D. Kajokas* 655
Taip fazanas krykščia... *Vertė D. Kajokas* 655

Sniegas išsileido... *Vertė D. Kajokas* ... 655
Tarp mūs nėr svetimų!.. *Vertė D. Kajokas* ... 655
Žiūrėk tiktai, lakštingala... *Vertė D. Kajokas* ... 655
Išskriejanti žąsie laukinel.. *Vertė D. Kajokas* ... 656
Pavasarį sugrįžk!.. *Vertė D. Kajokas* ... 656
Šiandien — kaip ir vakar... *Vertė D. Kajokas* ... 656
O neverk, cikada!.. *Vertė D. Kajokas* ... 656
Nutirpo sniegas... *Vertė D. Kajokas* ... 656
Susirietęs patiltėj... *Vertė D. Kajokas* ... 656
Ak, nemindžiok žolės!.. *Vertė D. Kajokas* ... 656
Išplaukė mėnuo... *Vertė J. Juškaitis* ... 657
Turbūt anam gyvenime... *Vertė D. Kajokas* ... 657
Nesipykite... *Vertė J. Juškaitis* ... 657
Mažam sūneliui mirus. *Vertė D. Kajokas* ... 657
Rausvas mėnuo!.. *Vertė D. Kajokas* ... 657
Tykiai tykiai aukštyn... *Vertė D. Kajokas* ... 657
Piktžolių atvašynuos... *Vertė D. Kajokas* ... 657
Didelis Buda Kamakuroje. *Vertė J. Juškaitis* ... 658
Kas čia per žmonės... *Vertė J. Juškaitis* ... 658
Stebiu varlių kovą. *Vertė D. Kajokas* ... 658
Liūdnas pasaulis!.. *Vertė D. Kajokas* ... 658
Oi, nemuškit musės!.. *Vertė D. Kajokas* ... 658
Neginkite gylio... *Vertė D. Kajokas* ... 658
Skruzdžių tu take!.. *Vertė J. Juškaitis* ... 658

TAJASU MUNETAKĖ. *Vertė D. Kajokas* ... 659
Rudenio vėtra ... 659
Įsimylėjęs jonvabalis ... 659

ODZAVA ROANAS. *Vertė D. Kajokas* ... 660
Nors nelaukiu nieko... ... 660
„Kalnų ir vandens“ stiliaus paveikslui ... 660
Priešaušrio lietus virš kalnų trobelės ... 660
Visi pasaulio vargai... ... 660
Jautis ... 661
Nepastovumas ... 661
Šiais laikais utoms... ... 661

RIOKANAS. *Vertė D. Kajokas* ... 662
Sudėta ant Kukamio kalno ... 662
Malonu sykiais... ... 662
O vėjai kalnuos!.. ... 662
Kaip nepastebimai... ... 662
Aukštai kalnuose... ... 663
Nubudau... ... 663
Mano paties nupieštam... ... 663
Kaip širdį gniaužia!.. ... 663

Štai ir tyla... 663
O, kaip puiku... 664
Permainingumas... 664
Testamentas 664

KAGAVA KAGEKIS 665
Turbūt bičiuliai... *Vertė J. Juškaitis* 665
Žąsys keliauninkės vėlią naktį. *Vertė D. Kajokas* 665
Vasaros mėnuo. *Vertė D. Kajokas* 665
Jonvabaliai virš maurų. *Vertė D. Kajokas* 666
Lietus kalnų kelyje. *Vertė D. Kajokas* 666
Vienišas žiūriu į mėnulį. *Vertė D. Kajokas* 666
Vaiskus mėnulis virš kalnų. *Vertė J. Juškaitis* 666
Žiemos mėnulis. *Vertė J. Juškaitis* 667
Žvelgiu į katės formos... *Vertė D. Kajokas* 667
Senolis Basio. *Vertė D. Kajokas* 667

OKUMA KOTOMITIS
Svirplys mėnesienoje. *Vertė J. Juškaitis* 668
Senis. *Vertė D. Kajokas* 668
Vartai. *Vertė D. Kajokas* 668
Paveikslas. *Vertė D. Kajokas* 669
Susimąsčius apie kitą gyvenimą. *Vertė D. Kajokas* 669

Būties poezija. *Kornelijus Platelis* 670
Paaiškinimai. *Parengė H. Bakanas, A. Baliulienė, A. Bukontas, A. Danielius, S. Geda, G. Patackas, K. Platelis* 689
Sanskrito vardų ir terminų žodynėlis. *Parengė A. Bukontas* 729

PASAULINĖS LITERATŪROS BIBLIOTEKA

13 KNYGA

SENOVĖS RYTŲ POEZIJA

Sudarė *SIGITAS GEDA*

Tituliniame puslapyje:
Senovės Egipto valdovo (XVIII dinastija)
antkapio reljefo detalė
Parengė *Martynas Ambrazas*

Redaktorė *A. Baliulienė*. Meninis redaktorius *L. Spurga*
Techninė redaktorė *B. Šlivinskienė*. Korektorė *J. Mackevičienė*

Duota rinkti 1990 06 28. Pasirašyta spaudai 1991 02 25. S. L. Nr. 257. Leidinio Nr. 12518
Formatas 60×90/16. Ofsetinis popierius
Garnitūra „Taims", 10 punktų. Fotorinkimas. Ofsetinė spauda
47 sąl. sp. l. 48,25 sąl. spalv. atsp. 33,86 apsk. leid. l.
Užsakymas 572. Tiražas 88 850 egz. Kaina 8 rb 20 kp

Leidykla „Vaga", 232600 Vilnius, Gedimino pr. 50
Rinko „Spindulio" spaustuvė, 233000 Kaunas, Gedimino 10
Spausdino „Vilties" spaustuvė, 232600 Vilnius, Strazdelio 1

Se91 **Senovės Rytų poezija / Sudarė S. Geda; Vertė H. Bakanas ir kt.; [Baig. str. „Būties poezija", p. 670—688, K. Platelio].— V.: Vaga, 1991.— 751 p.— (Pasaul. literatūros b-ka / Red. komis.: G. Baužytė-Čepinskienė ir kt.; Kn 13. Literatūra iki XIX a.).**

ISBN 5-415-00605-2

Šioje knygoje surinkta senoji pasaulio poezija, kurta pradedant nuo XXVII—XXIV a. pr. m. e.: egiptiečių, Šumero ir Babilonijos, hetitų, senovės žydų, senovės Indijos, kinų ir japonų raštijos paminklai. Tai įvairių žanrų kūriniai, atspindintys senovės žmonių pasaulėjautą ir kultūrą.

S $\frac{4704020000—158}{M852(08)—91}$ 103—90 UDK 82-1